

Ana Boki Moomon

Ana Boki te Tia Reirei n Reirein te Euangkerio

Ana Boki Moomon

Ana Boki te Tia Reirei n Reirein te Euangkerio

Ana Ekaretia Iesu Kristo ibukiia aika Itiaki ni Boong aika Kaitira
Salt Lake City, Utah
Kaoti iango ao Katautau

**E na rangi ni butimwaeaki am kaoti iango ao am katautau ibukin
te Boki n Reirei aei: Taiaoka kanakoa nakon:**

Curriculum Planning

50 East North Temple Street, Floor 24

Salt Lake City, UT 84150-3200

USA

E-meeri: cur-development@ldschurch.org

Taiaoka korea aram, am aetureeti, am uoote, ao
am titeiki. Taraia raoi bwa ko na anga atuun te
boki n reirei. Imwiina ao anga am kaoti iango ao
am katautau n aron korakoran ke tamaroan te
boki n reirei ao itera ake a kona ni karaoaki aika
a na iai te rikirake iai.

Tinanikuna: *Kristo ma Teniman I-Nibwaaite aika Taan Reirei*
iroun Gary L. Kapp

© 2005 by Intellectual Reserve, Inc.

Ti te Intellectual Reserve, Inc. ae iai inaomatana n tua bwa antai
ae e na kamanena ao antai ae e na aki kamanena te bwai n reirei aei
E Boretiaki i Amerika.

Kariaiakan te Taetae ni Ingiriti: 8/96

Kariaiakan Rairana: 8/96

Rairan ana *Book of Mormon: Gospel Doctrine Teacher's Manual*
Kiribati

Kanoana

Nambwan ao Atuun te Reirei	Iteraniba
Buokan te Tia Reirei	v
1 "Aan ara Ekaretia"	1
2 "Bwaai ni Kabane n Aron ana Kaantaninga" (1 Nibwaai 1–7)	7
3 Te Kaotioti ibukin te Kai ni Kamaiu (1 Nibwaai 8–11; 12:16–18; 15)	13
4 "Bwaai ake I Noori Ngke I Uotaki nako iroun te Tamnei" (1 Nibwaai 12–14)	19
5 "Ongora nakon te Koaua , ao Mutiakinna" (1 Nibwaai 16–22)	24
6 "Ebiebi n Rinea te Inaomata ao te Maiu are Akea Tokina" (2 Nibwaai 1–2)	30
7 "I Ataia bwa Antai Teuare I Onimakinna" (2 Nibwaai 3–5)	35
8 "O Ai Korakorara Ana Raoiroi Atuara" (2 Nibwaai 6–10)	40
9 "E Kukurei Rabwatau ao Tamneiu n ana Taeka Itaia" (2 Nibwaai 11–25)	45
10 "E Kaoia Aomata ni Kabane bwa a na Nakoina" (2 Nibwaai 26–30)	51
11 "Waaki nako ma n Teimatoa inanon Kristo" (2 Nibwaai 31–33)	57
12 "Kam na Ukeukera Uean te Atua" (Iakobwa 1–4)	62
13 Te Kaikonaki ibukin te Kai ae te Oriwa (Iakobwa 5–7)	68
14 "Ibukin te Kaantaninga ae Wanawana" (Enoti, Tioram, Omwanaai, Ana Taeka Moomon)	74
15 "Kam Bae n aki iroun Tamami are i Karawa" (Motiae 1–3)	80
16 "Kam na Atongaki bwa Natin Kristo" (Motiae 4–6)	86
17 "Te Tia Mamata . . . E riki ni Moan baan te Kakawaki nakoia Ana Aomata (Motiae 7–11)	91
18 "Bon te Atua . . . Ae na Kabooi maiuia Ana Aomata" (Motiae 12–17)	96
19 "Akea ae Kona ni Kainaomataia ma ti te Uea" (Motiae 18–24)	102
20 "E Aki Manga Maraki Riki Tamneiu" (Motiae 25–28; Aramwa 36)	108
21 "E Motikitaeka n te Motikitaeka ae Raoiroi . . . Aramwa" (Motiae 29; Aramwa 1–4)	114
22 "Kam a tia ni Karekea Katotongan i Moami?" (Aramwa 5–7)	119
23 "E raka nakon Temanna te Tia Kakoaua" (Aramwa 8–12)	124
24 "Anganira te Korakora ni Kaeti ma Ara Onimaki . . . iroun Kristo" (Aramwa 13–16)	130

25	"A Anga Reirei ma te Mwaaka ao te Kariaiakaki mairoun te Atua" (Aramwa 17–22)	136
26	"Te Rairaki nakon te Uea" (Aramwa 23–29)	141
27	"A Kaotaki ni Bwaai ni Kabane bwa Iai te Atua" (Aramwa 30–31)	145
28	"E Mena te Taeka Iroun Kristo ibukin te Kamaiuaki" (Aramwa 32–35)	150
29	"Kam na Ongora n Au Taeka" (Aramwa 36–39)	155
30	"Te Babaire ae Kakannato ibukin te Kukurei" (Aramwa 40–42)	161
31	"Matoatoa inanon Onimakinan Kristo" (Aramwa 43–52)	166
32	"A Ongotaeka . . . Taeka ni Kabane aka E Taekin ma Te Koaua" (Aramwa 53–63)	171
33	"Bon Aan te Kateitei ni Koaua" (Ereman 1–5)	176
34	"Ko Kanga ni Kona ni Mwaninga Taekan Atuam?" (Ereman 6–12)	181
35	"Raira nanom ao Rairaki nakon te Uea" (Ereman 13–16)	187
36	"N na Roko iaon te Aonaaba Ningabong" (3 Nibwaai 1–7)	194
37	"Antai ae e na Roko, N na bon Butimwaaia" (3 Nibwaai 8–11)	199
38	"A Bane Tain Bwaai Ake Ngkoa, ao a Boou Bwaai ni Kabane" (3 Nibwaai 12–15)	204
39	"Noria E Taonako Au Kimwareirei" (3 Nibwaai 17–19)	210
40	"Ao Imwiina N na Ikotiia" (3 Nibwaai 16; 20–21)	215
41	"E Kabwarabwarai Bwaai ni Kabane nakoia." (3 Nibwaai 22–26)	220
42	"Bon Aio Au Euangkerio" (3 Nibwaai 27–30; 4 Nibwaai)	225
43	"Kam Kanga ni Kitani Kawain te Uea?" (Moomon 1–6; Moronaai 9)	231
44	"I Taetae Nakoimi Kaanga Ai Aron Ae Kam Mena Ikai" (Moomon 7–9)	236
45	"A Tuai ma ni Kakoauaai Aomata N Aron Ae Kam a tia ni Karaoia" (Ita 1–6)	241
46	"A Bane Bwaai ni Kakoroaki Bukiia Man te Onimaki" (Ita 7–15)	246
47	"Bwa A na Kawakinaki inanon te Kawai ae Eti" (Moronaai 1–6)	251
48	"Kawara Kristo" (Moronaai 7–8; 10)	256

Buokan te Tia Reirei

N te bowi ma Abotoro ake Tengaun ma Uoman, te Burabeti ae Iotebwa Timiti “e tuangii taari bwa Ana Boki Moomon bon te boki ae kabanean te eti ibuakon bokin nako te aonaaba, ao atibun koonan ara aro, ao e na kaania riki iai te Atua te aomata ngkana e kakawakin kaetieti ma tuua nako ake iai, nakoni booki riki tabeua” (History of the Church, 4:461; tara naba te Kabwarabwara ibukin Ana Boki Moomon).

Ngkai te tia reirei ngkoe n Reirein te Euangkerio, ao e reke am tai n te ririki aei n anga reirei man “te boki ae kabanean te eti mai buakon bokin nako te aonaaba.” Ni kairam iroun te Tamnei, ao ko na kona ni buokiia kaain te kiraati n atai tuua aika akea tokiiia ao ni kakorakorai aia koaua iroun Iesu Kristo, Ana euangkerio, ao ana mwakuri te Burabeti ae Iotebwa Timiti. Ko na kona naba ni buokiia ni karekei kakabwaia riki tabeua man kabanean korakoram n reiakina Ana Boki Moomon, tabeua a kamatataaki iroun Beretitienti Ezra Taft Benson:

“Ana Boki Moomon e kaoti ana kairiribai nako Kristo. E aki kakoauai reirei aika a kairua ao e katoki taian kauntaeka (tara 2 Nibwaai 3:12.) E kakorakoraia taan ririmwiin Kristo aika nanorinano n ekinako babaire aika bubuaka, babaire i nanon te tai ae maan, ao ana reirei te riaboro inanon ara tai aikai. Aeka n aomata ake a kaaki aia onimaki ni kiritian n Ana Boki Moomon a boraoi ma aeka n aomata aika iai iroura ni boong aikai. Ma wanawanen te Atua ae akea tokina, are ai kaman iai, are e karaoa Ana Boki Moomon n te aro ae ti na kona n noora te kaairua ao ma n ataa aron buakanakin iango ibukin te reirei, te tua ibukin te botanaomata, te maiu ni kiritian, ao iango ibukin rabakau nako i nanon ara bong aikai” (man te Conference Report, Eberi 1975, 94–95; ke Ensign, Meei 1975, 64).

“Iai te mwaaka i nanon te boki aei are e na moanna n waaki i nanon maium n te tai are ko moana iai te reirei ae aki manikangare man te boki aei. Ko na karekea te mwaaka ae korakora riki ni kona n eekanako te kaririaki. Ko na karekea te mwaaka n tuka te kabwakabwaka. Ko na karekea te mwaaka ni kona n tei matoa i aon te kawai ae eti man irariki. . . . Ngkana ko a moanna ni bwarui taeka akanne, ko na kona ni karekea te kimwareirei ae batu riki i nanon maium.” (man te Conference Report, Okitobwa 1986, 6; ke Ensign, Nobembwa 1986, 7).

Ngkana ko anga reirei, ao Tamnein te Uea E na anganiko te kaotioti ibukin mwaakan Ana Boki Moomon ni kona ni kairiia aomata nakon te atatai ae matoatoa ae nene n ataan Iesu Kristo ao Ana reirei.

Anga Reirei mairoun te Tamnei

Ngkana ko katauraoiko ibukiia kaain te kiraati n Reirein te Euangkerio, e kakawaki bwa ko na ukeukera ana ibuobuoki te tamnei ao ana kairi te Tamnei ae Raoiroi. E taku te Uea bwa ko na anganaki te Tamnei man te tataro n onimaki, ao ngkana e aki reke iroum te Tamnei ao ko na aki anga reirei (tara D&C 42:14). Uringnga bwa te Tamnei ae Raoiroi bon te tia reirei i nanon am kiraati.

Ko kona ni ukoukora te Tamnei n te tataro, te aki mamamatam, reiakinan koroboki aika tabu ni katoa bong, ao man ongeaaba nakon tuua. Ngkana ko katauraoiko nakon kairan te kiraati, tataro ibukin te tamnei bwa e na buokiko bwa ko na oota n taekan koroboki aika tabu ao baika a kainnanoi kaain te kiraati. E kona naba te Tamnei ni buokiko ni kona ni bairei kawai aika a riai nakon maroroakinan koroboki aika tabu ao ni kona ni kamanenai nakon maiura n taai aikai (tara 1 Nibwaai 19:23). Man ana kairi te Tamnei, ao ko na riki bwa ana tabonibai te Uea ngkoe ae bwaati n reiakin Ana taeka nakoia natina nako.

A kaotaki i nano ikai taian katautau tabeua bwa e na kanga aron wetean te Tamnei nakon am kiraati:

1. Tuangia kaain te kiraati bwa a na aanga te tataro imwaain ao imwiin te reirei. I nanon tain te reirei, tataro i nanom bwa e na kairiko te Tamnei, bwa e na katauraoi nanoia kaain te kiraati nakon butimwaean taian koaua ake a reiakinaki ao ma n tataro ibukin te tamnei bwa e na kakoaua nakoia kaain te kiraati.
2. Kamanenai koroboki aika tabu (tara “Katuruan te iango i aon Koroboki aika Tabu” ae i nano).
3. Kaota am koaua ngkana e wirikiriki te Tamnei nakoim, ma tiaki ti n tokin te reirei. Kakoauaa Iesu Kristo. Ao kaoia kaain te kiraati ni mwaitin te tai bwa a na kaoti aia koaua.
4. Kamanenai anene n taromauri, aia anene kaain te Moanrinan ao katangitang tabeua aika tabu ni katauraoi nanoia kaain te reirei bwa a na namakina te Tamnei.
5. Kaota am tangira ibukiia kaain te kiraati, ibukiia tabemwang, ao ibukin Tamara are i Karawa ao Iesu Kristo.
6. N te tai ae riai, ao tibwauai atatai aika nano, namakin, ao baika a tia n riki aika a kaeti nakon te reirei. Kaoia kaain te kiraati bwa a na karaoa naba are ko a tia ni karaoia. A kona naba kaain te kiraati n taekinna bwa a kanga ni kamanenai koaua man reirei ake a tia ni maroroakinaki.

Katuruan te iango i aon Koroboki aika Tabu

E taku ana anga reirei Unimwaane Boyd K. Packer, “Te reirei ae e koaua, ae e oota raoi, e bitii aroarora ao katein maiura” (man te Conference Report, Okitobwa 1986, 20; ke Ensign, Nobembwa 1986, 17). I nanon am katauraoi ao i nanon te reirei, katurua am iango i aon te reirei n aron te kamaiuaki man te euangkerio n aron are a taekinaki ni koroboki aika a tabu ao aia reirei burabeti ni boong aika kaitira. E tangiraki n aei bwa ko na reiakin koroboki aika tabu n aron am kabanea n raoiroi ma te tataro mwaaka. E tuangiria te Uea bwa ti na aki ukoukora taetaekinan ana taeka ma ti na ukoukora moa karekean ana taeka. E tuangira te Uea bwa ti na aki ikaakaei n tataekina ana taeka, ma ti riai moa ni kaakaei ni karekea ana taeka. Ngkana e a reke iroum ana taeka i nanon reiakinan koroboki aika tabu, e a tia te Uea ni berita bwa e na bwaranako newem; imwiina, ngkana ko tangiria, ao ko na karekea Tamneina, ao ana taeka, mwaakan te Atua nakon anaan nanoia aomata (tara D&C 11:21).

Kaungaia kaain te kiraati bwa a na uoti aia boki aika tabu nakon te kiraati ni katoa wiiki. Wareki kiibu aika rineaki man koroboki aika tabu ni botaki ngkana kam maroroakin. Ngkana e na reke ao kamanenai koroboki aika tabu aika a koreaki irouia aika Itiaki.

A riai kaain te kiraati n tatabemaniia nako n anganaki kaobiin *Kairan aia Reirei Kaain te Kiraati n Ana Boki Moomon* (35684) Te boki ae mmani baana aei e na buokiia kaain te kiraati ni katamaroa rabakauia ni kamatebwai. E na buokiia n atai koroboki aika tabu, ni kamanenai i nanon maiuia, ni katauraoia nakon maroroakinaia i nanon te kiraati, ao ni kamanenai i nanon te maroro n te utu. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na wareki wareware ake a baireaki bwa a na warekaki ao te mwakoro man kairan te reirei imwaain rokom n te reirei ni katoa wiiki.

Tibwauaa Ana Boki Moomon

E anganiiia kaain te Ekaretia aia mwakuri Beretitenti Ezra Taft Benson bwa a na tibwauaa Ana Boki Moomon. E taku ana taeka:

“E a rangi ni bwakanako tain kabutanakoan Ana Boki Moomon i aon te aonaaba ni kabuta. . . . E na katoka iaora te bukinaki te Atua ngkana ti aki kabutaa nako tataekinan Ana Boki Moomon n te aro ae moan te bubura.

“Iai iroura Ana Boki Moomon, iai iroura kaain te Ekaretia, iai iroura mitinare, iai bwaai ake ti na kona ni kamanenai, ao te aonaaba iai kainnanona.

“*Te tai bon ngkai naba!*” (Man te Conference Report, Okitobwa 1988, 4; ke Ensign, Nobembwa 1988, 4–5).

Ngkana ko anga reirei n Ana Boki Moomon n Reirein Tabati n te ririki aei, kaungai nanoia kaain te kiraati bwa a na tibwauaa Ana Boki Moomon ma raoraoia ao aomata aika a kinaia aika tiaki kaain te Ekaretia (tara te kauoua ni *iango riki tabeua ibukin te anga reirei* n reirei 1). Ni moan te ririki, ao tao ko na bae n tangiria ni kan kaaitiboko ma kaain te bitiobiriki ao te uoote mition riita (ward mission leader) bwa a na kanga kaain te kiraati ni karekei kaobiin Ana Boki Moomon bwa a tibwauaa ma tabeman..

Kamanenaan te Boki n Reirei aei

Te boki n reirei aei bon te bawai ni mwakuri ibukin buokam n reiakin reirein te euangkerio man koroboki aika tabu. E a tia ni koreaki ibukin te kiraati n Reirein te Euangkerio ibukiia kairake ao ikawai ao e na kamanenaaki ni katoaa aua te ririki. E aki riai ibukiia Tan Reirei bwa a na reiakin Booki riki tabeua ao taian kamentare ngkana a reiakin reirei aikai. E taku Unimwaane M. Russell Ballard: “A na tuangaki raoi Tan Reirei bwa a na kamanenanoi koroboki aika tabu ma aia boki n reirei ma te karaurau i mwaain kamanenaan bwaai n reirei ibukin buokan te reirei. Moan te mwaiti tan reirei aika a tara n raroa nako man kamanenaan bwaain reirei ake a tia ni kariaiakaki man te karikiram n aki rinanoi raoi. Ngkana a namakinna tan reirei bwa iai tangiran kan kamanenaan tabeua riki bwaai ni ibuobuoki i rarikin koroboki aika tabu ao booki n reirei ibukin kairan te anga reirei n te reirei, a riai moa ni iangoa kan kamanenaan ana Maekatin te Ekaretia.” (man te Conference Report, Eberi 1983, 93; ke Ensign, Meei 1983, 68).

Rinanoi reirei n tatabeua nako tao teuana te wiiki i mwaain taina. Ngkana ko reiakina te wareware are ko anganaki ao bwain reirei ni moan taai, ko na karekei iango ao kaantaninga i nanon te wiiki are e na buokiko iai nakon reiakinan te reirei. Ngkana ko iangoa raoi te reirei i nanon te wiiki, tataro ibukin te tamnei bwa e na kairiko. Onimaki bwa e na kakabwaiako te Uea.

Reirei n tatabeua nako n te boki n reirei aei iai i nanona rongorongo aika a mwaiti riki nakon are ko na kona n anga reirei iai i nanon teuana tain te anga reirei n te kiraati. Ukeukera Tamnein te Uea n rinean rongorongan koroboki aika tabu, titiraki, ao bwain reirei ibukin te reirei ae kabanean te tamaroa are e na kona ni kaaitarai kainnanoia kaain te kiraati.

A na iai i nanon reirei n tatabeua nako mwakoro aikai:

1. *Atuun te reirei*: Iai uoua bwaai i nanon atuun te reirei: te mwakoro n taeka ni kabwarabwara ae kimototo ke anaan ana taeka temanna ao koroboki aika tabu ake ko riai ni wareki i mwaain katauraoan te reirei.
2. *Kaantaninga*: Te kaantaninga ae iangoaki n te kibu-n-taeka bon oin te iango are ko kona ni katurua am iango i aona ngkana ko katauraoiko ao n anga reirei.
3. *Katauraoi*: N te mwakoro aei ao e kakimototoi rongorongan boki aika tabu ni kakimototoan kanoan te reirei. E kona naba ni karin wareware aika a raka ao iango riki tabeua ibukin te katauraoi, n ai aron bwaai ake ko na tangirii n uoti nakon te kiraati. A mwaiti bwaai n reirei aikai aika a kona n reke n te tabo ni wareboki i nanon te Auti n Taromauri. (Te nambwa ae iai nimaua waare iai imwiin aran te tamnei are e katautauaki bon ana nambwa te tabo ni wareboki n te Auti n Taromauri; ngkana e karinaki te tamnei i nanon te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio [34730], te nambwa anne e na kaotaki naba.)
4. *Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo*. Iai i nanon te mwakoro aei te mwakuri ae e bebete, te reirei ae e kamatataaki n te bwai, te mwakoro n taeka, ke te titiraki ni buokii kaain te kiraati bwa a na tauraoi nakon te reirei, nakon irakin te reirei, ao n namakina mwaakan te Tamnei. Bwa ko kamanena te Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo ke teuana bon mai iroum, e kakawaki bwa e na katuruaki iango i aon ongoraaia kaain te kiraati' ni moan waakinan te reirei. E riai te reirei ke te mwakuri ni kimototo.
5. *Maroroakinan boki aika tabu ao Kabonganaaia*. Aio oin raoi te reirei. Reiakina rongorongan booki aika tabu n te aro are ko aonga ni kona n reiakin ao ni maroroakin n te aro ae nakoraoi. Kabonganai iango ni Kaungaa te Maroro n te Kiraati (iteraniba viii–ix) ao ni kabonganai Kawai aika Kakaokoro n Reiakinan Boki aika a Tabu“ (iteraniba ix–x) ni kakaokoroa am kawai n anga reirei ao ma ni kateimatoai kukureia kaain te kiraati.
6. *Kabaneana*. E na buokiko te mwakoro aei ni kakimototoa te reirei ao ni kaungaia kaain te kiraati ni maiuakin reirei ake kam a tia ni maroroakin. E kauringko naba bwa ko na kaota am koaua. Kakoaua raoi bwa ko katuka te tai ae e bon tau ibukin kainan te reirei.
7. *Iango riki tabeua ibukin te anga reirei*. E katauraoaki te mwakoro aei n reirei nako i nanon te boki n reirei aei. E kona naba ni karin koaua riki tabeua man rongorongan boki aika tabu, kawai n anga reirei aika a kakaokoro, mwakuri/reirei, ke iango riki tabeua ake a na buoka bairean kanoan te reirei.

Tao ko na tangiria ni kan kabonganai iango tabeua aikai bwa mwakoron kanoan te reirei.

Kaunga te Maroro n Taian Kiraati

Ko riai n taainako n aki anga reirei n taekin bwaai ni kabane. N onean mwiina, buokiia kaain te kiraati bwa a na tibwaua te bwai ae e karaoaki i nanon maroroakinakin boki aika tabu. Tibwauakin te bwai ae e karaoaki irouia kaain te kiraati e ibuobuoki nakoia.

1. Reireiniko riki n taekan boki aika tabu.
2. Reireiniko bwa e kanga aron kamanenaan reirei n te euangkerio.
3. Katabeko riki ma maiuakinan te euangkerio.
4. Kaoa te Tamnei nako nanon te kiraati.
5. Reireiniaiia ao karikirakei tamneia n tatabemaniia nako n te aro are a na karekei irouia n tatabemaniia nako bwaintituaraoi ae, te rabakau, te atatai, ao koaua.

E riai te maroro ni buokiia kaain te Ekaretia ni kona n nakon Kristo ao ni maiu kaanga ana reirei. Manga bitii taian maroro ake a aki kakoroi bukin baikai.

Te titiraki n titiraki aika a na kairiia kaain te kiraati nakon te iango mwaaka e kona n riki bwa te kawai n anga reirei ae oomwaaka. Bon ana kawai te Tia Kamaiu ae kakamanena ngke e anga reireil. Ukoukora ana kairiiri te Tamnei ngkana ko kamatenanoi taian titiraki i nanon te boki n reirei aei ao iangoia bwa te titiraki raa ae ko na titiraki iai. A kona n reke n te boki n reirei aei kiibu aika a kona n taraaki man koroboki aika tabu ni buoki ngkami ma kaain te kiraati ni kona ni kunei reeke ibukin angjin titiraki aikai. Reeke nakon titiraki ake tabeua a na reke man aia kakatai kaain te kiraati.

E kakawaki riki buokaia kaain te kiraati bwa a na oota ma ni kona ni kamanenai koroboki aika tabu nakon karaoan bwaai n reirei ni kabane ake kam a tia ni katauraoi. Ngkana a reke riki rabakauia ataein te kiraati man te maroro ae raoiroi, e na ibuobuoki n angjin te tai ngkana ti kariaia bwa e na waaki nako karaoana nakon kataakin karaoan bwaai n reirei ni kabane.

Kabonganai kaetieti aikai bwa e na kaunga te maroro n te kiraati:

1. Titiraki n titiraki ake a tangira te iango ao te maroro nakon titiraki ake a kona ni kaekaaki n “eng” ke “tiaki.” Titiraki aika moanaki man *bukin tera, e kanga, antai, tera, ningai*, ao *iia* a rangi n omwaaka n taai nako ibukin kaunga te maroro.
2. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauaa aia kakatai ake a kaotia iai bwa a na kanga tuua ao reirei ni boki aika tabu ni kona ni kamanenaaki nakon maiura. Kaungaia naba bwa a na tibwauai aia namakin ibukin te bwai ae a reiakinna ma ni koroboki aika tabu. Kaota kukureim ni bwaai ake a karaoi.
3. Mwannanoi kainnanoia kaain te kiraati n tatabeman nako. E ngae ngke a riai kaain te kiraati ni kaungaaki bwa a na ira te bwai are e karaoaki n te maroro n te kiraati, a kona tabeman ni baenikai ni kaeka. Tao ko na tangiria ni kan taetae n ti ngkoe mangaia ni kakaea bwa e kanga aia namakin ibukin te wareware ni kabaibati ke irakin te bwai ae e karaoaki n te kiraati. Taratara raoi n aki weteaia kaain te kiraati ngkana a na bwainrang iai.

4. Aanga kiibu aika a na taraaki man boki aika tabu ni buokiia kaain te kiraati ni kakaei reken titiraki tabeua.
 5. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na iangoi raoi titiraki i nanon Kairan aia Reirei Kaain te Kiraati n Ana Boki Moomon ngkana a reiakin aia wareware ake a anganaki ni katoa wiiki. Ngkana ko katauraoi reirei n tatabeua nako, iangoia bwa a na kanga ni maroroakinaki titiraki aikai n te kiraati. A na kona riki ni iira te maroro kaain te kiraati ngkana a tia ni kamatenanoi aia wareware ake a anganaki ao ngkana ko titiraki n titiraki ake a tia ni katauraoaki bwa a na kaekaaki.
-

**Kabonganai Kawai
n Anga Reirei aika
Kakaokoro ni Boki
Aika Tabu**

Kabonganai iango ni katautau n anga reirei aikai i aon rongorongan boki aika tabu n te aro ae rangi n nakoraoi riki ma n iai te kaokoro ae korakora riki iai:

1. Buokiia kaain te kiraati bwa a na oota bwa tera ae e reiakin boki aika tabu ibukin Iesu Kristo. Tuangiia bwa a na iangoia bwa a kanga kiibu aika rineaki aikai ni karikirakei aia onimaki ibukin te Tia Kamaiu ao ni buokiia n namakina Ana tangira.
2. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na iangoi ma n tibwauai kawai aika onoti bwa te kibu ae rineaki man boki aika tabu e kona ni kamanenaki i nanon maiuia. Tuangiia bwa a na aran koroboki aika tabu n aia iango ma n onea mwiiin araia i nanon mwakoro aika a rineaki.
3. N ikotaki ma reiakinan reirei, katuruturua taikan te karaki aika a kaunga n Ana Boki Moomon. Kakoaua raoi bwa a oota n taian karaki kaain te kiraati ao ni maroroakin kawai ibukin kamanenakiia. Titiraki, “Bukin tera ngkai ko taku bwa te rongorongo aei e karinaki n Ana Boki Moomon?” ke “Tera ae ti kona n ataia man te karaki aei ni buokiira n riki bwa taan iriira Kristo aika tamaroa riki?”
4. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na kakaei taeka, mwakoro n taeka, ke iango aika a kaokiokaki ni mwaitin te tai i nanon kiibu aika rineaki ma n koroboki aika tabu ke ae iai nanona ae onoti nakoia.
5. Koroi i aon te burakiboti mwakoron taeka, taeka aika kakawaki, ke titiraki aika a kaeti nakon rongorongan boki aika tabu. Imwiin warekan ke kakimototoan te rongorongo. Ngkana a ongo mwakoron taeka, taeka aika kakawaki, ke kaekaan taian titiraki, tooki ao maroroakin mangaiia.
7. I nanon Ana Boki Moomon, te mwakoro n taeka ae “n aron ae ti noria” e kamanenaaki ibukin moanakin kakimototoan te reirei are e a tia n reiakinaki (tara, Ereman 3:28 ibukin te katoto). Imwiin maroroakinan te kibu ae e rineaki man koroboki aika tabu, tuangiia kaain te kiraati bwa a na kabwarabwara te reirei n te wareware ae rineaki ma ni kamanena te mwakoro n taeka ae “n aron ae ti noria.”
8. Tarai ao maroroakin kanikina ake a kabonganaki n Ana Boki Moomon. N aron te katoto, te kawai ae eti ma n irariki a kamanenaaki ni mwaitin te tai bwa te kanikinaa ibukin te euangkerio (Tara, te katoto, 2 Nibwaai 31:17–20; 33:9; Iakobwa 6:11; 3 Nibwaai 14:13–14; 27:33).

9. Taraia bwa a kangaa aomata ao baika a riki i nanon koroboki aika tabu ni kona ni kabotauaki teuana nakon teuana. N aron te katoto, bwa ko kona ni kabotaua Reiman ao Remuera ma tariia aika Nibwaai ao Taam, ke kabotaua ana reirei te Tia Kamaiu i aon te Maunga n aron are e koreaki n te Nu Tetemanti ma te rongorongo n te 3 Nibwaai 12–14.
10. Karekeia kaain te kiraati aika a na karaoa aia kaotioti i aon karakin koroboki aika tabu mani warekan aia taeka aomata aika kakaokoro i nanon te karaki ni kabaibati. Kakoaua raoi bwa karoan te kaotioti e kaota te karinerine ibukin koroboki aika tabu.
11. Tibwaia kaain te kiraati i nanon uoua kurubu aika uarereke ke e raka riki. Imwiin tian rinanoan rongorongan te boki ae tabu, kariaia kaain kurubu n tatabeua bwa a na koroi reirei ao tuua ake a tia n reiakinaki man te rongorongo. Imwiina ao kariaia kaain taian kurubu bwa a na marooroakin bwa a na kanga ni kamanenai reirei aikai i nanon maiuia.
12. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na uoti aia bentira ibukin mwaakenan kiibu aika a kakawaki ngkana a morooroakin.

Buokaia Kaain te**Ekaretia aika Boou**

Ko kona ni karekea am tai n reireiniia kaain te kiraati aika a boou i nanon te Ekaretia. Am reirei e kona ni buokia kaain te kiraaki aika boou ni kamatoai aia onimaki.

E taku te Moan Beretitentii: “Ni kabaneia kaain te Ekaretia a tangiria bwa a na tangiraki ma ni kamwarakeaki, i nanon tabeua namwakaina i mwiin moan bwabetitoaia. Ngkana e reke te iraorao ni koaua irouia kaain te Ekaretia, reken te tai ni karaoa te mwakuri n ibuobuoki ao reken te amwarake n tamnei are e roko man reiakinan ana taeka te Atua, a na namakina tokanikaia n rairakiia ao ma n riki bwa kaain te kaawa ma aomata aika itiaki, ao kaain ana auti te Atua (I-Ebeto 2:19)” (Te reta man te Moan Beretitentii, 15 Meei 1997).

Reiakinan te**Euangkerio****nakoia Kairake**

Ngkana ko reireiniia kairake, uringnga bwa a tangira irakin te reirei ae kaunga ao onean mwiin te reirei are e marooroakinaki ni bwai aika a kona n nooraki. Kabonganaan am reirei n te witeo, am tamnei, ao am mwakuri ake a iangoaki ni katautauaki i nanon te boki n reirei a kona ni buokia kairake ni kateimatoa kukureia n te reirei.

“Kiititoun ibukin ara Aaro”

Reirei

1

Kaantaninga

Te buokiia kaain te kiraati bwa a na oota bwa e kanga Ana Boki Moomon bon te Kiititoun ibukin ara Aaro ao e kanga irakin ana tua ni buokiira ni kaaniia riki iai te Atua.

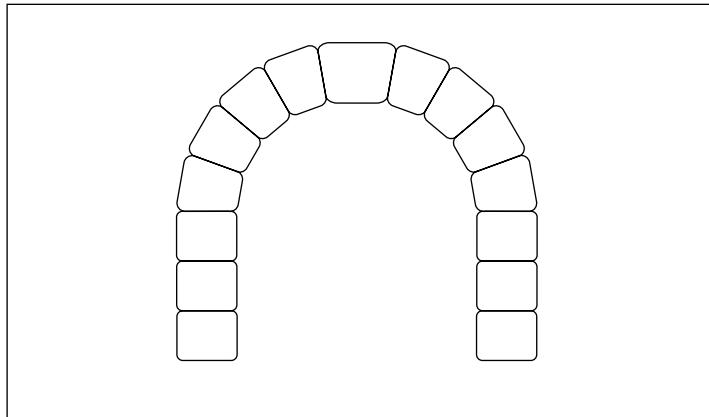
Katauraoi

1. Wareki, iangoi, ao tataro ibukin kiibu man koroboki aika tabu aikai: 1 Nibwaai 13:38–41; 19:23; 2 Nibwaai 25:21–22; 27:22; 29:6–9; Moomon 8:26–41; Ita 5:2–4; Moronai 1:4; 10:3–5; Tua ma Berita 10:45–46; 20:8–12; 84:54–58. Reiakin naba bwai n reirei ni moana iai Ana Boki Moomon, ni ikotaki ma te iteraniba ibukin aran te boki, kabwarabwarana, Aia Kakoaua Taan Kakoaua ake Teniman, Aia Kakoaua Taan Kakoaua ake Waniman, ao Ana Kakoaua te Burabeti ae Iotebwa Timiti.
2. Wareware riki tabeua: “Ana Boki Moomon—Kiititoun ibukin ara Aaro” (Ezra Taft Benson, *Ensign*, Nobembwa 1986, 4–7; tara naba Conference Report, Okitobwa 1986, 3–7).
3. Karekea kaobiin *Kairan Aia Reirei Kaain te Kiraati n Ana Boki Moomon* (35684) ibukiia kaain te kiraati n tatabeman nako. (K o riai ni karekei kaobii mairoun te Beretitentii n Reirei n Tabati.)
4. Moan taai, n tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na katauraoia ni kakimototoa ana Koaua te Burabeti ae Iotebwa Timiti, temanna riki ae e na katauraoia ni kakimototoa aia Koaua Taan Kakoaua ake Teniman, ao te kateniman bwa e na katauraoia ni kakimototoa Aia Koaua Taan Kakoaua ake Waniman.
5. Ngkana a tauraoi bwain reirei aikai, katauraoia ni kamanena i nanon tain te reirei:
 - a. Tamnein Moronai Ngke e Kaoti nakon Iotebwa Timiti i nanon Ana Ruu (62492; te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 404) ao Iotebwa Timiti e karekei Bwatua Koora (62012; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 406).
 - b. “For Our Day,” aua te miniti i aon te mwakoro teuana man Book of Mormon Video Presentations (53911).

Aron Waakinan te Reirei

Makuri ibukin
Kairan te
Kakauongo

Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.
Korea tamnein te aake te atibu i aon te burakibooti:

Kabwarabwara bwa ngkana e karaoaki raoi aon te mataroa ae mron n ai aron aei n te aro ae eti raoi, e kona n tiku n tei n aki kanimwaki marenan atibu n te timanti.

- Tera ae karaoaki iai te aake?

Korea te taeka ae *kiititoun* i aon nuukan te atibu n te aake. Kabwarabwara bwa te kiititoun arei e taui riki mwiin atibu ake tabeua. Te reirei aei e maroroakinaki iai taekan te kiititoun are bon aan Ana Ekaretia Iesu Kristo ibukia aika Itiaki ni Bong aika Kaitira.

Maroroakinan
Koroboki aika
tabu ao
Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaa'i riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai baika a tia n namakin aika a riai aika kaeineti ma reirei man koroboki aika tabu.

1. Bon aan ara Ekaretia Ana Boki Moomon.

Tuangia kaain te kiraati bwa a na raira baan aia boki nakon Kabwarabwaran Ana Boki Moomon, ao tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka te kaonoua ni bwarakaraba.

Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, ao korea Ana *Boki Moomon* i aon te burakibooti i aan te *kiititoun*.

Ngkana ko aki kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, ao koroia i aon te burakibooti *Ana Boki Moomon = te kiititoun* ao kabwarabwara bwa te kiititoun i aon te aake ae e taui atiibu ake tabeua n aia tabo ao e tuuka te aake i ian te mataroa bwa e na aki bwaka ke n uruaki.

- Bukin tera n aron am iango ngkai e arana Ana Boki Moomon Iotebwa Timiti bwa aan ara ekaretia?

E taku ana kabwarabwara Beretitenti Ezra Taft Benson, "Bwa e na umunako te aake ngkana e kanakoaki te kiititoun, mangaia are ai bon aron naba te Ekaretia ae bwanin bwa a kona n tei ke ni bwaka ni koauan raoi Ana Boki Moomon" (man te Conference Report, Okitobwa 1986, 5; ke *Ensign*, Nobembwa 1986, 6).

- Bukin tera te Ekaretia "e tei ke e bwaka ni koauan raoi Ana Boki Moomon"?

Imwiin maroroakinan te titiraki aei, tuanga temanna kaain te kiraati bwa a na wareka te kibu n taeka aei are e taekinaki iroun Beretitenti Benson: "Iai teniua kawai ae e taekinaki iai Ana Boki Moomon bwa atibun maninganingen ar ekaretia ke aan ara Ekaretia. Bon atibun te maninganinga ibukin kakoauaan Kristo iroura. Bon atibun te maninganinga ibukin ara reirei. Bon atibun te maninganinga ibukin te kakoaua" (man te Conference Report, Okitobwa 1986, 4; ke *Ensign*, Nobembwa 1986, 5).

Koroia i aon te burakibooti *Ana Koaua Kristo*.

- Tuangia kaain te kiraati bwa a na rairi aia boki nakon te iteraniba ibukin aran Ana Boki Moomon, ao kabwarabwara bwa te iteraniba aei e koreaki iroun te burabeti ae Moronaai. Ni kaeti nakon te kauoua ni bwarakaraba, bwa baikara kaantninga aika teniua ibukin Ana Boki Moomon? (Kaotia nakoia nikiraia kaain te Bata are Iteraera bwaai aika kakawaki ake e a tia ni karaoi te Uea nakoia aia karo; n aron reiakin berita aika tabu ake a tangiraki mairoun te Uea; ao anaan nanoia aomata ni kabane bwa Iesu bon te Kristo, are e kaotiotia nakon te botanaomata ni kabane.)
- N te 1982 ao e ikotaki te ara riki teuana ae *Ana Berita Riki Iesu Kristo* nakon aran Ana Boki Moomon. Bukin tera bwa e kakawaki karekean ana Berita Riki te Tia Kamaiu aei? (Tara 1 Nibwaai 13:38–41; 2 Nibwaai 29:6–9.) Bukin tera e kakawaki bwa e na katanoataaki nakon te aonaaba bwa Ana Boki Moomon e kakoaua ibukin Kristo?
- Tera ae ko a tia n ataia man Ana Boki Moomon ibukin Iesu Kristo? E kanga Ana Boki Moomon n tia ni kakorakora am koaua ibukin Iesu Kristo?

Korea *Reirei* i aon te burakibooti.

- Ni kawai raa are e taekinaki iai Ana Boki Moomon bwa "Aan ara reirei"? (Tara D&C 10:45–46; 20:8–12.)

E taekinna Beretitenti Benson ma n taku: "E a tia bon Ngaia ae te Uea n taekinna bwa Ana Boki Moomon iai i nanona 'ana euangkerio Iesu Kristo ae bwanin' (tara D&C 20:9). E aki nanonaki n anne bwa iai i nanona bwaai ni kabane ake a na reiakinaki, ao reirei ni kabane aika a tuai man nonoraki. Ma, e bon nanonaki iai bwa i nanon Ana Boki Moomon ao ti na kona ni kunei iai bwaninin reirei ake ti kainnanoi ibukin kamaiuara. Ao a reiakinaki n te aro ae oota raoi ma n bebeti n te aro are a na kona naba ataei n atai kawai ibukin te kamaiuaki ao te karietataaki" (man te Conference Report, Okitobwa 1986, 4; ke *Ensign*, Nobembwa 1986, 6).

- E kanga Ana Boki Moomon ni karikirakea am atatai n reirein te euangkerio ae kakawaki?

Korea *Kakoaua* i aon te burakiboti.

- Bukin tera Ana Boki Mormon e manena nakon kakoauaan te euangkerio ae e a tia ni manga kaokaki?
- Baikara kakabwaiia aika a na reke nakoia te koraki ake a karekea koauan Ana Boki Moomon ma ni iri ana reirei nako? Tera te bwai ae ti na karaoia bwa ti aonga ni karekea te kakoaua ibukin koauan raoi Ana Boki Moomon? (Tara Moronaai 10:3–5.)

Tuangia kaain te kiraati bwa a na taekinna bwa a kanga n ataia bwa e koaua Ana Boki Moomon.

2. A mwaiti taani kakoaua aika a tia ni kakoaua Ana Boki Moomon.

Ngkana ko kamanenai tamnein Moronaai ni kaotina nakon Iotebwa Timiti ao reken bwaatua koora iroun Iotebwa Timiti, katei bwa a na nooraki ngkai. Tuanga kaain te kiraati are e a tia n rineaki bwa e na kakimototoi taikan bwaai ake a tia n riki n aron tauan mwiia n ana Koaua te Burabeti ae Iotebwa Timiti. Imwiina kamataata bwa imwiin tian Iotebwa Timiti n raira Ana Boki Moomon, aomata tabemwaang a kainaomataaki n noori bwaatua. Tuanga kaain te kiraati are e rineaki bwa e na anga kakimototoan aia Koaua Taani Kakoaua ake Teniman ao aia Koaua Taani Kakoaua ake Waniman

- Bukin tera e kakawaki bwa a riai ni karekeaki taani kakoaua ibukin bwaatua koora? (Tara Ita 5:2–4.) E kanga am iango bwa karekeia tabeman riki taani kakoaua e buoka te Burabeti ae Iotebwa Timiti?
- Baikara kakoaua riki tabeua aika a reke iroura bwa Ana Boki Moomon e koaua?

3. E koreaki Ana Boki Moomon ibukin ara bong aikai.

Tuangia kaain te kiraati bwa e ngae ngke e a bwai ni kawai Ana Boki Moomon, ma e koreaki ma ni kawakinaki ibukin ara bong aikai (2 Nibwaai 25:21–22; 27:22; Moomon 8:34–35; Moronaai 1:4).

- Wareka Moomon 8:26–41 ma kaain te kiraati. Kamataata bwa kiibu aikai iai i nanoia taetae ni burabeti ibukin rokon Ana Boki Moomon. Baikara bwaai nakoia aomata ake e a kaman noori Moronaai aika a na riki n te aonaaba ngke e manga kaotaki Ana Boki Moomon? (Koroi aia kaeka kaain te kiraati i aon te burakibooti. A kona reeve n rin ibuakon reeve aika a karinanaki i nano ikai.) A kanga aaro aikai n ataaki n te aonaaba ni bong aikai?
 - a. “E na kakeaaki iai mwaakan te Atua” (kiibu 28).
 - b. “A na iai te buakaka ae korakora i aon te aonaaba” (kiibu 31).
 - c. Aomata a na “karietataia ni kainikatongan nanoia” (kiibu 36).
 - d. Aomata a na “tangira riki te mwane . . . nakon tangiraia aika a aki kaubwai ma aika a kainnano irou[ia]” (kiibu 37).
 - e. Aomata a na “mama ni katoka aran Kristo iao[ia]” (kiibu 38).
- Ni kawai raa ake a na kona iai aia reirei burabeti rimoa n riki bwa te kawai ni ibuobuoki nakoir? E na kanga n ataaki bwa e koreaki Ana Boki Moomon ibukin ara bong aikai ni kaunga aron reiakinana iroura? (Tara 1 Nibwaai 19:23.)

E taku ana reirei Beretitenti Benson: “Ana Boki Moomon . . . e bon koreaki ibukin ara bong aikai. A tuai ma ni karekea te boki Nibwaite; ke ai aroia naba Remwainaite n taai ake rimoa. E bon iangoaki ibukira . . . N tatabemaniia nako taani korea Ana Boki Moomon a kakoaua bwa e koroia ibukin te roro ae e na roko. . . . Ngkana a noori ara bong aikai ma n rinei bwaai ake a na riki bwa bwaai aika a na korakora manenaia nakoira, ao tiaki anne are ti na riai n reiakinia iai Ana Boki Moomon? Ti riai n titirakiniira n taai nako, bwa ‘Bukin tera ngkai e taetae te Uea nakon Moomon (ke Moronaai ke Aramwa) bwa e na karina te bwai anne i nanon ana koroboki? Tera te reirei ae N na reiakinna man te bwai anne bwa e na buokai ni kona ni maiu i nanon boong aikai ma

te roro aei?" (man te Conference Report, Okitobwa 1986, 5; ke Ensign, Nobembwa 1986, 6).

4. E Kona Ana Boki Moomon ni Kairiira ni Kaniira riki nakon te Atua.

Kariaia kaain te kiraati riki [temanna] bwa e na wareka te kaonoua ni bwarakaraba man Kabwarabwaraan Ana Boki Moomon.

- Tera nanon te taeka ae precepts? (Ana tua te Atua ke koaua aika kakawaki.) Ana kanga precepts n Ana Boki Moomon ni kairiira ni kaniira riki nakon te Atua?
- Ngkana tiaki reiakina Ana Boki Moomon, E a tia te Uea n taku bwa a na motikaki taekara, n tatabemaniira nako ao te ekaretia naba? (Tara D&C 84:54–58.)
- Baikara bitaki ao kakabwaia aika a tia n roko nakon maium ngkai ko a tia n reiakina ao ni iangoa raoi Ana Boki Moomon ni katoatai?

Kabaneana

Warekia ke kariaia kaain te kiraati bwa a na wareka te kibu n taeka aei mairoun Beretitenti Ezra Taft Benson:

"N te tai are ko moana iai am reirei ae e aki manikangare n [Ana Boki Moomon, ko] na karekea te mwaaka ae korakora riki n ekaanako te kaririaki. Ko na karekea te mwaaka ni kona n tuuka te kabwakabwaka. Ko na karekea te mwaaka ni kona n tiku i aon te kawai ae eeti ma n irariki . . . Ngkana ko moanna ni bwarui taeka akanne, ko na kona ni karekea te kimwareirei ae batu riki i nanon maium" (man te Conference Report, Okitobwa 1986, 6; ke *Ensign*, Nobembwa 1986, 7).

Kaungaia kaain te kiraati bwa a na noori koron bukin berita aikai ibukia man reiakina Ana Boki Moomon n te ririki aei.

Kakoaua te koaua are e maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke ni kauoua man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. Bonganen Ana Boki Moomon i nanon Manga Kaokan te Euangkerio

Koroi ni karinani mwakoro n taeka aikai i aon te burakibooti n aki raonaki n taian nambwa:

6. E moanaki Te mwakuri n te Tembora ibukiia maate. 3. E manga kaokaki te Nakoanibonga ae te Merekitereka. 5. A weteaki (rineaki) Abotoro. 1. E karekea te Moa ni Kaotioti Iotebwa Timiti. 4. E kateaki te Ekaretia. 2. E rairaki Ana Boki Moomon .

Tuangiiia kaain te kiraati bwa a na ataa aron bairean bwaai aika a tia n riki aikai (nambwan baika a tia n riki nakon te angamaing e kaota aron baireaia ae eti; karin nambwa aikai i aon te burakibooti ngkai a tabe kaain te kiraati bwa a na atai aron bairean bwaai aika a tia n riki). Imwiina wareki ke tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareki iango aikai mairoun Beretitenti Ezra Taft Benson: “Te . . . koaua ae korakora nakon bonganana Ana Boki Moomon bon tauan mwiin te tabo are e kaaki iai rokona i nanon taiboran te tai ibukin kaotan Manga Kaikan Bwaai. Te bwai ae rimoana bon ti te Moan Kaotioti. . . .

“Iangoa te bwai anne bwa tera ae e kaotaki iai. Rokon Ana Boki Moomon e rimoan kaokan te nakoanibonga. E boreetiaki tabeua te bong i mwaain raoi te tai are e a kateaki iai te Ekaretia. Aomata aika Itiaki a bane n anganaki Ana Boki Moomon bwa a na warekia i mwaain anganakiia te kaotioti are e kakimototoi aekan reirei aika a kakannato n aron mimitongin Uean te Atua ake Teniua, te mareaki ae akea tokina, ke te mwakuri ibukiia maate. E roko i mwaain taian kooram n te nakoanibonga ao imwaain Katean te Ekaretia. E tuangiira taekan bwaai tabeua te baei ke e aki bwa e kanga te Uea n tara te mwakuri ae tabu aei?” (Man te Conference Report, Okitobwa 1986, 3; ke Ensign, Nobembwa 1986, 4).

2. Tibwauaan Ana Boki Moomon

Karekea te rongorongo mairoun te bitiobiriki ao te uuote mition riita bwa a na kanga kaain te Ekaretia ni kona ni karekei kaobiin Ana Boki Moomon bwa aonga n taekinna nakoia raoraoia ma aomata ake a kinaia aika tiaki kaain te Ekaretia.

Katautaua n tain te reirei, bwa te tia are a na uaiakinaki irouia kaain te kiraati n te ririki aei bon tataekinan Ana Boki Moomon ma raoraoia ma aomata ake a kinaia aika tiaki kaain te Ekaretia. Kamataata nakoia kaain te kiraati bwa a na kanga ni karekei kaobiin Ana Boki Moomon, ao ni kaungai nanoia kaain te kiraati n tatabemaniaa nako bwa a anga nako tao teuana te kaobi nakon temanna raoraoia ke te aomata ae a kina i nanon te ririki.

Tuangiiia kaain te kiraati n taai tabetai i nanon te ririki, n aron ana kairiiri te Tamnei, ngkana iai mairouia aika a tia n anga nako kaobiin Ana Boki Moomon. Tuangia kaain te kiraati ake a tia ni karaoa aei bwa a na taekina aron aia kakatai n te aro ae kimototo. Reitaanako kaungaan nanoia kaain te kiraati bwa a na tataekina Ana Boki Moomon ma tabeman aomata.

“Bwaai ni Kabane n Aron Ana Kaantninga”

Reirei

2

1 Nibwaai 1–7

Kaantninga Te buokiia kaain te kiraati, rinanon aia katoto Riaai ao Nibwaai, bwa te kawakinaki ao te kamaiuaki a roko rinanon te ongeaaba nakon te Uea.

- Katauraoi**
1. Warekia, iangoia raoi, ao tataro ibukin kiibu man koroboki aika tabu aikai.
 - a. 1 Nibwaai 1–2. E ataia Riaai man te kaotioti bwa e na uruakaki Ierutarem. E kauringia aomata bwa a na rairinanoia, ma a rawa ao a ukoukora tiringana. E tuangaki Riaai iroun te Uea bwa e na kairiia ana utu ma ni kitana Ierutarem. Mangaia are a nako Riaai ma ana utu nako nanon te rereua.
 - b. 1 Nibwaai 3–4. Nibwaai ao tarina a oki nako Ierutarem bwa a na anai bwaatua buraaati mairoun Rabwan.
 - c. 1 Nibwaai 5. Nibwaai ao tarina a uoti taian bwaatua n oki rikaaki nakon aia utu. Bwaatua aikai are e a kona iai ana utu Riaai ni kawakin ibukiia kanoaia, aia taetae, rikiia, ao ana reirei ao ana tua nako te Atua.
 - d. 1 Nibwaai 7. Nibwaai ao tarina a okira Ierutarem bwa a na anaa nanon Itimaera ao ana utu bwa a na iriia nakon te rereua.
 2. Wareware riki tabeua: Motiaeae 1:3–7; Aramwa 3:11–12.
 3. Moan taai, n tuanga kaain te kiraati temanna bwa e na katauraoia ni kakimototoa taekan korakoran Nibwaai ao tarina ni karekei bwaatua buraaati mairoun Rabwan (1 Nibwaai 3:9–4:38).
 4. Ngkana a kona n reke bwaai aikai, ao katauraoiko ni kamanenai i nanon tain te reirei:
 - a. Tamnein Riaai ngke e Taetae ni burabeti nakoia Aomata i Ierutarem (62517; te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 300) ao ana Utu Riaai ngke a Kitana Ierutarem (62238; te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 301).
 - b. Te been, te bentira, ao te mwakoro ni beebea ibukiia kaain te kiraati n tatabemaniia nako.
 5. I mwaain ae e moanaki te reirei, korei i aon te burakibooti atuun n reirei ao kiibu ake a na taraaki i aon te tiata (chart) n te iteraniba 10.

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Tuangia kaain te kiraati bwa a na iangoia n aia iango bwa angkoa a tibwa tia n ataia bwa te kaawa are a maeka iai e nang uruakaki ao a na riai ni kitanna n te tai ae waetata.

- E na kanga am namakin n aron te rongorongo aei? Tera ae ko na karaoia?

- A na iai te kaokoro n aron am namakin ao tera ae ko na karaioia ngkana ko ataia bwa te rongorongo aei e roko mairoun ana burabeti te Atua?

Kamataata bwa te reirei aei ibukin Riaai ao ana utu, ake a kitana mweengaia i Ierutarem ibukina bwa te kaawa e na uruakaki n te tai ae waetata. E na maroroakinaki n te reirei bwa te tabo raa are a nako iai ao tera ae a karaioia imwiin kitankin Ierutarem irouia.

Maroroakinan
Koroboki Aika
Tabu ao
Kabonganaia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai rabakauia aika a tia ni kakatai ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man boki aika tabu.

1. E kitana Ierutarem Riaai ao e kairia ana utu nakon te rereua.

Maroroakina 1 Nibwaai 1–2. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati.

- Teuana mai buakon moan bwaai aika a riki ae kabwarabwaraaki n Ana Boki Moomon bon kitanan Ierutarem iroun Riaai ma ana utu. Baikara kanganga ake a karika te mwananga nako aei? (Tara 1 Nibwaai 1:4–15, 18–20; 2:1–3. Ngkana ko kamanena tamnein Riaai ngke e taetae ni burabeti, kateia bwa e na nooraki ngkai.)
- Bukin tera a rawa aomata nakon ana rongorongo Riaai ao burabeti riki tabeman? (Tara 1 Nibwaai 1:19–20; 2:12–13; 16:1–2.) Bukin tera tabeman aomata ni bong aikai a ekaanako te Uea ao Ana toro? E kanga Nibwaai ni kaeka nakon ana rongorongo tamana? (Tara 1 Nibwaai 2:16, 19.) Tera ae ti kona n ataia mairoun Nibwaai bwa ti na kanga ni karaoi nanora bwa a na kan butimwaai ma ni kaeka riki nakon aia reirei nako burabeti?
- Tera ae e berita iai te Uea nakon Nibwaai ngkana e ongeaaba nakon tuua? (Tara 1 Nibwaai 2:19–20, 22.) Tera are e berita iai te Uea bwa e na riki nakon Reiman ao Remuera ngkana a rawa n ongotaeka? (Tara 1 Nibwaai 2:21, 23–24.) A kanga berita aikai n tatabeua ni kamanenaaki nakoira?
- E kairia ana utu Riaai nakon te abaraa ngke a kitana Ierutarem? (Tara 1 Nibwaai 2:2. Ngkana ko kamanena tamnein ana utu Riaai ngke a kitana Ierutarem, ao kateia bwa e na nooraki ngkai.) Tera ae a katikui i mwiia ngke a kitana [Ierutarem]? (Tara 1 Nibwaai 2:4.) E kanga am iango n aron aia namakin kaain ana utu Riaai ngke a kitana mweengaia, aia bwai, ao raoraoia? Tera te karea ke te anganano ae ko a tia ni karaioia bwa kaotan ongeabam nakon te Uea? Ko kanga n tia ni kakabwaiaaki ngke ko a tia ni karaoa te anga karea ke te anganano?
- Imwiin tenibong i nanon te rereua, ao e katea te baonikarea Riaai ao e anga te karabwarabwa nakon te Uea 2:6–7; tara naba 1 Nibwaai 5:9; 7:22). Ti na kanga ni karikirakei nanora ni kani kakaaitau e ngae ngkana ti taonaki n te kangaanga?
- Baikara kakabwaia aika a kakawaki aika a reke man ana ongeaaba Riaai nakon te Uea ao kitankin Ierutarem irouna? (Korei aia reke kaain te kiraati i aon te burakibooti. A kona n reke reeve i buakon reeve aikai bwa ana utu Riaai ao ana utu Itimaera a kamaiuaki man te kamaunananakoaki; te nikira man te Bata are

Iteraera are bon te mwaanga ae uruaki e kairaki nakon te aba ni berita, ao ana Boki Moomon, e katauraoaki bwa ana kakoaua teuana riki Iesu Kristo.)

2. Nibwaai ao tarina a oki nako Ierutarem bwa a na anai bwaatua burati.

Wareki ao maroroakin kiibu aika rineaki man 1 Nibwaai 3–4.

- Bukin tera e kanakoia natina Riaai bwa a na okira Ierutarem? (Tara 1 Nibwaai 3:1–4.) A kanga ni kaeka Reiman ao Remuera ngke a kaokaki? (Tara 1 Nibwaai 3:5.) E kanga ni kaeka Nibwaai? (Tara 1 Nibwaai 3:7.) Ngkana arona bwa ko tuangaki bwa ko na nako n te mwananga aei, e na kanga am iango are ko na kaeka iai? Tera te kaokora ae ko a tia ni karoia n ataakina bwa te Uea e a tia n titirakiniko iai?
- Bukin tera ana utu Riaai a tangiria ni karekei bwaatua burati? (Tara 1 Nibwaai 3:3, 19–20; 4:15–16; tara naba 1 Nibwaai 5:21–22; Motiae 1:3–7.)

Kariaia kaain te kiraati are e a tia n rineaki bwa e na kakimototoa aron korakoran Nibwaai ao tarina ni karekei bwaatua burati (1 Nibwaai 3:9–4:38).

- Baikara aekan aroaro tabeua ake ti na tangiri ibukin “kairara iroun te Tamnei, n aki atai moa baika ti riai ni karaoi”? (1 Nibwaai 4:6). Tera ae ti kona n ataia man ana taeka Nibwaai: “E ngae n anne ma I waaki nako”? (1 Nibwaai 4:7).
- Bukin tera e rawa Nibwaai n tiringa Rabwan? (Tara 1 Nibwaai 4:10.) E kanga Nibwaai n anaaki nanona bwa e riai n tiringa Rabwan? (Tara 1 Nibwaai 4:11–18.)
- Kariaia kaain te kiraati temanna bwa e na wareka 1 Nibwaai 3:7 ni kabaibati. E kanga te Uea ni “Kataurao te kawai” ibukin Nibwaai bwa e na na karoao te bwai are e a tia n tuangaki? E kanga te Uea ni katauraoi kawai ibukin kawakinan Ana tua iroumi?
- Bukin tera Nibwaai ao tarina a tangira Tioram bwa e na iriia n oki nakon te rereua ma ngaiia? (Tara 1 Nibwaai 4:35–36.) Tera te bwai ae e kaunga nanon Tioram bwa e na iriia Nibwaai ma tarina? (Tara 1 Nibwaai 4:31–34. Kamataata bwa ibuakoia aomata n ana tai Riaai, te taeka ni bau e tabu. E ataia Tioram bwa e aki kona n urua ana taeka ni bau Nibwaai.) Bukin tera e kakawaki bwa ti na riai n ataaki bwa aomata ngaira aika ti kakokoroi bukin ara taeka ke ara berita?

Taekinna bwa e ngae ngke a ongotaeka Reiman ao Remuera nakon ana taeka tamaia ni kanakoia nakon te rereua ao imwiina n okiran Ierutarem ibukin bwaatua burati, ma a ngurengure ao a ekanako te utu n taai nako i nanon mwangan te utu. Man te itera are teuana, Nibwaai ao Taam a kakaonimaki ao a ongotaeka ni bwaai ni kabane ake a riki nakoia. Ko kona n taekinna bwa ngkai e aki batu n taekinaki taekan Taam, ni koroboki aika tabu e kaotaki iai bwa e kakaonimaki ao e ongotaeka, n ai aron Nibwaai (1 Nibwaai 2:17; 8:3).

Tuangia iteran mwaiitiia kaain te kiraati bwa a na wareka te wareware man koroboki aika tabu are e koreaki i aan “Nibwaai.” Tuangiia bwa a na tarai taeka ke mwakoro n taeka ake a kaoti aroaron maiuia Reiman ao Remuera. Tao ko na bae n tangiria ni kan anganii kaain te kiraati n tatabeman nako te mwakoro ni beebea ao te bentira ibukin tauan mwiin bwaai ake a wareki. Imwiina ao tuangiia kaain te kiraati bwa a na karoa aia ribooti bwa tera ae a kunea. Korei i aon te burakibooti kaoti iango aika kimototo i aon kanoan kiibu n tatabeua nako (Taian

katoto a kaotaki n te tiaata (chart) i nano ikai; ko aki tangiraki bwa ko na kaewei raoi taeka ake a kaotaki n te reirei.

NIBWAAI	REIMAN AO REMUERA
1:1 E ataia bwa “ana karo a tamaroa”	2:11 E ngurengure n ekanako tamaia
2:16 E kakoauai taeka ni kabane ae a taekinaki iroun tamana	2:13 E aki kakoauai ana taeka Riaai ni kabane
2:16, 19 E kawara te Uea ibukin te atatai	2:12 “E aki atai Ana mwakuri nako te . . . Atua”
3:7 E kukurei nanona n nako ao ni karaoi baike E taekin te Atua nakoina	3:5 E tangitang bwa e a tia te Uea n tuangia “te bwai ae kanganga/matoatoa”
3:15 E rawa n oki n akea taian bwaatua buraaati	3:14 E tangiria n toki imwiin katakina teuana te tai
4:1, 3 E ataia bwa te Uea e “korakora riki nakon Rabwan”	3:31 E nanououa bwa te Uea E kona n anga Rabwan nakoia [ke e aki]

Ngkana e tia ni kanoaaki te tiaata, maroroakin titiraki aikai:

- E kanga Nibwaai ni kaota korakoran ao teimotoan ana onimaki? Ti na kanga n iri ana katoto?
- Bukin tera Reiman ao Remuera a ngurengure ao a rawa n ongo? (Tara 1 Nibwaai 2:11–12.) Bukin tera ngkai a aki atai ana mwakuri nako te Uea? (Tara 1 Nibwaai 2:18.)

3. Nibwaai ao tarina a uoti taian bwaatua buraaati nakon aia utu.

Wareka ao maroroakin kiibu ake a rineaki man 1 Nibwaai 5.

- Tera aia kaeka Riaai ao Tiera ngke a oki natiiia ake aman ma bwaatua buraaati? (Tara 1 Nibwaai 5:1–9.) E kanga okiiia ni kakorakora ana koaua Tiera? (Tara 1 Nibwaai 5:8.)
- Tera kanoan taian bwaatua buraaati? (Tara 1 Nibwaai 5:10–16; 13:23. A karinaki iai ana boki Mote, ake nimaua, aia koroboki Iutaia rikaaki nakon te King ae Etekia [Tao 600 B.C.], taetae ni burabeti i ironia burabeti aika tabu , ao ana kateiriki ana utu Riaai.)
- Baikara taetae ni burabeti ake e karaoi Riaai ibukin taian bwaatua buraaati? (Tara 1 Nibwaai 5:17–19.) A kanga taian taetae ni burabeti ni kakoroaki bukiia?

4. Nibwaai ao tarina a okira Ierutarem ibukin Itimaera ao ana utu.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a rineaki man 1 Nibwaai 7.

- Bukin tera ngkai a manga okira Ierutarem Nibwaai ao tarina n te tai ae waetata imwiin uotakin taian bwaatua buraaati? (Tara 1 Nibwaai 7:1–2.) A kanga Itimaera ao ana utu n anaaki nanoia ni kan irilia Riaai ma ana utu? (Tara 1 Nibwaai 7:4–5.)
- Bukin tera Reiman ao Remuera ao tabeman natin Itimaera a rawa ni kan ongotaeka i nanon mwanangaia i nanon te rereua? (Tara 1 Nibwaai 7:6–7.) Bukin tera n am iango ngkai a tangiria ni kan oki nako Ierutarem? Tera are e taekinna Nibwaai ae na riki ngkana a reitaa nako tikuiia n te rereua ma ni

kakaonimaki nakon te Uea? (Tara 1 Nibwaai 7:13.) Tera are e taekinna bwa e na riki ngkana a oki ma n tiku i Ierutarem? (Tara 1 Nibwaai 7:13–15.)

- Baikara baika a raoiroi ake e a tia Nibwaai ni kaoti n ana mwakuri ma tarina? (Tara 1 Nibwaai 2:17–18 ao 7:21 ibukin katoto tabeua.) Ti na kanga ni kamaataai raoi baika a raoiroi aikai n ara iraorao ma kaain ara utu ao tabeman riki?

Kabaneana

Kauringiia kaain te kiraati bwa ibukin kukurein nanoia n ongeaaba Riaai ao Nibwaai, ao ngaia are a reke mirion ma mirion aomata aika a tia ni kakabwaiaaki. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na riai n taai nako n “nako ni karaoi bwaai ake e taekin te Uea” (1 Nibwaai 3:7).

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

Iango riki Tabeua ibukin te Anga Reirei

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke ae e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. “Bungiaki mairovia kaaro aika tamaraoa” (1 Nibwaai 1:1)

- Baikara aia beku tabeua “kaaro aika tamaraoa” ibukiia natia? (Tara 1 Nibwaai 1:1.) Tera ae a kona kaaro n ataia mairovia Riaai ao Tiera ibukin aron kakoroan bukin beeku aikai?

2. A rotaki aomata ni kabane n te kangaanga

Korei taeka aikai i aon te burakibooti: ae kaeti ma te tamnei, *ninikoria, raraoma, korakora, kimwareirei, kakaonimaki, nanokawaki, onimakinna, bwarananona, botumwaaka ni mwakuri, taotaona n nano, tituaraoi*.

Tuangiia kaain te kiraati bwa a na iangoia bwa taeka raa aika a kabwarabwara aron Nibwaai. Kamronroni taeka ake a rinei, ao tuangiia bwa a na taekin ni kakimototoi karaki ibukin Nibwaai are e kaotai raoi aron anua ni maiu ake a tia n rinei.

Imwiina kamataata bwa taeka ni kabane a kabwarabwara taikan Nibwaai n taai aika a kakaokoro i nanon maiuna. Katuruturua bwa Nibwaai bon te aomata ae kakaonimaki ao e ururingaki ibukin ana tangira n ongeaaba nakon tuua. Ma e ngae n anne ma Nibwaai ni mwaitin te tai e raraoma, e bwarananona, ao e nanokawaki. Taekinna bwa n taai aika a batii ao ti iangoia burabeti ma taani kairiiri n te Ekaretia tabeman bwa e a tia n rereke irouia baika a raoiroi ma n aki kona n reke irouia te ikakorakora. E ngae n anne, ma a kaaitara naba ma te kangaanga ao te kammarakaki n ai arora.

- Tera te bwai ae na kona ni buokiira n ataia bwa burabeti ao mataniwi n te Ekaretia tabeman a tia naba n reke aia tai ni kaaitara ma kangaanga?
- E ngae ngke e a tia Nibwaai “n noori rawawata aika mwaiti i nanon [ana] bong,” ma e ataia bwa “e a tia n reke akoakiu iroun te Uea” (1 Nibwaai 1:1). E na kanga n iai riaina ni karekei rawawata aika batii ao e bon akoakiu naba iroun te Uea? A na kanga taian rawawata ni kona ni buokiira ni karekei kakabwaia? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na iangoa raoi te titiraki aei n akea te karongoa ngkana a aki tangiria ni kan tibwauua aia kaeka ke aia reke ma kaain te kiraati.)

3. Kanoan ana Bwaatua Nibwaai

- Iai i nanon 1 Nibwaai 6 ana kamataata Nibwaai ibukin te bwai are e na koreia i nanon ana rekooti. Tera are e taekinna Nibwaai ibukin kawakinan rekooti? (Tara 1 Nibwaai 6:3–4. Uringnga bwa Atuan Aberaam, Itaaka, ao Iakobwa bon Iesu Kristo.) E kanga ana koroboki Nibwaai ni buokiko ni kawara Kristo?

Kaungaia kaain te kiraati bwa a na korei aia koaua, ao ai uana naba ma bwain tamnei tabeua riki aika a tia n namakin, iango, ao namakin, i nanon aia tionoro.

Te Kaotioti ibukin te Kai ni Kamaiu

Reirei
3

1 Nibwaai 8–11; 12:16–18; 15

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati n atai kanikina i nanon te kaotioti ibukin te kai ni kamaiu ao aron kamanenaan taian kanikina aikai i nanon maiuia.
Katauraoi	Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin kiibu man koroboki aika tabu aikai: 1 Nibwaai 8–11; 12:16–18; 15.

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Kabwarabwara bwa a batii mii ao kaotioti aika a kanikinaai bwaai ttabeua aika a koreaki ni koroboki aika tabu. Imwiina ao tibwauai katoto aikai ao tuangiia kaain te kiraati bwa a na kabwarabwarai nanon kanikina n tatabeua nako:

- a. King Nebukaneta e miia te bouananti ae bubura, ke katotongan, te aomata. E karoaki bwain rabwatan te aomata n tatabeua nako ni bwaai aika a kakaokoro. Ao te atiibu are e oreia/urua te boua [n anti] e riki bwa te maunga ae abwaabwaki, ao e kaona aon te aba ni kabanea. (Tara Taniera 2:31–45; tara naba D&C 65:2. Bwain rabwatan nako te boua n anti aei aika kakaokoro a tei ibukin abanuea/tautaeka aika a tia n tautaeka i aon te aonaaba. Te atiibu e tei ibukin abanuean te Atua, are e na onei mwiin abanuea ake tatabeua i nanon boong aika kaitira.)
- b. E miia itiman kaaao aine Bwarao aika bakitaia ma n aoraki aika a kang kaaao aine aika marikarika ma ni marurung raoi ao itiua amwi ni wiita aika a irariki ake a kabwautii amwi ni wiita ake a raoiroi (Tara Karikan Bwaai 41:17–31. Itiman kaaao aika a marika ao itiua amwi ni wiita aika a raoiroi a tei ibukin itiua ririkin tain te mari are e na roko i aon Aikubita. Itiman kaaao ake a bakitaia ao itiua amwii ni wiita aika irariki a tei ibukin itiua ririkin te rongo are e na roko imwiin ririkin te mari.)
- c. N te kaotioti, ao te Abotoro are Betero e noriia maan aika aki itiaki ake a nnaaki rikaaki mai karawa i nanon te kunikai ae bubura, ao e tuangaki bwa e na tiringi ma ni kang maan aikai. (Tara Mwakuri 10:9–16, 28, 34–35. Maan ake a aki itiaki akekei a tei ibukiia I-Tientaire, ake a reireiaki ngkai taekan te euangkerio.)

Kabwarabwara bwa te reirei n te bong aei e na maroroakina taekan teuana riki te mii ae e kanikinaea te bwai teuana ae kabwarabwaraaki taekana ni koroboki aika tabu: te kaotioti ibukin te kai ni kamaiu are a karekea Riaai ao Nibwaai. E kaokoro ma mii aika batii ke kaotioti ake iai aron kabonganaia ti nakoia aomata tabeman aika onoti n ti ngaiia ke n te tai ae e onoti (n ai aron miin Bwarao ibukin te kao ao te amwi ni wita), te kaotioti ibukin te kai ni kamaiu e kaeti nakoia natin te Atua n tatabemaniaa nako.

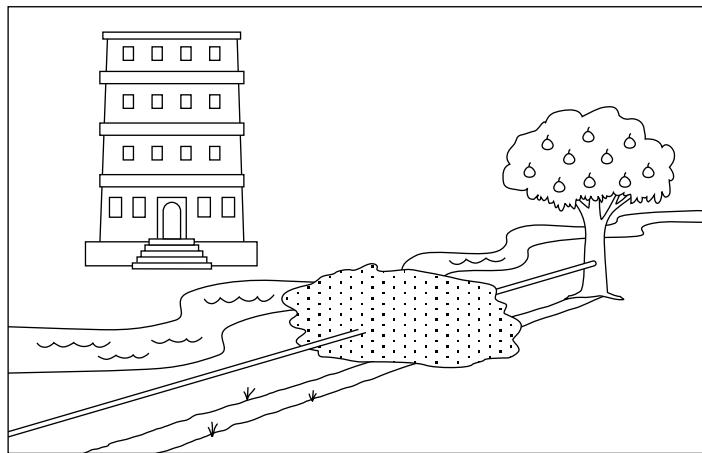
Maroroakinan
Koroboki aika
tabu ao
Kabonganakia

Ngkana ko reiakin rongorongan koroboki aika tabu aikai, maroroakinna bwa a kanga kanikina aika a koreaki i nanoia ni kona ni kamanenaaki ni maiura ni katoabong. Kaungai nanoia kaain te kiraati bwa a na tibwauai atatai aika a riai aika a kaeti nakon taian koaua aika kakawaki aika a kaotaaki raoi mani kanikina aikai.

1. Kanikina i nanon te kaotioti ibukin te kai ni kamaiu

Kabwarabwara bwa e karekea te kaotioti Riaai ao e tuangia kaain ana utu aron te kaotioti (1 Nibwaai 8:2). Imwiin tian Nibwaai n ongora iroun tamana n aron bwaa i nanon te kaotioti ake e taekin, e tangiria naba bwa e kan “nooria, ao n ongora, ao n atai baika [nne]” (1 Nibwaai 10:17; tarai naba iango riki tabeua ibukin te anga reirei). Ibukin kakoauan Iesu Kristo iroun Nibwaai, ao ana bubuti e kariaiakaki (1 Nibwaai 11:6). Boni man ana koroboki Nibwaai ibukin ana atatai are ti a aatai iai kabwaraan nanon te kaotioti.

Maroroakina taekan te kaotioti ibukin te kai ni kamaiu. Ngkai kam maroroakinna bwa tera ae a noria Riaai ao Nibwaai, korei tamnein (ke karekea temanna kaain te kiraati ke e raka riki bwa e na korei tamnein bwaa) aika a kakawaki ibukin te kaotioti i aon te burakibooti. Te tamnei ae e a tia ni korotamneiaki e riai n taraaki kaanga ai aron:

Te kai ni kamaiu ma uaana

Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka 1 Nibwaai 8:2–10. Imwiina korea tamnein (ke tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na korea tamnein) te kai ma uaana i aon te burakibooti.

- Ngke e kaotaki te kai ni kamaiu nakon Nibwaai, ao e titiraki ni kan ataa kabwarabwaraan nanona (1 Nibwaai 11:8–11). Tera ae e a tia n reireinaki iai bwa tera ae e tei ibukina te kai? (Tara 1 Nibwaai 11:21–25.) Tera ae e a tia n noria Nibwaai are e a tia ni buokia ni kaota raoi riki iai aron ana tangira te Atua? (Tara 1 Nibwaai 11:13–21, 24, 26–33. E noora bungiakin, ana mwakuri ni mitinare, ao ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo.)

Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Ioane 3:16 ni kabaibati. Katuruturua bwa Tamara are i Karawa e kaota ana tangira ae e nano ibukira ngke E “anga ana Rikitemanna.” E teretere raoi te Mwakuri ni Kamaiu bwa bon ana tangira Iesu Kristo ae e korakora ibukira.

E reirei Unimwaane Jeffrey R. Holland ma n taku bwa te kai ni kamaiu bon te kanikina ibukin Iesu Kristo. E taku: “Katotongan Kristo te kai [a bon] reitaki teuana . . . Ni bon moan raoi ana Boki Moomon, . . . ao e kateaki tamnein Kristo bwa kanga te bwai are e reke mai iai te maiu are akea tokina ao te kimwareirei, te kakoaua ae maiu ibukin ana tangira te Atua, ao te kawai are e na kakoroi bukin iai ana berita te Atua ma te bata are Iteraera ao bon aomata ni kabane ngkoa, ngkai, ao n te tai ae e na roko, ni kaokiia ni kabane nakon te berita ibukiia ae akea tokina” (*Christ and the New Covenant* [1997], 160, 162).

- Tera ae kairoroiria iai ana tangira te Atua i nanon maiura? Ti na kanga ni kina raoi riki ana tangira te Atua ibukira?
- Tera te bwai ae e tei ibukina uaan te kai? (Tara 1 Nibwaai 15:36; D&C 14:7.)
- A kanga Riaai ao Nibwaai ni kamataata taekan te kai ni kamaiu ao uaana? (Tuangia kaain te kiraati bwa a na tarai kiibu aika a riai ni kakaei mwakoro n taeka aika karinanaki i nano ikai. Korei mwakoro n taeka i aon te burakibooti ngkana a kunei kaain te kiraati. Kakimototoi mwakoro n taeka n te aro ae bon riai.)
 - a. “Karewerewen uaana, e riaon karewen bwaai nako ake I a tia ni katoong mai imwaaina” (1 Nibwaai 8:11)
 - b. “Mainainana, [e raka i aon] . . . mainainan bwaai nako” (1 Nibwaai 8:11; tara naba 1 Nibwaai 11:8)
 - c. “E riao kangkangina nakon kangkangin nako kaai ni kabane” (1 Nibwaai 8:12; tara naba 15:36)
 - d. Iai “tamaroana . . . e riaon tamaroan bwaai ni kabane” (1 Nibwaai 11:8)
 - e. “E kakawaki riki nakon bwaai ni kabane”; “moan te kakawaki” (1 Nibwaai 11:9; 15:36)
 - f. “Moan baan te kakukurei nakon te tamnei” (1 Nibwaai 11:23; tara naba 1 Nibwaai 8:10)
 - g. “Ana bwai n tangira te Atua ae moan te korakora riki nakon baintangira nako.” (1 Nibwaai 15:36)

Katuruturua bwa te maiu ae akea tokina bon te kakabwaia ae “moan te karewerewe” ao ae “moan te kakawaki” ae ti kona ni karekea. Ibukin ana tangira te Atua ibukira, ao te kakabwaia aei e tauraoi nakoira rinanon ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo.

- N te kaotioti, tera te bwai ae tangiria Riaai n te tai are e tia ni kana iai te uaani kaai? (Tara 1 Nibwaai 8:12.) Ti na kanga ni buokia raora aika a tangiraki iroura bwa aonga ni kaan riki nakon te Tia Kamaiu ao ni karekea te berita ibukin te maiu are kea tokina?

Te kai te biti ae ananau

Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka 1 Nibwaai 8:19–20. Imwiina korea tamnein (ke tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na korea tamnein) te biti ae ananau ao te kawai ae e kaeineti nakon te te kai.

- Tera te bwai ae e tei ibukina te biti ae ananau? (Tara 1 Nibwaai 11:25; 15:23–24.) E ngaa te tabo ae ti na kona ni karekea iai ana taeka te Atua? (I nanon koroboki aika tabu, aia reirei burabeti ni boong aika kaitira, ao ana wirikiriki te Tamnei ae Raoiroi.) E kanga ana taeka te Atua ni buokiira ni kawara Kristo? E kanga ni kateimatoaira i aon te kawai nakon te maiu are akea tokina?

Te karaanga ae bareka ranna, Mabubun te rotongitong, ao te auti ae korakora ma ni mwaawawa nanona

Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka 1 Nibwaai 8:13, 23, 26–27. Imwiina korea tamnein (ke tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na korea tamnein) te karaanga, mabubun te rotongitong, ao te te auti ae korakora ma ni mwaawawa nanona.

- Tera ae e tei ibukina te karaanga ae bareka ranna? (Tara 1 Nibwaai 12:16; 15:26–29.)
- Tera ae e tei ibukina mabubun te rotongitong? (Tara 1 Nibwaai 12:17.) Baikara mwiin mabubun te rotongitong aika a na reke? (Tara 1 Nibwaai 8:23; 12:17.) Bukin tera Tatan e tangirira bwa ti na mataki ma n rawa nakon ana tangira te Atua? nakon ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo? Nakon ana taeka te Atua? Ni kawai baikara ae e kataia iai Tatan ni kamatakii matara?
- Te biti ae ananau “Ae e tei n ira bangakin te karaanga” (1 Nibwaai 8:19), ma ni karoia bwa kaanga te otanga i marenan te kawai ae eeti ma ni irariki ao te ran ae barekareka. E bon anganii naba aomata i nanon te kaotioti te bwai are a na taua ngkana a mena i nanon mabubun te rotongitong (1 Nibwaai 8:24, 30). Tera te bwai ae reiakinaki man te baei bwa e na kanga ana taeka te Atua ni kona ni buokiira?
- Tera ae tei ibukina te auti ae korakora ma ni mwawaawa nanona? (Tara 1 Nibwaai 11:34–36; 12:18.) Bukin tera e kakawaki bwa te auti “e tei . . . ianon te akea”? (Tara 1 Nibwaai 8:26. Tai mwaninga bwa te auti akea aana ae matoatoa.) E kanga te kainikatonga ni katoka te aomata man karekean te maiu are akea tokina?
- Tabeman aomata i nanon te kaotioti a katonga te uaa ni kai ma a maama ibukina bwa aomata ake a mena n te auti ae korakora ma ni mwawaawa nanona a kaenaenaeia (1 Nibwaai 8:26–28). Ti na kanga ni karekean te korakora n eekanako te bwainikirinaki?

2. Aomata i nanon te kaotioti ibukin te kai ni kamaiu

Kabwarabwara bwa i nanon te kaotioti, ao Riaai e nooriia “aomata aika aki kona ni warekaki mwaitia” (1 Nibwaai 8:21). A kona aomata aikai n tibwatibwaaki i nanon aua te koraki ni kaeti nakon aia mwakuri ibukin ukoukoran te kai ao te uaa ni kai. Buokiia kaain te kiraati bwa a na kona ni kina ma ni kamatai koraki aika aua aikai, ni kamanenai wareware aika karinanaki i nano ikai. (Tao ko na bae n tangiria ni kan tibwatibwaia kaain te kiraati nakon aua te kurubu ao ma n tuanga te kurubu teuana bwa e na wareka te wareware teuana ao imwiina kamatai mwakuri ake a karoia aomata ake a taekinaki n te wareware.)

- a. 1 Nibwaai 8:21–23. (Te koraki ake a moana mwanangaia i aon te kawai ma imwiina ao a bua kawaia i nanon mabubun te rotongitong.)
- b. 1 Nibwaai 8:24–28. (Te koraki ake a taua te biti ae ananau ni karokoa ae a roko n te kai ma ni kana te uaa ni kai, ma imwiina a maama ao ma ni bwaka.)
- c. 1 Nibwaai 8:30. (Te koraki ake a taua te biti ae ananau ni karokoa ae a roko n te kai ao a kana te uaa ni kai, ake a teimatoa ni kakaonimaki imwiina.)
- d. 1 Nibwaai 8:31–33. (Te koraki ake aki kona ni moana nakonakoia i aon te kawai ma n onea mwiin karoan aei a nako ni kawara te auti ae korakora ma ni mwaawawa nanona.)

- A kanga kurubu aikai ni kaotaaki raoi n te aonaaba ni boong aikai? (N aron te katoto, bwa aomata ake a taku bwa a tangira te maiu are akea tokina ma a kairarangaki nako ni bwaai tabeua, n aron mwaitin bwaai ke bwain te aonaaba ke kakukurein te aonaaba, ake kaanga ai aroia te koraki ake a moana nakonakoia i aon te kawai ma imwiina a manga bua.)
- N te kaotioti, aeka ni kawai baikara ake a mwananga i aoia aomata ngke a kaaki baia man tauan te biti ae ananau ke a kitana te kai ni kamaiu? (Tara 1 Nibwaai 8:28, 32; 12:17.) Tera ae e riki nakoia te koraki ake a iri aekan kawai n aron aikai? Ngkana ti waaki nakon “kawai aika tabuaki [touaia],” “kawai aika aki ataaki taekaia,” ke “kawai aika rababa” ti na kanga ni kona ni okira te kawai ae eeti ma ni irariki?
- Baikara bwaai aika ti riai ni karaoi bwa ti aonga ni kona ni teimatoa i aon te kawai ae eeti ma n irariki? Ti na kanga ni buokiia aomata tabeman bwa a na teimatoa i aon te kawai?

Kabaneana

Baireia nakoia kaain te kiraati bwa a na mwaaken taeka aikai i nanon aia boki aika tabu: *moanna* (1 Nibwaai 8:22), *taua* (1 Nibwaai 8:24), *nimtia* (1 Nibwaai 8:24), ao *reitia nako* (1 Nibwaai 8:30). Taekinna bwa taeka aikai a buokiira ni kaotaira bwa tera ae ti riai ni karaoia bwa ti aonga n roko n te kai ni kamaiu: ti riai ni moanna i aon te kawai ae eeti ma n irariki, tauri te biti ae ananau ao nimtia, ao reitia nako ma ni waaki nakon te kai.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon tain te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

Iango riki Tabeua ibukin te Anga Reirei

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke ae e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. “Teauare e botumwaaka n ukeuke e na kunea” (1 Nibwaai 10:19)

- Tera ae e tangiria Nibwaai i mwiin ongoraana n te kaotioti mairoun tamana? (Tara 1 Nibwaai 10:17.) Tera ae karaoia bwa e aonga ni kakoroa bukin ana kaantaninga aei? (Tara 1 Nibwaai 10:17–19; 11:1–6.) E kanga ana katoto Nibwaai ni buokiira ngkana ti ukoukora ataan koauan te Euangkerio? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia atatai n aron are e a tia ni buokiia iai te Tamnei ae Raoiroi bwa a na atai koauan te euangkerio.)
- Tera te kaokoro n aron aia kaeka Reiman ao Remuera nakon te kaotioti are kaotaki nakon tamaia ma aron ana kaeka Nibwaai? (Tara 1 Nibwaai 15:1–2.) Bukin tera ngkai a aki kona n oota Reiman ao Remuera ni koaua ake e a tia n reireiniia iai Riaai? (Tara 1 Nibwaai 15:3, 8–11.)

2. “Ko riai n Ata aron rokon te Atua ni kamangoria?” (1 Nibwaai 11:16)

Te buokiia kaain te kiraati bwa a na oota n te mwakoro n taeka ae “E n ruo te Atua ni kamangoria” (1 Nibwaai 11:16, 26), kabwarabwara bwa n te mwakoro n taeka aei te taeka ae ruon te Atua ni kamangoria nanona te rurikaaki ni kukurei n nanona nakon te tabo ae e rinano riki. Imwiina ao taekin taeka aikai ake e taekin Unimwaane Bruce R. McConkie:

"Ruon te Atua ni kamangoria (are nanona te Tama) e reke man te koaua are e kangai bwa . . . e riki bwa Taman te aomata ni koaua ae te Nati ae e mamate are e bungiaki iroun te aine ae e mamate. Ao ruon te Atua ni kamangoria (ae nanona te Nati) e reke man te koaua bwa . . . ngaia ae [Iesu Kristo] e anga nakon taian kataaki n te maiu ae mamate, te karawawataaki nakon 'taian kaririaki, ao marakin te rabwata, te baki, te taka, ao te kua, n te aro ae e raka riki nakon are e kona ni karawawataaki iai te aomata, ma ni kariaia te mate' (*Motiae 3:5–8*), n tokina ao e kamateaki n te aro ae moan te kabwainrang" (*Mormon Doctrine*, 2 ni kaetana [1966], 155).

3. "Ao a reke n te aro ni kaenaena" (1 Nibwaai 8:27)

Ngkai a maroroakina taekan te auti ae korakora ma n mwawaawa nanona kaain te kiraati, taekinna bwa aomata ake a mena i nanon te auti iai "kateia ae te kaenaena." Te kaenaena aei e kairia tabeman ake a tia ni kana te uaa ni kai nakon te kamamaeaki ao te bwaka (1 Nibwaai 8:27–28).

- Ni kawai baikara aika ti kona iai ni kairiia tabeman bwa a na bwaka ma ni katein maiura?

Katuruturua bwa aomata n tatabeman ake a bukinaki a mwiokoaki n oin aia mwakuri; ma e ngae n anne, ma kateira nakoia tabeman e kona ni kakukureia n aia kekeiaki ae e raoiroi ke e kona ni kabwarai nanoia. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na kakorakoraia tabeman ao ma n aki kaenaenaia ke ni kamangoriia tabeman.

4. Anenen Taromauri

A nene ma kaain te kiraati, ke wareki taekan te anene ae "Te Biti ae Ananau" (*Hymns*, nambwa 274).

“Bwaai ake I Noori Ngke I Uotaki nako iroun te Tamnei”

Reirei

4

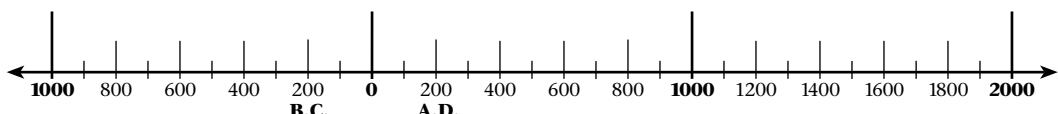
1 Nibwaai 12–14

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa a na oota n te Kaotioti are e kaotaki nakon Nibwaai ibukin te tai ae e na roko ao a kanga taian kauring ao taian berita iai ni kaeti nakoira ni boong aikai.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin kiibu man koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. 1 Nibwaai 12. E noriia kanoana Nibwaai n te kaotioti ao aia kariki tarina nako. E noriia ni buaka n eekiia nako i bon irouia n tatabemania ao e noria te koraki aika a buakaka ake a kamaunananakoaki i mwaain rokon te Tia Kamaiu. E nooriia bwa a maiu n te aro ae e raoiroi n teutana te tai imwiin rokon te Tia Kamaiu ma imwiina ao a bwaka nakon te buakaka.b. 1 Nibwaai 13. E noria Nibwaai n te kaotioti karaoan te ekaretia ae bubura ae kammaira, karikan Amerika bwa ana korone aban Eurobe, te Birinako man te Koaua, ao Kaokan te euangkerio i nanon bong aika kaitira.c. 1 Nibwaai 14. E noria Nibwaai n te kaotioti taian kakabwaia ake a beritanaki nakoia I-Tientaire ake a teimatoa ni kakaonimaki, te karawawataki are e anga te Atua are e na roko nakoia I-Tientaire ake a aki teimatoa ni kakaonimaki, ao tokanikain ana Ekaretia Ana Tiibu te Atua i aon te ekaretia ae bubura ae kammaira.2. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, katauraoa rainin bairean te tai i aon te beeба ae bubura ke te kaatibooti ae bubura ke i aon te burakibooti.

Aron Waakinan te Reirei

Makuri ibukin Kairan Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te Kakauongo te reirei iai..

Tarai rainin bairean te tai aikai:

Buokiia kaain te kiraati bwa a na katikui bwaai aika a tia n riki rainin bairean te tai. Ni kaeti ma aia atatai kaain te kiraati, ko kona ni korei boongin bwaai ake a riki i aon rainin bairean te tai aikai ao tuangia kaain te kiraati bwa a na kakoauai bwaai aika a tia n riki i aon boong n tatabeua. Ke ko kona ni karinani bwaai aika a tia n riki i aon te burakibooti ao tuangiia kaain te kiraati bwa a na kakoauai bwa n ningai taai aika a riki iai.

- a. Tiringan Iesu Kristo i aon te kaibangaki (A.D. 33)
- b. Te Birinako man te Koaua ae korakora (tao A.D. 100 ni karokoa A.D. 1800)
- c. Te kabanea ni bobuaka imwarenaia Remwainaite ma Nibwaite (tao n A.D. 385)
- d. Kunean Amerika iroun Christopher Columbus (A.D. 1492)
- e. Kaokan ana euangkerio Iesu Kristo (A.D. 1820–n te tai aei)

Ngkana a tia kaain te kiraati ni katikui bwaai aika a tia n riki i aon rainin bairean te tai, kabwarabwara bwa Nibwaai e noori bwaai aika a riki aikai ao tabeua riki i nanon te kaotioti are e kaotaki nakolina ibukin te tai ae e na roko.

Maroroakinan
Koroboki aika Tabu
ao Kabonganakiia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai rabakauia aika a tia ni kakatai ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. E noora te tai ae na roko Nibwaai ibukiia kanoana ao kanoaia nako tarina.

Maroroakina 1 Nibwaai 12. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a rineaki ni kabaibati. Kabwarabwara bwa n te 1 Nibwaai 12, ao e kakabwarabwara Nibwaai taekan te kaotioti nakolina ibukin te tai ae e na roko ibukiia kanoana nako (kanoana) ao kanoaia nako tarina. Ngkai kam maroroakina te mwakoro aei, taraia bwa a kanga kanikina tabeua i nanon te kaotioti ibukin te kai ni kamaiu (mabubun te rotongitong, te auti ae korakora ma ni mwawaawa, ao te karaanga ae barekareka ranna) n tei ibukin bwakaia kanoan nako Nibwaai.

- E kanga Nibwaai ni kabwarabwara aron bwaai n te aonaaba aika a na riki i mwaain rokon te Tia Kamaiu i Amerika? (Tara 1 Nibwaai 12:1–6.) A kanga aron bwaai aikai ni boraoi ma aron bwaai aika a na riki i mwaain rokon kauaokin te Tia Kamaiu? (Tara Joseph Smith—Matthew 1:27–37.) E kanga Nibwaai ni kabwarabwara aron baika a na riki ake a na roko imwiin rokon te Tia Kamaiu? (Tara 1 Nibwaai 12:11–12; tara naba kakoroan bukin te taetae ni burabeti, are e koreaki i nanon 4 Nibwaai 1:2–4.) Tera are e karokoa te raoiroi ao te rau? (Tara 4 Nibwaai 1:15.)
- E noria Nibwaai bwa imwiin te tai ae e kaan nakon aua te roro ae raoiroi, kanoana ao kanoaia tarina a na moana riki aia bobuaka ni buakaniiia i bon irouwia temanna nakon temanna (1 Nibwaai 12:12–15). Tera ae e noria Nibwaai ae e riki nakoia kanoana n taian bobuaka aikai? (Tara 1 Nibwaai 12:19–20.) Bukin tera kanoan Nibwaai a konaaki ma n kamaunaaki? (Tara 1 Nibwaai 12:19.) E kanga te kainikatonga ao ana kariri te riaboro ni kairiira nakon te kamaunananakoaki?

2. E noria Nibwaai n te kaotioti katean te ekaretia ae bubura ae kammaira, karikan Amerika bwa ana korone aban Europe, te Birinako man te Koaua, ao Kaokan te euangkerio.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a rineaki man 1 Nibwaai 13. Kabwarabwara bwa 1 Nibwaai 13 bon tauan mwiin rongorongan te kaotioti nakon Nibwaai ibukin bwaai aikai:

1. Katean te ekaretia ae korakora ae kammaira.
2. Moan Kunean ao karikan Amerika bwa ana korone aban Eurobe.
3. Te Birinako man te Koaua ao buan mwakoron te Bwaibwara aika a mataata raoi ma ni kakawaki aika mwaiti.
4. Rokon Ana Boki Moomon ao Kaokan te euangkerio.

Katean te ekaretia ae bubura ae kammaira

- Tera ae noria Nibwaai ni kateaki “ibuakon te botanaomata ake I-Tientaire”? (Tara 1 Nibwaai 13:4–5.) Antai te tia kunea te ekaretia ae bubura ma ni kammaira? (Tara 1 Nibwaai 13:6.)

E taku Unimwaane Bruce R. McConkie, “Te ara ae ana *ekaretia te riaboro* ao *te ekaretia ae bubura ma ni kammaira* a kamanenaaki ibukin kakoauaan ekaretia ni kabane ke aran botaki nako bwa tera araia ke aroia —bwa tao ibukin te tautaeka, rabakau n aekaia nako, karekean te rabakau, kawakinan ara bwai, te aro ni iraorao, te aro ni itaritatari, ibukiia kaain te kaawa, ke ibukin aaro—botaki baikara ake a karoaaki bwa a na kairiia aomata i aon kawaia are e kairiia nako ni kararoaia ma te Atua ao ana tua ao man te kamaiuaki i nanon uean te Atua ” (*Mormon Doctrine*, 2 ni kaetana [1966], 137–38).

Katuruturua bwa te ekaretia ae bubura ma ni kammaira bon kanikinaean te birinako man te koaua n aekaia nako. Bon waakinan te reirei ae e kaairua, neboan te Atua ae e kaairua, ao aki karinean te aro ni kiritian. E aki tei ibukin te ekaretia teuana ae e onoti i nanon te aonaaba ni boong aikai.

- Baikara katein nako te “ekaretia ae bubura ma ni kammaira aei”? (Tara 1 Nibwaai 13:5–9. A kona reeke n reke man te ekaretia ae bubura ma ni kammaira te kamamaraa te onimaki, te tangiri kaubwain nako te aonaaba ma buure, ao te ukoukora te kamoamoaaki n te aonaaba.) Tera te kanikina man te kaotitoti ibukin te kai ni kamaiu ae boraoi ma te ekaretia ae bubura ma ni kammaira? (Kabotaua 1 Nibwaai 13:5–9 ma 1 Nibwaai 11:35–36.)
- Te kokoaua ae ko noria man te ekaretia ae bubura ma ni kammaira ae e mwakuri ma ni kamaunaia Aomata aika a Itiaki ni boong aikai? Ti na kanga ni kokoaua raoi bwa ti aki mwamwanaaki irouia aomata ke botaki ake a kairiia aomata ni kararoaia mairoun te Atua ao Ana tua nako?

Moan Kunean ao karikan Amerika bwa ana korone aban Eurobe

- I-Tientaire ake a “mwananga nako . . . iaon taari aika mwaiti” a ataaki bwa Christopher Columbus ao tabeman riki taan boborau ao taan maeka i aon Amerika (1 Nibwaai 13:12–13). Tera ae e anganiia taan boborau ao taan maeka aikai te kona n tokanikai i aon aia kekeiaki? (Tara 1 Nibwaai 13:14–19.)
- Tera te mwakuri are a karoaia taan boborau ao taan maeka aikai ni Kaokan te euangkerio? (A katauraoa te kawai ibukin kuneakin Aban Amerika ake a Katiteuanaki. Te Tua ibukin Aban Amerika aika a Katiteuanaaki e karekeea te inaomata ni kaeti nakon te aro ae a riai ibukin Ana Boki Moomon bwa e na uotaki rake ao te euangkerio bwa e na kaokaki. Tara D&C 101:77–80.)

Te Birinako man te koaua ao buan mwakoron te Bwaibwara aika batiaika ota raoi ma ni kakawaki

- Tera te boki are e noria Nibwaai ni uouotaki irouia I-Tientaire? (Tara 1 Nibwaai 13:20–23. Te Bwaibwara.) Tera ae e karoaia te ekaretia ae bubura ma ni

kammaira nakon te boki aei? (Tara 1 Nibwaai 13:24–26.) Bokin tera? (Tara 1 Nibwaai 13:27.)

- Baikara baika a tia n riki man buan baika a “mwaiti aika oota raoi ma ni kakawaki” man te Bwaibwara? (Tara 1 Nibwaai 13:29.)

Rokon Ana Boki Moomon ao Kaokan te euangkerio

- E ataia te Uea bwa te ekaretia ae bubura ma ni kammaira e na kataia ni urua ana taeka te Atua are n te Bwaibwaira. E kanga ni kakoaua bwa Ana taeka a na kawakinaki ma n ataaki i nanon boong aika kaitira? (Tara 1 Nibwaai 13:35–36.) Tera te rekoote aei are e kawakinaki irouia kanoan nako Nibwaai? (Ana Boki Moomon.)
- Baikara kaantaninga ibukin Ana Boki Moomon? (Tara 1 Nibwaai 13:40–41; tara naba Moomon 7:8–9; D&C 20:8–12. Tao ko na bae n tangiria ni kan karinani mwiokoia kaain te kiraati i aon te burakibooti) Ko kanga n noori kaantaninga aikai n tia ni kakoroaki bukiia?
- Baikara reirei tabeua aika a kangaanga ataakiia n te Bwaibwara ma a ota raoi ma ni kakawaki n Ana Boki Moomon? (A kona reeve n rin ibuakon reeve aikai Mwakuri ni Kamai , te mangauti , ao te bwabetiito. Tao ko na bae n tangiria ni kan tibwauai katoto aikai bwa a kanga reirei aika a na reiakinaki n te aro ae oota raoi n Ana Boki Moomon. N aron te katoto, ko kona ni tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka Aramwa 11:42–45, are e reiakin koaua aika oota raoi ma ni kakawaki ibukin te Mwakuri ni Kamai ao te mangauti, ke 3 Nibwaai 11:21–26 ao Moronaai 8:11–12, ake a reiakin koaua aika oota raoi ma ni kakawaki ibukin te bwabetito.) E kanga Ana Boki Moomon ni buoka te Bwaibwara ni kaotaa riki nakoimi ke ni karikirakea ami koaua ibukin te Bwaibwara?

3. E noori kakabwaia Nibwaai ake a beritanaki nakoia aika a kakaonimaki; e noora naba kamaunaan te ekaretia ae bubura ma ni kammaira.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man 1 Nibwaai 14.

Tibwatibwa te kiraati nakon uoua te kurubu. Tuanga te kurubu teuana bwa e na ukeuke n 1 Nibwaai 14:1–7 ni kakaei kakabwaia ake a beritanaki nakoia I-Tientaire (ake tiaki kaain -Iteraera) ngkana a teimatoa ni kakaonimaki nakon te Uea. Tuanga te kurubu are teuana bwa e na wareki kiibu aika ti tebo ni kakaea te karereanti are e anga te Atua are e berita iai nakoia I-Tientaire ngkana a kamatoatoai nanoia ao ma n tannako mairoun te Uea. Karinani bwaai aikai i aon te burakibooti. Imwiina ao titiraki n titiraki aikai:

- Tera ae ti riai ni karaoia ni kabebetei nanora n te aro are ti na kona ni karekei kakabwaia aikai?
- N te iango tera are a karaoaki ti uoua aekan kurubu n aomata n te aonaaba ni boong aikai? (Tara 1 Nibwaai 14:10; 2 Nibwaai 10:16.)
- Tera ae e na karaoaki n tokina nakon te ekaretia ae bubura ma ni kamaira? (Tara 1 Nibwaai 14:3–4, 15–17; 22:23.)
- E noria Nibwaai bwa e ngae ngke kaain ana Ekaretia te Uea i nanon bong aika kaitira a na rangi ni karako mwaitiia n aron kabotauaia, ma a na kona n tokanikai iaon bwainikirinakiia ioun te ekaretia ae bubura ma ni kammaira. Tera are e noria Nibwaai bwa a katoaki iai anaAomata aika a Itiaki? (Taraia

1 Nibwaai 14:14.) Ti na kanga ni “katoaaki n te raoiroi ao n te mwaaka mairoun te Atua”?

Kabaneana

Kabwarabwara bwa kaotioti nakon Nibwaai e katauraoa aron taraan te bwai are e a tia n riki ae mwaiti ao are e na manga riki naba n rongorongoia aomata n te aonaaba. E kaotia naba nakoira bwa ti riai ni karaoa ara rinerine i marenan ti uoua te rinerine: iriiran Iesu Kristo ke mwakuri n eekia nako ao man iriira Tatan. Kauringiia kaain te kiraati bwa taian kakabwaia ake a beritanaki n te 1 Nibwaai 14 a kona n reke nakoira ni kabane n iriiran Iesu Kristo.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

“Ongora nakon te Koaua, aoMutiakinna”

1 Nibwaai 16–22

Kaantaninga	Te kaungaia kaain te kiraati bwa a na iri ana katoto Nibwaai n aron ana onimaki ao n aron kukurein nanona n ongeaaba.
Katauraoi	<p>1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin kiibu man koroboki aika tabu aikai:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. 1 Nibwaai 16; 17:1–3. Natin Riaai ao Ioram a iein ma natin Itimaera aine. E anganii aomata te Riaona te Uea, are e kairi kawaia i nanon te rereua ni kaeti ma aia onimaki ao aia mwakuri korakora. E uruaki ana kai ni katebe Nibwaai, n te aro are e kangaanga iai aron karekean te man ibukin kanaia. A bane ni ngurengure ma ti Nibwaai ae e aki, are e manga karaoa te kai ni katebe ae boou, ma n tuanga Riaai bwa te tabo raa ae e na nako iai ibukin karekean te amwarake, ma n uota te amwarake nakoia aomata. b. 1 Nibwaai 17:4–55; 18:1–4. E kaota raoi Nibwaai ma te onimaki ae matoatoa n ongeaaba nakon Ana tua te Uea ni kabaa te kaibuke. c. 1 Nibwaai 18:5–25. Reiman, Remuera, natin Itimaera, ma buuia a ira te kan eekanako te kaetieti iaon te kaibuke. Reiman ao Remuera a kabaea Nibwaai, are e kaota raoi te ninikoria ao te kukurei ni kaaitau n aki tabe ma te kataaki aei. Te Uea e kanakoa te angi buaka ae korakora. Reiman ao Remuera a kabwara Nibwaai, are e kaeta te kaibuke nakon te aba ni berita. <p>2. Wareware riki tabeua: Aramwa 37:38–46.</p> <p>3. Taetaenikawai ma teniman kaain te kiraati i mwaain te tai, tuangiia n tatabemaniia nako bwa a na katauraoia ni kakimototoa teuana man rongorongan koroboki aika tabu aika a karinanaki i nano ikai. Tuangiia bwa a na taekina aia ribooti i aon bwaai aika riki aika a kabwarabwaraaki i nanon te rongorongo nakon taekinan te ribooti i aon te reirei ke aron kamanenaana i nanon maiuia, are e na maroroakinaki i nanon te reirei imwiin tiaia n anga aia ribooti.</p> <ul style="list-style-type: none"> a. 1 Nibwaai 16:9–33 b. 1 Nibwaai 17:4–55; 18:1–4 c. 1 Nibwaai 18:5–22 <p>4. Ngkana arona bwa a tauraoi bwaai aikai, katauraoi ni kamanena n tain te reirei:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Taian tamnei Te Riaona (62041; te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 302) ao Riaai ao Ana Aomata a Roko n te Aba ni Berita (62045; te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 304). b. “N na Katauraoa te Kawai,” Mwakoron Ana <i>Boki Moomon ibukin te Anga Reirei n te Wirio ae waniua te miniti manna</i> (53911).

Katatau ibukin Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Korei taeka aikai i aon te burakibooti:

*I aki tangiria ni kan.
N na iangoia.
N na kataia.*

Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka 1 Nibwaai 3:4.

- Tera te bwai ae e riai n tia n riki ngke e a tia ni kaeka Nibwaai nakon ana tua te Uea ma teuana mai buakon taeka aika a koreaki i aon te burakibooti aikai? E kanga Nibwaai ni kaeka? (“N na karaoia.” Tara 1 Nibwaai 3:7.)

Kamaunai kibu n taeka man te burakibooti, ao korea te kibu n taeka N NA BON n reeta aika bububura. Kamataata bwa a kakabwaiaaki Nibwaai ma ana utu ngke a mwananga nakon te aba ni berita ibukina bwa e teimatoa Nibwaai ni karekea ni kateina te taeka ae “N na bon”—e aki baenikai nakon te ongeaaba n ana tua te Uea. Te reirei aei e kaotia nakoiria bwa ti na kanga n ira ana katoto n aron ana onimaki ao n aron kukureina n ongeaaba.

Maroroakinan
Koroboki aika Tabu
ao Kamanenakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai rabakauia aika a tia ni kakatai ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. E kairiia ana utu Riaai ao Itimaera te Uea ni kaeti nakon aia onimaki ao aia botu mwaaka.

Ngkana ko kamanena tamnein Riaai ngke e kunea te Riaona, kateia bwa e na noraki ngkai. Tuanga kaain te kiraati are e a tia n rineaki bwa e na kakimomotoi bwaai ake a riki ake a kabwarabwaraaki n 1 Nibwaai 16:9–33. Imwiina ao wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man 1 Nibwaai 16; 17:1–3.

- Te “booro, ke te tia kairi” are e anga te Uea nakon Riaai e aranaki bwa te “Riaona” (Aramwa 37:38). Baikara kaantaninga ibukin te Riaona? (Tara 1 Nibwaai 16:10, 29.) Tera ae a kainnanoaki iai aomata bwa a na karaoia n te aro bwa e na mwakuri iai te Riaona? (Tara 1 Nibwaai 16:28–29; Aramwa 37:40.) Baikara baika a na riki ngkana a aki kakaonimaki aomata ma n aki ongeaaba? (Tara Aramwa 37:41–42.)
- Baikara kaetieti tabeua ni maiura are, e katotonga te Riaona, are e mwakuri ni kaeti nakon ara onimaki ao ara botu mwaaka? (Reeke a kona n reke man reeke aikai ni koroboki aika tabu, n aron ae e kabwarabwaraaki n Aramwa 37:38–46; te Tamnei ae Raoiroi; ana kakabwaia te Tamanuea; aia reirei burabeti aika a maiu; ao mataniwiin nanora, n aron are e kabwarabwaraaki n taeka aika a rineaki aika i nano aikai.) A kanga kaetieti aikai ni buokiko?

E taku Beretitenti Spencer W. Kimball:

“E anga te Uea nakoia . . . aomata n tatabemaniia nako, mataniwiin te nano are e tuangiia ni katoaa te tai are a moanna iai n nako aon te kawai ae e kaairua. E tuangaki n taai nako ngkana a kakauongo; ma aomata a kona, eng, a kona n taneiai nakon te ongoro n te rongorongo are a aki tabeakinna ni karokoa ae aki manga mwannanoa aia namakin ke aia iango.

“Ko riai n ataia bwa iai am bwai ae ai aron te kambwati, ae ai aron te Riaona, i nanon oin rabwatam ma tamneim. Ni kabane ataei n tatabemaniia nako a bon anganaki . . . Ngkana e aki mutiakina te Riaona are iai irouna i nanon rabwatana ao tamneina, n tokina e kona n aki wirikiriki nakoina. . . Ara kaibuke are bon rabwatara e na aki kona ni waakina mwananga i aon te ae kooti ae kaairua . . . Ngkana ti kakauongo nakon te kaetieti ke te wirikiriki man oin ara Riaona, are ti aranna bwa mataniwiin te nano ” (man te Conference Report, Okitobwa 1976, 117; ke Ensign, Nobembwa 1976, 79).

- Tera ae a karaoria Reiman ao Remuera ngke e uruaki ana kai ni katebe Nibwaai? (Tara 1 Nibwaai 16:18, 20.) Tera ae e karaoria Riaai? (Tara 1 Nibwaai 16:20.) Tera ae e karaoria Nibwaai? (Tara 1 Nibwaai 16:22–23.) Tera ae ti kona n ataia man aron ana kaeka Nibwaai nakon te mwakuri aei are e kona ni buokiira ngkana ti katarai mwakuri aika ti na kataaki iai? (A kona reeke n reke man reeke aikai bwa ti riai ni mwiockoa te Uea, botu mwaaka bwa ti aonga n tokanikai i aon mwakuri ni kataitai, ao katoka te ngurengure n eekanako te Uea ma Ana toro.)
- Imwiin tian Nibwaai ni karaoa ana kai ni katebe ae boou, e tuanga Riaai bwa te tabo raa ae e na nako iai ni karekea te amwarake (1 Nibwaai 16:23). E kanga Riaai ni kaeka nakon ana bubuti natina te mwaane? (Tara 1 Nibwaai 16:24–25.) Tera mwiin kananorinanoan Riaai ao rairakina nakon te Uea? (Tara 1 Nibwaai 16:26–32.) Tera ae ti kona n reireinira iai man ana mwakuri nako te Uea ma Riaai n aron te katoto aei? (A kona reeke n rin ibuakon reeke aikai bwa te Uea e na kabwarai ara bure ao e na kakabwaiaira ngkana ti kananorinanoira ma n rairaki nakoina.)
- N taekinan te Riaona, e noria Nibwaai bwa “Man karaaoan bwaai aika uarereke ao e kona iai te Uea ni karokoi bwaai aika a korakora” (1 Nibwaai 16:29; tara naba Aramwa 37:6–7; D&C 64:33). I nanon maium, ko kanga n ataia bwa e koaua te bwai aei? E kanga ni kona ataakin te koaua ae kakawaki aei ni buokiira?

2. E kaotaa raoi Nibwaai ma te onimaki ae e aki nanououa ma ni kakoroi bukin ana tua te Uea ni kabaa te kaibuke.

Tuanga kaain te kiraati are e a tia n rineaki bwa e na kakimototoa taekan bwaai aika a riki ake a kabwarabwaraaki n 1 Nibwaai 17:4–55; 18:1–4. Imwiina ao wareki ma ni maroroakin kiibu aika rineaki man wareware akanne.

- Tera ae ti kona n ataia man ana mwakuri Nibwaai n ana kaeka nakon ana tua te Uea ibukin kabaan te kaibuke? (Tara 1 Nibwaai 17:8–11, 16–19, 50–51; 18:1–3; tara naba Iakobo 2:17–18.)

E taku Unimwaane L. Tom Perry: “Aio bon te karaki teuana mai buakon karaki aika a kakaongora riki aika ti kona ni karekei man koroboki aika tabu ibukina bwa e taekina aron te bwai ni kakairi are e katauraoia te Uea bwa te bwai ni ibuobuoki ma imwiina ao e nakon te iterana are teuana ma ni kariaia temanna mai irouia natina bwa e na kammwakura oin ana iango ni kani moana moa te

mwakuri. I a tia n taai tabetai ni mimi bwa tera te bwai ae e na riki ngkana e tia Nibwaai n tuanga te Uea ibukin te bwai ni mwakuri n onea mwiin te tabo are e na kunea iai te tano ae karaoaki iai te biti bwa e na karaoi iai bwaini mwakuri. I nanououa bwa e na kona te Uea ni karinea ana bubuti Nibwaai ke e na aki. Ko noria, e ataia te Uea bwa Nibwaai e kona ni karaoi bwaai ni mwakuri, ma e burenibwai bwa e na karaoi bwaai tabeua ibukira te Uea ake ti kona ni karaoi ibukira” (man te Conference Report, Okitobwa 1991, 87–88; ke Ensign, Nobembwa 1991, 64).

- Tera ae a manga karaoia Reiman ao Remuera ngke a nooria bwa e nang moana kabaan te kaibuke? (Tara 1 Nibwaai 17:17–22.) E tiribureia Nibwaai man kauringnga nakoia aroia I-Iteraera n otinako mai Aikubita. E kanga otinakon Riaai ma ana utu ni boraoi ma otinakon Mote ao I-Iteraera? (Tara 1 Nibwaai 17:23–44.)
- E tuangiia Reiman ao Remuera Nibwaai bwa a aki namakinaaba, bwa a aki kona n namakina ana taeka [te Uea]” (1 Nibwaai 17:45). Tera ae nanonaki n namakinan ana taeka te Uea (Tara te taeka ae rineaki ae i nano ikai.) Tera ae karika te ”aki kai namakinaaba” irouia aomata? Ti na kanga ni kona n tauraoi n namakina ana taeka te Uea?
 - E taku ana reirei Unimwaane Boyd K. Packer: “Te Tamnei ae Raoiroi e reitaki ma te tamnei rinanon te iango riki nakon ae rinanon taian namakin n te rabwata. Te kaetieti aei e roko kanga te iango, kanga taian namakin, rinanon te iango ao te wirikiriki. E aki bebete n taai nako aron kabwarabwaraan ana buoka te tamnei. E reireiniira boki aika tabu bwa ti kona n ‘namakina’ riki ana taeka te tamnei n reitakira ma ngaia nakon are ti na ongo irouia, ao ni kona n noria riki n te iango n tamnei nakon are ti na noria ni matara n te maiu ae mamate aei (tara 1 Nibwaai 17:45)” (man te Conference Report, Okitobwa 1989, 16; ke *Ensign*, Nobembwa 1989, 14).
 - Tera te bwai ae e na riki ae a na kaaitaraa aomata ngkana a, kamatoatoai nanoia n ai aron Reiman ao Remuera, n eekanako te koaua? (Tara 1 Nibwaai 17:46–47.)
 - E kataia Nibwaai ni kaungai nanoia tarina bwa a na aki ngurengure n eekanako tamaia (1 Nibwaai 17:49). E kanga te ngurengure n rootia ara utu? Ti na kanga n tokanikai i aon te mwakuri ae te wiinnanti ao te taekiniia kaain te utu?
 - E reita nako ana tataro Nibwaai ibukin kairana ngke e kabaa te kaibuke (1 Nibwaai 18:1–3). E kanga te Uea ni kaekaa ana tataro? (Tara 1 Nibwaai 18:1, 3–4.) Bukin tera e kakawaki ibukira bwa ti na ukoukora te Uea ni mwaitin te tai n te tataro?

3. Reiman ao Remuera a kabaea Nibwaai, are e kaota te ninikoria ao kukureina ni kaaitau n aki tabe ma te kataaki aei. Imwiin kainaomataana, e kaeta te kaibuke nakon te aba ni berita.

Tuanga kaain te kiraati are e rineaki bwa e na kakimototoi taikan baika a riki are e kabwarabwaraaki n te 1 Nibwaai 18:5–22. Imwiina ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man te 1 Nibwaai 18:5–25.

- Ngke a ienako nakon te aba ni berita, ao Reiman, Remuera, natin Itimaera mwaane, ao buuia a “Moana kakukureiaia” (1 Nibwaai 18:9). Tera ana kaeka Nibwaai nakon te mwakuri are a karaoia? (Tara 1 Nibwaai 18:10.) Tera ae buakaka n te bootaki ni kukurei? 1 Nibwaai 18:9. A mwaninga taikan te Uea ao a karaoa te

mwakuri ae kamatauninga. Ko na bae n tangiria ni kan kabotaua te kibu aei ma D&C 136:28.)

- Tera te bwai ae ti teuana are e kaungaaki iai nanon Reiman ao Remuera bwa a na kabwara Nibwaai? (Tara 1 Nibwaai 18:15–20.) A matoatoa riki nanoia Reiman ao Remuera ngke a katei n eekanako te Uea, a rairi nanoia, ao imwiina a manga waakina naba te katei n aki kan ongotaeka (kabotaua te 1 Nibwaai 18:20 ma te 1 Nibwaai 2:14; 7:19–21; 16:39; 18:4). Tera te bwai ae kakamaaku n okiokiran karoan te bure ae ti teuana ngkai ao rimwi riki? (Tara D&C 82:7.)
- E kanga te Uea ni kakabwaia aomata imwiin rairan nanoia Reiman ao Remuera ao kabwaraan Nibwaai irouia? (Tara 1 Nibwaai 18:21–25. Ngkana ko kamanena tamneia aomata ngke a roko n te aba ni berita, kateia bwa e na nooraki ngkai.)
- Ngke a tabe ni mwananga aomata i nanon te rereua ao rinuukan marawa, bwaikara baika a riki are e kairiia aika a mwaiti bwa a na ngurengure? (Tara 1 Nibwaai 16:18–20, 34–36; 17:21.) Tera aron Nibwaai i nanon taai aika a kangaanga aikai? (Tara 1 Nibwaai 18:16. Katuruturua bwa e ngae ngke a ngurengure ma n eekanako te Atua te koraki ake a otawaninia ma Nibwaai e bon aki nanououa n ongotaekana ao n ana tangira ibukin te Uea.)

Kabaneana

Taekinna bwa te kabanea n taeka are e koreaki iroun Nibwaai n Ana Boki Moomon bon kabwarabwaraan kateini maiuna ni koaua aika a riai: “E a tia n tuatua te Uea bwa N na karoia, ao I riai n ongeaaba nakoina” (2 Nibwaai 33:15). Imwiina ao taekin kibu n taeka aikai ake a taekinaki iroun Unimwaane Heber J. Grant:

“Akea bwaai n tutuki aika ti na aki kona n tokanikai iai ngkana e anga ana taeka te Atua ao ti ongotaeka nako iai” (man te Conference Report, Okitobwa 1899, 18).

Kakauau koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

Iango riki Tabeua ibukin te Anga Reirei

Bwaai n reirei aikai a buoka katautuan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke ni kauoua man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. Te Ukeuke ni Koroboki aika Tabu

Tuangia kaain te kiraati bwa a na tara raoi 1 Nibwaai 16–18, n tarai taeka ake a kabwarabwara aron Nibwaai ao taeka ake a kabwabwara aron Reiman ao Remuera. Korei ni karinanii taeka i aon te burakibooti, ao kamanenai ni kaota te kabotau i marenan Nibwaai ao tarina aika a katei man aki kan kaetaki.

2. Atatai aika nano man 1 Nibwaai 19–22

- Teuana mai buakon moani bwaai ake e taekin te Uea nakon Nibwaai bwa e na karaoi imwiin rokioa n te aba ni berita bon kawakinan rekoote ibukiia aomata (1 Nibwaai 19:1–4). E taku Nibwaai bwa e korei taikan “bwaai aika tabu” ibukiia ana aomata “bwa tao [e] kona ni kaungai nanoia bwa a na uringa te Uea are aia Tia Kabooi maiuia” (1 Nibwaai 19:5, 18). Baikara kakabwaia aika a

na roko nakoia ara kariki ngkana ti tau mwiin rongorongan baika a riki aika tabu i nanon maiura?

- Ni kaeti nakon Nibwaai, e na kanga te aonaaba ni butimwaea te Tia Kamaiu i nanon Ana tai ni mwakuri n te maiu ae mamate aei? (Tara Nibwaao 1 Nibwaai 19:7–10.) Bukin tera ngkai e rawa te aonaaba ni butimaea Iesu bwa “Te bwai ae akea manena”? (Tara 1 Nibwaai 19:9.) Bukin tera ngkai e kukurei nanon Iesu bwa e na rinanon te bwainikirinaki aei? (Tara 1 Nibwaai 19:9.)
- Ni kaeti nakon Nibwaai, bukin tera ngkai a na “uebanaki irouia aomata Iutaia”? (Tara 1 Nibwaai 19:13–14.) Tera ae e na riki ngkana a “aki manga rairaki nanoia riki nakon te iterana” Iutaia? (Tara 1 Nibwaai 19:15–16.)
- E reireiniia tarina Nibwaai ni kaeineti ma “burabeti n taai ake rimoa” ao “ana mwakuri nako te Uea n aaba ake tabeua, ibuakoia aomata n taai ake rimoa” (1 Nibwaai 19:21–22). Ko kanga n tia ni kakabwaiaaki ngke ko reiakin koroboki aika tabu man reiakin taekaia burabeti n taai ake rimoa?
- Bukin tera ngkai e kakawaki bwa ti na “kabotaui kiibu nako ni koroboki aika tabu nakoira”? (1 Nibwaai 19:23). Ko kanga n tia ni kakabwaiaaki man karaoaan te bwai aei?

Iai i nanon te 1 Nibwaai 21–22 taetae ni burabeti aika a kakawaki ni kaeti ma boong aika kaitira. Tao ko na bae n tangiria ni kan manga rinanon wareware aikai:

- a. 1 Nibwaai 21:22–23; 22:6–8. Kaokan te euangkerio e na manga botiia Iteraera ni kabane ake a tia ni uamae nako.
- b. 1 Nibwaai 21:26; 22:10–12. Te Uea e na kaotinakoia Iteraera “man te tauronaki ao man te rotongitong; ao a na ataia bwa te Uea bon aia Tia Kamaiu ao aia Tia Kabooi maiuia.” (Uringnga bwa Ana Boki Moomon e karaoa te mwakuri ae kakawaki ni uotakin ana berita ae tabu [te Uea] ao ana euangkerio nakoia te koraki ake kaain te bata are Iteraera.“ Kobotaua te 1 Nibwaai 22:11–12 ma iteraniban aran Ana Boki Moomon.)
- c. 1 Nibwaai 22:13–15. Botanaomata ake a rawa ni iira nanon te Atua a buaka n eekanako temanna ma temanna ao ma ni kamaunaaki.
- d. 1 Nibwaai 22:16–19. Te Uea e na kawakinia te koraki ake a raoiroi.
- e. 1 Nibwaai 22:26. Tatan e na kabaeaki n te tai are e kauaeaaki iai Kristo n te mereniam.

“Ebiebi n Rinea te Inaomata ao te Maiu are Akea Tokina”

2 Nibwaai 1–2

Kaantaninga

Te buokiia kaain te kiraati ni karekei aia kaantaninga aika korakora riki n “rinea te inaomata ao te maiu ae akea tokina” rinanon Iesu Kristo, “te Tia Raoi ae kakannato ibukiia aomata ni kabane” (2 Nibwaai 2:27).

Katauraoi

1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin kiibu man koroboki aika tabu aikai:
 - a. 2 Nibwaai 1. E reireiniira Riaai bwa a tia ana aomata ni “karekea te aba ni berita” man te berita ae tabu. E kairoroia natina mwaane bwa a na rairinanoia, ongotaeka n ana tua nako te Uea, ao katokaa ana otanga te raoiroi.
 - b. 2 Nibwaai 2:1–10. E reirei Riaai bwa te mangauti e roko rinanon ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo.
 - c. 2 Nibwaai 2:11–30. E reirei Riaai bwa te kaaitara e riai n ana babaire Tamara are i Karawa ao bwa ti “ebiebi n rinea te inaomata ao te maiu are akea tokina . . . ke n rinea te taenikai ao te mate.”
2. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, uota te tai ae iai beerona nakon te reirei.

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki
Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Uota te tai ae beero nakon te reirei, ao kaetia bwa e na tang ni moanakin te reirei. Ngkana e tang ao taekinna bwa ti kainnanoa te bwai ae ai aron beeron te tai bwa e na buokiira ni kautiira. Kabwarabwara bwa te reirei aei e moanaki man te reirei mai iroun Riaai ni buokiia natina mwaane tabeman bwa a na uti n tamneia.

Maroroakinan
Koroboki aika
tabu ao
Kabonganakia

Mwakoro aika a tia ni maroroakinaki n te reirei aei iai i nanoia ana kabanea n taeka Riaai nakoia natina. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tarai kawai ake a na kamanenai iai ana reirei Riaai i nanon maiuia. Rinei wareware, titiraki, ao bwaai ibukin te reirei ma ni koroboki aika tabu ma te tataro ake a na rangi n tamaroa ibukin buokan baika a kainnanoi kaain te kiraati.

1. E kairoroia natina mwaane Riaai bwa a na rairinanoia, ma n ongotaeka n ana tua nako te Uea, ao katokaa ana otanga te raoiroi.

Maroroakina te 2 Nibwaai 1. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati. Kabwarabwa bwa te mwakoro aei iai i nanona te reirei are e anga Riaai n te tai ae kimototo i mwaain matena. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na tarai bwaai aika kakawaki ake a reireia iai natina mwaane bwa a na

karaoria ao ibukin taian kakabwaia ake e berita iai bwa a na karekea ngkana a ongotaeka nakon ana reirei.

- E taku Riai bwa e ngae ngke a karawawataki, ma ana aomata a tia ni “karekea te aba ni berita” man te berita ae tabu (2 Nibwaai 1:5). Tera te berita i marenan te Uea ao ana aomata Riaai? (Tara 2 Nibwaai 1:6–7, 9–10.) Tera are e taekinna Riaai bwa e na riki nakoia kaain te aba ngkana a rawa iroun te Tia Kamaiu? (Tara 2 Nibwaai 1:10–12.)
- E weteia natina mwaane Riaai bwa a na rairinanoia man tuangiia bwa “a na uti . . . man te matu i moone, ao ma ni kanakoi taian taurekereke aika a kammaira ake [a] kabaeaki iai” (2 Nibwaai 1:13; tarai naba kiibu 14, 21, ao 23). E kanga te bure n riki bwa kaanga ai aron te matu ae korakora? E kanga te bure n riki n ai aron te kabaeaki n taian taurekereke?
- E reireiniia natina mwaane Riaai bwa a na “teirake man bubun aontano . . . ao man riki bwa mwaane ni koaua ao ma n nano ni mwaane” (2 Nibwaai 1:21). Baikara anuan maiun te aomata ae raoiroi? (Tara 2 Nibwaai 1:21–27. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na kakaei kiibu aikai ibukin anuan maiun Riaai ake a katautauaki. Ko na bae n tangiria ni kan karinani baikai ao anua ni maiu riki tabeua i aon te burakibooti.) Tera ana kabwarabwara te aonaaba ibukin te aro ni mwaane ni koaua? Ti na kanga ni buokia mwaane aika kairake n rinea te raoiroi i aon ana kabwarabwara te aonaaba ibukin aro ni mwaane ni koaua?)
- Baikara kakabwaia ake e a tia Riaai ni karekei rinanon ana kakaonimaki? (Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka te 2 Nibwaai 1:15 ni kabaibati. Uringga bwa ngke a kabaeaki tabeman natina mwaane n “taian tiein aika kammaira” n te bure, “e otawaniniaki n aki toki Riaai ni bain ana tangira [te Tia Kamaiu].” Katuruturua bwa ngkai ti kawara Kristo ma te nanorinano rinanon te rairannano ao te ongotaeka, ti na kamaiuaki ao ma n “otawaniniaki n aki toki ni bain ana tangira.”)

2. E kakoaua Riaai ana mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo.

Wareka ao maroroakina te 2 Nibwaai 2:1–10.

- E taku Riaai bwa “man te tua ao akea te iriko ke te rabwata ae e karaoiroaki; ke, man te tua ao a tewenakoaki iai aomata” (2 Nibwaai 2:5). Te karaoiroaki bon te katiteuanaaki ma te Atua, te kainaomataki man te katuaeaki ibukin te bure, ao ma ni katanoata te raoiroi ao te aki bure. E kanga te tua n tewenakoira ao ma n tukiira man te karaoiroaki? (Tara Jakobo 2:10; 1 Nibwaai 10:21. Ngkana ti aki ongetaeka n taian tua, ti riki ni bure ao ni bareka, ao akea te bwai ae baarekareka ae kona ni maeka ma te Atua.)
- Ibukina bwa ti aki kona ni karaoiroaki man te tua, ti na kanga ni karaoiroaki ao ma ni kakororaoaki n rin nako matan te Atua? (Tara 2 Nibwaai 2:6–8. Katuruturua bwa ibukin ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo, ao ti a kona iai n rairi nanora ao ma ni kabwaraaki ara bure.)
- E taku Riaai bwa te Tia Kamaiu e na “kakoroa bukin te tua” (2 Nibwaai 2:7). Te mwakoro n taeka ae “kakoroan bukin te tua” e kaeti nakon mwiin te Bwaka ao nakon te “tua are e a tia ni kabaeaki” ibukin te aki ongotaeka nakon ana tua te Atua (2 Nibwaai 2:5, 10). E kanga te Tia Kamaiu ni kaeka tokin te tua? (Tara te 2 Nibwaai 2:7; Aramwa 34:13–16; D&C 19:16–19; 45:3–5; tara naba te taeka ae rineaki ae i nano aei.)

E taku Beretitenti Iotebwa F. Timiti, "E roko Iesu ma ni karawawataaki, 'te raoiroi ibukin te aki raoiroi,' teuare akea ana bure ibukin teuare e a tia ni bure, ao e tauaki arona ni katuaeana n te tua are e a tia te tia bure n riaona" (*Gospel Doctrine*, 5 ni kaetana [1939], 204).

- Ti na kanga ni kona ni maiu n te aro bwa ti aonga ni kona ni karaoiroaki rinanon marakin Kristo ibukin ara bure? (Tara 2 Nibwaai 2:7; tara naba I-Rom 10:4; D&C 19:15–16; Taikan te Onimaki 1:3.)
- Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareka te 2 Nibwaai 2:8 ni kabaibati. Baikara "bwaai aikai" bwa ti na riai karaoi bwa a na ataaki? (Tara 2 Nibwaai 2:6–8.) Ti na kanga ni karaoi bwaai aikai bwa a na ataaki"? E kanga arora ni karaoi bwaai aikai bwa a na ataaki ni kaota ara kaaitau nakon te Tia Kamaiu ibukin Ana Mwakuri ni Kamaiu?

3. E reirei Riaai aron kakawakin te kaaitara ao te inaomata n rinea te raoiroi ao te buakaka.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man te 2 Nibwaai 2:11–30.

Ngke e reireiniia natina mwaane Riaai n aron ae na riai ni iai te kaaitara, e ukeukera rongorongan Atam ma Nei Ewa ngke a kana uaan te kai ae e tabuaki. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na ikaruoru ni wareki kiibu tabeua man te 2 Nibwaai 2:15–25. Tuangiia bwa a na taratara (1) tuua aika waakinaki ngkoa ibukin Atam ao Nei Ewa i mwaain kanakin uaan te kai ae tabuaki irouia ao (2) te kaaitara are a noria Atam ma Nei Ewa imwiin kanakin uaan te kai ae e tabuaki. Kakimototoi aia kaeka kaain te kiraati i aon te tiaata i aon te burakibooti. E riai te tiaata n taraaki n ai aron te tiaata ae i nanon aei.

Uringnga bwa i nanon te 2 Nibwaai 2 e taekin tabeua tuua ke aroaro ake a reke man te Bwaka. E ngae n anne, ma te reirei ibukin te Bwaka e a rababa nako riki i aon are e kona ni iangoia n taua nakon ae uotaki rake n te mwakoro aei. A riai kaain te kiraati n oota bwa te Bwaka e uota te mate n rabwata ao te mate n tamnei n te aonaaba, ao n aei are e a uota te babaire ibukin te kamaiuaki i nanon mwakuriana.

TUUA AO AROARO IMWAAIN KANAKIN TE UAA NI KAI	E NOORAKI KAITARAN BWAAI IMWIIN KANAKIN TE UAA NI KAI
A kona ni mwakuri i bon irouia (2 Nibwaai 2:15–16), ma a aki karaoa ae e raoiroi, “bwa a aki ataa te bure” (2 Nibwaai 2:23).	A kona ni karaoa ae e raoiroi, ao a kona naba ni karaoa te bure (2 Nibwaai 2:23). A tuangaki bwa a na rairi nanoia man aia bure (2 Nibwaai 2:21).
A aki riai n ribana aontano n te aro bwa a na karikirakei aroka n te o-n-aroka ibukin kanaia (2 Nibwaai 2:19; tara naba Motiaeae 2:29).	A riai ni mwakuri ni karekei kanaia (2 Nibwaai 2:19).
A aki ataa te kainnano ae korakora ke te kimwareirei (2 Nibwaai 2:23).	A noora te kainnano ae korakora ao te kimwareirei (2 Nibwaai 2:23).
A na riai n tiku “N aroia ae ti te arona . . . n aki toki, ao n akea tokina” (2 Nibwaai 2:22).	A bwaka ao a maiu n te maiu ae mamate—ma n tauronaki n te mate n rabwata (2 Nibwaai 2:22; tara naba Moses 6:48).

- Ngke arona bwa a aki kana te uaa ni kai Atam ma Nei Ewa, ao a na bon akea aia atatai n Kaitaraan bwaai ae e taekinaki n te tiaata aei (2 Nibwaai 2:22–23). Baikara kakabwaia aika ti kona ni karekei ibukin Bakan Atam ao Nei Ewa are e uota kaitaraan bwaai nakon te aonaaba? (Tara 2 Nibwaai 2:23–27; Moses 5:10–12.)
- E tuangiia natina Riaai bwa “e riai ae a na iai, kaitaraan bwaai ni kabane” (2 Nibwaai 2:11; tara naba te kibu 15). Ko kanga n tia n nooria bwa e kakawaki bwa a na iai kaitaraan bwaai i nanon maiura n te bong koraki? (Tao ko na bae n tangiria ni kan tuangia kaain te kiraati bwa a na wareka te 2 Nibwaai 2:11–13 ngkana a maroroakina te titiraki aei.) E kanga ni kona ni buoka rikirakera kaitaraan bwaai?
- Ni kaineti nakon te 2 Nibwaai 2:24–28, tera ae e tangiria Tamara are i Karawa ibukira? (Te kimwareirei, te inaomata, ao te maiu are akea tokina.) E kanga ni katauraoa te kawai ibukira nakon karekean kakabwaia aikai? (Tara 2 Nibwaai 2:26–27; tara naba Ioane 14:6.) Tera ae tangiria Tatan ibukira? (Tara Nibwaai 2:18, 27, 29. Te kainnano ae korakora, te taenikai, ao te mate n tamnei.) A kanga ara mwakuri n tatabemaniira nako ni baireia bwa ti kareke a te kimwareirei, inaomata, ao te maiu are akea tokina ke te kainnano ae korakora, te taenikai ke te tauronaki, ao te mate n tamnei?)

E taku ana reirei Unimwaane Joseph B. Wirthlin: “E a tia te Uea n anganikingkami te bwai n tituaraoi n rinerine (tara Moses 7:32) ao e anganiko kaetieti aika tau mwaitiia ibukin ataan te raoiroi man te buakaka (tara 2 Nibwaai 2:5). Kam inaomata n rinerine (tara 2 Nibwaai 2:27) ao a kariaiakaki ni mwakuri (tara 2 Nibwaai 10:23; Ereman 14:30), ma ko aki inaomata n rinea mwiin te bwai teuana. Ma n te koaua ae kororaoi, rinerine ibukin te raoiroi ao te eeti e kaineti nakon te kukurei ao te rau, ma rinerine ibukin te te bure ao te buakaka n tokina e kaineti nakon te aki kukurei, te nanokawaki, ao te kainnano ae korakora” (man te Conference Report, Okitobwa 1989, 94; ke Ensign, Nobembwa 1989, 75).

- Iai i nanon te 2 Nibwaai 2 te reirei ibukin te Karikibwai (2 Nibwaai 2:14–15), te Bwaka (2 Nibwaai 2:4–5, 8, 18–25), ao te Mwakuri ni Kamaiu (2 Nibwaai 2:3–4, 6–10, 26–27). A kanga reirei aika teuniua aikai ni kakawaki nakon ana babaire ni kamaiu Tamara are i Karawa?
-

Kabaneana

Katuruturua bwa rinanon ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo, ti kona n “otabwaniniaki n aki toki i nanon bain ana tangira [te Tia Kamaiu]” (2 Nibwaai 1:15). Kabwarabwara bwa bon te kakabwaia ae korakora te “inaomata n rinerine,” ao kaungaia kaain te kiraati bwa a na “rinea te inaomata ao te maiu ae akea tokina” rinanon Iesu Kristo, “te Tia Raoi ae kakannato ibukia aomata ni kabane” (2 Nibwaai 2:27).

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

Iango riki Tabeua ibukin te Anga Reirei

Bwaa n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana te iango aei bwa kanoan te reirei.

Kamanenan Ana reirei Riaai ni kaaitarai ana reirei te aonaaba

Koreia i aon te burakibooti kibu n taeka aika a karinanaki i nano ikai iaan te atu ni iango ae “Reirein te Aonaaba aika kaairua.” Tuangii kaain te kiraati bwa a na iangoia n aia iango bwa angkoa a tia n ongo mairovia raoraoia, raoraom ni mwakuri, ke te tia reirei ni uotarake te kauntaeka ae anainano ibukin kibu n taeka aika a kaairua. Imwiina kabwarabwara bwa e tibwai koaua ake a kona n anganira te rau ao manga karekea te te aki nanokokoraki ngkana ti kaaitaraaki ma ana reirei te aonaaba aika a kaairua. Koreia i aon te burakibooti kiibu man koroboki aika tabu aika a na taraaki ni karinani inano ikai iaan te atuu ni iango ae “Ana Reirei Riaai.” Tuangii kaain te kiraati bwa a na wareki wareware n tatabeua man koroboki aika tabu ao ma ni baireia bwa e na kanga ni buokiia n namakina te rau ngkana a reke n te kanganga man reirein te aonaaba aika kaairua. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na maroroakini kawai ni kamanenai kiibu man koroboki aika tabu ake a na taraaki i nanon maiuia.

REIREIN TE AONAABA AIKA A KAAIRUA	ANA REIREI RIAAI
Akea te raoiroi ao te buakaka.	2 Nibwaai 2:5. ("Anganaki aomata kaetieti aika tau mwaitia bwa a na ataa iai te raoiroi man te buakaka.")
Akea te tua.	2 Nibwaai 2:5. ("Anganaki te tua aomata.")
Akea Kristo.	2 Nibwaai 2:6. ("E reke te kamaiuaki rinanon te Meetia ae Tabu.")
Akea te maiu imwiin te maiu aei.	2 Nibwaai 2:10. ("Ni kabane aomata a [na] tei i matan te [Atua], bwa a na motikaki taekaia irouna.")
Akea te Atua.	2 Nibwaai 2:14. ("Iai te Atua.")
Akea kaantninga ibukin te maiu.	2 Nibwaai 2:25. ("A riki aomata, bwa aonga ni karekea te kimwareirei.")
Ara mwakuri a baireaki/iangoaki man aron moan rikira ao aron ara ootabwanin.	2 Nibwaai 2:26–27. (Ti inaomata "ni mwakuri ibukin [rabwatara] ao n aki kamwakuraki." Ti "inaomata n rinea te inaomata ao te maiu ae akea tokina . . . ke n rinea te tauronaki ma te mate.")

“I Ataia bwa Antai Teuare I Onimakinna”

2 Nibwaai 3–5

Kaantaniga

Te buokia kaain te kiraati ni kakorakorai aia kakoaua iroun te Burabeti ae Iotebwa Timiti ao te kaungaia bwa a na kakaea te kukurei rinanon onimakinan te Uea ao kawakinan Ana tua.

Katauraoi

1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin kiibu man koroboki aika tabu aikai:
 - a. 2 Nibwaai 3. E reireina natina te mwaane ae Iotebwa Riaai n aron te burabeti ngkoa ae Iotebwa, are e taetae ni burabetiia taekan Iotebwa Timiti. E reireina Iotebwa Riaai bwa a na kakabwaiaki aia baktibu rinanon te burabeti ae Iotebwa Timiti ao Ana Boki Moomon.
 - b. 2 Nibwaai 4. E a mate Riaai imwiin anganakiia natina ao tibuna ana kabanea n reirei. E nanokawaki Nibwaai ibukin ana bure ma e kimwareirei n raoiroin te Atua.
 - c. 2 Nibwaai 5. Unin Reiman ao Remuera e rikirake n eekanako Nibwaai. Taan iriira Nibwaai a ongeaaba nakon ana tua te Uea ni karaureia mai irouia taan iriira Reiman ao Remuera. I-Nibwaaita a maiu “ni iriira te aro ni kukurei,” ao Remwainaite a kamaraiaaki ibukin aia buakaka.
2. Wareware riki tabeua: Joseph Smith Translation, Karikanbwai 50:24–38;
3. Tao ko na bae n tangiria ni kan tuanga kaain te kiraati bwa e na katauraoia ni wareka te 2 Nibwaai 4:15–35 ni kabaibati. Tuangiiia kaain te kiraati bwa te wareware aei e aranaki n taai tabetai bwa “Taian Areru mairoun Nibwaai” ao e taekin ana namakin tabeua Nibwaai aika a rangi n nano.

Katautau ibukin Waakin te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Tuangia kaain te kiraati bwa iai aman mwaane aika a taekinaki inanon te 2 Nibwaai 3 aika titebo araia. Tuangiiia kaain te kiraati bwa a na tarai mwaane aika aman aikai i nanon te 2 Nibwaai 3:1–15. Imwiin tian reken aia tai n tarai kiibu aikai, tuangiiia bwa antai are a kunea taekana. A karinanaki i nano ikai reeve aika eeti:

- a. Iotebwa, bon ana kabanea n nati Riaai ao Tiera ni bungiaki (2 Nibwaai 3:1–3)
- b. Iotebwa mai i Aikubita (2 Nibwaai 3:4–5)
- c. Iotebwa Timiti te Ataei. (2 Nibwaai 3:6–15)
- d. Iotebwa Timiti te Ikawai. (2 Nibwaai 3:15)

Imwiin te mwakuri ae kimototo, waaki nako ni maroroakina te 2 Nibwaai 3.

Maroroakinan
Koroboki aika
tabu ao
Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai rabakauia aika a tia ni kakatai ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. E reirei Riaai bwa a na kakabwaiaaki iroun te burabeti ae te Burabeti ae Iotebwa Timiti ao n Ana Boki Moomon.

Maroroakina 2 Nibwaai 3. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a tia n rineaki ni kabaibati.

- Riaai e reireina natina ae Iotebwa ibukin te taetae ni burabeti are e taekinaki iroun Iotebwa, are natin Iakobwa ma Rakera are e “uotaki [nako] bwa te bure nako Aikubita” (2 Nibwaai 3:4; tara naba Karikan Bwaai 30:22–24; 37:1–3, 23–28). Bukin tera berita aika tabu a kakawaki nakoia ana utu Riaai ake e karaoi Iotebwa are e kaboaki nako Aikubita ma te Uea? (Tara 2 Nibwaai 3:4–5; Iakobwa 2:25; tara naba Karikan Bwaai 45:7.)
- Antai te “tia mamata ae rineaki” Antai are e noria Iotebwa mai i Aikubita n te kaotioti? (Tara 2 Nibwaai 3:6–15. Te Burabeti ae Iotebwa Timiti.) E kanga Iotebwa Timiti “n uoti ana taeka [te Uea]”? (Tara 2 Nibwaai 3:11 ao te taeka ae rineaki ae i nano aei.) Ko kanga n tia ni kakabwaiaki ibukin ana taeka te Atua are e uotaki mai iroun Iotebwa Timiti?

E taku Unimwaane LeGrand Richards: “Te Burabeti ae Iotebwa Timiti e uotia nakoira ana Boki Moomon, te Doctrine and Covenants, te Bwaeano ae Bati Boona, ao koroboki riki tabeua aika bat. N aron ae kaotaki n ara rekoote, e a tia n anganiira koaua aika kaotaki n te kaotioti aika bat riki nakoia burabeti riki tabeman ake a tia ni maiu i aon te aonaaba” (man te Conference Report, Eberi 1981, 43; ke Ensign, Meei 1981, 33).

- E tuanga te Uea Iotebwa mai i Aikubita ibukin te Bwaibwara, ae iai i nanona taeka ake a koreaki mai irouia ana kariki Iuta, ao ana Boki Moomon, ae iai i nanona taeka aika a koreaki irouia ana kariki Iotebwa (2 Nibwaai 3:12). A kanga te Bwaibwara ao Ana Boki Moomon “n uaia n rikirake”? Baikara kakabwaia ake e taekin te Uea aika a na roko ibukina bwa te Bwaibwara ao Ana Boki Moomon a na “uaia n rikirake”? (Tara 2 Nibwaai 3:12.)
- E berita te Uea bwa “te mwaanga ae raoiroi” man ana kariki Iotebwa mai i Aikubita e na “oteaki” ma a na “ururingaki n ana berita aika a tabu te uea” (2 Nibwaai 3:5). Baikara ana beku Iotebwa Timiti ao Ana Boki Moomon ni kakoroan bukin berita aikai? (Tara 2 Nibwaai 3:12–13, 18–21; 30:3–6.) E kanga te beriata aei ni kakoroaki bukina ni boong aikai? E kanga Ana Boki Moomon ni buokiko n uringnga ao ni kawakin am berita aika tabu ma te Uea?
- Tera ae a reitaki iai Iotebwa mai i Aikubita, Natin Riaai ae Iotebwa, ao Iotebwa Timiti, irakin araia? (Tara 2 Nibwaai 3:4–7, 11–12, 18–21. Reeke a kona n rin ibuakon reeke aikai te rain are e roko mai iai rikiia, berita aika tabu, ao Ana Boki Moomon.)

2. E bwaebwaeti Nibwaai n ana bure ma e karekea te neboaki i nanon raoiroin te Atua.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man 2 Nibwaai 4. Kabwarabwara ae i mwain raoi maten Riaai, e reireinia ma ni kakabwaiaia natina ao tibuna nako (2 Nibwaai 4:3–12).

N te tai ae waetata i mwiin maten Riaai, “Reiman ao Remuera ao natin Itimaera a un irou ma [Nibwaai] ibukin kaetaia ioun te Uea” (2 Nibwaai 4:13). Ngke e korei taekan kangaanga aika a tabe ni waaki aikai, e korei taekan ana namakin i nanon te wareware are e aranaki n taai tabetai bwa “Ana Areru Nibwaai.” N aron moanakin te maroro n Ana Areru Nibwaai, kabwarabwara bwa te Areru bon taian kamatenano ke anene n taromauri, e kuri n ti te arona ma ara Anene n taromauri ni boong aikai. Tao ko na bae n tangiria ni kan tuangia kaain te kiraati bwa a na atong aran tabeua man aia anene aika a mamate nanoia iai ao ma n taekinna n te aro ae kimototo bwa bukin tera anene akanne iai nanoia aika raoiroi nakoia.

Ngkana ko a tia ni mwiokoa temanna kaain te kiraati bwa e na katauraoia ni wareki Ana Areru Nibwaai, tuanga teuanne ke neinne bwa e na karaoia ngkai. Kaoia tabeman riki kaain te kiraati bwa a na rimwiia ni katotongnga n te aro ae karaurau.

- E taku Nibwaai, “Noria e kimwareirei tamneiu ni bwaai aika a kaeineti ma te Uea; ao e [teimatoa nanou n iango[i] ma te karaurau” (2 Nibwaai 4:16). Baikara bwaai aika onoti aika e kukurei iai Nibwaai? (Tara 2 Nibwaai 4:15–16.) Tera nanon iangoia raoi? Tera ae ti kona ni karaoia ni karekei ara tai ni iangoi raoi ana bwai nako te Uea? E kanga ni buokira ana bwai nako te Uea?
- Baikara taeka aika ko na kamanenai ni kabwarabwara iai aron Nibwaai? (A kona n rin reeve ibuakon reeve aikai *rairoi, ongeaaba*, ao *nanorinano*.) Bukin tera Nibwaai e taekinna bwa bon “te aomata ae e kainanou” “tamneina e rawawata ibukin [ana] bure”? (Tara 2 Nibwaai 4:17, 27; tara naba 1 Nibwaai 10:6.) Bukin tera ngkai e kakawaki bwa ti na kinai arora aika a reke mani bwakan Atam i matan te Atua?

E taku Beretitenti Ezra Taft Benson: “Ai bon aron te aomata ae e aki tangira te amwarake ni karokoa ae e a baki, mangaia are e aki tangira te kamaiuaki ioun Kristo ni karokoa ae e ataia bwa bukin tera e kainnanoa Kristo. Akea temanna ae e tangiria n te aro ae e tau ma n riai bwa bukin tera e kainnanoa Kristo ni karokoa ae e ataia ma ni kariaia te reirei ibukin te Bwaka ao mwiina nakoia te botanaomata” (man te Conference Report, Eberi 1987, 106; ke Ensign, Meei 1987, 85).

- E kanga Nibwaai ni karekeia te kaantaninga n aki tabe ma namakinan “Otabwaniniana” n te kabwakabwaka ao te bure? (Tara 2 Nibwaai 4:18–19.) E kanga te Uea ni buoka Nibwaai n te tai ae e a tia n nako? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka 2 Nibwaai 4:20–25 bwa e na kakaei reeve nakon te titiraki aei. Karinani reeve i aon te burakibooti. Reeke tabeua aika a riai a kaotaki i nano ikai.)

E a tia te Uea:

- a. N riki bwa bukan Nibwaai (2 Nibwaai 4:20).
- b. Ni kaira Nibwaai rinanon te rawawata i nanon te rereua (2 Nibwaai 4:20).
- c. Ni kaonna n Ana tangira (2 Nibwaai 4:21).
- d. Ni kaminoi aia iango ana kairiribai (2 Nibwaai 4:22).

- e. N onto tangina (2 Nibwaai 4:23).
 - f. N anganna te wanawana man te kaotioti (2 Nibwaai 4:23).
 - Ko karekea ningai te kakabwaia ae ti te arona mai iroun te Uea? E kanga uringan taian kakabwaia aika ko a tia ni karekei n taai aika a tia n nako ni kona ni buokiko i nanon taai aika a kangaanga?
 - E titirakinna i bon irouna Nibwaai bwa bukin tera e na rotaki n te nanokawaki ao te bure e ngae ngke bwaai aika e a tia n noori aika e a tia n atai (2 Nibwaai 4:26–27). Bukin tera n taai tabetai ti ikakorakora ma te nanokawaki ao te kaririaki n aki tabeakin wanawanara n taikan te euangkerio? Tera ae kona n reireinira iai ana Areru Nibwaai n aron te tokanikai i aon te nanokawaki ao te kaririaki? (Tara 2 Nibwaai 4:28–30.)
 - Ni moan mwakoron ana areru, Ana taeka Nibwaai a kaeineti nakoina (2 Nibwaai 4:15–30). Kabanean Ana areru bon te tataro (2 Nibwaai 4:30–35). Tera are e a tia n titirakina iai Tamara are i Karawa n te tataro aei? (Tara Nibwaai 2 Nibwaai 4:31–33. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na maroroakina mwakoron ana tataro Nibwaai aika iai nanoia aika raraoi ibukiia. Tao ko na bae n tangiria ni kan kamanenai tabeua titiraki aika i nano aikai ni kaunga te maroro.)
- a. E kanga te Uea “Ni kamaiura mai i nanon baia [ara] kairiribai”? (Tara 2 Nibwaai 4:31, 33.)
 - b. Tera ae e nanonaki n te “ruru i matan te bure”? (Tara 2 Nibwaai 4:31; Motiae 5:2; Aramwa 13:12.)
 - c. Tera ae ko iangoia ae e nanonaki n “nakonako i nanon kawain te mwarua ae rinano” ao “bwa I aonga n teimatoa n toua te kawai ae eti”? (2 Nibwaai 4:32).
 - d. Tera am iango ae e nanonaki iai ibukin te Uea bwa e na “mwaneira n ninirii[ra] n Ana raoiroi”? (2 Nibwaai 4:33).
- N ana tataro, tera ae e berita iai Nibwaai bwa e na karaoia? (Tara 2 Nibwaai 4:30, 34–35. E berita bwa e na onimakina te Atua ma n neboia n aki toki.) Tera ae nanonna Nibwaai ngke e taku, “N aki katoka au onimaki i aon te iriko”? (Tara 2 Nibwaai 4:34; 28:31.) Baikara kawai tabeua ake a “onimakina iai bain te rabwata aomata”? Baikara baika a kakamaku n te bwai aei? Tera ae ti kona ni karaoia ni karikirakea iai ara onimaki iroun te Uea?
- 3. E rikirake unia Reiman ao Remuera n eekanako Nibwaai, ao te Uea e tuangiia taan iriira Nibwaai bwa a na kaokoroia mai irouia taan iriira Reiman.**

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man 2 Nibwaai 5.

- Bukin tera a un Reiman ma Remuera nakon Nibwaai? (Tara 2 Nibwaai 4:13; 5:3.) Tera ae a ukeukeria Reiman ao Remuera ni kani karaoia n aron mwiin rikiraken unia? (Tara 2 Nibwaai 5:2, 4. Kabotaua unia ma ana kekeiaki Nibwaai n taotaona unna, n aron are e koreaki n te 2 Nibwaai 4:27–29.) Baikara baika a kakamaaku tabeua ibukin rikiraken te un? Tera ae ti kona ni karaoia n riki bwa taan raoi i nanon te mweenga, i nanon ana tabo te botanaomata, ao i nanon te Ekaretia?

E taku ana reirei Beretitenti Howard W. Hunter: “Ti kainnanoa te aonaaba ae iai te rau riki iai, te rikirake i nanon utu ae e rau riki ma kaain rarikira ao kaain te botanaomata. Ni karekea ao n unika te rau, ‘ti riai n tangiriia aomata tabeman, ti aki ti ngaia ma ara kairiribai ao ai uana naba ma raoraora’ . . . Ti kainnanoa

aroran te bwai ni iraorao. Kainnanoa te kan riki n akoi riki, te nimamanei riki, te kakabwara bure riki, ao te waeremwe riki n un. Ti kainnanoa te itangitangiri temanna nakon temanna ma ana tangira Kristo ae itiaki. Ke e riki te baei bwa kaetan kawaira ao ara kaantaninga” (man te Conference Report, Eberi 1992, 87; ke Ensign, Meei 1992, 63).

- E tataro Nibwaai ibukin te ibuobuoki, ibukin unia tarina (2 Nibwaai 5:1). E kanga te Uea ni kaeka ana tataro? (Tara 2 Nibwaai 5:5.)
- Ngke a tia n nako Nibwaai ma ana aomata, a “Maiu n te aro ae kakukurei” (2 Nibwaai 5:27). Tera ae a karaoia are a buobuoki iai nakon kukureia (Tara 2 Nibwaai 5:10–17. A kona reeke n rin ibuakon reeke aikai bwa a kawakin tuua, a kawakin taian rekoote ake a mena i nanon buatua buraati, a katea te tembora, ao a mwakuri ni botaki.) A na kanga aia katoto Nibwaite ni buokira ngkai ti ikakorakora ni maiuakina te “mai u n te aro ae kakukurei”?

Kabaneana

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kariiri te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana te iango aei bwa kanoan te reirei.

Uti, tamneiu! . . . Kukurei, O nanou“ (2 Nibwaai 4:28)

Kabwarabwara bwa ti kona ni iri ana katoto Nibwaai ngkana ti namakina te bwarannano. Mwakoro 4 ao 5 man te 2 Nibwaai a anga katoto tabeua ibukin bwaai aika ti konai ni karaoi n tokanikai i aon taian namakin ni bwarannano. Maroroakin katoto aikai ma kaain te kiraati:

- a. Wareki koroboki aika tabu n te (2 Nibwaai 4:15).
- b. Kukurei ao iangoi raoi ana bwai nako te Uea (2 Nibwaai 4:16).
- c. Onimakina te Uea ao nakoina ibukin buokam (2 Nibwaai 4:20–21, 34).
- d. Katabeko n te tataro mwaaka (2 Nibwaai 4:24).
- e. Mwakuri mwaaka; mwakuri (2 Nibwaai 5:15, 17).
- f. Mwakuri i nanon te tembora (2 Nibwaai 5:16).

“O Ai Korakorara Ana Raoiroi Atuara”

Reirei

8

2 Nibwaai 6–10

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa a na atai kainnanoia ibukin Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo ao n reireiniia bwa a na kanga ni karekei kakabwaia ni kabane man te Mwakuri ni kamaiu.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin kiibu man koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. 2 Nibwaai 9:1–26, 39–54. E kakoaua Iakobwa bwa rinanon Ana Mwakuri ni Kamaiu te Tia Kamaiu, ti kona ni kamaiuaki man te mate n aonaaba ao te mate n tamnei. E maroroakin koaua aika kakawaki are e na buokiira ni karekei kakabwaia ni kabane ibukin te Mwakuri ni Kamaiu.b. 2 Nibwaai 9:27–38. E maroroakin aroaro ni mwakuri nako Iakobwa ake a tukiira man karekean taian kakabwaia man te Mwakuri ni Kamaiu.c. 2 Nibwaai 10. E taetae ni burabeti Iakobwa bwa te Tia Kabooi maiura e na aranaki bwa Kristo. E taetae ni burabeti Iakobwa bwa aia kariki Nibwaite a na tiringaki n aia aki onimaki ao Iutaia i Ierutarem a na tiringa te Tia Kamaiu n te kaibangaki ao a na uamaenako ni karokoa a kakoaua. E kakoaua Iakobwa Ana berita te Uea ma Ana aomata ao e kaungai nanoia aomata bwa a na raoiakinii nanoia ma nanon te Atua2. Wareware riki tabeua: Itaia 49–52. Tao ko na bae n tangiria ni kan kabotaua Itaia 49:22–26 ma te 2 Nibwaai 6:6–7, 16–18; Itaia 50 ma te 2 Nibwaai 7; Itaia 51 ma te 2 Nibwaai 8:1–23; ao Itaia 52:1–2 ma te 2 Nibwaai 8:24–25.3. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, uoti tamnei aikai nakon te reirei: te Reirei i aon te Maunga (62166; te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 212); E kamaiua te Mataki Iesu (62145; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 213); Katokan Buakan Mwarawa (62139; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 214); E Kakabwaiaa Natin Tairati te Aine Iesu (62231; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 215); Kristo ma Ataei (62467; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 216); Iesu ngke e tataro i Ketetemwane (62175; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 227); ao Tiringan Iesu i aon te Kaibangaki (62505; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 230).

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Katei tamnei aika karinanaki i nanon te itera ibukin te “Katauraoi”. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na tarai taian tamnei ma ni iangoia bwa tera ae e a tia ni karaoia Iesu Kristo ibukiia. Imwiina ao tuangiia bwa a na taekin bwaai tabeua aika a tia n iangoi. Karinani aia kaeka i aon te burakibooti.

Tuangii kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a tia n rineaki aikai ni kabaibati: 2 Nibwaai 6:17; 7:2; 8:3–6, 12. Tuangii bwa a na tarai taeka i nanon kiibu ake a kaeti nakon bwaai ake e karaoi te Tia Kamaiu ibukira. Karinani taeka i aon te burakibooti. Iai inanon taeka aikai taeka ake a karinanaki: *kainaomataia* (2 Nibwaai 6:17; 7:2), *kaboa* (2 Nibwaai 7:2), *[karaua nanon karaua nanon]* (2 Nibwaai 8:3, 12), *te oota* (2 Nibwaai 8:4), *te motikitaeka, motikitaeka* (2 Nibwaai 8:4–5), ao te *kamaiuaki* (2 Nibwaai 8:5–6).

Kabwarabwara bwa te reirei aei e maroroakina taekan te Mwakuri ni Kamaiu, are bon te mwakuri ae kabanean te kakawaki are e a tia ni karoia Iesu Kristo ibukira.

Maroroakinan
Koroboki aika
tabu ao
Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai rabakauia aika a tia ni kakatai ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. Rinanon Ana Mwakuri ni Kamaiu, Iesu Kristo e anga kabooan mwiin te maiu man te mate n aonaaba ao te mate n tamnei.

Kabwarabwara bwa iai i nanon te 2 Nibwaai 9 taian reirei mairoun Iakobwa, temanna mai buakoia tarin Nibwaai ake ataei riki, ibukin taekan Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo, are bon te bwai ae moan te kakawaki i nanon te baire ni kamaiu. Ataakin te reirei i nanon te mwakoro aei, e na rangi ni ibuobuoki ngkana ti ataia bwa e kanga taraan te mate n aonaaba ao te mate n tamnei iroun Iakobwa:

Te mate n aonaaba bon te mate n rabwata ao rauren te tamnei man te rabwata. Bwa ma ni mwiin Bwakan Atam, ni kabane aomata a na mate n te mate n aonaaba (2 Nibwaai 9:6). N te 2 Nibwaai 9, e kabonganai taeka ao mwakoro n taeka aikai Iakobwa n taraan te mate n aonaaba irouna: “te mate” (kiibu 6), “te mate n rabwata” (kiibu 10), ao “te ruanimate” (kiibu 11).

Te mate n tamnei bon raaurera nako mai matan te Atua. Ti bane n raaure nako mai iroun te Atua bwa mwiin Bwakan Atam (2 Nibwaai 9:6). Ti raaure nako ni kararoaira riki mai iroun te Atua ngkana ti bure (I-Rom 3:23; Aramwa 12:16; Eremwa 14:18). N te 2 Nibwaai 9, ao e kamanenai taeka ao mwakoro n taeka aikai Iakobwa ni kaineti ma te mate n tamnei, ke te raaure nako mai iroun te Atua: “kararoaki mai matan te Atua” (kiibu 9), “maten te tamnei” (kiibu 10), “te mate n tamnei” (kiibu 12), “moone” (kiibu 12), ao “te mate” (kiibu 39).

Maroroakina te 2 Nibwaai 9:1–26, 39–54. Tuangii kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a tia n rineaki ni kabaibati.

- Tera ae e a tia ni karoia te Tia Kamaiu n tokanikai i aon te mate n rabwata ao te mate n tamnei? (Tara 2 Nibwaai 9:5–7, 12, 21–22; tara naba Ruka 22:44; Motiaeia 3:7; D&C 19:16–19.)
- Ni kabane aomata a na kautaki—kamaiuaki man te mate n rabwata, rinanon ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo, (2 Nibwaai 9:12–13, 22). Tera ae e na riki nakoiria ngke akea mwaakan Kristo n anga te mangauti? (Tara 2 Nibwaai 9:6–9. Te mate n rabwata ao te mate n tamnei. Ti na tukaki mai matan te Atua n aki toki, ao tamneira e na tautaekanaki iroun Tatan. Ti na “tiku ma taman te

kewe, i nanon te kananoanga.”) E kanga te baei ni kaotia bwa te mate n rabwata ao te mate n tamnei bon te “man ae kakamaaku”? (2 Nibwaai 9:10).

- Rinanon Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo, aomata ni kabane a na manga kaokaki nako matan te Atua bwa a na motikaki taekaia (2 Nibwaai 2:10; 9:15). E ngae n anne, ma tiaki aomata ni kabane aika a na kamaiuaki i nanon uean te Atua, “ ke ni kariaiakaki ni maeka i matan te Atua n aki toki (2 Nibwaai 9:23; Moomon 7:7). Ni kaeti nakon Iakobwa, baikara bwaai tabeua aika ti riai ni karaoi bwa ti aonga ni ”kamaiuaki i nanon uean te Atua“? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka te 2 Nibwaai 9:18, 21, 23–24, 39, 41, 50–52 ni kakaai reeve nakon te titiraki aei. Kakimototoi aia reke i aon te burakibooti. Maroroakin reeve n aron ae kaotaki i nano ikai.)
- a. Onimakina Iesu Kristo, Atuan Iteraera ae Tabu , ao man nakoina (2 Nibwaai 9:18, 23–24, 41). Bukin tera e kakawaki onimakinan Iesu Kristo n te aro bwa ti aonga ni karekei kakabwaia ni kabane man Ana Mwakuri ni Kamaiu?
- b. Nanonimwaane n uouoti kaibangakin aonaaba ma n aki mama n te aonaaba (2 Nibwaai 9:18). Tera nanon nanonimwaane n uouota kaibangakin te aonaaba? (Tara Mataio 16:24, bukiniba 24d; 3 Nibwaai 12:29–30.) Tera ae e nanonaki ma n aki mama n te aonaaba? (Tara te 2 Nibwaai 9:49.)
- c. Ongo nakon bwanaan te Uea (2 Nibwaai 9:21). Ti na kanga n ongo bwanaan te Uea? (Tara D&C 1:38; 18:33–36; 88:66.)
- d. Rairan te nano, ni bwabetitoaki, ao teimatoa ni karokoa te toki (2 Nibwaai 9:23–24).
- e. Te iango n tamnei (2 Nibwaai 9:39; tara naba I-Rom 8:5–8). Tera nanon te iango n tamnei iroum? E kanga te iango n tamnei ni kairiira nakon te maiu ae akea tokina”? Tera nanon te iango ni kaibwabwaru? E kanga te iango ni kaibwabwaru ni kairiira nakon te mate n tamnei? Tera ae ti kona ni karaoia bwa ti aonga ni kona ni karekeia riki te iango n tamnei?
- f. “Amwarake ni baika a aki kona ni bua” (2 Nibwaai 9:50–51). Baikara bwaai tabeua ake a aki kona ni mauna nako? Ti na kanga ni kona n “amwarake” ni bwaai aikai?
- g. Uring ana taeka te Atua (2 Nibwaai 9:52). E kanga kawakinan ana taeka te Atua ni buokiira ni karekei kakabwaia ni kabane man te Mwakuri ni Kamaiu? (Tara 3 Nibwaai 15:1.)
- h. Tataro n taai nako ao anga te kaaitau (2 Nibwaai 9:52). E kanga te tataro ao kaotan te kaaitau nakon Tamara are i Karawa ni buokiko ni kaaniko riki nakoina ao nakon Natina?

2. Iai katei ao mwakuri ni koaua aika a tukiira man karekean taiani kakabwaia ni kabane man te Mwakuri ni Kamaiu.

Wareka ao maroroakina te 2 Nibwaai 9:27–38. Kabwarabwara bwa ni ikotaki nakon taekinan baika a kainnanoaki ibukin karekean taian kakabwaia ni kabane man te Mwakuri ni Kamaiu, e taekin katei ao mwakuri aika a tukiira mani karekean kakabwaia akanne.

- Baikara katei ao mwakuri tabeua aika a tukiira man karekean taian kakabwaia man te Mwakuri ni Kamaiu? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka te 2 Nibwaai 9:27–38 ni kakaei reeve nakon te titiraki aei. Kakimototoi aia reke nako i aon te burakibooti. Maroroakin reeve aika a kaotaki i nano ikai.)

- a. Riaoan tuua ao kabane buakaan ara bong ni kataaki (2 Nibwaai 9:27). Burabeti i nanon Ana Boki Moomon, a aki toki ni kabotaua maiura i aon te aonaaba bwa kanga te “Aro ni kataaki,” ke te tai n tuoaki (2 Nibwaai 2:21; tara naba te 2 Nibwaai 2:30; Moomon 9:28). A kanga aomata tabeman ni kabanebuakai aia bong ni kataaki? (Tara 2 Nibwaai 9:38; Aramwa 34:31–33; Ereman 13:38.)
- b. Kamanenaan reiakinan te mwane, ao boua n anti riki tabeua i aon te Atua (2 Nibwaai 9:28–30, 37). E kanga ukoukoran te rabakau ao kaubwai n tukiira man karekean taian kakabwaia ni kabane man te Mwakuri ni Kamaiu? (Tara 2 Nibwaai 9:28, 30, 42.) N aaro raa aika a raoiroi iai te reirei ao taian kaubwai? (Tara 2 Nibwaai 9:29; Iakobwa 2:18–19.)
- c. Te bonotaninga ao te matakni tamnei (2 Nibwaai 9:31–32). Tera nanon te bonotaninga ao te matakni tamnei? Ti na kanga ni kauki taningara ao matara nakon koauan te euangkerio?
- d. Te “aki itiaki n te nano” (2 Nibwaai 9:33). I aon Iteraera n taai ake rimoa, te aomata are e aki korotobibiaki e urua ana berita ma te Atua (Karikan Bwaai 17:11, 14). Ma te atatai aei, tera ae e nanonki n te “korotobibiaki n te nano”?
- e. Te kewe ao karaoan te tiriomata ao te kabekaaau (2 Nibwaai 9:34–36).

3. E uringa Ana berita te Uea ma Ana Aomata.

Wareka ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man te 2 Nibwaai 10.

- E taetae ni burabeti Iakobwa bwa aia kariki Nibwaite a na “mate n rabwataia ibukin te aki onimaki” ao Iutaia i aon Ierutarem a na tiringa te Tia Kamaiu ao ana uamaenako ibukin aia bure (2 Nibwaai 10:2–6). Tera ae e na karaoia te Uea ibukiia aomata aikai ngkana a onimakinna man rairinanoia man aia bure? (Tara 2 Nibwaai 10:2, 7–8, 21–22; tara naba 1 Nibwaai 21:15–16; 2 Nibwaai 9:1–3, 53; 30:2.) E kanga te baei ni kaeti nakoira n tatabemaniira nako? (Tara Motiae 26:22.)

E taku ana reirei Unimwaane Boyd K. Packer: “Te iango ae kabwaranano e aki roko mai iroun te Uea bwa te kaairua (ke aekaia nako) e karaoia bwa e na rangi ni baenikai n akea tokina,. E a tia n taku bwa ngkana ti na rairinanora, ao E na aki ti kabwara ara bure ibukin riaoan ana tua, ma E na mwanuokin taekaia ao E na aki manga ururing ara bure (tara Itaia 43:25; Ebera 8:12; 10:17; Aramwa 36:19; D&C 58:42)” (man te Conference Report, Eberi 1989, 72; ke *Ensign*, Meei 1989, 59)

- E taku Iakobwa bwa ana aomata a riai ni “Kakukurei nano[ia]” ibukina bwa te Uea E uringia Ana aomata ni berita (2 Nibwaai 10:22–23). Ti na kanga ni kona ni kunea te rau n te atatai are e kangai bwa te Uea E uringia Ana aomata ni berita?
- Ngke e kabwanina te rongorongo aei nakoia aomata, tera are e kauringia iai bwa a na ururingnga? (Tara te 2 Nibwaai 10:23–24.) Ni kawai baikara aika ti rinerine iai bwa kawain te mate are akea tokina ke kawain te maiu are akea tokina? (Tara 2 Nibwaai 2:26–27.) Tera nanon te raoiakinaki nakon karaoan nanon te Atua? Bukin tera e kakawaki bwa ti na uringnga bwa “Bon ti rinanon Ana tangira te Atua ae [ti] na kamaiuaki iai”?

Kabanea	<p>Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka te 2 Nibwaai 10:25 ni kabaibati, are bon kabanean ana rongorongo Iakobwa n te kakarabakau aei. Kaota am kaaitau ibukin Ana Mwakuri ni Kamaiu Jesu Kristo, ao kaungaia kaain te kiraati bwa a na “rinea . . . kawain te maiu are akea tokina” (2 Nibwaai 10:23).</p> <p>Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.</p>
---------	---

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke ni kauoua man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. Ikoikotaia Iteraera

- A na kanga Iteraera ni manga ikotaki? (Tara 2 Nibwaai 10:8–9.)

E taku ana reirei Beretitenti Ezra Taft Benson:

“Mwiokoia ana kariki Aberaam, ake bon ngaira, bon te riki bwa mitinare ni ‘kaota te bootaki ni mwakuri aei ao te Nakoanibonga nakon te botanaomata ni kabane’ (Abraham 2:9). Mote e angan Iotebwa Timiti taian kiing ibukin bobotaia Iteraera n te Kirtland Tembora (tara D&C 110:11).

“Ngkai, te bwai ni mwakuri are e a tia ni karaoria te Atua ibukin bobotaia Iteraera aei? Bon te bwai ni mwakuri ae titebo ma are e karaoaki ibukin anaan nanon te aonaaba bwa Iesu bon te Kristo, bwa Iotebwa Timiti bon Ana burabeti, ao bwa Ana Ekaretia Iesu Kristo ibukiia aika Itiaki ni Bong aika Kaitira e bon koaua.. E taekinaki ni boki aika tabu bwa bon aan ara Ekaretia” (man te Conference Report, Eberi 1987, 107–8; ke Ensign, Meei 1987, 85).

“E Kukurei Rabwatau ao Tamneiu n ana Taeka Itaia”

2 Nibwaai 11–25

Kaantaninga

Te kaungai nanoia kaain te kiraati bwa a na wareki ana taetae ni burabeti Itaia ao ni buokiia bwa a na oota bwa a kanga taetae ni burabeti aikai ni kamanenai i nanon maiuia.

Katauraoi

1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro mwaaka ibukin kiibu man koroboki aika tabu aikai:
 - a. 2 Nibwaai 11; 25:1–7. E kakoua Nibwaai kakawakin ana koroboki Itaia ao e anga reirei i aon taikan taian kiing are e na buokiira n oota n taekaia.
 - b. 2 Nibwaai 12:1–12. E noora te tembora Itaia i nanon bong aika kaitira ao bobotaia Iteraera.
 - c. 2 Nibwaai 15:26–29; 21:12. E taetae ni burabeti Itaia bwa te Uea e na irakea te buraeki ao e na bobotia Iteraera.
 - d. 2 Nibwaai 16; 22; 25:19–30. Itaia ao Nibwaai a kakoaua mwaakan te Tia Kamiu ni kabooi maiura.
2. Ngkana a tauraoi tamnei aikai, katauraoiko ni kamanenai i nanon te reirei: E koreia n ana koroboki Itaia taikan Bungiakin Kristo (62339; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 113); Salt Lake Tembora (62433; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 502); ao Iesu Kristo (62572; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 240).
3. Ni karikirarekea am atatai ibukin ana koroboki Itaia, tao ko na bae n tangiria ni kan manga rinanon reirei 36—40 i nanon Ana Boki n Reirei te Tia Reirei n *Reirein te Euangkerio n te O Tetemanti* (35570).

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.

Wareka Motiaeae 8:17–18. Imwiina titirakinia kaain te kiraati taian titiraki aikai:

- Tera ae kona n nooria taan mamata? (Bwaai aika a tia n riki ngkoa, ngkai, ao te tai ae e na roko.) Bukin tera taan mamata a rangi ni kakawaki ibukira?

Kabwarabwara bwa ibukina ngkai bon te tia mamata, ao Itaia e nooria n te kaotioti bwaai aika a riki n aron te Bobuaka i Karawa, uruakan Ierutarem imwiin maten te Tia Kamaiu, te buaka are Amwaketon ao kauaan te Tia Kamaiu i nanon te ngaa te ririki.

A mwaiti mai buakon ana koroboki Itaia aika a taraa ni kangaanga te oota iai ibukina bwa a tarai bwaai aika a tia n riki n n taai aika a mwaiti ngkoa ao n taai aika a na roko a kabwarabwaraaki n taetae aika a raba nanoia. E ngae n anne, ma ti kona n atai ngkana ti karaoa te kekeiaki n tataro mwaaka ae teimatoa, ni

wareware ao ni kamatenanoi. Te reirei aei e maroroakin tabeua man ana koroboki Itaia aika moan te kakawaki.

Maroroakinan
Koroboki
aika tabu ao
Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai rabakauia aika a tia ni kakatai ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. E Kakoauai Nibwaai Ana Koroboki Itaia ao e Anga taian kiing ibukin Ataakiia.

Maroroakina te 2 Nibwaai 11; 25:1–7. Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati. Ngkana ko kamanena te moa man iango riki tabeua ibukin te anga reirei, tuanga kaain te kiraati are e a tia n rineaki bwa e na anga te ribooti ae kimototo ibukin Itaia ma taai ake e maiu iai.

- Bukin tera Nibwaai ngkai e kunei bwa ana taeka Itaia a kakawaki ibukin ana rekooti? (Tara 1 Nibwaai 19:23; 2 Nibwaai 11:2–6, 8; 25:3. Tuangia kaain te kiraati aika a kakaokoro bwa a na wareki wareware aikai ni kabaibati. Ngkana e tabe ni warekaki te wareware, tuanga kaain te kiraati temanna bwa e na korei i aon te burakibooti kiibu ao bukin anaan ana koroboki Itaia . E kaotaki te katoto i nano ikai.)

BUKIN TERA NIBWAII E ANAI ANA KOROBOKI ITAIA

1 Nibwaai 19:23	Te “Kaungaia bwa a na kakoaua te Uea”
2 Nibwaai 11:2–4	Te karekea ana tia kakoaua riki Iesu Kristo
2 Nibwaai 11:5–6, 8	Te buokiira (Ana tia wareware) bwa ti na kimwareirei
2 Nibwaai 25:3	Te kaotioti ana motikitaeka te Atua

- Bukin tera ngkai a kakawaki iango aikai ibukira ni boong aikai? E na kanga ataakin ana taeka nako Itaia ni karika te kimwareirei nakoira?

Kabwarabwara bwa Nibwaai e katauraoi kiing tabeua ake a kona ni buokira bwa ti na oota raoi riki n ana koroboki Itaia. Ngkana e kariaia te tai, ao maroroakin kiing aikai ma kaain te kiraati.

Kiing 1: “Kabootaui kanoan koroboki aika tabu nakon maiura” (1 Nibwaai 19:23; tara naba 2 Nibwaai 11:2, 8). A mwaiti mai buakon ana taetae ni burabeti Itaia aika a kaeti ma bwaai aika riki ni boong aika kaitira. Ngkana ti tarai taetae ni burabeti aikai ngkana a riki ao ngkana ti iri ni karaoan kakoroan bukiia, ti kona n oota raoi riki n ana reirei Itaia ao ma ni kamanenai i nanon maiura. N aron te katoto, n te 2 Nibwaai 15 iai i nanona ana taetae ni burabeti I ataia bwa te Uea e na “katea te

buraeki nakoia aaba aika raroa” ni bobotia Iteraera (2 Nibwaai 15:26). E kona te taetae ni burabeti aei ni buokiira bwa ti na oota raoi riki n aron kakawakin tibwauaan te euangkerio ae kaokaki—te buraeki, ke te katei ae ti te tikina, are e na kairia botanaomata ni kabane nakon te Uea.

Kiing 2: “Bwa aki atai nanon takeka ni burabeti ake a taekinaki iai Iutaia” (2 Nibwaai 25:1). A koreaki ana taetae ni burabeti Itaia n te aro are a tataneiai iai Iutaia n wareware ao n ongora iai. Ti kona n oota raoi riki n ana koroboki Itaia ngkana ti uringnga bwa e kamanenai iango aika a kamataatai bwaai ao te kanikina are a tataneiai iai aomata aika Iutaia inanon ana tai.. N aron te katoto, n te 2 Nibwaai 12:1–3, ao Itaia e kamanena te taeka ae “maunga” ni kanikinaea te tabo n tamnei ae rietata, te tabo ibukin te kaotioti ao te tabo ae ko na rangi ni kaan iai nakon te Atua, n aron te tembora.

Kiing 3: “Ata taekan ana motikitaeka te Atua” (2 Nibwaai 25:3; tara naba kiibu 6). E a kaman noria Itaia bwa a na kanga abani uean Iteraera ao Iuta ni karawawataaki ibukin aia buakaka, ma e taetae ni burabeti naba bwa e na manga kaokaki kakabwaiaia ngkana a rairi nanoia ao a iriira Iesu Kristo . Man ana rongorongo nako Itaia bwa tera ae e a tia n riki nakoia Iteraera ao Iutaia, ao man ana taetae ni bukrabeti ibukin manga kaokan te bata are Iteraera n te tai ae e na roko, ti kona n oota raoi riki bwa e kanga ana mwakuri te Atua ni mwakuri i nanon maiura ao E kanga ni kakabwaiaia botanaomata nako ni kaeti nakon raoiroia.

Kiing 4: “I atai taekan aaba ake a uakaan ma [Ierutarem]” (2 Nibwaai 25:6). Ataakin te tiaokurebe ao aran taabo i aon Iteraera e na buokira ni kona n oota raoi riki n ana taetae ni burabeti Itaia ni kaeti nakon uean Iteraera ao Iuta ao botanaomata ake a na buakanaki irouia. N aron te katoto, n te 2 Nibwaai 20:28–34, E arani kaawa Itaia ake a toua aia taanga ni buaka kaain Atiria ao e na kanga ni katokaki n te tai are e e a roko iai i Ierutarem. E riki te bwai aei ni bon aron are e taetae ni burabetiaki.

Kiing 5: Ko na “onrake n tamnein te taetae ni burabeti” (2 Nibwaai 25:4).

- Tera tamnein te taetae ni burabeti? (Tara Kaotioti 19:10.) Ti na kanga ni karekea? E na kanga ni kona tamnein te taetae ni burabeti ni buokira n ataa ana reirei Itaia ibukin te Tia Kamaiu?

2. Itaia e noora te tembora ni boong aika kaitira ao bobotaia Iteraera.

Wareka ao maroroakina te 2 Nibwaai 12:1–12. Ngkana ko kamanena tamnein te Salt Lake Tembora, kateia ngkai.

- E kanga te Salt Lake Tembora ni kakoroaki bukin mwakoron ana taetae ni burabeti Itaia are e koreaki n te 2 Nibwaai 12:2–3? Bukin tera n aron am iango ngkai e kabwarabwara taekan te tembora Itaia kanga ai aron “Ana maunga te Uea”? (Burabeti n taai ake ngkoa a nanako aon te maunga ni mwaitin te tai n reitaki ma te Uea ao ma ni karekei kaotioti mairouna .) A kanga ni kona tembora ni kabane n riki bwa “Maunga” ibukin taromaurian te Atua ioura?

Katuruturua bwa Ana Ekaretia Iesu Kristo ibukiia aika Itiaki ni Boong aika Kaitira e a tia ni kateaki i aon te maunga ao tembora a tia ni kateaki ike a na kona iai aomata n roko ma n reirei iai aron te Uea.

- E kabwarabwarai taekan tembora Itaia bwa kaanga “taabo ni katantan” man te kabuehue ao angibuaka (2 Nibwaai 14:6). Baikara katoto tabeua ibukin taian

kangaanga n tamnei ake ti kaaitara ma ngaai i nanon te maiu aei? E na kanga te tembora ni buokiira ni kataniira man angibuaka aikai?

- Ti kanga ngaira Aika Itiaki ni kona ni buoka katean uean te Atua i aon te aonaaba, n aron ae e kabwarabwaraaki n te 2 Nibwaai 12:3–5? (Tara D&C 133:7–14.)
- Itaia e kaungai nanoia kaain te bata ae Iakobwa bwa a na “nakonako i nanon ootan te Uea” n onea mwiin are “Ni kabane [a nako] i aoni kawai aika a kaairua, ni kabane aomata a nako ni kawaia aika buakaka” (2 Nibwaai 12:5). Baikara bure tabeua aika onoti aika a taekinaki n te 2 Nibwaai 12:7–12? A kanga bure aiki ni bon kakaraoaki naba ni boong aikai? Ti na kanga ni tuuki buure aikai ao ma n “nakonako i nanon te oota”?

3. E taetae ni burabeti Itaia bwa te Uea E na katea te buraeki ao ma ni bobotiiia Iteraera.

Wareka ao maroroakina te 2 Nibwaai 15:26–29; 21:12.

- E taetae ni burabeti Itaia bwa te Uea E na “katea te buraeki nakoia aaba” (2 Nibwaai 15:26; tara naba 2 Nibwaai 21:12). Tera te buraeki? (Te kanikina ae korobokiaki ibukin te mwaati ke te buraeki; tia uouota - te kainibaire.) Tera ae taekinna Itaia bwa e na riki ngkana e irakeaki te buraeki aei? (Tara 2 Nibwaai 15:26–29.)
- Ngke e kaoti te anera ae Moronaai nakon Iotebwa Timiti, e taku bwa te mwakoro 11 man Itaia (e anaaki ke rineaki n te 2 Nibwaai 21) ae e a kan korobukina (Joseph Smith—History 1:40). E kanga kaokan ana euangkerio Iesu Kristo n riki bwa te buraeki nakon te botanaomata ni kabane? (Tara D&C 64:41–43; 105:39; 115:4–6.)
- E kanga te taetae ni burabeti are e kangai bwa botanaomata a na “Botaki n ti teuana” ni kakoroaki bukina ni bong aikai? (Tara 2 Nibwaai 21:12. Mitinare a mwananga nakon te aonaaba n reirei taekan te euangkerio ao ma ni bobotiiia aomata nakon te koaua.) Tera ae ti kona ni karaoia ngaira n tatabemaniira nako ni buoka kakoroan bukin te taetae ni burabeti aei?

4. Itaia ao Nibwaai a Kakoaua mwaakan Iesu Kristo ni kabooi maiura.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man 2 Nibwaai 16; 22; 25:19–30. Ngkana ko kamanena te tamnei ibukin ana koroboki Itaia ibukin bungiakin Kristo ao tamnein Iesu Kristo, kateia ngkai.

- 2 Nibwaai 16 iai i nanona ana rongorongo Itaia ibukin te kaotioti are e karekei are e noora iai te Uea. E kanga Itaia ni kabwarabwara aron bairean te kaotioti are e karekeia? (Tara te 2 Nibwaai 16:1–4.) E kanga ana namakin Itaia ni mena i matan te Uea? (Tara 2 Nibwaai 16:5.)
- Tera are kanikinaeaki iroun te anera n ringan rian Itaia ma te taumwakaro ni kooro? (Tara te 2 Nibwaai 16:6–7. Ana bure Itaia a kabwaraaki.) E kanga ana kaeka Itaia ngke e ongo bwanaan te Uea? (Tara 2 Nibwaai 16:8.) N rongorongon koroboki aika tabu raa aika ko a tia n noori bwa a boraoi iai taetae ake a kamanenaaki? (Tara Abraham 3:27.) N ningai te tai ae ti na kainnanoa iai te anga ara kaeka ae te ti te arona nakon te Uea?

- Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka te 2 Nibwaai 22:1–6. Kabwarabwara bwa kiibu aikai iai i nanoia ana kabwarabwara Itaia bwa a kanga aomata ni kabane ni kamoamoa te Tia Kamaiu i nanon tain Tengaa n Ririki. Tera te bwai ae ko noria ae kakannato man kiibu aikai? Baikara “bwaai aika a kororai” (2 Nibwaai 22:5) aika e a tia ni karaoi te Tia Kamaiu ibukira?
- Tuangiia kaain te kiraati bwa a na warekia ni kawaetata te 2 Nibwaai 25:19–30 ao maroroakina ana koaua Nibwaai ibukin te Tia Kamaiu. Tera te bwai ae ko nooria ae kakawaki man ana koaua Nibwaai? Ti na kanga, ni katotonga Nibwaai, “ni kakorakoraira . . . n anai nanoia natira . . . ni kakoaua Kristo”? (2 Nibwaai 25:23; tara naba te kibu 26).
- E reirei Nibwaai bwa “bon rinanon te akoi are ti a kamaiuaki iai, imwiin bwaai ni kabane ake ti kona ni karaoi” (2 Nibwaai 25:23). Tera ae e reiakinaki man te kibu n taeka aei n aron te kabotau i marenan ana akoi Iesu Kristo ao ara mwakuri? (Tara te 2 Nibwaai 10:24–25; D&C 20:29–31.) E kanga te kibu n taeka aei n anganiko te korakora ni karaoan am kabanea n raoiroi ae ko kona?
- Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka te 2 Nibwaai 25:29 ni kabaibati. Tera ae ko riai ni karaoia n te wiiki aei ni kaeti riki ma ana kaunga nano Nibwaai n taromaurian te Uea “ma korakoram ni kabane, am iango ni kabane, ao marurungim ni kabane, ao tamneim ae bwanin ni kabane”? (Ko na bae n tangiria ni kan tuangiia kaain te kiraati bwa a na iangoa aron te titiraki aei nakon kaekaana ni kabaibati.)

Kabaneana

Taekinna bwa te Tia Kamaiu e anga Ana kariaia ibukin ana reirei nako Itaia n te kibu n taeka aei n ti ngaia: “Eng, are I angani ngkami te tua bwa kam na botumwaaka n ukoukoru bwaai aikai; bwa a korakora bonganan ana taeka Itaia” (3 Nibwaai 23:1).

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

Iango Riki Tabeua ibukin te Anga Reirei

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. Anene

Karinna bwa mwakoron te maroro n te 2 Nibwaai 15:26, tuagiia kaain te kiraati bwa a na anenei ke a na wareki taikan te anene ae “Ieta iaon te Maunga” (*Anene*, nambwa 5). Tao ko na bae n tangiria ni kan maroroakinna ma kaain te kiraati e kanga te anene aei ni kauringa kakoroan bukin ana taetae ni burabeti Itaia ibukin Kaokan te euangkerio.

2. Atongan “te buakaka bwa te raoiroi, ao te raoiroi bwa te buakaka” (2 Nibwaai 15:20)

- Ni kawai baikara aika ti, katotongiia iai kaain Iteraera ngkoa, ni karaoi kaairua n atongan “te buakaka bwa te raoiroi, ao te raoiroi bwa te buakaka”? (2 Nibwaai 15:20). Ti na kanga ni kona ni koaua raoi bwa ti kina te raoiraoi

bwa te raoiroi ao te buakaka bwa te buakaka bwa a kangaa raoi aroia? (Tara Moronaai 7:12–17.)

3. E kanga Ana Boki Moomon ni karikirakea ataakin Itaia iroura

Ana Boki Moomon bon teuana mai buakon booki ni kairi ae kakannato ibukin buokan ara atatai n ana koroboki Itaia. Tibwauaia ma kaain te kiraati kawai aikai are e kona ni buokira iai Ana Boki Moomon n ataa iai Itaia.

- a. Ana Boki Moomon e kaewei, tao n aroia ae bwanin ke i nanon mwakoro aika uarereke, 22 man mwakora aika 66 man ana boki Itaia, ao iai riki i nanona te kamentare are e kabwarabwarai nanon mwakoro akanne. Ibukina bwa burabeti i nanon Ana Boki Moomon a maiu ni kaan nakon te tai are e maiu iai Itaia, aia kamentare a kona ni buokiira n atai ana reirei.
- b. Ana koroboki Itaia ake a taekinaki i nanon Ana Boki Moomon ni ikotaki ma taeka, mwakoro n taeka, ao kabwabwara ake aki noraki i nanon kaobiin ana koroboki Itaia ake tabeua .
- c. Kaobiin ana koroboki Itaia aika a rangi n ataaki aika kabanean te maan n te aonaaba a kuneaki i nanon te ninira ni boki i nanon te mwarawa ae e aranaki bwa ‘Dead Sea Scrolls.’ E bonginaki ana “Ninira ni boki Itaia” rikaaki nakon 200 B.C. (Bible Dictionary, “Dead Sea Scrolls,” 654). E ngae n anne, ma mwakoro mai iroun i Itaia inanon Ana Boki Moomon a bonginaki rikaaki nakon te tai are e maiu iai Nibwaai, ae tao nakon 600 B.C. ANA RAITAEKA Iotebwa Timiti n Ana Boki Moomon e karekea nakon te aonaaba ma kobiin ana koroboki Itaia are e bonginaki imwaain tain te Dead Sea Scrolls n 400 te ririki.
- d. Ibukin aron taekan moan mwakoro ake 33 mairoun Itaia a kaokoro man kabanean mwakoro ake 33, a mwaiti aomata aika a kakoaua bwa e koreaki ana boki Itaia irouia uoman aomata aika kaokoro. Ana Boki Moomon e taekin moan ao kabanean mwakoron iteran ana boki Itaia ao e kaotia bwa bon Itaia ae koroboki, n aron kaotan koauana ao e kakoaua raoi ana koroboki.

“E Kaoia Aomata ni Kabane bwa a na Nakoina”

2 Nibwaai 26–30

Kaantaninga	Te buokia kaain te kiraati bwa a na ataia bwa rinanon Kaokan te euangkerio ao ana reirei nako Ana Boki Moomon, te Uea E na karika te koaua bwa e na tokanikai iaon te buakaka.
Katauraoi	<p>Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin kibu ma boki aika tabu aikai:</p> <ol style="list-style-type: none">2 Nibwaai 26. E taetae ni burabeti Nibwaai ibukin ana mwakuri ae tabu te Tia Kamaiu ibuakoia Nibwaite. E a kaman noora naba te kainikatonga ao te ibonga ni kewe ao kamaunakia ana aomata ni koron taina2 Nibwaai 27. E kakoaua Nibwaai rokon Ana Boki Moomon bwa mwakoron Kaokan te Euangkerio.2 Nibwaai 28. E taetae ni burabeti Nibwaai bwa Tatan e na kataotira nako te reirei ae kaairua i nanon bong aika kaitira.2 Nibwaai 29–30. E anga reirei Nibwaai n aron kakawakin Ana Boki Moomon ao kakabwai aika a na roko nakoia te koraki ake a butimwaeia.

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Wareka te kibu n taeka aei mai iroun Unimwaane Gene R. Cook:

“N tain te kabuehue ae e nako ngke ti buti i aon te kawai ae abwabwaki man eti i nanon te rereua ae e aki batu ni kamanenaaki, ti noora te bwai ae tara n ai aron te kawai ae onrake n te ran. Au ataei a na kabwakai aia mwane ni kabane are a tia ni kawakinna ibukin te bwai anne. Ma i nanon tabeua te miniti ao ti a mena n te tabo ae raroa ao bon akea te timtim n ran teuana ae ti nooria. Ai aki akora kaairuan te taratara aei!

“Mwaitira bwaai i nanon te maiu aei ae tara n ti teuana te kawai ao n te tai ae waetata bon kaitarana. . . . E mwakuri Tatan n te aro anne. Boni ngaia te mataniwi n te taratara ae kaairua anne. E karika te bwai ae kairira nakon te kawai ae kaairua bwa e na kataia ni bita te kawai, ma ni kakea korakorana, ao e kaaibibita te mwaaka ao te kakauongo nakoia Aomata aika Itiaki ni bong aika kaitira ma ana koaua te Atua ae itiaki” (man te Conference Report, Eberi 1982, 35–36; ke *Ensign*, Meei 1982, 25).

- Tera tara ni kamwamwane? (Te bwai ae kamwamwane ke ae bureburea te aba.) Baikara bwaai ni kamwamwane aika e kamanenai Tatan ni kairia aomata nakon kawai aika kairua? Ti na kanga n noora te kaokoro i marenan te kamwamwane ao te koaua?

Kabwarabwaraa bwa mwakoro ake a moroakinaki i nanon te reirei aei iai i nanona te taetae ni burabeti aika mwaaka ni kaeti ma boong aika kaitira. E taetae ni

Maroroakinan
Koroboki aika
tabu ao
Kabonganakia

burabeti Nibwaai ibukia aomata ake a na mwamwanaki iroun Tatan ao ni bwaka man te koaua. E ngae n anne, ma e a kaman noora Kaokan te euangkerio ao taian kakabwaia ake a na anganaki naake a raoiroi. Te reirei aei e maroroakin taetae ni burabeti aikai ao e buokiira ni kaotaira bwa e kanga te mwamwanaki n ana kewe Tatan ao te teimatoa ni kakaonimaki nakon te koaua.

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai rabakauia aika a tia ni kakatai ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. E taetae ni burabeti Nibwaai ibukin ana Mwakuri ae tabu te Tia Kamaiu.

Maroroakina te 2 Nibwaai 26. Kaoia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a tia n rineaki ni kabaibati. Kabwarabwara bwa e a kaman nooria Nibwaai bwa imwain rokon te Tia Kamaiu ni kawaria Nibwaite, a na iai “Buaka aika korakora ao ikawi” ibukiia roro aika bat (2 Nibwaai 26:1–2). E taetae ni burabeti bwa i marenan maten Kristo ao Ana mwakuri ae tabu i buakoia Nibwaite, te koraki ake buakaka a na kamaunaaki (2 Nibwaai 26:3–7).

- E kanga Nibwaai ni kabwarabwaraia te koraki ake a na kawakinaki n rokon te Tia Kamaiu? (Tara 2 Nibwaai 26:8.) Bukin tera a kakawaki anua ni maiu aikai ibukira ni bong aikai? A kanga te koraki aika raoiroi aika Nibwaite ao aia kariki n rooro aika a na roko ni kakabwaiaiki? (Tara 2 Nibwaai 26:9.)
- E taetae ni burabeti bwa imwiin aua te roro n rau ao n raoiroi, a na kaaitibo ana aomata ma te kamaunananakoaki ae waetata” (2 Nibwaai 26:10). Tera ae e na karika te kamaunananakoaki aei? (Tara 2 Nibwaai 26:10–11.) Bukin tera te kainikatonga bon te bure ae rawawata? Tera ae ti na kona ni karaoia i bukin kawakinan Tamnein te Uea ma ngaira.
- E kanga Nibwaai ni kabwarabwara te aro ae e kaririia iai aomata Tatan nakon te kamaunananakoaki? (Tara 2 Nibwaai 26:22. Tao ko na bae n tangiria ni kan kabwarabwara bwa te robu ae bubura e karaoaki man taian tuain aika te nanoteaina aika irariki, ma ni bebete.) Baikara kawai tabeua aika e kamanena iai “te robu ae bubura” Tatan i mwain kabaeaia aomata n te “robu ae matoatoa”?
- E kanga Nibwaai ni kabwarabwara te kawai ae kairiia iai aomata te Tia Kamaiu nakon te kamaiuaki? (Tara te 2 Nibwaai 26:23–27, 33.) Ti na kanga ni buokiia tabeman ni “katonga ana mwakuri ni kakamaiu”? (2 Nibwaai 26:24.)
- E anga te kauring Nibwaai n eekianako ibonga ni kewe. Baikara ibonga ni kewe? (Tara 2 Nibwaai 26:29; Aramwa 1:16.) Baikara katoto ibukiia ibonga ni kewe aika a teretere i nanon te aonaaba ni boong aikai? Ti na kanga ni kaaitarai aaro aikai? (Tara 2 Nibwaai 26:30–31; 3 Nibwaai 18:24; Moronaai 7:45–47.)

2. E kakoaua Nibwaai rokon Ana Boki Moomon.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man te 2 Nibwaai 27.

- Iai riki i nanon te Mwakoro 27 taian taetae ni burabeti ibukin bong aika kaitira. Taekan bwaai baikara aika riki aika a kabwarabwaraaki n te 2 Nibwaai 27 aika a tia ni kakoroaki bukiia i nanon koron tain kabutaakin nako te euangkerio aei? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na rinanon te 2 Nibwaai 27:6–35 i nanon tabeua te miniti. Tao ko na bae n tangiria ni kan tibwatibwa te kiraati i nanon kurubu ao kariaia te kurubu teuana bwa e na katurua ana taratara i aon kiibu aika kakaokoro i nanon te wareware. Kakimototoi aia reke i aon te burakibooti. Reeke tabeua a karinanaki i nano ikai, ma titiraki ibukin te maroro ni kaunga irakin te reirei.)
- a. E anganaki temanna te mwaane te boki man taai ake ngkoa bwa e na rairia (2 Nibwaai 27:9). Tera te boki aei? (Tara 2 Nibwaai 27:6.) Tera bukin rinean te mwaane ae bangabwai iroun te Uea bwa e na raira Ana Boki Moomon? (Tara 2 Nibwaai 27:19–23.)
- b. Mwakoron taeka man te boki e na kaotaki nakon te mwaane ae rabakau, are e na tuatua bwa e na tara te boki (2 Nibwaai 27:15). Tera te bwai are e a tia n riki are e taetae ni burabetiaki i nanon kiibu aikai? (Tara Joseph Smith—History 1:63–65.) Bukin tera e tangiria ni kan tara te boki te mwaane are e rabakau? (Tara 2 Nibwaai 27:16.) Ni kawai raa ae e na riai iai Ana Boki Moomon ni “kainaki” nakoia te koraki ake a a kan ukoukora kamoamoan te aonaaba ?
- c. Taan Kakoaua ana kakoauaa koauan raoi Ana Boki Moomon (2 Nibwaai 27:12–14). Bukin tera e kakawaki ibukiia taan kakoaua bwa a na noori taian bwaaua? (Tara Ita 5:2–4; tara naba 2 I-Korinto 13:1.)
- d. Mwaakan Ana Boki Moomon e na kaotaki i nanon maiuia aomata (2 Nibwaai 27:26, 29–30, 35). Baikara bitaki aika ko a tia n noori i nanon maium ke i nanon maiuia aomata tabeman ibukin mwaakan Ana Boki Moomon?

3. E taetae ni burabeti Nibwaai bwa Tatan e na kabutaa nako te reirei ae kaairua i nanon boong aika kaitira.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man te 2 Nibwaai 28.

- E taetae ni burabeti Nibwaai bwa i nanon boong aika kaitira ao aomata a na rawa nakon mwaakan te Atua ao a na reiakin reirei aika a kaairua, aika akea manenaia, ma n nanobaba (2 Nibwaai 28:3–9; tara naba 2 Nibwaai 26:20–21). E kanga te aro aei n rangi ni korakora i nanon ana tai Iotebwa Timiti? (Tara Joseph Smith—History 1:5–6, 19, 21.) E kanga n rangi ni korakora ni boong aikai?
- E kanga Nibwaai ni kabwarabwara te reirei ae e kaairua are a kamanena aomata ni karaoiroa te bure? (Tara 2 Nibwaai 28:7–9.) Baikara aaro aika a kamanenai aomata ibukin karaoan te kaairua ni boong aikai n taku bwa e riai karaoan te bure? Baikara bwaai aika kakamaaku ibukin aki raraomaeakinan “karaoan te bure ae ti teutana”? (2 Nibwaai 28:8).
- Nibwaai e a kaman noria naba bwa aomata inanon boong aika kaitira bwa a na kaonaki n te kainikatonga (2 Nibwaai 28:12–15). Tera mwiin kainikatongaia Nibwaite? (Tara 2 Nibwaai 26:10–11.) E kanga te kainikatonga n riki bwa te bwai ni kabwakabwaka nakon rikiraken maiura n tamnei? Ti na kanga n tokanikai i aon te kainikatonga?
- E reirei Nibwaai bwa te kainikatonga e na kairia aika mwaiti nakon “Kuribwaiaia kainnano” (2 Nibwaai 28:13). E na kanga tangiran “Kunnikai aika raraoi” ke

bwaai aika a kakukurei ni karika aki tabeakinaia kainnano? Ni kawai baikara aika ti na kona iai ni buokiia te koraki ake a aki rangi n tekeraoi ni bwain te rabwata ao ni bwain te tamnei?

- Ni kaeti nakon Nibwaai, a na kanga aomata aika mwaiti ni kaeka nakon ana taeka te Uea inanon boong aika Kaitira? (Tara 2 Nibwaai 28:20, 28.) Bukin tera ana taeka te Atua ni mwaitin te tai e “kibeuri nanoia aika [mwaiti] ni kaunii a bwa a na ekaanako ae e raoiroi”?
- E taetae ni burabeti Nibwaai bwa Tatan e na raoiakinia aomata ao e na uouoia ni kairiia nakon kukurein te rabwata” (2 Nibwaai 28:21). Tera nanon kukurein te rabwata? (Te taeka ae *carnal* e kaeti nakon te rabwata. Karekean kukurein te rabwata bon kakaean te mweraoi man iriiran bwaai aika e tangiri te rabwata ke mwiokoan bwain ke iango n te aonaaba.) E kanga ni kona n rauaki te nano ni kukurein te rabwata ni kararoaira man te rairannano? Tera nanon te mwakoro n taeka ae ”kairiia nako ma te karaurau” (2 Nibwaai 28:21) ae katautauaki ibukin ana babaire Tatan?

E taekina aron kabotauan bwaai Unimwaane James E. Faust: “E taku Thomas R. Rowan : ‘N te taina e karakina rongorongoia biraoki tabeman te tia otooto ke te tia karao boki ae Malcolm Muggeridge ake a kamateaki n aki namakina korakoran kaburoakiia ngke a maiu i nanon te bwaata n ran [a]. Bukin tera ngkai a aki namakina [korakoran te kabuehue]? Ibukina bwa ngke a kaakaki i nanon te bwaata, ao te ran e aki batni kabuehue. I mwiina ao e tabe n ririkirake te kabuehue teutana imwiin teutana. . . . imwiina e a kabuehue riki, ao e waki nako n ai aron anne. Te bitaki e bon rangi ni karaurau n te aro ae e aki ataaki n te aro are titebo ma a maeka biraoki n aia tabo ae boou—ni karokoa e a rangi ni baenikai. Te iango ae e tabekia Muggeridge tiaki ibukiia biraoki ma ibukira bwa e aera ngkai ti kariaia te buakaka ngkai tiaki te rawawata ae karina n roko are e imanonoira n te tai ae waetata n akea te kauring. Ti kairua ngkana ti kariaia te bwai ae kaairua ngkana bon ti te bwai ae uarereke e na korakora riki kaairuana nakon te bwai are ti a tia ni kariaia” (*National Press Club Forum*).

Imwiin taekinan aron te kabotau aio, e taku Unimwaane Faust, “Waakinan te mwakuri n te aro ae moan te karaurau aei e a kaman taekinaki irouwia burabeti n taai ake ngkoa” (man te Conference Report, Eberi 1989, 40; ke Ensign, Meei 1989, 32).

- E kanga Nibwaai ni kabwarabwarai kawai ake e kona Tatan “ni karangiia” iai aomata tabeman? (Tara 2 Nibwaai 28:22.) Bukin tera ngkai ko taku bwa Tatan e tangiriira bwa ti na kakoaua bwa akea te riaboro ao akea moone? E na kanga reiakinan Ana Boki Moomon ni kona ni buokira ni katauraoiria n te maiu n tamnei ma n tuuka karaoon te “[aorioriia] i nanon Tion”? (2 Nibwaai 28:24). (*Note: The word [aorioriia] was missed out in the Kiribati Book of Mormon.*)

E taku Beretitenti Ezra Taft Benson: “Ana Boki Moomon e kaoti ana kairiribai Kristo. E kaaitarai reirei aika kaairua ao e katoki kauntaeka. (Tara 2 Nibwaai 3:12.) E kakorakoraia taan iriira Kristo aika nanorinano ni kona n ekinako babaire aika buakaka, rabakau ni buaka, ao ana reirei te riaboro inanon ara bong aikai. Aekan kitanan te koaua i nanon Ana Boki Moomon a boraoi ma aekaki aika ti karekei ni boong aikai. E a kaman ataia te Atua ni wanawanana are akea tokina, mangaia are e a karaoaki Ana Boki Moomon bwa ti aonga ni kona n noora te kaairua ao n ataia bwa ti na kanga ni buakan reirei aika a

kaairua, waaki ibukin te tautaeka aika a kaairua, te aro ni kiritian ae kaairua, ao iango ibukin rabakau n aeka n rabakau nako aika a kaairua i nanon ara tai aikai” (man te Conference Report, Eberi 1975, 94–95; ke *Ensign*, Meei 1975, 64).

4. E anga reirei Nibwaai ibukin kakawakin Ana Boki Moomon.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man 2 Nibwaai 29–30.

- Bukin tera tabeman aomata i nanon boong aika kaitira a rawa nakon Ana Boki Moomon? (Tara 2 Nibwaai 29:3; tara naba 2 Nibwaai 28:29.) Bukin tera ngkai ti reiakina ana Boki Moomon ni ikotia nakon te Bwaibwara? (Tara 2 Nibwaai 29:4–14; tara naba 2 Nibwaai 28:30.)
- E taetae ni burabeti Nibwaai bwa e na tokanikai Ana Boki Moomon ni bobotaia Tientaire (2 Nibwaai 30:3), ana kariki Riaaии (2 Nibwaai 30:3–6), ao Iutaia (2 Nibwaai 30:7) nakon kakoauan Iesu Kristo bwa bon te Tia Kamaiu. A kanga taetae ni burabeti aikai ni moanaki kakoroan bukiia?

Kabaneana

Kabwarabwara bwa rinanon reiakinan Ana Boki Moomon ao maiuakinan te euangkerio, ti na kareke a te mwaaka ni kona n tuuki ana mwakuri ni kabwakabwaka Tatan ao ma ni kairaki ngkai ti kataia n tiku i aon te kawai ae eti ma n irariki. Kamwakuriia kaain te kiraati bwa a na reiakina Ana Boki Moomon irouia n tatabemaniia ma aia utu n te aro bwa a na kona ni karekei taian kakabwaia ake e a tia te Uea ni berita iai nakoia aika a raoiroi.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Re irei**

Bwaaи n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke ni kauoua man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. “E korakora te ikakaokoro irouia aomata” (2 Nibwaai 30:10)

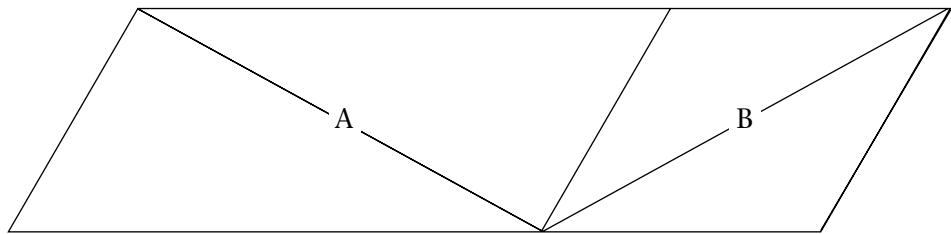
- E taetae ni burabeti Nibwaai bwa i mwaain rokon te Mereniam (Tengaa te Ririki) ao te Uea E na “Karika te uamaenako ae korakora irouia aomata” (2 Nibwaai 30:10). E kanga ni kabwarabwara te uamaenako anne Nibwaai? (Tara 2 Nibwaai 30:10.) Baikara kakabwaia tabeua aika a na kukurei iai aomata aika raoiroi i nanon te Mereniam? (Tara 2 Nibwaai 30:12–18.)

2. Aia Mwakuri Kairake

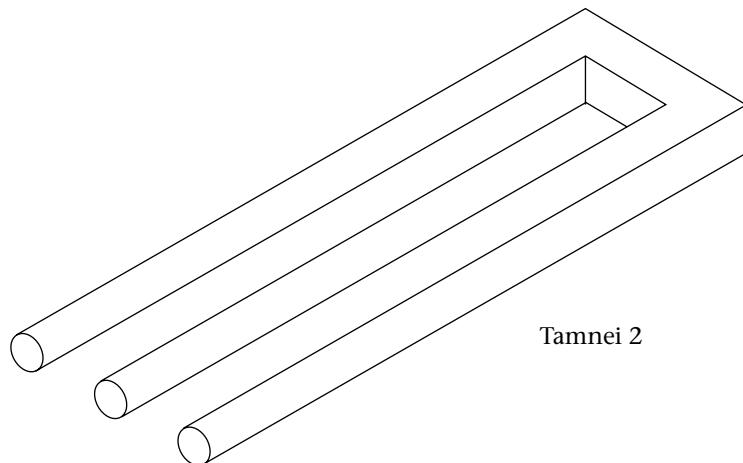
Kaotia nakoia kaain te kiraati teniua banna ke tamnei ake a na kona ni burebureira n te iteraniba aei (ngkana e riai, tao ko na bae n tangiria ni kan karekei kaobiin banna aika a kona burebureira aikai ibukiia kaain te kiraati n tatabemaniia nako). Maroroakin titiraki aika i nano aikai ma kaain te kiraati. (N tamnei 1, raain A ao B titebo abwakiia. N tamnei 2 ao 3, te rain are i nuuka e kairariki ni waikakang man terenako ao e aki nim ma raain ake uoua.) Imwiin tiam n taekin aron banna ni bureburea te aba akanne, titiraki n titiraki aikai:

- A kanga tamnei aikai ni burebureira? Baikara ana mwakuri ni burebureia aomata Tatan ae kamanena ni mwamwanaira iai? Tera ae ti na karaopia bwa ti aonga ni kona n nooria, ke n oota, n te koaua?

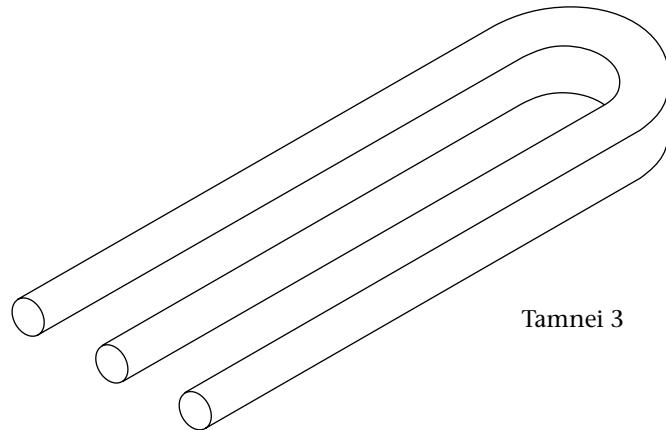
Tamnei 1

E ngaa ae abwabwaki riki, A ke B?

E nim nakon tera te rain are i nuuka?

Tamnei 3

“Waaki nako ma n Teimatoa inanon Kristo”

2 Nibwaai 31–33

Kaantaninga	Te buokia kaain te kiraati bwa a na oota n ana reirei ao ni karekea te kaantaninga ae rikirake ni kan waaki nako, n amwarake/taeaka n Ana taeka te Atua.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin taeka aika a tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. 2 Nibwaai 31:1–18. E anga reirei Nibwaai n ana reirei Kristo. E anga reirei bwa Iesu E bwabetitoaki bwa e na “Kakoroa bukin te raoiroi ni kabane” ao bwa ti na riai ni bwabetitoaki ao n iriiria. E anga reirei naba ibukin ana kakabwaia ao mwaakan te Tamnei ae Raoiroi.b. 2 Nibwaai 31:19–21. E anga reirei Nibwaai bwa ti riai ni waaki nako ma n teimatoa ni karokoa te toki.c. 2 Nibwaai 32. E taekina kakawakin te amwarake/taeaka Nibwaai n ana taeka Kristo ao n tataro n taainako.d. 2 Nibwaai 33. E katanoata Nibwaai bwa aomata a kakoaua ana taeka ngkana a kakoaua Kristo. E kauringira bwa e na motikaki taekara ni kaeti nakon butimwaean ao totokoan ana taeka iroura.2. Wareware riki tabeua: Moronaai 7:13–17; Reirei ma Berita 20:37, 71–74.
Aron Waakinan te Reirei	Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai. Tuangia kaain te kiraati bwa a na kabwarabwara nanon te taeka ae amwarake/taeaka. Baikara aekan amwarake i aon te tabora? E kanga te amwarake/taeaka aei ni kaokoro man te amwarake ae tataneiai te aba iai? I mwiin tiān ni karekea tain maroroakinan te baei, tuangia kaain te kiraati bwa a na wareka 2 Nibwaai 32:3, ni moa man “Mangaia, are I taku nakoim.” Taekinna nakoia kaain te kiraati bwa e a tia te Uea ni kaoira nakon te amwarake/taeaka—teuana are e na anganira te maiu are akea tokina. Te reirei aei e maroroakinan ana reirei Nibwaai iaon taekan arora ni maiuakin ana reirei Kristo ao n amwarake/taeaka n Ana taeka.
Maroroakinan Koroboki Aika Tabu ao Kabonganakia	E tei Nibwaai bwa kaanga temanna mai buakoia natin te Atua ni kabane ae ninikoria. E ngae ngke e a tia n noora te kauntaeka mairouia kaain te utu, te buakanaki, ao kataitai riki tabeua, ma e tangira te Uea ma nanona ni kabane. E on te onimaki, ao ni kakaotan te koaua, ma e bon aki bwaka man ana ongeaaba. Ngkana ko reiakin mwakoro ake ko anganaki, uringnga bwa taeka aikai a mena ibuakon ana kabane n taeka.

1. E anga reirei Nibwaai ibukin ana reirei Kristo.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man 2 Nibwaai 31:1–18. Taekinna bwa Nibwaai e moana ana kabanea ni koroboki ma n taekinna bwa e na taetae ni kaeti nakon ana reirei Kristo” (2 Nibwaai 31:2). Tuangia kaain te kiraati bwa a na iangoa raoi te mwakoro n taeka aei ao tera ae e nanonaki iai ngkana a maroroakina te mwakoro 31. Kabwarabwara bwa rimwi riki i nanon te reirei ko na titiraki bwa tera aia iango i aon te bwai are e reiakinaki n ana ”reirei Kristo.”

- E moanna Nibwaai ma ni kauringjia aomata bwa e a tia n taekinna n te tai ae e a tia n nako ibukin bwabetitoan Iesu (2 Nibwaai 31:4). Bukin tera ngkai e bwabetitoaki Iesu? (Tara 2 Nibwaai 31:5.) E kanga ni “kakoroa bukin te raoiroi ni kabane” n te bwabetito? (Tara 2 Nibwaai 31:6–7. Ko na bae n tangiria ni kan taekinna bwa Beretitenti Joseph F. Smith e taekinna bwa kakoroan bukin te raoiroi ni kabane bon “Kakoroan bukin te tua” [man te Conference Report, Eberi 1912, 9].)
- Ni kaeti nakon te 2 Nibwaai 31:9, bwa tera riki bukin bwabetitoan Iesu? Bukin tera ngkai ti kainnanoa te bwabetito? (Kariaia kaain te kiraati bwa a na wareka 2 Nibwaai 31:13, 17 ao D&C 20:37, 71–74 ni kakaea reken te titiraki aei. Kakimototoi aia reke i aon te burakibooti. Tabeua reeve a karinanaki i nano ikai.)
 - a. Ni karekea ana bwai n tituaraoi te Tamnei ae Raoiroi (2 Nibwaai 31:13).
 - b. Ni karekea kabwaraan buure (2 Nibwaai 31:17).
 - c. N rin i nanon te mataroa ibukin te kawai nakon te maiu are akea tokina (2 Nibwaai 31:17).
 - d. Ni karekea kariaiakara n rin i nanon Ana Ekaretia te Uea (D&C 20:37, 71–74).
- E kaungai nanoia ana aomata Nibwaai bwa a na “iriira te Nati, ma te kaantaninga n te nano ae bwanin, ma n aki karaoa mwamwanaan te aba ao akea bureburean te aba i matan te Atua” (2 Nibwaai 31:13). Tera ae n am iango n te bwai ae nanonaki iai n te mwakuri n akea mwamwanaan te aba ke bureburean te aba i matan te Atua? E na kanga iriiran te Nati “Ma te kaantininga n te nano ae bwanin” e buokira n tuuka te mwamwana te aba ao bureburean te aba?
- Tera te bwaintituaraoi ae ti na karekea ngkana ti kaota kukurein nanora “n iriira [te] Tia Kamaiu nako nanon te ran” rinanon te bwabetito? (2 Nibwaai 31:13). E kanga Nibwaai ni kabwarabwara aroia aomata n taetae imwiin tiaia ni bwabetitoaki ao ni karekea ana bwaintituaraoi te Tamnei ae Raoiroi? (Tara 2 Nibwaai 31:13.) Tera ae e nanonaki n te “taetae n aia taetae anera”? (Tara 2 Nibwaai 32:2–3. E nanonaki n taekinan ana taeka Kristo man mwaakan te Tamnei ae Raoiroi.) Ni katei baikara aika ti na kakabwaiaki iai ngkana ti taetae n “aia taetae anera”? (A kona reeve n rin ibuakon reeve ake a na reke ngkana ti anga reirei ke n anga ara koaua nakoia raoraora ao ara utu, i nanon te anga reirei n te taromauri, ke ngkana ti tataro.)
- E a tia naba Nibwaai n anga reirei bwa imwiin te bwabetito ao ti na karekea kabwaraan ara bure “n te ai ma te Tamnei ae Raoiroi” (2 Nibwaai 31:17). Bukin tera e kabongana te taeka ae “te ai” ni kabwarabwaraan te waaki aei? (N ai aron te ai ngkai e kaitiaki ao e kanakoa te bareka te Tamnei ae Raoiroi e kanakoa barekaia man te bure te koraki ake a rairinanoia ma te koaua ao a bwabetitoaki.)

- E anga reirei Nibwaai bwa te Tamnei ae Raoiroi “are e kaota te Tama ao te Nati” (2 Nibwaai 31:18). Bukin tera ngkai e bongana ibukira bwa ti na karekea te koaua ibukira te Tama ao te Nati rinanon te Tamnei ae Raoiroi?
- Ni kawai baikara ae na kona iai te tia kakoaua mairoun te Tamnei ae Raoiroi n roko nakoira? (Tara D&C 8:2 ao katotongan ana taeka temanna aei.) Bukin tera e kakawaki bwa ti na oota bwa e kanga te Tamnei ae Raoiroi n taetae nakoira? (Tara 2 Nibwaai 32:5.)

E taku Beretitenti Boyd K. Packer n ana reirei: “Te Tamnei ae Raoiroi e taetae n te bwana ae ko kona n namakinna riki nakon are ko kona n ongo. E kabwarabwaraaki n ai aron ‘te bwana ae wirikiriki’ ” (man te Conference Report, Okitobwa 1994, 77; ke te Ensign, Nobembwa 1994, 60).

Ururingnga: A mwaiti taai aika a namakina iai mwaakan te Tamnei kaain te Ekaretia ma a aki ataia bwa te namakin are namakinna bon mairoun te Tamnei ae Raoiroi. N te taina i nanon te ririki, ngkana ko namakina mwaakan te Tamnei i nanon tain te reirei, ko na bae n tangiria ni kan toki ao ma n taekina ana namakin ma kaain te kiraati. Kabwarabwara bwa kawa n aki namakina mwaakan te Tamnei n te aro ae titabo ma are e reke iroum, ma mwaakan te Tamnei e uota te rau ao te kimwareirei.

2. E reireiniira Nibwaai bwa ti riai ni waaki nako ao n teimatoa ni karokoa te toki.

Wareka ao maroroakina 2 Nibwaai 31:19–21. Kabwarabwara nakoia kaain te kiraati bwa Nibwaai e reiakinna bwa te bwabetito bon te mataroa n rin nakon te kawai ae eti ma n irariki nakon te maiu are akea tokina. E reirei naba bwa tera nanon te nakonako i nanon te kawai aei.

- Tera te titiraki are e titiraki iai Nibwaai n 2 Nibwaai 31:19? Tera te reke nakon te titiraki aei? (Tara 2 Nibwaai 31:19–20.) Tera am iango n nanon “waaki nako ke waaki rake”? (Te waaki nako moa ma te kukurei, n aki tabeakina te kangaanga ke te kataketabe.) Baikara bwaai tabeua ake a kona ni kataketabeira man waakira nako? Bukin tera te waaki nako ke waaki rake ngkai e riki bwa te mwakoro ae kakawaki ibukira te teimatoa ni karokoa te toki?
- Tera ae nanonaki ni karekean “te teimatoa n aki nanououa inanon Kristo”? (2 Nibwaai 31:20). E kanga iriiran Kristo ni buokira ni karekea “otan te kaantaninga ae kororaoi”? Baikara kawai tabeua aika ti kona ni ibuobuoki iai temanna nakon temanna inanon ara kekeiaki ni waaki nako? Tera ae ti kona ni karaopia ni buokia iai kaain te Ekaretia aika a boou ngkai a moana mwanangaia i aon te kawai?

E taku Beretitenti Gordon B. Hinckley n ana reirei: “N aron rikiraken mwaitiia taan rairaki ae e aki toki rikirakena, ao ti riai ni karikirakea korakorara ae batu ni buokia ngkai a tabe ni kakaei kawaia. Iai bwaai aika teniua aika a kainnanoi ngaiia n tatabemaniai nako: te raoraonaki, te mwiokoaki, ao te kakamwarakeaki n ana ‘taeka te Atua ae raoiroi’ (Moronaai 6:4). Bon ara beku ao reken ara tai ae raoiroi ni karekei nakoia bwaai aikai” (man te Conference Report, Eberi 1997, 66; ke te Ensign, Meei 1997, 47).

- Man ana reirei Nibwaai n te 2 Nibwaai 31, ko na kanga ni kamataata nanon “Ana reirei Kristo”? (Tara 2 Nibwaai 31:13, 15; tara naba 3 Nibwaai 11:31–40. Reeke a riai n rin ibuakon kakoauaan te Kristo, rairan te nano, te bwabetitoaki,

karekean ana bwaintituaraoi te Tamnei ae Raoiroi, ao te teimatoa ni karokoa te toki.)

3. E taekina kakawakin te amwarake Nibwaai n ana taeka Kristo.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a rineaki man 2 Nibwaai 32.

- N te 2 Nibwaai 32, e anga kaetieti riki tabeua Nibwaai bwa tera te bwai ae ti riai ni karoia imwiin tiara n rin i nanon te kawai nakon te maiu are akea tokina (2 Nibwaai 32:1-3). Tera te reirei ke te kaetieti ae onoti are taekinaki n te kibu teniua? Baikara aanga ke kawai aika ti na kona ni karekei iai ana taeka Kristo?
- Tera n am iango nanon te taeka ae te amwarake/taeaka n taeka aikai? (Tara te taeka ae i nano aei.) E kanga “te amwarake/taeaka” ni kaokoro ma te wareware ke te kamatebwai? Ti na kanga ni buokiia tabeman n amwarake/taeaka?

E taku Unimwaane Neal A. Maxwell: “Ti kan amwarake/taeaka n ana taeka Kristo i nanon koroboki aika tabu ngkai a roko taeka aikai mairouia burabeti aika maiu. Karekean ti teutana e aki tau ni mwaitin te tai. (Tara 2 Nibwaai 31:20 ao 32:3.) Te amwarake/taeaka nanona bon te amwarake/taeaka ma te mwangaungau ao te kukurei ao te kimwareirei—tiaki kanakin te amwakrake ae mwaiti ni mwangaungau n te baki are akea iai te iango, ma kanakin te amwarake ma te kaaitau, amwarake ma te kukurei, n tain te amwarake ae mimitong ae karauaki ni katauraoaki n te tangira . . . i nanon tienture [aika a tia n nako]” (Wherefore Ye Must Press Forward [1977], 28).

- Tera te berita are e anga Nibwaai ni kaeti ma ana taeka Kristo? (Tara 2 Nibwaai 32:3.) Ko kanga ni kunea ke n ataia bwa e koaua te bwai aei?
- E reirei Nibwaai bwa te Tamnei ae anga reirei, ke e kaunga nanon, te aomata n tataro (2 Nibwaai 32:8). Bukin tera e kakawaki bwa ti na tataro i mwaain karoan “Te bwai teuana nakon te Uea”? (2 Nibwaai 32:9). Ko kanga n tia ni kakabwaiaaki ngkana ko a tia n toua mwiin te taeka n reirei aei?

4. E katanoataa Nibwaai bwa aomata a na kakoaua ana taeka ngkana a kakoaua Kristo.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a rineaki man 2 Nibwaai 33. Kabwarabwara bwa iai i nanon te mwakoro aei ana kakoaua Nibwaai ibukin koauan ana taeka ao bonganai nakoia aomata ni kabane.

- Bukin tera ana taeka Nibwaai “a bonganai”? (Tara 2 Nibwaai 33:3-5.) Ti na kanga ni reiakin taeka aika a manena aikai? Ti na kanga n ataia bwa a koaua ana taeka Nibwaai? (Tara 2 Nibwaai 33:10; tara naba Moronaai 7:13-17.)
- E taku Nibwaai bwa ti na kaaitibo mangaia “i matan ana kai ” n te tabo ni motikitaeka (2 Nibwaai 33:11). A kanga ana taeka Nibwaai ni kabuakakaira ni bong aika kaitira (ke ni kabanea ni bong)? (Tara 2 Nibwaai 33:14. Ngkana ti rinea te rawa ni kariai taeka aikai ke n aki ongeaaba nakon taian koaua aika kakawaki aika a reiakin, ti na bon teweaki nako mai matan te Uea.)
- Mai buakon kabanean taekan ana koroboki Nibwaai bon te katanoata “Bwa e a tia n tuangai te Uea, ao I riai n ongeaaba nakoina” (2 Nibwaai 33:15). Bukin tera e riai te bwai aei ibukin kabanean ana koroboki Nibwaai? Tera ae kam a tia n ataia man ana katoto Nibwaai are e kona ni buoki iai ngkami ngkai kam ikakorakora ni kan ongeaaba riki?

Kabaneana	Manga kakimototoi riki ana reirei Kristo, are e rinanon kakoauaan Kristo, rairan te nano, te bwabetitoaki, karekean ana bwaintituaraoi te Tamnei ae Raoiroi, ao te teimatoa n uaa te toki. Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.
-----------	--

Iango Riki Tabeua ibukin te Anga Re irei	Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke ni kauoua man iango aikai bwa kanoan te reirei.
---	---

1. Tokanikai i aon kangaanga aika a tuki ara atatai

- Wareka ao maroroakina te 2 Nibwaai 32:7. Bukin tera te Tamnei ngkai e tuuka Nibwaai bwa e na aki taetae? A kanga kangaanga ake a taekinaki ni kiibu aikai n rangi n ataaki ni boong aikai? Ti na kanga ni kona ni buokira n tatabemaniira nako ni kona n tuukira man bwaai ni kamane aikai?

“Kam na Ukeukera Uean te Atua”

Reirei
12

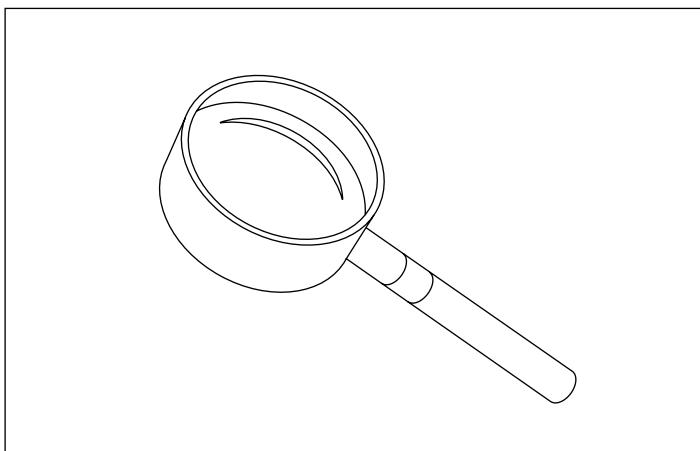
Iakobwa 1–4

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa a na namakina korakoran tangiran kan karikirakean nakoiaia [are a weteaki] nako iai, bwa a na itiaki n aia iango ao aia mwakuri ao ma n kaoia tabeman bwa a na kawara Kristo.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. Iakobwa 1. E karikirakea nakoana Iakobwa mairoun te Uea bwa e na taetaekina te rairannano nakoia aomata.b. Iakobwa 2–3. E kauring Iakobwa ibukin tangiran te kaubwai, te kainikatonga, ao te aki itiaki n te iango ao te mwakuri. E berita ibukin te nano ae itiaki bwa te Atua E na angania te rau n aia kangaanga ngkana a mwiokoia, a butimwaea Ana taeka, ao a tataro inanon te onimaki.c. Iakobwa 4. E kaota ana koaua Iakobwa ibukin Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo. E kauringia aomata man “te taratara ae raka i aon ae e riai.”2. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, uota te kiraati ae te aaitaai nakon te reirei (ke korea tamneina iaon te burakiboti i mwaain waakin te reirei).

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Kaota te kiraati ae te aaitaai (ke korea tamneina i aon te burakiboti).

- Tera ae kona ni karoiaia te kiraati ae te aaitaai? Tera nanon te taeka ae “magnify” (kabubura) ? (Ni kabubura, ni karikirakea kakawakina, ni karika mwannanoana ae korakora riki ke karineana.) Tera nanon “kabuburan” nakoam n te Ekaretia?

Kariaia temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Iakobwa 1:17–19 ni kabaibati. Kaoia kaain te kiraati ake tabeman bwa a na rinei mwakoro n taeka aika a kabwarabwara taekan Iakobwa bwa e kanga ni karikirakea nakoana mairoun te Uea. Tao ko na bae n tangiria ni kan karinani taian reke i aon te burakiboti. A kona ni karinanaki reevee i nano ikai:

- a. E karekea mwanangana mairoun te Uea (Iakobwa 1:17).
- b. E a tia ni katabuaki, ke n anganaki nakoana (Iakobwa 1:18).
- c. E waakina mwiokoana (Iakobwa 1:19).
- d. E reiakina ana taeka te Atua ma te mwakuri korakora ke botu mwaaka (Iakobwa 1:19).
- e. E a tia ni mwakuri ma korakorana (Iakobwa 1:19).

Kabwarabwara bwa Nibwaai ngke e a kaan roko n tokin maiuna n te maiu ae mamate aei, ao e angania tarina, ake a ataei riki aika Iakobwa ao Iotebwa, mwiokoia ibukin maiuraoi tamneia Nibwaite. E namakina kakawakin nakoana Iakobwa ao e nanokawaki ibukin te kainikatonga ae tabe n rikirake are e a kairiia ana aomata bwa a na nanonrang ma n aki itiaki n aia iango ao aia mwakuri. E korakora ni kaungai nanoia bwa a na rairinanoia—n raoakinaia ma te Atua rinanon te Makuri ni Kamaiu. Kaoia kaain te kiraati bwa a na iangoa aron nakoia i nanon te Ekareti ao a na kanga ni kona ni karikirakei n te aro ae raoiroi riki.

Maroroakinan
Koroboki Aika Tabu
ao Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware, titiraki, ao bwain reirei tabeua ake a na kona ni kaaitarai bwaai aika a kainnanoi kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu aika a rineaki man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiura n te bong koraki. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai baika a tia n riki nakoia ake a boraoi ma koauan koroboki aika tabu.

1. E karikirakea nakoana Iakobwa mairoun te Uea.

Maroroakina Iakobwa 1. Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a rineaki ni kabaibati. Kabwarabwara bwa Iakobwa bon natin Riaai ma Tiera ao e bungiaki i nanon te rereua. E noora te Tia Kamaiu inanon ataeina, ao e katabuaki nakon te nakoanibong (2 Nibwaai 2:4; 6:2; 11:3). E riki bwa te tia kawakin buatua ake a uarereke ao e oneamwiin Nibwaai n ana mwakuri.

- Ngke e angan Iakobwa bwatua aika uarereke Nibwaai, ao e angan naba Iakobwa kaetieti aika onoti ibukina. Tera are reireina Iakobwa iai Nibwaai bwa e na koreia n taumwina i aon taian bwatua aikai? (Tara Iakobwa 1:1–4.) Bukin tera ngkai e kakawaki bwa e na koroia n taumwina ao ni kawakina te rongorongo aei? (Tara Iakobwa 1:5–8.) Tera ae a reireiniira iai kiibu aikai n aron bwaai tabeua aika ti riai ni korei n taumwia ibukin maiura?
- E koreia Iakobwa bwa ana aomata “e korakora tangiran Nibwaai irouia” (Iakobwa 1:10). Bukin tera ngkai e reke tangiran Nibwaai ae korakora irouia? (Tara Iakobwa 1:10.) E kanga am namakin nakoia te koraki ake a tia ni mwakuri ni buokiko?
- Tera are e nanonna Iakobwa ngke e taku bwa e “moan reke [ana] mwakuri mairoun te Uea” imwaain are e reireiniia aomata? (Iakobwa 1:17–18). Ti kanga ni karekei ara mwakuri mairoun te Uea? (Man weteara ao anganakira nakoara.) Ti na kanga ni kunea bwa tera ae e tangirira iai te Uea bwa ti na karoia nakon nakoara?

- Tera are e taekinna Iakobwa bwa a na riki ngkana ngaia ao Iotebwa aki kakorakoraia/botumwaaka n reireiniia aomata? (Tara Iakobwa 1:19.) Bukin tera bwa e kakawaki bwa ti na karikirakei nakoara? (Ngkana ko aki kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, karekea tain maroroakinana bwa tera ae nanonaki ni karikirakean te nakoa.)
- Baikara katoto aika a raoiroi aika kam a tia n noori mairouia aomata aika karikirakei nakoia? Ti na kanga ni kona ni karikirakea bwa e na tamaroa riki nakoara? (Tara D&C 58:26–28.) Kam na kanga n tia ni kakabwaiaaki ngkai kam a tia ni karaoa ami kabanea n raoiroi ni kakoroi bukin nakoami?

2. E kauring Iakobwa ibukin tangiran te kaubwai, te kainikatonga, ao te aki itiaki n te iango ao te mwakuri.

Maroroakina Iakobwa 2–3. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a rineaki.

- Ngke e moana ana anga reirei nakoia ana aomata Nibwaai, e taku Iakobwa e “taonaki n te rawawata ae mwaiti ibukin tangiran bwaai ao te iango n raraoma ae batи riki” nakon are e a tia ni karekea mai mwaaina (Iakobwa 2:3). Bukin tera “e karawawataki” tamnein Iakobwa? (Tara Iakobwa 2:5–9; tara naba Iakobwa 1:15–16.) Bukin tera ngkai ko taku bwa e kabwarabwara te bure Iakobwa kaanga ai aron te “mwakuri”? (Iakobwa 2:5).
- E kanga ukoukoran kaubwain te aonaaba n riki bwa te bwai ni kabwakabwaka nakoia Nibwaite n ana bong Iakobwa? (Tara Iakobwa 2:12–16.) E kanga karekean kaubwain te aonaaba ae moan te mwaiti ni kona ni kairiira nakon te kainikatonga? Baikara kawai aika a riai ibukin kamanenaan te kaubwai? Tera te reirei are e anga Iakobwa ibukin buokara n tuuka kamanenaan te kaubwai n te aro ae e aki riai? (Tara Iakobwa 2:17–21.)

E taku ana reirei Beretitienti Spencer W. Kimball:

“Karekean te kaubwai e bon aki nanonaki iai bwa e bure iai te aomata. Ma te bure e kona n reke man karekean ao kamanenaan te kaubwai . . . ‘Bwa wakaan baika a bubuaka ni kabane tangiran te mwane: ae a kani karekea tabemwaang, ao a kitana te onimaki iai, ao a ewariia i bon irouwia n te [nanokawaki ae batи]. [Ma] ngkoe, ae ana aomata te Atua, ko na birinako mani baikai; ao ko na kaea te raoiroi, ma tangiran te Atua, ma te onimaki, te tangira, ma te taotaonaki n nano, ma te nimamannei.’ (1 Timoteo 6:10–11.)

“Rongorongan Ana Boki Moomon e kaota raoi mamaran korakoran tangiran te kaubwai. . . . A tia aomata ni kamanena kaubwaia ibukin kaantninga aika raoiroi a na kona ni karekea te kimwareirei n tekeraoia ae reitinako. Ma a tara n aki kona ibukin taai ake a uaiia n riki ni kaubwai ao n raoiroi n te tai naba anne” (The Miracle of Forgiveness [1969], 47–48).

- Imwiin kauringa aomata n aron te kainikatonga ao tangiran te kaubwai, e weteia Iakobwa bwa a na rairinanoia ibukin buakakan kateia. A kanga Nibwaite ni katamaroa aron buakakan kateia? (Tara Iakobwa 2:23–24.) A kanga aomata aika batи ni boong aikai ni kataia ni karekea aia taeka ibukin aki itiakin aia iango ao aia mwakuri?
- Bukin tera e kakawaki bwa ti na itiaki ni kateini maiura? (Tara Iakobwa 2:27–29; tara naba te Otinako 20:14; 1 I-Korinto 6:18–20.) E kanga te wenenibure ae buakaka n rotia ana utu ao raoraon te tia bure ao kaain te botanaomata ni

kabane? (Tara Iakobwa 2:31–35; 3:10.) Tera te reirei ao te rau are e anga Iakobwa nakoia te koraki ake a tia ni maraki ibukin aia buakaka tabeman? (Tara Iakobwa 3:1–2.)

- Tera te bwai ae riai ni karaopia te aomata bwa e na kabwaraaki iai ana bure ibukin te buakaka?

E iangoi nimaua kawai Beretitenti Ezra Taft Benson ibukin kabwaraan te bure ibukin aki itiakin te iango ao te mwakuri (“Tuan te Itiaki,” n te Brigham Young University 1987–88 Devotional and Fireside Speeches [1988], 53–54). Maroroakin kawai aikai ma kaain te kiraati:

“1. Waetata ni birinako man te katei teuana are ko a reke inanona are e ko kona ni bure iai ke ko na kona ni bure iai.”

“2. Bubutia te Uea ibukin te mwaaka n tokanikai i aona.”

“3. Kariaia am mataniwi n te nakoanibonga bwa a na buokiko ni katoka riaoan te tua ao man oki nakon te iraorao ae bwanin ma te Uea.”

“4. Mooi man te koburake n ran mairoun te Atua [man koroboki aika tabu ao aia taeka burabeti] ao kaona maium n aeka ni mwaaka nako aika raoiroi .”

“5. Uringga bwa rinanon te rairannano ae e riai ko kona ni manga itiaki.”

- Ni kaeti ma [ana koroboki] Iakobwa, a kanga Remwainaite ni kakabwaiaaki ibukin itiakia/raoiroia? (Tara Iakobwa 3:5–7.) Baikara kakabwaia ibukin te itiaki n te maiu ae raoiroi?

3. E kaota ana koaua Iakobwa ibukin Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo.

Wareki ao maroroakin kiibu aika rineaki man Iakobwa 4.

- Imwiin tuangaia ana aomata bwa a na rairinanoia, e katoka ana reirei man kaota ana koaua ibukin kaantaningaan te kabwara bure rinanon te Mwakuri ni Kamaiu. A kanga ni buokira koroboki aika tabu ao burabeti ni karekei ara koaua ibukin te Makuri ni Kamaiu? (Tara Iakobwa 4:4–6.) Ti na kanga ni karekeia kaantaningaan Kristo i nanora n aron are e taekinna Iakobwa? (Tara Iakobwa 4:10–12.)
- Tera am iango n aron ae nanonaki iai bwa Iutaia a taratara “i aon ae e riai”? (Tara Iakobwa 4:14. Iutaia a kukurei ni kabwarabwarai taikan koroboki aika tabu aika kangaanga, ma n akea te onimaki ao ana ibuobuoki te Tamnei ae Raoiroi ao aki oota iai. A kabuakakai “taeka aika a oota raoi” i nanon koroboki aika tabu ao a kakaea te kamaiuaki ni kawai tabeua ao aanga riki tabeua irarikin Iesu Kristo.)
- Ti na kanga n taai tabetai n “taratara i aon ae e riai” i nanon maiura ni katoabong? Ti na kanga ni botuwaaka riki n ururingan kakawakin te Tia Kamaiu i nanon maiura?

Ni kainan te mwakoro aei, ao tuanga kaain te kiraati temanna bwa e na wareka Motiaeae 3:17 ni kabaibati.

Kabaneana

Kabwarabwara bwa ana reirei Iakobwa e buokira n ataa kakawakin karikirakean ara mwakuri are ti wetaki nako iai ao ma n tuuka te kainikatonga ao te buakaka. Man katuruturuan te Mwakuri ni Kamaiu n tokin ara reirei, e reirei Iakobwa bwa ti riai ni mwiokoa te Tia Kamaiu.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron are baireia te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei.**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. E kabuakaka Iakobwa te aeka ni mware ae aki kariaiakaki are e raka i aon temann buum

- Antai are a taekinna Nibwaite bwa te katoto ibukin karaoiroan aia kabekaau? (Tara Iakobwa 2:23–24.) Bukin tera Tawita ao Toromon ngkai e aki raoiroi aia katoto? (Tara D&C 132:38–39. Te Uea E angania Tawita ao Toromon buuia ni mare ao aia kauoman ni buu, ma a bure ngkana a mareaiki riki ma aine riki tabeman i tinanikun te berita. Ko na bae n tangiria ni kan kabwarabwara bwa n taai ake rimoa, ao te buu te kauoman bon tiaki te aine ae buakaka, ma bon te buu ae kariaiakaki n te tua ae e rinano riki n te katei ngkoa ae bwabwainaki (tara Bruce R. McConkie, Mormon Doctrine, 2 ni kaetana [1966], 154).
- Tera tuan te mware are reiakinna Iakobwa nakoia Nibwaite? (Tara Iakobwa 2:27–28.)

E taku te Burabeti ae Iotebwa Timiti n ana reirei, “I a tia n tataekinna n tainako bwa a na akea te mwaane ae na karekea [buuna ae mwaiti] ma ti temanna buuna n teuana te tai, ma ti ngkana e baireia te Uea bwa e na karaka” (Teachings of the Prophet Joseph Smith, aika rineaki iroun Joseph Fielding Smith [1976], 324).

Kabwarabwara bwa te Uea e a tia n anga te kaetieti/babaire (tara D&C 132), ma rimwi ao E katoka ana kariaia ae ataaki ibukin te mwareaki ae e raka i aon temanna te buu te aine ngke e a bitaki te tua (tara Te Katanoata ae Kariaiakaki—1). Katuruturua bwa ana tua te Uea ni kaeti ma aron te mareaiki ni bong aikai bon ti te tabo ma are n ana tai Iakobwa.

2. Kinaan ao tuukan te bwainikiranaki

E tiribureia mwaane aika Nibwaite n aron aia kateibuaka nakoia buuia ao natia (tara Iakobwa 2:9, 31–32, 35). A tia naba mataniwiin te Ekaretia ni Bong aika Kaitira n anga te kauring ae matoatoa n ekaanako te katei ni iowawa n aekana nako. Te Moan Beretitentii ao aia Kooram te Tengaun ma Uoman a tia ni kauringnga bwa “Aomata n tatabeman aika urui taian berita ibukin te itiaki, ke aika iowawa nakoia buuia ke natia, ke ake aki kona ni kakoroi bukin beeku ibukin te utu e na tei n te bong teuana ni bukinaki i matan te Atua” (“Te Utu: Te Katanoata nakon te Aonaaba,” Ensign, Nobembwa 1995, 102).

Bwainikiranin temanna e kona ni kabwarabwaraaki bwa karaohan ao taekinan te taeka ni kaakeaa bonganen temanna ke te bwai are e na karika te ikoaki ke te bure ae moan te buakaka nakon temanna. Ngkana e riai, ao maroroakin taeka ni kamataata ao kaetieti aikai ma kaain te kiraati:

Bwainikirinan te Ataei e riki ngkana iai temanna are iai nakoana are e mwiokoaki iai ke barei aron mwakuri aika kakamaaku ke e kaikoaka rabwatan ke ana iango te ataei. E rin iai bwainikirinan te rabwata ke te aki tabeakinaki, bwainikirinaia tabeman ni kaunia, ao bwainikirinan bwain te rabwata.

Bwainikirinan te buu te aine e kona naba ni karaoaki nakon rabwatana, ana namakin/iango, ke bwain rabwatan te aine. Bwainikirinaki n te iango/namakin e kona n riki man wetean te ara, kaakean bonganan temanna, te babaire ae e aki raoiroi ke imanonoan temanna, te mwakuri n iowawa, te kaokoroaki n ti ngaia, te kakamaakaki, ke ringan bwaain te rabwata ae tabu. Bwainikirinan te rabwata e rin iai tauan baika a kakawaki ao kamanenaan korakoran te rabwata n ai aron te ikekebutu, koonan te roroa, te kurikuri, te kinikin, te tutuki, ke te oro. Karaoan ae aki riai nakon bwain te rabwata e kona n riki nakon te iango/te namakin ke te rabwata ao e rin naba iai te kabinano ae irekereke ma te kanimwaan, te oreaki ni kammarakaki, ao kamanenaan te korakora ke te kakamakaki.

E riai ni karaoaki te kekeiaki irouia mataniwin te nakoanibonga, kaain te utu, ao tabeman riki bwa a na totokoa bwainikirinaia tabeman ao ma n ibuobuoki nakon katokan aorakin te aomata are e bwainikirinaki. Mwataniwi ao kaain utu nako a riai naba ni kataia ni buoka teuare e kakaraoa bwainikirinaia tabeman bwa e na rairananona; E kona n iai riain waakinakinan ana mwakuri ni kaongotaeka te Ekaretia ibukin te aro aei.

- A kona kaain te kiraati n tuanga aia bitiobi ibukin te reirei ae onoti i aon katokan ao kaekaan bwainikirinaia tabeman. N reitaki ma aei, ao a riai n namakina butimwaeaia n titirakina te bitiobi ibukin te reirei ae onoti iaon katokan ao kaekaan bwainikirinaia tabeman.
- Tera ae ti na karaoia ni buoka aron kinaan ao katokan bwainikirinaia tabeman? Ti na kanga ni buokia te koraki ake a tia ni maraki man bwainikirinaia tabeman?

3. E kauring Iakobwa bwa e na totokoaki aron te reeti n aomata ni inanonano

- Bukin tera ngkai a mwaiti Nibwaite aika a kaakeai bonganaia Remwainaite? (Tara Iakobwa 3:5, 9.) Tera ae e taku Iakobwa ibukin te inanonano aei? (Tara Iakobwa 3:8–9.) E kanga te inanonano aei n tuuka te Ekaretia man kakoroan bukin ana mwakuri ae mairoun te Atua?

President Howard W. Hunter said:

“ Kaokan te euangkerio bon rongorongan ana tangira te Atua ibukia aomata n taabo nako, are e boboto i aon te onimaki ae matotoa bwa aomata ni kabane bon natin te Atua ae ti temanna. . . .

“ . . . Te koaua ae iai te mwaaka iai, mwaakan ara onimaki e aki kabaeaki n rongorongoia aomata, te botanaomata, ke te katei. Tiaki ana bwai te aomata temanna ae onoti ke te roro teuana” (n te Conference Report, Okitobwa 1991, 23–24; ke Ensign, Nobembwa 1991, 19).

Te Kaikonaki ibukin te Kai ae te Oriwa

Reirei
13

Iakobwa 5–7

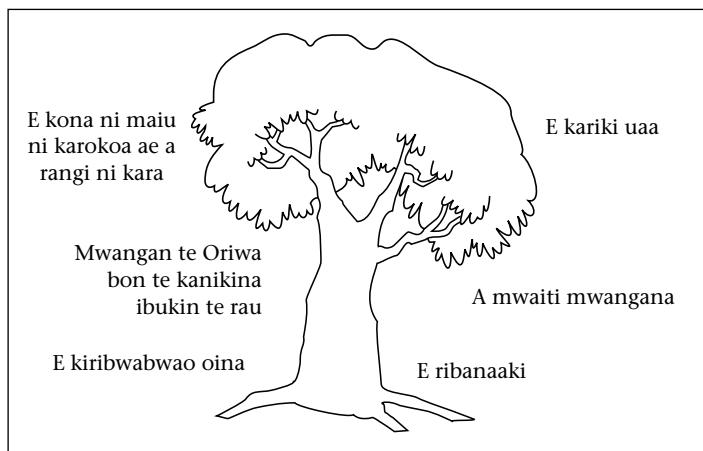
Kaantaninga Te buokiia kaain te kiraati bwa a na oota riki n ana kaikonaki Tinoti ibukin te kai ae te oriwa ao e kanga ni kamanenaki i nanon ara tai aikai.

Katauraoi

1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:
 - a. Iakobwa 5. E kaewea Iakobwa ana kaikonaki Tinoti ibukin te kai ae te oriwa ae raoiroi ao ae buakaka, are e kabwarabwara rongorongan te bwai ae e na riki nakon te bata ae Iteraera.
 - b. Iakobwa 6. E kaungaia ana taan ongora Iakobwa bwa a na rairinanoia ma ni iriira Kristo.
2. Wareware riki tabeua: 1 Nibwaai 10:12–14; 22:3–5;

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.
Korea tamnein te kai ae te oriwa i aon te burakiboti, ao tuangia kaain te kiraati bwa a na taekin bwaai aika bati ibukin te kai ae te oriwa n aron are a kona ni iangoia i nanon teuana te miniti. Korei aia reke i aon te burakiboti ni katobibi bwaai ni kaotaota. Ngkana a kainnanaoa buokaia kaain te kiraati, ao katautauui reke tabeua aika a kaotaki inano ke aika a karinanaki n te kauoua n iango riki tabeua ibukin te anga reirei.

Kabwarabwara bwa te reirei aei e maroroakinna bwa e kanga te kai ae te oriwa ni kamanenaaki bwa kaanga te kanikina ni kamataata aron ana mwakuri te Uea ma te bata ae Iteraera.

Maroroakinan
Koroboki Aika Tabu
ao Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiib man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai/taekin aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. E kaewea ana kaikonaki Tinoti ibukin te kai ae te oriwa.

Maroroakina Iakobwa 5. Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareki kibu aika rineaki ni kabaibati. Kabwarabwara bwa n te mwakoro aei ao Iakobwa e kaewea ana kaikonaki Tinoti, ae te burabeti ae te I-Ebera are e taekinaki tabeua te tai i nanon Ana Boki Moomon. Te kaikonaki bon te bwai are e kamanenaki ni kabwarabwara taekan te bwai teuana ke taekan baika a riki ke n tei n oneamwiin te bwai teuana. Ana kaikonaki Tinoti ao e kamanena te kai ae te oriwa ni kakimototoa iai rongorongoia Iteraera ao n taekina taekan te bwai ae e na bon riki i mwaain rikina.

- Baikara kanikina ake e kamanenai Tinoti inanon te kaikonaki aei? Baikara nanon kanikina aikai?

Kariaia kaain te kiraati bwa a na anga aia iango ae bon tau mwaitina, kanikinaei taiani kanikina aika a kakawaki man te kaikonaki ma nanoia. Karinani baikai i aon te tiaata i aon te burakiboti. Te tiaata are e a tia e na kangai aron taraana:

ANA KAIKONAKI TINOTI	
<u>Kanikina</u>	<u>Nanona</u>
Te O ni Kureebe	Aonaaba
Te Mataniwi n te O ni Kureebe	Iesu Kristo
Te kai ae te oriwa ae raoiroi	Te bata ae Iteraera, ana aomata ni berita te Uea
Te kai ae te oriwa ae buakaka	Itientaire (aomata ake aki bungiaki man te bata ae Iteraera)
Mwaanga	Koraki n aomata
Tooro	Burabeti ao tabeman riki ake a weteaki bwa a na mwakuri
Te Uaa	Maiuia ke aia mwakuri aomata

Katuka te tiaata aei i aon te burakiboti

- E moanaki te kaikonaki n taekan te mataniwi n te o ni kureebe are e nooria bwa a moanna ni mka ana kureebe ake a raoiroi (Iakobwa 5:3–4). Tera ae tei ibukin te mka aei? (Kitanan te koaua.) Tera te bwai ae karaoia te mataniwi n te o ni kureebe ngke e kunei ana kureebe ake a raoiroi bwa a tabe ni mka? (Tara Iakobwa 5:4–14. Ko na bae n tangiria ni kan kabwarabwara bwa te toma bon te aeka ni waaki are kakaraoaki nakon anaan mwaangan te kauoua n aroka n tomaaki ma mwaangan te moa n aroka n te aro are e kona n riki iai

bwa mwakoron bwain rabwatan te moa n aroka.) Bukin tera ngkai e tuatua te mataniwi nakoia tooro bwa a na anai mwaangan te oriwa ake a bubuaka ma n tomai ma mwaangan te oriwa ake a raoiroi? (Tara Iakobwa 5:11, 18.)

- Tera ae tei ibukin anaan te mwaanga teuana n tomaaki ma te mwaanga teuana i nanon te kaikonaki aei? (Uotakiia i Tientaire nako nanon te bata ae Iteraera rinanon te bwabetito.) N ni ngai te tai are e uotaki iai te euangkerio nakoia i Tientaire? (Tara Mwakuri 10.)
- Tera ae tei ibukin anaakin mwaanga aika raoiroi nakon taabo aika a raroa i nanon te o ni kureebe? (Tara 1 Nibwaai 10:12–13.) Bootaki baikara aika onoti ake a tei ibukina mwaanga aika a raoiroi aikai? (Tara 1 Nibwaai 2:19–20; 22:3–4.) Bukin tera a uamaenako Iteraera? (Tara Amota 9:8–9.)
- Te mataniwi n te o n kureebe e kaokioka mwakuriana ma ana tia mwakuri ni koroi mwaanga ao keniken i nanon te o ni kureebe ao e kamwarakei arokana. Tera ae iangoaki n te baei ibukin irekerekken Iesu Kristo ma maiua Ana aomata?
- Ngke e kawara te o ni kureebe te mataniwi n te kauoua n tai, tera te bwai ae kunea ni mwaanga ake bubuaka ake a tomaaki ma te aroka are e raoiroi? (Tara Iakobwa 5:15–18.) Tera ae e kanikinaeaki n rikin uaa aika raoiroi? A na kanga ni kona taan rairaki aika a boou ni karekea te maiu ao te korakora nakon te Ekaretia?
- Tera are e kunea te mataniwi ngke e kawari n noori mwaang aika (a raoiroi) ake e a tia n uniki n taabo aika kakaokoro i nanon te o ni kureebe? (Tara Iakobwa 5:19–25. Taekinna bwa mwaanga ake a unikaki n te tano ae e buakaka a kariki uaa aika raraoi, ao mwaanga ake unikaki n te tano ae raoiroi a kariki uaekaki aekan uaa bwa uaa aika raraoi ao uaa aika bubuaka.) Tera ae na kabonganaki iai aaro aika riki aikai ibukira ni bong aikai?
- Ngke e kawara te O n kureebe te mataniwi n te kateniua n tai, tera ae riki nakon uaa ni kai ni kabane? (Tara Iakobwa 5:29–32, 37–42.) Tera ae a kanikinaeaki iai uaa ni kai aika a bubuaka? (Te kitana te koaua ae tabangaki.) Tera ae karika kitanakin te koaua? (Tara Iakobwa 5:37, 40, 48.) Tera ae kanikinaeaki n “rietatan” te o n kureebe? E na kanga ni kona te nano ae rietata, ke te kainikatonga, n tukiira man karikan te uaa ae raoiroi?
- Tera ana kaeka te mataniwi nakon ana o n kureebe are e a mka are e tuangira iai ana namakin te Uea ibukiia Ana aomata? (Tara Iakobwa 5:41, 47.) E kanga ataakin tangirakim iroun te Uea ni karekea te kaokoro i nanon maium?

Ko na bae n tangiria ni kan taekini kiibu tabeua riki ake a kamatata aron ana tangira te Uea ibukira. Katautau tabeua a kaotaki inano ikai:

- a. “N na koro mwangaia, ao ni kenikena n nnena, ao ni kamwarakea, bwa . . . e na aki mate” (Iakobwa 5:4).
 - b. “E kananokawaki nakoiu bwa e na bon bua maiun te aroka aei” (Iakobwa 5:7).
 - c. “Tera ae ti na karaoia nakon te aroka aei, bwa I aonga ni manga karekea te uaa ae e raoiroi bwa I aonga ni kona ni manga kawakin uaa aika raraoi ibukiu?” (Iakobwa 5:33).
 - d. “I kona ni karekea te kimwareirei riki n uaan au o ni kureebe” (Iakobwa 5:60).
- Tera ae e iangoia bwa e na karaoia te mataniwi ni kamaiua ana o ni kureebe are e a mka? (Tara Iakobwa 5:49–54, 58, 62–64. E iangoia bwa e na kamwarakea ao ni koroi mwangan aroka n te o ni kureebe teuana riki te tai ao ma ni manga

anai mwaanga ake e a tia n tabekii n unikii ni kaokii nakon te kai are e koroi ma iai.) Tera ae tei ibukin te kabanea n ribana ao ni koro mwaanga, ao n tomai mwaanga? (Tara 1 Nibwaai 10:14; 2 Nibwaai 29:14; D&C 33:3–6. Kaokan te euangkerio ao ikoikotaia Iteraera ake a uamaenako.)

- Antai “tooro ake tabeman” ake a taekinaki taekaia ni Iakobwa 5:61, 70? (Tara D&C 133:8.) E ngae ngke a karako mwaitia tooro aikai, tera mwiiin korakoraia ke aia mwakuri? (Tara Iakobwa 5:71–75.) Ti na kanga ni ibuobuoki n te kabanea n ribana, ni koromwaanga, ao n tomaa te mwaanga aei i nanon ana o ni kureebe te Uea?

2. E kaungai nanoia ana taan ongora Iakobwa bwa a na rairinanoia ao ni iriira Kristo.

Wareki ao maroroakin kiibu aika rineaki man Iakobwa 6.

- Tera ae e taetae ni burabetiia Iakobwa imwiin taekinan ana kaikonaki Tinoti? (Tara Iakobwa 6:1.) Tera te tai are e taraia Iakobwa n Iakobwa 6:2? (Boong aika kaitira.) Tera ae tuangira iai te baei n aron kakawakin ana kaikonaki Tinoti nakoira?
- Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Iakobwa 6:4–5 ni kabaibati. Baikara bwaai aika a reiakinaki ni kiibu aikai bwa e na kanga te Tia Kamaiu ni manga ikotia kaain Iteraera n te kabanea bong?
- Baikara koauan te euangkerio are e katuruturua Iakobwa imwiin kaotan ana koaua bwa bwaai ake a taekinaki n ana kaikonaki Tinoti a na bon riki? (Tara Iakobwa 6:3–13.) Baikara mwikoaoia te koraki ake “a tia n rin inanon te mataroa ae e wariki”? (Tara Iakobwa 6:11–12; Moronai 6:3–4.) Baikara kawai aika kakawaki aika ti kona ni kakoro bukin iai mwikoaoi aikai? (Katuruturua bwa ni kabane kaain te Ekaretia a kona ni kakoroa bukin te mwikoaoi aei. N aron te katoto, bwa ti kona n tuangia raoraora aika tiaki kaain te ekaretia bwa a na maroro ma mitinare, ti kona ni beku ma te mwakuri korakora ngkai ngaira taan reirei ni mweenga ao Taan kawara te mweenga [n reirei], ao taanga a kona n uaia ni karaoa aia mwakuri ni mitinare ae bwanin taina.)

Kabaneana

E taku Beretitenti Joseph Fielding Smith, “N te bong aei ao Aomata aika Itiaki ni Boong aika Kaitira a nako nakon iteran nako te aonaaba bwa kaanga tooro ngaia n te o ni kureebe ni ikoikoti uaa ni kai ma ni kawakin ibukin rokon te Mataniwi” (Answers to Gospel Questions, e katauraoaki iroun Joseph Fielding Smith Jr., 5 booki i nanona [1957–66], 4:142). Katuruturua bwa ti riai ni ira te mwakuri ni ikoikoti ae kakannato aei. Ibukina bwa ti a tia ni kamwarakeaki iroun te Uea, ti kabaeki bwa ti na buokiia tabeman bwa a na karekea te amwarake aei.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. Ana Reirei Tierem aika a kaairua

Maroroakina ana rongorongo Tierem, are e kona ni kuneaki i nanon Iakobwa 7:1–23.

- E kanga Tierem ni kairia nako aomata aika mwaiti man te koaua? (Tara Iakobwa 7:1–7.) Baikara kakoaua aika kam kona n noori bwa aomata tabeman ni boong aikai a kamanenai kawai aika ti te arona ni kairia nako iai tabeman riki aomata mairoun Kristo?
- E kanga Iakobwa ni kona ni kamangaoa Tierem? (Tara Iakobwa 7:8–22.) Ti na kanga ni karabaira man ana kabwakabwaka te tia eekanako Kristo? (Tara Iakobwa 7:23; I-Rom 16:17–18; I-Beteto 4:11–15.)

E taku Beretitenti Joseph Fielding Smith: “Akea te bwai teuana n te aoanaba aei ae e kakawaki nakoira nakon te ongeaaba n ana euangkerio Iesu Kristo . Kariaia bwa ti na ukeukeri taeka aika tabu aikai. Kariaia bwa ti na ataia bwa tera are e a tia te Uea ni kaotia. Kariaia bwa ti na kaboraoi maiura ma ana koaua. Imwiina ti na aki kona ni mwamwanaaki.” (Doctrines of Salvation, e katauraoaki iroun Bruce R. McConkie, 3 booki i nanona. [1954–56], 1:301).

2. Rongorongo riki tabeua ibukin aroka aika oriwa

Ngkana e maiti riki ae ti ataia ibukin te kai ke te aroka ae te oriwa, e na raoiroi riki iai ara atatai bwa bukin tera Tinoti e kairaki iroun te Tamnei bwa e na kamnena te aeka ni kai aei ni kanikinaea iai Iteraera. Taekin rongorongo aikai n te aro ae e riai i nanon tain te reirei (ngkana e kainnanoaki, kamanenai tabeua man te rongorongo aei bwa mwakoron kanoan te mwakuri ibukin kairan te kakauongo):

- a. Te kai ae te oriwa bon te bwai ae maiu are e kona ni kariki uaa aika bat. E tangira ribanakina n taai nako bwa e aonga ni maiu.
- b. N taai ake rimoa ao mwaangan te oriwa e kamanenaaki bwa kanikinaean te rau.
- c. E riai te kai ni karauaki ni koro mwangaeaki bwa e na uaa ma ni bongana.
- d. Bwa te oriwa ae buakaka e na riki n raoiroi ao ma ni kariki uaa, e riai ni karauaki ni koreaki raoi botona, ao te mwaanga man te kai ae raoiroi e na tomaaki nakon boton te oriwa ae buakaka.
- e. Te kai ae te oriwa e kona ni kariki uaa i nanon tienture aika bat. Kaai tabeua aika riki i aon Iteraera a tia ni kariki uaa n te aro ae moan te mwaiti i nanon te tai ae raka i aon 400 te ririki.
- f. Ngkana e tabe n rikirake ni kara te kai ma ni moanna ni mate, waakana a na otinako mai iai bweebwe, are, ngkana e tomaaki ma ni koro mwangaeaki, a na manga ikawai ma n riki bwa kaai aika oriwa ngkana a toki raoi ikawaiia. N te aro aei, bwa wakaan te kai e kona ni waaki nako ni kariki kaai aika boou ao ni uaa i nanon te maan ae ngaa ma ngaa n ririki.

3. Mwakuri ibukia kairake

Te kaikonaki ibukin te kai ae te oriwa e kona ni kangaanga ibukiia kairake bwa a na oota iai. Tao ko na bae n tangiria kaain te kiraati bwa a na kamatata te kaikonaki i aon te burakiboti ngkana kam maroroakinna. Ke kam kona ni bairea te umwa n reirei bwa angkoa te o-ni-kureebe (te aonaaba) ao kariaia kaain te kiraati bwa a na nakonako i nanon te kaikonaki ngkana kam maroroakinna, n aron ae kaotaki i nano ikai:

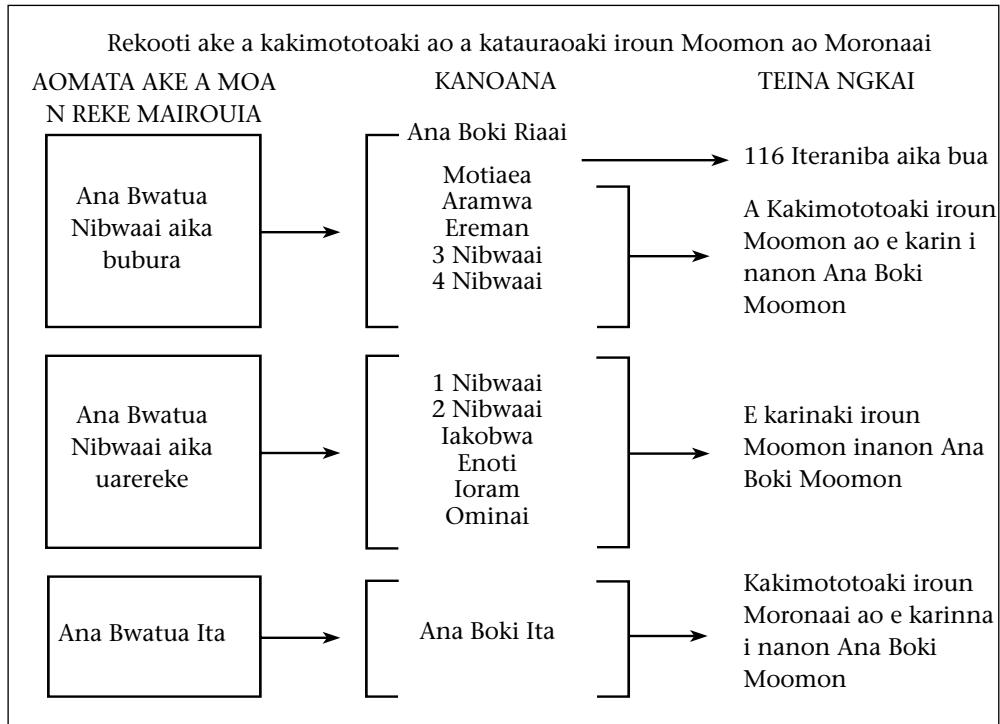
Korea tamnein te kai ae te oriwa iaon te beeба ae bubura ao koroia i aona Ierutarem te (Bata ae Iteraera). Katuka te beeба ae bubura anne i aon te timanti i nuukan te ruu. Korei tamnein mwaangan te kai ae te oriwa iaon tabeua riki beeба aika bubura. Korei iaon beeба aika bubura aikai taabo ake a uamaenako iai kaain te bata ae Iteraera (Amerika, Eurobe, Aberika, Aatia, ao taabo riki tabeua). Katikui beeба aika bubura aikai iaon te timanti ni katobibia abwakin te umwa n reirei. Kariaia kaain te kiraati bwa a na mwaе man te beeба ae bubura teuana nakon teuana n te tai ae riai ae e boraoi ma maroroakinan te kaikonaki. N aron te katoto, kariaia kaain te kiraati tabeman bwa a na tei ibukiia kaain te bata ae Iteraera (mwaanga aika raoiroi ke mwaanga ni koaua) ao kariaia tabeman bwa a na tei ibukiia I-Tientaire (mwaanga aika buakaka). Ngkana kam maroroakina taekan te mataniwi/toka n te o ni kureebe tomaia ma mwaanga aika buakaka, kariaia kaain te kiraati ake a tei ibukiia I-Tientaire bwa a mwaе nakon te beeба ae bubura are i nuuka. Ngkana ko taekina taekan te mataniwi/toka n te o-ni-kureebe anai mwaanga ni koaua ao uniki i nanon nako te O-ni Kureebe, kariaia kaain te kiraati ake a tei ibukin te bata ae Iteraera bwa a na mwaе nakon beeба aika bubura ake a katobibia anaun te umwa n reirei.

“Ibukin te Kaantaninga ae Wanawana”

Reirei
14

Enoti, Ioram, Ominai, Ana Taeka Moomon

Kaantaninga	Katuruturua bwa a tia ni katauraoaki koroboki aika tabu ao ma ni kawakinaki bwa a na kairira ma ni kaeti kawaira.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. Enoti. E anaaki nanona man ana reirei tamana, E tataro Enoti ibukin kabwaraan ana bure. Imwiin karekean kabwaraan ana bure, ao e tataro Enoti ibukia ana aomata, aika Nibwaite, ao ibukiia aia kairiribai, aika Remwainaite. E bubutia te Uea bwa e na kawakin mwiin aia rekooti Nibwaite.b. Ioram. E koroboki Ioram bwa a roko Remwanaite n buakania Nibwaite ni mwaitin te tai. Nibwaite a katokai kaia mairouia Remwanaite ao a tokanikai i aon te aba ibukina bwa burabetti ao taan reirei a kaungai nanoia n taai nako bwa a na rairinanoia, ma ni kawakin ana tua nako te Atua, ao man tarai taai aika a na roko nakon rokon te Meetia.c. Ominai. Ominai, Amaron, Kemit, Abinatom, ao Amareki a kawakin taian rekooti. A noori taai aika a rau iai Nibwaite ao taai ni bobuaka, ao a kamaunaaki nako te koraki ake a “buakaka riki”. Motiaeao taan iriiria a kaaitaraia aomata ake kaain Taraemera (Amurekaite).d. Ana taeka Moomon. E ikoti ana kakimototo Moomon man ana bwatua Nibwaai ake a bubura ma ana bwatua Nibwaai ake a uarereke, e ataaki karaaoan anne iouna bwa “ibukin te kaantaninga ae wanawana.”2. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na katauraoia n tibwauaa taekan te bwai ae riki ke te namakin are e a tia ni mwaniuokaki ngke arona bwa e a tia kaain te kiraati n aki koreia i nanon ana tienoro. Ke ni katauraoko n tibwauaa taekan te bwai ae ai aekain naba aio are e riki ke te namakin man am tienoro.3. Kaewea te tiaata aei nako aon te burakiboti ke te beeba ae bubura:

4. Ngkana e tauraoi te tamnei ibukin Moomon ngke e kakimototoi kanoan taian Bwaatua, katauraoia ni kamanena n tain te reirei (62520; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 306)

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki
Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Tuanga ataein te kiraati are e a tia n anganaki ana mwakuri bwa e na taekina aron te bwai are e riki ke te namakin are e a tia ni mwaniuokinaki ngke arona bwa e a tia n aki koreia n taua mwiina i nanon ana tienoro.(ke taekina arona teuana ngkoe). Kariaia ataein te kiraati bwa a na kaekai titiraki aikai:

- Bukin tera ngkai ko korea rongorongan te bwai ae riki aei (ke te namakin)? E kanga ni bongana ibukim kariaiakan karekean te rongorongo aei irouum ke korean te rongorongo i nanon am tienoro?

Imwiina ao kariaia kaain te kiraati ni kabane bwa a na maroroakina te titiraki aei.

- Baikara bukiia tabeua ake e anga Nibwaai ibukin kakawakin tauan mwiin ana rekooti? (Tara Nibwaai 1 Nibwaai 6:4; 9:5; 19:3; 2 Nibwaai 25:26.)

Kamatata bwa taan kawakin rekooti botumwaaka ni kawakin ana taeka te Uea ao baika a tia n noori aia aomata n reiakinan Ana tua nako are e reke mai iai Ana Boki Moomon. A ataa kakawakin tauan mwiin te rongorongo ibukiia rooro nakon taai aika a na roko. Ibukin te mwakuri korakora ni kawakin taian rekooti ao ibukin bain te Atua n otangai ao ni kaawakin taian rekooti, ti a kona iai n atai n ana tokonikai te tamnei ao aia kaairua naake a tia n nako i mwaaira.

Taekinna bwa booki aika aua ake a tia ni maroroakinaki n te reirei n te bong aei—Enoti, Ioram, Ominai, ao Ana Taeka Moomon—a koreaki irouia waniman mwaane ake, ataa kakawakin kawakinan taian rekooti aika tabu n ai aron Nibwaai.

Maroroakinan
Koroboki aika Tabu
ao Kabonganakia.

Tataro mwaaka n rinei wareware ma ni koroboki aika tabu, titiraki, ao bwain reirei riki tabeua ake a na rangi n raoiroi ibukin kaaitaraan bwaai aika a kainnanoi kaain te kiraati. Maroroakin bwa a kanga taeka aika tabu aika a tia n rineaki ni kaeti nakon maiura ni katoa bong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai baika a tia n noori aika a riai ake a boraoi ma koaua aika kakawaki man koroboki aika tabu.

1. E tataro Enoti i bon ibukina, Nibwaite, ao Reimwanaite.

Maroroakina ana booki Enoti. Tuangii kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati

- Antai are e karekea rinen Enoti n reireinna n taikan te euangkerio? (Tara Enoti 1:1.) Antai taman Enoti? (Tara Iakobwa 7:27.) Tera ae nanonaki n reireinaia ataei “n ana reirei ni kataneiai te Uea”? (Tara ana taeka Beretitenti Gordon B. Hinckley ae i nano aei.) E kanga ni kona aia reirei ao aia katoto kaaro aika a raoiroi ni buukiia ataei ni karikirakei aia onimaki iroun te Tia Kamaiu?

E reireiniia kaaro Beretitenti Gordon B. Hinckley bwa a riai n riki bwa katoto aika raoiroi ibukiia aia ataei, n aron taman Enoti ibukina: “Kairiia ami ataei n ai aroia naatin te Atua mwaane ao aine. Bainā te akoi. Tangiriia. Karineia. Reirei ma ngaiia. Reireiniia. Tataro ibukiia. Kairiia ao te Atua e na kakabwaiaia ma ngkami” (man Church News, 1 Nobembwa 1997, 2).

- Baikara ana reirei Iakobwa aika e kaunga Enoti bwa e na karaoi? (Tara Enoti 1:3–4.) E kanga Enoti ni kabwarabwara ana tataro nakon te Uea? (Tara Enoti 1:2.) Bukin tera ngkai ko taku bwa Enoti e arana te bwai are e riki nakoina bwa te “kaunrabwata”? Tera ae e kona ana rongorongo ibukin ukoukoran kabwaraan ana bure n reireiniira aron te rairannano?
- E kanga Enoti n ataia bwa ana bure a tia ni kabwaraaki? (Tara Enoti 1:5–6.) Ti na kanga ni kona n atai ara bure bwa a tia ni ni kabwaraaki? (Tara te taeka ae i nano aei.) Tera ae e angan Enoti te kona ni karekea kabwaran ana bure? (Tara Enoti 1:7–8.) Bukin tera ngkai e riai te onimaki i nanon Kristo ibukira bwa ti na rairi nanora ao man karekea kabwaraan bure?

E taku Beretitenti Harold B. Lee: “Ngkana e roko te tai ngkana kam a tia ni karaoi ni kabane baika kam kona ni karaoi n rairi nanomi man ami bure . . . ao ma n tia ni karaoi kaboani mwiin ao kaokan bwaai are e na riki man ami kabanea ni kona . . . , imwiina ao kam na tangira te reke ae e a tia ni kamatoaki bwa tao te Uea ke tiaki are e a tia ni kariaia ibukimi. I nanon am tai n rairananomi ngkana kam ukeukeria ao kam na karekea raun mataniwiin nanomi anne, man te kanikina anne ao kam na kona n ataia bwa e a tia te Uea ni kariaia ami rairannano” (Stand Ye in Holy Places [1974], 185).

- Imwiin ataakina iroun Enoti bwa ana bure a tia ni kabwaraaki, tera are e tataro ibukina? (Tara Enoti 1:9, 11–13.) Bukin tera e kani kakoaua Enoti bwa taiani rekooti a na kawakinaki? (Tara Enoti 1:13–14.)
- Tera ae ti na kona n ataia ibukin te tataro mairoun Enoti?

- E kabwarabwara Enoti aroia Nibwaite n ana tai bwa “aomata aika a matoatoa roroaia” ake a ti kona ni kammwakuri man “te imanonoaki ae korakora” ao man te “Taetae ae rangi ni mataata raoi” (Enoti 1:22–23). Tera te boraoi ae ko nooria i marenaia Nibwaite n ana tai Enoti ao aomata tabeman ni bong aikai?
- Tera ae kakukureiko n aron ana onimaki ao ana koaua Enoti? (Tara riki Enoti 1:15–18, 26–27.)

2. A maiuraoi Nibwaite rinanon te rairannano.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a rineaki man ana boki Ioram.

- Tera ae e taekinna Ioram ibukin ana kaantaninga ibukin karinan taeka nakon taian rekooti? (Tara Ioram 1:1–2.) Bukin Ioram e aki korei taetae ni burabeti ao kaotioti ake e karekei?
- E kangaa Ioram ni kabwarabwarai taekaia ana aomata, ake Nibwaite? (Tara Ioram 1:3–4; tarai naba iango riki tabeua ibukin te anga reirei.) A kanga ni kona n tekeraoi i aon te aba ao n tokanikai ni katokai kaia ni buakanakia irouia Remwanaite (Tara Ioram 1:5, 7–12.)
- Tera te beku ae a tia ni karaoia burabeti, ibonga, ao taian reirei n tokanikaia Nibwaite? (Tara Ioram 1:11–12.) Tera ae nanonaki n te taeka ae “ewari nanoia n te taeka”? (Ioram 1:12). N ningai te tai aei e a tia n ewaraki iai nanomi n aia taeka burabeti ke te mataniwi n te Ekaretia ke te tia reirei?
- E kaungai nanoia aomata aia mataniwi Nibwaite ni “kakaantaninga te Meetia, ao ma ni kakoaua bwa e na roko bwa kaanga e a tia ni kaman roko” (Ioram 1:11; tara naba Motiae 3:13). Ti na kanga ni iira te reirei aei ngkai ti tabe ni katauraoi ibukin Kauouan Rokon te Tia Kamaiu?

3. A kawakin taian rekooti Ominai, Amaron, Kemiti, Abinatom, ao Amwareki.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a rineaki man ana boki Ominai. Taekinna bwa ana boki Ominai a bane iai kanoan tao 200 te ririki ao e koreaki irouia niman taan kawakin taian rekooti, ma ti 30 kiibu aika abwabwaki.

- E ngae n anne ma taan korea ana boki Ominai e uarereke aia rekooti, taan rekooti n tatabeua nako a ongotaeka nakon te tua ni kawakin ao n tararuai taian bwatua. Bukin tera ngkai e rangi ni kakawaki kawakinan taian rekooti?

Kamataata bwa kauouan iteran ana boki Ominai, e koreaki ioun Amwareki, e katereterea raoi kakawakin taian rekooti man kaotan te bwai ae e a tia n riki nakoia a tia n aki kawakin ana rekooti nako.

- Amwareki e korea karakinan Motiae ma taan irriaria, ake a tuangaki ioun te Uea bwa a na kitana aban Nibwaai. A kairaki nakea Motiaeao taan irriaria? (Tara Ominai 1:13.) Antai are a kunea n te aba ae Taraemera? (Tara Ominai 1:14.) A roko mai iaa aomata aikai? (Tara Ominai 1:15–16; tara naba 1 Nibwaai 1:4, are e kamata bwa Tetekaia bon te uea i aon Ierutarem n tai are a nako iai Riaai ma ana utu nakon te rereua.)
- Bukin tera aomata i aon Taraemera (Aika taian Murekaite) a rangi ni kukurei n noora Motiaeao taan irriaria? (Tara Ominai 1:14.) Baikara bwai aika a riki bwa mwiin te mwakuri ake e iangoi Amareki nakoia Murekaite ibukina bwa a aki uoti taian rekooti ngke a kintana Ierutarem? (Tara Ominai 1:17. E a kabuakakaki riki aia taetae ao a tia ni kabuai rabakau ibukin Iesu Kristo ao Ana

reirei nako.) Ti na kanga n riai n rootaki a aki reke iroura koroboki aika tabu? (Tara Motiae 1:3–5.) Ti kanga n rootaki ngkana iai ara koroboki aika tabu ma tiaki reiakini?

Kamataata bwa man rairan taian rekooti i aon te atibu are e kawakinaki irouia Murekaite, e atai katei ao aroaro aika raoiroi riki Motiae, ibukia Iaretaite, ake a a maiu i aon te aba (Ominai 1:20–22). A roko Iaretaite n te aono ni maeao i nanon te tai are e waakinaki iai karaoan te Taua are Bwabera.. Te kabanea n aomata are e maiu man te reeti n aomata ae Iaretaite ae arana Koriantamwa, e maeka ma taian Murekaite n te tai teuana. Taekinna bwa aia rekooti Iaretaite a kakimototaki i nanon ana boki Ita, ao ae a na maroroakinaki rimwi riki n reirei aika i mwiin aei.

- Tera ae ti kona n ataia n aron Amareki man Ominai 1:25–26? Ti na kanga n “anga rabwata[ra] ae bwanin bwa ara angabwai ke karea” nakon te Tia Kamaiu, n aron ana reirei Amareki?

4. E ikoti ana bwatua Nibwaai ake a uarereke Moomon ma ana kakimototo ma ni bwatua ake a bububura.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a rineaki man ana Taeka Moomon. Taekinna bwa man te 1 Nibwaai nakon Ominai, iai i nanon Ana Boki Moomon aron te rongorongo ae karauaki ni baireaki raoi ni kaeti ma te tai. E ngae n anne, ma Ana Taeka Moomon, a koreaki i nanon te tai ae e raka riki nakon 500 te ririki imwiin tian Amareki ni korea ana boki Ominai. Ngkana ko kamanena tamnein Moomon ngke e kakimototoi kanoan taian bwatua, kateia ngkai bwa e na taraaki.

- E koreia n ningai Moomon Ana Taeka Moomon, ao bukin tera? (Tara Ana Taeka Moomon 1:1–5.)

Kamatata bwa imwiin tian Moomon ni kakimototoi ana bwatua Nibwaai ake a bububura, e kunei ana bwatua Nibwaai ake a uarereke ao e karin taekaia ibukon ana rekooti (Ana Taeka Moomon 1:3–5). Moan booki ake onoua man Ana Boki Moomon, man te 1 Nibwaai nakon Ominai, bon rairan taian bwatua aika uarereke aikai. Te boki ae atunaki n Ana Taeka Moomon bon ana kamataata Moomon bwa bukin tera ngkai a karinaki bwatua aika uarereke. E karaoaki aei bwa te bitaki i marenan taian rekooti man bwatua aika uarereke ao taian rekooti man bwatua ake a bubura.

- Baikara ana iango Moomon ibukin taian bwatua ake a uarereke? (Tara Ana Taeka Moomon 1:4, 6.) Bukin tera ngkai e baireia bwa e na karin taian bwatua ake a uarereke i nanon ana rekooti? (Tara Ana Taeka Moomon 1:7.) Tera te “kaantaninga ae wanawana” are e nanonna Moomon?

Katea te tiaata (chart) are e kaoti taian rekooti ake a kakimototoaki iroun Moomon ao Moronaai ao ma ni katauraoia (tara “Katauraoi,” aitam 4). Taraia bwa booki ake a aki karinaki i aon te tiaata (Ana Taeka Moomon, Moomon, ao Moronaai) a koreaki iroun Moomon ao Moronaai.

Kamatata ke kabwarabwara bwa ana bwatua Nibwaai ake a uarereke a bane i nanona kanoan te tai ae katautauaki nakon tao (600 to 200 b.c.) Bwa moan koroboki i nanon bwaatua aika bubura. E tara n akea te bwai ae kainnanoaki ibukin Moomon bwa e na karin taikan bwaai aika uoua n ana kakimototo. Ma e ataia te Uea bwa rairan moani rekooti man bwatua aika bubura a na bua i nanon rimwi riki tienture, ngke e anai Martin Harris 116 iteraniban ana Boki

Moomon bwa e na kaoti nakoia kaain ana utu ao raoraona. Imwiin iteraniba aikai aika 116 ake a tia n rairaki ngke a bua, e tuangaki Iotebwa Timiti iroun te Uea bwa e na aki rairi kaoroboki aika ti tabo ma ake bua (D&C 10:8–14). Rekooti aikai a aki kuneaki i nanon Ana Boki Moomon ni boong aikai. N onei mwiiia, i nanon te tai ae ti teuana arona a kabwarabwaraaki i nanon rongorongo man bwatua aika uarereke.

- Tera ae taekinna Moomon are ngaia bukina are e kakimototoi iai rekooti aika tabu ni kabane? (Tara Ana Taeka Moomon 1:2, 8; tara naba te iteraniba ibukin aran Ana Boki Moomon.) Bukin tera bwa e kakawaki bwa ti na wareka Ana Boki Moomon ma n iangoi kaantaninga aikai?

Kabaneana

Kaurungiia kaain te kiraati bwa taian rekooti n Ana Boki Moomon a kawakin ma n tararuai aia rekooti aia aomata n te aro bwa aonga rooro i nanon taai aika a na roko ni kona n atai aron ana mwakuri nako te Uea ma aomata aikai. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na reiakina Ana Boki Moomon n te aro bwa aonga ni kairaki ma ni kaetaki n ana taeka te Uea ake a mena i nanona.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiri te Tamnei.

Iango Riki Tabeua ibukin te Anga Reirei

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei.

Namakina ana wirikiriki te Tamnei

Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareka Ioram 1:3 ni kabaibati

- Baikara aroia aomata aika aua ake e taekinna Ioram ake a kona n tukiira man namakinan ana wirikiriki te Tamnei? (Te nano ae matoatoa, taninga aika a bono, aki noraban te nano, ao matoatoan te roroa ke bonotaninga.)

Maroroakinna ma kaain te kiraaki bwa baikara bwaai aika a kanikinaeaki iai aroia aomata aika aua aika kanikina aikai ao a kanga n tukiira man namakinan ana wirikiriki te Tamnei.

- Baikara kakabwaia aika a reke irouia te koraki ake a tokanikai i aon aroia aomata aikai? (Tara Ioram 1:4.)

“Kam bae n aki toki iroun Tamami are i Karawa

Reirei
15

Motiae 1–3

Kaantaninga

Te karikirakea aia atatai kaain te kiraati n aron aia tarau iroun te Atua ao te kaungaia ni “[kaaki iango n aomata rinanon ana mwakuri ni kamaiu Kristo ae te Uea” (Motiae 3:19).

Katauraoi

1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:
 - a. Motiae 1. E reireinia natina mwaane te Uea ae Beniamina aron kakawakin taian koaua ake a koreaki i nanon taian bwatua buratti. E rinea natina ae Motiae bwa e na onea mwiina ni uea ao e reireina Motiae bwa e na ikotia aomata ni kabane.
 - b. Motiae 2. E reireinia aomata te Uea ae Beniamina bwa ngkana a mwakuri ibukia aomata tabeman ao a bon mwakuri naba ibukin te Atua. E kauringia bwa “a tarau n akea tokina iroun Tama[ia] are i Karawa, bwa a na anganna ni kabane aia bwaai ake iroui[a].”
 - c. Motiae 3. Te Uea ae Beniamina e kaokioka ana taetae ni burabeti te anera ibukin Iesu Kristo ao Ana Mwakuri ni Kamaiu.
2. Ngkana a tauraoi bwaai aikai, katauraoi ni kamanenai i nanon tain te reirei:
 - a. Tamnein te Uea ae Beniamina (62298; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 307).

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Tuangia kaain te kiraati bwa a na tara te tamnei i aon tinanikun te boki n reirei ibukin te reirei aei. Taekinna bwa kairan te reirei ibukiia kaain te kiraati iai naba te tamnei ae ti tabo i aon tinanikuna. Imwiina ao tibwaua te rongorongo aei.

- a. Iai 238 mwakoro i nanon Ana Boki Moomon.
- b. Ti 50 (tao 21 te batiente) ni mwakoro akanne ae iai inanoia rongorongan bwaai aika a riki ake a riki i mwiin bungiakin Iesu.
- c. Ti 18 (tao 8 te batiente) man mwakoro akanne aika iai inanoia rongorongan rokon Iesu ibuakoia aomata aika Nibwaite.

Tuangia kaain te kiraati bwa a na iangoia n akea ae e na ongo bwa a na kanga ni kaeka te titiraki aei:

- Bukin tera ngkai ko taku bwa te tamnei aei e rineaki bwa e na tei ibukin ara reirei n Ana Boki Moomon?

Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareka Motiae 3:13 ni kabaibati. Katuruturua bwa Iesu Kristo bon Ngaia nuukan Ana Boki Moomon. Ana Mwakuri ni Kamaiu e kaeti nakoia aomata ake a maiu i mwaain karaoan ana mwakuri ae tabu n te

maiua aei, ao ai arona naba nakoia te koraki ake a maiua i nanon waakinan Ana mwakuri ae tabu n te maiua aei ao ai arona naba bwa e kaeti nakoira ni boong aikai. Kabwarabwara bwa te reirei n te bong aei ao te reirei ibukin te wiiki ae e na roko a kaeti nakon ana taeka te Uea ae Beniamina, are bon te burabeti ao te mataniwi are e buokiia ana aomata ni kammwakuri aia onimaki ibukin Iesu Kristo te bubua te ririki i mwaain karaoan Ana mwakuri ae tabu n te maiua aei ao Ana Mwakuri ni Kamaiu.

Maroroakinan
Koroboki aika Tabu
ao Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man rekooti aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Ngkai ko katauraoi ma n anga te reirei, kakoaua raoi ni katuka te tai ae tau ibukin maroroakinan Motiae 3, are iai i nanona te reirei ae e korakora ibukin Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo.

1. E reireiniia natina mwaane te Uea ae Beniamina ao e tuanga Motiae bwa e na weteia aomata ni kabane bwa a na bootaki.

Maroroakina Motiae 1. Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a rineaki ni kabaibati.

- N ana boki Motiae, ni moan rongorongan Beniamina bon tiaki ibukin taikan ueana n riki bwa te uea ma bon taikan aron ana reirei n nakoana ae te tama ngaia (Motiae 1:2–8). Tera ae reiakinaki man te bwai aei n aron te Uea ae Beniamina? Tera ae a kona n reiakinna kaaro man te katoto aei?
- Tera ae reireiniia iai natina mwaane te Uea ae Beniamina? (Tara Motiae 1:2–7. Taraia bwa te taeka ae baika a raba ni kiibu 3 ao 5 e kaeti nakon koaua n tamnei ake a kaotaki ti man te kaotioti.) Tera te kaokoro i marenaia Nibwaite, ake a reiakin koroboki aika tabu, ao Remwainaite, ake a aki? (Tara Motiae 1:5.) Ko kanga n noora te kaokoro aei n aron ae e kakaraoaki ngkai i nanon te botanaomata ae boou? A na kanga kaaro ni kona ni buokiia natia ni karikirakea tangiran koroboki aika tabu?
- Te Uea ae Beniamina “E angan [Motiae] ana mwakuri ni kaeti ma kawakinan taian rekooti . . . i aon taian bwatua buraa” (Motiae 1:16). E a tia te Uea n tuangia burabeti ni boong aikai, taan mamata, ao taan kaotioti bwa a na nooria bwa koroboki aika tabu a “Kawakinaki n te tabo ae tan raoi” (tara D&C 42:56). Bukin tera ngkai e kakawaki bwa koroboki aika tabu a riai ni “Kawakinaki n te tabo ae tan raoi”? (Motiae 1:3–5.)
- Bukin tera te Uea ae Beniamina e tuanga natina te mwaane ae Motiae bwa e na weteia aomata ni kabane bwa a na bootaki? (Tara Motiae 1:10–12. Uringnga bwa te ara are e nanonna te Uea ae Beniamina bon aran te Kristo. Nakon tokin ana taetaenikawai te Uea ae Beniamina ao e reireinia aomata bwa a na katoka i aoia aran Kristo. Kam na maroroakina te anga reirei aei bwa boni mwakoron te reirei 16.)

2. E reireinia aomata te Uea ae Beniamina ibukin aia taaraau ae akea tokina iroun te Atua.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a rineaki man Motiae 2.

- A kanga aomata ni bairei aroia n te tai are a roko iai n te tembora n ongora iroun te Uea ae Beniamina ? (Tara Motiae 2:5–6; tara naba te moan iango

ibukin anga reirei riki tabeua.) Tera ae karaoria te Uea ae Beniamina ngke e taraia bwa a aki bane n ongo ana taeka aomata? (Tara Motiae 2:7–8. Ngkana kam kamanena tamnein te Uea ae Beniamina, kateia ke kaotia ngkai.) E kanga te ikotaki aei ni boraoi ma te maungatabu ni kabuta ni boong aikai?

- E tuangiia aomata te Uea ae Beniamina bwa e aki tuangiia bwa a na bootaki ma n aki mwannanoi ana taeka (Motiae 2:9; uringnga bwa te aki mwannanoi ana taeka temanna bon te taekin taeka akanne n aki kabonganai raoi). Tera are e reireiniia iai bwa a na karaoria ngkai a kakauongo nakolina ana reirei? (Tara Motiae 2:9.) Tera nanon ae kauki taningami, nomi, ao ami iango, nakon aia reirei burabeti aika maiu?
- Tera ae kakukureiko n aron ana beku Beniamina ngke te uea ngaia? (Tara Motiae 2:10–16.) Tera are a rootaki iai ana aomata te Uea ae Beniamina n aron ana kairiiri? (Tara Motiae 1:1; 6:7.)
- Tera ae e reiakinna te Uea ae Beniamina n aron te mwakuri? (Tara Motiae 2:17–19.) A kanga ara mwakuri nakoia tabeman aomata ni kaoti nanora ni kani kaaitau nakon te Atua? Te aeka ni mwakuri raa ae kaungaia tabeman nakon “kaaitauan [aia] Uea are i karawa”? (Ibukin katoto tabeua, tara Motiae 18:8–10; D&C 18:10–16.)
- Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Motiae 2:20–21 ni kabaibati. Tera nanon te toro ae akea manena? Bukin tera ngkai ti aranaki bwa toro aika akea manenaia nakon te Atua e ngae ngkana ti neboia ao ti toro irouna ma tamneira ni kabane? (Tara Motiae 2:22–25; tara naba ana taeka Beretitenti Joseph Fielding Smith ae i nano aei ao te kauoua ni iango ibukin anga reirei riki tabeua.) Tera ae ti reireinaki iai n aron ana tangira Tamara are i Karawa ibukira?

E taku Beretitenti Joseph Fielding Smith: “Kam taku n ami iango bwa e na kona n riai ibukin temanna mairoura, e ngae ngke e rawawata te mwakuri, . . . ibukin kabooan Tamara ao Iesu Kristo ibukin taian kakabwaia ake ti a tia ni karekei mairouia? Te tangira ae korakora, ma raona ake taian kakabwaia, ake a anganiira rinanon tiringana i aon te kaibangaki, marakina, ao manga utin Iesu Kristo e bon riaon ara atatai ni kona n iangoia ni maiura aei. Ti bon aki kona ni manga kabooa mwiina” (man te Conference Report, Eberi 1966, 102; or Improvement Era, Tuun 1966, 538).

- Ngkai toro, ngaira aika akea manenara ao ti bon “taaraau n akea tokina iroun Tama[ra] are i Karawa, ao ti na anganna ara bwaai ni kabane ao korakorara ni kabane; aika a reke irou[ra] ao ake a na reke iroura” (Motiae 2:34). Ti na kanga ni karaoa te baei? (Tara Motiae 2:17, 22; 4:10.) Tera ae E na anganiira Tamara are i Karawa ngkana ti anganna “bwaai ni kabane aika a reke irou[ra] ao ake a na reke iroura”? (Tara Motiae 2:22, 41; tara naba D&C 84:38.)
- Baikara bwaai aika a riki bwa boon mwiin te rawa n ongeaba nakon tuua i mwiin tiara n reirei iai? (Tara 2:36–39.) Ni kaeti nakon te Uea ae Beniamina, tera oin rikin te kammarakaki ae akea tokina are e kabotauaki ni mwaitin te tai bwa kanga te nama ae te ai? (Tara Motiae 2:38; tara naba Motiae 3:23–27.)

3. E kaokioka ana taetae ni burabeti te anera te Uea ae Beniamina ibukin Iesu Kristo ao Ana Mwakuri ni Kamaiu.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a rineaki man Motiae 3. Kamatata bwa i mwaain taekinan ana taeka nakoia ana aomata, e kawaraki te Uea ae Beniamina iroun te

anera are e roko “Bwa I roko bwa N na taekina te rongorongo ae kakukurei ibukin te kimwareirei ae korakora” (Motiae 3:1–4). Iai i nanon Motiae 3 ana rongorongo te anera.

- Tuanga kaain te kiraati temanna bwa e na wareka Motiae 3:5–10 ni kabaibati. Bukin tera ngkai e rotaki Iesu n te kaririaki, n te maraki, n te baki, n te taka, ao n te kua? (Tara Aramwa 7:11–12.) Bukin tera e rootaki n te maraki ibukin aia buakaka aomata? (Tara te taeka ae i nano aei.) Bukin tera ngkai e kakawaki bwa ti na ataia bwa [Iesu] bon Natin te Atua ma Nei Maria? Bukin tera E anga maiuna? N te aro raa ae e ataaki iai te rongorongo aei bwa ibukin te “kimwareirei ae korakora”? (Motiae 3:3).

E taku Unimwaane Robert D. Hales: “Tera ae ti riai n uringnga ibukin te Tia Kamaiu bwa bon ti Ngaia ae iai te mwaaka irouna ao ti Ngaia ae kona n anga maiuna ao ni manga anaia. Iai irouna te kona ni mate mairoun tinana n te maiu aei, ae Maria, ao te kona n tokanikai i aon te mate mairoun Tamana are e aki mamate. Ara Tia Kamaiu, ae Iesu Kristo, E nako ma kukurein nanona nakon matena, ao e tuangii taan riirimwina bwa e na bon riki aei. Bukin tera? e kona temanna n titiraki n te titiraki aei. Te reke: bon te anga te aki mamate nakoia botanaomata ni kabane ao te berita ibukin te maiu are akea tokina nakoia te koraki are a kakoaua ibukina (tara Ioane 3:15), bwa e na anga oin maiuna ibukin kabwaraan aia bure tabeman (tara Mataio 20:28), bwa e na tokanikai i aon mwaakan Tatan, ao bwa e na kariaia kabwaraan bure. Ngke akea Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu, ao a na iai te oo are e na tei i marenara ma te Atua ao mwaane ao aine aika a maamate. Ngkana ti uringa Ana Mwakuri ni Kamaiu, ao ti uringnga ma te maaku ao te kaaitau” (man te Conference Report, Okitobwa 1997, 34; ke te Ensign, Nobembwa 1997, 26).

- Ni kaeti nakon te anera, antai ae e karekea te kamaiuaki rinanon Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo? (Tarai baika a karinanaki aika i nano aikai.) E kanga te baei ni kaota mwaakan Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo ni kakoaua “bwa e aonga n reke te motikitaeka ae raoiroi nako aoia natia aomata”? (Motiae 3:10).
 - a. Aomata “aika a tia ni mate ma n aki atai ana kaantaninga te Atua ibukiia, ke naake a tia ni bure n akea ataakina irouwia” (Motiae 3:11; uringnga bwa man Reirei ma Berita 137:7–9 ti ataia iai bwa aomata ake a mate n akea aia atatai n te euangkerio ma naake a tia ni karekea te euangkerio ma nanoia ni kabane a na riki bwa taan bwaibwai i nanon mimitong ueana ae tiretio).
 - b. Aomata ake iai aia atatai n te euangkerio ake a rairinanoia ao ma ni kammwakura te onimaki i nanon Iesu Kristo (Motiae 3:12–13).
 - c. Ataei aika uarereke ake a mate i nanon ataeia (Motiae 3:16, 18, 21; tara naba D&C 137:10).
- Bukin tera ataei aika uarereke “Akea bukinaia i matan te Atua? (Tara Motiae 3:16, 21; Moronaai 8:12; D&C 29:46. E ngae ngke “a bwaka, n aroia,” ma bon “Akea bukinaia i matan te Atua” ibukina bwa “Maiu i nanon Kristo” rinanon te Mwakuri ni Kamaiu.)
- E taku te anera bwa “bon ana kairiribai te Atua te aro n aomata” (Motiae 3:19). Tera nanon te mwakoro n taeka ae “Te aro n aomata”? (Tara Aramwa 42:6–10 ao taeka aika inano.)

E taku Unimwaane Bruce R. McConkie: “Imwiin bwakan Atam, ao e riki te aomata ni bure ma n iiri ana kaibwabwaru nako te rabwata; ao e riki bwa te aomata ae e a tia ni bwaka Ni kabane aomata ake a kona ni bukinaki n oin

aia bure i aon te aonaaba a kona n rin ma n ababa inanon aron te bwaka aei, te aro ni katauraoi aei, n aron te aomata aei ike a taraa n tangiraki iai bwain nako te aonaaba nakon te maiu ni kaibwabwaru. Te maiu i nanon te aro ni maiu aei, ‘bon ana kairirbai te Atua te aro n aomata,’ ni karokoa ae e kaboraoa aron maiuna ma te babaire ni kamaiu ae kakannato ao ma ni manga bungiaki nakon te raoiroi. (Motiaeaa 3:19.) Ao n te aro aei ni kabane botanaomata a teimatoa ni bua kawaia ao ma ni bwaka n aki toki ngkana akea Ana Mwakuri ni Kamaiu ara Uea. (Aramwa 42:4–14.)” (Mormon Doctrine, 2 ni kaetana [1966], 267–68).

- Ti na kanga ni kona “[ni kanakoa te aro n aomata]”? (Tara Motiaeaa 3:19. Maroroakin reeke aika a kaotaki i nano aikai.)
 - a. Kakauongo nakon ao irriira “ana anainano te Tamnei ae Tabu.” E kanga ni buokira aei ni “[kanakoa] te nano n aomata”? (Tara 2 Nibwaai 32:5; Motiaeaa 5:2; 3 Nibwaai 28:11.)
 - b. Te riki bwa “Te aomata ae itiaki rinanon ana mwakuri ni kamaiu Iesu Kristo ae te Uea.” Tera ae e nanonaki n te riki bwa te aomata ae itiaki ni koaua? (Tao ko na bae n tangiria ni kan taekinna bwa te taeka ae aomata ae itiaki e irekereke ma te kaitiakaki, ke te katabuaki . I nanon Ana Boki Moomon, e kamanenaki te taeka aei nakoia kaain ana Ekaretia te Uea ake a tauraoi n anga nanoia. Tara, te katooto, ibukin kamanenaan te taeka ae aomata aika itiaki n te 1 Nibwaai 14:12 ao 2 Nibwaai 9:18.) E kanga te Makuri ni Kamaiu ni buokiira n riki bwa aomata aika itiaki ngaira ni koaua?
 - c. Riki bwa “Kanga te ataei.” Ti na kanga ni “mai i nanon Kristo,” kanga ataei aika a uarereke? (Tara Motiaeaa 3:17–19, 21; tara naba te 2 Nibwaai 25:23–26; Moronaai 8:10.)
- E taekinna iaa te anera bwa wanawanen te Tia Kamaiu e na butanako? (Tara Motiaeaa 3:20.) E kanga te taetae ni burabeti aei ni kakoroaki bukina? E na kanga ni waakina kakoroan bukina?

Kabaneana

Ngkana ko tuai ni karaoa aei bwa mwakoron te reirei, tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Motiaeaa 3:19 ni kabaibati.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautuan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke ni kauoua man iango aikai bwa kanoan te reirei.

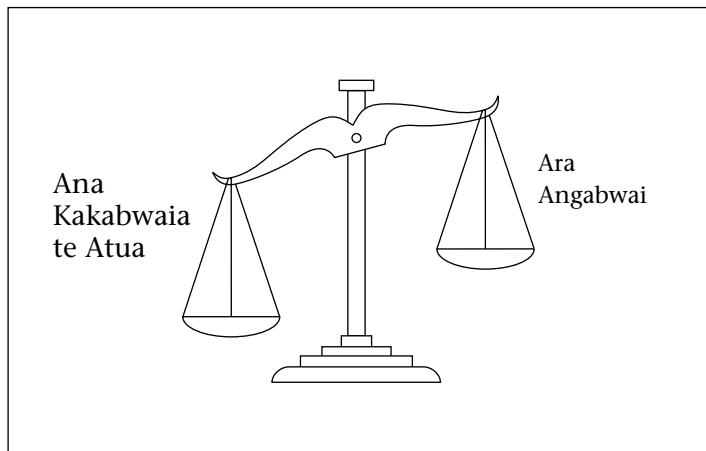
1. “A katei aia umwa n rianna . . . ni kaitara te tembora” (Motiaeaa 2:6)

Ngke a nako aomata n ongora n ana taeka te Uea ae Beniamina, a “Katei aia umwa n rianna ni katobibia te tembora, aomata n tatabeman nako a karaoa aia umwa n rianna ni kaaitara mataroan aia umwa n rianna ma te tembora ” (Motiaeaa 2:6). Kabotaui aomata aikai ma Rota, are “E katea umwana n rinna ni kaitara Totom” (Karikan Bwaai 13:12). Kabwarabwara bwa e tii maeka Rota n te moan tai ni kaan nakon te kawa ae buakaka, ma n tokina ao e a bon maeka ma ana utu i nanon kaawan Totom (Karikan Bwaai 14:12).

- Baikara bwaai aika ti riai ni karoai aika a boraoi ma katean umwara n rianna ni kaitara Totom? Baikara bwaai aika ti riai ni karoai aika a boraoi ma katean umwara n rianna ni kaitara te tembora? Ti na kanga ni kaeineta riki mweengara ma te tembora n onean mwiin kaeinetan mweengara ma taabo nako n te aonaaba?

2. “Taraau n akea tokina” (Motiae 2:34)

Korea tamnein te bwai ni katine i aon te burakibooti, n aron ae kaotaki i nano ikai:

- Bukin tera e aki eti te bwai ni katine aei?

Tuangkaa in te kiraati bwa a na wareka Motiae 2:20–25 ni kabaibati. Ngke a tabe ni wareware, ao a tuangia bwa a na tarai angabwai aika ti kona n anga nakon te Uea ao ibukin taian kakabwaia ake E anganira. Karinani ara angabwai i aon iteran te bwainikatine are e koreaki iai Ara Angabwai. Karinani Ana kakabwaia te Atua i aon iteran te bwai ni katine are e koreaki iai ae kangai Ana Kakabwaia te Atua. Buokiia kaain te kiraati bwa ti na bon tiku n taaraau n taainako iroun te Atua.

“Kam na Atongaki bwa Natin Kristo”

Reirei
16

Motiea 4–6

Kaantaninga	Te kaungaia kaain te kiraati bwa a na ukeuke ma n kateimatoa te “bitaki ae korakora” n te nano are e reke man kammwakuran te onimaki i nanon Iesu Kristo.				
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. Motiaeae 4:1–12. A kaeka ana aomata te Uea ae Beniamina nakon ana taeka man ukeukeran ao karekean kabwaraan aia bure ma te nanorinano.b. Motiaeae 4:13–30. E kaungai nanoia ana aomata te Uea ae Beniamina bwa a na reireiniia natia n taekan te euangkerio, bwa a na anga kaubwaia nakoia aika kainnano, ao n ongeaaba n ana tua nako te Atua .c. Motiaeae 5–6. A namakina te “bitaki ae korakora” ana aomata ni kabane te Uea ae Beniamina ao ma n rin i nanon te berita ni kawakin ana tua nako te Atua ma ni karaoa Nanona ni bwaai ni kabane. E tuangiia aomata te Uea ae Beniamina bwa ibukin te berita are a tia ni karaoia ao a na atongaki bwa natin Kristo.2. Ngkana e tauraoi tamnein te Uea ae Beniamina, katauraoia ni kamanena i nanon tain te reirei (62298; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 307).				
<hr/>					
Aron Waakinan te Reirei					
Makuri ibukin Kairan te Kakauongo	<p>Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.</p> <p>Korei atuu ni iango aikai i aon te burakibooti:</p> <table><tr><td><i>Angamaingin te Atua</i></td><td><i>Angatain te Atua</i></td></tr><tr><td>• Tera nanon te tekateka i angatain te Atua? (Te karekea te kamaiuaki ae rietata ma ni manga maeka ma te Atua.) Aeka n aomata raa aika a na kariaiakaki n tekateka i angatain te Atua? i angamaingin te Atua? (Tara Mataio 25:33–34; D&C 29:27. Korei ni karinanii aia reke kaain te kiraati nakon titiraki aika uoua aikai i aan te atuu ni iango ae riai i aon te burakibooti.)</td><td></td></tr></table>	<i>Angamaingin te Atua</i>	<i>Angatain te Atua</i>	• Tera nanon te tekateka i angatain te Atua? (Te karekea te kamaiuaki ae rietata ma ni manga maeka ma te Atua.) Aeka n aomata raa aika a na kariaiakaki n tekateka i angatain te Atua? i angamaingin te Atua? (Tara Mataio 25:33–34; D&C 29:27. Korei ni karinanii aia reke kaain te kiraati nakon titiraki aika uoua aikai i aan te atuu ni iango ae riai i aon te burakibooti.)	
<i>Angamaingin te Atua</i>	<i>Angatain te Atua</i>				
• Tera nanon te tekateka i angatain te Atua? (Te karekea te kamaiuaki ae rietata ma ni manga maeka ma te Atua.) Aeka n aomata raa aika a na kariaiakaki n tekateka i angatain te Atua? i angamaingin te Atua? (Tara Mataio 25:33–34; D&C 29:27. Korei ni karinanii aia reke kaain te kiraati nakon titiraki aika uoua aikai i aan te atuu ni iango ae riai i aon te burakibooti.)					
<p>Kabwarabwara bwa n tokin te reirei, e tuangiia ana aomata te Uea ae Beniamina bwa tera ae a kainnanoia ni kani karaoia bwa aonga ni kariaiakaki n tekateka i angatain te Atua. Ti kona n reireiniira man ana taeka nako te Uea ae Beniamina ibukina bwa bwaai ake a tangiraki ibukira bon titabo ni kabane.</p> <hr/>					
Maroroakinan Koroboki aika tabu ao Kabonganakia	Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te				

kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. Ana aomata te Uea ae Beniamina a ukeuke ao a karekea kabwaraan aia bure.

Wareka ao maroroakina Motiae 4:1–12. Ngkana ko kamanena tamnein te Uea ae Beniamina, kateia i nanon tain te reirei ni karokoa tokin te reirei.

- Imwiin tian te Uea ae Beniamina n reireiniia ana aomata aron ana mwakuri te Tia Kamaiu (Tara reirei 15), e nooria bwa “a bwaka nako aontano” (Motiae 4:1). Bukin tera a bwaka aomata nako aontano? (Tara Motiae 4:1–2.) Ti kanga n aki kakawaki riki nakon te tano ae bubun aontano? (Tara Ereman 12:4–8; Moses 1:9–10.) Bukin tera te Uea ae Beniamina e katuruturua “akean bonganaia” ana aomata ao tauia? (Tara Motiae 4:5–8, 11–12.) Bukin tera ngkai moan te kakawaki ibukira bwa ti na kinaa arona ni katang iaan bain te Uea?
- Tera ae a kairaki nako iai ana aomata te Uea ae Beniamina n aron ataan aia kaibwabwaru? (Tara Motiae 4:2.) Tera te bwai ae karika “kaonakiia n te kimwareirei”? (Tara Motiae 4:3.) Tera te bwai ae a kona iai ni karekea kabwaraan aia bure? A kanga n ataia bwa a tia ni kabwaraaki aia bure? Ti na kanga n ataia bwa e a kabwaraaki ara bure i mwiin tiara n rairinanora? (Ibukin te ibuobuoki nakon kaekaan te titiraki aei, ko na bae n tangiria ni kan tara te kibu n taeka are e taekinaki mairoun Beretienti Harold B. Lee n te iterniba 63.)
- Tera are e reiakinna te Uea ae Beniamina ibukin arora bwa ti na kanga ni karekea kabwaraan ara bure? (Tara Motiae 4:9–10.) Tera are e reiakinna bwa ti na kanga ni kateimatoa karekean kabwaraan ara bure? (Tara Motiae 4:11–12, 26.) Tera nanon kateimatoan karekean kabwaraan ara bure?
- E kanga ana taeka te Uea ae Beniamina nakoia ana aomata ni kona n anganira te kaantaninga ngkana a bwara nanora n aron mamarara?

2. Te Uea ae Beniamina e reireiniia ana aomata bwa a na kanga ni maiu kaanga ai aron maiun Kristo.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Motiae 4:13–30. Ko na bae n tangiria ni kan moana te maroro aei man tibwatibwaaia kaain te kiraati i nanon teniua taian kurubu. Anganiia kaain kurubu n tatabeua nako teuana mai buakon wareware aika a rineaki ma ni koroboki aika tabu aika i nano aikai, ao tuangia bwa a na bootaki ni wareka te wareware are e rineaki ao man kakimototoa nakon te kibu n taeka ae ti teuana. (Teuana te kibu n taeka ae e a tia ni kakimototoaki ae e riai n taekinaki i mwiin te kibu ae e na taraaki; a aki kainnanoia kaain te kiraati bwa a na kamanenai kiibu n taeka aika boraoi ma kibu n taeka aikai.)

Kurubu 1: Motiae 4:13–15 (Reireiniia ataei.)

Kurubu 2: Motiae 4:16–26 (Tibwauaia ma kainnano.)

Kurubu 3: Motiae 4:27–30 (Tarai raoi ami iango, ami taeka, ao ami mwakuri bwa a na boraoi ma te euangkerio.)

Ngkana a tia kurubu ake teniua ni wareware ao ni kakimototo, ao korea te atuu ni iango ae Ana Reirei te Uea ae Beniamina i aon te burakibooti. Tuanga temanna te aomata man kurubu n tatabeua nako bwa e na korea te kibu n taeka ae e a tia ni kakimototoaki i aon te burakibooti i ann te atuu ni iango aei.

- Ni kaeti nakon te Uea ae Benimiana, baikara beku aika iai irouia kaaro ibukia aia ataei? (Tara 4:14–15.) Baikara aroaron te maiu i nanon te aonaaba ni boong aikai are e karika ana taeka n reirei te Uea ae Beniamina nakoia kaaro ae e rangi ni kakawaki? Bukin tera e rangi ni kakawaki bwa a na reiakina te euangkerio kaaro nakoia aia ataei?

E taku Beretitenti Gordon B. Hinckley, “Marurungin te botanaomata, kukureia aomata ake a maeka iai, kaubwaia ao rauia a bane ni kareke wakaia n reirei-naia ataei irouia tamaia ao tinaia” (man te Conference Report, Okitobwa 1993, 79; ke Ensign, Nobembwa 1993, 60).

- Ti na kanga n reireiniia ataei bwa a na tatangira ma ni beku ibukin temanna ma temanna? (Taan Reirei n te roronrikirake a kona n tangiria ni maroroakinna bwa a kanga aia katoto kaain te kiraati ni kaungai nanoia ataei ake a ataei riki.)
- E reireiniia naba ana aomata te Uea ae Beniamina bwa a na tabeakinia aomata aika a kainnanoa (Motiae 4:16). Ni kaeti nakon te Uea ae Beniamina, bukin tera aomata tabeman a rawa ni buokiia aomata aika a kainnano? (Tara Motiae 4:17, 22.) Bukin tera iai iroura bwaai aika korakora aika a kona n rairi nanora ngkana iai iroura te katei aei? (Tara Motiae 4:18–23.) N te aro raa ae a bane n riki iai bwa raarikin? (Tara Motiae 4:19–20.)
- Bukin tera bwa te karaoi mwakuri n akoi bon te katei ni maiu ae kakawaki ibukiia kaain ana Ekaretia Kristo?
- Ti na kanga ni toua mwiin ana katoto Tamara are i Karawa ngkana ti angabwai nakoia raarikin? (Tara Motiae 4:16, 20–21.) Ti na kanga ni kakoaua raoi bwa ngkana ti angabwai nakon te raarikin., ti anga te ibuobuoki ae eti n te kawai ae eti?

Ko kona ni kamaataata bwa akea te kawai ae eti n ti ngaia ni buokaia raarikin. Ti riai n uring taian koaua aika a kakawaki ake e reiakin te Uea ae Beniamina ao ma ni ukeukera ana kairiiri te Tamnei i nanon aroaro n tatabeua nako (Tara Moronaa 7:18). Ko na bae n tangiria naba ni kan taekinna bwa e a tia te Uea ni karaoi kawai ake ti na kona iai ni buokiia raarikin. Ngkana ti anga taian angabwai n aki mamamatam ke n angamwane, bwaai, taai, ke mwakuri ni ibuobuoki riki tabeua nakon te Ekaretia, ti kona n aki nanououa bwa ara buoka a tia ni kamanenaki ma te wanawana.

- Tera te reirei ae anga te Uea ae Beniamina nakoia kainnano ake a aki kona n anga aia bwai? (Tara Motiae 4:24–25.) Ti na kanga ni karikirakea te nano n tituaraoi n aki tabeakina aron ara mwane?
- Bukin tera ngkai ko taku bwa buokaia tabeman e buokira ni kateimatoa kabwaraan ara bure? (Tara Motiae 4:26.)
- Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Motiae 4:27 ni kabaibati. Tera ae nanonaki bwa a karaoaki baikai ni kabane “i nanon te ataibwai ao n angaia ni koaua”? Ko na kanga ni kona ni buokaki man te taeka n reirei aei?
- E reireiniia ana aomata te Uea ae Beniamina bwa a na tuuka te bure ao ma ni kateimatoa aia boraraoi ma te Atua, a riai n tarai raoi aia iango, aia taeka, ao aia mwakuri (Motiae 4:29–30). A kanga ara iango, ara taeka, ao ara mwakuri ni iai irekerekeia? A na kanga ara taeka ao ara mwakuri ni iai mwiina nakoira ngkana ti tarai raoi ara iango nako?

3. Ana aomata te Uea ae Beniamina a namakina te “bitaki ae korakora” ao a berita nakon karaaoan ana kaantninga te Atua ni bwaai ni kabane.

Maroroakina Motiaeae 5–6. Tuangiia kaain te kiraata bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati .

- A kanga aomata n ataia bwa a koaua ana taeka te Uea ae Beniamina? (Tara Motiaeae 5:2.) Tera te bwai ae karaoia Tamnein te Uea nako aoia aomata? (Tara Motiaeae 5:2–5.) A na kanga maiura ao ara iraorao n rootaki ngkana “ai akea te kani karaoa te buakaka”?
- Bukin tera e kakawaki ibukira bwa ti na ataia bwa aomata ake a ongo ana reirei te Uea ae Beniamina ao a na namakina te bitaki ae korakora i nanoia bon ai kaman kaain te Ekaretia?
- N te tai are ti namakina iai “te bitaki ae korakora . . . i nanora” (Motiaeae 5:2), Baikara kangaanga aika ti kaaitarai i nanon kateimatoan te bitaki aei? Ti na kanga ni kona ni katoki kangaanga aikai?
- Tera ae nanonaki n te riki bwa natin Kristo? (Tara Motiaeae 5:2, 5–7.) Tera ae nanonaki ni “katokaan aran Kristo [iaora]”? (Tara Motiaeae 5:8–11; tarai naba taeka n te iteraniba are i mwiin aei.) Tera te bwai ae ti kona ni karaoia ni katoa te bong ae koraki ae e na buokira ni kawakina aran Kristo ni korobokiia i nanora? (Tara Motiaeae 5:11–15.)

E kamataata Unimwaane Dallin H. Oaks: “Kukurein nanora ni katoka i aora aran Iesu Kristo are e kamatoa ara boraraoi bwa ti na karaoi bwaai ni kabane ake ti kona ni karaoi bwa ti aonga ni warekaki i buakoia te koraki ake e na rineia bwa a na tei i angataina ao man aranaki n arana ni boong aika kaitira. N te iango ae tabu aei, ao ara koaua bwa ti kukurei ni katoka i aora aran Iesu Kristo are e karaoa ara katanoata ibukin rinra nakon te kamaiuaki ae rietata i nanon ueana ae tiretio. Te kamaiuaki ae e rietata aei bon te maiu ae akea tokina, are bon ‘ana bwaintituaraoi te Atua ae kabanean te kakannato’ (D&C 14:7)” (man te Conference Report, Eberi 1985, 105; ke Ensign, Meei 1985, 83).

- E kanga ni boraoi te berita are a karaoia ana aomata te Uea ae Beniamina ma te berita are ti karaoia n te bwabetito ao ma ni kaboua ni katoa te tai are ti kana iai te toa? (Tara Motiaeae 5:5, 7–8; D&C 20:37, 77, 79.) Bukin tera e kakawaki bwa ti na kaboua te berita ni mwaitin te tai?
- E nooria te Uea ae Benimiana bwa ana aomata ni kabane (ma tii te koraki ake a rangi n ataei) a tia n rin i nanon te berita bwa a na ongotaeka nakon Ana tua nako te Atua (Motiaeae 6:1–2). Bukin tera e kakawaki bwa a na tauaki mwiin araia?
- Bukin tera e kakawaki bwa a na rineaki taan reirei ao ibonga i aoia aomata? (Tara Motiaeae 6:3.) A kanga ara tia reirei ao ara mataniwi n te Ekaretia ni buokira bwa ti na ururinga te berita ao te boraraoi are ti a tia ni karaoia?

Kabaneana

Wareka ke tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Motiaeae 5:15, te kabanea n taeka man ana taeka te Uea ae Beniamina. Taekinna bwa a tauraoi kakabwaia aikai ibukira n tatabemanira nako. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na ukeukera ao ni kateimatoa te “bitaki ae korakora ” n te nano anne are e na angania te kona n riki bwa natin Kristo.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke ni kauoua man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. “Iaan te atuu ni iango aei kam kainaomataaki” (Motiaeae 5:8)

- Ni weteaia ana aomata bwa natin Kristo, e taku te Uea ae Beniamina, “I aan te Atuu ni iango aei kam anganaki te inaomata” (Motiaeae 5:8). E kanga te ongotaeka nakon te Uea ni uota te inaomata nakoira?

E taku n ana reirei te Burabeti ae Iotebwa Timiti bwa “I nanon te ongotaeka bon iai te kimwareirei ao te rau ae e aki bareka naba teutana, ma n aki renganaki ma te bwai teuana ao n ai aron te Atua ngkai e a tia ni karaoa te bwai ae ti na kukurei iai, . . . E tuai ma ni karekea —E na bon aki kona ni karaoa te otenanti ke n anga tuua nakoia Ana aomata are e aki warebwaiaki n arona ni karikirakea te kukurei anne” (Ana reirei te Burabeti ae Iotebwa Timiti, aika rineaki iroun Joseph Fielding Smith [1976], 256–57).

- Ko kanga n tia n noora te ongeaaba nakon ana tua te Atua n uota te kukurei nakon maium ao maiuia te koraki ake a maeka i rarikim?

2. “Bwa e na kanga te aomata ni kinaa te toka ae e tuai ma ni beku irouna?” (Motiaeae 5:13)

- E taku te Uea ae Beniamina, “E na kanga te aomata ni kinaa te toki are e tuai n beku irouna?” (Motiaeae 5:13). Kam kanga n ata riki Kristo rinanon te toro Irouna?

“Te Tia Mamata . . . E riki ni Moan baan te Kakawaki nakoia Ana Aomata”

Motiaeae 7–11

Kaantaninga

Te kaungaia kaain te kiraati bwa a na toumwiin aia reirei mataniwiin te Ekaretia, ni kaeti riki ma naake e a tia te Uea ni weteia bwa burabeti, taan mamata, ao taan kaotioti.

Katauraoi

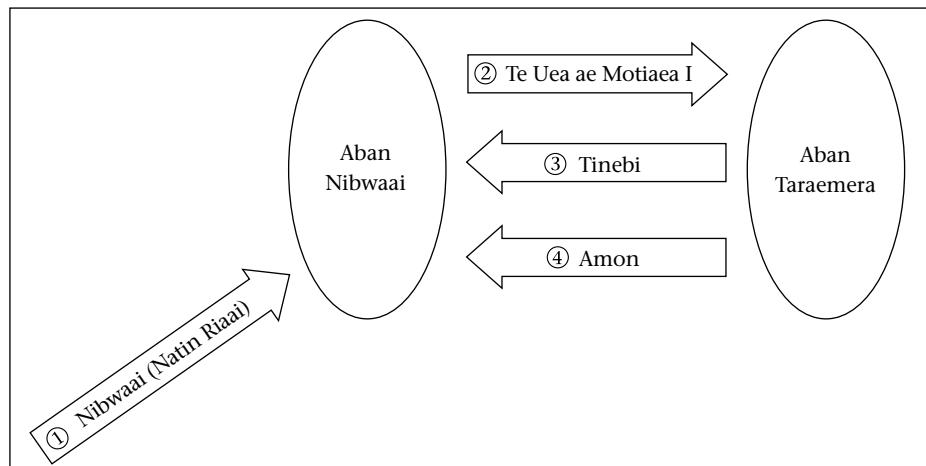
1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:

- a. Motiaeae 7–8. Amon e kaira te mwananga nakon ataakiia aomata ake a tia ni kitana Taraemera n ririki aika a bwakanako n oki nakon aban Nibwaai. Amon ao tarina a kunea Rimwaai ao ana aomata. Amon e reireiniia ana aomata Rimwaai, e karekea te rekooti ibukiia aomata, ao e atai aia bwatua Iaretaite ake 24 aika a kuneaki irouia aomata. E kamataata bwa Motiaeae, are te tia mamata, e kona n rairi taeka ake a koreaki i aon taian bwatua.
- b. Motiaeae 9–10. Mwakoron ana rekooti Tinebi, Tibun Rimwaai, e karakina te rongorongo ae kimototo bwa a kanga ana aomata Tinebi n roko i aon aban Nibwaai. E karakina naba aron Uea ni kakorakoraiia inanon taian bobuaka n ekiia nako Remwanaite.
- c. Motiaeae 11. E buakaka ana tautaeka natin Tinebi ae Noa. E ngae n anga taeka ni kauring te burabeti ae Abinatai, ma aomata a kamatakiaki n ana mwakuri aika buakaka Noa ao ana ibonga.

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki
Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Korei tamnei aikai i aon te burakibooti:

Kamataata bwa n te aro ae e na ataaki iai aron ana mwakuri te Uea nakoia ana aomata i nanon ana boki Motiae, e na ibuobuoki aron ataan baika a tia n riki aika a kabwarabwaraaki i nanon te 2 Nibwaai 5, ana boki Ominai, ao Motiae 7 ao 9. Tuangia kaain te kiraati bwa ko na kamanena te tamnei are e koreaki i aon te burakibooti ni karakina aron baika a tia n riki akanne n te aro ae kimototo. Karakina ke taekina te rongorongo ae inano aei ni bon oin am taeka (taian nambwa a boraoi ma nambwa i aon te tamnei):

1. Imwiin maten Nibwaai, e tuangia taan iriira Nibwaai te Uea bwa a na kaokoroia mairouia taan iriira Reiman . A tekateka raoi Nibwaite i aon te aba are aranna bwa Aban Nibwaai (2 Nibwaai 5:5–8). Rimwi riki ao e ataaki te aba aei bwa Aban Riaai ao Nibwaai” (Motiae 7:1).
2. Tao imwiin te ririki ae 400 a kairaki Nibwaite iroun te Uea ae arana Motiae. E tuangaki Motiae iroun te Uea bwa e na birinako man Aban Nibwaai ma “Aomata aika mwaiti ake a kona n ongotaeka nakon bwanaan te Uea.” Motiae ma ana aomata a kuneia reeti n aomata aika a aranaki bwa ana aomata Taraemera. Reeti n aomata aika uoua aikai a bootaki n te kurubu ao araniia bwa Nibwaite. Ao e rineaki Motiae bwa aia uea (Ominai 1:12–19).
3. Aia kurubu Nibwaite a kitana aban Taraemera ni manga taua mwakoron Aban Nibwaai (Ominai 1:27). A karekea abaia ikekei i aan ana kairiiri te aomata ae arana Tinebi, are e a manga riki bwa aia uea (Motiae 9:1–7).
4. Tao 79 te ririki imwiina te Uea ae Motiae II, are tibun te moani Uea are Motiae, “e rangi n tangiria ni kan atai aroia aomata ake a nako ni maeka n te aba ae Riai - Nibwaai.” E kariaia te mwaane ae arana Amon bwa e na kaira te mwananga ibukin te kaantninga aei (uringnga bwa Amon aei tiaki natin Motiae are e tataekina te euangkerio rimwi riki ibuakoia Remwanaite). Amon ao tarina a kunea te Uea ae Rimwaai ma ana aomata. Rimwaai bon tibun Tinebi (Motiae 7:1–11).

Maroroakinan
Koroboki aika tabu
ao Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man boki aika tabu.

1. Amon ma tarina a kunea Rimwaai ao ana aomata. Amon e reireina Rimwaai aron kakawakin te tia mamata.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki aikai man Motiae 7–8. Bwa te kabwarabwara ibukin Motiae 7:1–11, tara te aitam 4 man te mwakuri ibukin kairan te kakauongo.

- Bukin tera e taua Amon ao raona bwa buure? (Tara Motiae 7:8–11.) Bukin tera e kimwareirei Rimwaai ngke e ataa bwa antai Amon? (Tara Motiae 7:12–15. Kabwarabwara bwa rimwi riki i nanon te reirei kam na maroroakinna bwa a kanga ana aomata Rimwaai ngke a manga tauronaki.) Tera te rongorongo are e taekinna Rimwaai nakoia ana aomata imwiin tiana n taetae ma Amon? (Tara Motiae 7:17–20, 29–33.) Tera ae e kaotaki iai n te baei n aron Rimwaai n riki bwa te mataniwi?

- E tuanga Amon, Rimwaai bwa n te taina ao e kanakoia 43 aomata bwa a na ukeukera tariia i aon Taraemera (Motiaeaa 8:7). Tera ae a kunea kaain te kurubu aei n onea mwiin kakaeaia tariia? (Tara Motiaeaa 8:8–11; Tara naba Ita 1:1–2. A kuneia nikiran te botanaomata ae Iaretaite. A tia Iaretaite ni maeka ikekei i nanon tienture aika bati i mwaain rokoia Nibwaite.)
- Tera ana bubuti Rimwaai nakon Amon ni kaeti ma aia bwatua koora aika 24 Iaretaite? (Tara Motiaeaa 8:11–12.) Bukin tera bwa e na ibuobuoki nakoia ana aomata Rimwaai—ao ibukira—bwa “ti na ata rikin kamaunaia” Iaretaite?
- E kanga Amon ni kaeka nakon ana bubuti Rimwaai? (Tara Motiaeaa 8:13–14. E taku bwa Motiaeaa, ae te uea i aon Taraemera, bon te tia mamata are e kona n rairi taian rekooti.) Baikara riki nakoia riki tabeua ake e ikotia ma nakoana n tia mamata (Tara Motiaeaa 8:16.) Antai ae ti kamatoa n te kateibai ni boong aikai bwa te burabeti, te tia mamata, ao te tia kaotioti? (Kaain te Moani Beretitentii ao aia Kooram te Tengaun ma Uoman.)
- Baikara ana beku te tia mamata? (Tara Motiaeaa 8:13, 17–18.) A kanga burabeti, taan mamata, ao taan kaotioti ni boong aika kaitira ni kakoroi bukin beeku aikai? (Tarai taeka aika a kaotaki i nano ikai). Tao ko na bae n tangiria naba ni kan tuangiia kaain te kiraati bwa a na maroroakin taeka ake a taekinaki n te taian Maungatabu, katanoata, bwaai aika a riki are e kaotia bwa a kanga kaain te Moan Beretitentii ao aia Kooram te Tengaun ma Uoman n tia ni karaoia ngkai taan mamata ngaiia.) A kanga burabeti, taan mamata, ao taan kaotioti ni boong aika kaitira “n rangi ni manena nakoimi”?

E taku Unimwaane Boyd K. Packer:

“Koroboki aika tabu a taekiniia burabeti bwa kaanga ‘taan tantani i aon te taua’ ake a noora ‘te kairiribai mai ike e raroa ao are a tia n ‘noori naba bwaai ake a aki oota raoi ni matara . . . [bwa] te tia mamata e a tia te Uea ni kateia i aoia ana aomata.’

“[I nanon ririki aika mwaiti aika a tia n nako] a kauringira Taari ibukin te raaure nako n te utu ao a tuangiira bwa ti na katauraoira. . . . E moanaki karaoan te bootaki ni utu n te tairiki ni katoa wiiki mairovia kaain te Moan Beretitentii A karekeaki nakoia kaaro bwain reirei aika kabanean te raoiroi ibukin reireinaia natia, ma te berita bwa are e kakaonimaki ao e na bon kakabwaaiaaki.

“Ngkai a bon tiku n aki bitaki reirei ao te bootaki are e kaotaki n te kaotioti, ana itabon nako ni kabane te Ekaretia a tia ni manga oneaki n aron aia iraorao temanna nakon temanna ao nakon te mweenga. . . . Ana karikiram ae bwanin te Ekaretia e a tia ni manga karaoaki ni katamaroaki—ae boboto i aon koroboki aika tabu Ao a tia ni kabaneaki ririki aika bati ni katauraoan booki aika boou aika a mwaiti ibukin te Bwaibwara , Ana Boki Moomon, Reirei ma Berita, ao te Bwaeao ae Mwaii Boona. . . .

“Ti kona n tii iangoia bwa ti mena iaa ngke arona bwa ti a tibwa manga moana te kamataata ae kakamaku ibukin te utu. Ma anne bon tiaki te bwai ae riai n riki. Ti na aki taraa arona ni ientaka, ni kataia ni iangoia bwa tera ae e na karaoaki. Ti ataia bwa tera ae ti na karaoia ao tera ae ti na reiakinna. . . .

“Te kawai ae ti iria bon tiaki te bwai ae ti karaoia. Te babaire ni kamaiu, te babaire ae kakannato ibukin te kukurei, e kaotaki nakoira, ao burabeti ma Abotoro ae a bon waaki nako naba ni karekeka te kaotioti ngkai te Ekaretia ao kaaina a teimatoa

n tangira ae mwaiti riki" (man te Conference Report, Eberi 1994, 24–25; ke Ensign, Meei 1994, 20).

2. Ana rekooti Tinebi e taekina rongorongoia ana aomata Tinebi.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Motiae 9–10. Kamataata bwa mwakoro 9–22 man ana boki Motiae iai i nanona rongorongoia aomata ake a kitana Taraemera n oki nakon Aban Nibwaai. E moanaki te rongorongo man karakinan tibun, Tinebi.

- Tinebi bon kaain aia kurubu Nibwaite ake a tangiria ni kan manga karekei tabeua aba man aban Nibwaai (Motiae 9:1). Tera aroaroia Remwanaite nakoia Nibwaite? (Tara Motiae 10:11–17. A "un" ibukina bwa a taku bwa Reiman ao Remuera, bon aia bakatibu, a tia ni "kaairua mairouia tariia." Ao ibukin aei, are a reireiniia iai natia bwa a na riribaia Nibwaite.) A kanga karaki ni kawai ni kona ni kibeurii nanoia aomata nakon te kairiribai? (Tao ko na bae n tangiria ni kan tuangiia kaain te kiraati bwa a na taekin katoto aika ti te arona aroia i nanon ana tabo te botanaomata, aaba nako, ke te aonaaba.) Bukin tera a okioki aeka ni katei ni kawai aikai?
- Tera te bwai ae ti kona n ataia mairoun Tinebi n aron te aro ae ti na tokanikai iai i aon namakinan ke iangoan te kairiribai? (Tara Motiae 9:1. E kanakoaki bwa kaanga te tibwaai Tinebi bwa e na baireia bwa e na kanga aron kamaunaia ke tiringaia Remwanaite. E ngae n anne, ma ngke e nooria "bwa e raoiroi te bwai are a karaoia" Remwanaite, ao e aki manga tangiria ni kan kamaunaia ke n tiringiia.) Tera ae ti kona ni karaoia n noora raoi koauan te bwai ae e raoiroi irouia aomata tabeman?
- Tera te kaairua are e a tia Tinebi ni karaoia n aron ana kona ni "bwaibwai n abaia [ana] bakatibu"? (Tara Motiae 7:21–22; 9:3.) Tera mwiin ana mwakuri korakora i aon ae e riai Tinebi? (Tara Motiae 9:3–12; 10:18.) Baikara bwaai tabeua aika a kakamaaku ke aika a kamamate ibukin te mwakuri korakora i aon ae riai e ngae ngkana te mwakuri ae raoiroi? Ti na kanga ni kona ni mwakuri ni kakorakoraira n ana mwakuri te Uea n aki rangi ni mwakuri korakora i aon ae e riai?
- A kani karekea mwakoron aban Nibwaai, n aron aia babaire, ma Tinebi ma ana aomata "a waeremwe n uringa te Uea are Atua[ia]" (Motiae 9:3). Tera te bwai are e kairia bwa a na rairaki nakon te Uea? (Tara Motiae 9:13–17.) A kanga ni kakabwaiaaki ngke a uringa te Uea ma n tataro bwa e na kainaomataia? (Tara Motiae 9:18; 10:19–21.) Ngkai ngaira kaain te Ekaretia, ti a tia ni karaoa te berita bwa ti na "uringa n taai nako" te Uea (D&C 20:77, 79). Baikara bwaai tabeua aika ti kona ni karaoi aika a kona ni buokira ni kawakina te berita ae tabu aei?

3. E kauringia aomata Abinataai, ma a kamatakiaki nakon ana buakaka Noa.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Motiae 11.

- Antai are e riki bwa te uea imwiin Tinebi? (Tara Motiae 11:1.) Aekara aron ana tautaeka Noa? (Tara Motiae 11:1–19. Tao ko na bae n tangiria ni kan karinani i aon te burakibooti kawai tabeua ake e "[nakonako i aoia] Noa n toua mwiin oin nanona" ao e "bitii bwain nako ueana.")

- E kanga Noa ni kairoroi maiuia ana aomata? (Tara Motiae 11:2, 5–7.) A kanga aomata ma Noa n tibwauaa te mwiokoaki ibukin kakaraoan te bure irouia?
- E kanakoa te burabeti ae Abinataai te Uea bwa e na wetea Noa ao ana aomata nakon te rairannano (Motiae 11:20). Baikara kauring ake e angan Abinataai te Uea ? (Tara Motiae 11:20–25. Tao ko na bae n tangiria ni kan maroroakinna bwa e kanga Abinataai ni kakorua bukin ana beku te tia mamata, n aron are e a tia ni maroroakinaki n te reirei mai i mwaaina.)
- E kanga Noa ao ana aomata ni kaeka nakon ana kauring Abinataai? (Tara Motiae 11:26–28; tara naba Motiae 12:13–15.) Bukin tera a un aomata ma Abinataai ma tiaki ma Noa, antai are tuangiia bwa a na kabwaka te taekiti (tax) ni boutokaa ana buakaka? (Tara Motiae 11:7, 29.)
- Bukin tera aomata ni boong aika a rawa n ongo irouia ana toro te Uea, n ai aron Abinataai, ao a tatangiriia aomata aika ai aron Noa? Bukin tera e kakawaki bwa a na kinaaki ao ni iraki ana burabeti nako te Atua? (Tara Motiae 8:16–18; D&C 1:38; 84:36–38.)

Kabaneana

Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tou mwiin aia reirei mataniwi aika a raoiroi, ma e kaeti riki nakoia te koraki ake e a tia ni weteia te Uea bwa burabeti, taan mamata, ao taan kaotioti.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiri te Tamnei.

“Bon te Atua . . . Ae na Kaboi maiuia Ana Aomata”

Reirei
18

Motiaeae 12–17

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa a na iangoa aron kakawakin Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo ao ma ni kakaonimaki nakon aia koaua ibukin te Mwakuri ni Kamaiu.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai<ol style="list-style-type: none">a. Motiaeae 12–13. Te Uea ae Noa E wetea Abinataai ma ana ibonga bwa a na rairi nanoia. E kaungai nanoia bwa a na kawakin tuua. E reireiniaiia bwa karaoan otenanti ibukin ana tua Mote bon bwaai ke kanikina, ibukin Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo.b. Motiaeae 14–16. E anai ana taeka Itaia Abinataai. E kaota ana koaua ibukin te Mwakuri ni Kamaiu ao e kaungai nanoia Noa ma ana ibonga bwa a na reireiniaiia aomata bwa e roko kaboaan maiura rinanon Kristo.c. Motiaeae 17. Aramwa, are bon temanna ngaia mai buakoia ana ibonga Noa, e raira nanona ao e korei mwiin ana taeka Abinataai. E kamatoa ana koaua Abinataai ibukin te Tia Kamaiu ni maiuna.2. Ngkana e tauraoi tamnein Abinataai i matan te Uea ae Noa, katauraoia ni kamanena i nanon te reirei (62042; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 308).3. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te iango, uoti nakon te reirei tabeua ke ni kabane tamnei ake a karinanaki i aan te mwakuri ibukin kairan te kakauongo.

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo	Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai. Kamataata bwa a mwaiti ana rongorongo te Uea ni koroboki aika tabu are e tuangia iai aomata bwa a na kakoroi bukin mwioko aika a kangaanga. <ul style="list-style-type: none">• Baikara mwioko ke weewete tabeua aika a kangaanga aika a koreaki ni koroboki aika tabu? (Kaeka tabeua aika a riai aika a karinanaki i nano ikai, ni ikotaki ma nambwan te aitam ibukin taamnei are e kabwarabwarai rongorongan baika riki tabeua.)<ol style="list-style-type: none">a. Noa ngke e kabwarabwara nakoia aomata (62053; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 102)b. E kairia I-Iteraera Mote ni kaotinakoia mai Aikubita (62100)c. E kauringiia aomata Riaai i Ierutarem (62517; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 300)d. Etita e tei i matan te Uea ae Aatueruti (Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 125)
---------------------------------------	---

- e. E kabwarabwara Abinataai nakon te Uea ae Noa (62042; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 308)
- f. E kabwarabwara Tamuera i aon Taraemera (62370; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 314)
- g. E kakoroa bukin mwiokoana Iotebwa Timiti bwa te Burabeti ibukin Kaokan Bwaai (62470; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 403)
- Bukin tera e kangaanga te mwakuri ni mitinare? Bukin tera ngkai ko taku bwa aomata aikai a kukurei nanoia ni kakoroibukin aia mwakuri ni mitinare n aki tabe ma baika a kangaanga?

Katea tamnein Abinataai i matan te King ae Noa ao kamataata bwa te reirei aei e maroroakinaki iai taekan ana reirei Abinataai. Kaungai nanoia kaain te kiraati bwa a na taraia bwa tera bukina ngkai e kukurei nanon Abinataai n anga maiuna n te aro bwa a na kabwarabwara nakoia aomata.

Maroroakinan
Koroboki aika tabu
ao Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. Abinataai e wetea Noa ao ana ibonga nakon te rairannano, e kaungaia bwa a na kawakin taian tua, ao e anga reirei i aon te Mwakuri ni Kamaiu.

Maroroakina Motiae 12–13. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a tia n rineaki ni kabaibati. Ngkana ko kamanena tamnein Abinataai i matan te Uea ae Noa, kateia i nanon tain te reirei ni karokoa tokin te reirei.

- Uoua te ririki i mwiin tian Abinataai ni moan a na kabwarabwara nakoia ana aomata Noa, e oki bwa e na tuangiia te baenne bwa ibukina ngkai a aki rairinanoia, a na karawawataaki ao ma n uotaki nakon te tautoronaki (Motiae 12:1–7). E taku naba bwa a na kamaunaaki ke a na tiringaki ngkana a aki rairinanoia (Motiae 12:8). A kanga aomata ni kaeka nakon te rongorongo aei? (Tara Motiae 12:9–16.) Bukin tera ngkai ko taku bwa a katokaa kain Noa?
- Imwiin kaaitaraia ibonga ngke a na kataia ni “un nakoina,” temanna mairouia ibonga ae e titirakinna te titiraki ibukin te kibu teuana man koroboki aika tabu (Motiae 12:20–24; kariaia ke tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareki kiibu aikai ni kabaibati). Bukin tera ngkai a aki kona n oota ibonga n te kibu teuana man koroboki aika tabu? (Tara Motiae 12:25–27. Uringnga bwa nanon te kibu aei e na maroroakinaki rimwi riki i nanon te reirei.) Tera nannon kamanenaan nanora ibukin ataan te bwai teuana? Bukin tera e kakawaki bwa ti na kamanenai nanora ngkana ti reiakina ao ngkana ti anga reirei n taekan te euangkerio? (Tara D&C 8:2–3.)
- Tera te kangaanga are e kaotia Abinataai ibukin tangitangia ibonga bwa a reiakina ana tua Mote? (Tara Motiae 12:28–37.) Bukin tera e kakawaki bwa ti na ikakorakora ni maiu ni kaeti nakon te koaua are ti reiakinna?
- Tera ae e riki ni karoana bwa e na riai ibukin Abinataai bwa e na taekina ana rongorongo? (Tara Motiae 13:1–9. Taekinna bwa e karoa aei te Uea n te aro

bwa e na kona Abinataai ni kaota ana koaua ibukin Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo. E kamatataaki aron kakawakin rongorongan te Mwakuri ni Kamaiu.)

- Bukin tera e wareki tuua ake tebwina Abinataai nakon Noa ao ibonga? (Tara Motiae 13:11.) Tera nanon kariaakan tuua ni “koreaki i nano[ra]”? E na kanga kariaakan tuua ni koreaki i nanora n rooti ara kekeiaki n ongeaba iai?
- Imwiin wetean Noa ao ibonga nakon rairan nanoia ibukin aki kawakinan ana tua Mote, e taku Abinataai, “Te Kamaiuaki e aki reke ti man te tua” (Motiae 13:28). E kanga n reke te kamaiuaki? Tara Motiae 13:14, 28, 32–35; Taekan te Onimaki 1:3.)
- Tera te kaantninga ibukin ana tua Mote? (Tara Motiae 13:29–33. Kamataata bwa karoan ao mwakuri aika tabu ibukin ana tua Mote bon bwaai ke kanikina ibukin bwaai aika a na roko. A anganaki bwa a na buokiia aomata n taraa Kristo.)

2. Abinataai e anai ana taeka Itaia, e kaota ana koaua ibukin te Mwakuri ni Kamaiu, ao e kaungai nanoia ana ibonga Noa bwa a na reireinia aomata bwa kaboon te maiu e roko rinanon Kristo.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Motiae 14–16.

- Abinataai e rinei ke anai ana taeka te burabeti ae Itaia, bwa mwakoron ana kakoaua ibukin Iesu Kristo. Baikara bwaai tabeua aika ti atai ibukin te Tia Kamaiu man te taetae ni burabeti are e anaaki man Motiae 14? (Kariaia ataei bwa a na ikaruoruo ni wareki taian kibu n te mwakoro aei ni kakaei reken te titiraki aei. Kakimototoi aia reke i aon te burakibooti. A karinanaki reeke tabeua aika a riai i nano ikai.)
 - a. E nimamannei ao e nanorinano ni maiuna te Tia Kamaiu .(Motiae 14:2).
 - b. A mwaiti aomata aika a rawa irouna (Motiae 14:3).
 - c. E uoti rawawatara ao nanokawakira (Motiae 14:4).
 - d. E katokaa iaona aia bure aomata ni kabane (Motiae 14:5–6, 8, 10–12).
 - e. E kukurei nanona n anga Ngaia nakon te bwainikirinaki ao te mate (Motiae 14:7–9).
 - f. Bon akea ana bure (Motiae 14:9).
- E taku Abinataai bwa te Tia Kamaiu E “karau nano ibukin tangiran te babaire raoi” (Motiae 15:9). Baikara bwaai aika tangiraki ibukin te babaire raoi? (Tara Aramwa 42:11, 14.) Tera are e a tia ni karaoia te Tia Kamaiu ni karaua te nano ibukin tangiran te babaire raoi? (Tara Motiae 15:9; Aramwa 42:12–13, 15.)
- E taekina taekan te koraa Abinataai, ke natin Iesu Kristo aika mwaane ao aine (Motiae 15:10; tara naba Motiae 14:10). Tera nanon te riki bwa natin te Tia Kamaiu aika mwaane ao aine? (Tara Motiae 15:11–14; tara naba Motiae 5:5–7. Kamataata bwa Iesu Kristo bon te tia karika te kamaiuaki . Iai ana iraorao te Tama -te nati i marenana ma te koraki ake a butimwaea Ana euangkerio. Ti riki bwa kanoana ngaira, ke natina aika mwaane ao aine, ngkana ti kakoaua, ti rairi nanora man ara bure nako, ao ma ni berita bwa ti na karaoa ana kaantninga ao n ongeaaba n Ana tua nako.)
- Kauringia kaain te kiraati bwa temanna mai buakoia ana ibonga Noa e titirakina Abinataai bwa e na raira nanon ana taeka Itaia are e kangai, “Ai tikiraoira aon te maunga are bon waen teuare e uoti rongorongo aika raoiroi” (Motiae 12:20–24). Baikara rongorongo aika a raoiroi aikai? (Tara Motiae

15:19–25; D&C 76:40–42.) Antai taan uarongorongo ake a taekin rongorongo aika raoiroi aikai? (Tara Motiae 15:13–18. Bon te Tia Kamaiu, taian burabeti, ao tabeman riki ake a taekina te euangkerio.) Ti na kanga ni ibuobuoki n uoti rongorongo aika raoiroi aikai nakoia aomata tabeman?

- Ti na kanga ni kakabwaiaaki imwiin matera ngkana ti a tia ni kakoaua Kristo, ni iriria, ao ni butimwaea ke ni kariaia Ana Mwakuri ni Kamaiu? (Tara Motiae 15:21–23; 16:8–11.) Tera ae e na riki nakoiria ngkana ti a tia n rawa ni butimwaea Kristo ao Ana Mwakuri ni Kamaiu? (Tara Motiae 15:26–27; 16:2–3, 5, 10–12.)
- N tokin te reirei ke te maroro aei, tera are e kaunga iai nanoia Noa ma ibonga Abinataai bwa a na karaoia? (Tara Moatiae 16:13–15.) Ti na kanga ni kamanena te reirei aei i nanon maiura?

3. E kamatoa ana kakoaua Abinataai ibukin te Tia Kamaiu ni maiuna.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Motiae 17.

- E tokanikai Abinataai n mwiokoana ke n ana mwakuri ni mitinare nakon te Uea ae Noa ao ana aomata? Bukin tera ke bukin tera ngkai e aki? Antai are e rairaki ibukin ana reirei Abinataai? (Tara Motiae 17:2–4; Aramwa 5:11–12; tara naba te kaaua ni iango ibukin anga reirei riki tabeua.)
- Imwiin tian Abinataai n taekina ana rongorongo, tera are a baireaia te Uea ae Noa ao taan moti bwa a na karaoia nakoina? (Tara Motiae 17:1, 7.) Tera ae e kona n tia ni karaoia Abinataai n tuuka kamateana irouia? (Tara Motiae 17:8.) Bukin tera e rawa ni manga kaoti taeka ake e a tia n taekin? (Tara Motiae 17:9–10, 20.) E ngae ngke arona bwa tiaki tangiraki bwa ti na mate ibukin ara onimaki, ni kawai raa ake ti na kona iai n tou mwiin ana katoto Abinataai?

E taku Beretitenti Ezra Taft Benson: “E rairia aomata Kristo, ao aomata ake a tia n rairaki ke ni bitaki a kona n rairia kaain te aonaaba. Aomata ake a tia n rairaki ibukin Kristo a na kariaia bwa e na riki Kristo bwa aia kaaben. . . . Aomata ake e kaaben irouia Kristo a na kabanei maiuia iroun Kristo. . . . A ongaki aia kaantninga i nanon Ana kaantninga. (Tara Ioane 5:30.) A karaoi n taai-nako bwaai akanne ake e kukurei iai te Uea. (Tara Ioane 8:29.) A na aki n ae a na tii mate ibukin te Uea, ma e kakawaki riki ibukiia bwa a na maiu ibukina” (man te Conference Report, Okitobwa 1985, 5–6; ke Ensign, Nobembwa 1985, 6).

Kabaneana

Taekinna bwa ana mwakuri Abinataai ao Aramwa a kona ni buokiira n noora kakawakin te Mwakuri ni Kamaiu. E kawakinaki maiun Abinataai maioun te Uea n te aro are e na kona n anga ana koaua ibukin te Mwakuri ni Kamaiu (Motiae 13:1–9). Imwiin tian Abinataai n taekina te rongorongo aei, e “kamatoa koauan ana taeka ni matena” (Motiae 17:20). Aramwa e korei “ni kabane taeka ake e a tia n taekin Abinataai” (Motiae 17:4). Imwiina ao e ongotaeka nakon ana taeka Abinataai bwa e na “reiakinna . . . bwa kaboon te maiu e roko rinanon Kristo ae te Uea” (Motiae 16:15). Kaungaia kaain te kiraati bwa a na kokoaua nakon aia kakoaua ao a na tibwaua ke a na taekina te rongorongo ibukin te Mwakuri ni Kamaiu.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaa n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. Anene

Anenea ke wareki taekan te anene ma kaain te kiraati ibukin ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo, n aron ae “I Tei ni miimi ni kabane”(Anene n taromauri, nambwa 193) ke “Ai Batiraa te Tangira ” (Anene, nambwa 195). Ke katanga te anene ae e a tia n raweaki ibukin te Mwakuri ni Kamaiu.

2. “Te Tama ao te Nati te Mwaane” (Motiaeae 15:2)

Kamanenai rongorongo ni kamataatai ana reirei Abinataai ni Motiaeae 15:1–9:

Ngke e taekina taekan Iesu Abinataai bwa kaanga te “ Tama ao te Nati,” e reirei bwa Tamara are i Karawa ao Iesu Kristo bon aomata aika ti te arona aroia. Te Tama are i Karawa, Iesu Kristo, ao te Tamnei ae Raoiroi bon aomata ngaia aika teniman aika okoro man teretere raoi aroia (D&C 130:22).

Ngke a tataekina te Atua ke teUea burabeti n taai ake rimoa, ao aki toki n tarai ake n iangoia bwa Iehova, te Meetia i mwaain rokona n te maiu aei (Motiaeae 13:33–34; 14:6). N aron Abinataai ngke e reirei taekan Iesu Kristo ngke e taku, “E na ruo te Atua ni mena i buakoia natia aomata, ao e na kabooi maiua ana aomata” (Motiaeae 15:1; tara naba Motiaeae 7:27–28). Ana reirei Abinataai ni Motiaeae 15:1–9 e kaeti nakon ana beku n Tama Iesu ao nakon ana beku ngkai Natin te Atua Ngaia.

Ana beku Iesu ngkai kaanga te Tama ngaia a rin iai (a) Ana mwakuri ngkai kaanga “Tamani karawa ma aonaaba, te Tia Karikibwai ni kabane mai moani karikan te aonaaba” (Motiaeae 3:8); (b) Mwiokoana ngkai te Tama Ngaia ibukiia te koraki ake a kariaia ke a butimwaea Ana euangkerio ma n iriiria (Motiaeae 5:7; 15:10–13; Ita 3:14); ao (c) Mwakana ke kariaikana n taetae ao mwakuri ibukin Tamana are i Karawa, are e atongaki bwa “kamatoana n Atua ni kariaikana.” Aikai Ana beku Iesu ngkai Natin te Atua Ngaia (a) Ana Mwakuri ni Kamaiu ibukin aia bure kaain te aonaaba (Motiaeae 15:6–9) ao (b) Ana mwakuri ni ibuobuoki ngkai Ngaia te ara Tia Tei ao ara Tia Ibuouboki ma te Tama are i Karawa (Iakobwa 4:10–11; D&C 45:3–5).

E taku Abinataai bwa e aranaki Iesu bwa te Nati “ibukina bwa e maeka i nanon te iriko ” ao e aranaki bwa te Tama “ibukina bwa e bungiaki mani mwaakan te Atua” (Motiaeae 15:2–3; tara naba D&C 93:3–4). Ngke e taekina “Ana kaantaninga te Nati are e ongaki nako n ana kaantaninga te Tama” (Motiaeae 15:7), e nanonna bwa Iesu e tauaki taekan irikona n tamneina (Motiaeae 15:2–5; tara naba te 3 Nibwaai 1:14). Ngke e tauaki taekan irikon Iesu n tamneina, E kariaia naba bwa e na tauaki taekan Ana kaantuninga n Ana kaantuninga Tamana are i Karawa (Mataio 26:39; D&C 19:16–19).

4. Mwiin te mwakuri ni mitinare ae e aki nooraki

Kamataata bwa Abinataai e kona n tia ni mate n akea ataakina ngkana iai temanna ae kakoaua ana reirei . Ma Aramwa e rairaki ibukin ana mwakuri Abinataai, ao ngaia ma ana bakatibu iai mwaakaia i aoia Nibwaite i nanon roro aika bat. Karakina te karaki ae kaotaki i nano ikai are e taekinaki iroun Beretitenti Gordon B. Hinckley:

"Ko aki ataia bwa mwaitira te raoiroi ae ko kona ni karaoria; ko aki kona n noora mwiin korakoram are ko a tia ni karaoria i mwaain rikina. N ririki aika a tia n nako, ao Beretitenti Charles A. Callis, e riki bwa kaain aia Kooram te Tengaun ma Uoman, ma mai mwaaina ao bon te beretitenti ngaia n te Southern States Mission i nanon uabwi ma nimaua te ririki, e karakina te karaki aei nakoiu. E taku bwa iai te mitinare iaon Aban Amerika aika a Katiteuanaaki i maiaki are e roko bwa e nang kamotirawa n tokin ana mwakuri ni mitinare. E taku ana mition beretitenti nakoina, 'Ko a tia ni karaoa am mwakuri ni mitinare ae e raoiroi?'

"E taku, 'I tuai.'

" 'Bukin tera e riki anne?'

" 'E raoiroi, I tuai ni karekea mwiin au mwakuri. I tia ni kabanebuakaau tai ao ana mwane Tamau . Bon kabanebuakaan te tai.'

"E taku te Tari Callis, 'Ko a tia ni bwabetitoa temanna ke ko tuai?'

"E taku, 'I bwabetitoa tii temanna te aomata i nanon uoua te ririki are I a tia ni mena iai ikai. Anne bon te ataenimwaane ae ai tebwi ma uoua ana ririki n te mwarua ae Tennessee.'

"E nako ni mweengana ma ni iangoan te kaairua. E taku te Tari Callis, 'I baireia bwa N na rimwiin te ataenimwaane arei are e a tia ni bwabetitoaki. I tangiria ni kan ataia bwa tera ae e na riki nakoina ngkai. . . .

" . . . 'I iriiria ni kabanea te ririki. E riki bwa te tia tararuua te Reirei n Taabati, ao n tokina e riki bwa te beretitenti n te mwaanga. E iein. E muae nakon te tabo n ununiki ae uarereke are a maeka iai ngaia ma ana karo ao imwiina e reke te mwakoro n aba are e a maeka iai ma ni kariki uaa. E riki bwa te beretitenti n te mwakoro. E kaboa nako te mwakoro n aba anne i aon Tennessee ao e mwaenako nako Idaho ao e waakina ana tabo ni ununiki i etan te Karanga n Naeta ma ni maiu raoi ikekei. A rikirake natina. A nako ni karaoa aia mwakuri ni Mitinare. A okira mweengai. A riki oin natia ao a nako ni karaoa aia mwakuri ni mitinare.'

"E reitia nako te Tari ae Callis ma n taku, 'I a tibwa tia ni kabanea teuana te wiiki n te kawa ae Idaho ma n taratarai kaain te utu anne n te aro are N na kona n taetae nakoia ibukin aia mwakuri ni mitinare. I kunea bwa, man mwiin bwabetitoan te ataenimwaane ae uarereke anne i aon te tabo ae rawata te mwarua iai n te tabo ae Tennessee iroun te mitinare are e taku bwa e a tia ni kaairua, e raka nakon 1,100 aomata aika a tia n roko nako nanon te Ekaretia.'

"Kam aki kona n taekin baika a na riki i mwaain tian ami mwakuri, tariu ao mwaaneu aika kam tangiraki, ngkana kam karaoi ami mwakuri ni mitinare" (Teachings of Gordon B. Hinckley [1997], 360–61).

“Akea ae Kona ni Kainaomataia ma ti te Uea”

Reirei
19

Motiae 18–24

Kaantaninga	Te kaungaia kaain te kiraati bwa a na kabouu aia babaire ni karinea aia berita n te bwabetito ao ma ni mwiokoa te Uea.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. Motiae 18. E reirei Aramwa aron te berita n te bwabetito, bwabetitoia kaain te kurubu n aomata, ao katea te Ekaretia ibuakoia aomata.b. Motiae 19. E kamwaneria ana aomata te Uea ae Noa ao e kammarakaki n te mate n te ai. Natin Noa ae Rimwaai e riki bwa te uea.c. Motiae 20–22. A uotaki nakon te tauronaki ana aomata Rimwaai irouia Remwanaite. Imwiin kataakin kainaomataia man te tauronaki, a rairinanoia ao a okira te Uea. N tokina ao e kainaomataia te Uea man te tauronaki.d. Motiae 23–24. A tauaki ana aomata Aramwa bwa taenikai irouia Remwanaite. Amaron, are e a tia n riki bwa temanna mai buakoia ana ibonga Noa, e tautaeka i aoia. A okira te Uea, ao E kabebeteia man rawawataia ao e kainaomataia man te tauronaki.2. Ngkana kam ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, uotia nakon te kiraati tamnein Aramwa ngke e bwabwabetito i nanon Ranin Moomon (6233; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 309). Tao ko na bae n tangiria ni kan kamanena te tamnei aei i nanon tain te reirei.

Katautau ibukin Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki
Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Titirakiniia kaain te kiraati:

- Baikara taabo tabeua aika moan te tikiraoi aika ko a tia n noori? Tera ae a karaoi taabo akanne bwa a na rangi tikiraoi ibukim?

Katea tamnein Aramwa ngke e bwabetito inanon Ranin Moomon.

- Tera ae karika te tabo aei n tikiraoi ibukia ana aomata Aramwa? (Tuangnga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Motiae 18:30 ni kabaibati. Kaoa temanna ke uoman kaain te kiraati bwa a na taekina aia namakin ibukin te aba n tamnei ae kakawaki nakoia.)

Kamataata bwa n te reirei aei ao kam na maroroakina iai te berita ae tabu are a kakaraoia ana aomata Aramwa n te “tabo ae Moomon.”

Maroroakinan
Koroboki aika tabu
ao Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin ni moan tuua man koroboki aika tabu.

1. E reiakin taekan te berita ae tabu n te bwabetito Aramwa ao e bwabetitoia aomata aika bat.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Motiae 18. Kauringia kaain te kiraati bwa Aramwa, are temanna mai buakoia ana ibonga te uea ae Noa, e kakoaua ana reirei Abinataai. E birinako mairouia ana toro Noa ao e karaba n te rereua, ike e korobokia iai “Taeka ni kabane ake e a taekinaki ioun Abinataai” (Motiae 17:2–4). Imwiina ao e “raira nanona man ana bure nako . . . ao e moana ana anga reirei n ana taeka Abinataai” (Motiae 18:1–3). Aomata ake a kakoaua Aramwa a nakoina n ongora n ana reirei n te tabo are e aranna bwa Moomon (Motiae 18:4–6).

- Tera are e reiakinna Aramwa n “te tabo ae Moomon”? (Tara Motiae 18:7.) Tera ae a tangiria aomata i mwiin reireinaia ioun Aramwa? (Tara Motiae 18:8.) Tera nanon te “rin i nanon ana nanai te Atua, ao . . . n aranaki bwa ana aomata”? (Tara Motiae 18:16–17; tara naba Ebera 8:10; Aramwa 5:60.)
- Tera te bawai ae a kukurei ni kani karaoia aomata ngkai a riki bwa kaain “ana nanai te Atua”? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka Motiae 18:8–9 ni kakaea te reke ibukin te titiraki aei. Kakimototoi aia reke i aon te burakibooti. Imwiina ao maroroakin reeke aika a kaotaki i nano ikai.)
 - a. “Ibuobuoki n uotami i marenami” (Motiae 18:8). Ti na kanga ni ibuobuoki n uotara i marenara”? E kanga te ibuobuoki ni uotara i marenara ni kabebetei uota akanne ? Kam kanga n tia ni kakabwaiiaaki n ai aroia tabeman ake a tia ni buoki uotami?
 - b. “Nanokawaki ma te koraki ake a nanokawaki” (Motiae 18:9). Bukin tera bwa e na ibuobuoki te “nanokawaki ma te koraki ake a nanokawaki”?
 - c. “Kabebeteia akana a kainnanao kabebeteia” (Motiae 18:9). Ti na kanga ni kona n anga te kabebete ae e riai nakoia tabeman?
 - d. “Teei bwa ana tia kakoaua te Atua” (Motiae 18:9). Tera nanon “Teei bwa ana tia kakoaua te Atua n taai nako ao ni bwaai ni kabane, ao n taabo nako”? (Motiae 18:9).
- Imwiin ana kabwarabwara Aramwa nakoia aomata, tera are e tuangiia bwa a na karaoia? (Tara Motiae 18:10. E tuangiia bwa a na bwabetitoaki ao n rin i nanon te berita ae tabu ma te Uea.) Tera te berita ae tabu?

E taku n ana reirei Beretitenti Joseph Fielding Smith: “Te berita ae tabu bon te boraraoi ao te bonnano i marenaia bootaki ae e na aki kee i aan uakoraki. N aron te berita ae tabu n te euangkerio, taiani bwaitei bon te Uea are i karawa ao aomata i aon te aonaaba. A bonnanoia aomata bwa a na kawakina te tua ao te Uea e berita bwa e na kaboia ni kaeti nakon aia mwakuri” (man te Conference Report, Okitobwa 1970, 91; or Improvement Era, Ritembwa 1970, 26).
- Ni kaeti ma Motiae 18:8–13, e taku Beretitenti Marion G. Romney, “Akea te kamataata ae I ataia ae raoroi riki ibukin te berita ae tabu n te bwabetito” (man

te Conference Report, Okitobwa 1975, 109; ke Ensign, Nobembwa 1975, 73). Ni kaeti nakon Motiae 18:8–13, tera ae berita iai bwa ti na karaoia ngkana ti a bwabetitoaki? (Tara Motiae 6:2–3; D&C 20:37.) Tera ae e berita iai te Uea bwa e na karaoia ngkana ti bwabetitoaki ao ni kawakina ara berita ae tabu n te bwabetito? (Tara Motiae 18:10, 12–13; tara naba 2 Nibwaai 31:17.)

- A kanga aomata ni kaeka nakon kakao ke ana taeka Aramwa bwa a na bwabetitoaki? (Tara Motiae 18:11. Ngkana ko kamanena tamnein Aramwa ngke e bwabetito, kaotia ngkai.) Tera ae ti kona ni karaoia ni buokiia tabeman bwa a na karekea te kukurei ae korakora aei? (Tao ko na bae n tangiria ni kan kaungaia kaain te kiraati bwa a na iagoia aomata ake a na kona n tibwaua ke n taekina te euangkerio ma ngaia.)
- Imwiin tian bwabetitoia aomata, e tuangiia Aramwa bwa a na “kabooi nanoia n te nano ae ti teuana i nanon te tangira” (Motiae 18:21). Tera ae ti kona ni karaoia ni mweengara ao i nanon ara uuote ke ara mwaanga ni iira te kaeiti aei? (Tara Motiae 18:19–21.)

2. E kamwaneia ana aomata te Uea ae Noa ao e karawawataaki n te mate n te ai.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a rineaki man Motiae 19. Kamataata bwa tabeman mairouia ana aomata te Uea ae Noa a moanna n ekianako (Motiae 19:2–3). Temanna mai buakoia aomata akanne, ae Kiteon, e kuri ni mate Noa irouna ngke e noora aia taanga ni buaka Remwanaite Noa ni waaki rake nakoia (Motiae 19:4–6).

- Tera ae karaoia Noa ngke e noora aia taanga Remwanaite ni waaki rake nakoia? (Tara Motiae 19:7.) Antai are e rangi n tabeaianga iai nanon Noa? (Tara Motiae 19:8.) E kanga ni kabotauaki te baei ma aomata ni boong aikai ake, a katotonga aron Noa, ae e kataia ni kairiira nako mairoun te Uea ao Ana burabeti?
- Tera are e a tia n taetae ni burabetia Abinataai ibukin maten te Uea ae Noa? (Tara Motiae 12:3.) E kanga ni kakoroaki bukin te taetae ni burabeti aei? (Tara Motiae 19:18–20. Taekinna bwa te aomata are e bairea maiun Noa “Kaanga ai aron te kunnikai i nanon te ai ni kanaiai” e tia ni kamataikiaki n te tai teuana nakon ana buakaka, n aron ae e kaotaki ni Motiae 11:29.)

3. A katuaeaki ana aomata Rimwaai ao n tokina a kainaomataaki iroun te Uea.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Motiae 20–22 (taraia bwa mwakoro aikai iai i nanoia rongorongan Amon ao tarina ngke a kakaeia ana aomata Rimwaai, n aron are e maroroakinaki n reirei 17). Kamataata bwa imwiin tiringan Noa, natina ae Rimwaai e riki bwa te uea. E karaoa te berita ni bau Rimwaai bwa ngaia ma ana aomata a na kabwaka iteran aia bwai ni kabane ake a reke irouia nakon aia uea Remwanaite bwa kaboan mwiin te berita bwa a na aki tiringia Remwanaite (Motiae 19:25–26).

- Imwiin uoua te ririki n rau, ao Remwanaite a manga iangoa karaoan te buaka n ekiia nako ana aomata Rimwaai (Motiae 20:7–10). Bukin tera Remwanaite a ukoukora tiringaia ana aomata Rimwaai? (Tara Motiae 20:1–6.)
- Ngke ataia Remwanaite bwa a tia ni motikitaekaia ana aomata Rimwaai n te aro ae kaairua, a okira abaia i nanon te rau (Motiae 20:17–26). E ngae n anne,

ma “Imwiin boong aika mwaiti ao a manga moana naba karekean unii n ekinakoia Nibwaite” (Motiae 21:2). Tera ae a karoia Remwanaite nakoia Nibwaite n te aro bwa a na aki urua ana berita ni bau aia uea are a na aki tiringiia? (Tara Motiae 21:3.)

- E kanga tauronakiia ana aomata Rimwaai ni kakoroa bukin te taetae ni burabeti are e taekinna Abinataai? (Tuangia kaain te kiraati bwa a na kabotaua Motiae 21:3–5, 14–15 ma Motiae 11:20–25 ao 12:2, 4–5.) Bukin tera ngkai a reke n te tauronaki ana aomata Rimwaai? (Tara Motiae 7:25–32; 20:21. A tia n rawa n ana reirei Abinatai ao ana kauring ibukin boon mwiin aia bure.) Bukin tera e kakawaki bwa e na ururingaki bwa te bure e uoti baika a na riki?
- Imwiin kaairuaia teniuia te tai ni kataenikaia Remwanaite n te bobuaka, Tera ae a karoia ana aomata Rimwaai n tokina? (Tara Motiae 21:13–14.) Bukin tera e baenikai te Uea ni kaeka tangiia? (Tara Motiae 21:15; tara naba D&C 101:1–9.) E ngae ngke e aki kainaomataia te Uea n te tai ae waetata, tera ae E karoia ibukiia? (Tara Motiae 21:15–16.) E kanga te Uea n taai tabetai ni kariaira bwa ti na “tokanikai n aron ara konabwai”?
- A kanga ana aomata Rimwaai ni birinako mairouia Remwanaite? (Tara Motiae 22:3–12.) A kanga ni butimwaeaki irouia aomata i aon Taraemera? (Tara Motiae 22:13–14.)

4. E kainaomataia ana aomata Aramwa te Uea man te tauronaki.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Motiae 23–24. Buokiia kaain te kiraati bwa a na noora te kaokoro i marenan te kawai ke te aro are e kakabwaiaia iai ana aomata Rimwaai te Uea, ake a tia ni kataia teniuia te tai ni kainaomataia i mwaain are a okiria, ao te kawai ke te aro are E kakabwaiaia iai ana aomata Aramwa, ake a tia n okiria ma nanoia ae e bwanin.

- Ngke a mena Aramwa ma ana aomata n ana tabo Moomon, ao te uea ae Noa e “kanakoia ana taanga ni buaka bwa a na kamaunaia” (Motiae 18:33). E kauringia ana aomata Aramwa te Uea ao e kakorakoraia n te aro are a kona ni birinako ke ni karekei maiuia (Motiae 18:34–35; 23:1–5). E kanga ni kaokoro aei ma aron are a tia n nooria ana aomata Rimwaai? (Tara Motiae 19:6. Taraia bwa n te moan tai are a buakanaki iai aomata aikai, ngke e bon riki naba Noa bwa aia uea, ake a kauring ae a karekea aomata.)
- E kanga ni kaeka Aramwa ngke a tuangnga aomata bwa e na riki bwa te uea? (Tara Motiae 23:6–7.) E kanga Aramwa n tia n ata te bwai ae kamamate ibukin te “aomata temanna are e iangoia bwa e rietata riki nakon are temanna”? (Tara Motiae 23:8–14.) Tera ae ti kona n ataia mairoun Aramwa ao ana aomata ni buokiira n tuuka te kaairua aei? (Tara Motiae 23:15.)
- I aan ana kairiiri Aramwa, ao ana aomata a maeka n te aro ae e raoiroi ao ma ni maiu raoi (Motiae 23:15–20). Ma e ngae n anne, ma te Uea E kariaia bwa a na uotaki nakon te tauronaki i aan Amwaron, are e a tia n riki bwa temanna ana ibonga te uea ae Noa (Motiae 23:23–39). E kanga aron tauronakiia ana aomata Aramwa ni kakoroa bukin te taetae ni burabeti are e taekinna Abinataai? (Tara Motiae 12:2, 4–5.) N te kawai raa ake e kona iai ara rinerine aika buakaka ni kabaenikaia mwiin ara mwakuri e ngae ngke a tia ni kabwaraaki ara bure?

E taku Unimwaane Marvin J. Ashton: "Inaomatara n rinea te aro ae ti na karoia nakon kateira e aki karekeia inaomatara man mwiin baika ti karoai. Ana tangira te Atua ibukira e teimatoa ao e na bon aki kakerikaakia, ma e aki kona ni kamaiura man mwiin te maraki ake a riki man rinerine aika a kaairua" (man te Conference Report, Okitobwa 1990, 24; ke Ensign, Nobembwa 1990, 20).

Taekinna bwa e ngae ngke e aki kona te Uea ni kamaiua ana aomata Aramwa man karawawataia man mwiin aia bure n taai aika a tia n nako, ma E karau nanoia ao e kakorakoraia n aia kangaanga. E na maroroakinaki n nikiran kanoan te reirei bwa E kanga ni kainaomataia man tauronakiia.

- N taraan tauronakiia ana aomata Aramwa, e taku Moomon bwa te Uea E nooria bwa e riai ni kataereia ana aomata bwa aonga n riki n raoiroi (Motiaeaa 23:21). Bukin tera e kataereia Ana aomata? (Tara Motiaeaa 23:21; D&C 95:1-2.) Ti na kanga ni kaeka ngkana e kataereira ke n reireinira te Uea? (Tara Motiaeaa 23:22.)
- Tera ae a karoia ana aomata Aramwa ngke e kakamakuia Amuron bwa e na kamateia ngkana a tataro? (Tara Motiaeaa 24:10-12.) E kanga te Uea ni kaeka aia tataro are a wirikirikiia? (Tara Motiaeaa 24:13-16.) E kanga te aro aei ni buokiiia n "tei bwa taan kakoaua" ibukin te Uea, ngke a tia ni karinaki i nanon te berita i nanon ranin Moomon? (Tara Motiaeaa 24:14.)
- Bukin tera ngkai a bebete riki uotara ngkana ti "kariaia bwa a na tauaki arora ma te kukurei ao ma te taotaonaki n nano nakon ana kaantaninga ni kabane te Uea"? (Motiaeaa 24:15). Ni kawai baikara ake e a tia iai te Uea ni kakorakorako ni buokiko bwa "ko na kona uotam n tabekia ma te karaurau"? E kanga te aro aei ni buokiko n tei bwa ana tia kakoaua te Atua?
- Bukin tera e kakabwaiaia ana aomata Aramwa te Uea ngke a mena i aan te tauronaki n te aro ae e waetata riki ao ma ni mwaiti riki nakon kakabwaiaia ana aomata Rimwaai? (Kabotaua Motiaeaa 21:5-15 ma Motiaeaa 23:26-27; 24:10-16.) E kanga te baei ni kamanenaaki i nanon maiura?
- Imwaain are e a kainaomataia te Uea, ana aomata Aramwa ao ana aomata Rimwaai ao a reke n te tauronaki i aaia taan tautaeka aika buakaka. E nooria Aramwa n ana bong te uea ae Noa, bwa aomata a tia ni kabaeki n ana kabaebae te buakaka (Motiaeaa 23:12). E kanga te buakaka, ke te bure, n riki bwa te aeka ni bwai ni kabaebae teuana? Tera ae ti kona n ataia mairouia ana aomata Rimwaai ao ana aomata Aramwa n aron karekean kainaomataiaia man te tauronaki n te bure? (Tara Motiaeaa 7:33; 21:14; 23:23; 29:18-20; tara naba D&C 84:49-51. Ti te Uea ae E kona ni kainaomataira man te tauronaki n te bure. Ti riai n okiria rinanon te rairannano, te onimaki, te nanorinano, ao te teimatoa n te ongeaaba.)

Kabaneana

Manga rinanon Ana berita ae tabu te Uea n te aro ae kimototo i nanon te berita ae tabu n te bwabetito (Motiaeaa 18:10, 13). Taekinna bwa i nanon otan taian kakabwaia ao E a tia te Uea ni berita nakoira, e riai n aki kangaanga wakinan ara berita n "toro irouna ao ni kawakin ana tua" (Motiaeaa 18:10). E katuruturua bwa ngkana ti karekeia te otenanti ibukin te bwabetitoaki ma n reitanako te rairannano, onimakanin Iesu Kristo, te nanorinano, ao te ongeaaba, ti na kainaomataaki man te tauronaki n te bure ao ti na roko i aon te kawai nakon te maiu are akea tokina (2 Nibwaai 31:17-20).

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. “A uaia n tebo i nanon te ran Aramwa ao Eram” (Motiae 18:14)

Kamanena te kibu n taeka ae i nano ni kamata iai bwa e kanga Aramwa ni karekea te kariaiakaki ni bwabetito ao ni kaotia bwa Aramwa e aki bwabetitoia ngke e bwabetitoa Eram:

E taku Beretitenti Joseph Fielding Smith ngke e anga reirei, “E a tia Aramwa ni bwabetitoaki ao e a tia n reke irouna te nakoanibonga i mwaain rokona iroun Abinataai, ma e irekereke ma tabeman ibonga i aan ana tai n tautaeka te uea ae buakaka ae Noa, ao ngke e bwabetitoa Eram, e namakinna bwa e kainnanoa kaitiakana mangaia are e tebonako i aan te ran bwa te kanikina ibukin te rairannano” (Doctrines of Salvation, e katauraoaki iroun Bruce R. McConkie, 3 booki [1954–56], 2:336–37).

2. Tooro iroun te Uea ma te nanorinano

- Imwaain ae moana bwabetitoia aomata Aramwa, ao e tataro, “O te Uea, urakina Tamneim nako aon am toro, bwa e aonga ni karaoa te mwakuri aio ma te nano ae itiaki” (Motiae 18:12). Ti na kanga ni kona ni kakabwaiaaki ngkana ti kaan nakon ara mwakuri ibukin te Uea i nanon te anua n tamnei aei?

3. “Kawakina te bong ae te tabati, ao ma ni katabua” (Motiae 18:23)

- Bukin tera e kakawaki bwa ti na kawakina te bong ae te Tabati? (Tara Motiae 18:23, 25.) Ko kanga n namakina kakabwaiakim ngkana ko a tia ni kawakina te bong ae te Tabati n tabuia? Baikara bwaai tabeua aika ko karaoi ni buoka katabuan te bong ae tabu aei?

4. Buokaia te koraki ake a kainnano

- Baikara tuua ke koaua aika a kakawaki ake e reiakin Aramwa ibukin te angabwai nakoia kainnano? (Tara Motiae 18:27–29.) Bukin tera e kakawaki bwa ti na anga bwai n tamnei ao bwain aon te aba? Baikara kakabwaia aika a kona n roko man te angabwai n tituaraoi ao te karekei bwaai ma te nano n akoi?

E aki Manga Maraki Riki Tamneiu

Reirei
20

Motiaeae 25–28; Aramwa 36

Kaantaninga	Te kaungaia kaain te kiraati bwa a na reita nako kamanenaan tua ke koaua ibukin te rairannano, te rairaki, ao te tataekina te euangkerio.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareka, iangoia raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. Motiaeae 25. A botaki ana aomata Rimwaai ao ana aomata Aramwa ma ana aomata Motiaeae n te aba ae Taraemera. A bwabetitoaki ana aomata Rimwaai. E kariaiakaki Aramwa iroun te uea ae Motiaeae bwa e na katea Ana Ekaretia te Atua ni kabutaa te aba ae Taraemera.b. Motiaeae 26; 27:1–7. A mwaiti kaain te Ekaretia aika a kairaki nakon te bure mairovia taan aki onimaki. E tuangaki Aramwa iroun te Uea bwa te koraki ake a rairi nanoia a na mwanuokinaki aia bure, ma te koraki ake a aki rairi nanoia a na aki warekaki mwaitiia ibukoia aomata ake kaain te Ekaretia. E kanakoa te katanoata Motiaeae ni katabuia taan onimaki ao taan aki onimaki man bwainikirinaia i bon irouia.c. Motiaeae 27:8–31; Aramwa 36:6–23. Aramwa te Teei ao natin Motiaeae ake aman a ukoukora kamaunaan Ana Ekaretia te Atua. Ni kaakaan ana tataro tamaia ma kaain te Ekaretia ake tabeman, e kaoti te anera nakoia. Aramwa te Teei ao natin Motiaeae a rairaki. E kaota ana kakoaua Aramwa te Teei ibukin rairakina.d. Motiaeae 27:32–28:20; Aramwa 36:24. Aramwa te Teei ao natin Motiaeae mwaane a anga ngaiia nakon tataekinan te euangkerio.2. Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na katauraoa kakimototoan taikan baika a tia n riki are e kaira Aramwa te Teei ao natin Motiaeae mwaane nakon te rairaki. (Motiaeae 27:8–24).3. Ngkana e tauraoi tamnein Rairakin Aramwa te Teei, katauraoia bwa ko na kamanena i nanon tain te reirei (Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 321).

Katautau ibukin

Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo	Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.
---------------------------------------	---

Tuangia kaain te kiraati:

- Mwaitira mairoumi aika taan rairaki?

Taekinna bwa te kamanena ni mwaitin te tai te taeka ae rairaki ni kaeti nakon te aomata are e a tia ni bwabetitoaki nako nanon te Ekaretia imwiin te ririki ae wanuua. N te iango teuana, e ngae n anne, ngaira n tatabemaniira ti riai n rairaki. Ngaira n tatabemaniira nako, e aoria ngkana ti a tia ni bwabetitoaki, ma ti riai ni karekea ana kakoaua teuanne ke neienne n ana euangkerio Iesu Kristo. Te rairaki aei ibukiia tabeman e tawe ma ni kakamataku, ma ibukiia angia aomata te bwai

ae kangaanga karekeana, bon te waaki ae karaaurau. Tabeman aomata a kona n rairaki n te aro ae rangi ni bebete, ma tabeman a riai ni ikaorakora ni karikirakea te koaua aei. (Taraia bwa te reirei 22 e na maroroakina riki aron te waaki ibukin te rairaki.)

E maroroakinaki n te reirei aei taekaia kairake n ataei ni mwaane aika niman ake, e ngae ngke natin te mataniwi ae kakaonimaki n te Ekaretia, a riai n namakina oin rairakiia nakon ana euangkerio Iesu Kristo.

Maroroakinan
Koroboki Aika Tabu
ao Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin ni moan tuua man koroboki aika tabu.

1. Ana aomata Rimwaai ao Aramwa a bootaki ma ana aomata Motiae a n te aba ae Taraemera.

Maroroakin Motiae a 25. Kaoia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibaiti. Kamataata bwa ana aomata Rimwaai ao ana aomata Aramwa a bootaki ma ana aomata te uea ae Motiae a n te aba ae Taraemera (Motiae a 22:11–14; 24:20, 23–25). Buokiia kaain te kiraati bwa a na ota bwa ai aua te kurubu ngkai are a katiteuanaaki i aon Taraemera i aan te uea ae Motiae a:

- a. Ana aomata Rimwaai, ake a roko mairoun Tienibi ao ake tabeman ake a oki mai Taraemera nakon Aban Nibwaai.
- b. Ana aomata Aramwa, ake a tia n rawa ni kaaina te kurubu ake a riki mairoun Tienibi i nanon ana tai ni uea Noa.
- c. Nibwaite ake a tia n tiku i aon Taraemera.
- d. Taian Murekaite, taani moani maeka i aon Taraemera.

Kamataata bwa aomata aikai ni kabane a araniia ngkai bwa Nibwaite. (Motiae a 25:12–13).

- E botia aomata Motiae a i aon Taraemera ao e wareka aia koroboki ana aomata Rimwaai ao ana aomata Aramwa nakoia (Motiae a 25:5–6). E kanga aia kaeka aomata i aon Taraemera nakon taian rekooti aikai? (Tara Motiae a 25:7–11.) E kanga aia kaeka ni kamataata aron aia tangira ae kororaoi?
- Ko kanga ni kakabwaiaki man reiakinan ana rongorongo ana aomata Rimwaai ao ana aomata Aramwa?
- Imwiin banen warekan taian rekooti iroun Motiae a e tuanga Aramwa bwa e na taetae (Motiae a 25:14). Tera are e taetae ibukina Aramwa? (Tara Motiae a 25:15–16.) Bukin tera e kakawaki bwa a na uringnga aomata bwa antai are e kainaomataia man te tautoronaki? Tera te bwai ae a rootaki iai Rimwaai ma ana aomata n ana reirei Aramwa? (Tara Motiae a 25:17–18.)
- E anganaki te kariaiakaki Aramwa mairoun Motiae a bwa e na katei Ekaretia i aon aban Taraemera ni kabane (Motiae a 25:19–20). A kanga aomata ni kona n teimatoa i nanon “Teuana te ekaretia” imwiin botakiia ni bootaki aika a kakaokoro n taromauri? (Tara Motiae a 25:21–24.) E kanga aia katoto ni kona

ni buokiira ni boong aikai ngkai ti tabe ni kaaitaraaki ni kangaanga ibukin te tiku i nanon “teuana” te Ekaretia ni katobibia te aonaaba?

2. A mwaiti kaain Ekaretia ake a kairaki nako nanon te bure mairouia taan aki onimaki.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Motiaeae 26; 27:1–7.

- Bukin tera ngkai e mwaiti mairouia kaain te “roro ae tabe n rikirirake” aika a rawa ni kaaina te Ekaretia? (Tara Motiaeae 26:1–4.) A kanga kaain te roro ni kawai ni kona ni buokiiia kairake ni karekei aia koaua ibukin Iesu Kristo ma Ana euangkerio? A na kanga kaain te roro ni kawai ni kona ni buokiiia kairake n namakina ana tangira te Atua ao ma n ota n aia iraorao ma Ngaia?
- Taan aki kakoaua a kairiia kaain te Ekaretia aika a mwaiti nakon te bure. Tera mwiokoan Aramwa ibukiia kaain te Ekaretia ake a tia ni bure? (Tara Motiaeae 26:6–8.) Tera te mwiokoaki are e a tia te Uea ni katukua nakoia mataniwiin te Ekaretia ni boong aikai ni buokiiia kaain te ekaretia ake a tia ni karaoa te bure ae moan te buakaka?
- Antai are e tuanga Aramwa ibukin ana reirei ngke e rawa Motiaeae ni motiki taekaia aomata ake a bure? (Tara Motiaeae 26:10–14.) Ko kanga ni karekea te kaetieti ni mwiokoam ngke ko a tia n okira te Atua n te tataro?
- Tera are e tuanga Aramwa te Uea bwa e na karaoia ma aomata ake a tia ni bure? (Tara Motiaeae 26:29–30, 32.) Bukin tera kaotakin te bure te kawai ae kakawaki i nanon waakinan te rairannano? Bukin tera e kakawaki bwa ti na “Kabwara ana bure temanna”? (Motiaeae 26:31). Ko kanga n tia ni kakabwaiaaki man kabwaraan ana bure temanna ke man kariaiakan temanna bwa e na kabwara am bure?
- E ngae ngke te Ekaretia e a moana riki karekean te rau ao te maiuraoi, “ma kaain te Ekaretia a bwainikirinaki ni mwaitin te tai mairouia taan aki onimaki ke taan aki kakoaua (Motiaeae 26:37–38; 27:1). Tera ae karaoia te Uea ae Motiaeae ngke a tangitang kaain te Ekaretia ibukin te bwainikirinaki? (Tara Motiaeae 27:1–5.) Ni kawai raa aika a bwainikirinaki iai kaain te Ekaretia ni boong aikai? Baikara kawai aika a na manena nakon karaoiroan te bwainikirinaki?

3. A kawaraki Aramwa te Teei ao natin Motiaeae ioun te anera.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Motiaeae 27:8–31; Aramwa 36:6–23. Kamataata bwa imwiin Motiaeae ngke e tia n tibwatibwai nako katanoata ibukin katabuan bwainikirinaia aomata, tabeman taan aki onimaki a bon waaki naba ni kataia ni kamauna te Ekaretia. Taan aki onimaki aika a rin ibuakoia bon natin Motiaeae ake aman ao temanna natin Aramwa (Motiaeae 27:8–9).

Tuanga kaain te kiraati are e a tia rineaki bwa e na kakimototoi taekan bwaai ake a tia n riki are kairakin Aramwa te Teei nakon te rairaki ao natin Motiaeae. (Motiaeae 27:8–24). Ngkana ko kamanena tamnein Aramwa te Teei, kateia ke kaotia ngkai.

- Bukin tera te Uea E kanakoa te Anera bwa e na taetae nakon Aramwa te Teei ma raoana? (Tara Motiaeae 27:14.) E na kanga te tataro ni kona ni buokiira ngkana e a toki temanna ma ni maiuakinan koaua man te euangkerio?

E taku Jeffrey R. Holland ngke e riki ngaia bwa te Kamitina n Ana Bootaki n Reirei te Ekaretia: “Tao ngkana akea marakin tamnein te aomata ni kabotakuaki ma marakin te tina ao te tama are e maaka tamnein te ataei. . . .

[Ma] kaaro a aki kona ni konaaki n aia kaantaninga ke n aia tararua ke n aia onimaki. E koaua bwa aki kona n ae a naaki tataro. N taai tabetai te tataro e kona n riki bwa ti ngaia reken karaaoan te mwakuri—ma bon ti ngaia ae kabanean te mwaaka i buakoia ni kabane” (“Aramwa, Natin Aramwa,” Ensign, Maati 1977, 80–81)

- Baikara kawai tabeua ake e anga te Uea ni buoka iai kaekaan aia tataro aomata aika etieti ibukiia te koraki aika a tangiraki ake a tia ni mwarua nako kawaia? (Buokia kaain te kiraati bwa a na ataia bwa e kona te Uea n aki kanakoa te anera n taai nako, n aron are e a tia ni karaopia nakon Aramwa, ma e kanakoa te ibuobuoki ni kawai aika a kona ni warekaki mwaitia. E kona ni kanakoa te mataniwi ae kai bitaki ke te rao, ke taan reirei n te mweenga aika tauraoi n anga nanoia ke taan kakawari n angareirei n te mweenga, ke te reirei n ana ibuobuoki te tamnei are e na mwakuri i nanon maiuia te koraki ake ti tataro ibukiia.) Ko kanga n tia n noora mwaakan te tataro ni ibuobuoki n aaro ake a tara n riaon ara kona ni kakaea katokana?
- Tera are e tuangaki iai Aramwa te Teei iroun te anera? (Tara Motiaeae 27:13–17.) Tera ae e riki nakon Aramwa te Teei imwiin nakon te anera? (Tara Motiaeae 27:18–19.) E kanga Aramwa ni kaeka ngke e ongo aron te bwai are e riki nakon natina te mwaane ma te anera? (Tara Motiaeae 27:20.) Bukin tera e kimwareirei?

Kamataata bwa i nanon ririki ake imwiin rairakina, Aramwa e tuanga natina ae Ereman, aron te bwai are e riki (Aramwa 36:6–24). Ni kamanenaan te rongorongo are e taekinaki ni Motiaeae 27 ao Aramwa 36, buokiia kaain te kiraati bwa a na kabotaua ana namakin Aramwa i mwaain ao i mwiin kabwaraan ana bure (iangoia n titirakinia kaain te kiraati tabeman bwa a na tara te rongorongo are e koreaki ni Motiaeae 27 ao tabeman a tara te rongorongo are e koreaki n Aramwa 36). Tao ko na bae n tangiria ni kan kakimototoa te maroro n te tiaata n aron teuana ae kaotaki i nano ikai:

I MWAAINA	IMWIINA
Nano ni kaibwabwaru ao ni bwaka, a na tewenakoaki (Motiaeae 27:25–27; Aramwa 36:11)	E kamaiuaki iroun te Atua, e bungiaki iroun te Tamnei (Motiaeae 27:24–25; Aramwa 36:23)
Nakonako i nanon te kangaanga ae batii (Motiaeae 27:28)	Raweaki ni kaotinakoaki man te ai ae ura n akea tokina (Motiaeae 27:28)
I nanon ranin te ari ae maototo ao ana bwai ni kabaebae te buakaka (Motiaeae 27:29)	Kamaiuaki man ranin te ari ae maototo ao man ana kabaebae te buakaka (Motiaeae 27:29)
I nanon te bwangabwanga ae nano ae moan te rotongitong (Motiaeae 27:29)	Noora otan te Atua ae e kamimi (Motiaeae 27:29)
Karawawataaki n te maraki ae akea tokina (Motiaeae 27:29)	E aki manga maraki tamneiu (Motiaeae 27:29)
Ni karawawataaki n ururingan ana bure ae mwaiti (Aramwa 36:17)	Ai akea te karawawataaki n ururingan ana bure aika mwaiti (Aramwa 36:19)
Namakinan te maraki ae korakora ae e raka i aon ae riai (Aramwa 36:20–21)	Namakinan te kimwareirei ae korakora ae e raka i aon ae riai (Aramwa 36:20–21)
E kammarakaki tamneiu ma te maaku ae korakora n iangoan aron menau i matan te Atua (Aramwa 36:14–15)	I kariaria rokou i matan te Atua (Aramwa 36:22)

- Tera ae e kaira Aramwa nakon te kainaomataaki man te karawawataaki? (Tara Aramwa 36:17–18.)
- E kanga ana namakin Aramwa ni kona ni kabotauaki nakon ara namakin ni kona n rairaki? (Tara Ana Taeka Unimwaane Bruce R. McConkie ibukin teuana te reke ae riai ae kaotaki i nano ikai.)

E taku Unimwaane Bruce R. McConkie: “E mwakuri Aramwa kaanga te banna ni katoto. Kakamakun te bure are e taonna e riai n namakinaki irouia kaain te ekaretia ni uean te Atua ake a aki maiuakina te euangkerio; imwiina ao e na roko te rairannano n arona ngkoa ma raoraora aika Nibwaite” (A New Witness for the Articles of Faith [1985], 229).

4. Aramwa ao natin Motiae a mwaane a anga ngaiia nakon tataekinan te euangkerio.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Motiae 27:32–28:20; Aramwa 36:24.

- Tera ae a karaoia Aramwa te Teei ao natin Motiae i mwiin rairakiia? (Tara Motiae 27:32–37.) E kanga te baei n kamataata bwa a bon rairaki ni koaua? A kanga ara mwakuri ni kauring aron koauan ao korakoran rairakira?
- Bukin tera natin Motiae ao toaia a tangiria ni kan tataekina te euangkerio i buakoia Remwanaite? (Tara Motiae 28:1–3 ao ana taeka Unimwaane L. Tom Perry ae i nano aei.) Tera te berita are e anga te Uea nakon te Uea ae Motiae ni kaeti ma korakoraia natina mwaane ni karaoa aia mwakuri ni mitinare? (Tara Motiae 28:6–7.)

E taku Unimwaane L. Tom Perry: “Imwiin te rairaki ao e roko tangiran tataekinan —ae e aki mwaiti i tinaniku iangoan te beku, ma e ngae n anne ma te mwiokoaki anne e bwaka i aon te nakoanibonga, ma man te tangira ni koaua ao te kakaaitau ibukin te bwai are e a tia n reke. Ngkana te roko n te aeka ni bwaeao ae batiboa inanora, ti aki kona n rauaki n ti tangirana iroura n ti ngaira. E riai n tibwauuaaki!” (Man te Conference Report, Eberi 1984, 106; ke Ensign, Meei 1984, 79).

- N te tai are a tia iai n rairaki, ti na kanga ni karikirakea ara boraraoi ibukin tibwauaan ke tataekinan te euangkeio?

Kabaneana

Kamataata bwa ngaira n tatabemaniira nako ti riai n namakina aron rairakin teuanne ao neienne. E ngae ngke e kangaanga riki karekeana ma ni karaaurau riki nakon te rairaki are e namakinna Aramwa ao natin Motiae, e na reke mwiina ae ti te arona..

Wareka Motiae 27:29. Katuruturua bwa rinanon te rairannano ao Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo, ti na kona ni karekea kabwaraan ara bure n te aro are ti na “aki manga maraki.” Imwiina ao ti na riki bwa bwaai ni mwakuri ngaira i nanon bain te Uea ni kakabwaiai maiuia tabeman.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron are baireia te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Re irei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana te iango aei bwa kanoan te reirei.

“A mwaiti aika bwaka irouia n aia taeka ni kababa” (Motiaeae 26:6)

- A kanga ni kona Aramwa te Teei ao natin Motiaeae mwaane ni ikotaki ma tabeman taan aki onimaki, ni kona ni kairiia kaain te ekaretia aika a mwaiti nakon te bure? (Tara Motiaeae 26:6; 27:8–9.) E kanga te taetae ni kababa ni kona ni kabwakaira ao ma ni kairiira nakon te kawai ae e kaairua? Bukin tera e kakawaki bwa ti karaurau ibukin teuare ti kariaia bwa e na anai nanora? (Tara te taeka ae i nano aei.) E na kanga aan onimakinan Iesu Kristo ni buokiira n tuuka kairoroara man aia taeka ni kababa taan aki onimaki?

E taku Unimwaane Ezra Taft Benson: “Ukoukoran kamoamoaakira n te aonaaba, ti tangiria bwa ti na karineaki irouia aomata ake a karineaki n te aonaaba. Ma ikanne are e wene iai te bwai ae kakamaaku, bwa ni mwaitin te tai, bwa aonga n reke taian karineaki akanne, ti riai ni kaaina aia taanga tautia ao ma n ririmwiin taian kairoro n riaboro akanne ao tuua ibukin te botanaomata ake a na uotia rake tabeman aomata akanne nakon nakoia ni kairiiri ae kakawaki Ti taonaki n te rawawata ae korakora ni boong aikai n aia taeka ni kababa aomata ake iai nakoia ni kairiiri ae kakawaki n te aonaaba” (man te Conference Report, Okitobwa 1964, 57; ke Improvement Era, Ritembwa 1964, 1067).

E Motikitaeka n te Motikitaeka ae Raoiroi . . .Aramwa

Reirei
21

Motiae 29; Aramwa 1–4

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa a na atai tuan te tautaeka aika a etieti ao ma n tuka te ibonga ni kewe ao te kainikatonga.
Katauraoi	<p>Wareki, iangoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:</p> <ol style="list-style-type: none">Motiae 29. E reiakin moan tua Motiae ibukin te Tautaeka ae e raoiroi ao e kaurungiia ana aomata ibukin buakakan rinean te uea. A ongo ana taeka n reirei aomata ao a rinea aia tia moti bwa a na riki bwa mataniwiin aia tautaeka, ma Aramwa te Teei bwa aia mataniwi n tia moti.Aramwa 1. E riki Aramwa te Teei bwa te mataniwi n tia moti ao te ibonga ae rietata. E ekinakoa te mwakuri ni kewe i buakoia aomata.Aramwa 2–3. E kan riki Ameriti bwa te uea ma e aki kariaiakaki ni bwanaia aomata. Ngaia ma raona a raonii I-Remwainaite, a mwaaken ramwaia n te uraura, ao a waakina te bobuaka n ekinakoa Nibwaite ake iai aia onimaki.Aramwa 4. E rikirake ni kaubwai te Ekaretia ma e manga rangi ni kainikatonga. E buubai Aramwa man nakoana n tia moti ao ma n anga ngaia nakon te mwakuri ibukin te Uea.

Katautau ibukin Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo	<p>Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.</p> <p>Korei ni karinani taeka aikai i aon te burakibooti: Monarchy, Republic, Democracy, Theocracy.</p> <ul style="list-style-type: none">Baikara nanon taeka aikai? (Kamanenai kamataata aikai ngkana a kainnanoaki ibukin buokaia kaain te kiraati.) <p>Ana Tautaeka te Uea (Mornachy): ana tautaeka temanna te aomata, n ai aron te uea Ribwaobiriki (Republic): tautaeka mai irouia te koraki ake a rineaki bwa taan tei Tautaeka ni Inaomata (Democracy): te aeka n tautaeka ae e baireaki mai irouia aomata, ae e tautaeka man aia rinerine te mwaiti n aomata.</p> <p>Ana Tautaeka te Atua (Theocracy): te tautaeka ae kairaki mairoun te Atua rinanon te kaotioti ae e kananoaki nakon te burabeti</p> <ul style="list-style-type: none">Te aeka n tautaeka raa are a kamanena Nibwaite i aan ana kairiiri Motiae? <p>Kamataata bwa i nanon ririki aika a mwaiti ao e riki Motiae bwa te uea ao te burabeti are e karerekei kaotioti mairoun te Atua ibukin kairaia aomata. Imwiin ana tai ni Uea Motiae, ao Aramwa te Tei e rineaki bwa e na riki bwa te mataniwi n tia moti i aoia ana aomata Nibwaii, ao mai ikai are e a moanaki iai te aeka n tautaeka ae boou n te tai are e ataaki bwa “Aia tai n tautaeka taani moti.” Ni kaeti nakon koroboki aika tabu, “E waaki Aramwa i nanon kawain te Uea, ao e kawakin</p>
---------------------------------------	---

ana tua nako, ao e moti aika a raraoi” (Motiae 29:43). Te reirei aei e kamataata bwa e kanga ni baireaki te aro ni motikitaeka bwa e aonga n reke iai te kairiiri ae e raoiroi ao ma ni kabwarabwarai kangaanga tabeua ake e boo ma ngaai Aramwa ngke e riki ngaia bwa te mataniwi n tia moti ao ngke e riki bwa te ibonga n tararua ae rieta i aoia aomata.

Maroroakinan
Koroboki Aika Tabu
ao Kabonganaia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man koroboki aika tabu.

1. E reiakin moan tua Motiae ibukin te Tautaeka ae e raoiroi

Maroroakina Motiae 29. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati. Kamataata bwa ngke a rawa ni kabane natin te Uea ae Motiae n onea mwiina ni uea, ao e kabutaa nako te katanoata are korobokiia nakoia aomata, are e taekinna iai te aeka n tautaeka are e na onea mwiin aia tautaeka ueea imwiin matena.

- Tera ana taeka n reirei Motiae are e anganiiia aomata ibukin rineakiia ueea? (Tara Motiae 29:13, 16.) Antai mwaane ake uoman ake e kabwarabwarai taekaia Motiae bwa bwaai ni katoto aika kaokoro ibukin te uea? (Tara Motiae 29:13, 18. Tao ko na bae n tangiria ni kan manga rinanon aron aia kairoro ueea aika uoman aikai iaoia aomata.) E kanga Motiae ni kamataata aron mwiin rineaia mwataniwi aika buakaka? (Tara Motiae 29:16–18, 21–23.)
- E iangoia ni katautaua Motiae nakoia aomata bwa a na karaoa te aeka n tautaeka are a na tautaeka iai taan moti n onea mwiin aia tautaeka ueea. Baikara anua ni maiu aika a raraoi ake a riai ni karekei taan moti aikai ake e taekin Motiae? (Tara Motiae 29:11; tara naba D&C 98:10.) Bukin tera ngkai a kakawaki anua ni maiu aika a raraoi aikai ibukiia mataniwi ni bong aikai?
- Tera aan tuua ake a na motikaki iai taekaia aomata? (Tara Motiae 29:11; tara naba Motiae 29:12–14.) Baikara kakabwaia aika a kona aomata ni kukurei iai aomata ngkana a maiuakin tuua ake a aanaki ni koaua ke moan tuua aika etieti?
- Tera are e uotia rake Motiae bwa e na tianaki iai te mwaaka are e kona n reke irouia aomata aika buakaka n tatabemania nako ke kurubu nako? (Tara Motiae 29:24–26, 28–29. E uotia rake Motiae bwa a na karaoi bwaai ni kabane man bwanaaia aomata, taani moti ake a rineaki ao karikiia taani moti bwa a na mwiokoaki ibukiia aomata, ao ma n kariaia te aeka n tautaeka are a na kona aomata ni manga tangitang ni kaaitaraia taani moti ake a aki motikitaeka iaan te tua.)
- Tera are taekinna Motiae ae e riki ngkana angiiia aomata a rinea te buakaka? (Tara Motiae 29:27.) Baikara kawai tabeua aika ti kona ni buokiia iai tabeman aomata bwa a na ota ma n rinea te etieti?

2. E riki Aramwa te Teei bwa te mataniwi n tia moti ao e buakaniia mwakuri ni kewe.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a rineaki man Aramwa 1. Kamataata bwa a tia aomata n iira ana taeka n reirei Motiaeao e rineia taani moti iaon te aba ni kabutaa, ma Aramwa te Teei bwa te mataniwi n tia moti.

- Inanon aia moan ririki n tautaeka taani moti, e uotaki te aomata ae Neea nako matan Aramwa bwa e na motika taekana (Aramwa 1:1–2, 15). Tera ae e a tia Neooa n reireiniia iai aomata? (Tara Aramwa 1:3–4.) Tera mwiin ana reirei nakoia aomata? (Tara Aramwa 1:5–6.) Bukin tera ngkai a rangi n tangiraki ana reirei Neooa irouia aomata aika moan te mwaiti? Baikara man taian reirei aikai aika ko a tia n ongo inanon ara bong aikai?
- Ngke e tabe Neooa n anga reirei nakoia aomata, e kawaraki iroun Kiteon, ae kaain te Ekaretia are e mwakuri bwa te tia reirei (Aramwa 1:7–8; ko na bae n tangiria ni kan kauringia kaain te kiraati bwa e a tia Kiteon ni mwakuri ma te kakaonimaki n riki bwa te kaaben n te taanga ni buaka ibukin te Uea ae Rimwaa). E kanga ana kaeka Kiteon nakon ana reirei ae kaairua Neooa? (Tara Aramwa 1:7.) E kanga ataan ao kakoauaan ana taeka te Atua ni kona ni buokiira n ekinako reirei aika a kaairua?
- E un Neooa ma Kiteon ao e tiringng a n ana kabaang (Aramwa 1:9). Ngke a uotaa nako Neooa aomata nakon Aramwa, baikara buure aika uoua ake e kunea iai Aramwa bwa e bure? (Tara Aramwa 1:10–13. Mwakuri ni kewe ao taan tiritiri.) Tera te mwakuri ni kewe? (Tara Aramwa 1:16; tara naba 2 Nibwaai 26:29.) Tera te kauring are e anga Aramwa ni kaeineti ma mwakuri ni kewe? (Tara Aramwa 1:12.) Tera te bwai ni kakoaua ae ko a tia n nooria mairouia mwakuri ni kewe inanon ara bong aikai?
- E ngae ngke e a tia n tiringaki Neooa ibukin ana bure, mwakuri ni kewe ao mwakuri aika buakaka riki tabeua a reitinako ma ni butanako i aon te aba ni kabane (Aramwa 1:15–16). Tera are e moanna n riki i marenaia te koraki ake a kaaina te Ekaretia ao te koraki ake a aki? (Tara Aramwa 1:19–22.) Ti na kanga ni kairia aomata ake a kukurei nanoia n ara onimaki? (Tara D&C 38:41.)
- E kanga te kauntaeka aei n rotiia kaain te Ekaretia? (Tara Aramwa 1:23–24.) Tera ae ti kona ni ataia mairouia te koraki ake a bon tiku naba inanon ana Ekaretia te Atua? (Tara Aramwa 1:25.) Ti na kanga ni kona n tiku ao n “teimatoa” ni kawakinan ana tua te Atua?

Aramwa 1:26–30 e kabwarabwara tain te rau ao te kaubwai irouia aomata inanon te Ekaretia. Tao ko na bae n tangiria ni kan wareki kiibu aikai ni kabaibati ao imwiina maroroakin tabeua man taian titiraki aikai.

- A kanga ibonga ni manzanoia te koraki ake a reireiniia? (Tara Aramwa 1:26.) Bukin tera e kakawaki te katei aei ngkana ti reireiniia tabeman aomata? Kam kanga n tia ni kakabwaiiaaki mairouia taan reirei ake a tia n anga reirei ma te nanorinano?
- E kanga Aramwa ni kabwarabwara te kawai are a kairaki iai te koraki ake a kainnanoa buokaia irouia kaain te Ekaretia? (Tara Aramwa 1:27.) E na kanga irakin aia katoto ni uota te rau nako nanon maiura?

3. E kan riki Ameriti bwa te uea ma e aki kariaiakaki ni bwanaaia aomata.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Aramwa 2–3.

- Inanon kanimauan ririkin aia tautaeka taan moti, te aomata ae arana Ameriti ae rangi ni bwaati ni kamwane e raonaki irouia aomata aika mwaiti ake a tangiria ni kan karikia bwa aia uea i aon te aba (Aramwa 2:1–2). Bukin tera Ameriti e tangiria n riki bwa te uea? (Tara Aramwa 2:4.) Tera ae e karaoia ngke a aki rineia aomata? (Tara Aramwa 2:7–10.)
- Tera mwiin te moa ni bobuaka are e riki i marenaia Nibwaite ao Ameritinaite? (Tara Aramwa 2:16–19.) Ngke e kanakoia tibwaai Aramwa bwa a na rimwiia nikiraia Ameritite, tera te bwai ae a nooria tibwaai? (Tara Aramwa 2:23–25.) E ngae ngke e karako riki mwaitia, a kanga Nibwaite ni kona n tokanikai iaoia ana taanga ni buaka Amirikia ake a bootaki ma Remwanaite? (Tara Aramwa 2:27–28.)
- Tera ae a karaoia Ameritinaite n te aro are a na kona ni kinaia iai imarenaia ma? (Tara Aramwa 3:4, 13.) A kanga mwaake aikai ni kona ni kakoroa bukin te taetae ni burabeti? (Tara Aramwa 3:14–19.) Bukin tera e kakawaki ibukira bwa ti na “nooria bwa a bon katoka iaoia te maraia”? (Aramwa 3:19).

4. E rikirake ni kaubwai te Ekaretia ma e manga rangi ni kainikatonga. E bubai Aramwa man nakoana n tia moti ao ma n anga ngaia nakon te mwakuri ibukira te Uea.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Aramwa 4.

- E ngae ngke a tokanikai Nibwaite n te buaka i aia Ameritinaite ao Nibwaite, a mwaiti Nibwaite aika mate, ao te koraki ake a maiu a karawawataaki n ae korakora ni buan aia nanai ni man ao aia wiita (Aramwa 4:1–2). Baikara mwiin taian karawawataaki aikai? (Tara Aramwa 4:3–5.) A na kanga karawawataara ni kauti matara n uring ara beku?
- Maanra te tai are e reke irouia kaain te Ekaretia n oki man te etieti ae korakora nakon te kainikatonga ao tangiran bwain te aonaaba? (Tara Aramwa 4:5–6. Teuana te ririki.) Bukin tera ngkai ko taku bwa e kangaanga ibukiia aomata aika a kaubwai bwa a aki kona n katoka te kainikatonga ao tangiran bwain te rabwata nakon tangiran bwain te tamnei? Ti na kanga ni katoki buure aikai?
- E kanga te kainikatonga ni kabuakaka aroia aomata n te Ekaretia ni kairii aomata tabeman, i tinanikun ao inanon te Ekaretia? (Tara Aramwa 4:8–12.) E kanga te aro aei ni kairarangiiia te koraki ake tiaki kaain te Ekaretia man aron taraan te Ekaretia irouia? (Tara Aramwa 4:10.) Bukin tera e kakawaki aia katoto kaain te Ekaretia nakon te mwakuri ni mitinare n te Ekaretia? Ningai te tai are ko a tia iai n nooria aomata n anaaki nanoia nakon te raoiroi man aia katoto kaain te Ekaretia?
- Tera ae karaoia Aramwa n ana kaeka nakon rikiraken te kainikatonga ao aroia aomata aika buakaka? (Tara Aramwa 4:15–18.) Bukin tera e karaoa te bwai aei? (Tara Aramwa 4:19.) E kanga reiakinan ana taeka te Atua “ni kaungaia nanoia [aomata] nakon uringan aia beku”? E kanga reiakinan ana taeka te Atua “ni kanakoa” te kainikatonga, te mwamwanaea te aba, ao te kauntaeka?
- Tera ae iangoaki n te mwakoro n taeka ae “taua ni kamatoa i nanon te koaua ae itiaki” n aron te mwaaka are e na reiakinna Aramwa? (Aramwa 4:19). E kanga

mai um n tia ni bitaki man ongoraam man kaotan aia koaua n te euangkerio ae e itiaki? Baikara kangaanga n te aonaaba ni boong aikai aika a kona ni katamaroaki man reiakinan ao maiuakinan te euangkerio?

Kabaneana

Kaoia kaain te kiraati bwa a na iangoia raoi bwa a kanga ana kangaanga Aramwa ake e kaaitarai ni boraoi ma kangaanga aika ti kaaitarai ni boong aikai ao mwaitira aron katokan taian kangaanga aikai aika ti te arona aroia.

Kamataata bwa n te wiiki ae e na roko, ao kaain te kiraati a na reiakina ana kaeka Aramwa nakon kangaanga riki tabeua ake e kaaitarai ngke e riki bwa te ibonga ae rietata i aoia aomata. Kaungai nanoia kaain te kiraati bwa a na reiakinna bwa e kanga Aramwa n reiakina ana taeka te Atua ni iangoi aaro n tatabeua nako ake e kaitara ma ngaai.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairi te Tamnei.

“Kam a tia ni Karekeia Katotongana i Moami?”

Aramwa 5–7

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa a na oota bwa tera nanon namakina te bitaki inanoia ao ma n teimatoa ni waaki i nanon karaaoan te rairaki.
--------------------	--

Katauraoi	<p>1. Wareki, iangoi, ao tataro ibukin korokoroboki aika tabu aikai.</p> <ol style="list-style-type: none"> Aramwa 5. E kaungaia kaain te Ekaretia Aramwa iaon Taraemera bwa a na maiu n te aro are a tauraoi n namakina te “bitaki ae korakora” i nanoia. Aramwa 6. A mwiasi aomata i aon Taraemera aika a kananorinanoia ao n rairi nanoia man aia bure. Aramwa ao aomata a karaoi kaetieti ke babaire ibukin te Ekaretia iaon Taraemera. Aramwa 7. Inanon te mwarua are Kiteon, E kakoaua Iesu Kristo Aramwa. E kaungaia aomata bwa a na teimatoa ni wakina ririmwian te Tia Kamaiu. <p>2. Wareware riki tabeua: “Taratarai ngkami n te Kainikatonga” (Ezra Taft Benson, Ensign, Meei 1989, 4–7; tara naba Conference Report, n Eberi 1989, 3–7).</p>
------------------	---

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo	<p>Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.</p> <p>Korea tamnein uoua taian buroo aika bubura iaon te burakibooti. Kamatata bwa te buroo e kamanenaaki ni mwaitin te tai bwa kanikinaean te bwai ae ti tangiria ao ae mamate nanora iai. Korea te taeka ae kamoamoa iaon ti teuana maibuakon taian buroo.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tera ae a tangiria ni koaua aomata aika a kainikatonga? (Karekeia uoman kaain te kiraati aika a na wareka Aramwa 4:8 ao Aramwa 5:53 ni kabaibati.) Baikara tabeua bwaai ni katoto ibukin bwaai aika akea manenaia n te aonaaba? (Koroi aia kaeka kaain te kiraati inanon te buro ma te taeka ae kamoamoa ae koreaki iaona.) <p>Korea te taeka ae Nanorinano iaon te kauoua ni buro.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tera ae a tangiria aomata aika nanorinano? (Korei aia kaeka kaain te kiraati inanon te buro ke te nano ma te taeka ae nanorinano ae koreaki iaona.) <p>Kamataata bwa ngkana ti nanorinano imatan te Atua, ao ti a tauraoi ni “bungiaki mairoun te Atua” ao n namakina te “bitaki ae korakora i nanor[a]” (Aramwa 5:14). E maroroakinaki n te reirei aei te aeka ni maiu iaan te Uea n te aro are E na kona ni bitii nanora.</p>
--	--

Maroroakinan Koroboki aika tabu ao Kabonganaiā

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaa riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibū man koroboki aika tabu ni kona ni

kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. E reireinia kaain te Ekaretia Aramwa iaon Taraemera bwa a na kanga ni kona n namakina te “bitaki ae korakora” inanoia.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Aramwa 5. Kauringia kaain te kiraati bwa Aramwa bon te mataniwi n tia moti n aia tautaeka aomata. Ngkai te mataniwi n tia moti ngaia, ao iai irouna te kariaiakaki ni kakorakorai tuan nako te aba. Bon ngaia naba te ibonga n tararua ae rietata n te Ekaretia. Ngkai te ibonga ae rietata ngaia, ao iai mwiokoana bwa e na tataekina ana taeka te Atua. Ngke e noora buakakaia kaain te Ekaretia, e a bubai naba man nakoana ni mataniwi n tia moti ao ma ni “kataua ti karaoran te nakoanibonga ae rietata. . . , ni kakoauaan te taeka” (Aramwa 4:11–20). Beretitenti Ezra Taft Benson e anga reirei bwa bukin tera e kakawaki ibukin Aramwa bwa e na tataekina ana euangkerio Iesu Kristo nakon karaoran te nakoa ni mataniwi n tia moti:

“E mwakuri te Uea man te nano nako tinaniku. Te aonaaba e mwakuri mai itinaniku nakon te nano. . . . Te aonaaba e onoi tein rabwataia aomata man bita aia otawanin. Kristo e bitiia aomata, ake a manga bita aia otawanin. E na karaoi kateia aomata te aonaaba, ma Kristo e kona ni bitii anuan maiuia aomata” (man te Conference Report, Okitobwa 1985, 5; ke Ensign, Nobembwa 1985, 6).

- Ni moanakin ana taetaenikawai, e taekinna Aramwa taikan te roro are e a tia n nako, ake a tia ni kainaomataaki man te tauroranaki n te rabwata ao n te tamnei (Aramwa 5:3–9). Bukin tera ngkai ko taku bwa e kakawaki ibukiia aomata bwa a na ururing aroia aia bakatibu n tauroranaki ao ni kainaomataki? (Ngkana a maroroakina te titiriki aei kaain te kiraati, ko na bae n tangiria ni kan tuangiia bwa a na wareka Aramwa 5:5–7.) E kanga Aramwa ni kabwarabwara taekaia aia bakatibu imwiin “bitakin nanoia” iroun te Uea? (Tara Aramwa 5:7–9.)
- Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki teniua titiraki n Aramwa 5:10. Baikara reken titiraki aikai? (Tara Aramwa 5:11–13.) Tera te rongorongo are e kaineti nakon te “bitaki ae korakora [are e tabe n riki]” inanon taman Aramwa? (Tara Motiae 16:13–15.) Tera ae e riki nakoia aomata ake a kakoaua iai Aramwa bwa te Unimwaane ngke e reireiniia taikan te euangkerio? (Tara Aramwa 5:13; tara naba Motiae 18:1–11.) A kanga ana koaua tabeua te Tia Kamaiu ni kona ni buokiira n namakina te bitaki inanora?
- Inanon ana taetaenikawai ni kabane nakoia aomata iaon Taraemera, e taekinna Aramwa bwa e namakina te “bitaki ae korakora i nanona” ao bungiakina mairoun te Atua” (Aramwa 5:14). Ti kamanena ni mwaitin te tai te taeka ae te rairairi ngkana ti taekina te namakin aei. Tera nanon te rairairi? (Tara Motiae 5:2; 27:24–26.) Te taeka ae rairairi bon te bwai ae riki n ti te taina ke inanon aron waakin karaoran te mwakuri?

E taku ana reirei Unimwaane Bruce R. McConkie: “Ma tii n aaro . . . aika e aki tataneiai iai te aba, n aron Aramwa (Motiae 27), te manga bungiaki n tamnei bon te bwai ae riki inanon tain waakin karaoran te mwakuri. E aki n ae e a bon riki naba n te tai ae waetata. Ma e riki teuatana imwiin teutana. A maiu aomata aika a rairi nanoia nakon teuana kaoauan te tamnei imwiin teuana, ni karokoa ae a maiu raoi i nanon Kristo ao a kororaoi n te raorroi ni maiu i

matana n aki toki" (Doctrinal New Testament Commentary, 3 mwaitin booki iai. [1966–73], 3:401).

Ko kona ngkana ko tangiria ni kan wareka Aramwa 5:45–46 ma kaain te kiraati bwa kaanga mwakoron te maroro aei. Taraia bwa e ngae ngke e a tia Aramwa n namakina te rairaki ae kamiimi aei, ma e "aki mamtam ao e tataro inanon bong aika mwaiti bwa [e] aonga n atai bwaai aikai."

Kamataata bwa ngke e kabwarabwara Aramwa nakoia aomata i aon Taraemera, ao e titirakinia titiraki aika karinanaki. Ti kona ni kamanenai titiraki aikai ni bon tuoira i bon iroura ngkana ti waakina karaaoan te mwakuri n rairairi. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na ikaruoruo ni wareki kiibu man Aramwa 5:14–21, 26–31. Tuangiia bwa a na maroroakin titiraki man kiibu aikai aika iai nanoia aika onoti ke aika kakawaki nakoia. Kam kona ni kamanenai titiraki ibukin te maroro aikai ni kaungaia kaain te kiraati bwa a na iria ao ni buokia kaain te kiraati ni iangoia bwa a na kanga n reitaa nako waakin te mwakuri n rairairi:

- Aramwa e taekina aron karekean "katotongan te Atua ae koreaki i aon moamoar[ra]" (Aramwa 5:19). Te taeka ae moamoara e kaeti nakon katein te aomata ke nakon aron taraan matan ke moan te aomata are e kona ni kaota iai aron anuan maiun teuanne ke neienne. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na iangoia ma te karaurau bwa a na kanga ni kaeka ana titiraki Aramwa ae kangai: "Kam a tia ni karekea katotongana i aon moamoami?"
- E na kanga ni ibuobuoki nakoira iangoara bwa ti tabe ni motikaki taekara iroun te Uea? (Tara Aramwa 5:15–19.)
- E titiraki Aramwa ma n taku, "Ngkana kam a tia n namakina te bitaki i nanomi, ao ngkana kam a tia namakina te kan anenea kunan tangiran kaboan maiura, . . . kam kona n namakinna naba ngkai?" (Aramwa 5:26). Tuangiia kaain te kiraati bwa a na iangoia ma te karaurau bwa a na kanga ni kaekaa te titiraki aei. N te tai naba are e a tia iai te aomata n namakina te kan anenea kunan tangiran kaboan maiura," tera te bwai ae kona ni kauarerekeea te namakin anne? Tera ae ti na karaoaia n reitaanako waakinan karaaoan te mwakuri n rairairi?
- Ti na kanga ni kawakinira bwa ti na "aki bukinaki i matan te Atua"? (Tara Aramwa 5:27, 50–51.)
- E kanga te kainikatonga ao te bakantang ni karaoria nakoira bwa ti na aki tauraoi ni kaaitibo ma te Atua? (Tara Aramwa 5:28–29.) Bukin tera ti aki tauraoi ni kaaitibo ma te Atua ngkana ti kaenaenaia ao ni bwainikiriniia aomata tabeman, n aron are e koreaki ni kiibu 30 and 31?
- Imwiin tian Aramwa n taekin titiraki aikai, ao e kairoroia aomata bwa a na rairi nanoia ibukin aia bure (Aramwa 5:31–32). Imwiina ao e kakoaua bwa a kona ni kabwaraki aia bure rinanon Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo (Aramwa 5:33–35). Tera te kakao are anganiira te Tia Kamaiu? (Tara Aramwa 5:33–35.) E kanga te kakao aei ni kona n anganira te kaantninga?
- Nakoia aomata aika a aki raoiroi iaon Taraemera, e taku Aramwa, "E a tia te tia kawakin tiibu ni weweteiko ao ae bon weweteiko naba, ma kam aki kan ongo nakon bwanaana!" (Aramwa 5:37). Antai te tia kawakin tiibu are e taekinna Aramwa? (Tara Aramwa 5:38.) E kanga te Tia Kamaiu ni weweteira? Tera ae ti kona ni karaoria n ongo taeka nakon bwanaana?

- Tera ae ti kona n reireiniira iai man Aramwa 5:43–49 ibukin ana wewete te burabeti?
- E kauringia aomata Aramwa bwa a na aki riai ni imanono, ke n reitaanako aia buakaka (Aramwa 5:53–56; uringnga bwa e taekina te titiraki Aramwa ae kangai “Kam na imanono naba n rawa ni karaoia?” aua te tai). Bikin tera mwaniukan te bure bon mwakoron te rairan te nano ae riai? (Tara Aramwa 5:56; tara naba Motiae 16:5; D&C 58:42–43.)
- E tuangiia ana aomata Aramwa, “Kam na otinako man te buakaka, ao kaokoroi ngkami” (Aramwa 5:57). Ti na kanga ni kaokoroira man te buakaka ngkai ti maeka n te aonaaba?

2. Aramwa ao aomata a karaoi kaetieti ke babaire ibukin te Ekaretia iaon Taraemera.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Aramwa 6.

- Imwiin ana taetaenikawai Aramwa, ao a mwaiti aomata aika a rairinanoia man aia bure ao ma n kananorinanoia i matan te Atua (Aramwa 6:1–2). Bukin tera aomata ake tabeman a rawa n rairinanoia man aia bure? (Tara Aramwa 6:3. A “karikirakea te kamoamoa inanoia.”) E kanga te kainikatonga n tukiia aomata man rairan nanoia? Ti na kanga ni kona n tokanikai i aon te kainikatonga inanora?

E taku Beretitenti Ezra Taft Benson: “Te bwai n aoraki ibukin te kainikatonga bon te nanorinano —te nimamannei, te taotaonaki n nano (tara Aramwa 7:23). . . Kariaia bwa ti na rinea te nanorinano. Ti kona n rinea te kananorinanoira man kataean ana kai te kairiribai nakoia tarira ao mwaanera, ni karineia n ai arora, ao n tabekiia rake ni karietataia ke ni karietataia riki nakoira. . . . Ti kona n rinea kananorinanoara man karekean taeka n reirei ao boakira n reireiaki. . . . Ti kona n rinea kananorinanoara man kabwaraan aia bure te koraki ake a tia ni bure nakoira. . . . Ti kona n rinea kananorinanoara man karaoan te mwakuri n ibuobuoki n aki tabeakin aroarora. . . . Ti kona n rinea kananorinanoara man nakora ni karaoi ara mwakuri ni mitinare ao ma n tataekina te taeka are e kona ni kananorinanoia aomata riki tabeman. . . . Ti kona n rinea kananorinanoara man nakora nakon te tembora n angin riki te tai. . . . Ti kona n rinea kananorinanoara mani kaotan ara bure ao man mwaniukan ara bure nako ao ma ni manga bungiaki mairoun te Atua . . . Ti kona n rinea kananorinanoara man tangiran te Atua, ma ni kananorinanoi nanora nakon nanona, ao ma ni karimoaa i nanon maiura” (man te Conference Report, Eberi 1989, 6; ke Ensign, Meei 1989, 6–7).

- Aramwa ao aomata iaon Taraemera “a tia ni moana karaoan kaetieti ao babaire ibukin te ekaretia” ma ni katabuaia ibonga ao unimwaane, ma ni bwabetitoia taan rairaki aika a boou, ao ma ni bobotaki teuana ni mwaitin te tai n aki mamamatam ao n tataro (Aramwa 6:1–6). A kanga kaetieti ao babaire n te Ekaretia ni buokiira n reitaanako karaoan te mwakuri rairairi?

3. E kakoaua Iesu Kristo Aramwa. E kaungai nanoia aomata i aon Kiteon bwa a ririmwiin te Tia Kamaiu.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Aramwa 7. Kamataata bwa imwiin tian Aramwa n reirei iaon Taraemera, e nako n tataekina te euangkerio nakoia aomata n te mwarua are Kiteon (Aramwa 6:8).

- E tuangiia aomata Aramwa n te mwarua are Kiteon bwa a “mwaiti bwaai aika a na roko” ma rokon Iesu Kristo bon moan te kakawaki (Aramwa 7:7). Tera ae anga reirei iaona Arama ibukin ana mwakuri te Tia Kamaiu iaon te aba? (Tara Aramwa 7:10–13.) Bukin tera te Tia Kamaiu e katokaa iaona marakira ao rawawatara, aorakira, ao ara bure? (Tara Aramwa 7:11–14. Kaoiia kaain te kiraati n te tai ae riai bwa a na tibwauua aia namakin ibukin mwaakan te Tia Kamaiu bwa aonga n atai baika a kainnanoi, katakiia, ao nanokawakia ao ma n anai aia bure.)
- Ni kawai raa aika a kaokoro iai ana rongorongo Aramwa ake e taekin nakoia aomata iaon Kiteon ma ana rongorongo ake e taekin iaon Taraemera? Ni kawai raa aika a boraoi iai rongorongo? Bukin tera Aramwa e tataekina te rairannano nakoia aomata iaon Kiteon e ngae ngke a ikakorakora ni maiuakina te raoiroi? (Tara Aramwa 7:9, 14–16, 22, 26.)

Kabaneana

Karekea ke tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Aramwa 7:23–25. Kamataata bwa kiibu aikai a kabwarabwara aron te aomata are e a tia n namakina te bitaki inanova are e taekinaki mairoun Aramwa ao are e teimatoa n “anenea kunan tangiran kaboan maiura”(Aramwa 5:26). Ngkai ti reitaanako te waaki ibukin karaoan te rairairi, ao ti na kona ni kaantaninga te bong ngkana ti a butimwaeaki “inanon uean karawa n aki manga otinako” (Aramwa 7:25).

N aron ana kairiiri te Tamnei, kakoaua bwa e koaua te koaua are e maroroakinaki inanon tain te reirei.

“E raka nakon Temanna te Tia Kakoaua”

Reirei
23

Aramwa 8–12

Kaantaninga Te karikirakea aia atatai kaain te kiraati ibukin te babaire ibukin kabooan maiura ao te mwaaka ni karekea te tia kakoaua ae raka riki nakon temanna bwa a na kakoaua koauan te euangkerio.

-
- Katauraoi**
1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai
 - a. Aramwa 8–9. Imwiin tataekinan te euangkerio iaon Merekī, e weteia aomata Aramwa iaon te aba ae Amonia bwa a na rairinanoia, ma a aki ongo iouna. E mwanga nako ma e kaokaki ioun te anera. E butimwaeaki Aramwa ioun Amureki, ao a tuangaki ngaiia uoman bwa a na tataekina te euangkerio iaon Amonia.
 - b. Aramwa 10. E tataekina te euangkerio Amureki nakoia aomata iaon Amonia ao e kabwarabwara rairakina. A miimi aomata bwa iai temanna riki te tia kakoaua nakon ana reirei Aramwa. E kauntaeka Amureki ma rooia ao taan moti aika aki raoiroi.
 - c. Aramwa 11. E kauntaeka Amureki ma Teterom ao kakoaua rokon Kristo, motikan taekaia aomata aika buakaka, ao te babaire ibukin kabooani maiura.
 - d. Aramwa 12. E kabwarabwara riki Aramwa ana taeka Amureki, ma ni kauringi naano aika matoatoa ao te buakaka ao e kakoaua te Bwaka ao te babaire ibukin kabooan maiura.
 2. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na tauraoi ni kakimototoa rongorongan kaaitiboa Aramwa ao Amureki (Aramwa 8:19–32).
 3. Tuangiia uoman kaain te kiraati bwa a na katauraoia ni wareka te taetaenikawai n Aramwa 11:21–40, ma temanna te aomata ae e wareka ana taeka Amureki ao te aomata are temanna e wareka ana taeka Teeterom.
 4. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, uotia nakon te reirei te bwai inanon te bwaoki ke te baeki. Uota te bwai ae aki batī n tataneiai te aba iai, te bwai are a na aki kona kaain te kiraati ni kaantaningaiko ke ni kakoauako bwa ko kona ni karekea. Taraia ke kakoaua bwa te bwai anne e raba inanon te bwaoki ke te baeki.

**Aron Waakinan
te Reirei**

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.

Kaota te bwaoki (ke te baeki) ma te bwai inanona (tara te “Katauraoi,” aitam 2). Tuangiia kaain te kiraati bwa tera are inanon te bwaoki, ma tai kaota te bwai anne nakoia. Tuangiia ngkana a kakoaua bwa e bon mena te bwai anne inanon te bwaoki.

Imwiin tiaia kaain te kiraati n tia ni karekea aia tai ni kaeka, tuanga temanna mai buakoia bwa e na waerake man taraa nanon te bwaoki. Tuanga te aomata aei bwa e na tuangiia kaain te kiraati ake tabeman bwa tera are inanon te bwaoki. Imwiina titirakinia kaain te kiraati riki ngkana a kakoauua ngkana bon iai te bwai inanon te bwaoki.

- Bukin tera e bebete riki kakoauuaana bwa te bwai e mena inanon te bwaoki imwiin tian temanna ni waerake ma n taraia?

Kamataata bwa ngke e tataekina te rairannano Aramwa nakoia aomata i aon Amonia, e raonaki iroun Amureki. Te reirei aei e maroroakina aron kakorakoraan ana reirei Aramwa man ana kakoaua Amureki.

Maroroakinan
Koroboki aika tabu
ao Kabonganaia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. E weteia Aomata Aramwa i aon Amonia bwa a na rairi nanoia, ma a bon aki kan ongo irouna.

Maroroakina Aramwa 8–9. Kaoia ke tuangia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a tia n rineaki ni kabaibati bwanaaia. Kauringiia kaain te kiraati bwa e anga nako te kaintekateka ni motikitaeka nakon Nibwaiaia ao ma ni moana mwanangana ni mitinare. E rin inanon aikai te mwananga nakon te kaawa ae buakaka ae Amonia.

- Imwiin karaon kaetieti ma babaire ibukin te Ekaretia ibuakoia aomata iaon Kiteon ao Mereki, E nako Aramwa n tataekina te euangkerio iaon te aba ae Amonia. Tera te kangaanga are e kaaitara mangaia ikekei? (Tara Aramwa 8:8–9.) Baikara taeka n Aramwa 8:10 aika a kabwarabwara aron korakoran Aramwa i aon Amonia? A kanga aomata iaon Amonia ni kaeka nakon tataekinan te euangkerio iroun Aramwa? (Tara Aramwa 8:11–13.)
- Tera ae e riki ngke e kitana Amonia Aramwa ao ma ni mwananga nakon te kaawa ae Aaron? (Tara Aramwa 8:14–17.) Ni kaeti nakon te anera, tera bukina ngkai e riai Aramwa ni kimwareirei? (Tara Aramwa 8:15.) E kanga Aramwa ni kaeka nakon ana kaetieti te anera? (Tara Aramwa 8:18.) Tera ae ti kona n ataia man ana kaeka Aramwa aei?

Tuanga kaain te kiraati are e a tia n rineaki bwa e na taekinna ni kakimototoa bwa e kanga Aramwa ni kaaitibo ma Amureki (Aramwa 8:19–32). Ngkana ko tuai n tuanga kaain te kiraati bwa e na karaoa te bwai aei, ko kona ngkoe n taekina te rongorongo aei.

- E kanga te Uea ni katauraoa Amureki bwa e na tataekina te euangkerio ma Aramwa? (Tara Aramwa 8:20, 27; 10:7–11.) Baikara kawai riki tabeua ake a kona aomata n tatabeman nako ni katauraoia nakon karaoan ana mwakuri te Uea?
- Bukin tera aomata iaon Amonia a bon teimatoa naba n aki kan ongo n ana kauring Aramwa? (Tara aramwa 9:5.) Baikara aia kauntaeka ake a kamanenai n aki kan ongo ana rongorongo? (Tara Aramwa 9:2, 6.)

- E taku Aramwa bwa aomata aika buakaka iaon Amonia a tia ni mwaninga aia karaki ni kawai aia bakatibu aika raoiroi, ana tua nako te Atua, ao kainaomataaia aia bakatibu ioun te Uea (Aramwa 9:8–11). E kanga aron mwamwaningaia ni kairia nakon te buakaka? Baikara bukina tabeua ake a mwaninga iai aomata n aron te bwai are e a tia ni karaoria te Uea ibukiia ao tabeman riki? Baikara kawai aika oomwaaka aika kam a tia ni kunei ibukin ururinga ana kakabwaia te Uea nakoimi?
- E kauringia aomata Aramwa aika buakaka aika Nibwaite iaon Amonia bwa ngkana a aki rairi nanoia, e na kona te bong ni motikitaeka “ni bebete namakinana riki” ibukiia Remwanaite nakon are bon nakoia (Aramwa 9:15). Bukin tera te bwai aei ngkai e kangai? (Tara Aramwa 9:14–24; tara naba Ruka 12:47–48; D&C 82:3.) Tera te bwai ae tangiria te Uea mairouia te koraki ake a karekea te atatai ae korakora riki?
- Tera ae reiakinna Aramwa n aron taian “berita ake a kanakoaki nakoia Remwanaite”? (Aramwa 9:16–17). A kanga ni kakoroaki bukin berita aikai ni boong aikai?

2. E tataekina te euangkerio Amureki nakoia aomata iaon Amonia.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki aikai man Aramwa 10. Kamataata bwa imwiin tian Aramwa n taetae nakoia aomata, e tei Amureki ao e moana tataekinan te euangkerio nakoia. Amureki e riki man kanoan nako Riaai ao bon te mwaane ae e rangi ni marurung “ae e aki urereke ataakina” n te botanaomata (Aramwa 10:2–4).

- E taku Amureki bwa e bon bati te “wewete nakoina ao e bon aki ongo” ma e “aki ongo” ao e “atai bwaai aikai” ma e “bon rawa n atai” (Aramwa 10:6). Baikara kawai tabeua ake e weteira iai te Uea? Bukin tera ti baenikai n taai tabetai ni kaekaa? Ti na kanga n tauraoi ni butimwaaia riki?
- E rairaki n ningai Amureki? (Tara Aramwa 10:7–11; ko na bae n tangiria ni kan tuangjia kaain te kiraati bwa a na wareki ni kabane kiibu aika nimaua aikai ni kabaibati.)
- Tera te bwai ae a tangiria rooia ake a titirakina Amureki? (Tara Aramwa 10:13–16, 31–32.) Bukin tera aki kona ni mwamwanaia? (Tara Aramwa 10:17.)
- E boaia rooia Amureki ao e kauringia bwa a karaoa te bwai are a na boboto mai iai kamaunankoaia aomata. (Aramwa 10:17–21, 27). A kanga ni karaoa te bwai are e na boboto mai iai kamaunankoaia aei? Tera te bwai are e tuuka kaman kamaunakia aomata? (Tara Aramwa 10:22–23.) Ko kanga n taku bwa aia tataro aomata aika raoiroi e buoka katokan mwiin te buakaka ni boong aikai?
- Bukin tera a mimi aomata n ana taeka Amureki? (Tara Aramwa 10:12.) Baikara kakabwaia ibukin karekean ae raka iaon temanna ngkana e taekinaki te euangkerio? Ti na kanga ni kamatoaira n tatabemaniira nako ni kekeiaki aikai? (Ko na bae n tangiria ni kan taekinna nakoia aomata inanon te Ekaretia are a anga reirei ni kakauoman, n ai aroia mitinare ake a bwanin aia tai, taan reirei ni mweenga, taan kawari mweenga, ao kaaro.)

Kaoia kaain te kiraati bwa a na tara aron te anga reirei ni karokoa tokin te reirei bwa a kanga Aramwa ao Amureki n reitanako aia waaki ni boutoka ana kekeiaki

temanna ma temanna irouia n tataekina te reirei ae ti te arona. Ngkai a tabe ni maroroakinaki taian reirei, ko na bae n tangiria ni kan kakimototoi taekaia iaon te burakibooti. Te tiaata aei e katauraoa te katoto bwa ko na kanga ni karaoa te bwai aei.

TE REIREI	ANA TIA KAKOAWA AMUREKI	ANA TIA KAKOAWA ARAMWA
Mwakuri ni Kamaiu	Aramwa 11:40	Aramwa 12:33–34
Rairannano	Arawa 11:40	Aramwa 12:24
Motikitaeka	Aramwa 11:41	Aramwa 12:14
Mangauti	Aramwa 11:41–42	Aramwa 12:24–25

3. E kauntaeka Amureki ma Teterom ao e kakoaua Kristo.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Aramwa 11. Kamataata bwa te mwakoro 11 e moanaki man kabwarabwaraan taikan aron kawakinan te mwane irouia I-Nibwaaite. Ni moan Aramwa 11:20 bon rongorongan Amureki ngke e titirakinaki ioun Teterom, are temanna mai buakoia rooia ae moan te bwaati ni kamwamwane iaon te aba ae Amonia.

- A kanga taani moti iaon Amonia ni karekea aia mwane? (Tara Aramwa 11:1, 20.) Bukin tera a tangiria ni kauntaeka ma Aramwa ao Amureki? (Tara Aramwa 11:20.)

Tuangia uoman kaain te kiraati ake a tia n rineaki bwa a na wareka te taetaenikawai imarenan Amureki ao Teeterom (e kuneaki n Aramwa 11:21–40). Ke kamanenai iango riki tabeua ibukin te anga reirei n tokin te reirei ni kabwarabwarai kiibu aikai. Imwiina ao maroroakin nikiran taian titiraki n te mwakoro aei.

- E kanga Amureki ni kaekaa ana moan titiraki Teeterom? (Tara Aramwa 11:21–22.) Ti na kanga n tarai ara taeka ao ara anga reirei bwa a na boraoi ma Tamnein te Uea?
- E titiraki Teeterom nakon Amureki ngkana Iesu E kona ni kamaiuia aomata man aia bure (Aramwa 11:34). Tera bukina are e anga Amureki ngke e taekinna bwa ti aki kona ni kamaiuaki man ara bure? (Tara Aramwa 11:34, 37.) Tera te kaokoro i marenan te iango ae kaairua ibukin te kamaiuaki man ara bure ao te koaua are ti kona ni kamaiuaki man ara bure? (Ngkana ti tuai n rairi nanora ao ma n tiku n arora are ti bure iai, ti bon aki kona ngkanne ni kamaiuaki. Ngkana ti rairinanora, ao Iesu Kristo e kona ni kamaiuira man ara bure.)
- Kakabwaia baikara man ana Mwakuri ni Kamaiu Kristo aika a kona n reke nakoia aomata ni kabane? (Tara Aramwa 11:42–43.) Kakabwaia baikara aika a kona n reke ti nakoia te koraki ake iai aia onimaki Irouna ao a kawakin Ana tua nako? (Tara Aramwa 11:40–41.)
- Tera ae e reiakinna Amureki ibukin te mangauti? (Tara Aramwa 11:43–45.) Bukin tera ngkai a kakawaki koaua aikai ibukira bwa ti na atai?

4. E kamataata riki Aramwa nanon ana taeka ao ana kauring Amureki ni kaaitaraia te koraki ake a matoatoa-nanoia.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Aramwa 12. Taekinna bwa imwiin tian Amureki ni kaekaa ana kauntaeka Teterom, e “moanna n ruru” Teterom (Aramwa 11:46). N nooran aei, ao Aramwa e moanna n taetae ni kabwanina raoi ana taeka Amureki, . . . ni kabwarai nanon koroboki aika tabu i aon are e a tia Amureki ni karoia” (Aramwa 12:1).

- Man iangoan Ana taeka Aramwa nakon Teterom n Aramwa 12:3–6, tera ae ti kona n ataia man te bwai are tangiria Tatan ao e kanga ni mwakuri? (Taekinna bwa Tatan ni mwaitin te tai e kataia ni mwaamwana te aomata temanna n te aro bwa aonga ni mwaiti aomata aika e na kairia nakon te kamaunananakoaki.) Ti na kanga ni kataniira man ana mwakuri ni kamwamwane Tatan?
- Tera are e reiakinna Aramwa bwa e kanga aron nanora n rooti ara atatai n ana taeka te Atua? (Tara Aramwa 2:9–11.) Baikara kakabwaia aika a roko nakoia te koraki ake a aki kamatoatoai nanoia? (Tara Aramwa 12:10.) Ti na kanga ni karikirakei naano aika a kinaa, aatai, ao ma ni kariaia ana taeka te Atua? (Tara 1 Nibwaai 2:16; 15:11.)
- E reireiniia aomata Aramwa ake a kamatoatoai nanoia n eekanako ana taeka te Atua bwa a na kabuakakaaki n aia taeka, aia mwakuri, ao n aia iango (Aramwa 12:13–14). Bukin tera ko taku bwa e motikitaeka te Uea ni kaeti ma ara ingao ao ai uana naba ma ara mwakuri?
- E kanga Aramwa ni kamataata aroaroia te koraki ake a aki rairinanoia ao ni mate inanon aia bure? (Tara Aramwa 12:14–18.) Bukin tera bwa e na riki aei nakoia aomata aikai “n te aro are titebo ma akea kaboon maiuia ae e a tia ni karoaki”? (Tara D&C 19:16–18.)
- Iai inanon Aramwa 12:22–34 ana kabwarabwara Aramwa ibukin Bwakan Atam ao te babaire ibukin kaboon maiura. Tera are e reiakinna Aramwa n aron bukin te maiu ae mamate aei? (Tara Aramwa 12:24.) E kanga ataan te moan tua aei ni kona ni buokiira ni maiu n te aro ae raoiroi riki?
- Bukin tera ngkai e kakawaki bwa e riai te “Atua n angan [Atam ao Nei Ewa] tuua, imwiin tian kaotaan te babaire ibukin kaboon maiura”? (Aramwa 12:32). E na kanga aron ataakin te babaire ibukin kaboon maiura ni buokiira ni kawakin tuua? A na kanga kaaro ao taan reirei ni kamanena te moan tua aei ngkana a reiakina aron kakawakin tuua?
- Bukin tera e riai ibukira bwa ti na ataia bwa E a tia te Atua ni katauraoa te babaire ni kamaiu ibukin kaboon maiura? Tera ae e reireiniira iai te babaire ibukin kaboon maiura ibukin ana motiraoi ao ana nanoanga te Atua?

Kabaneana

Taekinna bwa ngke a uaia ni mwakuri Aramwa ao Amureki bwa kaanga taan kakoaua ngaiia ibukin ana euangkerio Iesu Kristo, a kakorakoraia i bon irouia ao n anga reirei aika a korakora ibukin te babaire ibukin kaboon maiu. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na karekei aia tai n ni kakorakoraia temanna nakon temanna ni kaotan aia kakoaua ibukin te euangkerio.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana te iango aei bwa kanoan te reirei.

Kaekaan Ana titiraki Teeterom

Tuangii kaain te kiraati bwa a na kain aia boki aika tabu ao n akea te maroro ae e na karaoaki i mwaain are a titirakinaki bwa a na kataia ni kaekai n te aro ae eti ana titiraki Teeterom nakon ake e titirakina iai Amureki, n aron are e koreaki n Aramwa 11:26–39. Kabotaui reeke ake a aanga ma reeke ake e anga Amureki. Imwiina ao maroroakinna bwa e kanga Teeterom ni kataia ni kamwannea Amureki n anganna reeke aika a camino. Taekinna bwa e kakawaki bwa ti na atai koaua aika kakawaki man te euangkerio ma ni kakaea ke ni karekea ana kairiiri te Tamnei ae Raoiroi n te aro bwa ti aonga ni kona n tauraoi imwaain aeka n titiraki nako.

“Anganira te Korakora ni Kaeti ma Ara Onimaki . . . iroun Kristo” 24

Reirei

Aramwa 13–16

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa a na kinaa ke a na ataa kakawakin karinean aia beku ake a kaman katabuaki nako iai imwaain rokoia n te aonaaba, ni weteaia nakon nakoia, ao ni mwiokoia n te nakoanibonga ao ni buokiia bwa a na oota n aia taeka n reirei burabeti are e na buokiira n rin inanon ana tabo ni motirawa te Uea.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoia raoi, ao tataro ibukin koroboki aika a tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. Aramwa 13. E anga te taeka ae mwaaka Aramwa ibukin te nakoanibonga ao te reirei ibukin te katabu are a kaman anganaki aomata imwaain ruoia nakon te aonaaba.b. Aramwa 14. A bwainikiranaki Aramwa, Amureki, ao tabeman riki taan onimaki aika kakaonimaki ibukin raoiroia. E kainaomataia Aramwa ao Amureka te Uea man te karabuuti ibukin aia onimakinan Kristo irouia.c. Aramwa 15. E katokaki aorakin Teterom ao e bwabetitoaki. A mwaiti aomata aika a bwabetitoaki iaon Titom.d. Aramwa 16. A kakoroaki bukin ana taeka Aramwa bwa a na kamauna/uruaka Amonia Remwainaite. Te Uea E katauraoi nanoia aomata bwa a na butimwai taeka ake a taekinaki iroun Aramwa, Amureki ao tabeman riki.2. Wareware riki tabeua: Ana Raitaeka Iotebwa Timiti, Karikan Bwaai 14:25–40; Ita 12:12–13.3. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, uotia nakon te reirei te tamnei are e kabwarabwara aron te mwaane are e karekea te nakoanibonga, n ai aron Kristo ngke e Katabuia Abotoro (62557; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 211) ke Manga kaokan te Nakoanibonga ae te Merekiteraka (62371; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 408).
Aron Waakinan te Reirei	Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke teuana mairoum ni moana te reirei iai. Tuangia kaain te kiraati bwa ko na koreia iaon te burakibooti teuana maibuakon titiraki aika moan te kakawaki ae ti kona n titiraki iai. Imwiina koreia iaon te burakibooti Ni kanga? Kamataata bwa te titiraki aei e kakawaki ngkana iai irekerekena ma katein maiura. Ni kaota raoi te bwai aei, tuangiia kaain te kiraati bwa a na iango n aia iango bwaai aikai: <ol style="list-style-type: none">a. E ataia te kairake n ataenimwaane bwa e tangiria ni kani mena n te tabo teuana n te tai ae bon riai, ma e aki ataia bwa e na kanga n roko ikekei.b. Te aine e ataia bwa e tangiria ni kan bwabetitoaki , ma e aki ataia bwa e na kanga ni karaoia.

- c. E ataia te mwaane temanna bwa Iesu bon te Tia Kamaiu, ma e aki ataia bwa e na kanga ni kawaria. (Ngkana ko taekina te katoto aei, ao ko bae n tangiria ni kan tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka 1 Nibwaai 15:14.)

Kamataata bwa ngke e anga reirei Aramwa nakoia aomata i aon Amonia, e taekina te kawai teuana ae ti kona n ataia bwa ti na kanga ni kawara te Kristo. Nakon kamanenaan te taeka ae ni kanga, e kamanena te mwakoro n taeka ae “n te aro raa.” Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Aramwa 13:1–2.

Katea ke kaota te tamnei ae kamataata aron te katabu n te nakoanibonga (tara “Katauraoi,” aitam 3). Kamataata bwa mwakoron te reirei aei e mororoakinaki iai bwa e kanga aron te babaire ibukin te nakoanibonga ni buokira n “ataia bwa te aro raa ae na kaantaningaa iai [te] Nati ibukin kaboon maiura” (Aramwa 13:2).

Maroroakinan
Koroboki aika tabu
ao Kabonganaia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokira kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiua kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. E anga te taeka ae mwaaka Aramwa ibukin te nakoanibonga ao te katabu are e kaman karaoaki imwaain te ruo nakon te aonaaba.

Maroroakina Aramwa 13. Kaoia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a tia n rineaki ni kabaibati. Kamataata bwa ngke e reireina Teterom Arama ao tabeman riki iaon Amonia n aron te babaire ibukin kaboon maiura, e kakoaua te nakoanibonga ao te reirei ibukin te katabu are e a kaman karaoaki imwaain te ruo nako aon te aba. Taekinna bwa ibonga ake e taekinia Aramwa n ana taetaenikawai bon ibonga aika a rietata n te Nakoanibonga ae te Merekitereka (Aramwa 13:10).

- N ningai te tai are a moani “weteaki ao ni katauraoaki” iai mwaane bwa a na katabuaki nakon te Nakoanibonga? (Tara Aramwa 13:3.)

E taku te Burabeti ae Iotebwa Timiti, “Ni kabane mwaane ake iai nakoia bwa a na ibuobuoki nakoia kaain te aonaaba a kaman katabuaki nakon te nakoanne n te Bowi ae Kakannato i karawa imwaain te ruo nakon te aonaaba aei” (Teachings of the Prophet Joseph Smith, sel. Joseph Fielding Smith [1976], 365).

- A kanga mwaane ni kamataata raoi inanon te maiu are imwaain te maiu aei are a bon kororaoi nakon katabuaia imwaain ruoia nakon te aonaaba nakon karekean te Nakoanibonga ae Merekitereka? (Tara Aramwa 13:3–5.) Tera ae a riai ni karaopia mwaane inanon te maiu aei n teimatoa ni kororaoi ibukin katabuaia are e a kaman karaoaki nakoia? (Tara Aramwa 13:8–10.)
- E kanga ana reirei Aramwa ibukin te katabu are e a kaman karaoaki n riai n rooti kawai ake a kakaraoaki ibukin kamatoaia n te kateibai te koraki ake a weteaki bwa a na mataniwi iaora? A na kanga reirei aikai n riai n rooti ara kaeka ngkana a kanakoi wewete mataniwin te nakoanibonga ke mwakuri riki tabeua nakoira?

E taku ana reirei Beretitenti Spencer W. Kimball: "Imwaain rokora ikai, ao aine aika kakaonimaki a anganaki mwakuri tabeua ake a na karaoi ma mwaane a kaman katabuaki nakon taian mwakuri n te nakoanibonga. Ngkai tiaki kona n uring aron baikanne, e bon aki bita naba te koaua ae mimitong are ti tia n te taina ni kariaia. Kam mwiokoaki ibukin baikanne bwa n taai aika bwakanako ao kam a tia ni kaantaningaaki n ai aroia naba te koraki ake ti kamatoia n te kateibai n ai aroia burabeti ao abotoro!" ("The Role of Righteous Women," Ensign, Nobembwa 1979, 102).

- E taku Aramwa bwa mwaane a karekea te Nakoanibonga ae te Merekitereka n te aro are a na kona n "reirei Ana tua te [Atua] nakoia natia aomata, bwa a riai naba n rin n Ana tabo ni motirawa" (Aramwa 13:6; tara naba te kibu 1). Baikara baika a riai n reiakin te koraki ake a reke irouia te Nakoanibonga ae te Merekitereka n reken aia tai? Tera ae nanonaki n te rin inanon ana tabo ni motirawa te Uea? (Tara te anaitaeka ae inano aei.) Bukin tera ngkai ko taku bwa ti kainnanoa te anga reirei ao reiakinan te euangkerio n te aro bwa ti aonga n rin inanon Ana tabo ni motirawa te Uea?

E taku ana reirei Unimwaane Bruce R. McConkie: "Ana motirawa te Uea, ike e a iangoaki iai aron te maiu ae mamate aei, bon karekean te atatai ae kororaoi ibukin ana mwakuri te Atua ae kakannato inanon boong aika kaitira. [E taku Beretitenti Joseph F. Smith,] 'Nanona bwa te rin inanon ana atatai ao ana tangira te Atua, ni karekean te onimaki inanon ana kaantninga ma ana babaire, n aron ae ti ataia bwa ti eti, ma tiaki n ae ti kakaea te bwai teuana riki; tiaki kareunaki n angin taian reirei, ke man aia rabakau ni kewe ao ni kamwane aomata are a wene n tataningaa reken konaia are a na mwamwanaia.' Bon te motirawa man aia kaminonano aaro n te aonaaba; ao ma te tang are e tabe ni waaki rake, ikai ao ikekei—kai, aei te Kristo; kai, arei te Kristo." (Gospel Doctrine, 5 ni kaetana, pp. 58, 125–126.) Ana motirawa te Uea, n te maiu are akea tokina, bon te rin n te maiu are akea tokina, ni karekea te onrake ni mimitong te Uea (D. & C. 84:24.)" (Mormon Doctrine, 2 ni kaetana [1966], 633).

- Ti na kanga n riki ni itiaki n te aro bwa ti aonga ni kariaiakaki n rin n ana tabo ni motirawa te Uea? (Tara Aramwa 13:11–12.) Ti na riai ni maiu ni kangaa n te aro bwa ti aonga ni kaitiakaki n raraan te Tiibu te Tei ao n te Tamnei ae Raoiroi? (Tara Aramwa 13:12–13, 16, 27–29; 3 Nibwaai 27:19–20.)

Tuanga kaain te kiraati temanna bwa e na wareka Aramwa 13:2, 16 ni kabaibati. Imwiina ao rinanon taian ni kibu ake a karinanaki inano ikai. Buokia kaain te kiraati bwa a na noori kawai tabeua ake a na kona iai babaire ibukin te nakoanibonga ni buokiira n ataia bwa ti na kanga n taraa te Tia Kamaiu ibukin kaboon maiura. Katuruturui taeka ao mwakoro n taeka ake a koreaki n te manreireiti.

- Aramwa 13:3–4. (Te koraki ake a kaman katabuaki imwaain rokoia n te aonaaba nakon karekean te Nakoanibonga ae te Merekitereka a "weteaki ma ni katauraoaki . . . ibukin aia onimaki ae moan te korakora ao aia mwakuri aika a raoiroi.")
- Aramwa 13:6. (A "katabuaki [kaman katabuaki] . . . bwa a na reiakin Ana tua nako te [Atua] nakoia natia aomata, bwa aonga n rin naba inanon ana tabo ni motirawa")
- Aramwa 13:8. (Inanon te maiu aei, ao a "katabuaki n te otenanti ae tabu.")
- Aramwa 13:10. (A kaotia bwa a tau nakon katabuaia imwain ruoia nako aon te aonaaba rinanon te onimaki ae reitinako karaoana ao mwakuri aika a raoiroi ao rinanon te rairannano.)

- E kanga te onimwaki ao te rairannano ni buokiira n taraa Iesu Kristo ibukin kaboaan maiura? A kanga mwakuri aika raoiroi ma te ongotaeka nakon tuua ni kona ni buokiira n taraa [Iesu Kristo]? A kanga taian otenanti n te nakoanibonga ni kona ni buokiira n taraa [Iesu Kristo]?
- E taekina taekan Merekitereka Aramwa bwa kaanga te katoto ibukin te ibonga ae rietata ae kakannato (Aramwa 13:14–15). Tera ae ti kona n ataia man ana katoto Merekitereka? (Tara Aramwa 13:17–18; tara naba Ana Raitaeka Iotebwa Timiti, Karikan Bwaai 14:25–40.)
- Tera ae ti kona n ataia man Aramwa 13:27 ibukin ana tangira Aramwa nakoia aomata iaon te aba Amonia?
- Tuanga kaain te kiraati temanna bwa e na wareka ana bubuti Aramwa nakoia aomata n aron are e koreaki n Aramwa 13:27–29. Bukin tera e kakawaki bwa e na aki taonaki ke ni katuaki te rairannano nakon te bong teuana? (Tara 34:32–36.) Baikara kakabwaia aika ti na karekei ngkana ti “teimatoa n taratara ao n tataro”(Tara Aramwa 13:28.) Ti na kanga ni karekei ara kaantaninga bwa[ti] na karekeia te maiu are akea tokina”? (Tara Aramwa 13:29; Moronaai 7:41.)

2. Aramwa, Amureki, ao tabeman riki taan onimaki a bwainikirinaki ibukin aia raoiroi.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Aramwa 14.

- A mwaiti aomata iaon Amonia aika a kakoauai aia reirei Aramwa ao Amureki ao a moanna n rairinanoia ao n ukeuke inanon koroboki aika tabu (Aramwa 14:1). E ngae n anne ma angiia aomata, a un ao ma ni bwainikiriniia Aramwa ao Amureki (Aramwa 14:2–5). Bukin tera aomata tabeman a un ngkana a weteaki nakon te rairannano? (Tara 1 Nibwaai 16:1–3.)
- Tera ae karaoia Teeterom ngke e noora mwiin te bawai are “e a tia ni karaoia ibuakoia aomata”? (Tara Aramwa 14:6–7.) A kanga ni kaeka aomata ngke e kaota kaairuana Teeterom ao ma ni katokai kaia ke n irantangaia Aramwa ma Amureka? (Tara Aramwa 14:7.)
- Tera ae a karaoia aomata aika buakaka i aon Amonia nakoia aomata ake a kakoaua ana taeka te Atua? (Tara Aramwa 14:7–9.) Bukin tera e kariaia te Uea bwa e na riki te baei? (Tara Aramwa 14:10–11; 60:13.) Bukin tera e tangiria te Uea bwa a na katukaki maiuia Aramwa ao Amureki? (Tara Aramwa 14:12–13.)
- Imwiin tian bwainikirinaia inanon te karabuti inanon boong aika mwaiti, ao a kanga Aramwa ao Amureki ni kainaomataaki n tokina? (Tara Aramwa 14:26–29; Ita 12:12–13. A anganaki te korakora ao te mwaaka ni “kaeti nakon aia onimaki are e mena iroun Kristo.”) Baikara bwaai aika ti kainnanoi aika a na kanakoaki mairoura? Bukin tera e riai ara onimaki ni boboto iaon Kristo ni kairiira nakon te kainaomataaki? (Tara Motiae 3:17; Moronaai 7:33.)

3. E katokaki aoraki Teeterom ao e bwabetitoaki.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Aramwa 15. Kamataata bwa imwiin tian te Uea ni kainaomataia man te karabuuti, a nako Aramwa ao Amureki nakon te aba ae Titom. Ikanne are a kaaitibo iai ma mwaane ake a imanonoaki ni kanakoaki mai Amonia ma ni karebanaaki n atiibu ibukin kakoauaan ana taeka te Atua (Aramwa 15:1; tara naba Aramwa 14:7). Temanna mai buakoia mwaane aikai bon Teterom (Aramwa 15:3).

- E karawawataaki Teeterom n tamneina ao n rabwatana ibukin ana buakaka, ma “nanona e moanna ni korakora” ngke e ongo bwa Aramwa ao Amureki a mena i Titom (Aramwa 15:3–4). Tera are e titiraki iai ibukiia Aramwa ma Amureki? (Tara Aramwa 15:5.) Tera te bwai ae e kaotaki n te baei n aron mwiokoia irouna? Antai ae tangiria ni kan katuka ana mwioko irouna bwa e aonga ni katoka aorakina? (Tara Aramwa 15:6–10.)
- Tera te bwai ae ti kona n ataia man ana mwakuri Teterom imwiin tian katokan aorakina? (Tara Aramwa 15:11–12.)
- Tiaki n ai aroia aomata ake a tiku iaon Amonia, bwa aomata iaon Titom a kakoaua te rongorongo ake a reiakinaki irouia Aramwa ao Amureki ao a bwabetitoaki (Aramwa 15:12–15). E nooria Aramwa bwa a “tukaki ibukina bwa iai te kainikatonga inanoia” (Aramwa 15:17; taraiia bwa nanon te taeka ae (check) tukaki bon waeremwe ke katokakii). Tera ae a tia ni karoia aomata ngkana a tabe n rikirake n nanorinano? (Tara Aramwa 15:17.) Bukin tera ngkai e riai bwa ti na kananorinanoira imatan te Atua n te aro bwa ti aonga n taromauriia ma te koaua?
- Bukin tera Amureki e bwara nanona ma n rinea maiuakinan te euangkerio ao ni beku kaanga te mitinare? (Tara Aramwa 15:16.) Tera ae e karekea mai iai? (Tara Aramwa 8:30; 34:1, 8; Ita 12:12–13.) Baikara karea aika ko a tia ni karoai n rinean maiuakinan ao n reiakinan te euangkerio? Ko kanga n tia ni kakabwaiakki ibukin aei?
- Tera ae e a tia ni karoia Aramwa ibukin Amureki n te tai are moa ni kateaki iai te Ekaretia iaon Titom? (Tara Aramwa 15:18.) Tera ae kaotaki n te mwakuri aei ibukin Aramwa? Ni kawai raa aika ti na kona ni buokiia iai tabeman ma ni kakorakoraia iroun te Uea?

4. A kakoroaki bukin ana taeka Aramwa ngke e uruakaki Amonia irouia Remwainaite .

Wareki ao maroroakin kiibu aika a rineaki man Aramwa 16.

- Tao teuana te ririki imwiin tiaia Aramwa ao Amureki n tataekina te euangkerio iaon Amonia, Remwainaite a eweki n taumatoai abαι Nibwaite (Aramwa 16:1–2). Tera ae riki nakoia Nibwaite iaon Amonia? (Tara Aramwa 16:2–3, 9–11.) E kanga te bwai aei n riki bwa kakoroan bukin ana taetae ni burabeti Aramwa? (Tara Aramwa 9:4–5, 12, 18.)
- Bukin tera ngkai a kona Tioram ma ana koraki ni kamaenakoia Remwainaite ma n kamaiuia tariia ake a tau toronaki? (Tara Aramwa 16:4–8.) Tera ae ti kona n ataia man kabotauan uruakan Amonia ma tokanikain ana taanga ni buaka Tioram? (Kabotaua Aramwa 9:1–8 ao 15:15 ma Aramwa 16:4–6; tara naba 2 Nibwaai 4:34. Katuruturua bwa ti riai ni mwiokoia te Atua ao a na burabeti nakon mwiokoan rabakaun aonaaba, mwaakana, ke kaubwaina.)
- Imwiin uruakan Amonia, ao te Uea e katauraoi nanoia aomata bwa a na butimwaai taeka ake taekinaki irouia Aramwa, ao Amureki, ao tabeman riki ake a rineaki ibukin te mwakuri (Aramwa 16:13–21). E kanga te Uea ni katauraoi nanoia aomata bwa a na butimwaai Ana taeka? (Tara Aramwa 16:16.) Ti na kanga ni kakoaua bwa ti tataekina ana taeka te Atua “inanoni itiakina”? (Tara Aramwa 16:21; tara naba Motiaeia 18:18–20; D&C 52:9.)

Kabaneana

Kaoia kaain te kiraati bwa a na tibwauai atatai aika a nano ao iango ake a tia ni karekei ngke a maroroakina Aramwa 13–16.

Wareka Mataio 11:28–30 ao Aramwa 13:27–29. Katuruturua bwa inanon te aonaaba ae kaonaki n te nanououa, e karau nano ataakina bwa inanon te nakoanibonga ao ti kona n “ataia bwa tera te aro are ti na kona ni kaantaninga iai [te] Nati ibukin kaboon maiura” (Aramwa 13:2). Ngkana ti kaantaninga te Uea, mwiokoia, ao toumwiin aia reirei Ana burabeti, ti kona n rin inanon Ueana ae rau are akea tokina.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

Iango riki tabeua ibukin te Anga Reirei

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Ko na bae n tangiria ni kan kamanena te iango aei bwa mwakoron te reirei.

“Ni kaeti nakon ana moan rabakau te Atua” (Aramwa 13:3)

Wareki ao maroroakin kibu n taeka mairoun Beretitenti Ezra Taft Benson aikai ni kakorakorai aia atatai kaain te kiraati ibukin te katabu are e a kaman karaoaki imwaain te maiu aei:

“E a tia te Atua ni kawakini ngkami bwa e na karaoi aron kaotimi inanon te kabanea ni bong imwaain kauaokin te Uea . . . E a tia te Atua ni kamaiuiia tabeman mai buakoia natina aika moan te korakora, ibukin te [kabaneani boong], ake a na buoka karikirakean ueana bw e na tokanikai. Anne are kam rin iai bwa bon ngkami te roro are e riai ni katauraoaki bwa kam na kaitibo ma Atuami. . . .

“Inanon rooro nako ao a tia burabeti n taratara rinanon kawain te tai nakon ara bong aikai. Birion aika a tia ni mate ao te koraki ake a tuai ni bungiaki ae a bon tarataraira naba ni mataia. Tai kaairua iai—boni ngkami te roro ae e a tia ni mwaakenaki.. A na bon akea aika a na kaantaningaki mairouia te koraki aika kakaonimaki inanon te tai ae kimototo nakon are bon iai ngaira” (The Teachings of Ezra Taft Benson [1988], 104–5).

“Anga Reirei ma te Mwaaka ao te Kariaiakaki mairoun te Atua”

Reirei
25

Aramwa 17–22

Kaantaninga	Te kaungaia kaain te kiraati bwa a na iri aia katoto Natin Motiae a n tataekinan te euangkerio ao ni buokiia tabeman.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. Aramwa 17:1–18. A tataekina te euangkerio natin Motiae a mwaane nakoia Remwanaite.b. Aramwa 17:19–39; 18; 19. E beku Amon ao e reireina te Uea ae Ramonaai. A rairaki te uea ao te uean aine ao Remwanaite aika mwaiti.c. Aramwa 20–22. E kairaki Amon iroun te Tamnei bwa e na kainaomataia tarina man te karabuuti. E rairaki Taman Ramonaai.2. Butiia temanna kaain te kiraati bwa e na katauraoia ni kakimototoa Aramwa 17:19–39. Butiia bwa e na taekin taekan bwaai ake a riki n te rongorongo ma tiaki n te reirei ke waakinana iroun temanna, are e na maroroakinaki n te kiraati imwiin te ribooti.3. Ngkana e tauraoi te tamnei are tamnein Amon ngke e irantangaia ana nanai ni man te Uea ae Ramonaai, tauraoi ni kamanena inanon tain te reirei (62535; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 310).

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana ni moana iai te Kairan te Kakauongo reirei.

Koroi mwakoro n taeka aikai i aon te burakibooti: N ataia, N namakinna, Ni karaoia

- A kanga mwakoro n taeka aiki n irekereke ma te mwakuri mitinare?

E kabotaui namakin aikai Unimwaane Carlos E. Asay:

“N te tai ae aki rangi ni maan n tia nako, I ongo ana koaua te tia rairaki temanna ae boou—e rotaki te kairake n ataeinimwane n aron ae ataaki iroun te Tamnei. Ibuakon bwaai riki tabeua, ao e kaotia bwa bon nanona ae korakora n tibwauaa te euangkerio ae a tia ni kaokaki ma ana utu ao raoraona nako. Ma ranin matana aika wawanako ao bwanaana ae ruru, ao e taku:

“I tangiriia bwa a na ataa te bwai ae I ataia.

“I tangiriia bwa a na namakina te bwai ae I namakinna.

“I tangiriia bwa a na karaoa te bwai ae I a tia ni karaoia.

“Iai te tamnei n te mwakuri ni mitinare—te tamnei are e kairoroir a bwa ti na rangi ni kanamakin bwaai aika riki ni katobibira ao n mwiokoaki ibukin mweraoia tabeman. Ao ngkana iai temanna are e a tia ni karaoa ana mwakuri

ni mitinare ma te karineaki, are e a tia ni ibubuoki n rairan te rao, ni buoka natina te mwaane ke natina te aine n te tabo are e babaireaki iai aia mwakuri mitinare, ke e a tia ni kukurei ni iraorao ma mitinare e na bon kakoaua aron koauana” (man te Conference Report, Okitobwa 1976, 58; ke Ensign, Nobembwa 1976, 42).

Kamataata bwa imwiin tiaia n rairaki natin Motiaeae mwaane, a namakin tangiran kan tibwauuaan te euangkerio ma tabeman. Aia namakin ni baika a tia n riki nakoia e katauraoi katoto tabeua ibukin te mwakuri ni mitinare inanon koroboki aika tabu. E maroroakinaki n te reirei aei bwa a kanga ni kona n riki bwa bwaai ni mwakuri i nanon bain te Atua ni kairaia Remwanaite nakon ataakin te koaua.

Maroroakinan
Koroboki aika tabu
ao Kabonganaia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. A tataekina te euangkerio natin Motiaeae mwaane nakoia Remwanaite.

Kamataata bwa ngke e mwananga Aramwa nako Maentaa, ao e kaaitibo ma natin te Uea ae Motiaeae mwaane, ake a tibwa oki man aia mwakuri ni mitinare ae 14-ririki maanna nakoia Remwanaite. Aramwa 17–26 e korei taekan bwaai aika a tia n namakin ao n tataekinana te euangkerio irouia natin Motiaeae mwaane inanon aia tai ni karaoa aia mwakuri ni mitinare. Wareka ao maroroakina Aramwa 17:1–18.

- Bukin tera ngkai a riki natin Motiaeae mwaane bwa taan reirei aika a mwaaka man omwaaka aia reirei? (Tara Aramwa 17:2–4. Korei i aon te burakibooti atu ni iango aika a kakawaki nakon te Mwakuri ni Mitinare ae Nakoraoi. Koreia iaan te atuu ni iango, te taeka ae kamatebwai, aki mamamatam, ao tataro.) A kanga aron taura ke kororaoira ao ara katauraoi n rooti ara konaa n riki bwa bwaai ni mwakuri ngaira aika raoiroi ibukin te Uea? Kam kanga n nora te mitinare ke temanna riki ni kakabwaiaaki ibukin ana katauraoi i bon irouna?
- Baikara anganano ake a tia ni karaoi natin Motiaeae mwaane ibukin karaohan aia mwakuri ni mitinare? (Tara Aramwa 17:5–6.) Bukin tera a kukurei nanoia ni kan karaoa te bwai aei? Tara Aramwa 17:9, 16; tara naba Motiaeae 28:1–3. Koreia iaon te burakibooti te taeka ae Tangira te Atua ao tabeman riki.) Ti na kanga ni karikirakea te tangira ao n iangoi aroia tabeman, n aron are e kamatataaki irouia natin Motiaeae mwaane?
- A nako natin Motiaeae mwaane n tataekina te euangkerio nakoia “aomata aika matoatoa nanoia ma ni kakamaaku” (Aramwa 17:14). Tera te karaunano ao taeka n reirei are E anga te Uea nakoia ni buokiia ni katauraoii ibukin aia mition? (Tara Aramwa 17:10–11.) A kanga aia namakin natin Motiaeae mwaane imwiin karekean te karaunano ao te kaetieti mairoun te Uea? (Tara Aramwa 17:12.) A kanga kiibu aikai ni kona ni buokiira ni kaaitarai kangaanga nakon weteara?

2. E mwakuri Amon ao e reireina te Uea ae Ramonaai, ao a mwaiti aomata aika a rairaki.

Tuanga temanna are e a tia n rineaki mai rouia kaain te kiraati bwa e na kakimototoa taekan te bwai are e riki are e kabwarabwara Aramwa 17:19–39. Imwiina wareki ao maroroakin kiibu man Aramwa 17:19–39; 18; 19. Ngkana ko kamanena tamnein Amon ngke e kawakinia ana nanai ni man te uea, kaotia ngkai.

- Bukin tera ngkai e tabe n riki nanon Amon “ni karikirakeaki . . . inanon te kimwareirei” ngke a uamaenako ana nanai ni man te uea? (Tara Aramwa 17:29.) E kanga Amon ni kaboa mwiin te mwakuri aei ma te nano ae raoiroi? (Tara Aramwa 17:30–39.)
- E kanga te uea ni kaeka ngke a tuangnga ana toro aron te bwai are e karaoia Amon n kawakinia ana nanai ni man? (Tara Aramwa 18:2–5.) Tera ae karaoia Amon ngke e titirakinaki iroun te uea bwa e nako maiaa? (Tara Aramwa 18:8–9. Koreia iaon te burakibooti Anga te ibuobuoki ao karikirakea te mwiokoaki.) E kanga te aro aei ni katauraoa nanon te Uea ae Ramonaai ni kan reireinaki? (Tara Aramwa 18:10–11.)
- A kanga ana toro te uea n tuanga Amon ngke e roko bwa e na kawara te uea? (Tara Aramwa 18:13.) E kanga ana taeka Amon nakon te uea ae Ramonaai ni kaotia bwa te toro ngaia ae e nanorinano? (Tara Aramwa 18:14–17.)
- Bukin tera ngkai ko taku bwa e kakawaki ibukin Amon bwa e na beku ibukin te uea ni buokia imwaain are e kataia n reireinna? E na kanga te mwakuri ni ibuobuoki ao karikirakean te iraorao ao te mwiokoaki irouia tabeman aomata ni buokiira n reiakina rongorongan te euangkerio nakoia? Ni kawai baikara aika ti kona ni buokiia iai te koraki ake ti reireiniia?
- Ngke e tabe Amon n reireina te Uea ae Ramonaai, e kanga ni buokia bwa e na karekea ana atatai ibukin te Atua ao karawa? (Tara Aramwa 18:24–33. E reirei n te aro e na kona n oota iai te uea.) Ti na kanga ni iira te katoto aei ngkana ti reirei taekan te euangkerio?
- Imwiin karaoan te aeka ni waaki are e na reke iai ootan te Uea ae Ramonaai, baikara reirei aika a riai are e reireinaki iai iroun Amon? (Tara Aramwa 18:34–39. Koreia iaon te burakibooti Reirei taekan te babaire ibukin kaboakin maiura man koroboki aika tabu.) Bukin tera ngkai Ana Boki Moomon bon te bwai ni mwakuri ae kakawaki ibukin reiakinan koaua aikai ni boong aikai?
- Tera ae e karaoia te Uea ae Ramonaai imwiin tiana n ongora ao ni kakoauai ana taeka Amon? (Tara Aramwa 18:40–41.) Bukin tera e kakawaki ibukiia aomata bwa a na ukoukora kabwaraan aia bure ngkana a reirei taekan moan tua n te euangkerio? Bukin tera e kakawaki te tataro n aron waakinan te mwakuri n rairaki?
- Imwiin te tataro, ao e bwaka iaon tano te Uea ae Ramonaai. E kanga te uea n aine ni kaota ana onimaki ngke e a tara ni kan mate Ramonaai? (Tara Aramwa 19:1–5, 8–9.)
- Tera te bwai ae katuruturua taekana Ramonaai ngke e taetae ma te uea n aine imwiin rairakina? (Tara Aramwa 19:12–13.)

- Imwiin tiana n taetae ma te uea n aine, e manga bwaka naba nako aontano Ramonaai, n aron are e karaopia naba te uea n aine ao ni kabane tooro ma ti Abiti (Aramwa 19:13, 15–16). Antai Abiti? (Tara Aramwa 19:16–17. Ngkana a maroroakinna kaain te kiraati bwa antai Abiti, tao ko na bae n tangiria ni kan taekinna bwa e na kanga ni kona ni mwakuri ni ibuobuoki kaanga te katoto ibukin teimotoan te nano ni kan rairaki nakon te Uea e ngae ngkana a aki te koraki ake a maeka ni katobibira.) Tera ae e karaopia Abiti ngkana e ataia bwa tera ae e a tia n riki? (Tara Aramwa 19:17.) Ti na kanga ni kona ni rangi ni kinaa riki ma ni kamanenai reken ara tai nako n tibwauaa te euangkerio?
- Baikara aia kaeka aomata tabeua aika a kaokoro ngke a roko n ana auti te uea? (Tara Aramwa 19:18–28.) E kanga Abiti ni kataia ni buoka katokan te itabaraara ibuakoia aomata? (Tara Aramwa 19:28–29.) A kanga te uea ao te uea n aine ni kaota raoi aron rairakiia imwiin teirakeia? (Tara Aramwa 19:29–31, 33.)
- Tera am iango ibukin Moomon ngkai e tangiriira bwa ti na reireiniira man aron te bwai are e a tia Amon n namakinna ma te Uea ae Ramonaai ao ana aomata? (Tara Aramwa 19:36. A kona rin reeke n ai aron aei bwa te Uea “e arora baina nakoia aomata ni kabane ake a na rairi nanoia ma ni kakoaua arana.”)

3. E kairaki Amon iroun te Tamnei bwa e na kairiia tarina. E rairaki taman Ramonaai.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Aramwa 20–22.

- Tera ae tangiria Ramonaai ni kan karaopia imwiin katean te Ekaretia inanon ueana? (Tara Aramwa 20:1.) Bukin tera e kakawaki ibukiia kaain te ekaretia aika a tibwa rairaki n taekina aia koaua nakoia tabeman? Ti na kanga n reitaanako aekan kukurein nanora aio?
- E kanga te taetaenikawai imwarenan Ramonaai ao tamana ni kamataata raoi nanon ana taetaenikawai Ramonaai ae nano? (Tara Aramwa 20:13–15.).
- Tera te bwai ae e mimi iai taman te Uea ae Ramonaai n aron Amon? (Tara Aramwa 20:26–27.) Bukin tera te tangira ao te koaua a rangi ni mwaaka ibukin karauan nanon te aomata? (Tuangia kaain te kiraati bwa a na ti taekin aia namakin n aron te tangira ao aia koaua tabeman ake a tia ni karaui nanoia ke nanoia kaain aia utuu ke raoraoia.)

Kamataata bwa Aramwa 21 e moana rongorongan taekan tarin Amon ae Aaron ao tarina. A tataekina te euangkerio nakoia I-Amwarekaite ao I-Amuronaite i aon Ierutarem, ma Nibwaite aika a kitana te koaua a rangi ni matoatoa nanoia ao a rawa ni kan ongo. A nako Aaron ma tarina ao a moana tataekinan te euangkerio iaon te aba ae Mitoni, ike a tauaki iai ma ni karinaki n te karabuti ma ni karaoaki ae buakaka nakoia.

- Tera are a tia ni karaopia Aaron ma tarina n te tai naba are a kabwaaki iai man te karabuti ma ni kamwarakeaki ao ni kunikaia? (Tara Aramwa 21:14–15. Koroia iaon te burakibooti Waaki nako n aki tabe ma te bwainikirinaki.) Bukin tera ngkai e kakawaki ibukira bwa ti na waakina nako ara mwakuri inanon abanuean te Atua e ngae ngkana ti kaaitaraki ma te kangaanga?)
- E kanga Aaron ao tarina n ataia bwa a riai n nako nakon te tabo raa n tataekina te euangkerio? (Tara Aramwa 21:16.) A kanga ni kakabwaiaaki ngke a kairaki

iroun te Tamnei? (Tara Aramwa 21:17.) Kam kanga ni kakabwaiaaki man irakin ana wirikiriki te Tamnei?

- E kairaki Aaron iroun te Tamnei nakon ana auti Taman te Uea ae Ramonaai (Aramwa 22:1). E kanga ana katoto Amon ni buoka katauraoan taman Ramonaai? (Tara Aramwa 22:2–3. Koreia iaon te burakibooti Riiki bwa te katoto ae raoiroi.) Kam kanga n noora aron aia katoto kaain te Ekaretia ni kaungaia tabeman riki ni karaoan ae raoiroi?
- E kanga aron reireinan taman Ramonaai iroun Aaron ni booraoi ma ana reirei Amon nakon Ramonaai? (Kabotaua ma Aramwa 18:24–39 ao Aramwa 22:7–14.) Tera ana taeka Aaron ngke e titiraki taman Ramonaai bwa tera ae e riai ni karaoia bwa e aonga ni iai irouna kaantaningaan kaboan maiuna? (Tara Aramwa 22:16. Karinani aia reke kaain te kiraati iaon te burakibooti. A kona n rin naba ibuakona baika a karinanaki aika inano aikai.)
 a. “Bobaraaki imatan te Atua.”
 b. “Raira nanom man am bure ni kabane.”
 c. “Wetea aran te [Atua] n te onimaki.”
- Baikara anganano aika e kukurei iai nanon te uea ni karaoi bwa e aonga n ataa te Atua? (Tara Aramwa 22:15, 17–18.) Tera ae ti kona n reiakinna man ana katoto te uea?

Ni kaeti nakon Aramwa 22:15, 18, e taku Beretitenti Ezra Taft Benson: “Ti riai ngaira n tatabemaniira nako ni kaaki taekan ara bure ngkana ti kan ataa raoi te Kristo. Bwa ti aki ataia ni karokoa ae ti riki kaanga ai arona. Iai tabeman, n ai aron te uea aei, are a riai n tataro ni karokoa ae a tia ni koutia ni kanakoa mairouia te tamnei ae buakaka n te aro are a na kona ni kakaea te kimwareirei ae ti te arona” (man te Conference Report, Okitobwa. 1983, 63; ke Ensign, Nobembwa 1983, 43).

- Kaanga ai aron natina te mwaane ae Ramonaai, ngke e kona te uea n tokanikai iaoni bwain te aonaaba mairoun te Tamnei. Imwiin tian te uea n teirake, e taekina ana koaua, ao a mwaiti aika a rairaki rinanon te namakin aei (Aramwa 22:18–26). Tera ae karaoia te uea imwiin rairakina are e buokiia mitinare ni kairiia irangaa ma irangaa nakon ataan te Uea? (Tara Aramwa 22:26; 23:1–6.) Tera te namakin ae e a tia n reke iroumi ke ae kam a tia n ataia n rairakin temanna te aomata ae iai mwiina nakoia tabeman riki aika mwaiti?

Kabaneana

Taekinna bwa ara waaki ngkai nakon karaoan ara mwakuri ni mitinare e boraoi ma aron aia waaki Amon ao Aaron: a kaungaaki mitinare bwa a na karikirakei mwiokoia n aia iraorao, ni iriira te Tamnei, ao n reirei te babaire ibukin kaboan maiura mani koroboki aika tabu.

Ngkai e kairaki mai roun te Tamnei, kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei.

“Te Rairaki nakon te Uea”

Aramwa 23–29

Kaantaninga	Kaungaia kaain te kiraati bwa a na kakorakoraia nakon rairakiia ao ni karikirakea tangiran kan buokaia tabeman bwa a na kona n rairaki.
Katauraoi	<p>1. Wareki, iangoia raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu.</p> <p>a. Aramwa 23–24. Ngaa ma ngaa Remwanaite aika a rairaki imwiin reireinaia mairouia natin Motiaeia mwaane. I-Remwanaite ake a tia n rairaki a aranii bwa Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai. N aron aia koaua nakon te Atua bwa a na aki manga oki ni bure rinanon kawanakoan te rara, Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai a tauni aia kabaang ma n rawa ni manga anai ngke a buakanaki irouia Remwanaite.</p> <p>b. Aramwa 27–28. E kairia Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai ni kakaea te rau ibuakoia Nibwaite. Nibwaite a anganiia Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai te aba ae Tietion ao a berita bwa a na kawakiniai mairouia aia kairiribai. A manga roko riki Remwanaite ni buakania Nibwaite ma a konaaki.</p> <p>c. Aramwa 26, 29. E neboa te Uea Amon ngke e rinanon te tokanikai are e karekea ma tarina n tataekina te euangkerio nakoia I- Remwanaite. E tangiria Aramwa bwa te kimwareirei aei e riai n roko nakoia ni kabane rinanon te rairannano ao te babaire ibukin kaboan maiura.</p> <p>2. Ngkana e tauraoi te tamnei ibukia Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai ngke a Taun aia Kabwaang, katauraoia ni kamanena i nanon tain te reirei (62565; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 311).</p>
Aron Waakinan te Reirei	<p>Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo</p> <p>Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.</p> <p>Tuangia kaain te kiraati:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baikara anuan maiu ke katei are a kona ni kinaaki iai aomata ake a bon rairaki ni koaua? <p>Kamataata bwa te reirei aei e maroroakina taikan te botanaomata teuana are a bon tia n rairaki raoi nakon te Uea bwa e koreaki ni koroboki aika tabu bwa a “aki kona ni bwaka” (Aramwa 23:6).</p>
Maroroakinan Koroboki aika tabu ao Kabonganakia	Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man moan tua inanon koroboki aika tabu.

1. A rairaki Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai nakon te Uea.

Maroroakina Aramwa 23–24. Kaoiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati. Kauringia kaain te kiraati bwa taman Ramonaai, are te uea iaoia Remwanaite ni kabane, e rairaki man reireinakina iroun Aaron (Aramwa 22).

- Tera ae e karaoia uean Remwanaite imwiin tian rairakina? (Tara Aramwa 23:1–2.) Bukin tera e karaoa aei? (Tara Aramwa 23:3.) Tera te bwai ae e a tia n riki man te katanoata aei ao mwiin ana mwakuri Aaron ao tarina? (Tara Aramwa 23:4–7.)
- Tera aia mwakuri Remwanaite ake a tia n rairaki are a kaotia iai bwa a bon koaua ma ni kakaonimaki n rairakiia? (Kakimototoi aia kaeka kaain te kiraati i aon te Burakibooti. Kaeka tabeua a karinanaki inano ikai, ma titiraki ibukin kaungaan te maroro.)
 - a. A “rairaki nakon Uea” (Aramwa 23:6). Bukin tera ngkai e kakawaki bwa Iesu Kristo e riai ni boboto iaon rairakira? Bwa baikara riki bukina are a riai aomata ni katikaki nanoia nakon te Ekaretia? (A kona n rin n reeve aekan aroaroia mitinare, aia kairoro raa, ke tangiran te burokuraem ibukin te botanaomata.) Bukin tera ngkai bwaai aikai n ti ngaia aika a bwaka man karekean te rairaki ni koaua?
 - b. A “tangiria . . . bwa a na kinaaki mairouia tariia” (Aramwa 23:16). A kanga Remwanaite ake a tia n rairaki n rineia bwa a na kinaaki mairouia tariia ake a bon tiku naba ni buakaka? (Tara Aramwa 23:16–18; 27:27–30.) Ni kawai raa aika ti kinaaki iai man te aonaaba ngkana ti a rairaki? Bukin tera e kakawaki bwa ti na kinaia n aeka ni kawai aikai?
 - c. A kaota aia kakaitau nakon te Atua tiaki ti ngaia ma inanon naba taai ni kataaki ao kangaanga (Aramwa 24:6–10, 23). Baikara kangaanga aika a kaaitarai Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai n aron mwiin rairakiia? (Tara Aramwa 24:1–2, 20–22; 27:1–3.) N aki tabeakin kangaanga aikai, tera te bwai ae a kukurei iai ni kakaaitau ibukina? (Tara Aramwa 24:7–10.) E na kanga te kakaaitau nakon te Atua ni buokiira ni kaaitarai kataaki ao kangaanga nako?
 - d. “A bon anai aia kabaang . . . ao a tauni iaan te tano ae nano” (Aramwa 24:15–17). Ngkana ko kamanena tamneia Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai kaotia ngkai. Bukin tera Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai a tauni aia kabaang ao bwaai ni buaka riki tabeua? (Tara Aramwa 23:7; 24:11–13, 18–19.) Bukin tera e kakawaki bwa a na tauni aia bwai ni buaka nakon are a na ti berita bwa a na aki kamaneanai? Ti na kanga n taai tabetai n “ekanako te Atua? Tera ae ti kona ni karaoia n tauni ara bwai ni buaka ake a kona n ekanako te Atua”?
 - e. A kaota te “tangira ae korakora” ibukiia tariia (Aramwa 26:31). A kanga aia babaire Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai n taunan aia bwai ni buaka ni kaota aia tangira ibukiia raoia ao ai uana naba ibukin te Atua? (Tara Aramwa 24:18; 26:32–34.) Ni kawai raa ake e kona iai te rairaki ni karikirakea ana tangira te aomata ibukiia tabeman?
- Tera aroia Remwanaite ake a tuai rairaki ngke a noriia Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai bwa aki uoti aia bwai ni buaka n ekinakoia? (Tara Aramwa 24:20–27.) Ni kaeti nakon Moomon, tera ae ti kona n ataia man te rongorongo aei? (Tara Aramwa 24:27; tara ana iango are e moanaki man te mwakoro n taeka ae “ao ti nooria n aron aei.”)

2. Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai a ukoukora te tabo ae a rau iai ibuakoia Nibwaite.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Aramwa 27–28.

- Bukin tera Amon ao tarina a kairoroia Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai bwa a na nako te aba ae Taraemera, ike a maeka iai Nibwaite? (Tara Aramwa 27:1–5.) Bukin tera e rawa te uea ni kairiia ana aomata nako Taraemera? (Tara Aramwa 27:6.) Tera ae e kaunga nanon te uea bwa e na nako Taraemera? (Tara Aramwa 27:7–14.) E kanga ara onimaki ibukin te Uea ni kona ni buokiira ngkana ti kaaitaraaki ma aro aika kakamaaki?
- Tera ae a tia ni karaoria Nibwaite ngke e tuangiiia Amon bwa a na kariniaia Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai n abaia? (Tara Aramwa 27:20–26.) A kanga Nibwaite ni buokiia Kaain Aentaa-Nibwaai-Riaai bwa a na kawakina aia berita ma te Uea? Ti na kanga ni buokiia tabeman riki bwa a na teimatoa n rairaki nakon te Uea?

Taekinna bwa man te tai are a tekateka raoi iai Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai iaon Tetion, a ataaki ma ni kinaaki bwa ana aomata Amon (Aramwa 27:26). Inanon nikiran kanoan Ana Boki Moomon —ao inanon nikiran kanoan te kooti ibukin Reirein te Euangkerio—a bon ataaki bwa tao ana aomata Amon ke taian Amonaite.

- Tera te bwai ae moan te kananokawaki are e riki imwiin tekatekan raoia ana aomata Amon n te aba ae Ietion? (Tara Aramwa 28:1–3.) Imwiin te bobuaka ae moan te korakora aei, ao a mwaiti aomata aika a nanokawaki ibukia te koraki ake a tiringaki n te bobuaka (Aramwa 28:4–6). Bukin tera ngkai iai mairouia te koraki ake a tang n nanokawaki a maaku ao tabeman a kimwareirei? (Tara Aramwa 28:11–12.) Tera ae ti kona n ataia mani kaeka aikai? (Tara Aramwa 28:13–14.)

3. A kimwareirei Amon ao Aramwa ni bobongan raoi ana mwakuri te Uea.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Aramwa 26 ao 29. Taekinna bwa e koreaki n Aramwa 26 taikan ana namakin Amon ibukin te tokokanikai are a namakinna ngaia ma tarina ni uotakin te euangkerio nakoia Remwanaite. E koreaki n Aramwa 29 aron ana namakin Aramwa ibukin tokanikain Amon ma tarina ao e kaota ana kaantaninga Aramwa bwa a riai aomata ni kabane n reke aia tai n ongora ao ma ni kariaia te euangkerio.

- Baikara “kakabwaia aika a kakannato” are a anganaki Amon ma tarina mairoun te Uea? (Tara Aramwa 26:1–9.) Ti na kanga n riki bwa “bwaai ni mwakuri inanon bain te Atua aika a raoiroi ni waakina ana mwakuri ae kakannato”? (Tara Aramwa 26:22.)
- E kanga Amon ni kaeka ngke e boaia Aaron ibukin ana kainikatonga? (Tara Aramwa 26:10–16, 35–37.) Ti kanga ni kona ni kamoamoa ibukin Atua[ra]“ ao “mimitongin te Uea”? Ni kawai raa aika e a tia ni kakabwaiako iai te Uea ma te korakora ae e raka iaon korakoram ni buoka kabobongaan Ana mwakuri?
- E kanga aomata iaon Taraemera ni kaeka ngke a moa ni katanoata aia mition Aaron ma tarina nakoia Remwanaite? (Tara Aramwa 26:23–25.) Tera te bwai ae ti kona n ataia man te aro aei bwa e na kanga ni motikaki iai taikan te aomata ibukin aroaroia nakon te euangkerio imwaain anganakiia aia tai bwa a na kariaia ke a na rawa ni bon oin nanoia? Ti na kanga ni kona n tokanikai iaon karoan te bwai aei?

- Tera ae ti kona n reiakinna mairoun Amon ao tarina bwa ti na kanga ni kaeka nakon te kangaanga? (Tara Aramwa 26:27–30.) E na kanga te tataonaki n nano ao te mwiokoaki iroun te Uea ni buoki ngkami n namakina reken te bwai ae e raoiroi man te aro ae e kangaanga?
- Bukin tera e tangiria n riki Aramwa bwa te anera? (Tara Aramwa 29:1.) Tera ae e taekinna Aramwa bwa tera mwiin te bwai ae e na riki ngkana a rairi nanoia aomata n tatabemania ma ni kawara te Atua? (Tara Aramwa 29:2; Tara naba 28:14.) Tera te namakin ae e a tia n reireini ngkami bwa maiuakinan te euangkerio e uota te kimwareirei nako nanon maiura?
- Bukin tera e namakinna Aramwa bwa e tia ni bure n ana kaantaninga ni kan riki bwa te anera? (Tara Aramwa 29:3, 6–7.) A na kanga n rau nanora ma te bwai are e a tia n anganiira te Uea ngkai ti tabe ni ikakorakora n rikirake ma ni katamaroai rabwatara?
- E taku Aramwa bwa E a tia te Atua ni “kariaia nakoia aomata ni kaeti nakon aia kaantaninga, bwa tao nakon te mate ke nakon te maiu” (Aramwa 29:4). Tera nanon te bwai aei? (Tara 2 Nibwaai 2:27.)
- E kimwareirei Aramwa n te bwai are E a tia ni karaopia te Uea ibukina ao ibukin tamana (Aramwa 29:10–13). Tera ae e a tia ni karaopia te Uea ibukimi ao ibukin ami utu are karika te kimwareirei nakoimi? (Kaoiia kaain te kiraati bwa a na iangoa raoi te titiraki aei ngkana a bon aki tangiria ni kan taekin aia iango nakoia kaain te kiraati.)

Kabaneana

Manga rinanon kawai ake a kaotaki irouia Taan Kaitara-Nibwaai-Riaai bwa a bon rairaki raoi ngkai. Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana te iango aei bwa kanoan te reirei.

Te Mwakuri ni Mitinare e karikirakea te tangira ao te kimwareirei

E katuruturua taekan te tangira ao te kimwareirei Amon bwa a tibwauaaki imarenaia mitinare ao te koraki ake e reireiniia (Aramwa 26:1–4, 9, 11, 13, 30–31, 35). Kaoiia kaain te kiraati bwa a na kaota te tangira are a namakinna ibukiia aomata ake a reireiniia te euangkerio ke te kimwareirei are a tia n namakinna n taekinan te euangkerio ma tabeman riki.

“A Kaotaki ni Bwaai ni kabane bwa Iai te Atua”

Aramwa 30–31

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati n ataia bwa a na kanga ni kinaa ao n aki kariaia reirei aika kaairua ma n teimatoa ni kakaonimaki nakon aia koaua ibukin Iesu Kristo.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. Aramwa 30:1–18. Korioa, ae te tia kakeweа-Kristo, e kairii nanoia nako aomata aika mwaiti mai iaon Taraemera ma n tataekinna bwa “e riai n akea te Kristo” ao bwa “terā ae e a tia ni karaoia te aomata bon akea te bure iai.”b. Aramwa 30:19–60. E kataia Korioa n tataekina te euangkerio iaon te aba ae Tetion ao Kiteon. A rawa aomata n ongora, ao a uotia nako mataia aia mataniwi. Imwiina ao e uotaki Korioa nako matan Aramwa, are e kaota ana koaua ibukin rokon te Kristo ao aron maiun te Atua. E tangiria Korioa ni kan noori kanikina ao e bae newena.c. Aramwa 31. E kaira te mition Aramwa ni kaokiia I-Tioramwaite ake a tia ni kitana te koaua, ake a tia ni kamanenai koaua aika kaairua ao ae te aeka n taromauri ni kamoamoa.2. Tuanga kaain te kiraati temanna bwa e na katauraoia ni wareka Aramwa 31:15–18 ni kabaibati ao temanna riki kaain te kiraati are e na katauraoia ni wareka Aramwa 31:26–35 ni kabaibati.

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.

Tuangia kaain te kiraati bwa a na iangoa te tabo ae iai ngkai ma a tua ma n roko iai.

- Bukin tera ngkai ko kakoaua bwa iai te tabo aei?

Kamataata bwa te reirei aei e maroroakina taikan te aomata are e taku bwa ti aki kona n atai bwaaai aika ti tuai n noori. E kauntaeka Korioa ma n taku bwa te aomata are e tuai n noora te Atua e aki kona n ata aron maiuna. Ma ti ngkana ti karekei aia rongorongo tabeman ni buokira n atai taikan taabo aika ti tuai n noori, iai iroura aia koaua burabeti, taian koroboki aika tabu, ao ana bwaintituaraoi te Tamnei ae Raoiroi ni buokira ni kona n ataia bwa te Atua e maiu ao Ana euangkerio e bon koaua.

Taekinna bwa ana reirei Korioa a rangi n ataaki n te aonaaba ni boong aikai. N aron ataakin aron aia kaeka aomata nakon ana reirei aika kaairua e kona ni buokira ngkana ti kaaitara ma te reirei ae ti te arona ma rabakau ao iango aika a kaairua.

Maroroakinan Koroboki aika tabu ao Kabonganaia	Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man moan tuua inanon koroboki aika tabu.
--	---

1. E kairii nako nanoia aomata aika mwaiti Korioa iaon Taraemera.

Maroroakina Aramwa 30:1–18. Kaoiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a tia n rineaki ni kabaibati. Kamataata bwa imwiin tekatekaia raoi ana aomata Amon iaon Tetion ao ni imanonoia Remwanaite ni kanakoia man te aba, a maeka ma te rau Nibwaite inanon aia ka-16 n ririki n tautaeka taan moti ao ni mwaitin te tai inanon te ka-17 n ririki.

- Tera ae riki ngke e a kakan tokin te ka-17 n ririki ni kakiriwean aia rau aomata? (Tara Aramwa 30:6, 12.) Tera te tia kaitara-Kristo? (Tara te Bible Dictionary, “Antichrist,” 609, are e taekinna bwa te tia kaitara-Kristo bon “te aomata temanna ke te bwai teuana are e katotonga te euangkerio ni koaua ke te babaire ibukin te kamaiuaki ao ma ni kaotaraaki ke ni karabaaki waakinana n ekaanako Kristo.”)
- Baikara ana reirei Korioa aika a kaairua ake a butanako nakoia aomata iaon Taraemera? (Kariaia kaain te kiraati bwa a na wareka Aramwa 30:12–18 ni karekei reeve nakon te titiraki aei. Tabeua reeve aika a kaotaki inano ikai.)
 - a. A na bon “akea te Kristo. . . . Kam aki kona n atai bwaai ake kam aki kona n noori; mangaia are kam bon kona n ataia bwa iai te Kristo” (Aramwa 30:12–15). Ngkana kam kamanena te Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo, taraia ao maroroakin bwaai tabeua ake ti atai bwa bon iai ao a maiu ma ti tuai n noori.
 - b. “Akea te aomata ae kona n atai bwaai nako ake a na roko” (Aramwa 30:13). Taekinna bwa e kauntabaa te koaua ana taeka Korioa are e taekinna bwa ake temanna ae kona n atai bwaai aika a na roko ma e taekinna naba bwa bon akea te Kristo.
 - c. Kakoauaan te Mwakuri ni Kamaiu “bon mwiin mangaongaon te iango” (Aramwa 30:16).
 - d. “A tokanikai aomata n tatabemania nako ni kaeti ma aron wanawanaia, ao . . . a kona aomata n tatabemania nako n taua te aba teuana ni kaeti ma aron korakoraia” (Aramwa 30:17).
 - e. “Te bwai ae [e karaoia] te aomata bon tiaki te bure” (Aramwa 30:17).
 - f. “Ngkana e mate te aomata, ao ai [bon] anne naba tokina” (Aramwa 30:18).
- E kanga ana reirei Korioa n rotiia aomata ake a ongora nakoina? (Tara Aramwa 30:18.) Bukin tera reirei aikai a na kairia aomata nakon te bure? Ni kawai baikara aika a kaungaako iai ara rinerine ni katoabong man ataakin Iesu Kristo, te Mwakuri ni Kamaiu, ao te maiu imwiin te mate?

2. E uotaki Korioa nako matan Aramwa, are e kakoaua rokon Kristo.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Aramwa 30:19–60. Kamataata bwa imwiin butanakon ana reirei ae kaairua iaon Taraemera, e kataia Korioa ni kabwarabwara te bwai ae ti te arona nakoia aomata iaon Tetion ao Kiteon. Ni kaokoro ma aomata iaon Taraemera, e ngae n anne, ma aomata aika a karaoa te katoto ae raoiroi bwa ti na kanga ni kaeka ngkana ti kaaitaraaki irouia

aeka n aomata ake ai aron Korioa. Koroia iaon te burakibooti te atu ni iango ae Mwakuri inanon Korioa ni Boong aika Boou. Korei ni karinani iaana iango ake a katauraoaki n te mwakoro aei ngkana kam maroroakini

- Tera ae a karaoria ana aomata Amon ngke e kataia Korioa ni kabuta nako ana reirei aika a kaairua ibuakoia? (Tara Aramwa 30:19–21.) E kanga aia mwakuri ni kamataata raoi bwa a “wanawana riki nakoia I-Nibwaai iaon Taraemera? (Aomata iaon Taraemera a ongora nakon ana reirei Korioa ake a kaairua, ana aomata Amon ao ana aomata Kiteon a bon aki.) Ti na kanga ni kona ni kawanawanaira ma ni kamanenai atatai aika nano n aaro aika ti te arona? (Iaan te atuu ni iango are iaon te burakibooti, korea Kawanawanako.)
- Baikara bukibuki aika a kaairua are e karaoria Korioa n ekia nako mataniwiin te Ekaretia? (Tara Arama 30:23–24, 27–28, 31.) Bukin tera ngkai ko taku bwa e karaoria aei? E kanga te ongeaaba nakoia ara mataniwi n te Ekaretia ni kona ni buokiira ni kainaomataira nakon uotakira nakon te tauronaki n aron are e taekinna Korioa?
- E kanga Aramwa ni kaeka nakon ana bukibuki Korioa n ekia nako mataniwiin te Ekaretia? (Tara Aramwa 30:32–35. Koroia iaon te burakibooti Ataa te koaua.) E kanga ataan te koaua ni buokiira ngkana ti kaaitaraki ma reirei aika kaairua?
- E kanga Aramwa ni kaeka nakon ana taeka Korioa are e taku bwa akea te Atua? (Tara Aramwa 30:39. Koroia iaon te burakibooti Kaota oin am koaua.) Ti kanga ni kakabwaiakai ngkana ti kaota ara koaua ibukin Iesu Kristo?
- Tera te bwai ae kona Aramwa n nooria n ana inago n aron Korioa? (Tara Aramwa 30:42.) Ti na kanga ni iangoi reirei aika koaua ao aika kaairua? (Tara Moronai 10:5. Koroia iaon te burakibooti Ukoukoura ana kairiiri te Tamnei ae Raoiroi.)
- Ngke e titiraki Korioa ibukin te kanikina bwa e maiu te Atua, tera te kanikina are e anganna Aramwa ae teretere raoi bwa e maiu te Atua? (Tara Aramwa 30:44. E taekin Aramwa aia koaua “ni kabane taarim aikai,” taian burabeti, koroboki aika tabu, ao “bwaai ni kabane.” Koroia iaon te burakibooti Reiakina te koaua mairouia burabeti ao koroboki aika tabu.) A kanga koaua aikai ni buoka kakorakoraan ami onimaki?
- Imwiin kaotan ana koaua Aramwa, ao Korioa e bon teimatoa naba n tangira kaotan te kanikina (Aramwa 30:45). Tera te kanikina ae e karekea Korioa? (Tara Aramwa 30:49–50.) Bukin tera e kaotaki te kanikina aei? (Tara Aramwa 30:47.) Imwiin tian Korioa ni kakoaua bwa e a tia ni kaririaki, tera bukina are e taku bwa e a tia n toua mwiin te riaboro? (Tara Aramwa 30:53.)
- Tera are e riki nakon Korioa n tokina? (Tara Aramwa 30:54–56, 58–59.) Bukin tera ko taku bwa Moomon e karina rongorongan Korioa ni kakimototoan rongorongan taian buatua? Tera ae ti reireinaki iai n te rongorongo aei ibukin aia kaantaninga te koraki ake a kabwaouua kawain te Uea? (Tara Aramwa 30:60.)

3. E kaira te mwakuri ni mitinare Aramwa ni kaokia ke n tauia I-Tioramwaite ake a tia ni kitana te koaua.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Aramwa 31.

- Bukin tera e baireia Aramwa bwa e na nako ni karaoa te mwakuri ni mitinare ni kaokia I-Tioramwaite? (Tara Aramwa 31:1–6. E nanokawaki n aron taromaurian aia bouananti. Irarikin aei, a tabeaianga nanoia Nibwaite irouia I-Tioramwaite

ngkana a raonia Remwanaite.) Bukin tera Aramwa e kakoaua bwa e riai ngaia ma tarina n taetaekina ana taeka te Atua? (Tara Aramwa 31:5.) Ko kanga n noora ana taeka te Atua bwa e na uota te bitaki nako nanon maiuia aomata?

- A tia I-Tioramwaite n riki bwa kaain te Ekaretia, ma a tia ni “bwaka nakon karoan te kaairua ae korakora” (Aramwa 31:8–9). Bukin tera a bwaka ma ni kitana te koaua? (Tara Aramwa 31:9–11.) Tera ae ti kona ni karaoia ni kawakiniiira man kitana te koaua mairoun te aomata temanna?
- Tera are a reiakinna Aramwa ma tarina n aron kateia n taromauri I-Tioramwaite? (Tara Aramwa 31:12–23. Ko na bae n tangiria ni kan taekinna bwa irarikin karoan te aeka n taromauri ae kaairua, I-Tioramwaite “a okiri mweengaia, ma n aki manga taekina riki Atuaia ni karokoa ae a tia ni manga bootaki riki.”) E kanga aia kaeka Aramwa ma tarina ngke a kakoaua te taromauri ae kaairua aei? (Tara Aramwa 31:19, 24.)

Kamaatata bwa iai inanon te mwakoro 31 uoua taian tataro—teuana mairouia I-Tioramwaite ao teuana mairoun Aramwa. Anganiia kaain te kiraati ake a tia n rineaki bwa a na wareki tataro aikai? (Tara te “Katauraoi,” aitam 2). Tuangia kaain te kiraati bwa a na iangoa aron te kaokoro imarenan taian tataro ngkana a wareki. Tabeua oin iango ibukin taian tataro n tatabeua nako a karinanaki iaon te iteraniba are imwiina.

Aia Tataro I-Tioramwaite

Te Atua bon, te tamnei n taai nako (Aramwa 31:15).

“Ti aki kakoaua te karaki ni kawai ibukia tarira” (Aramwa 31:16).

“A na akea Kristo” (Aramwa 31:16).

“Ti na kamaiuaki,” ma a na “tewenakoaki nikiraia nako . . . moone” (Aramwa 31:17).

Tabeman a kabaeaki ni “karaki ni kawai n nanobaba” (Aramwa 31:17).

“Bon aomata ngaira aika a tia n rineaki ma n tabu” (Aramwa 31:18).

Ana Tataro Aramwa

“Anganai te korakora, are N na kona iai n taona nanou man mamaraau nako” (Aramwa 31:30).

“Ko kona ni kabebetea tamneiu iroun Kristo” (Aramwa 31:31).

“Anganai te tokanikai, ao raoraou naba aika taan mwakuri” (Aramwa 31:32).

“Ko kona ni kabebetei tamneia [raoraou aika taan mwakuri] iroun Kristo” (Aramwa 31:32).

Buokira bwa ti na kairia I-Tioramwaite “nakoim” (Aramwa 31:34–35).

“A kakawaki tamneia ao rabwataia [I-Tioramwaite]” (Aramwa 31:35).

“Anganira . . . te mwaaka ao te wanawana” (Aramwa 31:35).

- E kanga ana tataro Aramwa ni kaokoro ma aia tataro I-Tioramwaite? (Ko na bae n tangiria ni kan kabotaua te kainikatonga, te iaiangoia i bon irouna, ao aroia I-Tioramwaite n aki kakoaua nanorinanon Aramwa ao ana tangira ibukiia tabeman, ao ana onimaki.)
- Baikara kateia I-Tioramwaite aika a riki riki bwaai n tutuki aika korakora nakon karekean onimakinan Kristo? (Tara Aramwa 31:24–29.) E kanga te kainikatonga n roota aron taromaurian te Atua ioura? (Tara Aramwa 15:17; 34:38; D&C 59:21.) Bukin tera te kainikatonga ngkai e riki bwa te bwai n tutuki nakon te kamaiuaki?

- E “nanokawaki nanon” Aramwa ibukin aia buakaka I-Tioramwaite. E tataro mwaaka bwa a bia kona ngaia ma tarina ni kaokia “riki nakon . . . Kristo” (Aramwa 31:24, 34). Tera te mwioko are ti anganaki ni boong aikai ni buokiiia te koraki ake a tia ni mwarua nako kawaia man ana reirei nako Iesu Kristo? (Tara 3 Nibwaai 18:32.) E kanga te tataro ni kona ni buokira ngkana ti karaoa ara mwakuri ni mitinare ke ngkana ti karaoi ara mwakuri ake ti weteaki nako iai?
- A kanga Aramwa ao tarina ni kakabwaiaki? (Tara Aramwa 31:38.) E na kanga te Uea ni buokira ngkana ti tataro inanon te onimaki ibukin te bwai ae eeti anne? (Tuangia kaain te kiraati bwa a na tibwauaa te namakin are e kakabwaiaria iai te Uea ngke a tataro inanon te onimaki.)

Kabaneana

Taekinna bwa taan rabakau ibukin Korioa ao I-Tioramwaite ae a bon waaki naba ni boong aikai. Man te umwa n reirei nakon te tabo ni mwakuri, n taian nutibeeba, ni booki, ao n taai tabetai inanon te mweenga, iai te koraki ake a tataekin ana reirei Korioa aika a kaairua ni “kakiriweei kukurei[ra]” (Aramwa 30:22). N ai aroia I-Tioramwaite, ao ni boong aikai a mwaiti naba, aika katabei nanoia ni “bwain te aonaaba aika akea manenaia” (Aramwa 31:27). Kaungaia kaain te kiraati bwa a na kakorakoraia i nanon te kekeiaki mwaaka n Ana Boki Moomon, n te tataro ni katoabong, ao n teimatoa n ongeaaba nakon ana tua nako te Atua.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n ana kairiiri te Tamnei.

“E Mena te Taeka iroun Kristo ibukin te Kamaiuaki”

Reirei
28

Aramwa 32–35

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati n oota bwa ana taeka te Atua e na kairiia nakon Iesu Kristo ao ni kaungai nanoia ni “[karikirakea te taeka]” inanoia (Aramwa 32:40).
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoia raoi, ao n tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. Aramwa 32:1–27. E kaungai nanoia I-Tioramwaite aika nanorinano Aramwa bwa a na kamwakura te onimaki ao ni karekea nnena inanoia ana taeka te Atua.b. Aramwa 32:28–43. E kabotaua ana taeka te Atua Aramwa ma te koraa are e unikaki inanoia aomata. E reireiniia aomata bwa a na karikirakea te taeka ma n tararuuaia raoi n te aro are n te bong teuana ao a na karekea te maiu are ake tokina.c. Aramwa 33. E taekin aia koaua burabeti Aramwa ibukin Iesu Kristo ao e kairoroia aomata bwa a na unika ana taeka te Atua inanoia.d. Aramwa 34. E kakoaua ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo Amureki. E tuangiia aomata bwa a na tataro ma ni kammwakura te onimaki nakon te rairannano.2. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, uota te koraa nakon te reirei.

Katautau ibukin Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Kaota te koraa are ko a tia n uotia nakon te kiraati. Tuangia kaain te kiraati bwa a na iangoia bwa angkoa iai temanna ae e a tia n anganiiia te koraa ao e tuangiia bwa e na rikirake n riki bwa te kai are e na karika te uaa ae moan te kangkang.

- Tera ae ko na karaoia ni kakaea ngkana e bon koaua bwa e kona ni karika te uaa ae moan te kangkang te koraa anne?

Kamataata bwa e moanaki te reirei aei n te maroro man Aramwa 32. Iai inanon te mwakoro aei taetaenikawai are e kabotaua iai Aramwa ana taeka te Atua ma te koraa. E kairoroia kaain aia botaki I-Tioramwaite ake nanorinano bwa a na “karekea nnena, bwa te koraa [aei] e kona ni unikaki” inanoia (Aramwa 32:28). E berita bwa ngkana e karikirakea te koraa aei, e na rikirake ni karokoa ae riki bwa te kai ni kamaiu, are “moan te kakawaki” uaana ao ma ni “Karewererewe iaon bwaai ake a karewererewe” (Aramwa 32:40–42).

Maroroakinan
Koroboki aika tabu
ao Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni

kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man maon tuua ni koroboki aika tabu.

1. E reireinia I-Tioramwaite ake a nanorinano Aramwa bwa a na kamwakura te onimaki ma ni karekea nnen ana taeka te Atua inanoia.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki aikai man Aramwa 32:1–27.

Kaurungiia kaain te kiraati bwa a tia Aramwa, Amureki, ao tariia n rin inanon mwaneabaia I-Tioramwaite. Ao ikekei a ongo mairouia I-Tioramwaite ngke a taekinna bwa “[a na] akea te Kristo” (Aramwa 31:16–17). Imwiin ongoraia n te reirei ae kaairua aei, ao Aramwa, Amureki, ao tariia a maenako n tataekina ana taeka te Atua ma ni kakoaua te Kristo (Aramwa 31:36–37; 32:1).

- Ngke e tabe n tataekina ana taeka te Atua Aramwa, a kawaria I-Tioramwaite aika a uaanao. Bukin tera e reke iroun Aramwa te kimwareirei ngke a roko I-Tioramwaite irouna? (Tara Aramwa 32:6–8.) Tera are e riki nakon katauraoaia aomata aikai nakon ongoraeakinan ana taeka te Atua? (Tara Aramwa 32:2–5.)
- Bukin tera e riki bwa te kakabwaia nakoia I-Tioramwaite aikai ngke a kairoroaki bwa a na nanorinano? (Tara Aramwa 32:12–13.) Bukin tera e raoiroi riki bwa ti na nanorinano nakon te kairoroaki bwa ti na nanorinano? (Tara Aramwa 32:14–16.) E na kanga ana taeka te Atua ni kona ni kairiira nakon kananorinanoara?
- Baikara bwaai ake e reireinia iai I-Tioramwaite Aramwa bwa tera nanon karekean te onimaki? (Tara Aramwa 32:17–18, 21.) Tera are e taekinna Aramwa bwa te moani bwai ae ti kainnanoia ni kan karaoia ni karikirakea te onimaki inanon te Atua? (Tara Aramwa 32:22.) Ni kawai raa are ti na kona iai ni karekea ana taeka te Atua? (Tara Aramwa 17:2; 32:23; D&C 1:38; 18:33–36.)
- Tera are e kaungai nanoia iai ana taan ongora Aramwa bwa a na karaoia n te aro ae a na ataia bwa ana taeka a koaua? (Tara Aramwa 32:26–27.) Tera ae e nanonaki n “kauti matara ao tai kamatui [ara] konabwai”? Ti na kanga ni kona ni “ukeuke” n ana taeka te Atua? (Tara Ioane 7:17.) Baikara namakin aika a tia ni karekei ngke ko ukoukoroi koauan taeka?

2. E reireinia aomata Aramwa ni karikirakea ana taeka te Atua inanoia.

Wareka ao maroroakina Aramwa 32:28–43.

- Kabotaua ana taeka te Atua ma te koraa, e reireinia I-Tioramwaite Aramwa bwa a na “karekea te tabo, are e na kona ni unikaki iai te koraa” inanoia (Aramwa 32:28). Tera ae ti riai ni karaoia ni “[karekea te tabo]” inanora ibukin ana taeka te Atua?
- Ni kaeti nakon Aramwa, tera te bwai ae a moanna n namakinna aomata ngke e a tia n unikaki ana taeka te Atua inanoia? (Tara Aramwa 32:28–31, 33–35. Ko na bae n tangiria ni kan karinani aia kaeka kaain te kiraati i aon te burakibooti.) Tera ami iango n nanon namakinan te taeka bwa e moanna n “Rikirake inano[ra]”? A kanga koroboki aika tabu ni kabuburai tamneira, e kaotai ara atatai, ao e karababai ara iango? (Tara Aramwa 37:8–9.) Ni kawai raa ake a na kangkang iai ana taeka te Atua nakoimi?
- Tera ae ti riai ni waakinna ni karaoia ngkai e tabe n rikirake ana taeka te Atua inanora? (Tara Aramwa 32:37.) Ti na kanga ni kona ni “karikirakea [te taeka] ma n tararuaia”? (Tara Aramwa 32:41.) Tera n am iango n aron te bwai ae e

nanonaki iai te taeka ae e na “riki wakaana” inanora ma n rikirake? (Aramwa 32:37).

- Tera ae e na riki ngkana ti aki tabeakina te taeka ma n aki kamwarakea imwiin tian moanakin rikirakena inanora? (Tara Aramwa 32:38–40.) Tera ae ti riai ni karoia are e na karika ara tano ke nanora, n akea te bwai ae maiu iai?
- Nakon kabanean te taetaenikawai aei, ao Aramwa e kabotaua te taeka ma te kai are e a tia n rikirake man te koraa (Aramwa 32:37). Tera te kai ae e taekinna? (Tara Aramwa 32:40–42.)

Taekina te mii ni burabeti ibukin te kai ni kamaiu are e noraki iroun Riaai ao Nibwaai. Kauringiia kaain te kiraati bwa te kai ni kamaiu bon te kanikina ibukin Iesu Kristo (Tara iteraniba 12 n te boki n reirei aei). Taekinna bwa ana taeka te Atua, e oneaki mwiina n te biti ae ananau te mii ni burabeti anne ao n te koraa n ana taeka Aramwa, are e tiki nakon te Tia Kamaiu, are e oneaki mwiina n te kai ni kamaiu.

Ni kaeti nakon Aramwa 32, e reireinira Unimwaane Jeffrey R. Holland, “N te taeka ae wanawana aei, ao e kaunga te tia wareware ni kabwarabwaraan te onimaki ae taabangaki inanon ana taeka te Atua are e kabotauaki ma te koraa nakon te taetaenikawai are boboto iaon onimakinan Kristo are ana taeka te Atua” (Christ and the New Covenant [1997], 169).

- Tera uaan te kai ni kamaiu? (Te maiu are akea tokina. Tara Aramwa 32:41; 33:23; tara naba 1 Nibwaai 15:36; D&C 14:7.)

3. E taekin aia koaua burabeti Aramwa ibukin Iesu Kristo ao e kairoroia aomata bwa a na unika ana taeka te Atua inanoia.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Aramwa 33. Kamataata bwa imwiin ongoraean ana taetaenikawai Aramwa, ao aomata a tangiria ni kan ataia bwa “n te aro raa are a na riai ni moana iai kamwakuran aia onimaki” (Aramwa 33:1). E kaeka Aramwa ma n taekin aia reirei burabeti aika Tinoti, Tinoki, ao Mote ni kaeti ma Iesu Kristo.

- Baikara ana reirei Tinoti ake e taekin nakoia I-Tioramwaite? (Tao ko na bae n tangiria ni kan tuangia kaain te kiraati bwa a na ikaruoruo ni wareki kiibu man (Aramwa 33:3–11.) Tera bukina ngke e taekin ana reirei Tinoti Aramwa ibukin te tataro? (Tara Aramwa 33:11–14. E tangiria ni kan reireinia I-Tioramwaite bwa a na kamwakura aia onimaki ibukin Natin te Atua. Taraia bwa bon “ibukin Nati[na]” are e ongo iai ara tataro Tamara are i Karawa ao E bita ana moti mairoura.)
- E tuangia I-Tioramwaite Aramwa bwa te burabeti ae Tinoki e a tia naba ni kakoaua Kristo (Aramwa 33:15). Tera ae reiakinna Tinoki? (Tara Aramwa 33:16.) Bukin tera ngkai e kakawaki te reirei aei bwa e na taekinaki nakoia I-Tioramwaite? (Tara Aramwa 31:12, 16–17.)
- E taekina taekan te naeta ae te buraati Aramwa are e karoia Mote ao e kateia n te rereua (Aramwa 33:19; tara naba Warekaia Iteraera 21:9). E kanga te naeta n riki bwa kanikinaean Iesu Kristo? (Tara Aramwa 33:19; tara naba Ioane 3:14–16; Ereman 8:13–15.) Tera ae e reireinira iai ana rongorongo Aramwa ibukin te naeta ae te buraati n aron kamwakuran te onimaki inanon Iesu Kristo? (Tara Aramwa 33:20–23; tara naba Aramwa 37:46.)

4. E kakoaua ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo Amureki . E tuangia aomata bwa a na tararo ao ni kamwakura te onimaki nakon te rairannano.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Aramwa 34. Kamatata bwa imwiin tian Aramwa n taetae, e tei Amureki ao e moanna n reireinia aomata.

- A nooria n aia iango Aramwa ao Amureki bwa aomata akekei a bon titiraki naba bwa a na riai ni kakoaua Kristo (Aramwa 34:2–5). E kanga Amureki ni kaekaa te titiraki aei? (Tara Aramwa 34:6–8.) Ti na kanga ni karekea te aeka ni koaua ae matoatoa ibukin Kristo? A kanga koroboki aika tabu, burabeti, ao taan kakoaua riki tabeman ibukin Kristo ni kamatoatoa ami koaua ibukina?
- Bukin tera e na “kamaunaaki. . . te botanaomata ni kabane” n akea ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo? (Tara Aramwa 34:8–9; tara naba Aramwa 22:14.) Bukin tera ngkai ti Iesu n ti Ngaia are e kona ni karaoa te mwakuri ni kamaiu ibukin buren te aonaaba ao ni kamaiuiira man mwiin ana mwakuri nako te Bwaka? (Tara Aramwa 34:10–12.) Tera nanon ana reirei Amureka ibukin te Mwakuri ni Kamaiu ae “akea tokina ao te karea ae akea tokina”? (Tara Aramwa 34:14–16.)

E taku ana reirei Unimwaane Bruce R. McConkie: “E aki kona ni kautia i bon irouna te aomata; e aki kona te aomata ni kamaiua i bon irouna; e aki kona ni kamaiua raona mwaakan temanna te aomata. Te mwakuri ibukin kaboan te maiu e riai n akea tiana ao akea tokina; e riai ni n tia ni karaoaki iroun te aomata ae akea tokin maiuna; Bon te Atua ae e riai ni karaoa te mwakuri ni kamaiu ibukin buren te aonaaba” (A New Witness for the Articles of Faith [1985], 111–12).

- Ko kanga n taku bwa ana reirei Amureki n Aramwa 34:17–29 e buokiiia I-Tioromwaite, ake a tia ni kakoaua bwa a kona n taromauria te Atua ti inanon tinakoke (te auti n taromauri) ao ti inanon teuana te tai n te wiiki? Tera ae ti kona n ataia man te reirei aei?
- Tera are e tuangiia iai aomata Amureki bwa a na karaoia imwiin tian karekean kakoaua aika mwaiti ibukin te Tia Kamaiu? (Tara Aramwa 34:30–31; tara naba kiibu 15–17, bwa te mwakoro n taeka ae “te onimaki nakon te rairannano” e kona n nooraki aua te tai.) Bukin tera te onimaki inanon Kristo bon te mwakoro ae kakawaki ibukin te rairannano?
- E kauring Amureki ibukin kabaenikaian, ke taonan te bong ibukin rairannanora (Aramwa 34:31–36). Bukin tera aoamata n taai tabetai a kabaenikaia te rairannano? E kanga ni kona n roota maiura ni katoabong te reirei n Aramwa 34:32?

Kabaneana

Taekinna bwa te kaantaninga ibukin unikan te kai ae iai uaana bon te kona ni katoonga uaana. Ngkana ti “karekea te tabo, inanora are e na unikaki iai [te taeka]”, ti kona ni “[kaantaninga] te uaa mai iai” (Aramwa 32:28, 41). Wareka ana kamataata Aramwa ibukin te uaa aei n Aramwa 32:41–42. Kauringiia bwa te uaa bon te maiu are akea tokina ao e ti kona n reke rinanon te Mwakuri ni Kamaiu iroun Iesu Kristo are ti kona iai ni katoonga te uaa aei (Aramwa 34:14–16).

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, ana kairi te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke ni kauoua man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. “I tangiria bwa kam na ururing bwaai aikai” (Aramwa 34:37)

Ni kainan te reirei, ao kaoa temanna kaain te kiraati bwa e na wareka ana taeka ni kainiin Amureki nakoia I-Tioramwaite ni kabaibati, n Aramwa 34:37–41.

2. Kakorakoraia kaain te Ekaretia aika boou.

- “Mwakoroiia I-Tioramwaite ae e rangi n ataaki riki” a kanakoia aomata ake a kakoauai aia taeka Aramwa ao tarina (Aramwa 35:1–6). A kanga ana aomata Amon ni butimwaiia aomata aikai? (Tara Aramwa 35:7–9.) Tera ae reiakinaki man te katoto aei ibukin kakorakoraia taan rairaki aika boou?

“Kam na Ongora n Au Taeka”

Aramwa 36–39

Kaantaninga

Te reireinia kaain te kiraati n ana reirei Aramwa bwa a na teimatoa ni kakaonimaki n te euangkerio ma ni buokiia kaaro bwa a na oota bwa a na kanga n anga reirei ao n reirenia ataei aika etieti ao aika a buakaka.

Katauraoi

1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:
 - a. Aramwa 36–37. E manga karakina ana kakarabakau ma ni kaota ana koaua nakon natina te mwaane ae Ereman. E reireina Ereman bwa e na kawakin rekooti aika tabu.
 - b. Aramwa 38. E kamoamoa natina Aramwa ae Tiburon ibukin kakaonimakina ao e kaunga nanona bwa e na reitanako karaoon te etieti, ni karokoa te toki.
 - c. Aramwa 39. E kauringa natina Aramwa ae Korianton ibukin mwakuri aika bubuaka ao e reireina Korianton aron mwiin karaoon te aeka ni bure aei.
2. Ngkana a tauraoi tamnein Buatua aika Koora, tauraoi ni kamanena n tain te reirei (Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 325).

Katautau ibukin

Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.
Kairan te Kakauongo

Tuangia kaain te kiraati:

- Tera te kaetieti ke taeka n reirei are a tia ami karo n angani ngkami? Bukin tera e rangi n uaana te kaetieti ao taeka n reirei aikai?

Kariaia te tai ibukiia kaain te kiraati bwa a na iangoia, ao imwiina kaoiia bwa a na tibwauaa aia reke.

Kamataata bwa mwakoro ake a maroroakinaki n te reirei aei iai inanona ana taeka n reirei Aramwa nakon natina mwaane aika Ereman, Tiburon, ao Korianton. Taeka n reirei aikai a kona naba ni kamanenaaki nakoira.

Maroroakinan
Koroboki aika tabu
ao Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tua man koroboki aika tabu.

1. E taekina ana kaoaua Aramwa ao e anga taian rekooti nakon natina te mwaane ae Ereman.

Maroroakina Aramwa 36–37. Kaoia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati.

- Iai n Aramwa 36 ana koaua Aramwa are e taekinna nakon natina te mwaane ae Ereman (tara riki kiibu 3–5 and 26–28). Bukin tera e kakawaki ibukia ataei bwa a na ongo kaotan aia koaua aia karo? Ni kawai raa are a tia iai aia koaua ami karo ni kairoroi ngkami inanon maiumi?
- Ngkai bon mwakoron ana koaua, E tuanga Ereman Aramwa ibukin rairakina. (Aramwa 36:6–24; tara naba Aramwa 38:7–9, ike e tuanga iai natina Aramwa ae Tiburon ibukin rairakina, ao reirei 20, are e maroroakina rairakin Aramwa ni kabwarabwara raoi riki). Bukin tera e tibwauua taekan rairana ma natina? Kam kanga ni kakabwaiaki man ongoraean aroia tabeman bwa a kanga n rairaki?
- E mwaiti te tai are e kaungaki iai nanon Ereman iroun Aramwa bwa e na toua mwiin ana katoto. (Kam kona n rinanon tabeua mwakoro n taeka ma kaain te kiraati inanon karinan n taeka aika inano ikai, are a kaota ana taeka n reirei Aramwa nakon Ereman.) Bukin tera e kakawaki irouia kaaro bwa a na karaoa te katoto ae etieti ibukiia natia?

 - a. “Kam riai ni karaoa are I a tia ni karaoia” (Aramwa 36:2).
 - b. “I bubuti ngkami bwa kam na ongo au taeka ma n reireini ngkami arou” (Aramwa 36:3).
 - c. “Kam riai naba ni kawakinna n ami ururing, ae I a tia ni karaoia” (Aramwa 36:29).
 - d. “Kam riai n ata ae I ataia ” (Aramwa 36:30).

- Ngkana kam kamanena tamnein buatua aika koora, kaotia ngkai. E kanga Aramwa ni katuruturua nakon Ereman kakawakin kawakinan taian bwatua koora? (Tara Aramwa 37:1–2, 6–12.) N aaro raa are e riki iai kawakinan taian bwatua bwa “te bwai ae uarereke ma ni bebete” are a kona ni uoti “bwaai aika a kakannato”? (Aramwa 37:6–7). Baikara “Bwaai aika kakannato” ae na karaoa koroboki aika tabu ibukira ngkana ti reiakinna ma nanora ni koaua? (Tara Aramwa 37:8–10.)
- Tera ae e tuangaki iai Ereman iroun Aramwa bwa e na reireinia aomata? (Tara Aramwa 37:32–34.) A kanga kaaro, taan reirei, ao ikawai tabeman ni buokia aomata aika kairake ni bong aikai n reireinia te wanawana inanon roroia n rikirake.? (Aramwa 37:35).
- Kariaia temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Aramwa 37:36–37 ni kabaibati. E kanga maiumi n tia n rotaki ngke kam a tia ni kataia n toua mwiin te reirei aei ? Ti na kanga ni kona ni kakauongo n te aro ae raoiroi riki nakon te reirei aei?
- Tera te kabotau are e karaopia Aramwa i mwarenan ana taeka te Atua ao te Riaona? (Tara Aramwa 37:38–45.) Tera ae ti na karaopia n te aro bwa e aonga n riki ana taeka te Atua bwa te Riaona ibukira n tatabemanira nako?
- Aramwa e reireina Ereman, “[Tai kariaia bwa ti na taningaroti ibukina bwa e bebete te kawai” (Aramwa 37:46; tara naba Warekaia Iteraera 21:5–9; 1 Nibwaai 17:41). N te iango raa are e bebete iai te kawai nakon te maiu are akea tokina? Bukin tera bebeten te kawai e riki bwa te bwai ni kabwakabwaka

nakoia tabeman? Ti na kanga ni kawakina katuruan ara taratara nakon te onimaki ae bebete ao te kamaiu n te onimaki inanon Kristo? Ti na kanga n “taraa te Atua ma ni maiu”? (Aramwa 37:47).

2. E kakatonga ao e kaunga nanon natina Aramwa ae Tiburon.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Aramwa 38. Taekinna bwa e kaota naba ana koaua Aramwa nakon natina ae Tiburon ao e tuanga Tiburon ibukin rairakina (Aramwa 38:6–9).

- Baikara anuan maiun Tiburon ake a uota te kimwareirei ae korakora nakon tamana? (Tara Aramwa 38:2–4.) Bukin tera e kakawaki ibukia kaaro bwa a na kinaa ma ni kamoamoia natia ibukin raoiroin anuan maiuia ao maiuia ae e etieti?
- Karekea temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Aramwa 38:5 ni kabaibati. E kanga mwiokoan te Atua iroum ni buokiko inanon taain te kataaki ke te rawawata?
- E ngae ngke ma e bon kakaonimaki Tiburon, e katoka ana taeka Aramwa nakon natina ma taeka ni kauring (Aramwa 38:10–15). Bukin tera e kakawaki ibukira ao tiaki ti ibukiia naba aomata ake a etieti ni karekei taeka n reirei ma te kauring? Ti na kanga n reireinira ni karekei aeka n reirei ao ni kauring aikai inanon te nanorinano?
- Aramwa e reireina Tiburon bwa e na reitaanako reiakinan ana taeka te Atua, ni “Kabanea korakorana ao n te aro e bebete,” ni kamanenan “Te ninikoria, ma tiaki te kan taubeakina temanna” (Aramwa 38:10, 12.) Ti na kanga ni toua mwiin te reirei aei ngkana ti tibwaua ara kaoua ma tabeman?
- Aramwa e kauringa Tiburon bwa e na aki kamoamoia ibukin wanawanana ke korakorana (Aramwa 38:11). E kanga te kamoamoia ni bon oin wanawanara ke korakorara ni kona ni kairiira nakon buure aika korakora riki? Ti na kanga n tokanikai iaon te kamoamoia? (Tara Aramwa 38:13–14. Ti kona ni “kakoaua aron aki taura imatan te Atua n taai nako.”)
- Aramwa e reireina Tiburon bwa e na “bairea kukureina” (Aramwa 38:12). Tera ae nanonaki ni “bairean kukureira? (Tao ko na bae ni kan taekinna bwa te kaantaninga ibukin bwaini bwenakin te aoti bon te bwai ibukin bwenakin ao kaetan te aoti nakon te kawai ae e na iria.) Bukin tera ngkai ti na bairei kukureira n te aro bwa ti aonga ni “kaonaki n te tangira”?

3. E kauringa natina te mwaane ae Korianton bwa e na raira nanona.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Aramwa 39. Taekinna bwa ana taeka n reirei Aramwa nakon natina te mwaane ae Korianton bon iai kaokorona man ana taeka n reirei nakoia natina mwaane ake tabeman. A tia Ereman ao Tiburon ni maiuakina te raoiroi, ma e a tia Korianton ni karaoi buure aika a rangi ni buakaka.

- Baikara buure aika e a tia ni karaoi Korianton? (Tara Aramwa 39:2–3.) Bukin tera te wenenibure bon te bure ae moan te korakora?

E taku n ana reirei Unimwaane Boyd K. Packer:

“Iai te bwai ae katauraoaki inanon rabwatara—ao te bwai aio e tabu—ae bon te mwaaka ni karikibwai, te oota, are e atongaki, bwa iai mwaakana ni kaurai

taura ake tabeua. Te bwaintituaraoi aei e na kamanenaaki ti inanon te kabaeki ae tabu n te mare. Ni kamanenaan te mwaaka ni kariki aei, te rabwata ae mamate e kona ni bikoukou, e rin te tamnei inanona, ao e bungia te rabwata ao te tamnei nako nanon te maiu aei.

“E raoiroi te mwaaka aei. E kona ni karika ao ni karikirakea te maiu n te utu, ao inanon maiun te utu are ti kunea bwa e koburake mai iai te kukurei. . . .

“Te mwaaka ni karikibwai—ke ti kona n atongnga bwa te kona ni karika te aomata—bon tiaki te bawai ae e rangi ni kakawaki man mwakoron kanoan te babaire; e bon kakawaki i bon irouna. N akea te baei ao e na bon aki kona ni waaki te babaire. E kona ni karika te kakumekume nakon te babaire ngkana e aki kamanenaaki raoi.

“Ni mwaitin te kukurei are e na kona n roko nakoim n te maiu aei e na bon nakoim aron kamanenaan te mwaaka ni karikibwai aei iroum. . . . Ngkana e kona n anaa nanom [Tatan] bwa ko na kamanena te mwaaka aei i mwaain taina, ni kamanena n te tai ae e rangi ni waetata, ke n aki kamanenaa raoi, ao ko na bon kabuaa reken rikirakem n te maiu are akea tokina. . . .

“Kaawakina ao tararuaa te bwaintituaraoi nakoim. Kukureim ni koaua ane e na kona ni kabuanibwai ni bua. Te maiu ni utuu ae akea tokina . . . e kona ni karekeaki ibukina bwa Tamara are i Karawa e a tia n anga te bwaintituaraoi ae e rineaki mai buakon bwaintituaraoi ni kabane nako aom—te mwaaka ni karikibwai aei. Boni ngaia kiingin te kukurei” (n te Conference Report, Eberi 1972, 136–39; ke te Ensign, Turai 1972, 111–13).

- Bukin tera ngkai e iangoia Aramwa bwa e riai ni maroroakina ana bure Karianton ma ngaia? (Tara Aramwa 39:7–8, 12–13.) Tera ae a kona n ataia kaaro mairoun Aramwa n aron reireinaia ataei ake a tia ni karaoa ae e kaairua ke ni karaoa te bure? (A kona reeve n rin ibuakon ake a karinanaki i nano ikai.)
 - a. Aramwa e kaurunga Karianton bwa tera ae kairarangaki iai nakon ana bure Karianton (Aramwa 39:2–4).
 - b. E kamatai baika a na riki mai mwiin ana bure Karianton (Aramwa 39:7–9, 11).
 - c. E reireina Karianton bwa e na kanga n raira nanona ao ma n tuuka karaoan te bure inanon te tai ae e na roko (Aramwa 39:9–14).
 - d. E reireina Karianton aron ana tangira te Atua ao te kabwarabure (Aramwa 39:15–19).
- Baikara mwakuri ao katei ake e kairarangaki iai Karianton nakon ana bure? (Tara Aramwa 39:2–3.) Tera ae ti kona ni karaoa ni kakorakoraira n ekaanako ana kabwakabwaka Tatan nakon karaoan ae buakaka? (Tara Aramwa 39:4, 13; D&C 121:45.)
- E kanga ana bure Karianton ni kaungai nanoia tabeman? (Tara Aramwa 39:11, 13.) Bukin tera ngkai ko taku bwa ana mwakuri Karianton iai korakorana riki ni kaungai nanoia I-Tioramwaite nakon are e kona ni karaoaia ana taeka Aramwa? Bukin tera e kakawaki ibukiia kaain te Ekaretia bwa a na karaoi katoto aika raoiroi? Kam kanga n tia ni kakabwaiaaki mairouia aomata ake a karaoi katoto aika raoiroi? (Kaoiia kaain te kiraati bwa a na iangoi ma te karaurau aia mwakuri aika a na kona ni kaungai iai aia iango tabeman ibukin te Ekaretia.)

- Tera te reirei are e anga Aramwa nakon Korianton iaon aron rairan nanona man ana bure? (Tara Aramwa 39:9–14. Korei ni karinani aia reke kaain te kiraati iaon te burakibooti. A karinanaki reeke tabeua inano ikai, ma titiraki ake a kaungaa te maroro.)
 - a. “Ao man aki manga rimwin ana kaibwabwaru nako matam,” (Aramwa 39:9). A na kanga bwaai aika ti rinei ni kona ni kairoroi ara iango iai bwa ti na teimatoa ni karaoa ae itiaki?
 - b. Ko na reirei ma tarim ake a ikawai riki nakoim (Aramwa 39:10). E kanga te reirei ma kaain te utu aika a etieti ke raoraora nako ni kona ni kakorakoraira n ekanako te kaririaki?
 - c. “Tai karekeko n te kangaanga ni kairaki nako n te bwai teuana ae akea manenana ke te bwai ni burababa” (Aramwa 39:11). Baikara bwaai tabeua aika akea manenaia ke bwaai n burababa are e kataia Tatan ni kairiira nako ma nguai?
 - d. “Rairaki nakon te Uea ma nanom, korakoram, ao marurungim ni kabanea” (Aramwa 39:13). Ti na kanga n rairaki nakon te Uea ibukin te ibuobuoki ngkana ti kaaitaraaki n te kariiri?
 - e. “Kaoti am kaairua ao bure ake ko a tia ni karaoi” (Aramwa 39:13). Bukin tera kaotan te bwai are ti a tia ni karaoia ae kaairua bon mwakoron kanoan te rairannano ae kakannato?
 - f. “Tai ukoukori kaubwain te aonaaba aio ke bwaai nako iaona aika akea manenaia” (Aramwa 39:14). E kanga ukoukoran kaubwai ke “bwaai aika akea manenaia n te aonaaba aei” ni kona ni kaririira nakon te bure?
- Tera ae e reireinaki iai Korianton iroun Aramwa n aron rongorongan Kristo? (Tara Aramwa 39:15–19. Korei ni karinani aia kaeka kaain te kiraati iaon te burakibooti.) E kanga aron ataakin bwaai aikai ni kona ni buokiira ngkana ti kaririaki nakon te bure?

Kabaneana

Taekinna bwa Aramwa e reireina Korianton aron te rairannano ao te manga rairaki nakon te kakaonimaki, ao e anga te reirei nakon Ereman ao Tiburon iaon aron te teimatoa ni kakaonimaki. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na kabongana ana reirei Aramwa inanon maiuia. Kaungaia kaain te kiraati ake kaaro bwa a na ira ana katoto Aramwa n reirei ao ni kataetaeia aia ataei.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kariiri te Tamnei.

Iango Riki Tabeua ibukin te Anga Reirei

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke ae e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. Kataetaeiaataei n tatabemaniia nako

Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Aramwa 35:16 ni kabaibati.

- Tera ae ti kona n reireiniira man te kibu aei n aron reireinaiaataei aika iai kakaokoron kateini maiuia, aia kangaanga, ao kainnanoia? (Taekinna bwa e taetae Aramwa nakoia natina mwaane n tatabemaniia nako ni “kakaokoroia.”)

E aki taetae nakoia natina mwaane ni botaki ke n anganiia n tatabemaniaa te reirei ae ti teuana; e taetae nakon natina te mwaane n ti ngaia ao e tuangnga te bwai are e rangi ni kainnanoia ni kan ongora.) E na kanga ni ibuobuoki nakoira n aron reireinaia ataei ni mwaitin te tai n tatabemaniaa nako?

2. Tabeia kaaro ibukiia aia ataei.

- Baikara mwiokoia kaaro aika a kakaraoi ni kaikawaia rake natia?
- (Tara Motiae 4:14–15; D&C 68:25–28.)

Kaoia kaain te kiraati bwa a na kinaia kaaro aika a etieti inanon koroboki aika tabu ake iai irouia natia aika a etieti ao aika a buakaka. A kona reeke n rin ibuakon reeke aikai:

Atam ao Nei Ewa (Abera ao Kain)
 Itaaka ao Rebeka (Iakobwa ao Etau)
 Riaai ao Tiera (Nibwaai, Taam, Iakobwa, Iotebwa, Reiman, ao Remuera)
 Aramwa te Teei (Ereman, Tiburon, ao Korianton)

Taekinna bwa e ngae ngke kaaro aika a etieti a kona ni kaaitara ma kangaangan aron tabeakinaia ataei aika a buakaka. Katuruturua bwa a kabaeaki kaaro bwa a na reireiniia natia taikan te euangkerio ao ni kaungaia bwa a na maiuakin moan tua n te euangkerio, ma a na karinea naba inaomataia n rinerine natia. A aki kona kaaro ni kairoroia ataei ma te matoa bwa a na maiuakina te etieti.

3. “Bon te bure ae moan te [korakora]” (Aramwa 39:7)

Tao ko na bae n tangiria ni kan katuruturua ana reirei Aramwa iaon tuan te itiaki. Taraia raoi bwa kaain te kiraati a oota bwa tera tuan te itiaki, bukin tera e kakawaki, ao e na kanga aron te teimatoa n aron kawakinana. N reireinaia kairake n aron kawakinan tuan te itiaki, tao ko na bae n tangiria ni kan kamanena te boki ae mmanii baana aei ae e atunaki n For the Strength of Youth (34285). Kawara te bitiobi ibukin karekean kaobiin te boki ae mani baana aei ibukiia kaain te kiraati ake a tuai ni karekei.

A na kona naba ni manena taeka aika a taekinaki mairoun Beretitenti Gordon B. Hinckley:

“Kam maeka inanon te aonaaba are onrake n te kabwakabwaka ae moan te buakaka. Mwakuri ni kabekaau, ma ana mwakuri ae kammaira ma ni barekareka, are e ore a te aonaaba n ai aron te nao ae rangi ni kakamaaku, man rabunaanako te aba. E bon boitin. Tai matakai iai ke tai warekia. E na uruana aron maiumi ngkana kam karaoia. . . . Kararoai ngkami mai iai. Tukia bwa rimwi ao e reke iroumi manin te aoraki ae kakamaaku, bwa bon ti tabo ma te bwai ae moan te kamamate. Kam na itiaki n ami iango ao n ami mwakuri. E a tia te Atua n unikia inanomi, ibukin te kaantaninga, ao te kaunga nano mairoun te Atua are e kona n rairaki nakon te buakaka n te aro ae e bebete ao e toki arona n urubwai. Ngkana te kairake ngkoe, tai irekereke ma karaoan te bobontaeka ae reitinako taina. Ngkana ko a roko n te roro are ko a iangoa iai te mareaki, ngkanne anne te tai are ko a riai iai ni rekereke iai. Ma ngkami ataeinimwaane ake kam mena n reirei aika rietata ke ni kauarinan n reirei tai tangira te bwai aei, ke tai karaoia naba ngkami ataeinnaine” (n te Conference Report, Okitobwa 1997, 71–72; ke Ensign, Nobembwa 1997, 51).

“Te Babaire ae Kakannato ibukin te Kukurei”

Aramwa 40–42

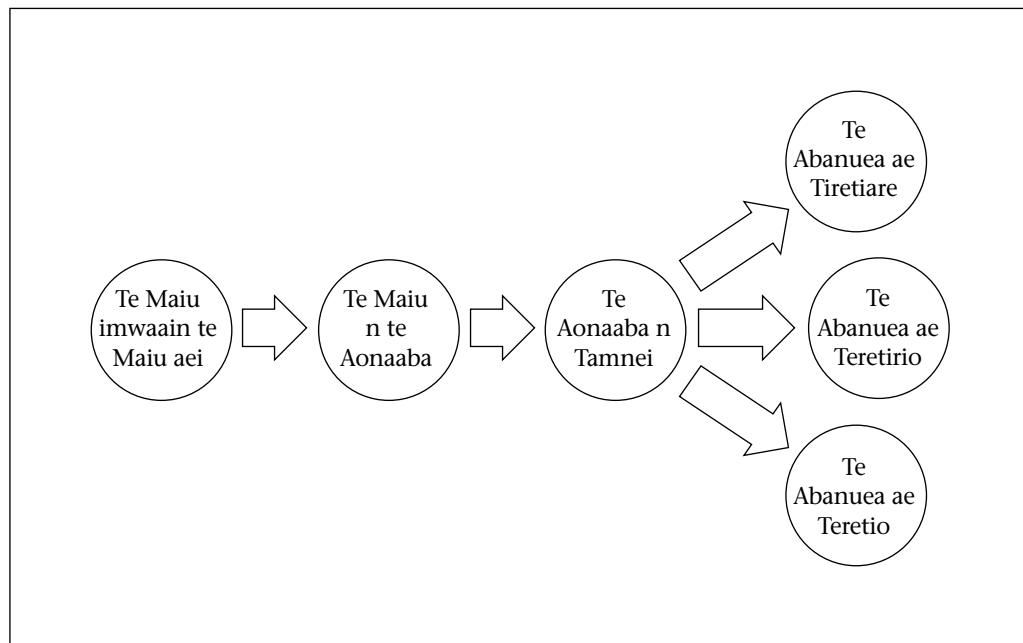
Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati ni karekea te atatai ae korakora ibukin te maiu imwiin te mate ao te akoaki ae e tauraoi ibukiia rinanon Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo.
-------------	---

Katauraoi	<p>1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Aramwa 40:1–23. Aramwa e reireina Karianton taikan te mate ao te mangauti. b. Aramwa 40:24–26; 41. Aramwa e reireina Korianton bwa imwiin mangautira, naake a etieti a na kaokaki nakon te kukurei ao naake a buakaka a na kaokaki nakon te kananoanga. c. Aramwa 42. Aramwa e reireina Korianton aron te babaire raoi ao te akoaki n te babaire ae kakannato ibukin te kukurei. <p>2. Wareware riki tabeua: Doctrine and Covenants 138.</p>
-----------	---

Aron Waakina te Reirei te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Korei tamnei aikai iaon te burakibooti:

Kamataata bwa ni mwaitin te tai ao ti korei tamnei ni kamataata n aron aei n reiakina aron te babaire ibukin te kamaiuaki. E ngae n anne, ma ngkana ti aei

ae ti kakaraoia ni kamataata te babaire, ti maninga n taekina Iesu Kristo, are e bairei beeku ake a boboto nakon te babaire. Ti maninga naba n taekin reirei ake a boboto nakon te babaire, n ai aron te Bwaka, te Mwakuri ni Kamaiu, ao te inaomata n rinerine.

Wareki taeka aika a taekinaki iroun Unimwaane Neal A. Maxwell:

"E a tia te Uea ni kabwarabwara ana babaire ibukin kaboan maiura bwa te Babaire ibukin te Kukurei . . . I nanon ara maroro, ti kaoki ara iango nakon te babaire ae kakannato aei are e kuri n rangi ni burenibwai karoana ni mwaitin te tai; n taai tabetai ti a ti korea naba arona n aki akaka iaon te burakiboti ao iaon te beeба kaanga ai aron tamnein burooan ana auti riki temanna. E ngae n anne, ma ngkana ti karekea raoi ara tai ni iangoa raoi te Babaire, e rangi ni kamiimi ma ni kamino nano!" ("Thanks Be to God," Ensign, Turai 1982, 51).

Kamataata bwa n te bong aei ao ko na maroroakin ana taeka n reirei Aramwa tabeua nakon natina te mwaane ae Korianton. N reireinan Korianton, E arana ana Babaire Tamara are i Karawa bwa kaanga te "te babaire ibukin manga kaokan bwaai" (Aramwa 41:2), "te babaire ni kamaiu ae kakannato" (Aramwa 42:5), "te babaire ae kakannato ibukin te kukurei" (Aramwa 42:8), "te babaire ibukin kaboan maiura" (Aramwa 42:11), ao "te babaire ae kakannato ibukin te akoaki" (Aramwa 42:31). Ngke e reirei Aramwa ibukin taekan te babaire, e katuruturua taekan te Bwaka, ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo, ao inaomataia n rinerine aomata n tatabemaniia nako.

Maroroakinan
Koroboki aika Tabu
ao Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man koroboki aika tabu.

1. Aramwa e reireina Korianton taekan te mate ao te mangauti.

Kamataata bwa mwakoro 40–42 n ana boki Aramwa e reitaa nako ana reirei Aramwa nakon natina te mwaane ae e aki ongeaaba, ae Korianton. E nooria Aramwa bwa maiu buakan Korianton e riki man karakon ana koaua ao man aki ataan moan reirei n te euangkerio. E buoka Korianton Aramwa n ataia bwa tera ae e na riki imwiin te mate

Maroroakina Aramwa 40:1–23. Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a tia n rineaki ni kabaibati.

- E kanga Aramwa ni baireia bwa tera te bwai ae e na riai n taekinna nakon Korianton? (Tara Aramwa 40:1; tara naba 41:1; 42:1.) Tera am iango iroun Aramwa bwa e kanga ni kona n "atai" ana iango Korianton? Ti na kanga ni kona n atai riki kainnanoia te koraki ake ti reireiniia?
- Tera ae e riki nakon tamneira imarenan te mate ao te mangauti? (Tara Aramwa 40:11–13. A nako bwaretaiti ke te karabuti ibukiia tamnei. Kamataata bwa "te roo are iao" n te kibu 13 e kaeti nakon te tabo are a tataneiai iai are a aranna bwa te karabuti ibukiia tamnei.) E kanga ni kabwarabwara Aramwa taekan te baretaiti ao te karabuti n tamnei? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka Aramwa 40:11–15, 21 ni kakaei reeke nakon te titiraki aei. Ko na bae n tangiria

ni kan kakimototoi aia kaeka kaain te kiraati iaon te burakibooti ke iaon te tiaata (chart) n ai aron teuana ae kaotaki iaon te iteraniba are imwiina.)

BWARETAITI	KARABUTI IBUKIIA TAMNEI
Te aro ni kukurei	Te aro ni kananoanga
Te aro ni motirawa ao te rau	Te aro n tewenakoaki nako nanon te rotongitong, ike iai iai te tang, ma te tanginiwenei, ao te kangengeiwi
Akea te kangaanga ke te nanokawaki	Mwaakan unin te Atua ae kakamaku

Kamataata bwa n 1918 ao e karekea te kaotioti Beretitenti Joseph F. Smith are e na buokiira ni kaotaira riki ibukin aron tamneira imarenan te mate ao te mangauti (D&C 138). Inanon te kaotioti aei, ao Beretitenti Smith e noora ana mwakuri te Tia Kamaiu i bwaretaiti ao reiakinan te euangkerio nakoia te koraki ake a mena inanon te karabuti ibukiia tamnei. E ataia Beretitenti Smith bwa taian tamnei ake a mena inanon te karabuti ibukiia tamnei a na reireinaki te euangkerio ao bwa a aonga n reke aia tai n rairinanoia imwaain te kabanea ni motikitaeka (D&C 138:29–34, 57–59).

- E taku Aramwa bwa n te tai are e a tia ni baireaki, ao ti na manga kautakii (Aramwa 40:21). Tera nanon te mangauti? (Tara Aramwa 40:21, 23. Te tamnei ao te rabwata a na manga ikotaki, ao te rabwata e na manga kaokaki nakon “arona ae kororaoi.”) Antai aika a na mangauti? (Tara Aramwa 40:5; tara naba 11:42–44.)
- E taekin bwaai tabeua Aramwa bwa e aki ataa aron te mate ao te mangauti (Aramwa 40:2–5, 8, 19–21). Tera ae ti kona n reireiniira iai man te koaua are e kakoaua Aramwa n aron te reirei ibukin te mangauti e ngae ngke e aki atai rongorongo ni kabane ibukina? (Buokiia kaain te kiraati bwa a na nooria bwa e aki riai ataan rongorongo ni kabane ibukin te reirei ke bwaai aika riki imwaain reken te koaua ibukin koauana raoi.)

2. E reirei Aramwa bwa imwiin mangautira, te koraki ake a etieti a na manga kaokaki nakon te kukurei ao te koraki ake a buakaka a na manga kaokaki nakon te kananoanga.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Aramwa 40:24–26; 41.

- E taekina te mangauti Aramwa bwa kaanga ai aron manga kaokan bwaai ibukina bwa te tamnei ao te rabwata a na manga ikotaki ao te rabwata e na manga okira “arona ae kororaoi” (Aramwa 40:23; 41:2). Baikara riki bwaai aika a na manga kaokaki ngkana ti a mangauti ao ma ni “motikaki taekara ni kaeneti nakon [ara] mwakuri”? (Tara Aramwa 41:3–6. Naake a etieti a na manga kaokaki nakon te kukurei, ao naake a buakaka a na manga kaokaki nakon te kananoanga.) Tera nanon te manga kaokaki nakon te raoiroi ke te buakaka?

E taku Unimwaane Bruce R. McConkie, “Te mangauti bon manga kaokan bwaai, ni kauoua bwa manga kaokan te rabwata ao te tamnei ao manga kaokan te iango ae ti te arona nakoia aomata n tatabemaniiia nako ma bwaai aika a tangiraki ibukin te tamnei ao katei nako ake a reke irouna ngkoa n te maiu aei” (Mormon Doctrine, 2 ni kaetana [1966], 641).

- N te aro raa ae bon “ngaira taani bairei arora”? (Tara Aramwa 41:7–8. Ti kona n rinea bwa ti na karaoa ae raoiroi ke ae buakaka ao ti rinea naba bwa tera ae ti na manga kaokaki nako iai imwiin te mate.)
- E kamataata Aramwa bwa e aki kona Korianton ni manga kaokaki man te bure nakon te kukurei ibukina bwa “bon akea te kukurei n te buakaka” (Aramwa 41:10). Bukin tera te buakaka e aki kona n reke iai te kukurei? (Tara Aramwa 41:10–13; Ereman 13:38.) Ko na kanga ni kaeka nakon te kauntaeka bwa tabeman aomata a tara ni karekea te kukurei n aia waaki ni kakukurei ake a kinako taian tua?

E taku Beretitenti Ezra Taft Benson: “Ngkai a kona [aomata] ni kakukureiia inanon tabeua te tai inanon te bure, ao tokina bon te nakokawaki. . . . Te bure e karika te aki nakoraoi ma te Atua ao e kabirinakoa te tamnei” (n te Conference Report, Okitobwa 1974, 91; ke Ensign, Nobembwa 1974, 65–66).

- Tera are e taekinna Aramwa are e tangiria ni kan karaoia Korianton bwa e aonga ni kaokaki nakon te raoiroi? (Tara Aramwa 41:14–15.) Tera te namakin ae e a tia ni kaota nakoim koauan te kibuntaeka ae kangai “bwa te bwai are ko a tia ni kanakoa mairoum e na manga bon oki nakoim”?

3. Aramwa e reireina Korianton aron te motiraoi ao te nanoanga.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Aramwa 42. Kamataata bwa e karawawataaki Korianton n ana reirei tamana. E aki oota bwa bukin tera “te tia bure e riai ni kanakoaki nakon te aro are e na kananoanga iai” (Aramwa 42:1). Ni kaekaan te tabeaianga aei, e angareirei Aramwa ibukin ana motiraoi te Atua. E angareirei naba bwa e anga maiuna Iesu Kristo ibukin aia bure kaain te aonaaba “bwa e aonga n reke te babaaire n nanoanga, ao ma ni koro bukin baike e tangiri ibukin te mototiraoi” (Aramwa 42:15).

Te buokiia kaain te kiraati n oota n ana reirei Aramwa ibukin te motiraoi, tuangiia bwa a na wareka Aramwa 42:6–7, 10, 18 ni kabaibati. Ngkana a wareware, buokiia bwa a na oota n taian koaua aika a karinanaki inano ikai:

- a. Ibukin Bwakan Atam ao Nei Ewa, ti a reke inanon te aro ni bwaka. Ti a riki bwa aomata aika mamate—n tautoronaki n te mate—ao n aki kororaoi. Inanon te aro ni bwaka aei, ti aki kona ni maeka i rarikin te Atua, are e aki mamate ao e kororaoi. Te motiraoi e tangiria bwa ti na tuukaki mai matan te Atua n te aro n rabwata ao n tamnei.
- b. Ngka ti bure, ti kaokoroira ma ni kararoaira riki mairoun te Atua ibukina bwa “akea te bwai teuana ae e aki itiaki ae kona ni maeka ma te Atua” (1 Nibwaai 10:21). Te motiraoi e tangiria bwa ti na katuaeaki ibukin ara bure.
- Tera ae e na riki nakoira ngkana ti tautoronaki iaan ti te motiraoi? (Tara Aramwa 42:14.) Tera te bwai ae tangiraki ni kakoroi bukin baike e kainnanoi te motiraoi n te aro bwa ti aonga ni kona n oki ni maeka irarikin Tamara are i Karawa? (Tara Aramwa 42:15.)

Ngkana kam wareware ke ngkana ko karikina taekan te kaikonaki, karaoi naba ngkai. Taekinna bwa te tia taarau e tei ibukira n tatabemaniira nako, ao te tia kataaraau e tei ibukin te motiraoi, ao raoraon te tia taarau e tei ibukin te Tia Kamaiu.

- E kanga ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo “ni kabebetea te bae e kainnanoaki n te motiraoi”? (Tara Motiae 15:7–9. E kariaia Rabwatana bwa e na tautoronaki iaan te mate ao E katoka iaona aia bure te botanaomata.)
- E kakoaua Aramwa bwa “e roko te nanoanga ibukin te Mwakuri ni Kamaiu” (Aramwa 42:23). Tera ae ti riai ni karoia bwa ti aonga ni kona ni karekea bwaninin ana nanoanga te Atua? (Tara Aramwa 42:13, 23, 27, 29–30; tara naba Aramwa 41:14; D&C 19:15–18.)

Kabaneana

Taekinna bwa imwiin karekean te reirei aei mairoun tamana, e raira nanona Korianton ao e okira ana mwakuri ni mitinare (Aramwa 43:1; 49:30). Katuruturua bwa ngkai ti iriira ana tua te Atua ma n rairi nanora man ara bure, ti kona ni buokanibwai n te nanoanga are e tauraoi rinanon Ana Mwakuri ni Kamaiu te Tia Kamaiu.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

“Matoatoa inanon Onimakinan Kristo”

Reirei
31

Aramwa 43–52

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati n noora aron katein Nibwaai ao ana mwakuri n tain te buaka ni kona ni mwakuri kaanga te banna ni katoto ibukin karaoan ara kangaanga ao ni bobuaka n ekanako Tatan.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. Aramwa 43–44. Ni kairaki iroun Tiraemna, a roko Remwanaite ni buakaniia Nibwaite, ni ukoukora te aro are a na kairiia nakon te tautoronaki. Nibwaite, ake a kairaki iroun Moronaai, a buaka ibukin kamaiuaaia aia utu ao inaomataia. A tokanikai Nibwaite ibukina bwa a buokaki n te aro ae tamaroa riki ao ibukina bwa a kammwakura onimakinan Iesu Kristo irouwia.b. Aramwa 45:20–24; 46. Amarakaia e tangiria bwa e na riki bwa te uea ao ma ni karika te kauntaeka i marenaia Nibwaite. E katea te taeka te kaaben ae Moronaai ae “rongorongan te inaomata” ni kaungai nanoia aomata, ao a berita bwa a na rimwiin te Atua. Amarakaia ao tabeman ana koraki a raonia Remwanaite.c. Aramwa 47–48. E riki Amarakaia bwa aia uea Remwanaite, rinanon karaoan te kaairua. E kauniia I-Remwainate bwa a na buakaniia Nibwaite. E katauraoia Nibwaite Kaaben Moronaai bwa a na katoaki kaia n te aro n etieti.d. Aramwa 49–52. E waaki nako te buaka i marenaia Nibwaite ao Remwanaite. Ana aomata te Uea a tangira karekean te uea are e na tautaeka iaoia Nibwaite, ma a konaaki. Teankam e tiringa Amarakaia, are e oneaki mwiina ni uea iaoia I-Remwainate iroun tarina ae Amaron.2. Ngkana e tauraoi tamnein te Kaaben ae Moronaai ngke e Katea Rongorongan te Inaomata, tauraoi ni kabongana inanon tain te reirei (62051; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 312).

Aron Waakina te Reirei te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo	Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.
---------------------------------------	---

Tuangiiia kaain te kiraati:

- Bukin tera e karin rongorongo aika rangi mwaiti ibukin te buaka inanon Ana Boki Moomon?

Ni ikotaki ma aia reke kaain te kiraati, ko na bae n tangiria ni kan katautauai bwaai aikai:

1. E ataia Moomon bwa e na warekaki ao e kamatenanoaki Ana Boki Moomon inanon te tai are e butanako iai te buaka iaon te aonaaba ni kabutaa. A reireiniira koroboki aikai aron te teimatoa ni katotonga maiun Kristo inanon tain te un.

2. E koroi rongorongoia Nibwaite Moomon imwiin kaotin te Tia Kamaiu n te aro ae moan te bwarabwara raoi. Ti kona ni wareki taekan aia atatai ke rabakauia Nibwaite ao man tauraoi ibukin bwaai aika a na riki aika ti te arona inanon ara bong aikai imwaain Kauaokin Kristo.

Kamataata bwa te reirei aei e na maroroakina taekan te bobuaka are e riki imarenaia I-Nibwaite ao aia kairiribai bwa tera ae e na kona n reireiniira iai bwa ti na kanga ni bairei bobuaka n te aonaaba ao ti na kanga n otangaira ao ara utu n te bobuaka n ekanako Tatan.

Maroroakinan
Booki Aika Tabu
ao Kabonganaia

Tataro mwaaka n rinei wareware man booki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man booki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man koroboki aika tabu.

1. A buaka Nibwaite n otangaia aia utu ao n taua inaomataia.

Maroroakina Aramwa 43–44. Kaoiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a tia n rineaki ni kabaibati.

- Bokin tera Nibwaite a buaka n ekinakoia Remwanaite? (Tara Aramwa 43:3–4, 9–11, 45–47; 48:14.) I aan aro raa are e kariaia aomata iai te Uea bwa a na buaka?

E taku Beretitenti Charles W. Penrose, are kaain te Moan Beretitentii: “E aki eti ibukira bwa ti katabeira ni kawawaean raraaia aomata, ibukin kaboan mwiin te bwai are e karaoaki nakoira ke irantangaakira. Ma ngkna e anga ana taeka te Uea ke e kaungai nanoia ana toro bwa a na reireiniia natin Iteraera aika mwaane ao aine n anga aia ibuobuoki inanon mwakuri ibukin waakinan te bobuaka ae raoiroi, e kaokoro anne. . . . Ti na teirake inanon korakora ao inanon marurungira ao waaki rake nakon te tokanikai; tiaki ma te kaantaninga ni kawawaea te rara, tiaki ma te kaantininga n tiringia raora n aomata, ma ibukin otangara ao ibukina bwa ti tangiria ni kateimatoa ao man karoua rikaaki nakoia ara kariki nakon taai aika a na roko tuua aika tabu aikai ibukin te inaomata are e a tia ni kaman kaotaki mai ieta” (n te Conference Report, Okitobwa 1917, 21).

E taku Unimwaane David O. McKay: “Iai . . . uoua tuua ake a kona ni karaoiroa te aomata ae te Kiritian ni koaua bwa e na rin—ma ni kawakiniko, bwa I taku *riin, n aki moana* —te buaka: (1) Te kataia ni bwaotina ao n tuuka temanna man inaomatana n rinerine , ao, (2) Te karinerine nakon abana. E riai ni iai te kateniua, [ae kangai], Otangaan te aba ae mamara are e a tia ni konaaki n te aro ae e aki raoiroi iroun temanna ae korakora, ae akea te nanoanga irouna” (n te Conference Report, Eberi 1942, 72).

- Ngke e ekanako Taraemera Moronaa, ao tera are e kanikiaeia iai tokanikaia Nibwaite n te buaka? (Tara Aramwa 44:3–4.) A kanga Nibwaite ni kaota aia onimaki inanon Kristo? (Tara Aramwa 43:23, 49–50.)
- Tera ae ti kona ni karaoia n ara utu ao inanon te botanaomata ni buoka kawakinan te inaomata are e a tia ni karekea I-Nibwaite?

- Maroroakin moan tuua aikai ake a tautaekan aroaroia ao aia mwakuri Nibwaite aika etieti inanon tain te buaka. A na kanga ataakin moan tuua aikai ao kabonganaia ni kona ni buokiira ni bong aikai ni karekea te rau ae korakora riki inanon te aonaaba? Ti na kanga ni kona ni kabonganai moan tuua aikai ibukin karaoan mwakuri ake a kaeti ma te bobuaka inanon maiura?
 - a. Buaka ti ibukin bwaai aika iai bukiia aika a etieti, n ai aron otangara (Aramwa 43:8–10, 29–30, 45–47; 48:14; ko na bae n tangiria ni kan taekinna bwa te moan rekooti n aia koroboki Nibwaite are a moana iai taekinan taekan te bobuaka are e koreaki n te boki ae Moomon 4:1–4).
 - b. Tai ribaia ami kairiribai; kakaea bwa tera te bwai ae a rangi ni kukurei nanoia iai ao ai uana naba ma kukurein nanomi (Aramwa 43:53–54; 44:1–2, 6).
 - c. Maiuakina te etieti ao mwiokoa te Atua (Aramwa 44:3–4; 48:15, 19–20).
 - d. Iririia taan kairiiri aika etieti ma ni wanawana (Aramwa 43:16–19; 48:11–13, 17–19; tara naba D&C 98:10).

2. E katea “rongorongan te inaomata” Kaaben Moronaai ni kairi aia iango aomata.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Aramwa 45:20–24; 46. Kamataata bwa imwiin te bobuaka ma I-Remwainate, a nako Ereman ao tarina rinanon te aba, n reirei ao ni katea ana botaki te Ekaretia (Aramwa 45:20–22). E ngae n anne, ma tabeman Nibwaite a rikirake ni kamoamoa ao man ekanako te Ekaretia. Aia mataniwi kaain te kurubu ni beekan aei bon Amarakaai, are e tangiria bwa e na riki bwa te Uea iaoia Nibwaite (Aramwa 45:23–24; 46:1–4).

- E kanga Amarakaai ni kona ni kaungaia tabeman bwa a na iriiria? (Tara Aramwa 46:1–7, 10) Tera aia iango aomata ake a boutokaia? (Tara Aramwa 46:4–5.) Tera ae ti kona n ataia man rongorongan Amarakaai ma raoraona? (Tara Aramwa 46:8–9.)
- Ngkana ko kamanena tamnein Kaaben Moronaai ngke e katea rongorongan te inaomata, kaotia naba ngkai. Bukin tera ngkai e iangoa karaoan rongorongan te inaomata Moronaai? (Tara Aramwa 46:11–13, 18–20.) A kanga aroia aomata ni kaeka nakon rongorongan te inaomata? (Tara Aramwa 46:21–22.) E kanga karaoan ao kawakinan taian berita n rooti maiura?

3. E a riki Amarakaai bwa aia uea Remwanaite ao e kairoiroia bwa a na buaka.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Aramwa 47–48.

- Tera ao e karaoia Amarakaai ngke e aki riki bwa te uea iaoia Nibwaite? (Tara Aramwa 46:33; 47:1, 4. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na kakimototoa aron rikin Amarakaia bwa te uea iaoia Remwanaite [Aramwa 47:1–35], ke kakimototoa te rongorongo aei ngkoe.)
- A tia n te taina tabeman mairouia taan totoko aika kabanean te matoatoa mai irouia Nibwaite n riki bwa bon ngaia Nibwaite, ni ikotaki ma Amarekaite (Aramwa 24:29–30; 43:6–7), I-Tioramwaite (Aramwa 30:59; 31:8–11; 43:4), Amarakaai (Aramwa 46:1–7), Morianton (Aramwa 50:26, 35), ao tarin Amarakaai Ammoron (Aramwa 52:3). Bukin tera te koraki ake a tia ni kitana te Ekaretia a aki toki ni buaka ma n ekanako te ekaretia? (Tara Motiaeae 2:36–37; Aramwa 47:35–36.)

E taekin taeka aikai te Burabeti ae Iotebwa Timiti nakon te aomata are e mimi bwa bukin tera te koraki ake a tia ni kitana te Ekaretia a aki toki ni buakana te Ekaretia ma n ekianako n te aro ae kakamaaku: "Imwaain kaainakin te Ekaretia aei iroum ao akea ae ko tei n ana itera. Ngkana e reiakina te euangkerio taekan te raoiroi ao te buakaka i matami. Kam kona n rinea teuana mai buakona ke akea. Iai uoman mataniwi aika a kakaitara aika a na kaoko bwa ko na toro ibukiia. Ngkana ko kaaina te Ekaretia aio ao e karinaki aram bwa ko na toro iroun te Atua. Ngkana ko karaoa anne ao ko kitana te tabo are akea ae ko na tei ibukina, ao ko na aki kona n oki nako iai. Mangaia are ko riai n aki mwaninga taekan te Mataniwi are e koreaki aram ibukina bwa ko na toro irouna e na reke anne n ana anainano te buakaka, ao ko na ira ana taeka are e taekinna ao ko na riki bwa ana toro" (man te "Recollections of the Prophet Joseph Smith," *Juvenile Instructor*, 15 Aokati 1892, 492).

- Kabotaua Amarakaai ao Moronaai (Aramwa 48:1–17). Katuruturua bwa te aomata ae buakaka ae ti temanna e kona ni karikia te buakaka ae korakora ibuakoia aomata (Aramwa 46:9), temanna te aomata ae raoiroi, n ai aron Moronaai, e kona ni kaunga karaoan te raoiroi ae bat. Ti na kanga ni kaungai nanoia ao ni boutakaia taan kairiiri aika a raoiroi? Ti na kanga ni kona ngaira n tatabemaniira ni kaunga karaoan te raoiroi ibuakoia aomata tabeman?

4. E na waaki te buaka imarenaia Nibwaite ao I-Remwainte.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Aramwa 49–52. Kamataata bwa ni mwakoro aikai ao a reitaa nako rongorongan taian bobuaka aika a bon waaki nako naba imarenaia Nibwaite ao I-Remwainaite. Te rongorongo aei e kona ni buokiira n ara bobuaka ae tabe ni waaki nako n ekanako Tatan ma kaain ana taanga ni buaka, ake a waakina te bobuaka n ekanako te koaua ao te etieti, ni buakaniira ma ni urua reken ara tai ibukin te maiu are akea tokina.

- E kanga rongorongan te buaka n Ana Boki Moomon ni kona ni kabonganaaki nakon ara bobuaka n ekaanako mwaakan Tatan? (A kaotaki katoto tabeua inano ikai, ma titiraki aika a na kamanenaaki nakon kaungaan te maroro. A kona naba kaain te kiraati ni iangoi katoto riki tabeua.)
 - a. A katea te o Nibwaite n otangaa aia kaawa man ekakinakoia mairouia Remwanaite (Aramwa 48:7–9; 49:2–4, 13, 18). Baikara katantan aika a na kona n otangaira man mwaakan Tatan?
 - b. A kateimatoa kakorakoran katanakiia Nibwaite (Aramwa 50:1–6). Bukin tera ngkai ti riai n kateimatoa kakorakoraan katanakira mairoun Tatan?
 - c. A kawakin ana tua nako te Atua Nibwaite ao ma ni toumwiaia aia mataniwi n te Ekaretia (Aramwa 44:3–4; 49:30; 50:20–22). A kanga ana tua te Atua ao aia reirei ara mataniwi n te Ekaretia ni kona ni buokiira ni buakana te buakaka?
 - d. A karabwa te Atua Nibwaite ibukin kawakinaia man te bobuaka (Aramwa 45:1; 49:28). E kanga te kaaitau nakon te Uea ni kawakinira mairoun Tatan?
 - e. Te Kauntaeka e karika te buaka i buakoia Nibwaite ao a kariaia Remwanaite ni karekea mwaakia iaoia (Aramwa 51:2–7, 12–23; 53:8–9). E kanga te kauntaeka ni kariaia Tatan bwa e na karekea mwaakana iaora? E kanga te katiteuanaaki ao te ibuobuoki mairouia aomata tabeman ni buokiira ngkai ti tabe ni buakana te buakaka?

- f. A maiu raoi ma ni kukurei Nibwaite aika raoiroi i nanon tain te buaka (Aramwa 49:30; 50:23). Ti na kanga ni karekea te rau ao te kukurei inanon tain te buakaka ae kakamaaku?

Kabaneana

Taekinna bwa moan tuua ake a reiakinaki ni mwakoro aikai n Ana Boki Moomon a kona n kawakiniira ma ara utu man buakanakira n te buakaka ae kakamaaku. A kona naba ni buokiira ni karekea te rau inanon rabwatara ao tamneira inanon tain te buaka ao te karawawataaki.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiri te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei.

“A Ongotaeka . . . Taeka ni Kabane ake E Taekin ma Te Koaua”

Aramwa 53–63

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa te Uea E na kakorakoraia ngkai a toua mwiin ana tautia Ereman aika kairake n ataeinimwaane aika ninikoria.
-------------	--

Katauraoi	<p>1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Aramwa 53:10–19; 56:1–8. Uoua tengaa kairake n ataeinimwaane aika ninikoria aika I-Amonaite a berita bwa a na buaka ibukin inaomataia Nibwaite. A tuanga Ereman bwa e na riki bwa aia mataniwi. b. Aramwa 56:9–58:41. A kokoaua nakon aia reirei tinaia, tautia aika kairake a kammwakura aia onimaki iroun te Atua ao a buaka ma te ninikoria. A raonaki irouia kairake riki tabeman aika I-Amonaite aika 60. Tautia aika kairake aika 2,060 a ikoaki ni kabane, ma akea mai buakoia ae mate. <p>2. Ngkana e tauraoi tamneia Uoua Tengaa Taan Buaka aika Kairake, katauraoia ni kamanena inanon tain te reirei (62050; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 313).</p>
-----------	---

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo	Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.
---------------------------------------	---

Kaota tamneia taan buaka aika kairake. Wareka Aramwa 57: 25—26 ni kabaibati, n toki imwiin te taeka ae *tiringaki* n te kibu ae 26.

Taekinna bwa n te bobuaka imarenaia Nibwaite ao I-Remwainaite, e koaua bwa iai taani buaka aika Nibwaite, ake a tia ni kawakinaki maiuia n te aro ae moan te kamiimi. E ngae n anne, ma iai naba Nibwaite aika a mwaiti aika a etieti ake a *tiringaki* (Aramwa 56:10–11; 57:36). Ana tautia Ereman aika taani buaka aika kairake bon ti ngaia te botaki n tautia ae e taekinaki inanon Ana Boki Moomon are bon akea naba temanna ae mate irouia n tain te bobuaka.

Tuangia kaain te kiraati bwa ti te arona ngaira, ma ana taan buaka Ereman aika kairake n ataeinimwaane, bon mwakoron te taanga ni buaka ae kakawaki. Imwiina ao wareki taeka ake a taekinaki iroun Beretitenti Ezra Taft Benson. Kamataata bwa e ngae ngke e kaeti te taeka aei nakoia naake a tia ni karekea te Nakoanibonga ae te Aaron, e bon kaeti naba nakoia kaain te Ekaretia.

“Kam a tia ni buangiaki n te tai aei ibukin te bwai teuana ae tabu ma ni mimitong. Bon tiaki te bwai ae burenbwai rekena are ko a tia n beku iai n rokom n te aonaaba inanon koron bwaninin te tai ae te kabanea aei. Bungiami n te tai ae onoti aei e a kaman katabuaki inanon te maiu are akea tokina.

“Boni ngkamai ana taanga ni buaka te Uea inanon boong aika kaitira. . . .

"Inanon te bobuaka n tamnei bon ngkami aika kam waakina te bobuaka, I tarai ngkami bwa kaanga natin Ereman mwaane ngkami inanon boong aikai. Uringnga raoi bwa e tauaki mwiin rongorongoia ana taanga ni buaka Ereman aika kairake n ataenimwaane aika uoua tengaa mwaitia n Ana Boki Moomon (n te Conference Report, Eberi 1986, 55; ke Ensign, Meei 1986, 43; note that *stripling* means young man).

- Tera nanon te riki bwa kaain "ana taanga ni buaka te Uea"? (Tara I-Ebeto 6:11–18; 1 Betero 2:9; D&C 138:55–56.) Baikara "bobuaka n tamnei aika [ti] waakin" bwa mwakoron ana taanga ni buaka te Uea?

Kamataata bwa te reirei aei e maroroakina te moan tua ae kakawaki ao taian anua ni maiu ake a na buokiia 2,060 taan buaka aika I-Amonaite ni karekea te korakora ae batu mairoun te Uea. Ngkai ti maeka ni kaeti ma moan tuua aika a kakawaki ni karikirakei anua ni maiu aikai, korakorara n tamnei e na rikirake. Ti na riki n tamaroa riki kaanga ai aroia tooro n ana "taanga ni buaka te Uea."

Maroroakinan
Booki Aika Tabu
ao Kabonganaiā

Tataro mwaaka n rinei wareware man booki aika tabu, titiraki, ao bwaa'i n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibū man booki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man boki aika tabu.

1. Uoua tengaa taan buaka aika I-Amonaite aika kairake n ataenimwaane aika ninikoria a berita bwa a na buaka ibukin inaomataia Nibwaite.

Wareki ao maroroakin kiibū aika a tia n rineaki man Aramwa 53:10–19; 56:1–8. Imwaain maroroakinan te rongorongo aei, kaoiia kaain te kiraati bwa a na rinanont te berita ibukin te rau n te aro ae kimototo are a karaoia I-Amonaite (ake taian Ante-Nibwaai-Riaai) n te tai are a rairaki iai (Aramwa 24:15–18; 53:10–11).

- A tia Nibwaite ni berita bwa a na otangaia I-Amonaite mairoua Remwanaite (Aramwa 27:22–24; 53:12). Tera ae a tangiria ni kani karaoia I-Amonaite ngke a noora rawawataia Nibwaite? (Tara Aramwa 53:13.) Bukin tera e kaungai nanoia aomata Ereman bwa a na aki urua aia berita? (Tara Aramwa 53:14–15; 56:8.) Tera ae e reiakinaki ibukin te bwai aei ibukin kawakinan taian berita?
- Tera ae a karaoia natia I-Amonaite aika mwaane ni buokiia Nibwaite? (Tara Aramwa 53:16.) A kanga kairake n ataenimwaane aika I-Amonaite ni kaota korakoran aia aanga nano ni buokiia Nibwaite? (Tara aramwa 53:17. A rin inanon te berita ao a baireia bwa a na kawakina aia berita "n aaro nako." Koroia iaon te burakibooti *Karaoi ao kawakin berita aika tabu.*)
- E na kanga te Uea ni kakorakoraira ngkana ti karaoi berita ma Ngaia ao ni kawakin berita aikai "n aaro nako"?

E taku Beretitenti Ezra Taft Benson: "Mwaane ao aine ake a tia n rairi maiuia nakon te Atua a na kunea bwa E kona ni karaoa ae mwaiti riki man maiuia nakon are a kona. E na kakorakora kimwareireia, e na karababa aia taratara, e na kawaekoi aia iango, e na kakorakorai aia mwaatireti, e na tabekiirake tamneia, kamwaitii kakabwaiaia, e na karikirakei aanga nakon reken tekeroia, e na kamweraoi rabwataia ma tamneia, e na karikirakea raoraoia, ao man

anganiia te rau. E na reke iroun are kabua maiuna inanon ana mwakuri te Atua te maiu are akea tokina” (*The Teachings of Ezra Taft Benson* [1988], 361).

- I-Amonaite aika kairake a tuanga Ereman bwa e na riki bwa aia mataniwi (Aramwa 53:19; 56:1, 5). Ereman bon te burabeti ao te ibonga ae rietata iaon te Ekaretia (Aramwa 37:1–2, 14; 46:6). Bukin tera ngkai e kona bairean rimwiaia burabeti ni karikirakea raoiroia I-Amonaite aika kairake n te buaka are a na buaka iai? Mataniwi raa aika a kona ni kamamarai aomata n aia bobuaka n tamnei?
- A kanga I-Amonaite aika kairake ni kaeka nakon tuangaia te tua are a karekea? (Tara Aramwa 57:21. Koroia iaon te burakibooti *Rimwiin te burabeti* “ma te koaua ni koaua.”) Bukin tera e kakawaki bwa ti na ongeaaba raoi nakon ana reirei ana burabeti te Uea? (Tara te taeka ae e anaaki man ana taeka Beretitenti Harold B. Lee) Tara te anaitaeka n te iteraniba are imwiina.) Baikara bwaai aika onoti ake ti riai ni karaoi n te bong aei n rimwiaia burabeti “ma te koaua ni koaua”?

E taku Beretitenti Harold B. Lee n ana reirei:

“E na rikirake mwaakan Tatan; ti noora kakauana iaon bwaai ni kabane

Te kamaiuaki ae ti ti kona ni karekea ngkai kaain te ekaretia ngaira bon te karaoa te bwai ae boraoi ma te bwai are e taekinna te Uea nakon te Ekaretia n te bong arei ngke e baireaki katean te Ekaretia. Ti riai n reireiniira ni kona n ongo nakon ana taeka ao ana tua nako bwa te Uea e na anga rinanoia ana burabeti, ‘ngkai e butimwaiia, a nakonako n taabo aika tabu i matau; . . . n ai aron are e bon nako mai wiiu, inanon te taotaona n nano ao te onimaki.’ (D&C 21:4–5.) A na iai bwaai tabeua are e karekea te taotaona n nano ao te onimaki. Tao ko na bae n aki tangira te bwai are e roko man ana kariaia te Ekaretia. E kona ni kauntabai aia iango am botanaomata. E kona ni kauntabai iango ni bobo ma aomata. E kona ni kakiriwei aron maium ni bobo ma aomata. Ma ngkana ko kakauongo nakon baikai, n ai aron are bon nako mai wiin te Uea, ma te taotaona n nano ao te onimaki, te berita e kangai bwa ‘mataroan moone e na aki tokanikai iaom; ao te Uea ae te Atua e na kanakoa mwaakan te roo i mwaaimi, ao e na ioioa karawa ibukin am raoiroi, ao mimitongin arana.’ (D&C 21:6.)” (n te Conference Report, Okitobwa. 1970, 152; ke *Improvement Era*, Ritembwa 1970, 126).

2. Taan buaka aika kairake a kamwakura onimakinan te Atua ao ni buaka ma te ninikoria.

Maroroakina Aramwa 56:9–58:41. Kaoiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati. Ngkana ko kamanena tamneia taan buaka aika kairake, kaotia ngkai.

- Te moan n taanga ni buaka are a kaaitara I-Amonaite aika kairake bon ana taanga ni buaka Remwanaite are moan te matoatoa ao moan te mwaaiti kaaina (Aramwa 56:34–43). Tera aia kaeka tautia aika kairake ngke e tuangiia Ereman ngkana a tangiria n ekanako te taanga ni buaka aei? (Tara Aramwa 56:44–47.) Mairoun antai are a reireinaki iai taani buaka aika kairake aikai aron te onimaki ae korakora ao te ninikoria? (Tara Aramwa 56:47–48; tara naba Aramwa 53:21; 57:21. Ngkana ko reireiniia ikawai, koroia iaon te burakibooti *Reireiniia ara ataei bwa a na kakoauaa te Atua*. Ngkana ko rereiniia kairake ao korea ae kangai *Rimwiin aia reirei kaaro ae e etieti.*)

Ni katuruturuan te mwaaka are a kona ni karekea tiina ibukiia natia, tao ko na bae n tangiria ni kan wareki kibu n taeka aikai mairoun Beretitenti Spencer W. Kimball:

“Te riki bwa te aine ae kororaoi inanon kabanean tain nooran baika a riki n te aonaaba, imwaain Kauaokin ara Tia Kamaiu, bon te wewete ae e onoti ae e kakannato. Korakoran te aine ae e etieti ao mwaakana ni boong aikai e kona ni mwaiti riki nakon are e bon riai n reke irouna inanon taai aika iai te rau riki iai. E a tia ni katukaki ikai bwa e na buoka kakorakoraan, kawakinan ao tararuaan te mweenga—are bon ana moan tabo ae kakannato te botanaomata. Taabo n reirei riki tabeua n te botanaomata a kona ni kaairua ao ma ni kanououa ao man kaairua , ma te aine ae raoiroi e kona ni buoka kamweraoan te mweenga, are e kona n riki te kabanea n tabo ae tabu are ataia aomata aika a mamate i nuukan te buaka ao te kauntaeka” (The Teachings of Spencer W. Kimball, ed. Edward L. Kimball [1982], 326–27).

- Tautia aika kairake a aki nanououa n aia koaua tinaia (Aramwa 56:48). Bukin e kakawaki ibukiia ataei bwa a na atai korakoran ao koauan aia koaua kaaro? Ni kawai raa ake a kona iai kaaro n taekin aia koaua ma aia ataei?
- Inanon tain te bobuaka teuana ae kangaanga, a mwaiti Nibwaite ake “a kuri n tae aia kai” (Aramwa 57:20; tara naba kiibu 12–19). Tera aia kaeka I-Amonaite aika kairake inanon tain te bobuaka aei? (Tara Aramwa 57:19–20. Koroia iaon te burakibooti *Ko na “matoatoa ma n aki kaibwarannano,” e ngae ngkana “a tae aia kai” tabeman.*)
- Tera mwiin aia onimaki ao ninikoriaia I-Amonaite aika kairake? (Tara Aramwa 57:22–25; 58:31–33, 39.) Ti na kanga ni kona n teimatoa ni “matoatoa ao n aki kaibwarannano,” e ngae ngkana “a kuri n tae aia kai” raoraora, ara itabon, ao tabeman riki? Ti na kanga ni kona ni kakorakoraia te koraki ake “a kuri n tae aia kai”?
- N te aro raa are a “matoatoa iai ao n aki kaibwarannano”? (Ibukin katoto tabeua, tara Aramwa 53:20–21; 57:26–27; 58:40.)
 - a. “A rangi n nanonimwaane ibukin te ninikoria” (Aramwa 53:20).
 - b. “A . . . koaua n taai nako ni bwaai ni kabane ake a anganaki” (Aramwa 53:20).
 - c. “Bon mwaane ngaiia n te koaua ao a taua ma nanoia” (Aramwa 53:21).
 - d. E reke irouia “Te onimaki ae korakora n aron are a tia n reireinaki bwa a na kakouaa” (Aramwa 57:26).
 - e. A “katuka aia mwioko ioun te Atua n taainako” (Aramwa 57:27).
 - f. A “[tei] matoa inanon te inaomata anne are e a [tia] ni kainaomataia ma iai te Atua” (Aramwa 58:40).
 - g. A “kakaonimaki n ururinga te Uea are Atuaia man te bong teuana nakon teuana” (Aramwa 58:40).
 - h. A kawakin ana “reirei ao ana moti, ao ana tua nako te Atua n taai nako” (Aramwa 58:40).
 - I. “[A] korakora aia onimaki n taian taetae ni burabeti” (Aramwa 58:40).

Katuruturua bwa I-Amonaite aika kairake a tia ni karikirakei anua ni maiu aikai inanoia aia kairake, imwaain are a riki bwa tautia. Ngkana ko reireiniiia kairake, koroia iaon te burakibooti *Karikirakei anua ni maiu aika a etieti inanon kairakera.*

- N te bobuaka teuana, aia taanga ni buaka Nibwaite are e kairaki ioun Ereman, Gid, ao Teomner a kaaitaraaki irouia “aia kairiribai ae e aki kona ni warekaki mwaitia,” ma a karekea te ibuobuoki ae moan te uarereke man te aba ae Taraemera (Aramwa 58:1–9). Te tabo raa are a karekea mai iai korakoraia

Nibwaite? (Tara Aramwa 58:10. Koroia iaon te burakibooti *Tatato ibukin te korakora ao te kainaomataaki.*)

- E kanga te Uea ni kaekaa aia tataro Nibwaite? (Tara Aramwa 58:11–12.) N te kawai raa are a kona iai kaekaan te tataro ni buokiira ni “karekeia te ninikoria”?

Kabaneana

Wareka te kibu n taeka are e taekinaki mairoun Beretitenti Ezra Taft Benson n te iteraniba 142. N reitaki ma te kibu n taeka aei, manga rinanon moan tuua are ko a tia ni koreia iaon te buakibooti.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairi te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana te iango aei bwa mwakoron te reirei.

Atatai aika nano man Aramwa 60–61

Maroroakina Aramwa 60 ao 61, are e mena inanona ana reta Moronaai nakon Bwaoraan are te koowana n te aba ao ana kaeka Bwaoraan. A karinaki ni mwakoro aikai bon reirei iaon:

- a. Kamanenaan bwaaai ni kabane ake e a tia ni katauraoi te Uea (Aramwa 60:21).
- b. Kaitiakan “nanon te aomata” (Aramwa 60:23).
- c. Te “Kairoroaki ni kaeti nakon te berita ae tabu are [ti] a tia ni karaoia bwa ti na kawakin tuua” (Aramwa 60:34).
- d. Ukoukoran mimitongin te Atua, ma tiaki “karinean te aonaaba” (Aramwa 60:36).
- e. Aki kaunaki irouia tabeman (Aramwa 61:9).

“Bon Aan te Kateitei ni Koaua”

Reirei
33

Ereman 1–5

Kantaniga	Te kaungaia kaain te kiraati bwa a na karikirakea aia koaua iaon te aana ae Iesu Kristo.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai<ol style="list-style-type: none">a. Ereman 1–2. E rikirake te kauntaeka n te nano i buakoia Nibwaite bwa kaanga mwakuri aika buakaka aika raba ao te buakaka e rikirake. E riki Koriantamwa bwa te mataniwi n aia botaki ni karaba Kitekuman aika taan iraa.b. Ereman 3. A kaaina te Ekaretia ngaa n aomata ao a moanna ni kaubwai. Tabeman kaain te Ekaretia a bon tabekaki rake n te kainikatonga.c. Ereman 4. Remwanaite ao Nibwaite ake a rawa ni kaaina te Ekaretia a tokanikai iaoia Nibwaite ibukin aia buakaka ao aia kainikatonga Nibwaite.d. Ereman 5. Nibwaai ao Riaai a uringa aia reirei aia bakatibu are a na katea aaia iaon ana bwaa Kristo. A riki kakai inanon aia tai ni karaoa aia mwakuri ngke a tabe n tataekina te rairannano.2. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, rinea teuana man rinerine aikai:<ol style="list-style-type: none">a. Tuanga te kurubu ae uarereke man kaain te kiraati bwa a na katauraoia n anenei kiibu 1, 2, 3, ao 7 man te boki n anene “Ai Matoara” (<i>Boki n Anene n Taromauri</i>, nambwa 85) inanon tain te kiraati.b. Katauraoi nakon anenean ke warekan taikan kiibu aika 1, 2, 3, ao 7 ibukin te anene ae “Ai Matoara” ma kaain te kiraati.c. Tuanga te kurubu ae uarereke irouia ataein te Moanrinan bwa a roko nakon te reirei man anenea “Te Mwaane ae Wanawana ao Mwaane ae Nanobaba” (<i>Children’s Songbook</i>, 281) Bairea aei ma aia karo ataei ao ma taan kairiiri ao taan reirei n te Moanrinan.

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Kabwarabwara aron am kawai n angareirei are ko a tia ni katauraoi (tara “Katauraoi,”aitam 2).

Imwiin te anene n taromauri, kabwarabwara bwa te reirei n te bong aei e kaota te kaokoro i marenaia aomata ake a katei aaia aika mamara, n ai aroia te koraki ake a katikui aia onimaki iaon te kabwaia ke korakoran rabwataia, ao aomata ake a katei aaia iaon “ana bwaa [aia] Tia Kabooi maiuia, . . . are bon te aana ni koaua” (Ereman 5:12).

Tataro mwaaka n rinei wareware man booki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man booki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tua man koroboki aika tabu

1. E rikirake Inanoia te kauntaeka ibuakoia Nibwaite.

Maroroakina Ereman 1–2. Kaoia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati. Kabwarabwara bwa Bwaorann, are te mataniwi n tia moti, e a tia ni mate, ao teniman natina mwaane—Bwaoraan, Baanti, ao Bwakuman—a uneaki ibukin ana kaintekateka te tia moti (Ereman 1:1–4).

- A kanga aia kaeka Baanti ao Bwakuman n tatabemaniaa ngke e rineaki Bwaoraan bwa e na riki bwa te mataniwi n tia moti? (Tara Ereman 1:5–7.) Tera ae e riki ibukin rawan Baanti n ongo? (Tara Ereman 1:8–13.)
- Imwiin rikin Bwakuman bwa te mataniwi n tia moti, a roko Remwanaite ni buakaniia Nibwaite (Ereman 1:13–17). Bukin tera Nibwaite aki tauraoi ni buaka ibukin kamaiuaia man buakanaiia irouia Remwanaite? (Ereman 1:18.) E kanga te kauntaeka ni kamamarai aba nako ao ana tabo te botanaomata? uoote ao titeiki? utu ao aomata n tatabeman nako? Tera ae ti kona ni karaoia n tuuka ke n tokanikai iaon te kauntaeka?
- Kateanton, bon te aomata ae e “rangi ni bwakuaku n taeka aika mwaiti, ao ana rabakau naba ni kamwane,” e riki bwa te mataniwi irouia Kitekuman (Ereman 2:4). Tera are e berita iai Kateanton nakoia taan iririia Kitekuman n te aro are e na anai nanoi bwa iria? (Tara Ereman 2:5; tara naba Ereman 5:8.) Ni kawai raa are a kairoroaki iai aomata n taeka ni kababa ao beritanakin te mwaaka? Ti na kanga n tuuka te aro ni kairoro aei?

2. A kaaina te Ekaretia ngaa n aomata; tabeman kaain te Ekaretia a tabekaki rake n te kainikatonga.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Ereman 3.

- Ereman 3 e taekin rongorongoia Nibwaite inanon te tai ae e nakon 11 te ririki. Inanon ririki aika 11 te ririki anne, a namakina tain te rau Nibwaite ao tain te kauntaeka. Tera are e kakiriweea te rau nakoia Nibwaite i nanon ririki akanne? (Tara Ereman 3:1, 33–34.) Tera are e karika te kainikatonga nakoia Nibwaite? (Tara Ereman 3:36.) E kanga te kainikatonga ni kona ni kakiriweea te rau inanon maiura? Tera ae ti kona ni karaoia n otangaira man te kainikatonga? (Tara Ereman 3:27–30; tara naba te Tua Kaua 8:11, 17–18; Aramwa 62:48–51.)
- Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Ereman 3:29 ni kabaibati. Tera nanon “Taua ma ni weneakina ana taeka te Atua”? Ti na kanga ni kakabwaiaki ngkana ti “tau ma ni weneakina ana taeka te Atua”? (Tara Ereman 3:27–30; tara naba 1 Nibwaai 11:25; 15:24.)
- N te ka -51 n ririki, tabeman kaain te Ekaretia a moanna ni bwainikiriniia tabeman (Ereman 3:33–34). A kanga ni kaeka taan ririmwiin Kristo aika a nanorinano nakon te bwainikirinaki mairouia kaain te Ekaretia ake a kamoamoa? (Tara Ereman 3:35.) E kanga aia katoto ni buokiira ngkana ti kaaitaraaki ma te bwainikirinaki, te tiribureaki, ke te karawawataaki?

- Kaain te Ekaretia ake a nanorinano a kaitiakaki ibukina bwa a “[anga] nanoia nakon te Atua” (Ereman 3:35). Tera te kaitiakaki? (Te waaki ibukin te riki ni itiaki, te itiaki ae kororaoi, ao te inaomata man te bure rinanon ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo. Tara D&C 76:41; 88:74–75.) Tera nanon te anga nanora nakon te Atua?

3. Remwanaite ao Nibwaite aika a aki kakoaua te Ekaretia a konoia Nibwaite

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Ereman 4.

- Nibwaite ake a aki kakoaua te Ekaretia a anai nanoia I-Remwainaite bwa a na buakaniia Nibwaite. Remwanaite a konaiia Nibwaite ao a taui abaia aika mwaiti (Ereman 4:5). Tera are e nooria Moomon, are e kakimototoa ana boki Ereman, bwa ngaia are e karika mamaraia Nibwaite? (Tara Ereman 4:11–13.) Baikara bwaai aika ti te arona aroia aika a riki imaren te mwakuri are a karaoia I-Nibwaite ma mwakuri ake a karaoi aomata tabeman ni boong aikai? E kanga kakoauan mwiokoan te Uea ni kona ni kakorakoraira?
- Moronaaia, Riaai, ao Nibwaai a taetae ni burabetii “Bwaai aika mwaiti nakoia aomata . . . ni kaeti ma aia mwakuri aika a bubuaka, ao tera ae e riai n roko nakoia ngkana a aki rairinanoia man aia bure nako” (Ereman 4:14). Tera ae na riki ngkana a moanna n rairi nanoia aomata? (Tara Ereman 4:15–16; tara naba kiibu 21–26.)

3. Nibwaai ao Riaai a uringa ana taeka n reirei aia bakatibu nakoia.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Ereman 5.

- Bukin tera e anga nako te kaintekateka Nibwaai bwa e na nako n tataekina ana taeka te Atua? (Tara Ereman 5:1–4.) Tera ae a uringnga Nibwaai ao Riaai bwa tamaia ibukin araia? (Tara Ereman 5:5–7.) A kanga aia katoto burabeti, ao mataniwiin te Ekaretia ake tabeman, ao aomata riki tabeman aika a etieti n tia ni buoki ngkami?
- Tera are e reireina iai natina mwaane Ereman ibukin ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Krtisto? (Tara Ereman 5:9–11.)
- Tuaga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Ereman 5:12 ni kabaibati. Tera ae e nanonaki n te kateitei iaon ana bwaa Kristo? (Tara naba 3 Nibwaai 14:24–27.) Baikara aanga aika a korakora ao buaka ake e katokai Tatan iaora? E kanga Kristo ni buokiira n ekinako aang ao buaka aikai?
- Bukin tera ti arana Kristo bwa kaanga ara bwaa? Baikara aa riki tabeua irarikin Kristo ake a katei maiuia aomata n taai tabetai iaoia? Ko kanga n tia ni kakabwaiaaki ngke kam katei maiumi i aon ana bwa Kristo?
- Baikara kakai aika a kakannato ake a riki iaon Taraemera ngke a tataekina te euangkerio? (Tara Ereman 5:17–19.) Bukin tera e kakawaki bwa a na rawa Remwanaite nakon aia “buakakan aia katei tamaia nako”? (Tara Ereman 5:19, 51; tara naba Motiae 1:5.)

E taku Unimwaane Richard G. Scott: “I kakoaua bwa kam na kanakoi bwaai ake a tutuuka te kukurei ao ma ni karekea te rau ae korakora riki ngkai ko a moana karaoan mwiokoam ni kaainakin Ana Ekaretia Iesu Kristo, ao Ana reirei

nako bon aan maium. Ike a kauntaba iai utu ke karakin te aba ni kawai ke taian katei ma ana reirei te Atua, katikui ni katauraoi imwaain te tai ae e na roko. Ike a boraoi iai karaki ni kawai ao katei ma Ana reirei, a riai ni kukurei ma n iriria ni kawakina am kaeti ao am bwai mairouia am bakatibu. Iai am bwai mairouia am bakatibu ae ko aki riai ni bitia. Bon te bwai are e roko mairoun Tamam are i Karawa ibukin rikim bwa natina te aine ao te mwaane” (n te Conference Report, Eberi 1998, 114; ke Ensign, Meei 1998, 87).

- Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Ereman 5:21–32 ni kabaibati. Tera ae e na riki imwiin moanan rairan nanoia aomata? (Tara Ereman 5:43–45.) E kanga te Tamnei ae Raoiroi ni kakoaua nakoia aomata? (Tara Ereman 5:45–47.) E kanga te Tamnei ae Raoiroi n tia ni kakoauaa te koaua inanon maium?
- Tera ae a tia ni karoia aomata n te tai naba are a karekea iai kakoaua ibukin te Tia Kamaiu? (Tara Ereman 5:49–52.) Tera mwiokoara n te tai naba are ti karekea iai kakoauaan mimitongin ao mwaakan Iesu Kristo ni kamaiu? (Tara D&C 33:9; 88:81.)

Kabaneana

Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka riki Ereman 5:12 ni kabaibati. Katuruturua bwa ti kona n tuukii rabwatara man te kainikatonga, te kauntaeka, ao “korakoran ana buaka Tatan” man katean aara iaon ana bwaa Iesu Kristo.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairi te Tamnei.

Iango Riki Tabeua ibukin te Anga Reirei

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. “Uringnga, uringnga, natiu mwaane” (Ereman 5:5–14)

- Inanon ana Boki Moomon ao iai bwaai ni kakairi aika a raka mwaitia nakon 240 ibukin te taeka ae *uringnga* ke rinanin nako te taeka anne (n ai aron aikai *uringnga, te ururing, ke tai mwaninga taekana*). Tebwi ma nimaua man taeka aikai ake a kona n noraki n Ereman 5. Tera ae ti riai ni uringnga? (Tara Ereman 5:9; tara naba Motiaeae 3:17.) Bukin tera e kakawaki bwa ti na ururingnga?

E taku Unimwaane Spencer W. Kimball:

“Ngkana ko tara te tikitionare ibukin te taeka ae kabanean te bongana, ko ataia bwa tera? Tao e kona n ae ‘uringnga.’ Ibukina bwa [ngaira] ni kabane ti a tia ni karoai taian berita ae tabu . . . te bwai ae moan te kainnanoaki iroura bon uringana. Anne bukina bwa e aera ngkai a nako aomata ni kabane nakon botakin te toa ni katoa Tabati —ni kana te toa ao n ongora nakoia ibonga ngkana a tataro bwa [ti] ‘ . . . na ururingng n taai nako ao ni kawakin ana tua nako ake e a tia n anganii[ra] . . . ‘Uringnga’ bon te taeka’ (“Circles of Exaltation” [kanakoa nakoia taan reirei n taikan te aro, Brigham Young University, 28 Tuun 1968], 8).

2. “Kanakoi nano[ra] nakon te Atua” (Ereman 3:35)

Ngkana ko maroroakina Ereman 3:35, taekin kibu n taeka aikai ake a taekinaki iroun Unimwaane Neal A. Maxwell:

“Bon ti man te anga nakon te Atua are ti kona iai ni moanna n ataa iai nanona ibukira. Ao ngkana ti kakoaua ma n onimakina raoi te Atua, bukin tera ko aki anga nakon Ana atatai ae nano n tangira? Imwiin bwaai ni kabane, E ataira ao man atai riki baika a riai n reke iroura nakon are ti ataia” (n te Conference Report, Eberi 1985, 91; ke Ensign, Meei 1985, 72).

“Ko Kanga ni Kona ni Mwaninga Taekan Atuam

Ereman 6–12

Kaantaninga Te buokiia kaain te kiraati bwa a na ataa raunin te bwai are moa man te etieti nakon te buakaka ao e manga okira te etieti.

- Katauraoi**
1. Warekia, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu:
 - a. Ereman 6:1–14. A moanna riki n etieti Remwanaite nakoia Nibwaite. A kakabwaiaaki aomata n te rau ao te kaubwai.
 - b. Ereman 6:15–10:1. A riki ni kamoamoa Nibwaite ma n buakaka. E weteia aomata Nibwaai nakon te rairannano. Imwiin kakouuaan bwaai aika a tia n riki ni kaeti ma tiringan te mataniwi n tia moti, tabeman a kakoaua Nibwaai bwa ai aron te burabeti, ma a mwaiti aika a bon tiku naba n aki rairi nnanoia.
 - c. Ereman 10:2–11:6. Te Uea E angan Nibwaai te mwaaka ni kabaeaki. Nibwaai e tuanga te Uea bwa e na katuuiia Nibwaite ni karokoan te rongo.
 - d. Ereman 11:7–38; 12. A kananorinanoia Nibwaite ao a rairinanoia. E kanakoa te karau te Uea n aia bubuti Nibwaite ao e kakabwaiaia Nibwaite n te rau ao te kaubwai. E kaota aron raunin te bwai Moomon man te etieti ao te buakaka ao e tuangia bwa e na kanga n uruaki raaunna.

2. Katauraoi taeka aika a koreaki iaon mwakoro ni beeба

Te etieti ao te Kaubwai

Te Kainikatonga ao te Buakaka

Te Kamaunananakoaki ao te Karawawataaki

Te Nanorinano ao te Rairannano

Ngkana ko aki kan kamanenai taeka ake a koreaki iaon mwakoro ni beeба, koroi taeka iaon te burakibooti ngkana e tangiraki taeka ake a koreaki i aon mwakoro ni beeба man te reirei.

3. Ngkana e tauraoi te Reirei n te Witeo ibukin Ana *Boki Moomon* (53911), katauraoia ni kaota “Raunin te Kainikatonga,” te mwakoro ae tebwi ma nimaua te miniti manna. Ngkana e aki tauraoi te witeokatieete, rinea kaain te kiraati temanna bwa e na katauraoia ni kabwarabwara te bwai are e riki n aron are e kamataktaki n Ereman 7:13–29; 8; 9.

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Koroi nambwa aikai iaon te burakibooti: 2, 3, 5, 8, 12

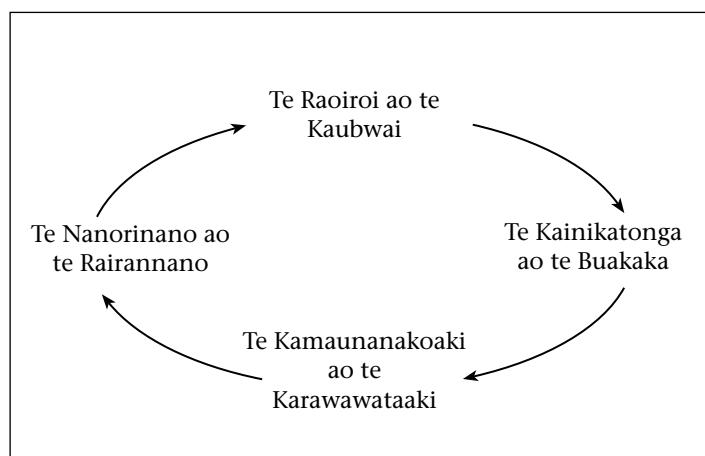
Taekinna bwa nambwa aikai a ira te karinan n nambwa teuana. Tuangia kaain te kiraati bwa tera te karinan n nambwa aika teniua are imwiina. (Nambwa ake teniua bon 17, 23, and 30. Ko na bae n tangiria ni kani kabwarabwara bwa te bwai ni kakairi aei e reke man ikotan 1 nakon te moan nambwa, 2 nakon te kauoua n nambwa, 3 nakon te kateniua n nambwa, ao ai arona naba anne.)

Kabwarabwara bwa n Ana Boki Moomon ao iai te bwai ni kakairi are e kuri n ti te arona ma aron teina ma te karinan aei. Te bwai ni kakairi aei e kaokiokaki n te tai ae mwaiti. Mani kinaan te bwai ni kakairi aei, ti kona n tuuka iai karoan te bwai are e na reke iai kamaunaaia Nibwaite.

Maroroakinan
Booki Aika Tabu
ao Kabonganai

Tataro mwaaka n rinei wareware man booki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man booki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tua man koroboki aika tabu.

E tibwatibwaaki te reirei aei inanon aua te mwakoro. E tabe te makoro teuana ma teuana ma aron raunin te kainikatonga. N taai ake a kaotaki, kaaki iaon te burakibooti te taeka ae koreaki iaon te mwakoro ni beebe ae boraoi ma taian mwakoro n tatabeua nako. Korea tamnein te kainikoto are e na katomai taeka ake a koreaki iaon mwakoro ni beebe n aron ae kaotaki inano ikai:

1. A etieti aomata ao a kakabwaiaaki n te rau ao te kaubwai.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Ereman 6:1–14. Kauringiiia kaain te kiraati bwa Nibwaai ao Riaai a tia n riki bwa mitinare ibukiia Remwanaite ao a tia ni buukiia aika mwaiti mai irouia n rairi nanoia ao ni bwabetitoaki. A riki Remwanaite n te tai ae waetata n etieti riki nakoia Nibwaite.

- Baikara anuan maiuia Remwanaite are e buokiiia ni kona n riki n etieti riki nakoia Nibwaite aika bati? (Tara Ereman 6:1.) A kanga Remwanaite ake a tia n rairaki ni kataia ni buokiiia Nibwaite? (Tara Ereman 6:4–6.) Tera mwiina? (Tara Ereman 6:7–14.)

Katuka te mwakoro ni beeka ae iai te taeka iaona ae *Raoiroi ao Kaubwai* i aon te burakibooti.

2. A moana aia kamoamoa ma aia buakaka Nibwaite. E weteia Nibwaai nakon rairannanoia.

Maroroakina Ereman 6:15–10:1. Kaoia kaain te kiraati bwa a na wareki ake a tia n rineaki ni kabaibati. Taekinna bwa imwiin rikiia Nibwaite ni kaubwai, a mwaiti mai irouia aika a moanna ni mwaninga taekan te Atua ao ma n ukoukora te kaubwai ao bwaain nako te aonaaba.

Katuka te mwakoro ni beeба ae iai te taeka ae koreaki iaona ae *Kainikatonga ao te Buakaka* iaon te burakibooti.

- Bukin tera te kaubwai e aki toki ni kairiira nakon te buakaka? (Tara Ereman 6:17; 7:20–21.)
- Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareka Ereman 6:21–24 and 7:4–5 ao a na kaoti anua ni maiuia taan iraa aika Kateanton. Baikara man bwaai aikai aika iai ni boong aikai? Ti na kanga ni kona ni buakan mwakuri ni kairaraang aika buakaka inanon ara botanaomata?
- Antai are e nako mairouna taian mwakuri ni karaba aikai? (Tara Ereman 6:25–30.) Tera a karaoia Nibwaite ngkai e “korakora tauan nano[ia] ioun Tatan”? (Tara Ereman 6:31.)

Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareka Ereman 6:34–38, man tarai taian kabotau imarenaia Nibwaite ao Remwanaite. Ko na bae n tangiria ni kan kakimototoi aia kaeka kaain te kiraati iaon te burakibooti n te tiata n ai aron ae kaotaki inano ikai:

NIBWAITE	REMWANAITE
A moanna ni kerikaakiriki n aia aki onimaki (kiibu 34).	A moanna ni korakora inanon ataan te Atua (kiibu 34).
A rikirake n te buakaka ao te kammaira (kiibu 34).	A nakonako inanon te koaua ao te etieti imatan te Atua (kiibu 34).
A kitanki n ana kairi te Tamnei ae Raoiroi (kiibu 35).	A karekea te Tamnei (kiibu 36).
A karikirakeia ma ni boutokaiia taan iraa aika Kateanton (kiibu 38).	A tataekina ana taeka te Atua nakoia taan iraa aika Kateanton (kiibu 37).

- Bukin tera te Tamnei ngkai e “nako mairouia Nibwaite”? (Tara Ereman 6:35.)
Bukin tera te Uea ngkai e “anga Tamneina nakoia Remwanaite”? (Tara Ereman 6:36.) Tera ae ti kona n reireinaki man te baei bwa ti na kanga ni karekea ana kairi te Tamnei ae Raoiroi?

Kabwarabwara bwa ngke a reitaanako aia buakaka Nibwaite, ao te Uea e kanakoa natin Ereman te mwaane ae Nibwaai bwa e na weteia nakon te rairannano. Ngke e noora buakakaia aomata Nibwaai, ao e “oon rake nanona n te nanokawaki” (Ereman 7:6). E katorobubua iaon ana taua are e mena inanon ana oo-n-aroka bwa e na tataro. Ngke e anga rabwatana ao tamneina nakon te Atua, a bootaki te koraki n aomata, ma ni miimi ni kan ataia bwa bukin tera ngkai a tangi ni wenei ibukin buakakaia aomata (Ereman 7:11)

- A kanga aomata ni kabooa mwiin te bwai are e karaoia Nibwaai nakoia ngke e boaiia n reireiniia ibukin aia buakaka? (Tara Ereman 8:1–10.) Bukin tera ngkai e rangi ni mwaiti ae bon tiku naba n aki rairi nanoia?
- A kanga aomata ni kabooa mwiin te bwai are e karaoia Tiantam imwiin kaotan ana bure ngke e tiringa tarina, are te mataniwi n tia moti? (Tara Ereman 9:39–10:1.) Imwiin kauntaekaana irouia aomata bwa te burabeti Nibwaai, ke te anti, a kitanna bwa e na tei n ti ngaia. Tera ae e kona n tukiira man te kakauongo nakoia ara burabeti ni boong aikai?
 - E taku Beretitenti Ezra Taft Benson: “Kurubu ake uoua are e reke irouia te kangaanga ae kabanean te korakora n rimwian te burabeti bon te koraki ake a kamoamoa ma n wanawana ao naake a kamoamoa bon te koraki ake a kaubwai. Te koraki ake a wanawana a kona n namakina te burabeti bwa bon ti ngaiia ae e kona te tamnei n taetae nakoia ngkana e boraoi nanona ma ngaiia; ngkana tao tiaki ao, te burabeti e kona n ti anga ana iango —n taetae n aron te aomata ma tiaki n aron te burabeti. E kona te kaubwai n namakinna bwa akea kainnanoan karekean taeka n reirei mairoun te burabeti ae mangori” (*The Teachings of Ezra Taft Benson* [1988], 138).

3. Te Uea e angan Nibwaai te mwaaka ni kabaeaki . I-Nibwaite aika a tuai rairi nanoia a kaaitaraaki n taian bobuaka ao n te rongo.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Ereman 10:2–11:6. Taekinna bwa Nibwaite a mwaninga taekan te Uea ao a reitaanako karaoan te buakaka. Ao ibukin aia buakaka, ao aomata a namakina te kamaunancoaki ao te karawawataaki ae korakora.

- Te Uea e angan Nibwaai mwaaka ni kabaeaki, ma n taekinna bwa “bwaai ni kabane [a na] karaoaki ni kaeti nakon ana taeka [Nibwaai]” (Ereman 10:5–10). Bukin tera te Uea ngkai e angan Nibwaai te aeka ni mwaaka ae korakora? (Tara Ereman 10:4–5.)
- Tera te bwai ae e na riki nakoia aomata imwiin rawaia nakon Nibwaai ma n aki ongotaeka nakon te Atua? (Tara Ereman 10:18–11:2.) Tera are e tataro ibukina Nibwaai ni buokiia aomata bwa a na uringa iai te Uea ao n rairinanoia? (Tara Ereman 11:4.) Bukin tera e tataro Nibwaai ibukin te rongo ao tiaki ibukin te buaka? (Tara Ereman 11:4.) E kanga ni kaekaaki ana tataro Nibwaai? (Tara Ereman 11:5–8.)

Katuka te mwakoro ni beebea ae e koreaki iaona *Kamaunancoaki ao Karawawataaki* iaon te burakibooti.

4. A kananorinanoia Nibwaite ao a rairinanoia.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Ereman 11:7–38; 12. Kabwarabwara bwa te kamaunananakoaki ao te karawawataaki n te rongo e kairiia Nibwaite ni kaokiia nakon te Uea ibukin kabebetean nanoia. A kananorinanoia ao a rairinanoia.

Katuka te mwakoro ni beeба are e koreaki iaona *Nanorinano ao Rairannano* iaon te burakibooti.

- Tera ae ti kona n ataia man ana kaeka te Uea nakon ana tataro Nibwaai ibukin katokan te rongo? (Tara Ereman 11:10–17.) Tera te bwai ae e tangiria te Uea mairouia aomata imwaain are E katoka te rongo? (Tara Ereman 11:14–15.)
- A kanga aomata ni manga kakabwaiiaaki riki ibukin aia kakaonimaki? (Tara Ereman 11:20–21.)
- Tera te moan kanikina bwa te tai ae kimomoto ibukin te nanorinano ao te raoiroi e a toki? (Ereman 11:22.) E kanga Nibwaai, Riaai, ao tariia ni katoka te kauntaeka aei? (Tara Ereman 11:23.) Ni kawai raa ake a kona iai reiakinan “iango man te reirei aika a koaua” ni kona ni buokiira ni katoka te kauntaeka?
- Imwiin teuana riki tain te buakaka ao te kamaunananakoaki man waakinan te buaka, tera are buokiia aomata n rairinanoia ao n rairaki nakon te Uea? (Tara Ereman 11:28–34.) Ngkai ti otawaniniaki n aron nako te buakaka, tera ae ti kona ni karaoia ni uringa iai te Uea n taai nako?
- Uoua te ririki imwiina, ao Nibwaite a manga “moanna naba ni mwaninga taekan te Uea are Atuaia” (Ereman 11:36). Bukin tera ngkai ko taku bwa a rangi waetata aomata ni mwaninga taekan te Uea? N aaro raa are ti na kona iai ni mwaninga taekan iai te Uea ni boong aikai?
- E taku Moomon bwa “natiia aomata. . . a mangori riki nakon bubun aontano” (Ereman 12:7). Iaon tuua raa are e a karaoa iai te kibu n taeka aei? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na ikaruoruo ni wareki kiibu man Ereman 12:1–6, 8.)
- Iai iroura te inaomata n ongotaeka ke n aki ongotaeka nakon ana tua nako te Atua ma tiaki n ae ti na rinea mwiin ara mwakuri. Tera ae e taekinna Moomon are e na riki bwa te bwai are a na kaantaningaia te koraki ake a aki ongotaeka? (Tara Ereman 12:25–26.) Tera te bwai are a na kaantaningaia te koraki ake a rairi nanoia ao n ongotaeka nakon te Uea? (Tara Ereman 12:23–24, 26.)
- Kairi aia iango kaain te kiraati nakon raunin te bwai ae kaotaki iaon te burakibooti. A kanga aomata ni birinako man raunin te bwai aei? (Tara Aramwa 62:48–51; Ereman 12:23–24.)

E taku Beretitenti Gordon B. Hinckley: “Ukoukori bwaai ni koaua, ma tiaki bwaai aika a karaoi aomata; Ukoukora koauan te maiu are akea tokina, ma tiaki te bwai ae tikiraoi ae kaoti. Ukoukora ana bwai te Atua aika akea tokia, ma tiaki te bwai ae e iai ikai n te bong aei ao e bane nakon te ingaabong. Tara te Atua ao Maiuakinna” (*Teachings of Gordon B. Hinckley* [1997], 494).

"Akea te kibu n taeka ae rangi n oota raoi iai kamatataan te koaua bwa ngkana a nakonako aomata ao botanaomata inanon maakan te Atua ao inanon te ongeaaba nakon ana tua, a maiu raoi ma n rikirake, ma ngkana a aki mutiakinna ma ana taeka, ao ikanne are e a roko iai te mka are, e aki kona n toki ma tii n te etieti, are e kaeti nakon te mamaara ao te mate " (n te Conference Report, Okitobwa 1979, 10; ke *Ensign*, Nobembwa 1979, 8).

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairi te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei.**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke ni kauoua iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. Tuuka raunin te kainikatonga

Tuangia kaain te kiraati bwa a na iangoa aron kamamaan ke nanobaban te kaairua ke te rinerine are a tia ni karaoia. Imwiina ao titirakinia bwa a na iangoia bwa tera are a tia ni karaoia n tuuka manga karoan riki te kaairua anne. Anganiia kaain te kiraati aia tai n taekin namakin aikai.

Maroroakinna bwa bukin tera Nibwaite a teimatoa ni karaoi iango ake a kairiia man te etieti nakon te buakaka, are e karekeia te kamaunananakoaki ao te karawawataaki.

- Tera ae ti kona n ataia mairouia Nibwaite ni buokiira n tuuka karoan te kaairua ae ti te arona ma are a tia ni karaoia?

2. "A tia ni kakoaua okin Kristo" (Ereman 8:22)

Kamataata bwa burabeti a kakoaua Iesu Kristo, n ai aron naba bwain karawa ao aonaaba. Imwiina ao tuangia kaain te kiraati bwa a na ikaruoruo ni wareki kiibu man Ereman 8:11–24, ma n tarai taian kakoaua ibukin te Tia Kamaiu inanon kiibu akanne. Ko na bae n tangiria ni kan anga am kakauongo ae e onoti nakon taekan ana naeta Mote ae te buraati, bwa kaanga mwakoron te reirei:

- Tera te bwai ae kanikinaeaki n te naeta ae te buraati? (Tara Ereman 8:13–15; tara naba Nambwa aika 21:6–9; Ioane 3:14–16.) Ti na kanga ni karikirakei onimakinan Kristo iroura? E kanga onimakinan Kristo iroumi n rooti maiumi?

Ko na bae n tangiria ni kan wareka ana koaua te Beretitenti ngkai n te Ekaretia man rongorongan te maungatabu ngkai are e koreaki n te *Ensign*, bwa kabanean te maroro aei

“Raira nanom ao Rairaki nakon te Uea”

Ereman 13–16

Kaantaninga	Te kauringiia kaain te kiraati aron kakawakin te rairannano, te rairaki nakon te Uea, ao iriiraia burabeti.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. Ereman 13. Aia burabeti I-Remwainaite ae arana Tamuera e taetae ni burabeti bwa a na kamaiunaaki Remwanaite ma ti ngkana a rairi nanoia.b. Ereman 14. E taetae ni burabeti Tamuera ibukin taian kanikina ake a roko imwiin maten te Tia Kamaiu. E teimatoa ni weweteia aomata nakon rairan te nano.c. Ereman 15–16. Tamuera e tuangiiia Nibwaite aron rairakiia Remwanaite. Tabeman Nibwaite a kakoaua Tamuera ao a bwabetitoaki. Tabeman a kamatoatoai nanoia ao a kataia n tiringa Tamuera, ma e kamaiuaki ni mwaakan te Atua.2. Ngkana e tauraoi tamnein Tamuera iaon te O, katauraoia ni kamanena inanon tain te reirei (62370; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 314).
Aron Waakinan te Reirei	<p>Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo</p> <p>Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.</p> <p>Titirakinia kaain te kiraati bwa a iangoa te bobwai ae kaboonako te bwai ae ti teuana.</p> <ul style="list-style-type: none">• Tera ae e kona ni te tia bobwai aei ni karaoia ni kabooa nako ana bwai? (Reeve a kona n rin ibuakon reeke aika bwa e kona karaoa aron taraana bwa e kananoanga ma n tara raoi ke e kona ni kamwaneia aomata ni iangoia bwa e kona reke te kukurei n onea mwiin te kananoanga n ana bwai are e karaoia.)• Akea te bwai ae kona n anga Tatan ma ti te kananoanga (2 Nibwaai 2:17–18, 27). E kanga Tatan ni karaoa te kananoanga ao te bure n taraa n rangi n tangiraki? E kanga ni kataia ni kaungaia aomata bwa te kukurei ao te etieti a aki tangiraki? <p>Kamataata bwa n te reirei aei ao kam na maroroakinna taekan ana taetae ni burabeti Tamuera, are aia burabeti Remwanaite. E taekina te euangkerio Tamuera nakon aia kurubu Remwanaite ake a tia ni kariaia bwa konaaki n ana kabwakabwaka Tatan. A tia ni ukoukora te kukurei ni karaoan te buakaka,“ are e bobuaka ma aron te Atua (Ereman 13:38).</p>

Tataro mwaaka n rinei wareware man booki aika tabu, titiraki, ao bwaa n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man booki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tua man koroboki aika tabu.

1. E kauringia Nibwaite Tamuera bwa a na kamaunaaki ma ti ngkana a rairi nanoia.

Maroroakina Ereman 13. Kaoiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a rineaki ni kabaibati. Kamatata bwa aia burabeti Nibwaite ae Tamuera e nako n tataekina te euangkerio iaon Taraemra, ma a kakioa nako Nibwaite man te aba. E tuangaki Tamuera ioun te Uea bwa e na oki nako Taraemra ma n taetae ni burabeti. Ngke a aki kariaia Tamuera Nibwaite bwa e na rin n te kaawa, e tei iaon oon te kaawa ao e taetae ni burabeti nakoia (Ereman 13:1–4). Ngkana ko kamanena te tamnein Tamuera, katei ke kaotia nakoia kaain te kiraati rinanon te reirei.

- E kauringia aomata Tamuera bwa ibukin matoatoan nanoia, ao te Uea e na anaa ana taeka mairouia ao e na kaotinakoa Tamneina mairouia (Ereman 13:8). Bukin tera ngkai a riki baikai nakoia aomata ake a kamatoatoa nanoia? (Tara Motiae 2:36–37.) Tera ae ti na kona ni karaoia ni kabebetei nanora iai?
- Rinanon te burabeti ae Tamuera, E taku te Uea, “A na kakabwaiaaki ake a na rairinanoia man okirai” (Ereman 13:11). A kanga aomata tabeman ni kataia n rairi nanoia n aki okira te Uea? Bukin tera okiran te okiran te Uea bon mwakoron te rairannano ae manena?

E taku ana reirei Beretitentii Ezra Taft Benson:

“Iai riki nanon te rairannano nakon are manga kaetan te aroaro. A mwaiti mwaane ao aine n te aonaaba aika a kamataata aron korakoran mwaakan te nano ao katamaroan te aroaro ni kona n tokanikai iaon katei aika bubuaka ao mamaran te iriko. Ma n te tai naba anne ao akea te iango ae a angan te Mataniwi, n taai tabetai ao a rawa n ongo irouna. N aron bitakin te aroaro aei, ma e ngae ngkana te kaetieti ae riai, ma e bon aki kona ni karaoa te rairannano ae koaua. . . .

“ . . . Te rairannano ni koaua e boboto iaon ao e roko man onimakin te Uea ae Iesu Kristo. Akea riki te kawai teuana. Te rairannano ni koaua e irekereke ma bitakin te nano ma tiaki ti bitakin kateira (tara Aramwa 5:13)” (*The Teachings of Ezra Taft Benson [1988]*, 71).

- A tia Nibwaite ni katiku nanoia iaon te kaubwai” (Ereman 13:20–21). I rarikin anne, ao a tia n aki ongo nakon ana taeka te Uea, are e a tia n anganii kaubwaia (Ereman 13:21). Ibukin aei, ao a karereantiaki Nibwaite ma kaubwaia (Ereman 13:17–22). N aro raa ake a anga iai aia tai ao aia iango aomata nakon bwain te aonaaba ni kabatia riki nakon iangoan bwain te tamnei? Ti na kanga ni baireia bwa ti anga ara iango ae tau nakon maiun raoi tamneira?
- E taku Tamuera bwa Nibwaite a ururing kaubwaia n taainako ma aki ururingnga ni kaaitaua te Uea (Ereman 13:22). Bukin tera e kangaanga ibukiia aomata tabeman n teimatoa ni kakaaitau ngkana a kakabwaiaaki n aia bwai aika mwaiti

kurikuri? E kanga te kakarabwarabwa ni kaaitara te kainikatonga? N aaro raa aika ti kona ni kaota iai te kakarabwarabwa nakon te Uea?

- Nibwaite a bwainikiriniia ao a tiringia burabeti n aia bong, ma a taku, “Ngke arona bwa ti mena naba n aia tai ni maiu ara karo ake ngkoia, ao ti na bon aki tiringiia burabeti” (Ereman 13:24–25; kabotaua ma Mataio 23:29–39). Bukin tera aomata n taai tabetai a kamoamoia burabeti n taai ake a tia n nako ao ma n rawa irouia burabeti aika a maiu ngkai? (Tara Ereman 13:26.) A kanga aomata tabeman ni karia bwa “a na kairaki irouia taan kairiiri aika a nanobaba ma n aki noraaba”? (Tara Ereman 13:27–29.)
- Ni kaineti ma Tamuera, a tia Nibwaite ni “ukeukera te kukurei ni karaoan te buakaka” (Ereman 13:38). Bukin tera e aki riai kakaea te kukurei n te bure? (Tara Ereman 13:38; tara naba Aramwa 41:10–11.) Ti na kanga ni kakaea te kukurei ni koaua? (Irarikin tuangakia ibukin aia kaeka kaain te kiraati, ko na bae n tangiria ni kan wareka te kibu n taeka are n te iteraniba are imwiina.) Ti na kanga ni buokiiia tabeman ni kakaea te kukurei ni koaua?

E taku te Burabeti ae Iotebwa Timiti, “Te kukurei bon te bwai ao te kanikina ibukin maiura; ao e na toki ikanne, ngkana ti toua te kawai are e kaeti nako iai; ao te kawai aei bon te raoiroi, te raoiroi, te kakaonimaki, te mimitong, ao kawakinan ana tua te Atua ni kabane” (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, sel. Joseph Fielding Smith [1976], 255–56).

2. E tatae ni bukrabetii taian kanikina Tamuera ake a na roko imwiin bungiakin ao maten te Tia Kamaiu. E waaki nako ni weweteia aomata nakon te rairannano.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Ereman 14.

- Tamuera e taetae ni burabetia bungiakin ao maten te Tia Kamaiu (Ereman 14:2, 15). Baikara kanikinaa ake e taekin Tamuera ake a na roko ni bungiakin ao ni maten te Tia Kamaiu? (Tara Ereman 14:3–7, 20–28. Taetae ni burabeti aikai a taekinaki ni iango riki tabeua ibukin te anga reirei. E na maroroakinaki n Reirei 36 aron koron bukin taian taetae ni burabeti.)
- E taku Tamuera bwa ngkana a rairi nanoia aomata, a na karekea kabwaraan aia bure rinanon ana raoiroi te Kristo (Ereman 14:13). Taian raoiroi bon taian anua ni maiu ke mwakuri ake a kona n angan te aomata te kariaiakaki ni bubuti ibukin taian kanuanga. Bukin tera ngkai tii rinanon ana raoiroi te Tia Kamaiu are a na konaa ni kabwaraaki iai ara bure? (Tara 2 Nibwaai 2:7–9; Aramwa 22:14.)

E taku Beretitenti Ezra Taft Benson n ana reirei, “E aki kona te aomata ni kamaiua i bon irouna n ti ngai a oin ana raoiroi” (*The Teachings of Ezra Taft Benson*, 71).

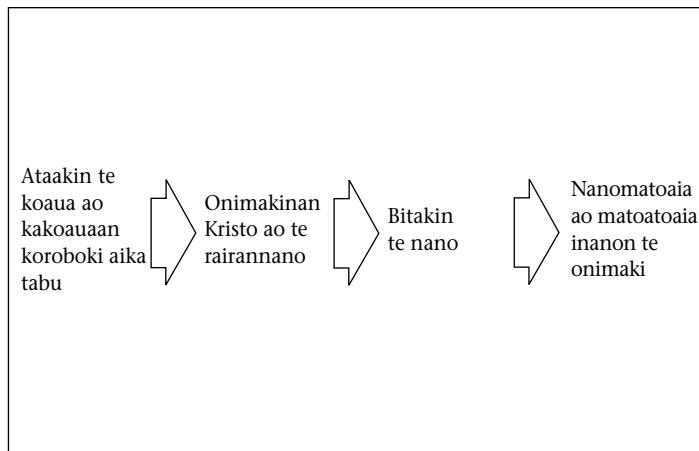
- Ni kaineti ma Tamuera, bukin tera e riai ni mate Iesu? (Tara Ereman 14:15–18.) E kanga ataakin ana anga karea te Tia Kamaiu n rotii ngkami?
- E taku Tamuera, “Ngkana a kabuakakaaki [aomata] ao a bon uota kabuakakaia nako aoia.” (Ereman 14:29). Bukin tera te baei e kangai? (Tara Ereman 14:30–31.) Bukin tera e kakawaki bwa ti na “kariaiakaki ni mwakuri i bon ibuki[ra]”?

3. Tabeman a kakoaua Tamuera ao a bwabetitoaki. Tabemwaang a kamatoatoai nanoia ao a kataia n tiringa Tamuera.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Ereman 15–16.

- Bukin tera e katuaiia Nibwaite te Uea? (Tara Ereman 15:3; tara naba Ebera 12:6.) E kanga katuaeara ioun te Uea ni kaota iai Ana tangira ibukira? Tera ae ti kona n ataia man katuaeara ioun te Uea?

Tuanga kaain te kiraati temanna bwa e na wareka Ereman 15:7–8 ni kabaabati. Ngke e tabe ni wareware teuanne ke neienne, koroi tamnei aikai iaon te burakibooti:

- N aaro raa ake a kona iai ataakin te koaua ao kakoauaan koroboki aika tabu ni kaetiira iai nakon te onimaki ao te rairannano? Ni aaro raa are e kona te onimaki ao te rairannano ni kairiira nakon bitakin te nano?
- A teimatoa Remwanaite ake a tia n namakina bitakin nanoia n “nanomatoa ao ni matoatoa inanon te onimaki” (Ereman 15:8). Ngkana ti namakina te bitaki i nanora, tera ae ti riai ni karaoia ma ni kakoaua bwa te bitaki e a toki? (Tara 2 Nibwaai 31:19–20.)
- A kanga I-Reimwanaite ni kaeka nakon ana taetae ni burabetti Tamuera ao ana kauring? (Tara Ereman 16:1–7.) Bukin tera ngkai kam taku bwa a mwaiti aomata aika a kikoauua Tamuera e ngae ngke a tia n nooria bwa e a tia ni kawakinaki n te aro ae kamiimi?
- E ngae ngke a tia n nooria bwa aia taeka burabetti a tia ni koro bukia, ma angia Nibwaite a moanna ni kamatoatoai nanoia ao ma mwiokoi oin korakoraia ao wanawanaia (Ereman 16:13–15). A kanga taan aki kakoaua aika Nibwaite aikai n aki kamanenai kanikina ake a tia n noori? (Tara Ereman 16:16–23.) Baikara kangaanga aika kamamate ibukin kataan ataakin te euangkerio man ti mwaakan nanora?

Kabaneana

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairi te Tamnei.

Ko na bae n tangiria ni kan kamanenai iango riki tabeua n anga reirei n rinanon ana taetae ni burabetti Tamuera ao ni kaota aron reiakinan taetae ni burabetti aikai bwa a na kanga ni kona ni buokira ni katauraoira ibukin Kauaokin te Tia Kamaiu.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana te iango aei bwa kanoan te reirei.

Te Katauraoi ibukin te Kauaoki

Wareki taeka aikai mairoun te Beretitenti ae Ezra Taft Benson:

“Te rekooti ibukin rongorongoia Nibwaite imwaain raoi rokon te Tia Kamaiu e kaoti bwaai aika a boraoi ma ara bong aikai ngkai ti tabe ni kaantaninga kauaokin te Tia Kamaiu” (n te Conference Report, Eberi 1987, 3; ke Ensign, Meei 1987, 4).

Inanon te kibu n taeka aei, ae te “rekoote ibukin rongorongoia Nibwaite ” n aron are e taekinaki iroun te Beretitenti ae Benson bon taikan te boki ae 3 Nibwaai— aia rongorongo Nibwaite imwain kawaraia iroun te Uea are e a tia ni mangauti. Te tiaata (chart) are iaon te iteraniba are imwiina e kabongana ana taeka te Beretitenti ae Benson ibukin ana boki Ereman—rongorongoia Nibwaite imwaain are a noori taian kanikina ibukin bungiakin te Tia Kamaiu.

Kamanena te tiaata aei ni kaotia iai bwa Ereman 13–16 iai inanona rongorongan taian taetae ni burabeti ao bwaai aika a riki ake a boraoi ma kanikina ao bwaai aika a na riki ni Kauaokin Iesu Kristo.

Taetae ni Burabeti ao Bwaai aika a riki ake a tauaki mwiaa n Ereman 13–16	Taetae ni Burabeti ke Bwaai aika riki	Kanikina ao Bwaai aika a na riki ake a roko imwaain te Kauaoki
Ereman 16:1, 3, 6, 10	E karako mwaitia ake a etieti	1 Nibwaai 14:12; Iakobwa 5:70
Ereman 16:13–14	Rokon te Tamnei ao kakai	Ioera 2:28–30; D&C 45:39–42
Ereman 13:22; 16:12, 22–23	Te Buakaka ae Korakora	2 Timoteo 3:1–5; D&C 45:27
Ereman 13:2, 6, 8, 10–11; 14:9, 11; 15:1–3, 17; 16:2	Ribakiia Ana Burabeti te Uea ao aia wewete nakon te rairannano	D&C 1:14–16
Ereman 15:4–11	Rairaia I-Remwainate aika mwaiti	D&C 49:24
Ereman 14:3–4	Taetae ni Burabetian te tairiki ae akea te roo iai	Takaria 14:7; tara naba <i>Teachings of the Prophet Joseph Smith</i> , sel. Joseph Fielding Smith [1976], 287
Ereman 14:5–6, 20	Taetae ni Burabetian taian kanikina ao bwaai aika a kamiimi i karawa	Ioera 2:30–31; D&C 45:40
Ereman 16:13–18	Kakewean taian kanikina, bwaai aika a kamiimi, ao rokon Kristo	2 Betero 3:3–4; D&C 45:26
Ereman 14:21, 23, 26	Taetae ni burabetian buaka aika korakora ao ana urubwai te aonaaba	Kaotioti 16:18, 21; D&C 88:88–90
Ereman 14:24; 15:1	Taetaeni burabeti ibukin kamaunaia te koraki ake a buakaka	Itaia 26:21; Maraki 4:1; D&C 1:9; 133:41

- Tera te boraoi ae e reke i marenaia aomata ni boong aikai ao Nibwaite ake a maeka i mwaain bungiakin Kristo?

Wareki taeka are e taekinaki iroun Beretitenti Ezra Taft Benson:

“Ti kona ni kunea inanon Ana Boki Moomon te banna ni katoto ibukin te Kauaoki. N angiin mwakoron kanoan te boki aei ao e boboto iaon kanoan baika riki inanon tabeua bwi n ririki i mwaain raoi rokon te Kristo iaon Amerika. Man te ukeuke ae karaoaki raoi bwa bairean taai, ao ti kona ni iangoia bwa bukin tera ngkai a kamaunaaki n te motikitaeka ae buakaka are e roko imwaain Rokona ao bwa tera te bwai are e kairiia temwangina bwa a na tei n te tembora iaon te aba ae te Aba ni Mari ao ma n riingi mwiin taian neera ake i baina ao waena . . . E kona temanna n nanououa bwa te boki ae e iangoki ibukira ao bwa inanona ti kunea iai te mwaaka ae korakora, te rau ae korakora, kawakinara ae korakora?”
(N te Conference Report, Okitobwa 1986, 5–6; ke Ensign, Nobembwa 1986, 6–7).

Kaoiia kaain te kiraati bwa a na taekin atatai aika nano ao namakin aika a tia ni karekei ngke a tia ni maroroakina Ereman 13–16. Tuangiia bwa a kanga bwaai aikai ni kona ni buokiia ni katauraoi ibukin Kauaokin te Tia Kamaiu.

“N na Roko iaon te Aonaaba Ningabong”

3 Nibwaai 1–7

Kaantaninga Te buokiia kaain te kiraati bwa a na ataa kainnanoan te tokanikai iaon taa ni kataaki ao ni kaririaki.

Katauraoi Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai

- a. 3 Nibwaai 1:1–22. N aki mutiakin kanikina ao kakai i aon te aba, a taekinna taan aki onimaki bwa e a tia n nako te tai are e na roko iai te Tia Kamaiu. Te babaire ae buakaka ibukin tiringaia taan onimaki. A kaoti taian kanikina ibukin bungiakin te Tia Kamaiu ao buokaia te koraki ake a tia n teimatoa inanon te onimaki.
- b. 3 Nibwaai 2–4. E rikirake te buakaka iaon te aba. Taan iraa aika Kateanton a rikirake ni korakora ao a roko bwa a na buaka n ekia nako Nibwaite. A rairi nanoia Nibwaite man aia buakaka ao e buokiia te Uea ma ni katokanikaiia iaoia Kateanton.
- c. 3 Nibwaite 5–7. A mwanuokin aia bure Nibwaite ao a maeka ma te raoiroi. Ngke a tabe ni kaubwai, te kainikatonga ao te kauntaeka e rikirke inanon te Ekaretia. Inanon te tai ae waetata, ao a maeka aomata inanon te buakaka ae kamaira.“ Nibwaai e tataekina taikan te rairannano ao onimakinan Kristo, ao tabeman mai buakoia aomata a rairaki.

**Aron Waakinan
te Reirei**

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Karakinna nakoia kaain te kiraati te karaki ae oteaki are e taekinaki iroun Unimwaane George A. Smith, are kaain te Kooram n te Tengaun ma Uoman n Abotoro:

“Temanna te aomata are e mwananga riuukan te aba, e roko n te kaawa ae bubura, ae rangi ni kaubwai ma ni kamiimi; e tarai aoe e taku nakon te tia kaira kawaina, ‘A riai n rangi n etieti aomata aikai, bwa I ti kona n noora teuana are bon te riaboro ae uarereke inanon te kaawa ae bubura aei.

“E kaeka te tia kaira te kawai ma n taku, ‘Ko aki ataia, te mwaane ae ko rine, te kaawa aei e rangi tamara ma n ongeaaba nakon te buakaka, te bure ma te buakaka, te kakerikaakaki ao te mwakuri ae moan te buakaka n aekana nako bwa e ti tangira te riaboro teuana ni kawakiniia n tararuaiia’

“Ni mwanangana teuatana riki ni waerake ao e roko n te kawai ae kureberebe ae aki boraoi ao e noora te mwaane ae kara are e kataia n tamwarakea te katabuki, are e otawaniniaki ni itiua bwaai aika kaanga ai aron taraan te riaboro ae buburakaei ma n taburekareka.

“ ‘Bukin tera’ e taku te tia mwamwananga, bwa ‘e riai te unimwaanei ae n rangi ni buakaka, n ti nooria bwa iraman riaboro ake a katobibia!

“ ‘E kaeka te baei te tia kaira te kawai, ‘bon ti ngaia te mwaane ae raoiroi i aon te aba ao iai itiman riaboroo aika kabanean te bubura ake a kataia ni kanakoa man kawaina ao a aki kona ni karaoia’ ” (man te Deseret News, 11 Nobembwa 1857, 7:287).

Kamatata bwa ngkana ti kakorakoraira ni kekeiaki ni kawakin tua nako, ti na boo ma te kaaitara. Te reirei n te bong aei e maroroakina aron te kaaitara aei mairouia taan onimaki ibuakoia Nibwaite. Tabeman aomata a teimatoa inanon te raoroi n aki tabeakin taian kaaitara ni kabane, ao temwaangina a karekei kakabwaia aika korakora ma a waetata n “rairakinako man te etieti are irouiia” (3 Nibwaai 7:8). Man mwakoro aikai ao ti kona n reireinira n aron te teimatoa ni kakaonimaki n aki tabeakin taian kataaki ma taian kaririaki.

Maroroakinan
Booki Aika Tabu ao
Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man booki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man booki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tua man koroboki aika tabu.

1. Taian kanikina ibukin bungiakin te Tia Kamaiu ni kakoauaia te koraki ake a tia n teimatoa inanon te onimaki.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a rineaki man kiibu ake a tia n rineaki man 3 Nibwaai 1:1–22. Kabwarabwara bwa bwaai ake a riki ake a koreaki taekaia n te mwakoro aei a riki nimaua te ririki imwiin tian Tamuera n taetae ni burabetia bungiakin Iesu. E a tia Tamuera n taku, “Nimaua riki te ririki ao e na roko, ao noria, imwiina ao e na roko Natin te Atua” (Ereman 14:2). Ko na bae n tangiria ni kan rinanoi ni kakimototoi ana taetae ni burabeti Tamuera ibukin taian kanikina ake a na roko n raona bungiakin Iesu (Ereman 14:2–7).

- Ngke a tiku n tataningai koron bukin ana taetae ni burabeti Tamuera, “aomata ake a onimaki a moanna n rangi n nanokawaki” (3 Nibwaai 1:7). Baikara bukin nanokawakiia tabeua? (Tara Nibwaai 1:5–9.)
 - a. A taku taan aki onimaki tabeman bwa e a tia n nako te tai are a na kakoaki iai bukin taian taetae ni burabeti ao aia onimaki taan onimaki a akea manenaia (3 Nibwaai 1:5–6).
 - b. Taan aki kakoaua a karaoa “te karongoa ae batia on te aba ni kabutaa” (3 Nibwaai 1:7).
 - c. E rineaki te bong are a na tiringaki iai taan onimaki (3 Nibwaai 1:9).
- N aki tabeakin taian kangaanga aikai nakon aia onimaki, tera are a karaoia taan onimaki? (Tara 3 Nibwaai 1:8.) Tera ae ti kona ni karaoia bwa ti a onga n tiku ni matoataao ngkana e kataaki ara onimaki?
- Ngke e noora aia buakaka taan aki onimaki Nibwaai, e tataro nakon te Uea ibukiia ana aomata (3 Nibwaai 1:10–11). Tera te rongorongo are e kaotaki nakon Nibwaai imwiin tiana n tataro ni katoa bong ibukiia ana aomata? (Tara 3 Nibwaai 1:12–14. Ko na bae n tangiria ni kan tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aikai ni kabaibati.) A kanga ni kakoroaki bukin ana taetae ni

burabeti Tamuera? (Tara 3 Nibwaai 1:15–21.) E kanga te rongorongo aei ni kakorakora ami onimaki ibukin Iesu Kristo?

2. Ana Tia iraa Kateanton a roko ni buakaniia Nibwaite.

Maroroakina 3 Nibwaai 2–4. Kaoia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati.

- E kanga Tatan ni kataia ni katannakoia aomata man aia koaua ibukin te Tia Kamaiu ao bungiakina? (Tara 3 Nibwaai 1:22; 2:1–3. Taekinna bwa Tatan e karaurau ni karekei nanoia aomata bwa ana bwai, ao n te tai ae waetata ao aomata a “moanna ni mwaninga taian kanikina ma bwaai aika kamiimi akekei.”) Kawai baikara aika ko a tia n noori ni kamanenaaki iroun te kairiribai ni boong aikai? Tera ae ti kona ni karaoia bwa ti aonga n uring ao ni kawakin ara atatai n tamnei ake ti a tia n namakin?
- Ngke a moanna aomata ni karikirakea te buakaka, baikara kangaanga aika a kamamate ake a tia ni kaaitara mangaai? (Tara 3 Nibwaai 2:11–13, 17–19.) Aeka ni katei ao aroaro raa aika a kakamakuira man mweeraoiri ni boong aikai?
- Inanon te 16 n ririki man te tai are e bungiaki iai te Kristo, ao Rakoniat, are te koowana ngaia ao te mataniwi n Tia Moti ibukiia Nibwaite, e karekea te reta maioun Kiriannaai, are aia mataniwi ana tia iraa Kerianton (3 Nibwaai 3:1). Tera ae tangiria Kiriannaai? (Tara Nibwaai 3 Nibwaai 3:6–8.)
- Ngke a katanoata aia kaantaninga Kateanton bwa a na kamaunaia I-Nibwaite, a moanna n te taina ni katauraoia aomata n otangaia, iaan ana kairiiri Ratonati ao Kikitonaai. Tera ae ti kona n ataia man aia mwakuri are e kona ni buoka kawakinara inanon tain te kataki ao te maaku? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka 3 Nibwaai 3:12–26 ni kakaei reeke ibukin te titiraki aei. Kakimototoi aia kaeka kaain te kiraati iaon te burakibooti. Reeke tabeua a karinanaki i nano ikai, ma taian titiraki ni kaunga te kakarabakau.)
 - a. “Ratonati, are te kowana, bon te aomata ae raoiroi, ao e aki kona ni maaku” (3 Nibwaai 3:12). E na kanga te maaku ni kona ni karika te bwarannano nakon te kaririaki? E kanga ni kona n etieti ni buokiira n teimatoa n ninikoria ngkana ti kaaitaraaki ma te kariiriaki ke te bwainikirinaki?
 - b. E tuangiia aomata Ratonati bwa a na “tang nakon te Uea ibukin te korakora” (3 Nibwaai 3:12). Bukin tera e kakawaki te tataro ibukin te korakora ni kaaitaraa te kariiriaki ke te kangaanga?
 - c. Rakoniat e karekea inanoia te kan “uaia ni ikoikotia” (3 Nibwaai 3:13, 22). Bukin tera e kakawaki ibukiia Nibwaite bwa a na ikotaki n teuana te tabo n otangaia? (Tara 3 Nibwaai 4:3–4.) E kanga ara iraorao ma kaain te Ekaretia tabeman riki ni kona ni karikirakea ara kona n tei ni kaaitara korakoran te buakaka? (Tara Moronaai 6:4–6.)
 - d. “E na karekea riain katean taabo ni katantan” ao ma ni katukuiia taan tantani ni katobibiia” (3 Nibwaai 3:14). Ti na kanga ni kona ni kakorakoraira ao ni kawakiniira man te kaririaki?
 - e. I-Nibwaite a kamanenai “kakorakoraia . . . ni karaoi bwaai ni kaeti nakon ana taeka Ratonati ” (3 Nibwaai 3:16). Ti na kanga kakabwaiaaki ngkana ti iririia mataniwi aika a kairaki iroun te tamnei?

- f. "A tia n rairi nanoia man aia bure ni kabane" (3 Nibwaai 3:25). E kanga te rairannano ni kona ni buokiira ni karekea te korakora mairoun te Uea ae korakora riki?
- g. A "korakora n te tanga ni buaka" (3 Nibwaai 3:26). Tera te tanga ni buaka are ti a tia n reireinaki bwa ti na katoka iaora? (Tara D&C 27:15–18.) Bukin tera ti reireinaki bwa ti na katoka ana otanga te Atua? Ti na kanga ni bwainna iaora te tanga ni buaka aei ni katoabong?
- Tera mwiin taian katauraoi aikai ngkana a roko ana tia iraa Kateanton n ekiia nako Nibwaite? (Tara 3 Nibwaite 4:11–13, 16–29.) A kanga Nibwaite ni kimwareirei imwiin aia tokanikai? (Tara 3 Nibwaai 4:30–33.) Ni kawai raa ake ti na kona iai ni kaota ara kakaitau nakon te Uea ibukin kawakinara ao kakabwaiakira?

3. A maeka Nibwaite inanon te etieti ao te kaubwai, ma te kainikatonga ao te rawa ni kariaia a rikirake.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man 3 Nibwaai 5–7. Kamataata bwa Nibwaite a tokanikai i aoia ana tia iraa Kateanton n te ka-21 n ririki imwiin bungiakin te Kristo. Inanon 13 riki te ririki, te Tia Kamaiu e na kawariia Nibwaite ma ni buokiia.

- Inanon tabeua te ririki imwiin konakiia ana tia iraa Kateanton, a kukurei ni karekea te rau ao te kaubwai ae korakora (3 Nibwaai 5:1–26; 6:1–9). Tera are e riki are e kakiriwea rauia? (Tara 3 Nibwaai 6:10–15. Ko na bae n tangiria ni kan rinanon raunin te kainikatonga are e maroroakinaki n te reirei 34 n te aro ae kimototo.)
- Ngke a reitaanako karaoan te buakaka aomata, ao a roko burabeti ni weteilia nakon te rairannano, ma a rawa aomata ao a kamateia (3 Nibwaai 6:17–23). A rikirake Mwakuri ni karaba, ao aomata a tibwatibwaaki inanon taian baronga inanon te tai ae e waetata (3 Nibwaai 6:27–30; 7:1–5). Tera are e karaoia Nibwaai ni kaeka te buakaka aei? (Tara 3 Nibwaai 7:15–19.) Tera mwiin ana mwakuri? (Tara 3 Nibwaai 7:21–26.)

Koreia iaon te burakibooti taian bong ake a karinanaki inano ikai. Anganiia aia mwakuri kaain te kiraati aika a kakaokoro bwa a na wareki wareware aika a rineaki aika a boraoi ni kabaibati. Ngkai a tabe ni wareki wareware aika rineaki n tatabeua nako, tuangiia kaain te kiraati bwa a na kabwarabwarai aroaro n tamnei ibukiia aomata.

A.D. 21–26	3 NIBWAAI 5:1–3 (AOMATA A TORO IROUN TE ATUA "MA TE MAKURI KORAKORA.")
A.D. 26–27	3 NIBWAAI 6:4–5 (IAI TE BABAIRE RAOI AO TE KAUBWAI AE KORAKORA.)
A.D. 28	3 NIBWAAI 6:9 (IAI TE RAU AE WAAKI NAKO.)
A.D. 29	3 NIBWAAI 6:10–16 (IAI TAIAN TE KAUNTAEKA, TE KAINIKATONGA, AO TE KAMOAMOA.)
A.D. 30	3 NIBWAAI 6:17–18 ("A MENA IANANON TE BUAKAKA AE KAKAMAAKU.")
A.D. 31	3 NIBWAAI 7:21 (A RAIRAKI AOMATA TABEMAN NAKON TE UEA.)
A.D. 32–33	3 NIBWAAI 7:23 (E WAAKI NAKO NIBWAAI N TANG IBUKIN TE RAIRANNANO.)

- Baikara kakabwaia ake a kona aomata ni kabane n tia ni kakukureia iai ngkai a tia n teimatoa ni kakaonimaki? (Tara 3 Nibwaai 10:18–19. A kamaiuaki tabeman aomata aika a raoiroi riki n tain te kamaunananakoaki are e raonaki n Tauran te Tia Kamaiu iaon te Kaibangaki. A karekei kakabwaia ngke e kawariaia te Tia Kamaiu imwiin Mangautina. Tabeman aomata ake a buakaka riki a tiringaki. Bwaai aika a riki aikai a na maroroakinaki n te reirei ae e na roko..)

Kabaneana

Kamataata bwa ae ti bon tataninga naba rokon te Tia Kamaiu. Ngkai ti tabe n tataninga, Tatan e na kataia ni katannakoira nakon te buakaka n aron are e a tia ni karaoia nakoia Nibwaite. Ngkana ti katauraoira n ai aroia aomata n ana tai Rakonati, ao ngkana ti teimatoa inanon te raoiroi, ti na bon tau nakon karekean bwaa ni kabane ake e tangiria te Uea n anganiira bwa ana bwai n tituaraoi.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaa ni reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana te iango aei bwa kanoan te reirei.

“Ngai Ana reirei Iesu Kristo” (3 Nibwaai 5:13)

Tuangiiia temanna kaain te kiraati bwa e na wareka 3 Nibwaai 5:13 ni kabaibati. Kamataata bwa te kibu aei iai inanona ana taeka te burabeti ae Moomon.

- Tera ae nanonaki n te riki bwa ana reirei Iesu Kristo ni boong aikai?

“Antai ae e na Roko, N na bon Butimwaaia”

Reirei
37

3 Nibwaai 8–11

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa a na ataa kakoroan bukin ana taetae ni burabeti ao ana kakabwaia Tamuera aika a tauraoi nakoia te koraki ake a kawara te Taia Kamaiu.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. 3 Nibwaai 8. E riki te kamaunancoaki ae korakora iaon Amerika n te tai are e mate iai te Kristo. A mwaiti kaawa aika a ruakaki.b. 3 Nibwaai 9–10. Naake a kamaiuaki a ongo bwanaan te Uea ae e tuangiia bwa a na oki nakoina, n rairi nanoia, ao n rairaki.c. 3 Nibwaai 11. E ruo te Tia Kamiu mai karawa ao e reireiniia aomata.2. Ngkana a tauraoi tamnei aikai, katauraoia ni kamanenai n tain te reirei: E kaoti Kristo nakoia Nibwaite (62047; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 315) ao Reirei Iesu ni iteran te Aonaaba are mai Maeao (62380; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 316).3. Imwaain moanakin te reirei, korei iaon te burakibooti te tiaati are iaon te itenaiba 00.

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakaungo	Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai. Kamataata bwa 3 Nibwaai 11 e riki bwa te moan mwakoro are a tuangaki iai aomata bwa a na warekia ngkana a karekea kaobiin Ana Boki Moomon maiuroia mitinare. Iai inanon te mwakoro aei rongorongan te Tia Kamaiu are e a tia ni mangauti ngke e kawariaa Nibwaite. <ul style="list-style-type: none">• Bukin tera ngkai ko taku bwa 3 Nibwaai 11 e na kona riki bwa te kawai ae raoiroi ibukin moanakin Ana Boki Moomon nakoia tabeman? Baikara namakin ke atatai aika a tia ni kataaki aika kam a tia ni karekei ngke kam wareware n te mwakoro aei? Taekinna bwa te mwakoro aei e taekina aron kawaraia Nibwaite ioun te Tia Kamaiu bon wareware tabeua aika rineaki aika a rangi ni mwaaka inanon Ana Boki Moomon. E maroroakinaki n te reirei aio taian kangaanga ake a riki i aon Amerika ngke e tauraki Iesu i aon te kaibangaki. E rin naba iai rongorongan moanakin ana mwakuri ibuakoia Nibwaite.
--------------------------------------	---

Maroroakinan
Koroboki aika Tabu
ao Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man booki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. E riki te kamaunananakoaki ae korakora i Amerika n te tai are e a mate iai Iesu.

Maroroakina 3 Nibwaai 8. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati. Kauringiia kaain te kiraati bwa Tamuera are te Remwanaite e a tia n taetae ni burabetiia taekan te kamaunaaki ae kakamaaku are e na riki ngkana e tauraki Iesu n te kaibangaki (Ereman 14:20–27). N te ka-33 n ririki imwiin kaotin te kanikina ibukin bungiakin Iesu, aomata a “moanna n taratarai ma te ingainga n nano ae korakora” ibukin koron bukin ana taeka Tamuera (3 Nibwaai 8:3).

Kairi aia kakauongo kaain te kiraati nakon te tiaata are ko a tia ni koreia iaon te burakibooti:

ANA TAETAE NI BURABETI TAMUERA	KAKOROAN BUKINA
Ereman 14:21, 23	3 Nibwaai 8:5–7, 17–18; 9:8
Ereman 14:24	3 Nibwaai 8:8–10, 14
Ereman 14:20, 27	3 Nibwaai 8:20–21

Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki taian wareware ake a rineaki n tatabeua nako ake a karinanaki iaan “Ana Taetae ni Burabeti Tamuera” ao imwiina wareka te wareware ae boraoi ma ngaia are karinanaki iaan “Kakoroan bukina.”

- Ngke e a toki te kamaunananakoaki, e rabunaki te aonaaba n te rotongitong ae korakora (3 Nibwaai 8:19–23). Bukin tera te rotongitong ae rangi ni korakora e riki bwa te kanikina ae e riai ibukin maten te Tia Kamaiu? (Tara 3 Nibwaai 9:18; tara naba Ioane 8:12; D&C 11:28.) N te aro raa are e uota iai te oota nakon maiumi te Tia Kamaiu?
- Tera te mwakuri ae a karaoria te koraki akea a kamaiuaki man te kamaunananakoaki? (Tara 3 Nibwaai 8:23–25.) E kanga warekan aia atatai ake a tia ni kakatai ni buokiira ni katauraoiria ibukin te Kauaoki?

2. Naake a kamaiuaki a ongo bwanaan te Uea are e tuangiia bwa a na okiria.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man 3 Nibwaai 9–10.

- Imwiin te kamaunananakoaki, ao Nibwaite ake a kamaiuaki a ongo bwanaan te Kristo ngke e kabwarabwara aron kaokoron taian kaawa ake a kamaunaaki (3 Nibwaai 9:1–12). Tera bukin te kamaunananakoaki are e karokoa te Uea? (Tara 3 Nibwaai 9:12. Ko na bae n tangiria ni kan taekinna bwa mwaitira kaokiokan bukin te bwai aei Irouna ni kiibu 2–12.) Tera te kakao are e kanakoa nakoia te koraki ake a tia ni kamaiuaki? (Tara 3 Nibwaite 9:13–14. Ko na bae n tangiria ni kan taekinna bwa te taeka ae *nakomai* e kaoti i nanon teniua te tai n te kibu 14. Tara naba te taeka ae inano ikai.) Tera ae ti kani karaoia n te bong aei ni kariaia te kakao aei?

E taku Unimwaane Jeffrey R. Holland: “‘Nakomai,’ e taku [Kristo] ma te tangira. ‘Nakomai iriirai.’ Bwa te tabo raa ae kam na nako iai, nakomai moa ao noora te bwai ae I karaoia, taraia bwa I kabanea au tai iaa ao ni kangaa. Reirei arou, nakonako ma ngai, taetae ma ngai, kakoauaai. Ongoraa irou n au tataro. Imwiina ao ko na karekea kaekaan ami tataro. Te Atua E na angan rabwatam te motirawa. Nakomai, iriirai” (n te Conference Report, Okitobwa 1997, 88; ke Ensign, Nobembwa 1997, 65).

- E katanoata Iesu bwa ana tua Mote e a tia ni kakoroaki bukin Irouna ao bwa E nang aki manga kariaia kabuokan angabwai ao taian karea (3 Nibwaai 9:17, 19). Tera te karea are E taku bwa ti riai n anga? (Tara 3 Nibwaai 9:20.) Tera nanon aanga te “nano ae e uruaki ao te tamnei ae raraoma”? (Tara te taeka ae i nano aei.) Tera are e a tia ni berita iai te Tia Kamaiu nakoia te koraki ake aanga aia angabwai? (Tara 3 Nibwaai 9:20.)
- E taku te Beretitenti ae J. Reuben Clark Jr., are kaain te Moan Beretitentii: “Iaan te berita ae e boou are e roko ma Kristo, te tia bure e riai n anga te karea man bon oin maiuna, tiaki man te anga raraaia maan tabeman; e riai n anga ana bure, e riai n raira nanona, e riai boni ngaia ni karaoa te anga karea” (*Behold the Lamb of God* [1962], 107).
- Ibukiia antai are E taekinna iai Iesu bwa E a tia n anga iai maiuna? (Tara 3 Nibwaai 9:22.) Te aekan anuanimaun te ataei raa ae ti kainnanoia n te aro bwa ti aonga n roko nakon te Tia Kamaiu? (Tara Mosiah 3:19.)
- Imwiin tian Iesu ni katanoata maanin tain te kamaunananakoaki ao e berita ibukin kaboan maiuia te koraki ake a kakoauaa, te rau are e waaki inanon aoa aika mwaiti . Ngke e manga taetae riki Iesu, tera te kabotau are e kamanena ni kabwarabwaraa iai ana kaantaninga ibukin ikoikotaia Ana aomata? (Tara 3 Nibwaai 10:4–6. Taekinna bwa Iesu E kamanena te kabotau aei teniua te tai ma e bitia teuana inanon kiibu n tatabeua nako.) Buvin tera E tangiria ni ikoikotiira? (Tara te taeka ae i nano aei.) Ti na kanga ni kona ni ibuobuoki n te ikoikoti aei? (Tara D&C 4:1–7.)
- E taku ana reirei te Burabeti ae Iotebwa Timiti: “Tera oin te kaantaninga ibukin ikoikotaia . . . ana aomata te Atua n rooro nako n te aonaaba? . . . Boton te kaantaninga bon te katea te auti ibukin te Uea ike E kona iai ni kaotia nakoia Ana aomata mwakuri aika tabu n Ana auti ao mimitongin ueana, ao n reireiniia aomata kawai nakon te kamaiuaki. . . . Bon ibukin naba te kaanga ae ti te arona

bwa te Atua E ikoikotiia Ana aomata inanon boong aika kaitira" (*Teachings of the Prophet Joseph Smith*, sel. Joseph Fielding Smith [1976], 307–8).

- Imwiin weteakiia aomata bwa a na rairinanoia ao n roko nakoina, E a tia Kristo ni katoka ana taetaenikawai nakoia aomata. E a tia n nako tenibong bongin te nanokaawaki. Imwiina ao e maenako te rotongitong te karongoaa ao te kamaunananakoaki a toki, ao nanokawakiia aomata e oneaki nakon te kimwareirei (3 Nibwaai 10:9–10). Bukin tera ngkai a kamaiaki aomata? (Tara 3 Nibwaai 10:12–13.) Baikara kakabwaia ake a tia ni karekei? (Tara 3 Nibwaai 10:18–19.)
- Tera ana taeka n reirei Moomon nakoira, aika taan wareware n te rongorongo aei? (Tara 3 Nibwaai 10:14.)

3. E ruo rikaaki Iesu Kristo mai karawa ao E reireiniia aomata.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man 3 Nibwaai 11. Kamataata bwa a tia aomata ni ikotaki ni katobibia te tembora i aon te Aba ni Mari, ma n miimi n aron taian bitaki ake a tia ni riki ma ni "kakarabakauakina aron Iesu Kristo aei, are e a tia n anga te kanikina ibukin matena" (3 Nibwaai 11:1–2).

- Ngke a tabe aomata ni kakarabakauakina aron te bwai are e a tia n riki, ao a ongo bwanaan te atua ae te Tama. Tera te bwai ae boraoi arona ma te bwanaa? (Tara 3 Nibwaai 11:3.) Mwaitira te tai are a ongo iai te bwana aomata imwaain are a oota iai? (Tara 3 Nibwaai 11:4–6.)
- A kanga aomata n tokina n oota n te bwanaa? (Tara 3 Nibwaai 11:5.) Tera am iango n nanon te taeka ae a "kauki taningaia n ongora iai"? (3 Nibwaai 11:5). Tera te bwai ae raoiroi riki ae ti na kona n ongo raoi ao n oota raoi riki n ana taeka te Atua?
- E kanga te Atua ae te Tama ni kabwarabwaraa taekan te Tia Kamaiu? (Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareka 3 Nibwaai 11:7 ni kabaibati.) E kanga te Tia Kamaiu ni kabwarabwaraa Arona i bon Irouna? (Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareka 3 Nibwaai 11:8–11 ni kabaibaiti. Ngkana ko kamanena tamnein Iesu ngke e kaoti nakoia Nibwaite, kateia ngkai.)
- Tera te kakao are anga Iesu nakoia aomata ni kabane n te nata n aomata? (Tara 3 Nibwaai 11:13–15; tara naba 3 Nibwaai 17:25, are e taku bwa iai aomata aika 2,500 inanon te nata n aomata. Ngkana kamanena tamnein Iesu ngke e anga reirei, kateia ngkai.) Tera ae ti kona ataia man te katoto aei ibukin ana tangiira te Tia Kamaiu?
- Imwin are e a tia te Tia Kamaiu n angania Nibwaai ao tabeman riki te kariaia ni karoan te bwabetito, tera are E reireinia ibukin te bwabetito? (Tara 3 Nibwaai 11:22–27.) Ibukin tera ngkai e kakawaki bwa ko na bwabetitoaki ni kawaina ae riai iroun temanna ae iai irouna te kariaiakaki ni karoa te bwabetito?
- E reirei Iesu bwa "a na akea te kauntaeka" ibuakoia aomata ni kaeti ma te bwabetito ao iango riki tabeua man Ana reirei (3 Nibwaai 11:22, 28). Bukin tera te kauntaeka ibukin te reirei n te Euangkerio e kakamaaku? (Tara 3 Nibwaai 11:29; D&C 10:62–63.) Ti na kanga ni katiteuanaaki n te reirei ae koaua?
- Tera are e anga reirei iai te Tia Kamaiu bwa Ana reirei? (Tara 3 Nibwaai 11:30–38. A riai reeke n rin inanona kakoauaan Tamara are i Karawa ao Iesu Kristo, rairan

te nano ao te riki kaanga ai aron te ataei, te bwabetitoaki, ao karekean te Tamnei ae Raioroi.) Tera te berita are E anga nakoia te koraki ake a katei maiuia iaon Ana reirei? (Tara 3 Nibwaai 11:39.)

- Ti na kanga ni kona n rangi n ongotaeka nakon Ana kaetieti te Tia Kamaiu n tataekin taeka aikai “nako tabon aonaaba”? (3 Nibwaai 11:41).

Kabaneana

Wareka 3 Nibwaai 10:14, ao kauringia kaain te kiraati ibukin kakawakin te wanawana ao te ukeuke ni koroboki aika tabu. E ngae ngkana e na rikirake te bwainikirinaki ngkana e e rikirake te raaurenako imarenaia aika a raoiroi ma aika buakaka, ti na bon kakorakoraaki ngkana ti reiakin koroboki aika tabu ma ni ririmwiia burabeti.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

Iango Riki Tabeua ibukin te Anga Reirei

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana te iango aei bwa kanoan te reirei.

Rinanoan te mwakuri

N aron rinanoan te mwakuri, kaota tamnei Iesu ngke E Reirei ni Iteran te Aonaaba are mai Maeao (62380; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 316). Wareki kibu n taeka aikai, ao tuangiia kaain te kiraati bwa a kinaa te kibu n taeka ae eeti ao ae e kaairua. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka te wareware ae karinaki ibukin taian kibu n taeka n tatabeua nako.

1. Te bwai ae riki n te tamnei e karoaki n te kaawa ae Taraemera. (Kaairua; tara 3 Nibwaai 11:1.)
2. A tia n ongo bwaan te Uea aomata. (Koaua; tara 3 Nibwaai 9:1–2.)
3. E tuangiia te Uea bwa a na aki riingnga. (Kaairua; tara 3 Nibwaai 11:14.)
4. Iai iroun Iesu Kristo rabwatana are e a tia ni mangauti ngke E kawariaia I-Nibwaite. (Koaua; tara 3 Nibwaai 11:15.)
5. Te koraki ake a kamaiuaki n te kamaunananakoaki a inaomata man te bure. (Kaairua; tara 3 Nibwaai 9:13.)
6. E reireiniia aomata Iesu aron te bwabetito ae eeti. (Koaua; tara 3 Nibwaai 11:21–26.)

“A Bane Tain Bwaai Ake Ngko, ao a Boou Bwaai ni Kabane”

3 Nibwaai 12–15

Kaantaninga	Te kaungaia kaain te kiraati bwa a na riki bwa ana reirei Iesu ni koaua man touani mwiin ana katoto ao man maiuakinan te tua are e rietata riki are e reireiniia iai Nibwaite.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. 3 Nibwaai 12:1–12. E reirei Taeka ni Kakabwaia Iesu i aon te maunga nakoia Nibwaiteb. 3 Nibwaai 12:13–16. E katanoata Iesu bwa taan ririmwiina a na riki bwa taarin te aba ao te oota nakoia aomata tabeman.c. 3 Nibwaai 12:17–48; 15:1–10. E katanoata Iesu bwa E a tia ni kakoroa bukin ana tua Mote. E reireiniia aomata te tua ae rietata riki.d. 3 Nibwaai 13–14. E reireiniia Nibwaite Iesu bwa a na kanga n riai ni kona ni maiu n riki bwa Ana reirei ni koaua. E tuangiiia bwa te koraki ake a ongo ao a karaoi Ana taeka nako ti tebo ma aomata ae warawana are e katea ana auti iaon te bwaa.2. Wareware riki tabeua: Mataio 5–7; D&C 101:39–40; 103:9–10.3. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, uoti tamnein Iesu Kristo nakon te reirei (man te tabo ni boki n auti ni taromauri ke te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio).4. Ngkana ko kamanena te mwakuri are n te iteraniba 170 uoti uoua raurau aika itiaki nakon te reirei—teuana ae on n te taari ao teuana e on n taari ao te barekareka.

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.

Katei tamnei tabeua ibukin Iesu Kristo. Taekinna bwa ni katauraoan te bwai are e na tei ibukin katein maiun Iesu Kristo, a tia taan korotamnei aika kakaokoro ni korea tamnein Iesu n aaro aika mwaiti aika a kakaokoro. Imwiina ao tuangiiia kaain te kiraati bwa iangoa aron te titiraki aei n aki kaekaa ni kabaibati:

- Ngkana e tuang ngkami temanna bwa kam na kabwarabwara aron katein maiun Iesu, tera ae kam na taekinna?

Kamataata bwa te Beretitenti ae Harold B. Lee e taekina teuana taikan kabwarabwaraan katein maiun Iesu. Imwiina ao wareka te taeka are e taekinaki mairoun Beretitenti Lee:

“N Ana Reirei iaon te Maunga e a tia te Mataniwi n anganiira kaotitoti teuana ibukin oin katein maiuna, are e kororaoi, ke tera ae e kona n taekinaki

rongorongon maiuna, ae taekana ni kabane E a tia ni korei n ana mwakuri ake e karaoi,' ao ni karaoaan aei e a tia n anganiira te babaire ibukin oin maiura" (*Stand Ye in Holy Places* [1974], 342).

Kamataata bwa ngke e kawariia Nibwaite, ao E anga ana reirei ae boraoi ma are te Reirei iaon te Maunga. Ngkana ti kamatebwaia ao ni kamanena te reirei aei n te angareirei, ti na ataa riki iai aron katein maiun te Tia Kamaiu. Ti kona naba ni karikirakea te babaire ae bwanin raoi ke te babaire, are e na katea bannan aron maiura imwiin maiun te Mataniwi.

Maroroakinan
Booki Aika Tabu
ao Kabonganaiā

Tataro mwaaka n rinei wareware man booki aika tabu, titiraki, ao bwaai riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin man koroboki aika tabu.

1. E reireiniia Nibwaite Iesu Taeka ni Kakabwaia.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man te 3 Nibwaai 12: 1–12, n aron ae kaimotoaki inano ikai. Ko na bae n tangiria ni kan tuangiia kaain te kiraati bwa a na kabotaua 3 Nibwaai 12:3–12 ma reirei aika ti te arona ma te Reirei iaon te Maunga, e reke ni Mataio 5:3–12.

- 3 *Nibwaai* 12:3. Tera ae e nanonaki ni kawaran Kristo? (Ngkai a maroroakina te titiraki aei kaain te kiraati, ko na bae n tangiria ni kan taraa 3 Nibwaai 9:13–14, 20–22 ao Ita 12:27.) E kanga te “tamnei ae mangori,” ke ae nanorinano, ni buokiira ni kawara Kristo?
- 3 *Nibwaai* 12:4. Baikara kawai tabeua ake e katauraoi te Uea ibukira bwa ti na anganaki te rau? (N aron te katoto, tara Ioane 14:26–27; Motiae 18:8–9.)
- 3 *Nibwaai* 12:5. Tera nanon te nimamannei?

E taku Beretitenti Gordon B. Hinckley, “Te nimamannei e kaota ana kakaitau te tamnei n aron kaaitaraan te aro ni inaomata, ao butimwaean te mwaaka are e korakora riki iaon temanna te aomata, kinaan te Atua, ao kariaiakan ana tua” (“With All Thy Getting Get Understanding,” *Ensign*, Aug. 1988, 3–4).

- 3 *Nibwaai* 12:6. Tera n am iango nanon “te baki ao te taka ni bwaruan te raoiroi”? Tera are ti na kanoaki/kaonaki iai ngkana ti “baki ke n taka ni bwaruan te raoiroi?”
- 3 *Nibwaai* 12:7. Bukin tera e kakawaki bwa ti na riai bwaina te nanoanga? Bukin tera bwa ti na kainnanoa ana nanoanga te Uea? (Tara 2 Nibwaai 2:8–9.)
- 3 *Nibwaai* 12:8. Bukin tera ngkai ti riai ni kaitiaki nanora bwa ti aonga ni kona n nora te Atua? (Tara 1 Nibwaai 10:21.) Ni kawai raa ae ti na kona iai ni kaitiaki nanora? (Tara D&C 93:1 ibukin tabeua kaeka nakon te titiraki aei.)
- 3 *Nibwaai* 12:9. Ti na kanga n riki bwa taan raoi ngaira ni mweengara ao n ana tabo te botanaomata?
- 3 *Nibwaai* 12:10–12. Bukin tera aomata aika raoiroi n tabetai a bwainikirinaki? Ti na kanga n riai ni kaeka nakon te bwainikirinaki? (Tara 3 Nibwaai 12:44; Ruka 6:35.)

2. E katanoata Iesu taan ririmwiina bwa a riai n riki bwa taarin te aba ao te oota nakoia aomata tabeman.

Warekia ao maroroakina 3 Nibwaai 12:13–16.

E taku Iesu, “I angani ngkami bwa kam na riki bwa taarin te aba” (3 Nibwaai 12:13). Te buokiia kaain te Ekaretia bwa a na ataia bwa tera ae nanonaki n te riki bwa “taarin te aba” wareki ke tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki taeka aikai ake a taekinaki iroun Uniwaane Bruce R. McConkie:

“Te *taari* irouia kaain Ebera ngkoa . . . e kamanenaaki ibukin kateimatoaan raoiroin , kangkangin amwarake, ao karea ake maan. (Nakoia Ibonga 2:13; Etekiera 43:24; Mareko 9:49–50.) E rangi ni kakawaki nakon mwakuri aika tabu ibukin te anga karea are e karaoaki imarenan te Atua ao Ana aomata n reitaki ma te mwakuri ae tabu anne. (Nakoia Ibonga 2:13; Warekaia Iteraera 18:19; 2 Rongorongo 13:5.)

“Mangaia are, ana taeka ara Uea, are e moa ni karaoia nakoia Iutaia ao imwiina nakon te rabwata ae korakora ibukiia i Ebera, Nibwaite, bwa iai mwaakaia ‘n riki bwa *taarin te aba* ,’ e a reke riki nanona ni koaua. . . . Iai mwakaia, n taekana riki teuana, bwa e na riki bwa kangkangian riki te amwarake, ao te mwaaka ibukin kateimatoaan taarina inanon te aonaaba, te mwaaka are e na outa te rau ao taian kakabwaia nakoia aomata riki tabeman ni kabane” (*Mormon Doctrine*, 2 ni kaetana [1966], 667–68).

- E kanga ara konamaki n anai nano ni buokiia tabeman ni karekea te rau ao kakabwaia riki tabeua?

Kaoti rauraun taari (Tara “Katauraoi” nambwa 4). Tuangiia kaain te kiraati bwa te taari raa ae a kan kamanena riki. Imwiina wareki taeka aikai ake a warekaki iroun Unimwaane Carlos E. Asay: “E tuangai te tia karao bwain aoraki ae e rangi n ataaki n te aonaaba bwa te taari e na aki bua taarina inanon rooro nako. E bua taarina rinanon renganakina ao kabarekaana” (n te Conference Report, Eberi 1980, 60; ke Ensign, Meei 1980, 42).

- Ti na kanga n tuuka “kabarekaara” mani bwain nako te aonaaba?
- Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka Tua ao Berita 101:39–40 ao 103:9–10 ni kabaibati. Baikara bwaai aika ti reireinaki iai mani wareware aikai n aron te riki bwa “taarin te aba” ao ootaia aomata”? A kanga aomata aika Itiaki ni boong aika Kaitira n riki bwa ”taoro ibukiia aomata”? (A kona n rin reeve ibuakon taekinan te euangkerio ao karaoan mwakurin te tembora.)
- Ti na kanga ni kona ni kariaia ootan ara taura bwa e na “oota imataia ”? (Tara 3 Nibwaai 12:16; 18:24.) Tera mwiina ae e na riai n ibukin kariaiakan ootara bwa e na oota nako? (Tara 3 Nibwaai 12:16.)

3. E katanoata Iesu bwa E a tia ni kakoroa bukin ana tua Mote. E reireiniiia aomata te tua ae rietaata riki.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man te 3 Nibwaai 12:17–48; 15:1–10. Kamataata bwa te tua are e taekinaki ni kiibu aikai bon ana tua Mote. Ana tua Mote bon te tua ae matoatoa ibukin karaon mwakuri aika tabu, ni ikotaki ma angakarea ni maan (Motiae 13:29–30). A tia I-Iteraera n anganaki bwa buokaia ni kaantaningaa ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo (2 Nibwaai 25:24; Motiae 13:31–33; Aramwa 34:13–14).

- Are e anga ana tua Mote nakoia I-Iteraera? (Tara 3 Nibwaai 15:4–5.)
- E katanoataa/taekinna Iesu nakoia Nibwaite bwa E a tia ni kakoroa bukin ana tua May. (3 Nibwaai 12:17–19; 15:2–5). E kanga Iesu ni kakoroa bukin te tua aei?

Te Tia Kamaiu e a tia ni kakoroa bukin ana tua Mote ngke e mate ibukin ara bure (Aramwa 34:13–16). Imwiin ana Mwakuri ni Kamaiu, ao a koaki manga tuangaki aomata bwa karaoi angakarea ni maan, are e a tia tangiraki ngkoia bwa mwakoron ana tua Mote, ni kaeti nakon ana anga karea Iesu Kristo ni matena. A tuangaki aomata n onea mwiin aei, bwa a na “aanga ibukin te karea . . . te nano ae uruaki ao te tamnei ae raraomat” (3 Nibwaai 9:20; tara naba te kibu 19).

Kamataata bwa imwiin tian Iesu ni katanoata/taekinna bwa E a tia ni kakoroa bukin ana tua Mote, E anganiia Nibwaite te tua ae rietata riki. Korea te tiaata aei iaon te burakibooti, ni karinanii wareware man koroboki aika tabu are ko namakinna bwa e na rangi ni ibuobuoki ibukiia kaain te kiraati. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki wareware aika a karinanaki iaan “Ana Tua Mote” ao imwiina wareka te wareware are e boraoi mangaia are e karinanaki iaan “Te Tua ae Rietata Riki.” Tuangiia bwa a na maroroakin taian kaokoro imarenan tuua aikai. Tuangiia bwa a na taekin kawai are e na kona te tua ae rietata riki ni buokakira ni kaaniira riki nakon te Uea.

ANA TUA MOTE	TE TUA AE RIETATA RIKI
3 Nibwaai 12:21	3 Nibwaai 12:22–24
3 Nibwaai 12:27	3 Nibwaai 12:28–30
3 Nibwaai 12:31	3 Nibwaai 12:32; tara naba te moa iango ibukin iango riki tabeua ibukin te anga reirei
3 Nibwaai 12:33	3 Nibwaai 12:34–37
3 Nibwaai 12:38	3 Nibwaai 12:39–42
3 Nibwaai 12:43	3 Nibwaai 12:44–45

- Imwiin reireinaia Nibwaite bwa a riai n tangiriia aia kairiribai, e taku Iesu, “Mangaia are I kangai bwa kam na riai ni kororaoi n ai arou, ke n ai aron Tamami are i Karawa ae kororaoi” (3 Nibwaai 12:48). Bukin tera ti kainnanao Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo n te aro bwa ti aonga ni kororaoi? (Tara 2 Nibwaai 2:7–9; 3 Nibwaai 19:28–29; Moronaai 10:32–33.)

4. E reireiniia Nibwaite Iesu aroia bwa a na kanga n riai ni maiu n riki bwa Ana reirei ni koaua.

Wareki kiibu ake a tia n rineaki man 3 Nibwaai 13–14. Kamataata bwa mwakoro aikai iai inanoia reirei ake ti na kona iai n riki bwa ana reirei ni koaua Iesu Kristo. Maroroakin tabeua ke nikabane reirei aikai, n aron aika a kakimototoaki inano ikai.

- 3 *Nibwaai* 13:1–8, 16–18. Bukin tera e kabuakakaia Iesu tabeman aomata ake a kakaraoi mwakuri aika a raraoi n ai aron karoan mwakuri n tituaraoi (angabwai nakoia kainnano), n tataro ao n aki mamamatam? Te arora ae ti riai ni karoia ngkana ti anga te mwakuri n ibuobuoki ao ma ni karaoi mwakuri riki tabeua aika raraoi?
- 3 *Nibwaai* 13:9–13; 14:7–11. Baikara baike e karaoi ana taeka Iesu inanon kiibu aikai n tatabeua nako ibukin arora bwa ti na kanga n tataro?
- 3 *Nibwaai* 13:14–15. Bukin tera e kakawaki bwa ti na kabwarai aia bure tabeman? Ti na kanga ni kona ni kan kakabwarai buure riki?
- 3 *Nibwaai* 13:19–24. Tera nanon ni karekean te mata ae “ti teuana”? (Tara D&C 88:67–69.) Bukin tera e aki tau ibukira bwa ti na toro irouia uoman ibukin te Atua ao maamon (bwain te aonaaba)?
- 3 *Nibwaai* 13:25–34. Nakon antai are e taekin taeka aikai iai te Tia Kamaiu nakoina ake a koreaki inanon kiibu aikai? (Tara 3 *Nibwaai* 13:25.) Ti na kanga ni kamanei taeka aikai inanon maiura, e ngae ngkana ti tuai ni karei kaetieti bwa a na “akea te iango ae ti iangoia” ibukin te amwarake, te mooi, ke te kunikai? (Tara 3 *Nibwaai* 13:33.) Baikara kakabwaia aika roko nakoia aomata ake moa ni bwaia ana bwai nako te Atua inanon maiuiia.
- 3 *Nibwaai* 14:1–5. Ti na kanga ni kona ni tuuka te motikitaeka ae kaairua ke tribureaia aomata?
- 3 *Nibwaai* 14:6. Te reirei ae ti te aekana ma aei e kuneaki ni Mataio 7:6. N ana raitaeka Iotebwa Timiti n rairan te kibu anne, E tuangjia Ana reirei Iesu bwa a na reirei taekan te rainnano nakon reiakinan baika a kamiimi ibukin ueana (Ana Raitaeka Iotebwa Timiti, Mataio 7:9–11). Bukin tera e kakawaki bwa ti na kabotoa aron reiakinan ara euangkerio iaon moan reirei?
- 3 *Nibwaai* 14:12. E kanga irakin te koaua aei ni karikiira bwa ana reirei Kristo aika raoiroi riki?
- 3 *Nibwaai* 14:13–14. Bukin tera e kakawaki bwa te kawai nakon te maiu are akea tokina e irariki, ao te kawai are e nakon te kamaunananakoaki e rababa?
- 3 *Nibwaai* 14:15–20. Bukin tera e rangi ni kakawaki te reirei ni boong aikai? (Tara Iotebwa Timiti—Mataio 1:22, are e kabwarabwara aron boong aika kaitira.)
- 3 *Nibwaai* 14:21–23. Bukin tera ngkai ti riai ni karoa nanon te Tamara are i Karawa bwa e na kona n rin inanon banueanuean karawa? (Tara D&C 130:20–21.)
- 3 *Nibwaai* 14:24–27. Ni kawai raa are ti na kona iai ni kamanenaa ana kaikonaki Iesu ibukin katean te auti iaon te bwaa ke te bike inanon maiura.)

Kabaneana

Tuangjia kaain te kiraati bwa a na wareka 3 *Nibwaai* 15:1 ni kabaibati. Kabwarabwara bwa ngkai ti maiu ni kaeti nako ana reirei te Tia Kamaiu, ti na karekeea te boto ni koaua ma ni kakorakoraaki ma n eekinako aeka ni kataitai nako ke kabwakabwaka ake ti kona n namakin. Ti na kona n riki bwa “taarin te aba” ao “te oota ibukiia aomata,” ao ti na kona ni buokiia tabemwaang ni katikiia ni kaniia riki nakon te Tia Kamaiu (3 *Nibwaai* 12:13–16).

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke ni kauoua man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. E reirei Iesu ibukin te raure n te iein

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei:

Iaon Iteraera ngkoa e kona te mwaane ni kaaki, ke raure ma buuna, ibukin baika akea nanoia. Ma e ngae n anne, ma inanon te aonaaba ae kororaoi, n ai aron te abanuea ae teretio, te buraure e aki kakaraoaki iai. Ibukin bwa te aonaaba e tuai ni kororaoi, te buraure e kariaiakaki ma e riai n aki riki ma ti n aaro aika a bon riao bukiia. Ni Mataio 19:9 e kaotia Iesu bwa te mwaane are e raure ma buuna ibukin baika a aki rangi kakawaki e bon mareaki naba ma neienne n ana taratara te Atua, ao te mwaane are e karaoa te wenebure ngkana e a tia ni mareaki ma temanna te aine. (Tara James E. Talmage, *Jesus the Christ*, 3rd ed. [1916], 473–75, 484; tara naba R. McConkie, *The Mortal Messiah*, 4 vols. [1979–81], 2:138–39.)

**2. “Bon Ngkami te koraki ake I taekiniia: Iai au tiibu ake temwangina”
(3 Nibwaai 15:21)**

- Tuangiiia kaain te kiraati bwa a na wareka Ioane 10:16 ni kabaibati. Antai tiibu “Ake temwangina? (Tara 3 Nibwaai 15:21; 16:1–3.) Bukin tera reirei ake iaon Ierutarem aki kona n atai ana reirei Iesu ibukiia “tiibu ake temwangina”? (Tara 3 Nibwaai 15:14–19.) E kanga te aki onimaki n tukia aomata man ataakin ana taeka te Atua n aron ae bwanin raoi?

“Noria E Taonako Au Kimwareirei”

3 Nibwaai 17–19

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati n namakina ana tangira te Uea ae Iesu Kristo ao ni karikirakea te kaantaninga ae korakora riki ni kammwakuran te onimaki irouna ma ni kaotan te koaua ibukina.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoia, ao tataro ibukin koroboki aika a tabu aikai<ol style="list-style-type: none">a. 3 Nibwaai 17. Imwiin reireinaia Nibwaite, E tuangia Iesu bwa a na okiri mweengaia ma i iangoi raoi, n tataro, ao ni katauraoia ibukin okina n te bong are imwiina. E noori aia kaantaninga aomata ibukina bwa e na tiku, E tiku inanon tabeua te tai ao e katoki aoraki, E kakabwaiaia ataei, ao E tataro ibukiia aomata.b. 3 Nibwaai 18. E moana karaaoan te toa Iesu ibuakoia Nibwaite ao e anganii taeka n reirei riki tabeua imwaain waerakena nako karawa.c. 3 Nibwaai 19. A kabutaanako rongorongan rokon Iesu Nibwaite, ao e bootaki te natanaomata ae korakora ma ni kaantaningaa okina. A bwabetitoaki ma n karekea te Tamnei ae Rairoi ao aia ibuobuoki anera. E oki te Tia Kamaiu n reireiniia aomata ma n tataro ibukiia.2. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, tauraoi ni kaoti tamnein Iesu ngke E katoki aorakiia Nibwaite (62541; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 317) ao Iesu E kakabwaiaia aia ataei I-Nibwaite Blesses the Nibwaite Children (Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 322) ao tuanga temanna kaain te kiraati temanna bwa e na katauraoia ni wareka 3 Nibwaite 17:5–13, 17–24.3. Te karaoa te aro ni karinerine, are ko na bae n tangiria ni karekea te boki n anene ibukin te Tia Kamaiu are e takakaro ngke a rin kaain inanon te ruu.
Aron Waakinan te Reirei	<p>Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.</p> <p>Katea tamnein Iesu ngke e katoki aorakiia Nibwaite ao e kakabwaiaia ataei ao tuangiia kaain te kiraati are e a tia n anganaki tabena bwa e na wareka 3 Nibwaai 17:5–13, 17–24.</p> <p>Kaoia kaain te kiraati bwa a na taekina te bwai ae e reke n aia iango bwa kaanga tera aron te mena ibuakon te nata n aomata ake a namakin aron bwaai aika a riki aikai. Kamataata bwa te reirei aei e maroroakin taekan bwaai aika riki aikai ao a mwaiti riki ibukin bwaai ake e karaoi ao ake e reiakin te Tia Kamaiu are e a tia ni mangauti ngke E kawariia Nibwaite imwiin matena ao Mangautina.</p>

Tataro mwaaka n rinei wareware man booki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man koroboki aika tabu.

1. E tuangiiia Nibwaite Iesu bwa a na iangoia raoi ma n tataro ibukin te bwai are e a tia n reiakinna. E katoki aoraki, E kakabwaiaia ataei, ao e tataro ibukiia aomata.

Maroroakina 3 Nibwaai 17. Kaoaia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati.

- Ngke e a tauraoi Iesu ni kitaniia Nibwaite, E ataia bwa aki atai bwaai ni kabane ake e tia n reireiniia iai (3 Nibwaai 17:1–2). Tera are e tuangiiia aomata bwa a na karaoia? (Tara 3 Nibwaai 17:3.) Tera nanon iangoia raoi? E kanga iangoan raoi bwaai ni kona ni buokiia Nibwaite n tauraoi ibukin kaetieti tabeua riki mairoun te Tia Kamaiu? E kanga iangoan raoi bwaai ni kona ni buokiira n ataa riki iai koauan te euangkerio?

E taku n ana reirei Unimwaane Joseph B. Wirthlin: “Iangoia raoi, nanona bairean ke katinean te bwai teuana n te iango, baireia, iangoia ma te karaurau, e kona ni kauki maata n tamnei ibukin ana atatai temanna. E kona naba, Tamnein te Uea ni wene iaon te tia iango raoi” (n te Conference Report, Eberi 1982, 33; ke *Ensign*, Meei 1982, 23).

- E tuangiiia naba aomata Iesu bwa a na tataro ibukin te bwai are e a tia n reireiniia. E kanga te tataro ni buokiira e na raoiroi riki ara atatai ni koauan te euangkerio? Baikara kawai riki tabeua ae ti kona ni “katauraoi [ara] iango” ni karekei ana koaua nako te Uea?
- Bukin tera e tataninga teutana riki Iesu “tataninga teutana riki” ma aomata? (See 3 Nibwaai 17:5–6.) E kanga ni kaota ana namakin ibukiia aomata? Ko kanga n tia n namakina ana tangira Iesu ao tabeaiangan nanona ibukim?

Ngkana ko aki kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, ko na bae n tangiria ni kan tuangia kaain te kiraati bwa a na kakimototoi ana mwakuri nako te Tia Kamaiu ngke e tataninga ma Nibwaite (3 Nibwaai 17:7–25).

- Tera are a kona iai aoraki ao mwauku ibuakoia Nibwaite ni katoki aorakiia mairoun te Tia Kamaiu? (Tara 3 Nibwaite 17:7–9, 20.) Tera te bwai ae a karaoia aomata imwiin katokan aorakiia ao mwaukuiia? (Tara 3 Nibwaai 17:10.) Ti na kanga ni kona ni kaota ara kakaaitau nakon te Tia Kamaiu ibukin taian kakabwaia ake E a tia n anganiira?
- A kanga aia ataei I-Nibwaite ni kakabwaiaaki? (Tara 3 Nibwaai 17:21. Katuruturua bwa E a tia te Tia Kamaiu ni kakabwaiaia temanna imwiin temanna, ma ni kaota ana tangira ae nano ibukiia ataei aika uarereke. Ko na bae n tangiria naba ni kan wareka Mataio 19:13–15.)
- E a tia te Tia Kamaiu n tia tuangiiia Nibwaite bwa a na riki bwa a ataei aika uarereke (3 Nibwaai 11:37–38). Baikara anuan maiuia ataei are e tangirira iai Iesu bwa ti na karekea? (Tara Motiae 3:19.) Tera ae ti kona ni karaoia ni karikirakei iai anua ni maiu aikai?

2. Iesu moan karaaoan te toa ibuakoia Nibwaite.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man 3 Nibwaai 18.

- Imwiin tian Iesu ni kakabwaiaia ataei, E karaoa te toa ibuakoia Nibwaite (3 Nibwaai 18:1–4). Tera ae a ataia n aron te otenanti ibukin te toa man 3 Nibwaai 18:1–11? (A kona ni karinaki reeve ake a karinanaki inano ikai.)
 - a. E riai te toa ni kakabwiaaki ao ni kabutaki irouia te koraki ake a tia ni katabuaki ibukin karaaoan aei. (3 Nibwaai 18:5).
 - c. E baireaki karaaoan te toa ibukiia kaain te Ekaretia ake a tau ni kabane (3 Nibwaai 18:5, 11).
 - c. Te kariki ao te wain e tei ibukin rabwatan ao raraan te Tia Kamaiu (3 Nibwaai 18:7, 11; tara naba D&C 27:2, uringnga bwa ti kabongana te ran n onea mwiin te wain).
- Tera ae kakoaua man kanakin te toa? (Tara 3 Nibwaai 18:7, 10–11.) Tera te kakabwaia are e beritanaki nakoia te koraki ake a uringa ao a ririmwiin te Kristo? (Tara 3 Nibwaai 18:7, 11.) Tera ae ti kona ni karaoria ni katauraoira nakon kanakin te toa ni katoa wiiki? E kanga kanakin te toa n tia n riki bwa te kakabwaia nakoim?
- Tera are e a tia n reiakinna te Tia Kamaiu nakoia Ana reirei ibukin kakawakin kanakin te toa ngkana ko bon tau? (Tara 3 Nibwaai 18:26–29; tara naba 1 I-Korinto 11:28–29.) Bukin tera kanakin te toa ngkana ko aki tau e uota te kabuakakaaki nakoira?
- Tera ae e taekinna te Tia Kamaiu nakoia Ana reirei bwa a na karaoria nakoia te koraki ake a tau ni kana te toa? (Tara 3 Nibwaai 18:29–32.) Bukin tera e tuangiia /reireiniia bwa a na tewenakoaki te koraki ake a aki tau ni kana te toa? (Tara 3 Nibwaai 18:32.) Bukin tera e kakawaki bwa ti na teimatoa ni buokiia te koraki ake a tannako man te euangkerio? Ni kawai raa aika ti na kona ni karaoa iai aei?
- Tera bukin ngkai e tuangia aomata te Uea bwa a na nakoina? (Tara 3 Nibwaai 18:25.) Bukin tera e kakawaki ibukira bwa tina kaoti ara koaua ibukin Iesu Kristo?

3. Ana reirei Iesu a aanga reirei ao a ibuobuoki nakoia aomata. E oki te Tia Kamaiu bwa e na reireiniia aomata ao e tatato ibukiia.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man 3 Nibwaai 19.

- Tera ae a karaoria I-Nibwaite ake a tia n noora te Tia Kamaiu imwiin waerakena nako karawa? (Tara 3 Nibwaai 19:1–3.) A kanga ni kaeka te koraki ake a ongo aia koaua Nibwaite ibukin te Tia Kamaiu ni kaeka nakon koaua akanne? (Tara 3 Nibwaai 19:3.) Baikara aanga n tekeraoi aika ti karekei ni kaotioti ibukin te Tia Kamaiu?
- Ngke a tabe n tataninga aomata aika a uanao ibukin rokon te Tia Kamaiu nakon te bong are imwiina, reirei ake tengaun ma uoman a reireiniia aomata, e tatato ma ngaiia, ao e buokiia (3 Nibwaai 19:4–8; taraia bwa te bwai aei e kakoroabukin ana kaetieti/reirei Tia Kamaiu nakoia n te bong are e a tia n nako, n aron are e koreaki n 3 Nibwaai 18:16). Tera are a tatato ibukina Ana reirei? (Tara 3 Nibwaai 19:9; tara naba kiibu 10–15 ao te kauoua man iango riki tabeua ibukin te anga reirei.) Bukin tera ko taku bwa reirei a rangi n tangiria

bwa “a riai n anganaki te Tamnei ae Raoiroi”? (3 Nibwaai 19:9). Bukin tera e kakawaki bwa ti na karekea te Tamnei ae Raoiroi?

- Imwiin reireinaia Ana reirei bwa a na tataro, “E nako ni kararoa teutana mairouia” Iesu n tataro n ti ngaia (3 Nibwaai 19:17, 19). E tataro ibukin tera Iesu? (Tara 3 Nibwaai 19:21, 23. Ko na bae n tangiria ni kani kabotaua te tataro aei ma ana tataro ni bubuti Iesu ae kakannato are e karaoia imwaain Taurakina iaon te Kaibangaki are e koreaki n ana boki Ioane 17:20–23.) Bukin tera e kakawaki bwa taan ririmwiin Iesu Kristo a riai ni “katiteuanaaki” ma Ngaia ao te Tama? Ti na kanga ni katiteuanaaki ma Ngaiia?
- Bukin tera aia tataro ana reirei Iesu ake Nibwaite a kakukurei nakon te Uea? (Tara 3 Nibwaai 19:24–25. Ko na bae n tangiria ni kan korei aia kaeka kaain te kiraati i aon te burakibooti.) Ti na kanga n toua mwiin aia katoto ana reirei Iesu ni bon oin ara tataro?
- Bukin tera aomata aika a uaanao a kona n ongo ao n oota n ana taeka Iesu n te katenua n tai are E tataro iai? (Tara 3 Nibwaai 19:31–33.) Tera ae e nanonaki ni kaukan te nano? Tera ae ti riai ni karaoia ni kauki nanora n te aro are e aonga ni kona n reirenira te Tamnei?

Kabaneana

Kauringiiia kaain te kiraati bwa Nibwaite a kakabwaiaaki ni kona n noori ao n ongo bwaai aika kamiimi ibukin aia onimaki ae korakora (3 Nibwaai 17:20; 19:35) ao aia tataro mwaaka (3 Nibwaai 19:6–9). Taekinna bwa ngkana ti kammwakuri ara onimaki inanon Iesu Kristo ao n tataro mwaaka n ara tataro i bon iroura ao n ara utu, Tamnein te Uea e na mena iroura ni kakabwaiaira ni bwaai ao ni buokiira ni kabane ni bwaai ni kabane aika ti karaoi.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairi te Tamnei.

Iango Riki Tabeua ibukin te Anga Reirei

Bwaai n reirei aikai a buoka katautuan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. “Taratara ao tataro n taai nako” (3 Nibwaai 18:15)

Tuangiiia kaain te kiraati bwa a na wareka 3 Nibwaai 18:15, 18–19, 21.

- E kanga te tataro ni kona ni buokiira n otangaira man ana kabwakabwaka Tatan? E kanga te tataro n utu n anai nanoia kaain am utu? Ti na kanga ni kona ni karikirakei ara anganano nakon te tataro n utu ni katoa bong?

2. “Ao a tataro ibukin te bwai are a bon kainnanoia raoi” (3 Nibwaai 19:9)

Imwaain ae ko maroroakina 3 Nibwaai 19:9, anganiiia kaain te kiraati te beeба ao te kainikoroboki ke te bentira, ao tuangiiia bwa a na karinanii onoua bwaai are moan te tangiraki irouia. (Ngkana a aki tauraoi beeба ao kainikoroboki ke bentira, tuangiiia kaain te kiraati bwa a na ti iangoi bwaai ake onoua ake moan baan te tangiraki irouia.) Imwiina ao tuangiiia bwa a na kamaunai bwaai man bwaai ake a karinanaki ake a namakinna bwa a aki rau n tataro ibukina. Kaoiia kaain te kiraati bwa a na wareka 3 Nibwaai 19:9.

- Tera ae a rangi n tangiria Ana reirei Iesu ? Ti na kanga ni karikirakea tangiran te etieti ao te maiu n tamnei?

3. “Ao a tataro nakon Iesu” (3 Nibwaai 19:18)

Ni kaota raoi bwa bukin tera ana reirei Iesu ake Nibwaite a tataro nakon Iesu (3 Nibwaai 19:18, 24–25, 30), tuagiia kaain te kiraati bwa a na wareka 3 Nibwaai 19:22. Ko na bae n tangiria naba ni kan wareki taeka aikai mairoun Unimwaane Bruce R. McConkie:

“Ti teuana te katoto mani koroboki aika tabu are bon taekinakinan te tataro ni kaeti nakon te Nati n ningai—ao ibukina!—bwa te Aomata ae Tabu, bwa ai aron te aomata are e a tia ni mangauti, are e tei imataia naake a tataro” (*Doctrinal New Testament Commentary*, 3 vols. [1966–73], 2:79).

Taekinna bwa E tataro Iesu nakon te Tama n te tai aei (3 Nibwaai 19:19–24, 27–29, 31). Ara tataro ni kabane a riai n taekinaki nakon Tamara are i Karawa ao ni kainaki n aran Iesu Kristo.

“Ao Imwiina N na Ikotia”

Reirei
40

3 Nibwaai 16; 20–21

Kaantaninga Te buokiia kaain te kiraati bwa a na ataa te mwakuri ibukin bobotaia I-Iteraera ao katean Tion.

- Katauraoi**
1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin 3 Nibwaai 16, 20, ao 21. Iai inanon mwakoro aikai mwakoron ana reirei te Tia Kamaiu are e E a tia ni mangauti nakoia Nibwaite. Inanon mwakoro aikai, E reirei te Uea ao e taetae ni burabeti ibukin Kaokan te euangkerio ao bobotaia kaain te bata ae Iteraera inanon boong aika kaitira.
 2. Wareware Riki Tabeua: 3 Nibwaai 29–30; Moomon 5:9–24; Taikan te Onimaki 1:10;
 3. Imwaain waakin te reirei, korei titiraki aikai iaon te burakibooti:

Tera te Bata ae Iteraera?
Bukin tera a uamaae nako Iteraera?
Antai I-Tientaire?
Tera ae a riai ni karaopia I-Tientaire ibukin uamaenakoia ao bobotaia I-Iteraera?
Tera bobotaia I-Iteraera?
Tera te kanikina are e kanakoaki are e kaotaki iai bwa bobotaia I-Iteraera ni boong aika kaitira e a tia ni moanaki?
Ngkai kaain te Ekaretia, ngaira baikara mwiokoara ni bobotaia I-Iteraera?

4. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, uotia nakon te reirei tabeua ke ni kabane bwaai aikai:
 - a. Tamnein Iakobwa ngke e Kakabwaia Natina (Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 122); Iotebwa Timiti (62449; Te Kete n Tamnei ibukin Euangkerio 400); ao te Ataeinimwaane are e Bwabetitoaki (62018) ke te Bwabetito (Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 601).
 - b. Kaobiin Ana Boki Moomon.
 - c. Nnen araia mitinare ke te bwai riki teuana are e tei ibukin aia mwakuri mitinare.
 - d. Tamneim ao am utu.

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki Kairan te Kakauongo te reirei iai.

Kaota te bwai are ko uotia nakon te reirei (tara te “Katauraoi,” Nambwa 4). Kamataata bwa bwaai aika n tatabeua nako a tei ibukin te mwakoro teuana ae kakawaki n te reirei n te bong aei. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na uringnga inanon tain te reirei ma n tarai kawai ake iai irekerekein bwaai aikai ma baika a taekinaki n 3 Nibwaai 16, 20, ao 21.

Maroroakinan
Booki Aika Tabu
ao Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man booki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man koroboki aika tabu.

1. E taetae ni burabeti te Tia Kamaiu ibukin uamaenakon te bata ae Iteraera.

Kaira aia kakauongo kaain te kiraati nakon te moan titiraki iaon te burakibooti (tara te “Katauraoi,” aitam 3):

- Tera te bata ae Iteraera?

Kamatata bwa te taeka ae te *bata ae Iteraera* ao *Iteraera* e kaeti nakoia ana kariki Iakobwa, are e manga oneaki arana nakon Iteraera (Ngkana ko kamanena te mwauri ibukin kairan te kakauongo, ko na bae n tangiria ni kan katea tamnein Iakobwa ngke e kakabwaia natina bwa raon ana kabwarabwara). Kaain te bata ae Iteraera a taraaki ni koroboki aika tabu bwa “ana aomata ni berita ae tabu te Uea” (1 Nibwaai 15:14) ao “Naati ni berita ae tabu” (Nibwaai 20:25–26). Nibwaite bon man te bata ae Iteraera, aika a na kariki natin Iakobwa ae Iotebwa (1 Nibwaai 5:14).

Kamatata bwa te Tia Kamaiu e reirei taekan uamaenakoia Iteraera. Imwiina ao kairi aia kakauongo kaain te kiraati nakon te kauoua n titiraki iaon te burakibooti:

- Bukin tera a uamaenako Iteraera?

Kaoia kaain te kiraati bwa a na warekea 3 Nibwaai 16:4 ni kabaibati. Kaungaia kaain te kiraati ake tabeman bwa a na ira te wareware, ni kakaea reken te titiraki. Ngkana a maroroakina te titiraki kaain te kiraati, ao kakoaua ke taraia raoi bwa a na ota raoi bwa kaain te bata ae Iteraera e “uamaenako iaon te aonaaba ibukin aia aki onimaki.”

2. Te Tia Kamaiu e taetae ni burabeti ibukin bobotaia n tamnei kaain te bata ae Iteraera.

Kairi aia kakauongo kaain te kiraati nakon te kateniuia n titiraki iaon te burakibooti:

- Antai I-Tientaire?

Kamataata bwa ni koroboki aika tabu, te taeka ae *I-Tientare* e kamanenaaki ibukin kinakiia aomata ake aki bungiaki inanon te bata ae Iteraera ke aaba ake akea te euangkerio irouia. Inanon mwakoro ake a tia ni maroroakinaki n te reirei aei, te taeka ae *Tientaire* e kaeti nakoia botanaomata ake akea te euangkerio irouia, e ngae ngke iai tabeman aomata inanon te botanaomata anne ae a kona n ae a riki man ana kariki Iakobwa.

Kairi aia kakauongo kaain te kiraati nakon te kaaua n titiraki iaon te burakibooti:

- Tera ae a riai ni karaoia I-Tientaire ma uamaenakoia ao bobotaia kaain Iteraera?

Tuangii kaain te kiraati bwa a na wareka 3 Nibwaai 16:7–9 ao 21:1–5. Kaungaia kaain te kiraati ake tabeman bwa a na ira te wareware, ni kakaei reeke ibukin te titiraki.

Kabatia taekinan ana taetae ni burabeti te Tia Kamaiu bwa I-Tientaire iai tibwangaia ni uamaenakoia Iteraera. Kabatia naba taekinan te taetae ni burabeti are e na rinanon botakin aomata ae Tientaire bwa Iteraera a na karekeia te euangkerio ae manga kaokaki ma ni manga bobotaki.

Kairi aia kakauongo kaain te kiraati nakon te kanimaua n titiraki iaon te burakibooti:

- Tera te bobotaia I-Teraera?

Kaoia kaain te kiraati bwa a na wareka 3 Nibwaai 16:4, 12; 20:10–13. Kaungaia kaain te kiraati ake tabeman bwa a na ira te wareware, ni kakaei reken titiraki. Ngkana a maroroakina te titiraki kaain te kiraati, kakoaua bwa a na atai bwaai aikai:

A bobotaki Iteraera ngkana a karekei aia koaua aomata ibukin te Tia Kabooi maiuia ma Ana euangkerio are manga kaokia ao ma ni kaaina Ana Ekaretia (ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo ko na bae ni katea ke ni kaota tamnein te bwabetito bwa mwakoron te maroro aio).

Ni boong ake e moan tei iai te Ekaretia are e manga kaokaki, mwakoron bobotaia Iteraera bon ana taeka te Uea are e taekinna bwa kaain Ana Ekaretia a zitoman ma rabwataia Aika Itiaki iaon Amerika Meang, bwa tao iaon Missouri, Illinois, ke i Mwarua are i Salt Lake. Inanon taai aika a na roko, teuana riki bobotaia aomata n te aonaaba ae na riki, ngkana a bootaki kaain te bata ae Iteraera iaon abaia mairouia aia bakatibu (Tara mwakoro 3 n te reirei aei). E ngae n anne, ma te bobotaki ae waaki ngkai bon bobotaki n tamnei.

E kamataata Beretitenti Spencer W. Kimball: “ ‘Ikoikotaia Iteraera’ e waakina karoana ngke a butimwaea te euangkerio aomata man aaba aika a raroa ao a tiku iaon oin abaia. Ikoikotaia Iteraera ibukiia kaain Mexico e karoaki iaon Mexico; iaon Scandinavia, ibukiia te koraki ake a mena n aaba ake i meang; te tabo are e karoaki te ikoikoti ibukiia kaain Germany e karoaki iaon Germany; ao kaain Polynesia, iaon aaba aika uarereke; ao ibukiia kaain Brazil, iaon Brazil; ibukiia kaain Argentina, iaon Argentina” (n te Conference Report, Eberi 1975, 4; ke *Ensign*, Meei 1975, 4).

Kairi aia kakauongo kaain te kiraati nakon te kaonoua n titiraki iaon te burakibooti:

- Tera te kanikinaa are e a tia ni kaotaki ni kaotia bwa ikoikotaia Iteraera ni boong aika kaitira e a tia ni moanaki?

Kaoia kaain te kiraati bwa a na wareka 3 Nibwaai 21:2–7 ao 29:1–2. Kaungaia kaain te kiraati ake tabeman bwa a na ira te wareware, ni kakaea te reke ibukin te titiraki.

- A kanga n roko “taeka ake a taekinaki” ao aia “mwakuri” Nibwaite nakoia I-Tientaire? (Rinanon rairan Ana Boki Moomon. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo ko na bae n tangiria ni kan kamanena kaobiin Ana Boki Moomon ibukin te maroro.) Baikara beeku tabeua are e karaoi Ana Boki Moomon ni ikoikotaia Iteraera? (Ibukin katoto tabeua, kabotaua 3 Nibwaai 16:4, 12 ao 20:10–13 ma 1 Nibwaai 6:3–4 ao te iteraniba are mwakoro iai aran Ana Boki Moomon. Kabatia taekinana bwa Ana Boki Moomon e koreaki ibukin reakinan ana berita aika tabu te Uea ao ni kaungai nanoia aomata ni kabane bwa Iesu bon te Kristo.)
- E taekiniia tooro te Uea ake a na ibuobuoki n te “Mwakuri ae kakannato ma ni . . . kamiimi” ibukin karokoan Ana Boki Moomon (3 Nibwaai 21:9–10). Antai te toro aei? (Iotebwa Timiti. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, ko bae n tangiria ni kan katea tamnein Iotebwa Timiti bwa mwakoron te maroro aio.)

Ko kona n taekinna bwa Iotebwa Timiti bon ana bakatibu ni koaua Iakobwa 2 Nibwaai 3:3–8, 11–12), ma e maeka inanon ana botanaomata I-Tientaire. Ana mwakuri ni kaokan te euangkerio ao karokoan Ana Boki Moomon bon mwakoron kakoroan bukin ana berita te Uea bwa “te koaua [e na] roko nakoia I-Tientaire” (3 Nibwaai 16:7).

- Tuanga kaain te kiraati temanna bwa e na wareka 3 Nibwaai 16:11–12 ni kabaibati. Tera are e berita iai te Uea bwa E na karaoia imwiin bwaninin raoi te euangkerio are e manga kaokaki mairouia I-Tientaire? (E berita bwa E na uringa ana berita ae tabu ma te bata ae Iteraera.)
- Te berita ae tabu are e berita iai te Uea bwa e na uringnga bon ana berita Aberaam (3 Nibwaite 20:25, 27, 29; 21:4; Moomon 5:20). Baikara kakabwaia ao mwioko ibukin ana berita Aberaam? (Tara Karikan Bwaai 17:1–8; Abraham 2:6, 9–11.)
- Tera ae e na riki nakoia Tientaire ake a rairinanoia ao a okira te Atua? (Tara 2 Nibwaai 30:2; 3 Nibwaai 16:13; 21:6, 22. Ni kabane aomata ake a rairinanoia ao n roko nakon te Uea rinanon te bwabetito a na bon warekaki ibuakoia Ana aomata aika a tabu.)

E taku Beretitenti Joseph Fielding Smith: “*Aomata ake a kariaia te euangkerio a riki bwa kaain te bata ae Iteraera.* N taekana riki teuana, a riki bwa kaain te *raain are e rineaki*, ke natin Aberaam rinanon Itaaka ao Iakobwa are e karaoaki nakoia berita aikai. E *angii* riki mwaitiia te koraki ake a kaaina te Ekaretia aika bon kanoaia ana kariki Aberaam ao Iteraera ni koaua rinanon Eberaim, are natin Iotebwa. Te koraki ake tiaki kanoaia ana kariki Aberaam ni koaua a riai *n riki rake* bwa kaain ana utu Iteraera, ao *ngke a bwabetitoaki ao ni kamatoaki a riki kaain Iteraera ao a tau ni karekei inaomata ni karineaki ni kabane n riki bwa taan bwaibwai*” (*Doctrines of Salvation*, e karaoaki iroun Bruce R. McConkie, 3 booki. [1954–56], 3:246)

Kaoia kaain te kiraati bwa a na wareka te kaitiua n titiraki iaon te burakibooti:

- Ngkai ngaira kaain Ekaretia, baikara mwiokoara ni ikoikotaia Iteraera?

Anganiia kaain te kiraati aia tai ni kaekaa te titiraki. Ko na bae n tangiria ni kan taekina te titiraki ae inano aei ni kaungaa riki te maroro. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, ko na bae n tangiria ni kan katea te tamnei ao nnen araia mitinare (ke bwaai riki tabeua) inanon tain te maroro aei.

- Ana mwakuri te Ekaretia bon te kaoia aomata ni kabane nakon Kristo. Ti kabobonga te mwakuri man tataekinan te euangkerio, kamaiuia maate, ao kakororaoaia Aika Itiaki. E kanga ana mwakuri te Ekaretia ni buoka ikoikotaia Iteraera?
- 3. Te Tia Kamaiu E taetae ni burabetiia ikoikotaia kaain te bata ae Iteraera ni bwaai.**
- Tuanga kaain te kiraati temanna bwa e na wareka 3 Nibwaai 16:16 ao 20:14 ni kabaibati. Ni kaeti nakon kiibu aikai, tera te berita ae onoti are e anga te Uea nakoia Nibwaite? (A na anganaki aban nako Amerika bwa aia bwai aia bakanibbu. Tara naba 2 Nibwaai 1:5–7.) Baikara mwioko ake a kaairaki ma te berita aio? (Tara Enoti 1:10; Ita 2:8–9.)
 - Tuangii kaain te kiraati bwa a na ikaruoru ni wareki kiibu man 3 Nibwaai 21:22–29. Ni kaeti nakon kiibu aikai, tera te bwai ae e na riki nakon te aba ni bwaibwai inanon boong aika kaitira? (Te Kaawa are e aranaki bwa Ierutarem ae Boou e na kateaki.)

Taekinna bwa te kaawa ngkoa are Ierutarem e na manga kaokaki (3 Nibwaai 20:29–34). Kaain Iutaia a na anganaki te aba aei bwa abaia ni bwaibwai.

- E taku te Tia Kamaiu bwa E na ikotia Ana aomata ao e na manga katea Tion riki ibuakoia (3 Nibwaai 21:1). Ngkai te taeka ae *Tion* e aki toki ni iangoaki bwa taabo aika onoti, bon aroaron naba te nano ao te iango. E kanga Tion ni kabwarabwaraaki ni koroboki aika tabu? (Tara D&C 97:21 ao Moses 7:18–19 ibukin katoto tabeua.) Ti na kanga ni kona ni moana katean Tion inanon mweengara, ara uuote, ao ara titeiki ni boong aikai?

Kabaneana

Kauringii kaain te kiraati bwa inanon boong aika kaitira, te taeka ae te *bata ae Iteraera* bon otawaniniia ni kabane te koraki ake a rairinanoia, ake a rimwiin Jesu Kristo, ao a bwabetitoaki nakon te ekaretia. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na maeka n te aro are a na tau n riki bwa mwakoron ana aomata ni berita te Uea. N ai aron ana kairiiri te Tamnei, ni kakoauaan taian koaua ake a maroroakinaki inanon tain te reirei.

“E Kabwarabwarai Bwaai ni Kabane nakoia.”

3 Nibwaai 22–26

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa a na bwaina te ingainga n nano bwa a na tangiria ni kan ukoukori aia taeka burabeti.
Katauraoi	<p>1. Wareki, iangoia raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. 3 Nibwaai 22; 23:1–5. Te Tia Kamaiu E anai ana taetae ni burabeti tabeua Itaia ibukin te bata ae Iteraera inanon boong aika kaitira. E tuangiia aomata bwa a na ukeukeri ana taeka Itaia ao burabeti riki tabeman. b. 3 Nibwaai 23:6–14; 24; 25. E tuangiia aomata te Tia Kamaiu bwa a na karin n aia rekooti tabeua ana taeka Tamuera are te Remwanaite ao Maraki. c. 3 Nibwaai 26. Te Tia Kamaiu e kabwarabwarai bwaai ni kabane ma ni moani karikan bwaai ni karokoa te tai are e na roko bwa E na roko ma mimitongina. <p>2. Wareware riki tabeua: Itaia 54; Maraki 3–4.</p> <p>3. Ngkana e tauraoi Tamnein Kristo ngke e titiraki ibukin taian Rekooti, katauraoia ni kamanena, inanon tain te reirei (Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 323).</p>
Aron Waakinan te Reirei	<p>Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo</p> <p>Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.</p> <p>Korei taeka aikai i aon te burakibooti: <i>Ukeuke, Iangoia raoi, Tataro</i></p> <p>Tuangiia kaain te kiraati bwa a kanga taeka aikai ni boraoi ma aron ara reirei ni koroboki aika tabu.</p> <p>Kamataata bwa te reirei aei e kaotaa aron te Tia Kamaiu bwa e kanga ni kamanenai koroboki aika tabu n reiakin koaua aika manena. Ngkana ti ukeuke, ao ni iangoi raoi, ao n tataro ibukin koroboki aika tabu, ti na karekea te atatai ae korakora riki ibukin koaua aikai.</p>
Maroroakinan Koroboki Aika Tabu ao Kabonganakiia	<p>Tataro mwaaka n rinei wareware man booki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man koroboki aika tabu.</p> <p>1. Te Tia Kamaiu E anai ana taetae ni burabeti tabeua Itaia ni kaineti ma te bata ae Iteraera.</p>

Maroroakina 3 Nibwaai 22; 23:1–5. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati. Kamataata bwa te mwakoro 22 e korei

taekan te Tia Kamaiu ngke e taekin kanoan te mwakoro ae bwanin man ana reirei Itaia (Itaia 54) ni kaeti ma mimitongin Tion inanon boong aika kaitira.

- Itaia e kaungai nanoia kaain te bata ae Iteraera, “Ko na [kabuubura] nnen umwam n rianna . . . [ao] kanaanaua riki ao kamatoai kain umwam ke am titeiki nako.” (3 Nibwaai 22:2). Tera ae e kanikinaeaki n te umwa n rinna ao te Titeiki? (Tara te anaitaeka ae inano aei.) Tera am iango n nanon “kabuubura nnen umwam n rinna” ao “kamatoatoa kain am titeiki?”

E taku Beretitenti Ezra Taft Benson:

“Burabeti a kabotaua Tion ni boong aika kaitira ma te umwa n rianna ae korakora ae e ramwanea te aonaaba. Te umwa n rianna anne e boutokaaki ni karai aika kabaeaki nakon te kai. Kaai akanne, eng, bon bootaki nako aika a uamaenako n te aonaaba. N te tai aei, ao ae tabe ngkai ni ikoikotaki Iteraera nakon titeiki aika a kakaokoro nako inanon Tion. . . .

“. . . Titeiki bon te otanga ibukiia Aika Itiaki mairouia aia kairiribai ni itera aika a kona n nooraki ao aika a aki kona n nooraki. Te otanga bon kaeten kawaira are e katauraoaki rinanon kawain te nakoanibonga are e kakorakorai ara koaua ao e karikirakea te boonnano ao te etieti irouia aomata n tatabemania nako n te utu” (“Strengthen Thy Stakes,” *Ensign*, Tianuare 1991, 2, 4).

- Tera ae ti kona ni karaoia iroura n tatabemaniira nako ao n utu nako bwa ara titeiki a na riki bwa ara tabo ni katantan ao otangara man te buakaka?
- E kanga Itaia ni kabwarabwara aron te iraorao imarenan te Uea ao te bata ae Iteraeka? (Tara 3 Nibwaai 22:4–10. E kabwarabwara bwa te Uea kaanga te mwaane ni umwa ao Iteraera bwa kaanga te aine ni umwa.) Tera ae kona te kabwarabwara aei n reireiniira aron ana anga nano te Uea nakoia ana aomata?

E taku n ana reirei Unimwaane Jeffrey R. Holland: “Katotongan Iehova kaanga ai aron te tia mareaki te mwaane ao Iteraera kaanga ai aron te tia mareaki te aine are e riki bwa te kanikina ae e rangi ni bati ni kamanenaaki ni koroboki aika tabu, aika a tabe ni kamanenaaki iroun te Uea ao ana burabeti a kabwarabwara bwa te iraorao i marenan te Atua ao naati ni berita. . . . e a tia Kristo, n taai tabetai, ni un n te eeti n aroia Iteraera n taai ake a keerikaaki iai aron raoiroin kateia, ma e a tia anne n taainako n rangi ni kimototo ao n aki teimaan—‘n te tai ae e kimototo.’ Te nanoanga ao te akoi e oki ma n tokanikai n taainako n te aro ae e rangi ni ibuobuoki. Maunga ao tabuki a na mauna nako. Taari ae e korakora e na mwauteretere. . . . Ma ana akoi ao ana rau te Uea e na bon aki anaaki mairouia ana aomata ni berita. E a tia ni beirita n te taeka ni bau mai karawa bwa e na aki kona n uun ma ngaiia n aki toki” (*Christ and the New Covenant* [1997], 290).

- E kanga te Uea ni kabwarabwara te tabo are a na ikotaki iai kaain te bata ae Iteraera inanon boong aika katira? (Tara 3 Nibwaai 22:11–12; tara naba te Kaotioti 21:18–21.) Baikara berita aika a tia ni karaoaki nakoia te koraki ake a maiu n te tabo aei? (Tara 3 Nibwaai 22:13–17.) A kanga berita aikai n anganiiia te korakora te koraki ake a rootaki n te karawawataaki?
- Imwiin tian Iesu n taekin tatae ni burabeti aikai, E taku nakoia aomata, “Kam na ukoukori baikai” (3 Nibwaai 23:1). Tera nanon te ukeuke ni koroboki aika tabu n onea mwiin ae ti warekaia?

E taku Uimwaane Henry B. Eyring: "Ti tangira ana taeka te Atua tiaki tii ni warekan taekan koroboki aika tabu ma man kamatenanoaia. Ti kona ni karekeea ae mwaiti riki man iangoan raoi taeka tabeua, ma ni kariaia ana kairi te Tamnei ae Raoiroi bwa e na karikii bwaai aika a kakakwaki nakoira, nakon are ti tarakiia nako ni kawaetatai mwakoro aika bwanin man koroboki aika tabu" (n te Conference Report, Okitobwa 1997, 115; ke *Ensign*, Nobembwa 1997, 84).

- Kam kanga n tia ni kakabwaiaaki ngke kam reiakin koroboki aika tabu? (Ko na bae n tangiria ni kan tuangiia kaain te kiraati bwa a na taekin baika a tia n riki nakoia ake a tia kiibu man koroboki aika tabu ni kakatauraoi taeka mairoun te Tamnei ke atatai aika nano ke n riki bwa bwaai aika iai nanoia aika raraoi ake a na riki bwa reeke nakon ara kangaanga.)
- Bukin tera e kakawaki bwa aomata a riai ni tau mwiin ana taeka te Tia Kamaiu? (Tara 3 Nibwaai 23:3–5.)
- Te Tia Kamaiu E tuangiia aomata ma n taku, "Ukoukorria burabeti, bwa [a mwaiti aika a mena ikanne] aika [a kakoauai] bwaai aikai" (3 Nibwaai 23:5). Tera ae a karaoia burabeti ni kakoauai bwaai aikai? Kam kanga n tia ni kakorakoraaki man aia koaua burabeti ngko a o n taai aikai?

2. Te Tia Kamaiu E tuangiia aomata bwa a na ikotia nakon aia rekooti.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man 3 Nibwaai 23:6–14; 24; 25. Kabwarabwara bwa imwiin tuangakiia aomata bwa a na korei bwaai ake E a tia n reireiniia, Iesu e waakinako n reireinaia aomata ni kaeti ma koroboki aika tabu riki tabeua. Ngkana ko kamanena tamnein Iesu ngke e titiraki ibukin taian rekooti, kateia ngkai.

- Iesu E tuangiia Nibwaite bwa a na ikoti nakon aia rekooti taetae ni burabeti ake e taekinaki mairoun Tamuera are te Remwanaite. N te taetae ni burabeti aei, E taekinna Tamuera bwa "a mwaiti aika itiaki aika a [na] teirake man te mate, ao a [na] kaoti nakoia aika bat, ao a [na] ibuobuoki nakoia" (3 Nibwaai 23:6–13). Bukin tera ko taku bwa te rekote aei e kakawaki? (A kona n rin n reeke bwa kakoroan bukin ana taetae ni burabeti Tamuera are e kaota aron koauan raoi te Mangauti.)
- Imwiin tian Iesu n tuangiia aomata bwa a na korei ana taetae ni burabeti Tamuera, tera are e taekinna nakoia bwa a na karaoia? (Tara 3 Nibwaai 23:14.) Ni kawai raa aika e na rangi n tamaroa riki iai ara anga reirei n ana taeka te Tia Kamaiu?
- Iesu E tuangiia naba aomata bwa a na korei tabeua ana taeka te burabeti ae Maraki (3 Nibwaai 24:1). Bukin tera ngkai a bua ana taeka te burabeti ae Maraki man aia koroboki Nibwaite? (Maraki bon te burabeti n te O Tetemanti are a bon aki karinaki ana taeka inanon taian bwatua buraati ibukina bwa e aki maiu ni karokoa ae e kaan 200 te ririki imwiin kitanan Ierutarem iroun Riaai.)
- Baikara ana reirei Maraki aika iai kakawakiia nakoira? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka 3 Nibwaai 24:1, 8–18 ao 25:1–6 ni kakaei reeke nakon te titiraki aei. Ko na bae n tangiria ni kan tibwatibwaia kaain te kiraati inanon aua taian kurubu. Kaoia kaain te kurubu teuana bwa a na tarai kiibu aikai ma ni kabwarabwara bwa tera are e reiakinna Maraki. Imwiina ao maroroakin kiibu ke wareware aikai aika a kaotaki aikai.)

- a. 3 Nibwaai 24:1; kabotaua ma Maraki 3:1. Tera are e kanakoa te tia uarorongorongo ni katauraoa te kawai ibukin kauaokin te Uea? (Tara D&C 45:9. Te euangkerio are e manga kaokaki, ni ikitaki ma taian kiing (mwioko) ao taian mwaaka ake a manga kaokaki mairoun te tia uarorongorongo mai karawa.) N te aro raa are e iangoaki iai Iotebwa Timiti bwa e na riki bwa te tia uarongorongo ibukin kabanean boong aikai?
- b. 3 Nibwaai 24:8–12; kabotaua ma Maraki 3:8–12. Baikara kakabwai ake a beritanaki ni kiibu aikai nakoia te koraki ake a kakabwakai aia kabwiianibwai ao angabwai? Kam kanga n tia ni kakabwai aki ngkana kam kakabwaka ami kabwiianibwai ao ami angabwai?
- c. 3 Nibwaai 24:13–18; kabotaua ma Maraki 3:13–18. Bukin tera tabeman aomata a kakoaua bwa “akea bongan te toro iroun te Atua”? (Tara 3 Nibwaai 24:14–15.) Ti na kanga n tiku n teimatoa n ara onimaki e ngae ngkana e tokanikai te buakaka?
- e. 3 Nibwaai 25:1–6; kabotaua ma Maraki 4:1–6. Tera nanon te katukaki n akea wakaana ke mwaangana? (Iangoi wakaam bwa am karo ao am bakatibu ao *mwaangam* bwa ataei ao am kariki nakon taai aika a na roko. Te katiteuanaaki ma wakaara ao mwaangara, ti riai ni karekei taian otenanti n te tembora.) Antai are e taekina taekan te Uea are e na kanakoa imwaain te Kauaoki? Ningai ao iia are e na oki nako iai Eria? (Tara D&C 110:13–16.) Baikara kiing (mwioko) ake e kaokii? (Kiing ibukin te mwaaka ni kabaeaki, are e katauraoa te kawai ibukira bwa ti na katiteuanaaki ma ara bakatibu ao ara kariki.)

3. Te Tia Kamaiu E kabwarabwarai bwaai ni kabane man moani karikan bwaai.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man 3 Nibwaai 26.

- Tera bukina ngkai e anga te Tia Kamaiu ibukin reiakinan ana taetae ni burabeti Maraki nakoia I-Nibwaite? (Tara 3 Nibwaai 26:2.) Baikara ana reirei Maraki aika a tia n rangi ni kakawaki nakoim?
- Tera ae e reiakinna te Tia Kamaiu nakoia aomata imwiin maroroakinan ana taetae ni burabeti Maraki? (Tara 3 Nibwaai 26:1, 3–5. Ngkana e riai, kabwarabwara nanona ni kamatata raoi ma te karaurau.) Bukin tera ti riai n reiakin te euangkerio “Ma ni moani karikan bwaai,” n aron are e tia ni karaoia Iesu Kristo?
- Moomon E ti karinna n ana rekoote, “te mwakoro ae uarereke” mani baike e reiakin Iesu nakoia aomata (3 Nibwaai 26:8). E kanga karekean ti te mwakoro ae e uarereke ni katai ara onimaki? Ti na kanga ni karekei “Bwaai aika a kakannato riki”? (Tara 3 Nibwaai 26:9.)

E taku Beretitenti Spencer W. Kimball: “A mwaiti aomata aika a tia n titirakinai inanon ririki aika bat, ‘N ningai, ae ti na karekeia iai nikiran Ana Boki Moomon?’ Ao I a tia n taku, ‘Iraman i nanon te Ekaretia aika a tangiria ni kan wareware ao mani mwakoron taian bwatua ake a kainaki?’ Ao ni mwaitin te tai n taainako iai 100-te betienti te kaeka. Ao imwiina I titirakinia kaain te ekaretia naba anne, ‘Iraman mairoumi aika a tia ni wareka te mwakoro are e a tia ni kaukaki ibukira?’ Ao iai aika a mwaiti aika a tuai ni wareka Ana Boki Moomon, te mwakoro are e aki kainaki. Ni mwaitin te tai ao ti tatarai bwaai aika a kakamataku, aika aki kona ni karekeaki. I a tia ni kuneia aomata aika mwaiti aika a tangiria ni maiuakin tain tua aika a rietata riki ngkana aki maiuakin tua aika a rinano (*The Teachings of Spencer W. Kimball*, ed. Edward L. Kimball [1982], 531–32).

- Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka 3 Nibwaai 26:14, 16. Baikara baika a kaotaki ni kiibu aikai ibukin aron te Tia Kamaiu n tabeakiniia ataei?
- A kanga I-Nibwaite ake a tia ni kakoauai bwaai aikai ni karaoa ae e raoiroi nakon temanna ma temanna? (Tara 3 Nibwaai 26:19–21.) Ti na kanga n tou mwiin aia katoto n ara mare, n ara utu, n ara uoote, ao titeiki?

Kabaneana

Kabwarabwara bwa e a tia ni kaotia nakoira te Tia Kamaiu aron kakawakin koroboki aika tabu man taekinaia, man tuangaia aomata bwa a na ukoukoriiia, ao ma ni ikoti nakoiiia. Ngkana ti ukeuke, ni iangoi raoi, ao n tataro ibukin koroboki aika tabu, ti na oota raoi riki iai ma ni kona n reiakin nakoia tabeman n te aro ae e na rangi n omwaaka riki.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairi te Tamnei.

“Bon Aio Au Euangkerio”

Reirei
42

3 Nibwaai 27–30; 4 Nibwaai

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa a na oota n reirein ana euangkerio Iesu Kristo aika a kakawaki ao n reireiniia bwa maiuakinan te euangkerio bon ti ngaia te kawai nakon te koaua ao te kukurei are akea tokina.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai<ol style="list-style-type: none">a. 3 Nibwaai 27. Te Tia Kamaiu E tuangiia Ana reirei ake tengaun ma uoman ake Nibwaite bwa a na arana te Ekaretia n Arana. E kabwarabwara Ana euangkerio.b. 3 Nibwaai 28. Te Tia Kamaiu E kariaia Ana reirei ake tengaun ma uoman, ake Nibwaite temanna imwiin temanna ni bwaai ake a tangiri nanoia. Teniman reirei a tangiria ao a anganaki te mwaaka ni kona n tiku iaon te aonaaba ni tataekina te euangkerio ni karokoa e oki te Tia Kamaiu nakon mimitongina.c. 4 Nibwaai 1. Ni kabane aomata a rairaki, ao a katea te botanaomata ae kororaoi iai te rau. Rimwi inanon ririki aika mwaiti, angiiia aomata a mamaara n aia onimaki ao a rawa n te euangkerio.2. Wareware riki: Doctrine and Covenants 39:1–6.3. Ngkana e tauraoi tamnein Kristo ma Nibwaite ake Teniman, katauraoi ni kabonganai n tain te reirei (Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 324).

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.

Koreia iaon te burakibooti *Ana Ekaretia Moomon*. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na iangoa aia namakin n akea te karongoa ibukin te ara ae e na kinaaki iai irarikin oin arana. Imwiina wareki taeka aikai ake a taekinaki ioun Beretitenti Boyd K. Packer:

“Aomata ake tiaki kaain ara ekaretia a araniira bwa kaain ana Ekaretia Moomon ngaira. I aki tabe iai ngkana a kamanena te ara anne. Ma e ngae anne, ao e tara n ae ti na araniira bwa kaain Ana ‘Ekaretia Moomon’ I taku bwa e aki rangi n raoiroi bwa ti na karaoa anne” (“The Peaceable Followers of Christ,” *Ensign*, Eberi 1998, 64).

- Bukin tera ngkai e rangi n tamaroa bwa ti na aki taraira bwa ngaira kaain te Ekaretia ae te Moomon”?

E taku te Moan Beretitentii: “Kawakinna n ami iango bwa aio Ana Ekaretia Iesu Kristo; taiaoka katuruturua te koaua anne ngkana kam kaaitibo ma aomata tabeman. . . . Ti namakinna bwa tabeman a kona ni kaairua ibukin

kamanenaan te taeka ae ana Ekaretia Moomon n taai aika a bati." ("Policies and Announcements," *Ensign*, Maati 1983, 79).

Kamaunaa Ana *Ekaretia Moomon* man te burakibooti. Tuangjia kaain te kiraati bwa inanon 3 Nibwaai 27 ni ikotaki ma ana reirei Iesu nakoia Ana reirei aika Nibwaite ni kaeti nakon aran Ana Ekaretia.

Maroroakinan
Koroboki Aika Tabu
ao Kabonganakiia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man koroboki aika tabu.

1. Te Tia Kamaiu E tuangjia Ana reirei aika I-Nibwaite bwa a na arana te Ekaretia n Arana. E kabwarabwara Ana euangkerio.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man 3 Nibwaai 27.

- Ana reirei Iesu ake Nibwaite a "katiteuanaaki n tataro mwaaka ma n aki mamamatam" ngke e roko Iesu nakoia ao E titirakinia ma n taku, "Tera ae kam a tangiria bwa N na karaoia ibukimi?" (3 Nibwaai 27:1–2). Tera ae a titirakinna Nakoina iai ana rerei? (Tara 3 Nibwaai 27:3.) Tera Ana kaeka nakon aia titiraki? (Tara 3 Nibwaai 27:4–9.)
- E tuangjia te Uea bwa Ana Ekaretia are e manga kaokaki, n ai aron Ana Ekaretia i buakoia Nibwaite, bwa e na aranaki n Arana (D&C 115:4). Bukin tera e kakawaki ibukira bwa ti na uringnga bwa e aranaki te Ekaretia n aran Iesu Kristo?
- E taku Iesu, "Bwa tera are kam karaoia, kam na karaoia n arau" (3 Nibwaai 27:7). Baikara bwaai aika ti karaoi n aran Kristo? (I rarikin titirakinia kaain te kiraati ibukin aia kaeka, ko na bae n tangiria ni kan wareka te taeka aei inano aei.)

E taku Beretitenti Boyd K. Packer:

"Ti taekin tataro ni kabane n Arana. Ti karaoi otenanti ni kabane n Arana. Bwabetito ni kabane, kamatoa, kakabwaia, katabu, reirei ni kabane, kaoti koaua a kainaki ni kabane n te bubuti n Arana ae tabu. Bon man arana are ti katoki aoraki iai ao ma ni karaoi kakai riki tabeua ake tiaki atai, ake tiaki kona, n taekin.

"N te toa ti katoka iaora aran Kristo. Ti berita bwa ti na ururingnga ma ni kawakin Ana tua. E mena ni bwaai ni kabane ake ti kakoauai" ("The Peaceable Followers of Christ," *Ensign*, Eberi 1998, 64).

- E reirei Iesu bwa ni ikotaki nakon aranakira n Arana, Ana Ekaretia e riai ni "kateaki iaon [Ana] euangkerio" E taku, "Ngkana ngaia anne bwa e kateaki te ekaretia iaon au euangkerio imwiina ao e na kaotia te Tama n oin ana mwakuri" (3 Nibwaai 27:10). Baikara ana mwakuri te Tama? (Tara 3 Nibwaai 21:1–9, 24–29; Moses 1:39 ibukin reeve tabeua.) Kam kanga n tia n noori mwakuri aikai inanon Ana Ekaretia Iesu Kristo ibukiia aika Itiaki ni Boong aika Kaitira?

Taekinna bwa ngkana a kaoti aia koaua Aomata Aika Itiaki ni Bong aika Kaitira, a aki toki n tataekinna bwa a ataia bwa e koaua te euangkerio. Tuangjia kaain te kiraati bwa a na iangoia n akea ae e na ataia bwa a na kanga ni kaeka ngkana, a

tia n taekina ae “I ataia bwa e koaua te euangkerio,” ngkana a titirakinaki, “Tera te euangkerio?”

Korea “*Aio au euangkerio*” iaon te burakibooti. Kamataata bwa imwiin tian Iesu n taekinna bwa Ana Ekaretia e riai ni kateaki iaon Ana euangkerio, e anganii Ana reirei te kabwarabwara ae e koaua, ae bwanin ibukin ana euangkerio. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na ikaruoruo ni wareki kiibu man 3 Nibwaai 27:13–22, ma n tarai iango aika a kakaokoro ibukin Ana euangkerio Iesu Kristo. Ko na bae n tangiria ni kan tuangiia kaain te kiraati bwa a na karinanii kaeka iaon te burakibooti. Tabeua reeke aika a riai aikai:

- a. E kananorinanoa Iesu nakon karoan ana kaantaninga te Tama (3 Nibwaai 27:13)
- b. Te Mwakuri ni Kamaiu (3 Nibwaai 27:14)
- c. Mangauti (3 Nibwaai 27:14–15)
- d. Motikitaeka (3 Nibwaai 27:14–15)
- e. Rairannano (3 Nibwaai 27:16, 19–20)
- f. Bwabetito (3 Nibwaai 27:16, 20)
- g. Onimakinan Iesu Kristo (3 Nibwaai 27:19)
- h. Ana Bwaintituaraoi te Tamnei ae Raoiroi (3 Nibwaai 27:20)
- I. Teimatoa ni Karokoa te toki (3 Nibwaai 27:16–17, 19)
- Tera are e berita iai te Tia Kamaiu nakoia te koraki ake a maiu ni kaeti ma Ana euangkerio? (Tara 3 Nibwaai 27:21–22.)
- E tuangiia ana reirei Iesu, “Mangaia ae kam na riki bwa aekakin aomata raa? ”Tera te reke nakon te titiraki aei? (Tara 3 Nibwaai 27:27. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na iangoia n akea te karongoa bwa tera ae a kona ni karaoia n riki n ai aron te Tia Kamaiu.)

2. Te Tia Kamaiu E kariai baika a tangiri Ana Reirei ake tengaun ma uoman. Teniman mai buakoia Ana reirei a rineia bwa a na tiku iaon te aonaaba ni karokoa Kauoaokina.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man 3 Nibwaai 28. Kabwarabwara bwa imwaain okin te Tia Kamaiu nakon Tamana, E taetae nakoia Ana reirei temanna imwiin temanna ao ma n tuangiia bwa tera ae tangiria mairouna. A titiraki ruaman bwa aia mwakuri e na toki ngkana a roko te roro teuana ao bwa imwiina a na nako n tai ae e waetata nakoina ni ueana. Naake teniman a baenikai ni kaota aia iango, ma E atai aia iango te Tia Kamaiu (3 Nibwaai 28:1–5). Ngkana ko kamanena tamnein Iesu ma Nibwaite ake teniman, kateia ke kaotia ngkai.

- Tera aia iango reirei ake teniman ake Nibwaite? (Tara 3 Nibwaai 28:7–9. A tangiria ni kan tiku iaon te aonaaba ma ni kairiia aomata nakon Kristo ni karokoa tokin te aonaaba.) E taku Iesu bwa reirei aikai a “kakabwaiakai riki ibukin aia kaantininga (3 Nibwaai 28:7). Tera ae ti kona n ataia man te taeka aei? (Tara D&C 15:6; 16:6; 18:10–16.)
- Ni kaakaan aia bubuti, reirei ake teniman a oneaki rabwataia, are nanona bwa a oneaki rabwataia n te aro are “a na kona n noori ana bwai nako te Atua” (3 Nibwaai 28:13–15). Imwiina a onikaki rabwataia. Tera ae e reireiniira iai te rongorongo n 3 Nibwaai 28 n aron onean rabwataia aomata? (Tara 3 Nibwaai 28:7–40 ao baika a karinanaki inano aikai. Ko na bae n tangiria ni kan tibwatibwaia kaain te kiraati nakon teniua te kurubu bwa a na wareki kiibu 7–17, te kauoua ni kurubu e na wareki kiibu 18–28, ao te kateniua ni kurubu

a na wareki kiibu 29–40. Tuangia kaain kurubu n tatabeua bwa a na ribootin taekan bwaai ake a anganaki bwa a na reiakin ibukin oneakiia aomata.)

- a. Aomata aika a tia n oneaki rabwataia a na aki boo ma te mate ao ma n aki rinanon marakin te mate (3 Nibwaai 28:7–8, 38).
- b. Ngkana e roko te Tia Kamaiu ni mimitonga, a na “oneaki n te rube ni mata man te maiu ae mamate nakon te maiu ae aki mamate” (3 Nibwaai 28:8).
- c. Ti ibukin te nanokawaki are a namakinna ibukin buren te aonaaba, a na aki namakina te maraki ke te nanokawaki (3 Nibwaai 28:9, 38).
- d. A buokia aomata bwa a na kona n rairaki nakon te Uea (3 Nibwaai 28:9, 18, 23, 29–30).
- e. A aki kona n tiringaki ke ni kaikoakaki n aanga tabeua (3 Nibwaai 28:19–22).
- f. Tatan e aki kona ni kariria ke ni karekea te mwaaka teuana iaoia (3 Nibwaai 28:39).
- g. A tiku n aroia n oneaki rabwataia ni karokoa te Bong ni Motikitaeka, a na mangauti n ningai ao a na butimwaeaki n ningai inanon uean te Atua (3 Nibwaai 28:40).

Uringnga: Karaki a aki toki ni kabutaa nako taekaia Nibwaite ake teniman are a tia n oneaki rabwataia. Kaain te Ekaretia a riai ni karaurau n aron kariaikan ke manga taekinan karaki aikai. Ko riai n aki maroroakinna ma kaain te kiraati n tain te reirei.

3. Imwiin ririkin te rau aika a mwaiti, angii aomata a kekerikaaki ibukin aia aki onimaki ao ribaakin te euangkerio.

Warekia ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man 4 Nibwaai. Kamataata bwa te boki ae uarereke ae 4 Nibwaai iai inanona taekan kakimototoan rongorongoia aomata iroun Moomon inanon tao 300 te ririki. E moa ni koreaki te rongorongo aei irouwia aman mwaane: Nibwaai, are ngaia temanna mai buakoia ana reirei te Tia Kamaiu ake tengaun ma uoman ake Nibwaite; Natin Nibwaai are Amoti; ao natin Amoti mwaane are Amoti ao Amaron. Moani mwakoron te boki e kabwarabwara taekan tain te etieti ao te kukurei ae korakora, ao te kauouan mwakoron te boki e taekina keerikaakiia aomata nakon te buakaka.

Ni moanakin ami maroro iaon 4 Nibwaai, tao ko na tangiria ni kan tuangiia kaain te kiraati bwa a na ikaruoruo ni wareki kiibu man 4 Nibwaai 1:1–18. Tuangiia bwa a na taratarai aron katein maiuia aomata ake a kabwarabwaraaki ni kiibu aikai. Korei katei ni maiu iaon te burakibooti n aron are a taekinna kaain te kiraati.

- Inanon ririki aika mwaiti imwiin rokon Iesu, ao akea te kauntaeka ibuakoia aomata (4 Nibwaai 1:2, 4, 13, 15–18). Bukin tera ngkai akea te kauntaeka? (Tara 4 Nibwaai 1:15.) Ti kanga ni kona n riki n ai aroia aomata aika raoiroi n aron are e kabwarabwaraaki n te ka-4 Nibwaai? Tera ae ti kona ni karaoia n te aro are ana tangira te Atua e na maeka inanora?

E taku Beretitenti Gordon B. Hinckley: “Ngkana e na katamaroaki te aonaaba, te waaki ibukin te tangira e riai ni karekea te bitaki inano[ra]. . . . E kona ni karaoaki ngkana ti taraa te tangira ae e raka riki nakon ara tangira are ti na aanga nakon te Atua ao tabeman riki, ao ni karaoia ma nanora ni kabane, ma tamneira ni kabane, ao ma ara iango ni kabane” (“And the Greatest of These Is Love,” *Ensign*, Maati 1984, 5).

- Inanon tain te rau aei, akea “Aeka ni kateia aomata nako” (4 Nibwaai 1:17). Tera nanon te baei? (Tara 4 Nibwaai 1:2–3, 15–17.) Baikara kangaanga aika a waaki ni boong aikai ibukin te ikakaokoro imarenan te kurubu n aomata teuana ma teuana? Ni kawai raa are e kona iai te euangkerio ni buokiira n riki ni katiteuanaaki, n aki tabeakin aron kakaokorora nako?
- Tera ae e a tia ni buoka tokin tain te rau ae a bwabwaki aei? (Tuangii kaain te kiraati bwa a na warekia ni kawetata te ka-4 Nibwaai 1:20–46 ni kakaei reeve nakon te titiraki aei. Kaeka tabeua aika a riai a kaotaki inano ikai.)
 - a. Te ikakaokoro ao karaoa koraki aika kakaokoro (4 Nibwaai 1:20, 26, 35)
 - b. Te kainikatonga ao tangiran te kaubwai (4 Nibwaai 1:23–25, 41, 43; tara naba 3 Nibwaai 27:32)
 - c. Ekaretia ake a kaotiotia bwa ataa te Kristo ma a kakewei angii Ana euangkerio (4 Nibwaai 1:26–29, 34)
 - d. Ekaretia aika a kateaki ni buokiia aomata ni karekei aia raka (4 Nibwaai 1:26–29, 41)
 - e. Matoatoan-te nano (4 Nibwaai 1:31)
 - f. Bwainikirinaia taan iriira Kristo (4 Nibwaai 1:29–34)
 - g. Kaaro a reireiniia natia bwa a na aki kakoaua Kristo (4 Nibwaai 1:38)
 - h. Kaaro a reireiniia natia bwa a na kairiribai (4 Nibwaai 1:39)
 - I. Mwakuri ni karaba ao ni kamwarua (4 Nibwaai 1:42, 46)
- Aroaro ao mwakuri nako ake a kabwarabwaraaki n te ka-4 Nibwaai 1:40–46 e kairiia Nibwaite nakon te kamaunananakoaki. Bukin tera e kakawaki ibukira bwa ti na ukeukera aron te rongorongo aei?

Kabaneana

Tuanga kaain te kiraati temanna bwa e na wareka ana berita nako te Uea ni kabaibati man 3 Nibwaai 27:10, 22, 28–29. Taekinna bwa ngke a teimatoa ni kakaonimaki aomata nakon te euangkerio, “a na bon akea te botanaomata ae e kona ni kukurei riki ibuakoia aomata ni kabane” (4 Nibwaai 1:16). Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairi te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke iango aika uoua aikai bwa mwakoron te reirei.

1. Te kaeka nakon te bwainikirinaki

- A kanga “Ana aomata Iesu” ni kaeka ngke a bwainikirinaki? (Tara 4 Nibwaai 1:34.) E kanga te kaeka aei ni kaotia bwa bon ana aomata Iesu ni koaua’? (Tara 3 Nibwaai 12:10–12, 38–39.) Ti na kanga ni kaeka ngkana ti bwainikirinaki?

E taku Beretitenti Gordon B. Hinckley: “Kariaia bwa ti na nako ma te tangira ni kawariia te koraki ake a bwainikiriniira n taetae n aki akaaka. . . . N tamnein Kristo are e reireiniira bwa ti na anga tabara are te iterana, kariaia bwa ti na tokanikai iaon te buakaka ma te raoiroi” (man te Conference Report, Okitobwa 1982, 112; ke *Ensign*, Nobembwa 1982, 77).

2. Atatai aika nano man 3 Nibwaai 29–30

Maroroakina 3 Nibwaai 29–30. Te mwakoro 29 e reireiniira aron te reitaki imarenan Ana Boki Moomon are e na roko ao kakoroan bukin ana Berita te Uea ma Iteraera (3 Nibwaai 29:1–4, 8–9). Te mwakoro 30 iai inanona taeka ake e tuanga Moomon te Uea bwa e na korei nakoia Tientaire ni boong aika kaitira.

“Kam Kanga ni Kitani Kawain te Uea?”

Reirei
43

Moomon 1–6; Moronaai 9

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa a noora kakawakin te maiu ni kaeti ma koauan te euangkerio n aki tabeakina rikiraken te buakaka iaon te aonaaba.
Katuaraoi	<p>1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai:</p> <ol style="list-style-type: none">Moomon 1. Ngke te ataeinimwaane, ao e anganaki Moomon mwiokoana ibukin rekooti aika tabu. E tokanikai te buakaka iaon te aba ni kabuta, ma Moomon e etieti. E kawaraki iroun te Tia Kamaiu ma e aki kariaiakaki bwa e na tataekina te euangkerio nakoia aomata.Moomon 2; 3:1–16. Moomon e riki bwa te mataniwi n aia taanga ni buaka Nibwaite ao e kairiia Nibwaite n taian bobuaka aika mwaiti n eekiia nako Remwanaite. A konaaki Nibwaite n te bobuaka ibukin aia buakaka Nibwaite. Moomon a reke irouna ana bwatua Nibwaai ao e reitaanako tauan mwiin te rekooti. Ma n tokina, ao e rawa Moomon ni kairiia, ibukin aia buakaka Nibwaite.Moomon 3:17–22; 5:8–24. E taetae Moomon nakoia aomata inanon boong aika kaitira, ma ni kamataata te kaantaninga ibukin taian rekooti ake e tia ni kakimototoi ma ni korei.Moomon 4; 5:1–7; 6; Moronaai 9. A waaki nako Nibwaite ni bobuaka ma Remwanaite. Moomon e kariaia bwa e na kaira te taanga ni buaka teuana riki te tai. E anai tain rekooti man te katabuki ae Tiim ao e karabai iaon te Katabuki ae Komora. N te kabanea ni bobuaka ae korakora, ao a bane ni mate iai Nibwaite ma ti 24 aika a maiu. <p>2. Kaota tamnein Moomon ngke e Anga ana Kaboo nakon te Botanaomata ae Korakora n te taina (62043; Te Kete n Tamnei ibukin te Euangkerio 319) ao tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka Moomon 6:16–22 ni kabaibati.</p>

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo	Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai. Titirakiniia kaain te kiraati: <ul style="list-style-type: none">• Ngkana ko ieie n te booti, baikara bwaai aika ko na tangiri ni karekei? Kariaia reeve ni kabane, ao imwiina kabwarabwara bwa Moomon e kabotauia ana aomata, aika Nibwaite, ma te booti are akea iai bwaai tabeua aika moan te kakawaki. Kariaia kaain te kiraati bwa a na wareka Moomon 5:17–18 ni kabaibati.• Ni kawai raa ake a katotonga iai “te kaibuke ae akea iena ke angkaana” aomata ake a aki toua mwiin te Tia Kamaiu “?
---------------------------------------	---

Taekinna bwa tiaki n ai aroia Nibwaite ni kabane, ma Moomon e kamanena te euangkerio n ai aron bwaai aika uoua aika te ie ao te angkaa inanon maiuna. E maiuna te maiu ae e raoiroi e ngae ngkana e taraa n ae ni kabane aomata ake a maeka ni katobibia a buakaka. Te reirei e na maroroakina te bwai are e riki nakon Moomon ao ana aomata ao ti na kanga ni kona ni kamanena te euangkerio kaanga te ie ao te angkaa inanon maiura.

Maroroakinan
Koroboki Aika Tabu
ao Kabonganakiia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man koroboki aika tabu.

1. E anganaki Moomon mwiokoana ibukin taian rekooti aika tabu.

Maroroakina Moomon 1. Kaoia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aika a tia n rineaki ni kabaibati. Kamataata bwa e mwiokoaki Moomon ibukin kakimototoan taian bwatua ni kabane nakon te rekooti are ti ataia are Ana Boki Moomon. Moomon 1–6 iai inanona ana rekooti Moomon ibukin bon oin ana tai ao aia tai aomata.

- Iraua ana ririki Moomon ngke e anganaki te mwiokoaki ibukin te rekooti ae tabu? (Tara Moomon 1:2–3; tarai naba iango riki tabeua ibukin te angareirei.) Tera are e tuangaki iai Moomon ioun Amaron bwa e na karaoia nakon taian bwaatua? (Tara Moomon 1:3–4.) Baikara anua ni maiu ake a reke ioun Moomon are e a tauraoi iai nakon ana beku ibukin kawakinan ao kakimototoan kanoan taian rekooti aika a tabu?
- Ngke ai 15 ana ririki ni maiu Moomon, ao e “Kawaraki ioun te Uea, ao e nooria ma n ataa raoiroin Iesu” (Moomon 1:15). Ti na kanga ni kona n ataa raoiroin Iesu?
- Bukin tera te Uea ngkai e tabua ke e tuuka Moomon man tataekinan te euangkerio nakoia Nibwaite? (Tara Moomon 1:16–17.) Baikara bwaai aika a bua ake a tia n nooria ke n namakinna Nibwaite ibukin matotoan nanoia? (Tara Moomon 1:13–18. Uringnga bwa “reirei aika a tangiraki” ake a uotaki nako bon teniman reirei aika Nibwaite ake a tangiria n tiku iaon te aba ni karokoa Kauaokin te Tia Kamaiu; tara 3 Nibwaite 28:1–9.) Baikara bwaai aika a bua aika ti bae n tia n namakin ngkana ti kamatoai nanora n ekanako te Uea ao Ana toro?

2. Moomon e riki bwa te mataniwi n aia taanga ni buaka Nibwaite. A konaaki Nibwaite n te bobuaka ibukin aia buakaka.

Wareki ao maroroakin kiibu man Moomon 2; 3:1–16.

- Baikara aroaro ke tuua aika a waaki inanon aia botanaomata Nibwaite inanon ana tai Moomon ni maiu? (Tara Moomon 1:19; 2:1, 8, 10, 18.) A kanga aroaro aikai ni kakoroa bukin aia taeka burabeti ni moan te waaki? (Tara Moomon 1:19; Motiae 12:4–8; Ereman 13:5–10.) E ngae ngke, ti te arona ngaira ma Moomon, are e maeka inanon tain te buakaka ae bat, tera ae ti kona ni karaoia

ni kateimatoa ara onimaki ao arora aika a etieti? (Ibukin reeve tabeua aika riai, tara Aramwa 17:2–3; Ereman 3:35; D&C 121:45–46.)

- Bukin tera e kimwareirei Moomon ngke e nooriia aomata n tangniwenei? (Tara Moomon 2:10–12.) Bukin tera ngkai akea boongan kimwareireina? (Tara Moomon 2:13–14.) Tera te kaokoro imaren “te rawawata. . . nakon te rairannano” ao “te rawawata ibukin te kabuakakaaki?” (Tara naba 2 I-Korinto 7:9–10.)
- Tera nanon “kawaran Iesu ma te uruaki n nano ao te tamnei ae raraoma”? (Moomon 2:14; tara naba 3 Nibwaai 9:20; D&C 59:8).
- Tera are e angan Moomon te kona ni karekea te kaantaninga ao te rau e ngae ngke e noora aia buakaka ana aomata? (Tara Moomon 2:19.) Ti na kanga ni kateimatoa te kaantaninga ao te rau inuukan buakakan te aonaaba ni boong aikai?
- E taku Moomon bwa ngkana a tokanikai ana aomata iaoia Remwanaite n te bobuaka, “a aki ataia bwa bon te Uea are e a tia n anganiia maiuia” (Moomon 3:3). Bukin tera e kakawaki bwa ti na kinaa bwa taian kakabwaia aika ti karekei bon mairoun te Uea? (Tara Moomon 3:9.)
- Imwiin ririki aika a raka riki nakon 30 ibukin kairan aia taanga ni buaka Nibwaite, Moomon e rawa ni kairia ibukin aia buakaka ao ibukin tangiran kan kakaean kaboan mwiin te bwai are e karaoaki nakoia (Moomon 3:9–13). E a tia te Uea n tuangiia bwa a na aki kakaea kaboan mwiin te bwai are e karaoaki nakoia, ao E taekinna ma n taku, “Karekean kain temanna bon au bwai” (Moomon 3:14–15). Baikara bwaai aika a riki ngkana a ukoukora te karekekai aomata? Ti na kanga n tokanikai iaon namakinan te kan karekekai ngkana a waerake iangoaia inanora?
- Tera ae ti kona n ataia mairoun Moomon n aron kaekaaia aomata ake a matoatoa-nanoia (Tara Moomon 3:12.) Ti na kanga ni karikirakea te tangira ibukiia aekan aomata aikai? Bukin tera e kakawaki bwa ti na waaki nako n tataro ibukiia naake a matoatoa-nanoia?

3. Moomon e kamataata te kaantininga ibukin taian rekooti ake e a tia ni kakimototoi ma ni korei.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Moomon 3:17–22; 5:8–24. Taekinna bwa imwiin rawana ni kaira aia taanga ni buaka Nibwaite, e taku Moomon bwa e na “tei bwa [te] tia kakoaua,” ma n taui mwiin bwaai ake a riki ibuakoia Nibwaite (Moomon 3:16). Ni kiibu aikai, ao e taetae Mormon ni kaeti nakoia te koraki ake a kaantiningaaki ibukin ana rekooti.

- Ibukiia antai are a kaantiningai iai ana rekooti Moomon? (Tara Moomon 3:17–19; 5:9–10, 14. Korei aia kaeka kaain te kiraati iaon te burakibooti.)
- Bwa bukin tera a kawakinaki rekooti ma n tararuaaki? (Tara Moomon 3:20–22; 5:14–15. A kona reeve n rin ibuakon akana a karinanaki inano ikai.) A kanga ana koroboki Moomon ni buokiira ni kakoroi bukin kaantininga aikai?
 - a. “Bwa kam na ataia bwa kam riai ni kabane n tei imatan ana kaintekateka ni motikitaeka Kristo . . . ni motikaki taekami ibukin ami mwakuri” (Moomon 3:20).
 - b. “Bwa kam na kakoauaa ana euangkerio Iesu Kristo” (Moomon 3:21; tara naba Moomon 5:15).

- c. Karekeia te tia kakoaua "bwa Iesu [bon] te Kristo ni koaua ao te Atua ni koaua" (Moomon 3:21; tara naba Moomon 5:14).
- d. "Kam na kaungai nanoia aomata ni kabane ake itabon aonaaba bwa a na rairinanoia" (Moomon 3:22).

4. N te kabanea ni bobuaka ae korakora, ao a bane ni mate iai Nibwaite ma ti 24 aika a maiu.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Moomon 4; 5:1–7; 6; Moronaai 9.

- N taekinan konakiia Nibwaite ni kaaitaraia I-Remwainaite, e kamataata Moomon bwa "bon mairouia naake a buakaka are a katuaeaki iai naake a buakaka" (Moomon 4:5). Tera am iango n nanon te baei? Kam kanga n noora aron rikin te bwai aei inanon te aonaaba ni boong aikai?
- E kanga ana namakin Moomon ngke e kariaia bwa e na manga kaira aia taanga ni buaka Nibwaite? (Tara Moomon 5:2.) Tera te bwai ae e ataia Moomon ibukin karekean aia tokanikai Nibwaite n te bobuaka? E kanga te iango aei ni bobuaka ma aia koaua Nibwaite ibukin te aro are a na tokanikai iai? (Tara Moomon 5:1.)
- Bukin tera Moomon e uoti taian bwatua man te katabuki are Shim? (Tara Moomon 4:23; tara naba Moomon 1:3–4.) Bukin tera e karabai iaon te Katabuki ae Kumora? (Tara Moomon 6:6.) Bukin tera e kakawaki bwa a na kawakinaki taian bwatua?
- Tera mwiin te kabanea ni bobuaka iaon Kumora? (Tara 6:7–15.)

Kaota tamnein Moomon ngke e kaboo nakoia te botanaomata ae Nibwaite ao tuanga kaain te kiraati temanna bwa e na wareka Moomon 6:16–22 ni kabaibati.

- Imwiin te bobuaka iaon Kumora, Remwanaite a ukoukoriia nikiraia Nibwaite ake 24 ao a tiringia ni kabane ma ti Moronaai ni maiu (Moomon 8:2–3). Aia bootanaomata Nibwaite a bon tiringaki ni kabane. Bukin tera e roko te "Kanganga ae korakora aei" nako aoia Nibwaite? (Tara Moomon 1:13, 16; 2:26–27; 3:2–3; 4:12; 5:2, 16–19; Moronaai 9:3–5, 18–20.)
- Ti maeka naba ibuakon te buakaka ae bat. E na kanga raoiroin temanna ni kona ni karaoa ae kaokoro i nanon te botanaomata ae buakaka?

E kauring Unimwaane Neal A. Maxwell: "Ti te manga kaeti aro ao te taubaang, ao n tatabemaniia nako aomata a kona ni kamaiua te bootanaomata! Ti te mwaiti ae bon tau mwaitina aika a kona n titikoa te bure ae a kona ni bita te katei ni maiu n te aonaaba. Ngkai ngaira kaain te Ekaretia, ti na riai ni mena n te itera are e na tutuka karaoan te bure" (man te Conference Report, Eberi 1993, 96; ke *Ensign*, Meei 1993, 77).

Kabaneana

Katuruturua bwa aia botanaomata Nibwaite e a tia ni kamaunaaki ibukin aia buakaka ae korakora. E ngae n anne ma ti bon maeka naba inanon tain te buakaka ae korakora, ma ti riai n aki irekereke ma ngaia. Man irakin ana katoto Moomon ibukin teimotoana ao ana onimaki, ao man reiakinan taian rekooti ake e kawakin raoi, ti kona iai n ekaanako te kairoro ae buakaka inanon ara bong aikai ao ni katauraoa te katoto ibukin te ninikoria ao te kaantaninga ibukiia tabeman.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairi te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabonganai iango bwa kanoan te reirei.

1. Kairake aika a etieti

- Iraua ana ririki ni maiu Moomon ngke e angaki iroun Amaron taian rekooti? (Tara Moomon 1:2–4.) Iraua ana ririki ni maiu Moomon ngke e noora Iesu Kristo? (Tara Moomon 1:15.) Taekinna bwa Iotebwa Timiti bon 14 ana ririki ni maiu ngke e karekea te Moani Kaotioti ibukin te Tama ao te Nati, ao ai 21 ngke e karekei taian bwatua koora mairoun te anera ae Moronaai.

Katuruturua bwa te etieti ao te wanawana a bon aki tiatianaki n roroia ke n aaro riki tabeua. Te Uea E na kakabwaiaia te koraki ake a toro irouna n aekan rooro nako.

2. Aia Maroro Kairake

Kauringia kaain te kiraati bwa Moomon e teimatoa n etieti ao ni kakaonimaki e ngae ngke a buakaka aomata ake a maeka ni katobibia.

- Ti na kanga ni kona n teimatoa ni kakaonimaki n aki tabeakin kangaanga ke karawawata man te bootanaomata ae buakaka? Baikara baika a manena man karaoaia?
- Ti na kanga ni kona ni buokiia te koraki ake a maeka irarikira ke ni katobibira ake a aki maiu ni kaeti ma te euangkerio? E kanga Moomon ni kaeka nakoia te koraki ake a maeka ni katobibia ake a buakaka? (Tara te katoto, ni Moomon 3:12.) Ti na kanga ni kawaria ma te tangira ao te iraorao n akea te kona ni katikaki nakon aroaro ake a na kakamaaku nakon aron ara katei aika ti te tikina?

“I Taetae Nakoimi Kaanga Ai Aron Ae Kam Mena Ikai”

Moomon 7–9

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa a na atai kauring ao taeka n reirei ake e karaoi Moomon ao Moronaai nakoia aomata ake a maiu inanon boong aika kaitira.
-------------	---

Katauraoi	<p>1. Wareki, iangoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Moomon 7. Moomon e kaungaia nanoia aika a itiaki ni boong aika kaitira ake kanoaia ana kariki Riaai bwa a na rairi nanoia ma ni bwabetitoaki. b. Moomon 8. E taetae ni burabeti Moronaai bwa e na roko Ana Boki Moomon n te bong ae korakora iai te buakaka. c. Moomon 9. Moronaai e weteiaa aomata inanon boong aika kaitira bwa a na kakoaua Kristo. E katanoata bwa te Uea bon te Atua ibukin kakai. <p>2. Wareware riki tabeua: Te iteraniba are mwakoro aran Ana Boki Moomon.</p> <p>3. Ko na bae n tangiria ni kan taetae ma aman kaain te kiraati imwaain te tai, ma n titirakinia temanna imwiin temanna bwa a na katauraoia ni wareki kiibu aikai ni kabaibaiti: 2 Nibwaai 28:2–6; Moomon 9:7; Rongorongan—Iotebwa Timiti 1:17–19, 21–22; ao Taikan te Onimaki 1:7.</p> <p>4. Ngkana ko kamanena te mwakuri ibukin kairan te kakauongo, korei kiibu n taeka aikai iaon te burakibooti imwaain waakin te reirei:</p> <p><i>“I taetae nakoimi n te aro are I mena ikai, ma kam bon aki ongo.”</i></p> <p><i>“E a tia Iesu Kristo ni kaoti ngkami nakoiu, ao I atai baika kam karaoi.”</i></p>
-----------	---

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo	<p>Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.</p> <p>Kamataata bwa taan reirei a aki toki ni kakamanenai karaki, reirei ake a kabonganai iai bwaai, ke titiraki aika kakannongoraa ni moan te reirei ni kairi aia kakauongo aomata. Imwiina tarai taeka ake ko a tia ni korei i aon te burakibooti (tara “Katauraoi,” aitam 4).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bukin tera a riai taeka aikai ni kairi ara kakauongo? (Inanon tao 400 Imwiin Maten Iesu, ngke e taekin taeka aikai Moronaai, e kaeti ana taetae ni kawai nakoira. Tara Moomon 8:35.) <p>Taekinna bwa ni kabane taian taeka n reirei ake a koreaki inanon Moomon 7–9 a bon kaineti nakoia aomata ake a maiu inanon boong aika kaitira. Moomon 7 iai inanova taeka n reirei aika a onoti ibukiia ana kariki Riaai ni boong aika kaitira, ao Moomon 8–9 iai inanova taeka n reirei ibukiia aomata inanon boong aika kaitira.</p>
---------------------------------------	--

Maroroakinan
Koroboki Aika Tabu
ao Kabonganakiia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man koroboki aika tabu.

1. Moomon e kaungai nanoia ana kariki Riaai ni boong aika kaitira bwa a na rairinanoia, kakoauaa Kristo ao ni bwabetitoaki.

Wareka ao maroroakina Moomon 7, are iai inanona ana taeka Moomon nakoia ana kariki Riaai inanon boong aika kaitira. Ko na bae n tangiria ni kan kabwarabwaraa bwa ana kariki Riaai a kuneaki ibuakoia aomata iaon Amerika Meang, Nuuka, ao Maiaki ao n Aaba n te Betebike.

- Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka Moomon 7:2 ni kabaibati. Taekinna inanon te kabanea n rongorongo, ao aikai ana moan taeka Moomon nakoia ana kariki Riaai inanon boong aika kaitira. Bukin tera e kakawaki irouia ana kariki Riaai bwa a na ataia bwa bon kaain “te bata ae Iteraera”? Baikara kakabwaia ake e a tia te Uea ni berita iai nakoia kaain te bata ae Iteraera aika a raoiroi? (Tara Abraham 2:8–11.)
- Baikara kaetieti ake e anga Moomon nakoia ana kariki Riaai inanon boonga aika kaitira? (Tara Moomon 7:3–10 ao te taeka aika a karinanaki inano ikai. Tabeua bwaai n taeka aika a karinanaki aikai a karinaki ibuakoia titiraki ibukin kaungaan te maroro.)
 - a. Rairan te nano, ko na bwabetitoaki, ao ko na karekea ana bwaintituaraoi te Tamnei ae Raoiroi (Moomon 7:3, 5, 8, 10).
 - b. Katikui bwaai ni buaka ma ti ngkana e kaokoro are e taekinna nakoira te Atua (Moomon 7:4).
 - c. Karekei ataakin aia bakatibu (Moomon 7:5). Bukin tera e kakawaki ibukiia ana kariki Riaai inanon boong aika kaitira ni karekei ataakiia aia bakatibu? (Tara Moomon 7:9 ao te iteranibaa are e mwakoro iai aran Ana Boki Moomon.) Ti na kanga ni kona ni karekei baika a manena man ataakin ana mwakuri te Atua ibuakoia ara bakatibu?
 - d. Kakoaua Iesu Kristo ao Ana Mwakuri ni Kamaiu (Moomon 7:5–7, 10).
 - e. Reiakina te euangkerio inanon te Bwaibwara ao Ana Boki Moomon (Moomon 7:8–9). E kanga Ana Boki Moomon ni buokiia aomata ni kakoauaa te Bwaibwara? (Tara Moomon 7:9; tara naba 1 Nibwaai 13:38–40; 2 Nibwaai 3:11–12.)
- Inanon boong aikai e a tia te Uea n taku bwa “Remwanaite a uee kaanga te rooti” (D&C 49:24). E kanga te taetae ni burabeti n tia ni kakoroaki bukina ni boong aikai?

2. Moronaai e taetae ni burabeti bwa Ana Boki Moomon bwa e na roko n te bong ae korakora iai te buakaka.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Moomon 8. Kabwarabwara bwa te mwakoro aei iai inanona ana moa ni koroboki Moronaai imwiin maten tamana, ae Moomon.

- Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka Moomon 8:1–5 ni kabaibati. Baikara am namakin aika ko namakin mairoun Moronaai ngkai ko wareki taeka aikai? Tera ae ti kona n ataia man botumwaakan Moronaai n aki tabe ma tikuna n ti ngaia?
- Moronaai e taetae ni burabetia Iotebwa Timiti, ngke e taku, “E na kakabwaiaaki ane e uota te bwai aei [Ana Boki Moomon] nakon te oota” (Moomon 8:16; tara naba kiibu 14–15). Tera ana beku Moronaai are e karaoia n ana tai Iotebwa Timiti ni uota Ana Boki Moomon “Ni kaotinakoa man te rotongitong nakon te oota”? (Tara Moomon 8:14; Rongorongan Iotebwa Timiti 1:30–35, 46, 59.) Tera ae ti kona ni karaoia ibukin Ana Boki Moomon bwa e na waaki nako “kaotinakoana man te rotongitong nakon te oota”?

E taku Beretitenti Ezra Taft Benson: “I kamoamoai ngkami Aomata aika Itiaki aika a kakaonimaki ake a ikakorakora ni karaanga nako aon te aba ao nakon maiumi n Ana Boki Moomon. Ti riai n aki tii waakinna rake ana rongorongo [Ana Boki Moomon] ma ti riai ni waakinna rake ma te ninikoria nako nanon maiura ao ni kabutaa te aonaaba n ana rongorongo ae kamiimi” (man te Conference Report, Eberi 1989, 3; ke *Ensign*, Meei 1989, 4).

- Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka Moomon 8:21–22 ni kabaibati. E kanga ana taeka Moronaai ni Moomon 8:22 ni kakorakoraira ngkai ti mwakuri inanon ana waaki te Uea?
- Tera are e taetae ni burabetia Moronaai ibukin aroaro nako iaon te aonaaba ngkana e a roko Ana Boki Moomon? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na ikuorou ni wareki kiibu man Moomon 8:26–33. Ngkana a wareware, tuangiia bwa a na maroroakin kawai are a na teretere raoi aroaron te maiu ake a kabwarabwaraaki ni kiibu aikai bwa a na teretere raoi ni boong aikai). Bukin tera Moronaai e kona n taetae ni burabeti n te aro ae e oota raoi ni kaeti ma boong aika kaitira? (Tara Moomon 8:34–35.)
- E taku Moronaai bwa e na taetae nakoia te koraki ake bon ngaira inanon boong aika kaitira n aron are “kaanga ai aron ae [ti] mena ikai” (Moomon 8:35). Imwiina e taku, “I ataia bwa kam nakonako inanon kamoamoan nanomi” (Moomon 8:36). Tera are e taku Moronaai ibukin te kainikatonga inanon boong aika kaitira? (Tara Moomon 8:36–41.)
- E kanga te kainikatonga ni iai mwiina nakon aroaroaia aomata nakoia aika a kainnano? (Tara Moomon 8:37, 39.)
- Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka Moomon 8:38 ni kabaibati. Bukin tera ngkai a riai aomata tabeman ni “maama ni katokaa iao[ia] aran Kristo”? Bukin tera e kona ni ibuobuoki nakoira ni uringnga bwa te “kukurei ae akea tokina” iai riki manenana ae raoiroi nakon “kamoamoakin te aonaaba”?
- Tera ae e riai n riki bwa ara kaeka nakon ana taetae ni burabeti Moronaai ibukin te kainikatonga?

E taku Beretitenti Ezra Taft Benson:

“Te bwainaoraki ibukin te kainikatonga bon te nanorinano—te nimamannei, te karinanoko (tara Aramwa 7:23). Bon te uruaki n nano ao te tamnei ae raraoma (Tara 3 Nibwaai 9:20; 12:19; D&C 20:37; 59:8; Taian Areru 34:18; Itia 57:15; 66:2). . . .

"Te Atua e na reke ana aomata aika a nanorinano. Bwa tao ti kona n rinea te nanorinano ke ti na imanonoaki bwa ti na nanorinano. . . .

"Kariaia bwa ti rinea te nanorinano" (man te Conference Report, Eberi 1989, 6; ke *Ensign*, Meei 1989, 6).

3. Moronaai e kaungai nanoia aomata inanon boong aika kaitira bwa a na kakoaua Kristo.

Wareki ao maroroakinan kiibu ake a tia n rineaki man Moomon 9.

- Moomon 9 e moanna man ana taeka Moronaai nakoia aomata inanon boong aika kaitira ake a aki kakoauaa Kristo (Moomon 9:1). Bukin tera aekan aomata aikai a na rangi ni buakaka riki ni maeka ma te . . . Atua [nakon] te maeka ma aomata ake a buakaka i moone"? (Tara Moomon 9:3–5.) Tera ae e reireiaki ni Moomon 9:6 ibukin te bwai ae ti riai ni karaoia n te aro are ti na kona ni maeka iroun te Atua? (Tara naba D&C 121:45.)
- Kaoia aman kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu mani koroboki aika a tabu aikai: 2 Nibwaai 28:2–6; Moomon 9:7; Rongorongan —Iotebwa Timiti 1:17–19, 21–22; ao Taekan te Onimaki 1:7 (tara "Katauraoi," aitam 3). A kanga kiibu aikai ni iai irekerekeia teuana nakon teuana? Tera ae e taekinna Moronaai nakoia aomata ake a aki kakoauaa ana bwaintituaraoi te Tamnei? (Tara Moomon 9:8–10.)
- Nakoia te koraki ake a kakoauaa bwa te Atua e aki manga karaoi kakai, e taku Moronaai, "N na kaotia nakoimi bwa Atuan te kaikai" (Moomon 9:11). Tera ae e reiakinna ni kaotia bwa te Uea bon Atuan te kakai? (Tara Moomon 9:11–17, are e kakimototoaki n te iteraniba ae imwiin aei. Taekinna bwa reirei aikai e kakimototoa taekan te babaire ibukin kaboon maiura.)
 - a. Ni karikan karawa, te aonaaba, ao bootanaomata (Moomon 9:11–12, 17).
 - b. Te Bwaka (Moomon 9:12).
 - c. Kaboan maiura rinanon Iesu Kristo (Moomon 9:12–13).
 - d. Te mangauti ibukiia aomata ni kabane (Moomon 9:13).
 - e. Okiia aomata ni kabane nako matan te Uea bwa e na motikaki taekaia (Moomon 9:13–14).
- E tarai "kakai aika korakora aika a mwaiti" ake a karaoaki iroun Iesu Kristo ao Ana Abotoro (Moomon 9:18). Baikara riki kakai ake e karaoi Iesu ao Ana Abotoro ake a tia ni kaungaa nanom?
- Tera ae e karika tokin taian kakai ibukiia aomata tabeman? (Tara Moronaai 9:20.) Baikara kanikina aika a waaki n tou mwiia te koraki ake a kakoauaa Kristo? (Tara Moomon 9:21–25.)
- Ngkana iai temanna ae tuangko bwa te Uea bon tiaki Atuan te kakai, ko na kanga ni kaeka? Baikara bwaai aika ko tia n noori aika ko kona ni taekinna ma ni kakoaua bwa te Uea bon Atuan taiani kakai?
- E kaungai nanora Moronaai bwa ti na "aki nanououa, ma ti na kakoaua" (Moomon 9:27). Inanon boong aikai, te Burabeti ae Iotebwa Timiti e katanoata, bwa "Ike e mena iai te nanououa, ao n te tabo anne akea iai mwaakan te onimaki" (*Lectures on Faith* [1985], 46). Tera ae ti kona ni karaoia bwa ti aonga n tokanikai iaon nanououara?

E taku Iotebwa Timiti n ana reirei: “Te koraki ake a atai mamaraia ao aroia ni kona ni bure a na bon nanououa n te kamaiuaki ngkana arona bwa tiaki anne aia iango are e reke irouia ibukin ana kabanea n tamaroa te Atua, are e baenikai unna ma n tataona nanona, ao ma ni kaakabwarai buure, ao ma ni kabwarai ana bure te buakaka, riaoan te tua, ao te bure. Te iango ibukin koaua aikai e kanakoa te nanououa, ao e karekea te onimaki ae moan te korakora” (*Lectures on Faith*, 42).

Kabaneana

Ngkana ko tuai mani karaoia, tuangia kaain te kiraati bwa a na wareka Moomon 9:27. Taekinna bwa e ngae ngke e a tia ni kauringiira Moronaai ibukin ana motikitaeka te Atua, e kakoaua naba bwa te Uea bon “Atuan taian kakai,” are e karokoa nakoira ana Mwakuri ni Kamaiu “kaboan maiuiia aomata” (Moomon 9:11–12).

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairi te Tamnei.

“A Tuai ma ni Kakoauuaai Aomata N Aron Ae Kam a tia ni Karaoria”

Reirei
45

Ita 1–6

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati bwa a na oota n ana katoto tarin Iareta bwa e kanga te onimaki ni kona n anganiira te kona n rin ni maeka ma te Uea n aki toki.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tatato ibukin koroboki aika tabu aikai:<ol style="list-style-type: none">a. Itaia 1. Te Uea E kariaia ana bubuti tarin Iareta ao E berita bwa e na kairia Iaretaite nakon te aba ni berita..b. Itaia 2. Iaretaite a moana mwanangaia nakon te aba ni berita.c. Itaia 3. Tarin Iareta e noora Iesu Kristo.d. Ita 4. Moronaai e kaini ana koroboki tarin Iareta ni karokoa a rairi nanoia Tientaire ao ni kammwakura aia onimaki.e. Ita 6:1–12. A mwananga Iaretaite nakon te aba ni berita, ao ngke a roko n te aba ni berita ao a kamoamoa te Uea ibukin ana tangira ao ana akoi iaoia. <ol style="list-style-type: none">2. Wareware riki: Karikan bwaai 11:1–9; Motiaeae 8:7–11.3. Ngkana e tauraoi Tamnein Tarin Iareta ngke e Noora Tabonibain te Uea, katauraoia ni kabongana n tain te reirei (62478; Te Kete n Tamnei ibukin te Eungkerio 318).

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo	Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai. Taekina te rongorongo aei nakoia kaain te kiraati: “Ngke I maeka iaon Kirtland ao Unimwaane Reynolds Cahoon iai natina te mwaane are e bungiaki. N te bong teuana ngke e rirakin ana mataroa Beretitenti Iotebwa Timiti, e wetea te Burabeti ao e tuangnga bwa e na kakabwaia ao e na arana te merimeri. Iotebwa e karaoa are e tangiria ao e angan te ataeinimwaane arana ae Mahonri Moriancumer. Ngke e tia ni kakabwaiaa e kawenea te ataei iaon te kainiwene, ao e rairaki nakon Unimwaane Cahoon ma n taku, ‘Te ara are I a tia n angan natim te mwaane bon aran tarin Iareto; are e a tibwa tia ni kaotia [ke ni kaokia] nakoia te Uea.’ Unimwaane William F. Cahoon . . . e ongo ana taeka te Burabeti ngke e taekina te taeka aei nakon tamana; ao aio bon te moan tai are e ataaki iai aran tarin Iareto inanon te Ekaretia inanon boong aikai” (George Reynolds, “The Jaredites,” <i>Juvenile Instructor</i> , 1 Meei 1892, 282).
---------------------------------------	---

Kabwarabwara bwa te reirei aei e maroroakina taekan tarin Iareto, ae Mahonri Moriancumer, are e taekinna te Uea, “Akea te aomata ae e a tia ni kakoauuaai n ai arom” (Ita 3:15). Ibukin ana onimaki, Iaretaite a kakabwaiaaki bwa e na kawakinaki aia taetae imwiin te taua are Bwabera, ao a kairaki ma ni kawakinaki nakon te aba

ni berita. Ana katoto e kona ni karikirakea ara atatai ibukin kakawakin ao mwaakan te onimaki.

Tataro mwaaka n rinei wareware man booki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man koroboki aika tabu.

1. Te Uea E kariaia ana bubuti tarin Iareto.

Maroroakina Ita 1. Kaoia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati. Kabwarabwara bwa te burabeti ae Ita e koroboki n aia rekooti Iaretaite, ake a kitana Bwaburon ngke e kamangaoa aia taetae aomata te Uea ake a kataia ni katea te taua ae Bwabera (Ita 1:33–43; tara naba Karikan Bwaai 11:1–9). E koroboki n te rekooti aei Ita inanon 24 bwatua aika koora, ake a manga kuneaki rimwi riki irouia ana aomata Rimwaai (Motiaeaa 8:7–11). Ana boki Ita iai inanona ana kakimototo Ita ioun Moronaa ao ana rekooti Ita.

- Ngke a uamae nako aomata ao aia taetae e a kamangaoaki, Iareto e tuanga tarina bwa e na nakon te Uea. Te aeka n aomata tera teuiae tarin Iareto? (Tara Ita 1:34.)
- Ni kaekaan te bubuti mairoun Iareta, tarin Iareta “e tangi nakon te Uea” (Ita 1:34–39). Tera te kaokoro imarenan “te tangi nakon te Uea” ao ti atongan taian tataro? Tera ae ti kona ni karaoia ni karika ara tataro bwa e na nako raoi riki? (Tara Aramwa 34:17–28.)
- Ni katoaa te tai are e tataro iai tarin Iareta, te Uea “e nanoangaia” ma ana aomata (Ita 1:35, 37, 40). Ko na kanga n namakina ana nanoanga te Uea ni kaekaan am tataro?
- Baikara katauraoi ake e tuangiia iai aomata te Uea bwa a na karaoia? (Tara Ita 1:41–42.) Tera bukina ngkai e berita te Uea bwa e na kairia Iaretaite nakon te aba ni berita? (Tara Ita 1:43. Uringa ana taeka te Uea: “Kam a tia n tang nakoiu inanon te tai ae abwaabwaki.”) Tera ae ti kona n ataia man te katoto aei ibukin mwaakan te tataro?

2. Iaretaite a moana mwanangaia nakon te aba ni berita.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Ita 2.

- E berita te Uea bwa e na kairia Iaretaite nakon “te aba ni berita, are bon te rinerine ae raka riki arona nakon rinean aaba nako ni kabane” (Ita 2:7). Ibukin antai are e tia iai te Uea ni kawakina te aba ae rineaki anne? (Tara Ita 2:7.) Tera te kauring are e a tia te Uea n angan tarin Iareta ni kaeineti ma te aba ni berita? (Tara Ita 2:8.)
- Tera are e taekinna Moronaaibukin ana babaire te Atua ni kaeti ma te aba ni berita? (Tara Ita 2:9–12. Taekinna bwa te kauring ao te berita e karaoaki ibukiia aomata ni kabane ake a na kaaina Amerika, ma tiaki ti Iaretaite.)
- Ngke a roko n te aba, a katei aia umwa n rianna Iaretaite ao a tiku ikekei inanon aua te ririki (Ita 2:13). N tokin aua te ririki, e taetae te Uea ma tarin

Iareta. Bukin tera e katuaeaki iroun te Uea? (Tara Ita 2:14.) Bukin tera n tabetai ti aki tabeakina wewetean te Uea?

- E raira nanona tarin Iareto ao e moana kabaean taian raita ni borau i nuukan marawa (Ita 2:15–17). Baikara kangaanga ake e boo mangaai tarin Iareto imwiin tian kabakin taian raita? (Tara Ita 2:19.) Tera te bwai are e tuangaki iai tarin Iareta iroun te Uea bwa e na karoia bwa e aonga n rin te eea inanon taian raita? (Tara Ita 2:20.)
- Tera ana kaeka te Uea ngke e titirakinna tarin Iareta bwa e na kanga ni kaota nanon taian raita? (Tara Ita 2:23–25.) Tera ae ti kona n ataia man ana kaeka te Uea (Tara te taeka ae inano aei.) Bukin tera e kakawaki bwa ti na karoao ara kabanea ni kona ni ikotaki nakon bubutian te Uea ibukin te ibuobuoki?

E taku Unimwaane Russell M. Nelson bwa e a tia n ongoongo ni mwaitin te tai mairoun Beretitenti Gordon B. Hinckley n taekina ae kangai, “I aki ataia bwa N na kanga ni katia karoan te bwai teuana ma ti ngkana I katorobubua ma ni bubuti ibukin te ibuobuoki ao imwiina N na teirake iaoni waeu ma n nako ni mwakuri” (man te Conference Report, Okitobwa 1997, 18; ke *Ensign*, Nobembwa 1997, 16).

- E kanga am iango n aron te kangaanga ibukin kaotaan nanon taian raita ni buoka tarin Iareto n rikirake? A kanga taian kangaanga inanon maiura ni buokiira?

3. Tarin Iareto e noora Iesu Kristo.

Wareka ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Ita 3.

- E kanga tarin Iareto ni uotaarake te kangaanga bwa e na kakaeaki angana ni karekeaki te oota inanon te raita? (Tara Ita 3:1–5.) E kanga te baei ni kaota ana nanorinano ao ana onimaki? (Ko na bae n tangiria ni kan tuangiia kaain te kiraati bwa a na kinai taeka ke mwakoro n taeka ake a taekinaki iroun tarin Iareto are e kaota ana nanorinano ao ana onimaki.)
- Ngke e a bane ana taeka Iareta, ao te Uea e riangi atiibu teuana imwiin teuana n taboni baina (Ita 3:6). Bukin tera e rangi ni maaku tarin Iareta ngke e noora tabonibain te Uea? (Tara Ita 3:6–8. Ngkana ko kamanena tamnein tarin Iareta ngke e noora tabonibain te Uea, kateia ngkai.) Tera are e taku te Uea ibukin ana onimaki tarin Iareta? (Tara Ita 3:9.)
- Tera te titiraki are e titiraki iai te Uea imwaain kaotan Rabwatana nakon tarin Iareto? (Tara Ita 3:11.) E kanga ana kaeka tarin Iareto ni kamataata aron korakoran ana onimaki? (Tara Ita 3:12. E kariaia ana taeka te Uea imwaain raoi are e a tia n ongo irouna.) Tera ae e kona ni karoaoaia n toua mwiin ana katoto?
- E kanga te Uea ni kabwarabwara Arona nakon tarin Iareto? (Tara Ita 3:13–14. Ko bae n tangiria ni kan tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu aikai ni kabaibati.) Tera ae e riai ibukin tarin Iareto bwa e na mena iroun te Uea? Tera te bwai ae e riai ibukira bwa ti na kona ni mena iroun te Uea n aki toki?
- Tera ae kaotia te Uea nakon tarin Iareto? (Tara Ita 3:15–18, 25–26.) Tera are e tuanga tarin Iareto iai te Uea bwa e na karoia imwiin tiana n noori bwaai aikai? (Tara Ita 3:21–24, 27–28; 4:1.)

4. Moronaai e kainii ana koroboki tarin Iareata.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Ita 4.

- E kanga Moronaai ni kabwarabwara ana kaotioti tarin Iareta? (Tara Ita 4:4.) Tera are e tuanga Moronaai te Uea bwa e na karaoia ma ana rekooti tarin Iareta ao taan raitaeka? (Tara Ita 4:3, 5.) N ningai are ti kona iai ni karekei rekooti aikai? (Tara Ita 4:6–7. Ti na kona ni karekei ngkana iai ara onimaki ae korakora n ai aron ana onimaki tarin Iareta ma n kona ni kaitiakaki.)
- Tera ae reiakinna te Uea ibukia te koraki ake a kakewei Ana taeka ni boong aika kaitira? (Tara Ita 4:8, 10, 12.) Baikara kakabwaia aika a na roko nakoia te koraki ake a kakoaua ana taeka te Uea? (Tara Ita 4:11.) Ni kawai raa aika e buokiko iai te Tamnei ae Raoiroi n ataia bwa a koaua ana taeka te Uea?
- Te Uea e kaungai nanoia Tientaire ao te bata ae Iteraera bwa a na nakoina ma ni karekei kakabwaia aika kakawaki ao rabakau (Ita 4:13–14). Tera are E taku bwa ti riai ni karaoia bwa ti aonga ni kawaria? (Tara Ita 4:15, 18.) Baikara kakabwaia are E berita nakoia te koraki ake a karaoi bwaai aikai? (Tara Ita 4:15–19.)

5. Iaretaite a mwananga nakon te aba ni berita.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Ita 6:1–12. Kabwarabwara bwa kiibu aikai a reitaa nako ana rekooti tarin Iaretaite ngke a tabe ni mwananga nakon te aba ni berita. Maroroakinna bwa a kanga Iaretaite ni mwananga nakon te aba ni berita ni kona n ti tebo ma mwanangara rinanon te maiu aei.

- Te Uea e kariki atiibu ake inanon te raita “n oota inanon te roo, te anganlia mwaane, aine, ao ataei te ota” (Ita 6:3). Tera te “Ota” are E a tia te Uea ni katauraoia ibukira ngkai ti mwananga rinanon te maiu?
- Tera ae a karaoia Iaretaite imwiin tiaia ni katauraoi bwaai ni kabane ake a kona ibukin mwanangaia? (Tara Ita 6:4. A katuka aia mwioko nakon te Uea.) Ti na kanga ni kaota te aeka ni mwioko ae ti te aekana ma aei inanon te Uea?
- Ngke e kare te ang ao Iaretaite a uotaki nako, tera ae a karaoia inanon te ngaina ao te bong? (Tara Ita 6:8–9.) Baikara kawai tabeua aika ti kona n anga kamoamoaan te Uea iai?
- Tera ae a karaoia Iaretaite ngke a roko n te aba ni berita? (Tara Ita 6:12.) N te kawai raa ae ti te arona iai te bwai aei ma okira nakon Tamara are i Karawa?

Kabaneana

Wareki taeka aikai mairoun Unimwaane Jeffrey R. Holland:

“Tarin Iareta e kona n ae e aki karekea te onimaki ae korakora irouna, ma kakoauan te Atua irouna e aki kamanenai katoto ni kawai. Iai n te bwai anne te kaantarninga ni kabane ibukira ni kabane. Ana onimaki bon akea te nanououa iai ke tiana. . . . N teuana te tai ao ibukiia ni kabane e katanoataaki bwa aomata aika boni kangai naba ma te mwakuri are a kataaki iai a kona n raeua te roki ibukin te aki kakoaua ao n rin n te tabo are akea tokin te maiu iai” (*Christ and the New Covenant* [1997], 29).

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairi te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana te iango aei bwa kanoan te reirei.

Reirei man Ita 5

- Nakon antai are kanakoaki nakoina Ita 5? (Iotebwa Timiti.) Antai taan kakoaua ake teniman ake e taekinna Moronaai n Ita 5:3? (Oliver Cowdery, David Whitmer, and Martin Harris. Tara aia Koaua Taan Kakoaua ake teniman ni kabwarabwaraan te bwain reirei n Ana Boki Moomon.) E kanga n tia ni buokiko aia koaua Taan Kakoaua ake Teniman n Ana Boki Moomon?

“A Bane Bwaai ni Kakoroaki Bukiia Man te Onimaki”

Ita 7–15

Kaantaninga	Te buokiia kaain te kiraati n ataa kakawakin kammwakuran te onimaki, te nanorinano, ao te ongeaaba nakon aia taeka n reirei burabeti.
Katauraoi	<p>Wareki, iangoia raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai</p> <ul style="list-style-type: none">a. Ita 12:1–22. Moronaai e kabwarabwara kakawakin te onimaki ao e anga taian katoto ibukin mwaakan te onimaki.b. Ita 12:23–41. Te Uea E reireina Moronaai bwa E na anganiira kabwakara ake ti na kona n nanorinano iai. Moronaai e tuangiira bwa ti na “ukoukora Iesu aei, are a tia burabeti ao abotoro ni korea taekana.”c. Ita 13:1–12. Moronaai e tau mwiin ana taetae ni burabeti Ita ni kaeti ibukin taekan te aba ni berita.d. Ita 13:13–15:34. Moronaai e taua mwiin ana rongorongo Ita ibukin kamaunaan te botanaomata ae Iaretaite.
Aron Waakinan te Reirei	<p>Mwakuri ibukin Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.</p> <p>Kairan te Kakauongo</p> <p>Tuangii kaain te kiraati bwa a na wareka Motiaeae 8:8–9, 12, 19; 28:17–19.</p> <ul style="list-style-type: none">• Te rekooti raa ae e nanonaki ikai? (Ana rekoote Iaretaite, are e kakimototoaki iroun Moronaai n ana boki Ita.) Tera mwiin ongoraeakinan te rekooti aei nakoia ana aomata Motiaeae? Bukin tera ko taku bwa e kakawaki ibukira bwa ti na wareka te rongorongo aei? <p>Kabwarabwara bwa te reirei aei e maroroakina rongorongoia Iaretaite man rokoia n te aba ni berita nakon kamaunananakoia inanon rooro rimwi riki. E ngae n anne ma rongorongan kamaunananakoia e rangi ni kananokawaki, ngaira, n ai aroia ana aomata Motiaeae, ti kona n kukurei n te rabakau are e anganiira te rekooti.</p>
Maroroakinan Koroboki Aika Tabu ao Kabonganakia	Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man koroboki aika tabu.

1. Moronaai e kabwarabwara aron kakawakin te onimaki.

Kabwarabwara bwa imwiin rokoia n te aba ni berita, Iaretaite a moanna n “rikirake mwaitiia . . . ao n rikirake ni korakora iaon te aba” (Ita 6:18). Ngke a mate Iareto ma

tarina , e rineaki te uea bwa e na kairia aomata (Ita 6:21–30). Ita 7–11 e tau mwiin tokanikaia kiing aika a etieti ao aika buakaka, rikirake mwakuri ni karaba ibuakoia aomata, ao aia reirei nako burabeti ake a weteaki bwa a na reiakina taekan te rairannano nakoia Iaretaite (tara te moan ao te kauoua man iango riki tabeua ibukin te anga reirei ibukin maroro riki ibukin Ita 7–11). Ita 12 e moana rongorongon ana reirei Ita, are bon temanna mai buakoia burabeti akekei.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Ita 12:1–22.

- E kauringia aomata Ita bwa a na kakoauaa te Atua, ngke e taku “man te onimaki a kakoroaki bukin bwaai ni kabane” (Ita 12:3). E kanga Ita ni kabwarabwarai taekaia te koraki ake a kakoauaa te Atua? (Tara Ita 12:4.) E kanga te onimaki ao te kaantaninga ni kona n riki bwa te angkaa ibukira? Baikara katoto tabeua are e na kaotia iai bwa e kangaa te onimaki ni kairiira nakon mwakuri aika raoiroi ake a neboa te Atua?
- Ita e taetae ni burabetiia taekan “bwaai aika a kakannato ma ni kamiimi” nakoia aomata, ma a aki kakoauaa. Bukin tera? (Tara Ita 12:5.)

Tuangii kaain te kiraati bwa a na iangoi taai ake a kakabwaiaaki iai ke aomata tabeman riki ibukin iriirakin taeka n reirei mairouia burabeti e ngae ngkana a aki kona n “noora” ke n atai kaantaninga ibukin te taeka n reirei. Kaoia bwa a na tibwauai taian katoto ngkana a riai.

- E koreia Moronaai bwa aomata a na aki kakoauai ana taetae ni burabeti Ita ibukina bwa aki kona n noori. Imwiina ao e kabwarabwara te onimaki Moronaai ao e anga katoto ibukina. E kanga ni kabwarabwara te onimaki? (Tara Ita 12:6; tara naba Ebera 11:1; Aramwa 32:21.) Tera am iango n nanon te taeka ae “akea te kakoaua ae ti karekea ni karokoa mwiin katakin [ara] onimaki”? (Ita 12:6; tara naba Ita 12:29–31; D&C 58:2–4). Ni kawai raa ake a tia ni kakorakoraaki ao ni kamatoaaki iai ami onimaki n taiani kataaki?
- Moronaai e karinanii taekan bwaai aika a tia n riki ma ni mwiin te onimaki. Baikara bwaai ake e korei ni karinani? (Tara Ita 12:7–22. Korei ni karinanii aia kaeka kaain te kiraati iaon te burakibooti. Katautaua naba, bwa kaain te kiraati a mwaakena te taeka ae *onimaki* ni katoaa te tai are e kaoti inanon kiibu aikai.) Baikara katoto riki tabeua man koroboki aika tabu are e a tia ni kaotia nakoim mwaakan te onimaki?
- E taku ana reirei te Burabeti ae Iotebwa Timiti, “Ti karekei kakabwaia ni bwain te aonaaba ni kabane man te onimaki are ti karekea, [ao] ai ti te arona naba bwa ti karekei kakabwaia n tamnei ni kabane man te onimaki are ti karekea.” (*Lectures on Faith* [1985], 3). Baikara kakabwaia tabeua aika ko a tia ni karekei ibukin te onimaki? (Ko na bae n tangiria ni kan tuangii kaain te kiraati bwa a na iangoa te titiraki aei nakon kaekaana ni kabaibati.)

2. E reireina Moronaai Te Uea bwa E na anganira te mamaara are ti na kona n riki iai n nanorinano.

Wareki ao maroroakin kiibu aikai man Ita 12:23–41.

- Tera te bwai ae e tabeainga iai nanon Moronaai ibukiia Tientaire bwa a na kanga ni karekei ana rekooti? (Tara Ita 12:23–25.) Tera ana kaeka te Uea? (Tara Ita 12:26.) Bukin tera e kakawaki warekan ana taeka Moronaai—ao koroboki aika tabu—ni kabane—ma te nimamannei?

Tuanga temanna kaain te kiraati bwa e na wareka Ita 12:27 ni kabaibati. Kaira aia kakauongo kaain te kiraati nakon ana berita te Uea nakoia te koraki ake a kananorinanoia ao ni karekea onimakinana (“Imwiina N na karaoi bwaai aika a mamaara bwa a na riki ni korakora nakoia”). Tuangiia kaain te kiraati bwa a na iangoi katoto ibukin te berita aio bwa e na tia ni kakoroaki bukina inanon koroboki aika tabu, maiuia, ke maiuia tabeman. Tuangiia bwa a na taekin tabeua katooto aikai.

- Moronaai e korei baika a kakawaki n te onimaki, kaantaninga, ao te tangira ae itiaki (Ita 12:28–34). A kanga anua ni maiu aikai ni uotiira nakon Kristo?
- Moronaai e kauringiira bwa ti na “Ukoukora Iesu aei are a tia burabeti ao abotoro ni korea taekana” (Ita 12:41). Ni kawai raa are ti na kona iai ni “ukoukora Iesu” ni boong aikai? Tera are e berita iai te Uea ibukiia te koraki ake a karaoa aei? (Tara Ita 12:41.) Bukin tera ti kainnanoa ana akoi te Atua ao Natina?

3. Moronaai e korei ana taetae ni burabeti Ita ni kaeti ma te aba ni berita.

Wareki ao maroroakina Ita 13:1–12.

- Tera ae e taetae ni burabetiia Ita ibukin Ierutarem ae Boou? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka Ita 13:2–12 ni kakaei reeve ibukin te titiraki aei; tarai naba baika a karinanaki aika inano aikai.)
 - a. Ierutarem Nikawai (“man te tabo are e [roko] mai iai Riaai”), e na “manga kateaki riki, te kaawa ae tabu nakon te Uea” (Ita 13:5). E na karaoaki aei irouia ana kariki Iuta imwaain te Kauaoki.
 - b. Imwaain te Kauaoki, “Ierutarem ae boou e riai ni kateaki iaon te aba aei [ae Amerika]” (Ita 13:6). Ierutarem ae Boou e na riki bwa te kaawa ae tabu are e na kateaki irouia nikiraia kaain te bata ae Iotebwa (Ita 13:8).
 - c. Ana Kaawa Enoka e na ruo mai karawa ao e na riki bwa mwakoron Ierutarem ae Boou (Ita 13:3, 10; tara naba te Kaotioti 21:2, 10). E na riki aei imwiin te Kauaoki.
- E kanga Moronaai ni kabwarabwarai taekaia te koraki ake a na tau ni maeka inanon kaawa aika tabu aikai? (Tara Ita 13:10–11.) Tera nanon te taeka ae “kaitiakaki n raraan te tiibu te tee?”? (Ni kaitiakaki man te bure rinanon Ana Mwakuri ni Kamaiu Iesu Kristo.)

4. E riki te bobuaka ae korakora iaon te aba ni kabutaa. A kamaunaaki te botanaomata ae Iaretaite.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Ita 13:13–15:34. Kabwarabwara bwa aomata a tewenakoa Ita ao e karaoi nikiran ana rekooti ngke e karabai inanon te bwanga-ni-matang n te bwaa (Ita 13:13–14). N te tai ae waetata ao aomata a kamangaoaki n taian bobuaka ao mwakuri ni karaba.

- Inanon te kauoua n ririki are e meaka iai Ita n te bwanga ni matang n te bwaa, e roko ana taeka te Uea iouna. Tera ae e tuangnga te Uea bwa e na karaoia? (Tara Ita 13:20–21.) E kanga Koriantamwa ni kaeka ana taetae ni burabeti Ita? (Tara Ita 13:22.)

Kabwarabwara bwa Ita 13:23–15:28 e kamataata aron reitinakon te tiriaomata bwa kurubu aka a kakaokoro a ukoukora karekean mwaakaia. Mirion mwaitia Iaretaite aika a tiringaki n taian bobuaka. E ngae ngke e konaaki Koriantamwa

ni bobuaka aika a bati ao e ikoaki inanon tabeua te tai, ma e aki mate. Ni kaan nakon kabanean ke tokin te rekooti, Koriantamwa ao Tiiti a botia aomta ni kabane ibukin te kabanea ni bobuaka. Imwiin tabeua boong ni buaka, bon ti Koriantamwa ao Tiiti aika a tiku ni maiu.

- E kanga te bobuaka n toki? (Tara Ita 15:29–32.) E kanga n riki bwa kakoroan bukin ana taetae ni burabeti Ita? (Tara Ita 13:20–21.)
- Tera ae ti kona n ataia man aia rekooti Iaretaite ibukin kakawakin te rairannano imwaain are ti iraraang nako ni karaaoan te bure korakora? (Tara Ita 15:1–5, 18–19; tara naba Ereman 13:32–33, 38.) E kanga te bure n tiana aron ara rinerine?
- Baikara bwaai tabeua aika iai te booraoi iai imarenan rongorongoia Nibwaite ma rongorongoia Iaretaite? Tera te bwai ae ti kona n ataia man rongorongoia botanaomata ngkoa aikai?

Kabaneana

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairi te Tamnei.

**Iango Riki
Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Bwaai n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana teuana ke e mwaiti riki man iango aikai bwa kanoan te reirei.

1. Kakawakin ririmwiaia burabeti

Taekinna bwa rongorongoia Iaretaite e anganiira katoto aika mwaiti n aron ae a karinanaki i nano ikai:

- a. A riki aomata ni buakaka
- b. Burabeti a weteia aomata nakon te rairannano
- c. Aomata a butimwaiia burabeti ao a kakabwaiaaki, ke a rawa irouia burabeti ao a moanna n rootaki ni mwiin aia buakaka.
- d. Ni kaekaan mwiin bwaai aika a tia n riki, ao aomata a rairi nanoia ao n rimwiaia burabeti, ke a bon waaki nako naba inanon te buakaka nakon kamaunaaia.

Ko na bae n tangiria ni kan maroroakin katoto aikai n aroia aei inanon Ita 7:23–27; 9:23–35; 11:1–8, 11–14, 19–23.

2. Moronaai e kauring nakon totokoan mwakuri ni karaba

Imwiin maten Iareto ao tarina, a tautaekanaki aomata mairouia uea aika a ikaruoruo temanna imwiin temanna. Mani maten te roro, teuana nakon te roro teuana, te kaiangatoa bwa antai te uea are imwiina e rikirake ni korakora. Ngke e tabe n rikirake te kauntaeka aei, Natin Iareto te aine e karaoa te babaire bwa e na karika tamana bwa te uea (Ita 8:8; kauringiia kaain te kiraati bwa te aomata ae arana Iareto n te rongorongo aei bon kanoan ana kariki Iareto are e kona n nooraki n Ita 1–6).

- Tera te babaire are e karaoria natin Iareto ae te aine bwa e na karika tamana bwa te uea? (Tara Ita 8:9–12.) E kanga te babaire aei ni moani mwakuri ni karaba iaon te aba? (Tara Ita 8:13–18.)

- Tera are e reiakinna Moronaai ibukin kakamakun mwakuri ni karaba? (Tara Ita 8:21–22.) Bukin tera e karin bwaai aikai n ana rekooti? (Tara Ita 8:23, 26.) Ti na kanga ni kona ni kinai mwakuri ni karaba ao ni kawakiniira mai iai? (Tara Ita 8:23–25.)
3. “Ibukina ngkai ko a tia n noori mamaram ko na riki ni korakora” (Ita 12:37)
- Ngke e katauraoia Hyrum Smith bwa e na nakon te karabuti are i Carthage, are e tiringaki iai ma te burabeti ae Iotebwa Timiti, e wareka Ita 12:36–38 ao e rukurukum baana (D&C 135:4–5). Tera te rau ae a anga kiibu aikai? Baikara kiibu ke wareware man koroboki aika tabu aika a tia ni kakorakoraira ni kamweraoira?

“Bwa A na Kawakinaki inanon te Kawai ae Eti”

Reirei
47

Moronaai 1–6

Kaantaninga	Te karikirakea aia atatai kaain te kiraati n taian otenanti n te euangkerio ao ibukin kainnanoan kakorakoraan temanna ma temanna.
Katauraoi	<ol style="list-style-type: none">1. Wareki, iangoi raoi, ao tataro ibukin koroboki aika tabu aikai<ol style="list-style-type: none">a. Moroni 1. N reken maiuna man kamaunananakoia Nibwaite, Moronaai e reita nako ana koroboki. E riai n tiku ni karaba ibukina bwa e rawa ni kakewea Kristo.“b. Moronaai 2–5. Moronaai e anga reirei ibukin taian otenanti n te euangkerio aika a bongana.c. Moronaai 6. Moronaai e kabwarabwarai baika a tangiraki ibukin beebani kaainakin te Ekaretia ao kainnanoan kawakinan te rekooti ao te iraorao.2. Wareware riki tabeua: “Iango Tabeua iaon taian Tembora, Kateimatoaia Taan Rairaki, ao Mwakuri ni Mitinare” (Gordon B. Hinckley, <i>Ensign</i>, Nobembwa 1997, 49–50; tara naba Conference Report, Okitobwa. 1997, 68–73); “Kawakinaia Taan Rairaki aika A Tibwa Rairaki” (Carl B. Pratt, <i>Ensign</i>, Nobembwa 1997, 11–12; tara naba Conference Report, Okitobwa 1997, 11–13).
<hr/>	
Aron Waakinan te Reirei	
Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo	Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na iangoa te kabanea n tai are a ira iai bootakin te toa n te uuote ke mwaanga tabeua riki irarikin aia uuote ke aia mwaanga. <ul style="list-style-type: none">• Baikara bwaai aika ti te arona ni bootakin te toa are ko nako iai n te Ekaretia? (A kona reeve n rin ibuakon reeve aika te tataro, te anene n taromauri, kakabwaiaan ao kanakin te toa, te anga ana bwaintituaraoi te Tamnei ae Raoiroi nakoia naake a tibwa rairaki, ao kabanean te kaoti koaua ke taian taetae n aran Iesu Kristo.) Bukin tera e kakawaki bwa ti na katiteuanaaki ni bwaai aikai?
	Kabwarabwara bwa te reirei aei e maroroakina taekan ana anga reirei Moronaai ibukin otenanti n te euangkerio tabeua—te anga ana bwai n tituaraoi te Tamnei ae Raoiroi, katabuaia ibonga ao taan reirei, katabuan te toa, ao te bwabetito—bwa mwakoron te Ekaretia are e a tia ni kaokaki ni boong aikai. Ana reirei a kona ni buokiira n noora waakinan nako taian otenanti ae ti te arona inanon te Ekaretia ae waaki ni boong aikai are e a kaman karaoia te Tia Kamaiu n taai ake ngkao. A buokiira naba ni kakoroi bukin mwiokoara ngkai ngaira kaain te Ekaretia ni kakorakoraia ibon irouia temanna nakon temanna ni “kawakinii[ra] inanon te kawai ae eti” (Moronaai 6:4; tara naba 2 Nibwaai 25:28–29).

Maroroakinan
Koroboki Aika Tabu
ao Kabonganakiia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man koroboki aika tabu.

1. N reken Maiuna mani kamaunaaia Nibwaite, e reitaanako ana koroboki Moronaai.

Wareka ao maroroakinai Moronaai 1. Kabwarabwara bwa Moronaai e a tia ni kakoaua bwa kakimototoan ana rekooti Ita iouna e na riki bwa ana kabanea ni koroboki. E ngae n anne, ibukina bwa e tuai ni mate, e reitanako ana koroboki.

- Titirakiniia kaain te kiraati bwa a na wareka Moronaai 1:1–4 ni kabaibati. Baikara kangaanga ake e boo ma Moronaai ngke e korea te mwakoro aei? (Tara Moronaai 1:1. E tiku n ti ngaia ao ma ni karabaraba mairouia Remwanaite.) Bukin tera ngkai a na tiringnga Remwanaite? (Tara Moronaai 1:2–3.) Tera ae e kaotia te baei nakoira ibukin ana onimaki Moronaai? Ti na kanga ni kona ni karikirakea te koaua ae matoatoa ibukin Iesu Kristo?)
- Bukin tera e waakina nako ana koroboki Moronaai? (Tara Moronaai 1:4. Taekinna bwa a ngae Remwanaite ake a maiu ma ngaia ni kan tiringnga, ma Moronaai e reitaa nako tabeaiangan nanona ibukiia aia kariki.)

2. Moronaai e anga reirei ibukin bonganan taian otenanti n te euangkerio.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Moronaai 2–5. Kabwarabwaraa bwa Ana Boki Moomon e reireiniira ibukin kakawakin taian otenanti n te euangkerio. E ngae n anne, ma ni karokoa ana boki Moronaai, e rangi n uarereke are e koreaki ibukin aron karaoan taian otenanti. Maroroakinna bwa e kanga Moronaai ni karikirakei ara atatai ibukin aron karaoan taian otenanti n te Ekaretia are rimwoa.

Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareka Moronaai 2 ni kabaibati, are e kabwarabwarai taeka ake e taekin te Tia Kamaiu nakoia reirei ake Nibwaite ngke e katokai baina iaoia. Korea te atu ni iango ae kangai Te Anga Ana *Bwaintituaraoi te Tamnei ae Raoiroi* iaon te burakibooti.

- E kanga te Tia Kamaiu n tuangia Ana reirei bwa a na anga Ana bwaintituaraoi te Tamnei ae Raoiroi? (Tara Moronaai 2:2. Iaan te atu ni iango iaon te burakibooti, korea ae kangai *Man te katoka bai n aran Iesu Kristo.*)

Tuangia kaain te kiraati bwa a na wareka Moronaai 3 ni kabaibati, are e kabwarabwaraa bwa a na kanga ana reirei ni katabuia ibonga ao taan reirei. Korea te atu ni iango ae *Katabuaia Ibonga ao Taan Reirei* iaon te burakibooti.

- Tera te bwai are a katabuaki nakoia ibonga ao taan reirei bwa a na karaoia? (Tara Moronaai 3:3. Iaan te kauoua n atu, korea ae kangai *Te tataekina taekan te rairannano ao kabwaraan buure.*) A kanga mwiokoaki aikai ni booraoi ma aia beku naake a tia ni karekea te nakoanibonga ni boong aikai? (Tara D&C 20:46–59.) Ti na kanga ni buokii naake e a tia n reke irouia te Nakoanibonga ae te Aaron n ota ao ni kakoroi bukin aia beku are a rineaki nako iai?

Tuangia uoman kaain te kiraati bwa a na wareka Moronaai 4 and 5 ni kabaibati, are e kabwarabwara te katei n aron katabuan ke kakabwaiaan te toa. Korea te atu ni iango ae *Katabuan te Toa* iaon te burakibooti.

- Baikara berita aika tabu ake ti karaoi rinanon te toa? (Tara Moronaai 4:3; 5:2. Iaan te kateniua n atu, korea ae Uringnga, *iriiria, ao ongotaeka iroun te Tia Kamaiu.*) Tera are e berita nakoira iai ni kaboan mwiin aei? E kanga am namakin ngke ko a tia ni kana te toa ma te karinerine ao n tau ni kana te toa?
- Bukin tera mwakoro 2–5 a kakawaki ibukira n ara bong aikai? (A kona reeke n rin ibuakon reeke aikai bwa a buokiira n noora boraoi taian otenanti n te euangkerio rinanon taai aika a kakaokoro.) E kanga ni kakorakorako bwa ko na noori otenanti aika ti te arona aika a kakaraoaki inanon koron ana bong te Uea aika a kakaokoro n te Ekaretia?

3. E kabwarabwara Moronaai taekan bwaai aika a kainnanoaki ibukin Beeba ni kaainakin ao kainnanoan kawakinan te rekooti ao aro ni iraorao.

Wareka ao maroroakina Moronaai 6.

- Tera are e reiakinna Moronaai ibukin bwaai aika a kainnanoaki ibukin te bwabetito? (Tara Moronaai 6:1–3.)

Tuangia kaain te kiraati bwa a na iangoi aia katoto aomata ake a tia ni reitaanako kakoroan bukin bwaai aika a kainnanoaki aikai imwiin tian bwabetitoaia. Tuangia bwa a na taekin katoto aikai ngkana a riai.

- E reirei Moronaai bwa imwiin bwabetitoaia aomata ao n tia ni karekea ana bwai n tituaraoi te Tamnei ae Rairoi, “a warekaki ibuakoia kaain ana ekaretia Kristo; ao a tauaki araia” (Moronaai 6:4). Bukin tera ngkai a koreaki araia? (Tara Moronaai 6:4.) Antai tabena te taraia bwa kaain te ekaretia ake a maan ao naake a tibwa roko a na “Uringaki ao ma ni kamwarakeaki n ana taeka te Atua ae raoiroi”? (Katuruturua bwa ngaira n tatabemaniira nako iai ara tai ao mwiokoara. Imwiina taekina/tibwauaa te taeka ae i nano aei.)

E taku n ana reirei Beretitenti Gordon B. Hinckley: “Ngkana iai te tia rairaki are e rikirake ni mamaara ana onimaki e na bon kananokawaki tokina. Ngkana iai kaain te Ekaretia ae bwaka nakon te aki kakaonimaki bon te bwai ae e riai n rangi n tabeakinaki. Te Uea E kitaniia ruangaun ma ruaman ao e nako ni kakaea te tiibu are e bua. Tabeaiangan nanona ibukin te aomata are e a kitana te ekaretia e rangi ni korakora n te aro are E karoia bwa te boto ni iango ibukin teuana mai buakon ana reirei aika moani baan te kakannato. Ti riai ni kawakinia taan mwakuri n te Ekaretia ao naake a kaaina te Ekaretia bwa a na ataa te beku ae kabanean te raoiroi nakon te bootaki ni iraorao n te aro ae iai koauana ao kakukureina ao tamaraona nakoia te koraki ake a roko nako nanon te Ekaretia n ai aroia taan rairaki, ao ni kawariia ma te tangira te koraki ake a touaa nako nuun te aki kakaonimaki are nanona bwa a toki man irakin te taromauri ao man maiuakinan te euangkerio” (in *Church News*, 8 Eberi 1989, 6).

E taku naba Beretitenti Hinckley : “Ma ngkai e tabe n rikirake mwaitiia taan rairaki, ti riai ni karikirakei korakorara aika a uaana nakon buokaia ngkai a tabe ni kakaei kawaia. Ni kabane ngaiia n tatabeman nako a kainnanoi bwaai aika teniua: te raoraonii, te mwiokoia, ao karikirakeaia n Ana taeka te Atua ae raoiroi’ (Moronaai 6:4)” (man te Conference Report, Eberi 1997, 66; ke Ensign, Meei 1997, 47).

- Tera ae ti kona ni karaoia n toua mwiin ana taeka n reirei te Beretitenti ae Hinckley? Ko kanga n tia ni kakabwaiaaki mairouia aomata tabeman ake a tia n ururingko ma ni kakamwarakeko?
- E koreia Moronaai bwa te Ekaretia “e bobotiia ni mwaitin te tai” (Moronaai 6:5). Bukin tera? (Tara Moronaai 6:5–6.) Ti kanga ni kakorakoraaki ngkana ti aki mamamatam ao n tataro ni bootaki? A kanga bobotakin te Ekaretia n anganiira ara tai n taetae nakoira n tatabemaniira nako “ni kaeti ma maiu raoin tamnei[ra]”? Bukin tera e kakawaki bwa ti na bobotaki ni kana te toa?
- Tera are e reiakinna Moronaai bwa a kangaa bobotakin te Ekaretia ni waakinaki? (Tara Moronaai 6:9.) Tera ae e ti kona ngaira n tatabemaniira nako ni kaoa iai te Tamnei inanon ara bootaki nako?

Kabaneana

Kabwarabwaraa bwa e anga reirei Moronaai ibukin kakawakin kakorakoraan temanna nakon temanna ngkai kaain te Ekaretia ngaira. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na kakaei kawai ake a kona n “uring ma ni kamwarakeia” kaain te ekaretia ake tabeman n te uuote ke te mwaanga.

Kakoauai koaua ake a maroroakinaki i nanon te reirei, n aron ana kairiiri te Tamnei.

Iango Riki Tabeua ibukin te Anga Reirei

Bwaa n reirei aikai a buoka katautauan bairean kanoan te reirei. Tao ko na tangiria ni kan kabongana te iango aei bwa kanoan te reirei.

Buokaia tabeman bwa a na namakina butimwaeiaia n ara uuote ao n ara mwaanga

Unimwaane Carl B. Pratt e taekina aia namakin kaain aia utu are a namakinna ngke a kawari uuote aika kakaokoro n te Ekaretia. Taekin mwakoron taeka aikai ma kaain te kiraati:

“Uuote tabeua a tangiraki irouia natira ni kani kawarii ibukina bwa a kona ni karekei iai raoraoia n te tai ae waetata ibuakoia kairake, ao ti bane ni butimwaeaki ma te tangira ao te nano ni kan iraorao. Ma iai uuote tabeua are a oki mai iai natira ma te aki bati ni kukurei, ao e kona n nooraki bwa akea iai te butimwaeaki ma te tangira ao te nano ni kan iraorao.

“Imwiina ao ti moanna n taratara te bwai anne ni uuote tabeua ake ti kawari . . . , ngke arona bwa ngaira taan moana aia ukeuke n te Ekaretia ke kaain te Ekaretia aika a boou, ti na bon aki namakina te butimwaeaki raoi

“Namakin aikai . . . a karika ataakin te bwai ae kainnanoaki bwa ti riai *ni bane* ni katamaroai bwaa ake ti aran bwa ara rabakau ni iraorao. . . .

“Tarira ao mwaanera, iai iroura te kakabwaia ae kabanean te korakora ae e kona te Atua n anga nakoia natina. Iai iroura bwaninin Ana eungkerio Iesu Kristo. Ti riai n riki bwa taan aki wimakiki, taan iraorao, taani kukurei, taan akoi, iangoraoi, iango mwaaka, tatangiriia aomata iaon te aonaaba ae bwanin. . . .

"Ke a kinaira aomata aika tiaki kaain te ekaretia, naake a tibwa rairaki, ao iruaa nakon ara auti n taromauri bon Ana reirei ngaira man ara butimwaai ae iai te tangira iai mani waetatan matangarera, man te akoi ao tabeaiangan nanora ni koaua are e ota raoi n taraan matara?" (Man te Conference Report, Okitobwa 1997, 12; ke Ensign, Nobembwa 1997, 11–12).

- Kam kanga n taku bwa iruwaa ke naake a tibwa rairaki a na iai aia namakin n ara uuote ke ara mwaanga? (Tuangiia kaain te kiraati bwa a na iangoa raoi te titiraki aei nakon are a bon kaekaa naba ni kabaibati.) Ti na kanga ni kona ni katamaron arora ni karaoa ae raoiroi nakoia ara iruaa ao naake a tibwa rairaki?

Moronaai 7–8; 10

Kaantaninga	Te reireiniia kaain te kiraati aron te motikitaeka imarenan te raoiroi ao te buakaka ao e kanga karekean te koaua man te euangkerio ao Ana Boki Moomon.
-------------	---

Katauraoi	1. Wareka, iangoia raoi, ao tatato ibukin koroboki aika tabu aikai: a. Moronaai 7:1–19. E kamataata Moomon bwa e kanga aron te motikitaeka imarenan te raoiroi ao te buakaka (uringnga bwa taeka aikai a koreaki mairoun natin Moomon ae Moronaai). b. Moronaai 7:20–48. E kamataata Moomon bwa onimakinan Kristo bon te mwaaka are a karaoaki iai kakai. E kamataata kakawakin te onimaki, te kaantaninga, ao te tangira ae e kororaoi. c. Moronaai 8. N te reta nakon Moronaai, e kaotia iai Moomon bwa tera ae tangiria n te aro are e aonga n reke iai te kamaiuaki ao e kamataata bwa ataei aika a uarereke a kamaiuaki rinanon ana Mwakuri ni Kamaiu Kristo. d. Moronaai 10. E kamataata Moronaai bwa te Tamanei ae Raoiroi E kaotioti ibukin te koaua ni kabane nakoia te koraki ake a bubuti n te onimaki. E kabwarabwara taekan te bwaintituaraoi n tamnei ao e kaungaia aomata ni kabane bwa a na kawara Kristo.
-----------	--

Aron Waakinan te Reirei

Mwakuri ibukin Kairan te Kakauongo	Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.
---------------------------------------	---

Karakina te karaki aei

N te bong teuana ae kamwaitorotoro inanon te namwakaina ae Beberuare 1910, Vincenzo di Francesca, ao te minita n te aro ni Boretetanti, e boo ma te boki ae uruaki baana ae akea baana ma ni mwakoro iai arana. E mimi iai, e rukurukumma inanon te nutibeeba ao e uotia. Ni mweengana e kaitiakia ao e wareware n te boki. “I warekia ao I manga warekia riki, uoua te tai ao uoua te tairiki ao I kunea bwa e riai n taekinaki bwa te boki bon kanimuan ana euangkerio te Tia Kabooi maiura,” e taku.

Te boki are e kunea bon Ana Boki Moomon. Ngke e a tia ni warekia, ao e ira te kauring are e koreaki ni Moronaai 10:4. “N tokin te bong, I kaina matoroan au ruu, I katorobubua ma te boki ae mena inanon baiu, ao I wareka te mwakoro tebwina man ana boki Moronaai. I tatato nakon te Atua, ae te Tama ae Akea Tokina, n aran natina, ae Iesu Kristo, bwa e na tuangai ngkana bon ana boki te Atua te boki aei, ngkana e raoiroi ma ni koaua, ao ngkana arona bwa I riai n rengana taekana ma taekan te euangkerio ake aua n au kabwarabwara.

“I namakina te mariri n rabwatau kanga ai aron ae e kare te ang mai taari. Imwiina ao e moanna n tata bukibukin buroou ma ni korakora, ao namakinan te kukurei, n

ai aron kunean te bwai ae moani baan te kakawaki ma ni kamiimi, e uota te rau n nano nakon rabwatau ma te tamnei ao e kitana ma te kimwareirei bwa akea aia taeka aomata are a kona ni kabwarabwara iai. I a tia ni karekeia te koaua ni koaua bwa te Atua e a tia ni kaeka au tataro ao te boki anne e a tia n rangi ni bongana nakoioi ao nakoia ni kabane ake a na kan ongora n taekana.”

Te koaua are e a reke ioun Vincenzo di Francesca n te tai aei e buokia rinanon bwaai aika riki nakoina aika a kangaanga. E anaaki nakoana ni minita mairouna ibukina bwa e anga reirei man Ana Boki Moomon. Bon 1930 imwaain are e ataa iai aran te boki ao aran te Ekaretia are boretiia. Ibukin te buaka ao kangaanga riki tabeua n te tautaeka, 21 riki ririki aika a tia n nako imwaain are e a kona ni bwabetitoaki. Rinanon taian kangaanga aikai, e teimatoa ni korakora ana koaua ibukin koauan raoi Ana Boki Moomon. (Tara Vincenzo di Francesca, “I Will Not Burn the Book!” *Ensign*, Tianuare 1988, 18–21.)

Taekinna bwa te reirei aei e maroroakina taikan te kabanea ni mwakoro n Ana Boki Moomon. E rin inanon koroboki aikai ana kaetieti Moronaai bwa ti na kanga ngaira n tatabemaniira ni kona ni karekei ara koaua i bon iroura ni koauan raoi Ana Boki Moomon.

Maroroakinan
Koroboki Aika Tabu
ao Kabonganakia

Tataro mwaaka n rinei wareware man koroboki aika tabu, titiraki, ao bwaai n reirei riki tabeua ibukin te reirei ae moan baan te raoiroi ibukin buokan kainnanoia kaain te kiraati. Maroroakinna bwa a kanga kiibu man koroboki aika tabu ni kona ni kamanenaaki i nanon maiuia kaain te kiraati ni katoabong. Kaungaia kaain te kiraati bwa a na tibwauai aia namakin ake a boraoi ma koaua ake a tia n reiakin moan tuua man koroboki aika tabu.

1. Moomon e kamataata aron te motikitaeka imarenan te raoiroi ao te buakaka.

Maroroakina Moronaai 7:1–19. Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu ake a tia n rineaki ni kabaibati. Taekinna bwa ni Moronaai 7 iai inanona ana taeka Moomon, ake a koreaki ioun natina are Moronaai.

- E taraiia kaain te Ekaretia Moomon bwa “taan ririmwiin Kristo aika iai te rau irouia” (Moronaai 7:3). E boboto iaon tera are e karaoa iai te motikitaeka aei Moomon ibukiia kaain te Ekaretia? (Tara Moronaai 7:4–5.) Ti na kanga n riki bwa “taan ririmwiin Kristo aika iai te rau irouia”?
- Tera are e anga reirei iaona Moomon ibukin kakawakin ara kaantninga ibukin karaoan mwakuri aika a raoiroi? (Tara Moronaai 7:6–9.) Tera nanon te anga te bwaintituaroi ke te tataro “ma te nano ni koaua”? Ti na kanga ni kaitiaki ara kaantninga ibukin karaoan te raoiroi?
- Tera ae e anga reirei iaona Moomon ibukin arora ni kona iai ni kinaa te raoiroi man te buakaka? (Tara Moronaai 7:12–19.)

Koreia iaon te burakibooti te taeka ae *E _____ kaoai bwa N na tangira ao N na toro ioun te Atua? E koaua bwa e _____ tuangaki mairoun te Atua?* Kaungaia kaain te kiraati bwa a na kamanenai titiraki aikai ngkana a ukeukera raoi te bwai ke te mwakuri bwa e raoiroi ke e buakaka. (Ko na bae n tangiria ni kan taekinna bwa e kona ni bebete riki te motikitaeka bwa ti kairaki n te bwai teuana nakon te Atua ke tiaki nakon te motitaeka bwa ti kairaki n te bwai teuana nakon te riaboro ke tiaki. Ana mwakuri ni kamwamwane Tatan e aki toki ni

kaungai nanora bwa ti na iangoia bwa te bwai anne e “aki rangi ni buakaka” — bwa e bon aki rangi ni buakaka, e ngae ngkana e aki raoiroi. Katuruturua bwa te bwai teuana are e aki kairiira nakon te Atua e bon ti kairiira nako mai Irouna.)

- Moomon e kauringia aomata bwa a na “nanonna . . . bwa kam na aki motikitaeka bwa e ngaa ae buakaka bwa ana bwai te Atua , ke bwa e ngaa ae e raoiroi . . . bwa ana bwai te riaboroo” (Moronaai 7:14; tara naba 2 Nibwaai 15:20). Baikara kawai tabeua aika ko noori bwa a riiriki ni boong aikai? (Ko na bae n tangiria ni kan karinani aia kaeka kaain te kiraati i aon te burakibooti iaan te atuu ni iango ae te *Buakaka e kaotaki bwa te raoiroi* ao te *Raoiroi e kaotaki bwa te buakaka*.)
- Tera te mwaaka are ti a tia n anganaki bwa e na buokiira ni motika taekan te raoiroi man te buakaka? (Tara Moronaai 7:16, 18–19.)

Kamataata bwa “Tamnein Kristo” ke “otan Kristo” bon “te mwaaka ni karietataaki, n neboaki, n nanomwaaka are e roko iaoia botanaomata ibukin Iesu Kristo ” (Bible Dictionary, “Light of Christ,” 725). E tauraoi ibukiia aomata ni kabane ao e kona ni katauraoia aomata ni kakaea te koaua ao ni butimwaea te Tamnei ae Raoiroi. N ana beku ibukin buokara ni kona ni kinaa te eti ao te kaairua, otan Kristo e aki toki n atongaki bwa mataniwiin nanora.

- Ni kawai raa ae e tia iai otan Kristo ni buokiira ni kinaa te raoiroi man te buakaka? Ti na kanga ni kona ni waetata ni butimwaa iango riki nakon ana kairiiri otan Kristo?

2. E kabwarara Moomon taekan kakawakin te onimaki, te kaantaninga, ao te tangira ae e kororaoi.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Moronaai 7:20–48.

- E titiraki Moomon, “E kanga n riai weneakinan bwaai ni kabane aika a raoiroi?” (Moronaai 7:20). E kanga ni kaekaa te titiraki aei? (Tara Moronaai 7:21–26. “Bwaai ni kabane aika a raoiroi a roko maioun Kristo,” ao ti kona ni “weneakinna” ni kamwakuran te onimaki inanona.)

Tuangia kaain te kiraati bwa a na iangoi aron taiani kakabwaia ake a roko nakoia ke nakoia tabeman ibukin te onimaki. Kaoia bwa a na tibwauai katoto aikai ngkana e riai.

- Tera te bwai ae a irekereke iai te onimaki ao taiani kakai? (Tara Moronaai 7:28–30, 35–38.) Bukin tera e riai ibukin te onimaki bwa e na roko imwaain taiani kakai? (Tara Moronaai 7:37; tara naba Ita 12:12, 18 ao te taeka ae inano ikai.) Bukin tera taian kakai aki katauraoa te aana ae matoatoa ibukin te onimaki?

E taku Beretitenti Brigham Young, “Kakai, ke kaotioti aika a kamiimi aikai ibukin mwaakan te Atua, bon tiaki ibukin taan aki onimaki; a karaoaki bwa bwain kabebetean nanoia Aika Itiaki, ao ni kakorakorai ma ni kamatoan aia onimaki te koraki ake a tangira, a maaku, ao a toro iroun te Atua” (*Discourses of Brigham Young*, sel. John A. Widtsoe [1941], 341).

- Tera te kaantaninga? Tera te bwai ae a irekereke iai te onimaki ao te kaantaninga? (Tara Moronaai 7:40–42.)

E taku ana reirei Unimwaane Bruce R. McConkie: “N aron are e kamanenaaki n te kaotioti, *te kaantininga* bon te bwai ae e tangiria te onimaki bwa a na

karekea iai aomata te kamaiuaki are akea tokina inanon abanuean te Atua imwiin aei. . . . Te onimaki ao te kaantaninga a bon aki kona ni karaureaki. Te kaantaninga e angani[ra] te kona ni karekea te onimaki n te moan katoto ao imwiina ibukin te onimaki te kaantininga anne e rikirake ni karokoa e reke te kamaiuaki" (*Mormon Doctrine*, 2 ni kaetana [1966], 365–66).

- Tera te anua ni maiu ae rimoan te onimaki ao te Kaantaninga? (Tara Moronaai 7:43.) Bukin tera e riai te aomata n "Nimamanei, ao ni karinanoa nanona" bwa e aonga ni karekea te onimaki ao te kaantininga?
- E taku Moomon n ana reirei bwa irakin te onimaki ao te kaantininga, ti riai ni karekea te tangira ni koaua. Tera te tangira ni koaua? (Tara Moronaai 7:46–47.) Baikara anua ni maiu ibukin te tangira ni koaua? (Tara Moronaai 7:45. Ko bae n tangiria ni kan karinani aia kaeka kaain te kiraati iaon te burakibooti.) A kanga baika ko a tia n namakin inanoni maium ni kakoaua bwa te "tangira ni koaua e aki kona ni konaaki?"
- Ti na kanga ni karikirakei ara onimaki ao ara kaantininga? Ti na kanga ni kona ni kaonaki n ana tangira ae itiaki Kristo? Bukin tera ti ikakorakora nakon karekean te onimaki, te kaantininga, ao te tangira ni koaua? (Tara Moronaai 10:20–21.)

3. E taku n ana reirei Moomon bwa ataei aika a uarereke a kamaiuaki rinanon ana Mwakuri ni Kamaiu Kristo.

Wareki ao maroroakin kiibu aika a tia n rineaki man Moronaai 8. Taekinna bwa te mwakoro aei iai inanona te reta mairoun Moomon nakon natina ae Moronaai.

- Bukin tera ataei aika uarereke a aki kainnanao te bwabetitoaki? (Tara Moronaai 8:8–9, 11, 19–20. Uringnga bwa ana reirei Moomon ibukiia ataei aika a uarereke e kaeti naba nakoia "ni kabane naake a mate n akean te tua" [Moronaai 8:22], are e nanonaki iai nakoia te koraki ake a aki kona n ota aia iango n tuua ao n otenanti ibukin te euangkerio.) Bukin tera bwabetitoaia ataei aika a uarereke bon te "kaenaena imatan te Atua"? (Tara Moronaai 8:20, 22–23.)
- Ataei aika a uarereeke a kamaiuaki ibukina bwa akea aia bure ao a aki kona ni bure. A kanga ni kona ake a tia ni bure ni karekea te kamaiuaki rinanon Ana Mwakuri ni Kamaiu Kristo? (Tara Moronaai 8:10, 24–26.)

4. Te Tamnei ae Raoiroi e kakoauai koaua ni kabane. Bwain tituaraoi n Tamnei e iriia te koraki ake a kawara te Kristo.

Wareki ao maroroakin kiibu ake a tia n rineaki man Moronaai 10.

- Ngkai bon te kabanea ni mwakoro inanon Ana Boki Moomon, Moronaai 10 iai inanona ana taeka ni kainiin Moronaai. Nakon antai ae e kainetaki nakoina te mwakoro aei? (Tara Moronaai 10:1.) E kainna Moronaai n "taeka ni kaunga nano tabeua" (Moronaai 10:2). Tera nanon te taeka ae *kaunga nano*? (Te kauringnga ke te kairoroaki.) Tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareka te mwakoro ni kawaetata ao ma ni kaoti bwaai ake e kaungai nanoia iai taan wareware bwa a na karaoia. (A karinanaki reeke i nano ikai. Ko na bae n tangiria ni kan tuangiia kaain te kiraati bwa a na wareki kiibu n tatabeua nako ake iai inanoia taeka ni kaunga nano.)
- a. "Uringa aron ana tangira te Uea nakoia natia aomata" (kiibu 3).
- b. "Butilia te Atua, te Tama ae Akea Tokina, n aran Iesu Kristo, ngkana arona bwa a aki koaua baikai" (kiibu 4).

- c. "Kam na aki kakea mwaakan te Atua" (kiibu 7).
- d. "Kam na aki kakeai ana bwai n tituaraoi te Atua" (kiibu 8).
- e. "Uringnga bwa a roko bwaai n tituaraoi nako aika raraoi mairoun Kristo" (kiibu 18).
- f. "Uringnga bwa [Kristo] bon titebo ngaia ngkoananoa, n te bong aei, ao n aki toki" (kiibu 19).
- g. "Ururing baikai [ake a koreaki iroun Moronaai]" (kiibu 27).
- h. "Kawara Kristo" (kiibu 30).
- Kaoia kaain te kiraati bwa a na iangoia bwa a tia ni karekea te koaua bwa ana Boki Moomon bon ana taeka te Atua. Tera ana beku te Tamnei ae Raoiroi ni karekean ara koaua ni bwain tamnei? (Tara Moronaai 10:4–5.) Bukin tera ti aki kona ni karekei ara koaua rinanon mwaakan ara iango n ti ngaia? (Tara 1 I-Korinto 2:11; Aramwa 26:21–22; Moronaai 10:6–7.)
- Moronaai e kaungai nanora bwa ti na "aki kakea mwaakan te Atua" (Moronaai 10:7). Ni kawai baikara aika ti kakea iai mwaakan te Atua? (Irarikin butiakiia ibukin aia kaeka kaain te kiraati, ko na bae n tangiria ni kan wareki taeka aika inano aikai.)

E taku ana reirei Unimwaane Jeffrey R. Holland:

"E taku te Tia Kamaiu, `I katuka te rau iroum, I angani ngkami au. . . . Tai kakiriweei nanomi, ke kam na tai maaku (Ioane 14:27).

"I anganiko bairean, baikanne bwa tao teuana mai buakon ana tua te Tia Kamaiu are, e mena inanoia Aomata aika Itiaki ni Bong aika Kaitira aika a kakaonimaki, are e kuri n rangi ni mwaiti riki aika a aki ongotaeka nako iai ni kabutaa te aonaaba; ma I mimi bwa a rawa nakon te kakao aei are e kona n riki bwa te bwai ae kananokawaki nakon ana akoi nanon te Uea. I kona n tuangko ngkai ngai te karo: ngkai bon tabeu bwa I riai ni karaopia ngkana iai te tai teuana inanon maiuin natiu temanna ae e rangi ni karawawataaki iai ke ae e rangi n nanokawaki iai ke ae e aki ongotaeka iai, e ngae n anne ma e na bon rangi n uruaki nanou n akea tokina ngkana I namakinna n te tai teuana bwa te nati anne e na bon aki kona ni mwiokoaki bwa N na buokia ke ni iangoia bwa kukurein nanon teuanne ke neienne e aki kakawaki nakoui ke e na aki kawakinaki n au tararua. N te tamnei naba anne ao e kaungaaki nanou bwa akea mairoura ae kona ni kaota kukurein nanona ni kaaitau n aron kabaean ana nano n tatangira te Tia Kamaiu n te aonaaba ngkana E kunea bwa ana aomata a bon aki namakina aron aki nanououaia n ana kakawakin ke n ana kamweraoi ni baina ke ni mwiokoan ana tua nako" "Come unto Me," *Ensign*, Eberi 1998, 19).

- Tera ae reiakinna Moronaai n aron ana bwai n tituaraoi te tamnei? (Tara Moronaai 10:8–19.) Bukin tera ti karekei bwain tituaraoi aika a kakaokoro mairoun te Atua? (Tara D&C 46:11–12.)
- Tera ae ko a tia n ataia ao n namakinna ngkai ko a tia n iangoa raoi rongorongan Ana Boki Moomon? (Kaoia kaain te kiraati bwa a na iangoa te titiraki aei n akea te karongoaa ngkana a aki tangiria n tibwauaai aia iango ma kaain te reirei.)
- E kanga ana taeka ni kaunga nano Moronaai ni "kawaran Kristo" ni kauringa rongorongan ana Boki Moomon ae bwanin? (Moronaai 10:30, 32). Ni kawai raa aika a onoti are e a tia iai te reirei n te ririki aei n Ana Boki Moomon ni buoki ngkami ni kawara Kristo?

Kabaneana

Ngkana e riai, kamanenai mwakuri aikai ke am mwakuri teuana are e na moanaki te reirei iai.

Iango Riki

**Tabeua ibukin
te Anga Reirei**

Ko na bae n tangiria ni kan tibwauai taeka aikai ngkana ko kaungaia kaain te reirei bwa a na reitaanako aia reirei n Ana Boki Moomon:

E taku Beretitenti Gordon B. Hinckley: "I kan kairoroia mwaane n tatabemaniia nako ao aine . . . ao ataeinimwaane ao ataeinaine ake a bon ikawai raoi ni kona ni wareka Ana Boki Moomon inanon te ririki ae e na roko aei. . . . Akea te bwai ae ti kona ni karaaoia ae korakora riki kakannatona nakon kamatoaana inanon maiura n tatabeman nako te onimaki ae matoatoa bwa Iesu bon te Kristo, ae maiu ae Natin te Atua ae Maiu. . . . Anne bukin rokon te boki ae e aki kona mwaniuokinaki ma n tikiraoi" (in *Church News*, 4 Meei 1996, 2).

E taku Beretitenti Joseph Fielding Smith: "Akea kaain te Ekaretia ae kona n tei ma ni kariaiakaki i matan te Atua are e tuai ni wareka Ana Boki Moomon n aki manikangare ao ma ni kukurei ni wareka Ana Boki Moomon" (man te Conference Report, Okitobwa 1961, 18).

E taku Beretitenti Ezra Taft Benson: "Ana Boki Moomon e reiakinaki n ara Reirei n Tabati ao reirein te Tieminari ni katoaa aua te ririki. E ngae n anne ma te aeka ni baire ae aua te ririki aei, e aki riai ni iraki irouia kaain te Ekaretia i bon ibukin aia reirei ibon irouia ao aia utu. Ti kainnanoa warekana ni katoa bong man iteranibaan te boki are e na kona ni 'kania riki iai te Atua te aomata man maiuakinan ana tua nako, nakon booki riki tabeua' (*History of the Church*, 4:461)" (man te Conference Report, Okitobwa 1988, 3; ke Ensign, Nobembwa 1988, 4).

E taku naba Beretitenti Benson: "Ni kabane Aomata aika Itiaki ni Boong aika Kaitira a riai n reiakina te boki aei ni karokoa a toki aia ukeuke inanon maiuia" (man te Conference Report, Eberi 1975, 97; ke Ensign, Meei 1975, 65).

ANA EKARETIA
IESU KRISTO
IBUKIIA AIKA ITIAKI
NI BOONG AIKA KAITIRA

